

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Legal measures relating to sexual harassment to students in the educational
institutions

Mr. Chanachai Oodsub

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws
Common Course
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา
โดย	นายชนะชัย อ้อคทรัพย์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร ภูประเสริฐ)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท)	

ชนะชัย อ้อดทรัพย์ : มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา . (Legal measures relating to sexual harassment to students in the educational institutions) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.คณพล จันทน์หอม

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงแนวทางในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งกำลังประสบปัญหาอยู่ในหลายประการ ตลอดจนศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและนำเสนอถึงมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

จากการศึกษาระบุให้เห็นอย่างเป็นที่ประจักษ์ว่า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ และส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ สังคม ตลอดจนการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำดังกล่าวจากอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งแม้ในปัจจุบันประเทศไทยจะมีมาตรการทางกฎหมายที่อาจปรับใช้กับปัญหาดังกล่าวได้อยู่บ้างก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีปัญหาต่างๆได้อย่างเพียงพอและมาตรการที่มีอยู่ก็ยังไม่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำอีกด้วย ฉะนั้น หากประเทศไทยได้มีการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและคุ้มครองเหยื่อรายปัญหา ดังกล่าว รวมถึงสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการต่างๆไว้เป็นการเฉพาะ ย่อมจะส่งผลให้ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้รับการป้องกันและแก้ไขเยียวยาได้อย่างเป็นระบบ มีรูปธรรม และเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น อนึ่ง จากศึกษาและพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้น พบว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาประการต่างๆของประเทศไทยไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ด้วยเหตุตามที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้ประเทศไทยสมควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ โดยการนำเอามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6085961834 : MAJOR LAWS

KEYWORD: legal measures, educational institutions, sanctions, sexual harassment to students,
definition, prevention, intervention, committee, forms and types

Chanachai Oodsub : Legal measures relating to sexual harassment to students in the educational institutions. Advisor: Assoc. Prof. KANAPHON CHANHOM, Ph.D.

This thesis aims to study the approach to prescribe the legal measures relating to sexual harassment to students in the educational institutions of Thailand, which are confronting with several problems. In order to analyze, compare, and propose the appropriate legal measures for Thailand, those of foreign countries with regards to the sexual harassment issue are also studied. These selective nations are The Republic of the Philippines, The Republic of China, The Republic of India, The Commonwealth of Australia, and The United States of America.

According to the result of the study, it explicitly indicated that the sexual harassment to students in the educational institutions is a pressing issue that frequently occurs in Thailand and has a great impact on physical and mental health's students, as well. In addition, they tend to undergo adverse effects in terms of social interaction and education which are caused by professors, academic personnel, students, and outsiders committing sexual harassment. Despite the fact that some existing legal measures of Thailand are enforceable in many cases, others are still ineffective to deal with these problems and not suitable for the nature of the action. Provided that Thailand has the specific definition, forms and types of sexual harassment, committee or related departments, pro-active prevention and intervention methods, including the various kinds of legal sanctions for punishment, it will lead to protect and remedy the student victims who are suffering from the problem in more systematic, substantial and concrete approach. It is also found that there are five specific countries which launch relative legal measures and already cover every existing problems of Thailand.

As previously mentioned, the author of this thesis suggests that Thailand explicitly enact the specific legal measures relating to sexual harassment to students in the educational institutions by appropriately introducing and adopting some of the foreign legal measures in accordance with the context of Thai society.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้เป็นอย่างดี อันเนื่องมาจากความอนุเคราะห์ของท่านรองศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม ซึ่งได้เมตตาและกรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอน รวมถึงให้กำลังใจ คอยรับฟังปัญหา พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดีมาโดยตลอด จนทำให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ซึ่งผลสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ในระดับดีมาก ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงขอถือโอกาสนี้กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ ซึ่งได้เมตตาและตอบรับเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ตลอดจนช่วยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่การจัดทำและแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้เกิดความสมบูรณ์ครบถ้วนในรอบด้าน และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร ภูประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติที่จำเป็นในการแก้ไขเพิ่มเติมวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ทั้งนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆที่ทำให้ผู้เขียนสามารถมองเห็นถึงประเด็นข้อกฎหมายที่ลึกซึ้งลงไปได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ยิ่งไปกว่านี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณมารดา พี่ชาย ตลอดจนน้ำชาย และคุณตา อันเป็นบุคคลที่เคารพรักยิ่งของผู้เขียน ซึ่งได้มอบโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในครั้งนี้ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมายต่อไปในอนาคต และได้มอบความรัก ความหวังใยกำลังใจอันมหาศาลให้แก่ผู้เขียนมาโดยตลอด จนทำให้ผู้เขียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามที่คาดหวังไว้ได้ อีกทั้ง ผู้เขียนขอขอบพระคุณพี่ๆ เพื่อนๆ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือต่างๆแก่ผู้เขียนมาเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์เล่มนี้จักก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลโดยทั่วไปที่สนใจศึกษาเรื่องดังกล่าวไม่มากนักน้อย ทั้งนี้ หากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ประการใด ผู้เขียนขอยกความดีให้แก่บุคคลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขออภัยเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ชนะชัย อ้อดทรัพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ต
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานของการวิจัย.....	12
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	12
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	13
1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	13
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
บทที่ 2 แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษา	15
2.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	16
2.1.1 ความหมายของการคุกคามทางเพศ	16
2.1.1.1 ความหมายของการคุกคามทางเพศโดยทั่วไป.....	16
2.1.1.2 ความหมายของการคุกคามทางเพศในทางกฎหมาย	19
2.1.1.3 ความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบัน การศึกษา	24
2.1.2 ลักษณะของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	27

2.1.2.1 การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนิสิต นักศึกษา	27
2.1.2.2 การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิต นักศึกษาที่กระทำต่อกันเอง	28
2.1.2.3 การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ นิสิต นักศึกษา	30
2.1.3 รูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	31
2.1.3.1 รูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	31
(ก) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน.....	31
(ข) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร.....	32
2.1.3.2 พฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	34
2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	40
2.2.1 ปัจจัยทางด้านสังคม และแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้อง.....	41
2.2.1.1 ทฤษฎีการพัฒนาการ (Developmental Theory).....	41
2.2.1.2 ทฤษฎีการใช้อำนาจในทางที่ผิด (Abuse of Power Theory)	41
2.2.1.3 ทฤษฎีทางวัฒนธรรม (Cultural Theory).....	43
2.2.2 ปัจจัยทางด้านตัวบุคคล และแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้อง.....	45
2.2.2.1 ทฤษฎีทางชีววิทยา (Biological Theory).....	45
2.2.2.2 ทฤษฎีพยาธิวิทยา (Pathology Theory).....	46
2.3 ผลกระทบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	47
2.3.1 ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาที่ถูกคุกคามทางเพศ.....	48

2.3.1.1 ด้านสภาพร่างกาย.....	48
2.3.1.2 ด้านสภาพจิตใจ และอารมณ์ความรู้สึก.....	49
2.3.1.3 ด้านสภาพการเรียนรู้.....	52
2.3.1.4 ด้านสภาพทางสังคม.....	54
2.3.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สถาบันการศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.....	54
2.3.2.1 ด้านชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา.....	54
2.3.2.2 ด้านความปลอดภัยของสถาบันการศึกษา.....	55
2.3.2.3 ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของบุคลากรทางการศึกษา.....	55
2.4 หลักการสากล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	55
2.4.1 ข้อพิจารณาสำหรับการคุ้มครองในทางสากล กับการป้องกันการคุกคามทางเพศ ที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	56
2.4.1.1 หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity).....	56
2.4.1.2 หลักความเสมอภาค (The Equity).....	58
2.4.1.3 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights : UDHR).....	60
2.4.1.4 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : CEDAW).....	62
2.4.1.5 หลักการยกยอการที่ว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ (The Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity).....	66
2.4.2 ข้อพิจารณาสำหรับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ภายใต้แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	68
2.4.2.1 หลักความชอบของกฎหมายอาญา สำหรับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	69

2.4.2.2	วัตถุประสงค์ในการลงโทษ.....	73
	(ก) การแก้แค้นทดแทน (Retribution).....	73
	(ข) การยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence).....	74
	(ค) การตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Incapaciation).....	75
	(ง) การฟื้นฟูและแก้ไขผู้กระทำความผิด (Rehabilitation and Correction).....	75
2.4.3	การกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศ ที่ เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	77
2.4.3.1	การพิจารณาถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญา ตามการแบ่งประเภทของ ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย.....	78
2.4.3.2	การพิจารณาถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญา ตามการแบ่งประเภทของ ความผิดอาญาในแง่ของการกระทำ.....	78
2.4.3.3	การพิจารณาถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญาตามการแบ่งประเภทของ ความผิดอาญาในแง่ของเจตนา.....	79
2.5	บทสรุปแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	81
บทที่ 3	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของ ประเทศไทย.....	86
3.1	กฎหมายซึ่งมีโทษทางอาญา.....	88
3.1.1	ประมวลกฎหมายอาญา.....	88
3.1.1.1	ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148.....	89
3.1.1.2	ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157.....	97
3.1.1.3	ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 มาตรา 278 มาตรา 280/1 มาตรา 281 และมาตรา 285.....	98
	(ก) ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา 276.....	98
	(ข) ความผิดฐานกระทำอนาจาร มาตรา 278.....	103
3.1.1.4	ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309.....	107

3.1.1.5 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 333	109
3.1.1.6 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 388.....	112
3.1.1.7 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 392.....	114
3.1.1.8 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393.....	116
3.1.1.9 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397.....	117
3.1.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	143
3.1.2.1 ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 11 วรรคสอง	143
3.1.2.2 ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 (4).....	146
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....	148
3.2.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	148
3.2.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550	152
3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา.....	154
3.3.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	154
3.3.2 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และกฎ ก.พ.ว่าด้วยการกระทำ การอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553.....	155
3.3.3 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547.....	158
3.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	160
3.4.1 พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558	160
3.4.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560.....	162
3.5 บทสรุปสำหรับการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคาม ทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ...	167

บทที่ 4	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ.....	177
4.1	ความทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ	178
4.1.1	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	178
4.1.2	สาธารณรัฐจีน.....	181
4.1.3	สาธารณรัฐอินเดีย.....	183
4.1.4	เครือรัฐออสเตรเลีย.....	185
4.1.5	สหรัฐอเมริกา.....	186
4.2	การกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	188
4.2.1	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	188
4.2.2	สาธารณรัฐจีน.....	191
4.2.3	สาธารณรัฐอินเดีย.....	192
4.2.4	เครือรัฐออสเตรเลีย.....	194
4.2.5	สหรัฐอเมริกา.....	196
4.3	รูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	197
4.3.1	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	197
4.3.2	สาธารณรัฐจีน.....	199
4.3.3	สาธารณรัฐอินเดีย.....	200
4.3.4	เครือรัฐออสเตรเลีย.....	202
4.3.5	สหรัฐอเมริกา.....	203
	4.3.5.1 กฎหมายระดับสหพันธรัฐ	203
	4.3.5.2 กฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย	204

4.4 รูปแบบสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	205
4.4.1 คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	205
4.4.1.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	205
4.4.1.2 สาธารณรัฐจีน	208
4.4.1.3 สาธารณรัฐอินเดีย	212
4.4.1.4 เครือรัฐออสเตรเลีย	215
4.4.1.5 สหรัฐอเมริกา	218
4.4.2 มาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	220
4.4.2.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	220
4.4.2.2 สาธารณรัฐจีน	221
4.4.2.3 สาธารณรัฐอินเดีย	223
4.4.2.4 เครือรัฐออสเตรเลีย	224
4.4.2.5 สหรัฐอเมริกา	226
4.4.3 มาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษา	228
4.4.3.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	228
4.4.3.2 สาธารณรัฐจีน	231
4.4.3.3 สาธารณรัฐอินเดีย	237
4.4.3.4 เครือรัฐออสเตรเลีย	240
4.4.3.5 สหรัฐอเมริกา	247
4.5 สภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา	252
4.5.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	252

4.5.2 สาธารณรัฐจีน.....	257
4.5.3 สาธารณรัฐอินเดีย.....	259
4.5.4 เครือรัฐออสเตรเลีย.....	264
4.5.5 สหรัฐอเมริกา.....	265
4.6 ข้อพิจารณาโดยรวมของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ	268
บทที่ 5 บทวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมาะสมในการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคาม ทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศมาใช้กับประเทศไทย.....	275
5.1 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	277
5.1.1 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดประเภทของ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษา	277
5.1.1.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	277
5.1.1.2 สาธารณรัฐจีน	278
5.1.1.3 สาธารณรัฐอินเดีย	279
5.1.1.4 เครือรัฐออสเตรเลีย	280
5.1.1.5 สหรัฐอเมริกา	281
5.1.2 การพิจารณากำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	284
5.1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดบทนิยาม การคุกคาม ทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	290
5.1.3.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์.....	291
5.1.3.2 สาธารณรัฐจีน	291
5.1.3.3 สาธารณรัฐอินเดีย	291
5.1.3.4 เครือรัฐออสเตรเลีย	292

5.1.3.5 สหรัฐอเมริกา	292
5.1.4 การพิจารณากำหนดบทนิยามสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษาของประเทศไทย	301
5.1.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรม ของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	316
5.1.5.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	316
5.1.5.2 สาธารณรัฐจีน	317
5.1.5.3 สาธารณรัฐอินเดีย	318
5.1.5.4 เครือรัฐออสเตรเลีย	318
5.1.5.5 สหรัฐอเมริกา	319
5.1.6 การพิจารณากำหนดรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	320
5.2 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานทางกฎหมายเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	324
5.2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดคณะกรรมการหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษา	324
5.2.1.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	325
5.2.1.2 สาธารณรัฐจีน	325
5.2.1.3 สาธารณรัฐอินเดีย	326
5.2.1.4 เครือรัฐออสเตรเลีย	327
5.2.1.5 สหรัฐอเมริกา	327
5.2.2 การพิจารณากำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทาง เพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	339
5.2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดมาตรการป้องกันก่อน เกิดการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	356
5.2.3.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	356

5.2.3.2	สาธารณรัฐจีน	357
5.2.3.3	สาธารณรัฐอินเดีย	357
5.2.3.4	เครือรัฐออสเตรเลีย	358
5.2.3.5	สหรัฐอเมริกา	359
5.2.4	การพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	363
5.2.5	การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและ เยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา.....	371
5.2.5.1	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	371
5.2.5.2	สาธารณรัฐจีน	372
5.2.5.3	สาธารณรัฐอินเดีย	373
5.2.5.4	เครือรัฐออสเตรเลีย	374
5.2.5.5	สหรัฐอเมริกา	375
5.2.6	การพิจารณากำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษา ซึ่งถูกกระทำการ คุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	381
5.3	ข้อพิจารณาเกี่ยวกับสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	394
5.3.1	การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพบังคับทางอาญาสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับ การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ	394
5.3.1.1	การวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับผู้กระทำ การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ	394
	(ก) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์.....	395
	(ข) สาธารณรัฐจีน.....	395
	(ค) สาธารณรัฐอินเดีย.....	396
	(ง) เครือรัฐออสเตรเลีย	396
	(จ) สหรัฐอเมริกา.....	397

5.3.1.2 การพิจารณากำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	403
5.3.1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ	413
(ก) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	414
(ข) สาธารณรัฐจีน	414
(ค) สาธารณรัฐอินเดีย	415
(ง) เครือรัฐออสเตรเลีย	415
(จ) สหรัฐอเมริกา	415
5.3.1.4 การพิจารณากำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับบุคคลอื่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	418
5.3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆสำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ	424
5.3.2.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	424
5.3.2.2 สาธารณรัฐจีน	424
5.3.2.3 สาธารณรัฐอินเดีย	425
5.3.2.4 เครือรัฐออสเตรเลีย	425
5.3.2.5 สหรัฐอเมริกา	425
5.3.3 การพิจารณากำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	428
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	431
6.1 บทสรุป	431
6.2 ข้อเสนอแนะ	437

6.2.1	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับ การ คุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	438
6.2.2	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย และถ้อยคำอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	438
6.2.3	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศ ที่ เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	442
6.2.4	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	444
6.2.5	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	447
6.2.6	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศที่ เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	448
6.2.7	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับการคุกคามทางเพศที่ เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	451
6.2.8	ร่างกฎหมายตามข้อเสนอแนะ	453
บรรณานุกรม.....		465
ประวัติผู้เขียน.....		473

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของมาตรา 397 เดิม และปัจจุบัน	118
ตารางที่ 2 ข้อสรุปภาพรวมของข้อจำกัด สำหรับการปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญาต่อพฤติกรรมการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	136
ตารางที่ 3 สรุปกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา.....	282
ตารางที่ 4 การกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	290
ตารางที่ 5 การกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษาของต่างประเทศ.....	293
ตารางที่ 6 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบการกำหนดบทนิยามการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	314
ตารางที่ 7 การกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศของต่างประเทศ.....	320
ตารางที่ 8 การกำหนดระดับของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ	329
ตารางที่ 9 การกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของ ต่างประเทศ.....	332
ตารางที่ 10 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ของ ต่างประเทศ.....	336
ตารางที่ 11 การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	353
ตารางที่ 12 การกำหนดมาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษาของต่างประเทศ.....	360
ตารางที่ 13 การกำหนดมาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	370

ตารางที่ 14 การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระงับการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ.....	377
ตารางที่ 15 การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	391
ตารางที่ 16 การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ.....	398
ตารางที่ 17 การกำหนดองค์ประกอบสำหรับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศของต่างประเทศ.....	402
ตารางที่ 18 การกำหนดองค์ประกอบสำหรับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	410
ตารางที่ 19 การกำหนดถึงสภาพบังคับทางอาญาของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ.....	416
ตารางที่ 20 การกำหนดถึงสภาพบังคับทางอาญาของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย.....	423
ตารางที่ 21 การกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆสำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ.....	426
ตารางที่ 22 กำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ของประเทศไทย.....	430

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในอดีตประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งชายและหญิง แต่บทบาททางเพศของสมาชิกทั้งสองในสังคมมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องของความเท่าเทียมหรือความเสมอภาค เนื่องจากค่านิยมและทัศนคติของบุคคลในสมัยก่อน เห็นว่า “ชาย” เป็นผู้ที่อยู่ในฐานะเป็นผู้นำ ส่วน “หญิง” เป็นผู้ที่อยู่ในฐานะเป็นผู้ตาม¹ ซึ่งสอดคล้องกับสุภาษิตไทยโบราณที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า และผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” ฉะนั้น บทบาททางเพศที่ได้รับการยอมรับกันมาตั้งแต่อดีตนั้น จึงก่อให้เกิดการปลูกฝังทางความคิดแก่บุคคลทั่วไปว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอและด้อยกว่าผู้ชายซึ่งเป็นเพศที่แข็งแรงกว่า แต่เมื่อสภาพสังคมไทยได้มีการพลวัต และเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จนได้มีการยอมรับวัฒนธรรมและค่านิยมทางตะวันตกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Right) อันเป็นแนวคิดที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันในทางเพศระหว่างชายและหญิงเพิ่มมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศจึงได้มีการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล จึงได้มีการบัญญัติแนวคิดดังกล่าวไว้ในมาตรา 27 ของหมวดที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยกำหนดให้บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย และห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยการอาศัยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศรวมไว้ด้วย² มิฉะนั้น การกระทำการดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งประสงค์จะให้การคุ้มครองในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้มีการตราพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ขึ้นมาเพื่อกำหนดมาตรการสำหรับการป้องกันและคุ้มครองผู้ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็น

¹ กมลพร กัลยาณมิตร, "ความเสมอภาคหญิงชายในระบอบราชการไทย : ความแตกต่างหรือความเหมือนในการบริหาร," วารสารจันทร์เกษมสาร ปีที่ 20, ฉบับที่ 38 (มกราคม – มิถุนายน 2557) 1.

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

“ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน”

“การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้”

การปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากลตามที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก³

อนึ่ง เมื่อพิจารณามาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้มีการกำหนดบทนิยามของคำว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ”⁴ ไว้ อันเป็นประกันว่าบุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือบุคคลที่มีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด หรืออาจเรียกอีกนัยหนึ่งว่ากลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender : LGBT) จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและไม่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ยิ่งไปกว่านั้น พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้มีการกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติงานเพื่อให้มีการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศในทุกหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงเสนอข้อแนะนำสำหรับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุดังกล่าวอีกด้วย⁵

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาต่อไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ยังพบว่า ปัญหาหนึ่งที่สำคัญและเกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนก่อให้เกิดความเสียหายและผลกระทบต่อสมาชิกภายในสังคมเป็นอย่างมาก คือ “ปัญหาการคุกคามทางเพศ” (Sexual Harassment) อันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย และเป็นการกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น (Right of Privacy) และที่สำคัญ ปัญหาดังกล่าวถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายอีกด้วย⁶ แต่ในทางปฏิบัติปัญหาดังกล่าวกลับยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดที่เพียงพอสำหรับการคุ้มครองและเยียวยาผู้ถูกคุกคามทางเพศไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงและมีปริมาณจำนวนผู้ถูกคุกคามทางเพศเพิ่มมากขึ้นจากในอดีต และยังปรากฏให้เห็นเป็นประจักษ์ว่า ปัญหาดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานที่ โดยไม่จำกัดเฉพาะการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในสถานประกอบการ พื้นที่สาธารณะต่างๆ เช่น

³ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558

⁴ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 มาตรา 3 “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใด อันเป็นการแบ่งแยก กีดกันหรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

⁵ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 มาตรา 10 และมาตรา 28

⁶ ปาริฉัตร รัตนกาญจน์, "การล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อสตรีในที่ทำงาน : รูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 1-2.

ยานพาหนะที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะเท่านั้น แต่ปัญหาการคุกคามทางเพศยังสามารถเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้ทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาซึ่งมักปรากฏเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นทั้งในและนอกบริเวณของสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาถึงลงไปถึงสภาพปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย (Sexual Harassment in Educational Institutions) พบว่าสถาบันการศึกษาซึ่งบุคคลโดยทั่วไปคาดหวังว่าจะเป็นสถานที่อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่ นิสิต นักศึกษา เพื่อสามารถนำเอาองค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการบ่มเพาะไปประยุกต์ใช้สำหรับกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวัน และเป็นสถานที่ซึ่งจัดให้มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษเล่าเรียน ประกอบกับมีการกำหนดมาตรการ หรือนโยบายสำหรับการป้องกันและคุ้มครองนิสิต นักศึกษาให้ได้รับความปลอดภัยจากการถูกคุกคามในทุกรูปแบบที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ซึ่งรวมถึงการคุกคามทางเพศซึ่งมักเกิดขึ้นด้วยก็ตาม แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่ามีจำนวนของนิสิต นักศึกษาเคยประสบกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา และเหตุการณ์ดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่อง จนเปรียบเสมือนเป็นโรคเรื้อรังที่ยังไม่มีวิธีการรักษาอย่างแน่ชัด และกลายเป็นภัยเงียบต่อการใช้ชีวิตของนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้รับความสนใจที่จะดำเนินการป้องกันและแก้ไขเยียวยาอย่างจริงจังจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างกรณีข่าวการคุกคามทางเพศที่ปรากฏขึ้นอยู่เป็นประจำ ดังต่อไปนี้

กรณีแรก อาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งกระทำการคุกคามทางเพศนักศึกษาหญิงชั้นปีที่สาม โดยเรียกให้นักศึกษาหญิงไปพบที่ห้องทำงานภายในมหาวิทยาลัย และแจ้งให้ทราบถึงผลคะแนนสอบพร้อมกับยื่นเงื่อนไขให้นักศึกษาหญิงว่า หากประสงค์ที่จะให้ผลคะแนนสอบดีขึ้นจะต้องยินยอมร่วมหลับนอนกับอาจารย์ แต่นักศึกษาหญิงรายดังกล่าวได้กระทำการปฏิเสธ จนทำให้อาจารย์ตัดสินใจให้นักศึกษาหญิงใช้ปากอมอวัยวะเพศ (Oral Sex) เพื่อสำเร็จความใคร่แทน แต่นักศึกษาหญิงยังคงปฏิเสธพร้อมกับตำหนิถึงการกระทำของอาจารย์ที่เกิดขึ้น แต่อาจารย์ยังคงไม่รู้สึกสำนึกกับการกระทำดังกล่าว จึงได้เข้ากอดรัดและปลุกปล้ำนักศึกษาหญิง จนนักศึกษาหญิงต้องขัดขืนต่อสู้และวิ่งหนีออกจากห้องดังกล่าวไป ภายหลังเกิดเหตุการณ์ นักศึกษาหญิงได้นำเรื่องที่เกิดขึ้นไปปรึกษาเพื่อนของตนก่อนที่จะเล่าให้ผู้ปกครองทราบ และนำเรื่องที่เกิดขึ้นไปร้องทุกข์กับเจ้าพนักงานตำรวจ แต่เนื่องจากขาดพยานหลักฐานในการดำเนินคดี จึงจำเป็นต้องวางแผนให้นักศึกษาหญิงรายเดิมซ่อนเทปบันทึกเสียงไว้ในกระเป๋า และทำท่าทีไปขอพบกับอาจารย์อีกครั้งหนึ่งเพื่อติดต่อสอบถามถึงเรื่องผลคะแนนสอบ ซึ่งอาจารย์ยังคงพุดจาตะลอม พร้อมกับยื่นเงื่อนไขการร่วมหลับนอนของนักศึกษา กับตนเพื่อแลกกับผลคะแนนที่จะดีขึ้น ซึ่งในขณะนั้นคำพูดของอาจารย์ได้ถูกบันทึกเสียงไว้ในเทปบันทึกเสียงทั้งหมด และเมื่อนักศึกษาหญิงหนีออกมาจากห้องดังกล่าวได้ จึงได้ส่งมอบเทปบันทึกเสียง

ให้กับเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการขออนุมัติหมายจับอาจารย์ต่อศาลต่อไป จนในที่สุด เจ้าพนักงานตำรวจได้ดำเนินการจับกุมอาจารย์รายดังกล่าวได้สำเร็จ⁷

กรณีที่สอง อาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งได้ขอเบอร์โทรศัพท์มือถือของนักศึกษาไป โดยนักศึกษารายดังกล่าวเกิดความเข้าใจว่าเพื่อความสะดวกในการติดต่อเรื่องการเรียนการสอน ระหว่างอาจารย์และลูกศิษย์ตามปกติ จึงยินยอมให้เบอร์โทรศัพท์ต่ออาจารย์ แต่อาจารย์กลับได้ใช้เบอร์โทรศัพท์ดังกล่าวติดต่อไปยังนักศึกษา และทำการพูดจาตะลอมอยู่เป็นประจำ รวมถึงชวนไปรับประทานอาหารและชวนไปเที่ยว แต่นักศึกษารายดังกล่าวได้กระทำการปฏิเสธคำเชื้อเชิญของอาจารย์ตลอดมา จนทำให้อาจารย์ได้กระทำการข่มขู่ต่อนักศึกษาถึงผลการเรียนที่จะได้รับ หากนักศึกษาไม่ยินยอมกระทำตามที่อาจารย์ประสงค์ เมื่อมีการประกาศผลการเรียน ปรากฏว่า นักศึกษารายดังกล่าวได้รับผลการเรียนที่ต่ำกว่าเพื่อนที่ลงทะเบียนเรียนกับตนในรายวิชาเดียวกัน จนเป็นเหตุให้นักศึกษารายดังกล่าวนั้น ต้องลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่อาจารย์ท่านเดิมเป็นผู้สอน อีกครั้งหนึ่ง และอาจารย์ยังคงมีพฤติกรรมพูดจาตะลอม และพยายามลวนลามนักศึกษารายดังกล่าว อยู่ทุกครั้งที่มีโอกาส แต่สิ่งที่เป็นปัญหาอย่างมากที่สุด คือ นักศึกษารายดังกล่าวต้องเผชิญกับปัญหา ดังกล่าวเพียงลำพัง เนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ เพียงแต่ได้รับฟังและ ให้คำแนะนำในเบื้องต้นต่อนักศึกษารายดังกล่าวให้ระมัดระวังตัวเท่านั้น⁸

กรณีที่สาม นิสิต นักศึกษารุ่นน้องมักถูกระทำการคุกคามทางเพศผ่านกิจกรรมการรับ น้องใหม่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งรุ่นพี่มักใช้ความรุนแรงเชิงอำนาจบังคับรุ่นน้องให้ร่วมกิจกรรมต่างๆ โดยมีความคิดที่ว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อความสนุกสนานและสมัครสมานสามัคคี แต่ในความเป็นจริง กิจกรรมนั้นหนทางการบางประเภทอาจมีเนื้อหาและท่าทางประกอบที่ส่อไปในทาง เพศ เช่น เนื้อหาของเพลงประกอบกิจกรรมต่างๆที่มุ่งเน้นไปในทางลามกหรือมีลักษณะสองแง่ สองงาม เป็นต้น ฉะนั้น การกระทำดังกล่าวของนิสิต นักศึกษารุ่นพี่ จึงถือได้ว่าเป็นการคุกคามทาง เพศต่อนิสิต นักศึกษารุ่นน้องด้วยเช่นกัน⁹

ดังนั้น จากการศึกษาถึงตัวอย่างกรณีข้างต้น ทำให้ทราบในเบื้องต้นว่าการคุกคาม ทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา อาจเกิดขึ้นจากการกระทำในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา ด้วยการสัมผัสทางกาย ตลอดจนการอาศัย ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการกระทำการคุกคามทางเพศได้อีกด้วย และการกระทำดังกล่าวอาจปรากฏขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษากับนิสิต

⁷ ผู้จัดการออนไลน์, "ศตส.บุกจับอาจารย์ มช.เห็นให้ นศ.อมนกเขาแลกรวด" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 26 สิงหาคม 2561. แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/crime/detail/951000047750>

⁸ สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ, "6 ภัยทางเพศในสถานศึกษาถึงเวลาต้องแก้ไขอย่างเป็นระบบ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 26 สิงหาคม 2561. แหล่งที่มา: <https://www.hiso.or.th/hiso5/report>

⁹ เรื่องเดียวกัน

นักศึกษา หรือระหว่างนิสิต นักศึกษาด้วยกันเองก็ได้ และเมื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าวอย่างรอบด้าน ยังพบอีกว่าการคุกคามทางเพศดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย เช่น วิทยากร หรืออาจารย์พิเศษ เป็นต้น ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังอาจแสดงให้เห็นถึงอำนาจของผู้กระทำที่มีอยู่เหนือกว่าผู้ถูกระทำ หรือความไว้วางใจของผู้ถูกระทำที่มีต่อผู้กระทำ หรือเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากบุคคลผู้อยู่ในระดับเดียวกันก็ได้

นอกจากนั้น ผู้กระทำและผู้ถูกระทำอาจเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือต่างเพศกันกระทำการคุกคามทางเพศต่อกันก็ได้ แม้โดยส่วนใหญ่กระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากบุคคลที่ต่างเพศกันก็ตาม และผู้กระทำมักเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าอันสอดคล้องกับทฤษฎีทางชีววิทยา (Biological Theory) ที่มุ่งอธิบายถึงความแตกต่างทางกายภาพระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยเพศชายจะมีลักษณะนิสัยที่ก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิงอันเนื่องมาจากฮอร์โมนและขนาดร่างกายของผู้ชายที่แตกต่างจากผู้หญิง จนทำให้ผู้ชายมีแนวโน้มที่จะกระทำการคุกคามทางเพศต่อผู้หญิงมากกว่า ยิ่งไปกว่านี้ ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงกรณีปัญหาต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นตามมาในภายหลังอีก 4 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก คือ นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศยังไม่สามารถได้รับการช่วยเหลือเยียวยาได้อย่างทันถ่วงที เนื่องจากสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งยังไม่มีกำหนดมาตรการหรือนโยบายใดขั้นไว้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองและป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา และเป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ยังคงขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศอย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกันก่อนเกิดเหตุการณ์ มาตรการคุ้มครองและเยียวยาภายหลังเกิดเหตุการณ์ ตลอดจนสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้การพิจารณาว่าพฤติกรรมใดจะเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ยังไม่ปรากฏขอบเขตที่ชัดเจน และยังไม่มีความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันและแก้ไขเยียวยานิสิต นักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบที่ชัดเจนเพียงพอ

ประการที่สอง คือ ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งยังละเลยหรือเพิกเฉยไม่ได้มีการแต่งตั้งคณะบุคคลหรือจัดตั้งหน่วยงานใดขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่แก้ไขและตรวจตราดูแลสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาให้ได้รับความปลอดภัยจากปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าว รวมถึงยังขาดกลไกภายในเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ และดำเนินการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นได้ไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้นิสิต นักศึกษาที่ถูกคุกคามทางเพศยังไม่ทราบถึงขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับดำเนินการร้องเรียนต่อผู้มีหน้าที่ของสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการตรวจสอบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จนในที่สุดนิสิต นักศึกษาต้องทนต่อการถูกคุกคามทางเพศอยู่เพียงลำพัง และตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยและไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษเล่าเรียน ด้วยเหตุนี้ นิสิต นักศึกษาซึ่ง

ถูกคุกคามทางเพศจึงมักไม่ได้ใช้วิธีการร้องเรียนต่อสถาบันการศึกษาโดยตรง เพื่อให้ทราบและตรวจสอบถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวของผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ประกอบกับ ความกลัวของผู้ถูกระทำที่มีต่อผู้กระทำซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าตนเองจนทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงมีอยู่ต่อไปในสถาบันการศึกษาอยู่เป็นประจำ แม้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะไม่ได้แสดงหรือเปิดเผยให้สาธารณชนรับทราบก็ตาม เว้นแต่กรณีผู้ถูกคุกคามทางเพศเป็นบุคคลผู้มีชื่อเสียงหรือมีความกล้าหาญที่ไม่เกรงกลัวต่ออำนาจดังกล่าว จึงยอมเปิดเผยปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยเฉพาะการนำเอาประสบการณ์ที่ตนถูกคุกคามทางเพศดังกล่าวไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ ซึ่งการใช้วิธีการดังกล่าวปรากฏเพิ่มมากขึ้นจนเกิดเป็นกระแส นิยมสำหรับการตั้งแฮชแท็ก (Hashtag) ที่เรียกว่า “MeToo” หรือ “ฉันก็ด้วย”¹⁰ เพื่อเรียกร้องให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องหันมาตระหนักและตรวจสอบถึงปัญหาดังกล่าว และทำให้สังคมรับทราบว่าผู้ถูกคุกคามทางเพศอยู่ในสถานที่ต่างๆ ซึ่งรวมถึงนิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาดังกล่าวอีกด้วย

ประการที่สาม คือ ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ถูกระทำในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านสภาพจิตใจของนิสิต นักศึกษาที่ต้องรู้สึกหวาดกลัว กังวล และหวาดระแวงถึงเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ จึงทำให้การรักษาสภาพจิตใจของผู้ถูกคุกคามเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องได้รับการเยียวยาฟื้นฟูอย่างใกล้ชิดและเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนเหตุการณ์ดังกล่าวยังนำมาซึ่งความอับอาย หรือความเสื่อมเสียชื่อเสียงของผู้ถูกระทำเป็นอย่างมาก และที่สำคัญ เมื่อผู้ถูกระทำเป็นนิสิต นักศึกษา ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ว่าการคุกคามทางเพศดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาเล่าเรียนของผู้ถูกระทำ เช่น การหยุดเรียน การไม่มีสมาธิที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ การถูกกดดันทางด้านการเรียนจากอาจารย์หรือผู้มีอำนาจเหนือกว่าเพื่อเป็นการตอบโต้ต่อการกระทำของนิสิต นักศึกษาที่ไม่ยอมรับเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อการตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ รวมถึงการไม่ได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเรียนจากอาจารย์ผู้คุกคามทางเพศอีกด้วย¹¹ เป็นต้น ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาอีกด้วย ไม่ใช่เฉพาะแต่ด้านชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่ยังคงรวมถึงความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจเกี่ยวกับความปลอดภัยภายในสถาบันการศึกษาจากบุคคลทั่วไป และยังส่งผลไปถึงการมีคุณธรรมหรือจรรยาบรรณทางวิชาชีพของอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาต่อการยับยั้งชั่งใจหรือสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ตนเองว่าไม่สมควรกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาอีกด้วย

¹⁰ TheWashingtonPost, "#Metoo: Harvey Weinstein Case Moves Thousands to Tell Their Own Stories of Abuse, Break Silence," [Online] Accessed: 26 August 2018. Available from: https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2017/10/16/me-too-alyssa-milano-urged-assault-victims-to-tweet-in-solidarity-the-response-was-massive/?utm_term=.8bd4adf8bf34

¹¹ อัมพร อารังลักษณ์, "การคุกคามทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สาเหตุและข้อเสนอทางนโยบาย," วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์: 42.

ประการสุดท้าย คือ นโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่อาจนำมาปรับใช้กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น ยังพบว่ามิชอบกพร่อง และไม่เพียงพอต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

(1) ประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญากับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว พบว่า ผู้คุกคามทางเพศส่วนใหญ่มักเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ประกอบกับ รูปแบบหนึ่งของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นประจำ คือ การเสนอผลประโยชน์ทางการศึกษาสำหรับนิสิต นักศึกษาด้วยการแลกเปลี่ยนกับเงื่อนไขในทางเพศ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเข้าลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา 148 กล่าวคือ กรณีเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจูงใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น รวมถึง กรณีเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา 157 อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่สำคัญที่ต้องพิจารณาว่าการกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาจะเป็นความผิดอาญาตามบทบัญญัติทั้งสองได้หรือไม่นั้น ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบภายนอกของความผิดทั้งสองฐานก่อนเสมอว่า อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษารายดังกล่าวเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ เนื่องจาก การดำรงตำแหน่งของบุคคลดังกล่าวอาจก่อให้เกิดสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างกันออกไปได้ เช่น กรณีอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษามีสถานะเป็นข้าราชการ พนักงานของสถาบันการศึกษา ลูกจ้าง หรืออาจารย์พิเศษ เป็นต้น ทำให้สถานะทางกฎหมายของผู้ดำรงตำแหน่งบางประเภทไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 1 (16) ด้วยเหตุนี้ ผู้กระทำการคุกคามทางเพศในรูปแบบของการกระทำดังกล่าว อาจไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามบทบัญญัติแห่งความผิดทั้งสองนี้ได้

ทั้งนี้ การคุกคามทางเพศดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา หรือกระทำในลักษณะอื่นใด และการกระทำดังกล่าวยังก่อให้เกิดความรุนแรงแตกต่างกันออกไปด้วย จึงทำให้แต่ละกรณีอาจเข้าลักษณะของการกระทำความผิดที่แตกต่างกันออกไปได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบของการกระทำโดยส่วนใหญ่อาจเข้าลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น ความผิดฐานกระทำอนาจาร ความผิดฐานช่มชู้ใจกระทำชำเรา เป็นต้น แต่การกระทำความผิดเหล่านั้นจำเป็นต้องมีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกคุกคามโดยตรง แต่เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศในบางประเภท เช่น การคุกคามทางเพศด้วยวาจา ซึ่งอาจไม่เข้าลักษณะของการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาท หรือการคุกคามทางเพศด้วย

อากัปกรณ์ เป็นต้น ทำให้ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีการจับหรือสัมผัสเนื้อตัวของผู้ถูกกระทำก็ได้ จึงเป็นเหตุให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาไม่ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม แม้การคุกคามทางเพศดังกล่าวอาจปรับเข้ากับลักษณะของการกระทำความผิด ละหุโทษบางฐานได้ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว ย่อมพบว่า มีการกำหนดอัตราโทษไว้ไม่สูงมากนัก จนเป็นเหตุให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศอาจไม่เกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ หรือไม่อาจยับยั้งชั่งใจในการกระทำของตนได้ ประกอบกับอัตราโทษสำหรับการคุกคามทางเพศในบางประเภทก็ยังไม่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวอีกด้วย

ลำดับต่อมา คือ บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มุ่งแต่เพียงลงโทษผู้กระทำการ คุกคามทางเพศโดยตรงเท่านั้น แต่ความเป็นจริงแล้ว ปัญหาการคุกคามทางเพศยังมีเหตุที่เกิดขึ้นมา จากการละเลยหรือเพิกเฉยของผู้บริหารแต่ละสถาบันการศึกษาด้วย ฉะนั้น จึงสมควรกำหนดความรับผิดทางอาญาสำหรับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ด้วย เพื่อให้บุคคลดังกล่าวตระหนักถึงหน้าที่ สำหรับการป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษาอย่างจริงจัง

ลำดับสุดท้าย คือ การที่จะบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญาได้นั้น ต้องปรากฏข้อเท็จจริง ขึ้นมาก่อนเสมอว่ามีเหตุการณ์การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว เท่านั้น จึงจะทำให้ผู้กระทำมีความผิดและต้องรับโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว ฉะนั้น เจตนารมณ์ ของประมวลกฎหมายอาญาจึงมุ่งปราบปรามและลงโทษผู้กระทำความผิดภายหลังเกิดความเสียหาย จากการกระทำดังกล่าวเป็นสำคัญ โดยที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศได้อย่างทันท่วงที

(2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า การกระทำอันเป็นการคุกคาม ทางเพศนั้น สามารถเกิดขึ้นจากการอาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย ดังนั้น ผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาอาจอาศัยเทคโนโลยีดังกล่าวที่มีอยู่ในปัจจุบันมาเป็น เครื่องมือในการคุกคามทางเพศได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาฐานความผิดต่างๆตาม พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแล้ว พบว่า ยังไม่ได้มีการกำหนดให้การคุกคามทางเพศที่อาศัยช่องทาง ดังกล่าวเป็นการกระทำความผิด จึงเป็นเหตุให้ผู้กระทำไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษสำหรับ การกระทำดังกล่าว ทั้งที่การกระทำนั้นสามารถก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่สบายใจแก่นิสิต นักศึกษา ซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวได้

(3) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า รัฐมุ่งประสงค์ที่จะให้สถาบันการศึกษาในทุกระดับทั้งของรัฐและเอกชนจัดการศึกษาอบรมให้แก่บัณฑิต นักศึกษา โดยควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นไปเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และสนับสนุนให้เกิดการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เป็นต้น แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาจัดให้มีมาตรการป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อบัณฑิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

(4) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งข้อห้ามสำคัญประการหนึ่งคือ ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ.ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติในกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า แม้จะมีการกำหนดให้การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับแต่เฉพาะกรณีข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำต่อข้าราชการหรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการด้วยกันเท่านั้น จึงไม่ได้มีการบัญญัติถึงกรณีอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นข้าราชการหรือพนักงานของสถาบันการศึกษากระทำการคุกคามทางเพศต่อบัณฑิต นักศึกษา หรือกรณีบัณฑิต นักศึกษากระทำการคุกคามทางเพศต่อกันไว้แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาหรือบัณฑิต นักศึกษากระทำการคุกคามทางเพศต่อบัณฑิต นักศึกษาแล้ว การกระทำนั้นย่อมไม่เป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับดังกล่าว

(5) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษาได้ แต่มาตรฐานดังกล่าวใช้บังคับเฉพาะกับสถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงสถาบันการศึกษาของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการ เช่น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น ฉะนั้น การพิจารณาเรื่องมาตรฐานจรรยาบรรณที่พึงมีดังกล่าวนี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติสำหรับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่างๆเป็นการเฉพาะ อีกทั้ง เมื่อพิจารณาต่อไปถึงประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ แม้จะได้มีการกำหนดให้การล่วงละเมิดทาง

เพศหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักศึกษาซึ่งไม่ใช่คู่สมรสของตนเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรงสำหรับข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาด้วยก็ตาม แต่ประกาศ ก.พ.อ. ฉบับดังกล่าวไม่ได้มีการบัญญัติถึงบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับ ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดถึงมาตรการหรือนโยบายใดที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้

(6) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า นอกจากรัฐจะมุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองแก่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี แล้ว ยังคงกำหนดให้สถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมแนะแนวให้คำปรึกษาอบรม เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยของนักเรียนและนักศึกษาอีกด้วย ฉะนั้น นิสิต นักศึกษาจึงต้องประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบของแต่ละสถาบันการศึกษาที่กำหนดไว้ตามกฎหมายกระทรวง แต่เมื่อพิจารณาต่อไปถึงกฎกระทรวงฉบับที่เกี่ยวข้องกลับปรากฏว่าไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดถึงรายละเอียดสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่สามารถเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ

(7) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า รัฐมุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี และเยาวชนซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปี ถึง 25 ปี รวมถึงกำหนดให้มีการแก้ไขปัญหาที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งหลักการที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการพัฒนาและแก้ไขดังกล่าว คือ เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกลับไม่มีการกำหนดถึงการแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนในสถาบันการศึกษา อันอาจมีผลกระทบในทางลบต่อการศึกษาเล่าเรียนของเด็กและเยาวชนได้

(8) พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า รัฐมุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองแก่บุคคลที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยการอาศัยเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชาย เพศหญิง หรือที่มีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด และมีการกำหนดให้มีการการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยการอาศัยเหตุดังกล่าว และกำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศในทุกหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงมีหน้าที่ในการเสนอแนะปรับปรุงกฎหมายอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับดังกล่าวก็ยังไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนถึงปัญหาการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาว่าเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยการอาศัยเหตุแห่งเพศหรือไม่ อีกทั้ง ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการป้องกันและเยียวยาปัญหาดังกล่าว

(9) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว เห็นว่า กฎหมายฉบับดังกล่าวอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อกำหนดกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดถึงอำนาจและหน้าที่ต่างๆของคณะกรรมการไว้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า อำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตลอดจนหน้าที่ในการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และหน้าที่ในการสร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน เป็นต้น แต่ในความเป็นจริง กลับพบว่าปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งถือเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งยังไม่ได้รับการตระหนักจากคณะกรรมการเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ฉะนั้น จากการพิจารณาถึงนโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้นมาแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ยังไม่ได้รับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายใดเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะอย่างชัดเจน ตรงกันข้ามในต่างประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดียนครีเอรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งเผชิญกับปัญหาการคุกคามทางเพศเช่นเดียวกับประเทศไทยได้มีกำหนดมาตรการทางกฎหมายต่างๆเพื่อใช้ป้องกันปัญหา

การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ และมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดไว้ให้ครอบคลุมทั้งบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม หน่วยงานหรือ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและคุ้มครองเหยี่ยวาปัญหาดังกล่าว รวมถึงสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

ดังนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนจึงมุ่งประสงค์ที่จะศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้น อยู่เป็นประจำ และส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ สังคม ตลอดจนการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศจากอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และ บุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งแม้ประเทศไทยจะมีมาตรการทางกฎหมายที่อาจปรับใช้กับปัญหา ดังกล่าวได้อยู่บ้างก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีปัญหาต่างๆได้อย่างเพียงพอและมาตรการที่มีอยู่ ก็ยังไม่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำอีกด้วย ดังนั้น หากประเทศไทยได้มีการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและ คุ้มครองเหยี่ยวาปัญหาดังกล่าว รวมถึงสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการต่างๆไว้เป็นการ เฉพาะ ย่อมจะส่งผลให้ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้รับการ ป้องกันและแก้ไขเหยี่ยวาได้อย่างเป็นระบบ มีรูปธรรม และเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

1.3.2 เพื่อศึกษาถึงขอบเขตของปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา สำหรับการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและคุ้มครองเหยี่ยวาปัญหาดังกล่าว รวมถึงสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการต่างๆไว้เป็นการเฉพาะของต่างประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา

1.3.3 เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.3.4 เพื่อค้นหาและกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นการศึกษาวิจัยทางนิติศาสตร์ ซึ่งมุ่งศึกษาถึง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งสังกัด อยู่ในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เท่านั้น โดยจะศึกษาถึง มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 และกฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 เปรียบเทียบกับ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา

1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะใช้วิธีการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Document Research) โดยการรวบรวมและค้นคว้าข้อมูลซึ่งเป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ จากแหล่งข้อมูลที่เป็นหนังสือ ตำราวิชาการ บทความ วารสาร สิ่งพิมพ์ ข้อมูลทางสถิติ รายงาน การวิจัย ความเห็นของนักวิชาและนักกฎหมาย ตำบกฎหมาย คำพิพากษาของศาล รวมถึง เอกสาร อื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ เพื่อนำเอา ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ศึกษามาใช้สำหรับการศึกษาวิเคราะห์ และค้นหาแนวทางการศึกษาวิจัย จนนำมาสู่ ข้อเสนอแนะอย่างสมบูรณ์และเหมาะสมต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

1.6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ ซึ่งครอบคลุมทั้งบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและคุ้มครองเยียวยาปัญหาดังกล่าว รวมถึง สภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการต่างๆของต่างประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา

1.6.3 ทำให้สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.6.4 ทำให้สามารถกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ให้เกิดความชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยได้

บทที่ 2

แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษา

ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาเป็นปัญหาที่สำคัญและเกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนเป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษาที่ถูกคุกคามทางเพศได้รับผลกระทบในด้านต่างๆ จากปัญหาดังกล่าวในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ และด้านสภาพการเรียนของนิสิต นักศึกษาที่เห็นได้อย่างชัดเจน แต่ปัญหาดังกล่าวกลับยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง และไม่มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายใด เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งอาจตกเป็น ผู้ถูกคุกคามทางเพศไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับ บุคคลทั่วไปในสังคม รวมถึงผู้ถูกคุกคามทางเพศ ยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจในปัญหาดังกล่าวอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะ เป็นความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ลักษณะ รูปแบบ และพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ ตลอดจนปัจจัย และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าวต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศโดยตรง และสถาบันการศึกษาที่ผู้ถูกคุกคามทางเพศได้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในขณะเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

ดังนั้น บทที่ 2 ว่าด้วย แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา จึงมุ่งเน้นที่จะอธิบายถึงความทั่วไป ซึ่งเกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศดังกล่าว โดยมีเนื้อหาที่สำคัญต่อการพิจารณาถึงความเข้าใจในปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้น ประกอบด้วย ความหมาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายามของประเทศไทย และต่างประเทศในการกำหนดบทนิยาม สำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ปัญหาดังกล่าวยังคงเกิดความไม่ชัดเจนถึงการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศ จึงสมควรที่จะต้องศึกษาและพิจารณาถึงการกำหนดขอบเขต สำหรับลักษณะ รูปแบบ และพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศดังกล่าวว่าครอบคลุมถึงกรณีใดบ้าง ตลอดจนการพิจารณาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว เนื่องจากเมื่อทราบถึงปัจจัยอันเป็นสาเหตุของปัญหาดังกล่าวได้แล้ว ย่อมสามารถนำไปสู่วิธีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสังคมต่อไป และที่สำคัญ คือ การศึกษาถึงผลกระทบของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น หากผู้บริหารสถาบันการศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องยังคงเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องปกติ และไม่ได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายใดเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างรวดเร็ว ย่อมเป็นเหตุที่จะนำไปสู่ความเสียหายในด้านต่างๆแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าของประเทศในอนาคตได้อีกด้วย

สุดท้าย คือ การศึกษาถึงทฤษฎี หลักสากล และแนวคิดที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา รวมถึงการวิเคราะห์ทฤษฎี หลักการสากล และแนวคิดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว เพื่อให้แต่ละประเทศซึ่งเป็นภาคีสมาชิกตามพันธกรณีระหว่างประเทศดำเนินการตามข้อผูกพันที่เกี่ยวข้อง และกำหนดมาตรการทางกฎหมายภายในของประเทศขึ้นมาเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวให้สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่ผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไปในบทนี้ด้วย

2.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

สำหรับความทั่วไปเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะอธิบายถึงรายละเอียดพื้นฐานที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ส่วนที่ 2 ลักษณะของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา และส่วนที่ 3 รูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

2.1.1 ความหมายของการคุกคามทางเพศ

เมื่อพิจารณา คำว่า “การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศในสถาบันการศึกษา” เห็นว่า ถ้อยคำดังกล่าวประกอบด้วย 2 ถ้อยคำที่สำคัญ กล่าวคือ คำว่า “การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ” และ คำว่า “สถาบันการศึกษา” ด้วยเหตุนี้ การกำหนดความหมายของการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศในสถาบันการศึกษา จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำทั้งสองข้างต้นที่ประกอบกันขึ้นมาก่อน ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

2.1.1.1 ความหมายของการคุกคามทางเพศโดยทั่วไป

สำหรับประเทศไทย การนิยามความหมายของคำว่า “การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ” สามารถใช้ถ้อยคำที่หลากหลายได้ เช่น การคุกคามทางเพศ การล่วงเกินทางเพศ หรือการล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น แต่ความหมายของถ้อยคำดังกล่าวมีลักษณะใกล้เคียงหรือไม่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้แก่

คำว่า “คุกคาม” หมายความว่า “แสดงอำนาจด้วยกิริยาหรือวาจาให้หวาดกลัว หรือทำให้หวาดกลัว เช่น ภัยคุกคาม”

คำว่า “ล่วงเกิน” หมายความว่า “แสดงอาการเกินสมควรต่อผู้อื่นโดยล่วงจารีตประเพณี หรือจรรยาบรรณด้วยการลวนลาม ดูหมิ่น สบประมาท เป็นต้น เช่น ไม่ควรล่วงเกินพ่อแม่ ด้วยกิริยาวาจาที่ไม่สุภาพ”

คำว่า “ละเมิด” หมายความว่า “ล่วงเกิน หรือฝ่าฝืนจารีตประเพณีหรือกฎหมายที่มีบัญญัติไว้โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิ”

คำว่า “การกระทำทางเพศ” หมายความว่า “พฤติกรรมทางเพศอย่างหนึ่งซึ่งแสดงออกมาอย่างชัดเจน เปิดเผย เช่น การถูกเนื้อต้องตัว การวิพากษ์วิจารณ์ในทางเพศ”

อนึ่ง เมื่อพิจารณาต่อไปถึงคำว่า “การคุกคามหรือล่วงเกินทางเพศ” ปรากฏว่าหน่วยงานของประเทศไทย ได้กำหนดนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

กรมกิจการสตรีและครอบครัว (Department of Women’s Affairs and Family Development) ซึ่งเป็นส่วนราชการภายในของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศไทย ได้กำหนดนิยาม คำว่า “การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ” หมายความว่า “พฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นในเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นการพูด สายตา และการใช้ท่าที รวมไปถึงการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ การข่มขืน ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้หญิงเป็นหลัก ฉะนั้นการกระทำใดๆก็ตามที่ทำให้ผู้หญิงรู้สึกอับอาย เป็นการล่วงเกินความเป็นส่วนตัว และผู้หญิงไม่ยินยอมพร้อมใจให้กระทำ ถือเป็น การล่วงละเมิดทางเพศทั้งสิ้น”¹

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร ได้กำหนดนิยาม คำว่า “การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ” หมายความว่า “พฤติกรรมของบุคคลที่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นในเรื่องเพศลักษณะต่างๆ เช่น การใช้คำพูด สายตา ท่าทีที่สื่อเจตนาล่วงเกินทางเพศ การกระทำอนาจาร ตลอดจน การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ การข่มขืน และการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย โดยที่ผู้ถูกรกระทำไม่ยินยอมพร้อมใจอันส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมถึงสวัสดิภาพและการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข ทั้งในระยะสั้น และระยะยาวของผู้กระทำ อันถือเป็นเรื่องที่มีผิดกฎหมาย ศีลธรรม และความสงบสุขของสังคมเป็นอย่างมาก”²

ยิ่งไปกว่านี้ การนิยามความหมายโดยทั่วไปของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” ในต่างประเทศ ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า “SEXUAL HARASSMENT”

Black’s Law Dictionary ได้กำหนดนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ ดังนี้

“A type of employment discrimination consisting in verbal or physical abuse of sexual nature”³ หมายความว่า “รูปแบบประการหนึ่งของการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน ซึ่งประกอบด้วย การกระทำที่สื่อไปในทางเพศ ด้วยการใช้วาจา หรือด้วยการกระทำทางกาย”

เมื่อพิจารณาต่อไปถึงความหมายของถ้อยคำดังกล่าวข้างต้น ยังพบอีกว่า นักวิชานักวิชาการ รวมถึง องค์กรและสถาบันต่างๆ ในต่างประเทศ ได้กำหนดนิยามโดยทั่วไปของถ้อยคำดังกล่าวไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

¹ อัมพร ชำรงลักษณะ, รายงานการวิจัย เรื่อง การคุกคามทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษา ,คณะรัฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ ,2552, หน้า 14.

² สุริยา ช้องเสนาะ, เอกสารของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง เด็กนิตินัยกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (2561), หน้า 2-3.

³ Bryan A. Garner, Black’s Law Dictionary, 9th, 1499.

Catherine A. Mackinnon เป็นอาจารย์ผู้สอนกฎหมายที่มีชื่อเสียงด้านสตรีนิยมของสหรัฐอเมริกา⁴ ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า “การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางเพศในลักษณะบังคับที่ผู้ถูกระทำไม่พึงปรารถนา ภายใต้บริบทของความสัมพันธ์ด้านเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน”⁵

Farley Lin เป็นนักสตรีนิยมชาวอเมริกา และเป็นผู้คิดถ้อยคำของการคุกคามทางเพศขึ้นเป็นคนแรกในหนังสือชื่อว่า “Sexual shakedown : the sexual harassment of women on the job” เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมต่างๆของผู้ชายที่กระทำต่อผู้หญิงในสถานที่ทำงานไว้ ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า “การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของผู้ชาย อันเกี่ยวกับสิทธิในบทบาททางเพศที่เหนือกว่าภรรยาหน้าที่ของผู้หญิงในฐานะที่เป็นคนงาน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวปราศจากการตอบสนอง และไม่ได้รับการต้อนรับ โดยมีลักษณะของพฤติกรรม ได้แก่ การจ้องมอง การวิพากษ์วิจารณ์ การตะแอมต้องตัวผู้หญิง หรือการนัดหมายที่เกิดขึ้นซ้ำซาก ตลอดจน การเรียกร้อง การชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ และการข่มขืน”⁶

Ellen Brovo and Ellen Cassedy เป็นนักกิจกรรมด้านสิทธิสตรีชาวอเมริกา⁷ ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า “ลักษณะที่ไม่พึงปรารถนาในทางเพศที่สร้างความรำคาญ หรือกระอักกระอ่วนใจแก่อีกฝ่ายหนึ่ง”⁸

Diana E.H. Russell เป็นนักเขียนและนักกิจกรรมด้านสิทธิสตรีชาวแอฟริกาใต้⁹ ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า “พฤติกรรมที่จงใจ และซ้ำซากที่ไม่พึงประสงค์ในลักษณะคำพูด กิริยาท่าทาง หรือ การถูกเนื้อต้องตัวผู้อื่น โดยมีเจตนาส่อไปในทางเพศ อันเป็นสิ่งที่ผู้ถูกระทำไม่ประสงค์ให้เกิดขึ้น”¹⁰

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁴ Harvard Law School, "Biography of Catherine A. Mackinnon," [Online] Accessed: 7 September 2018. Available from: <https://hls.harvard.edu/faculty/directory/10540/Mackinnon>

⁵ CATHARINE A. MACKINNON, Sexual Harassment of Working Women (The University of Chicago Law Review: Yale University Press, 1979), p. 185.

⁶ Frank J. Till, A Report on the Sexual Harassment of Student (The National Advisory Council On Women's Educational Programs 1980), p. 5.

⁷ Ellen Brovo and Ellen Cassedy, "About Ellen Brovo and Ellen Cassedy," [Online] Accessed: 7 September 2018. Available from: http://www.ellenbravo.com/about_ellen.htm

⁸ Ellen Brovo and Ellen Cassedy, The 9 to 5 Guide to Combating Sexual Harassment (New York: John Wiley and Sons Inc, 1992), p. 7.

⁹ Diana E.H. Russell, "Biography," [Online] Accessed: 8 September 2018. Available from: <http://www.dianarussell.com/bio.html>

¹⁰ Diana E.H. Russell, Sexual Exploitation (California: SAGE Publications Inc, 1984), pp. 269-270.

2.1.1.2 ความหมายของการคุกคามทางเพศในทางกฎหมาย

สำหรับการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวในบริบททางกฎหมาย ได้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายของประเทศไทย และสถาบันหรือองค์กรในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

สำหรับประเทศไทย เมื่อพิจารณาถึงบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่าไม่มีกฎหมายฉบับใดของประเทศไทยที่กำหนดคำนิยาม คำว่า “การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ” ไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา พบว่า กฎหมายหลายฉบับของประเทศไทยได้มีการนำเอาถ้อยคำดังกล่าวมาบัญญัติไว้ เช่น

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

มาตรา 16¹¹ “ห้ามมิให้นายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือ ผู้ตรวจงานกระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อให้เกิดความรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง”

มาตรา 147 “ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 16 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543

มาตรา 13 “ให้คณะกรรมการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้าง”

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างสำหรับรัฐวิสาหกิจข้างต้น พบว่า คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวออกประกาศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2549

ข้อ 10 “ห้ามมิให้นายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือ ผู้ตรวจงานกระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อให้เกิดความรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง”

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาถึงพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวข้างต้นแล้ว พบว่า ไม่ปรากฏความหมายของการกระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อให้เกิดความรำคาญทางเพศว่ามีความหมาย และขอบเขตเพียงใด จึงจำเป็นต้องศึกษาต่อไปถึงคำอธิบายแห่งบทบัญญัตินี้ของนักกฎหมายที่ได้อธิบายไว้ ได้แก่

¹¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา 8 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

เกษมสันต์ วิลาวรรณ ได้ให้ความหมายของการกระทำในลักษณะดังกล่าวข้างต้นไว้ ดังนี้¹²

“ล่วงเกิน” หมายความว่า “แสดงอาการเกินสมควรต่อผู้อื่นโดยล่วงจารีตประเพณี หรือจรรยา มารยาท ด้วยการลวนลาม ดูหมิ่น สบประมาท”

“คุกคาม” หมายความว่า “แสดงอำนาจด้วยกิริยาหรือวาจาทำให้หวาดกลัว หรือทำให้กลัว”

“ก่อความเดือดร้อนรำคาญ” หมายความว่า “ทำให้เป็นทุกข์ กังวล ไม่เป็นสุข ระคายเคือง หรือไม่สบายใจ”

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 397¹³ “ผู้ใดกระทำความผิดใดๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำในที่สาธารณะสถาน หรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง เป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ”

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาถึงบทนิยามของประมวลกฎหมายอาญา ก็ไม่ปรากฏความหมายของการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศว่า มีความหมายและขอบเขตเพียงใดเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องศึกษาต่อไปถึงคำอธิบายแห่งบทบัญญัติดังกล่าว พบว่า

ทวิเกียรติ มีนะกนิษฐ ได้ให้ความหมายของ คำว่า “การกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ” ข้างต้นไว้¹⁴ หมายความว่า “การรบกวน คุกคาม ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูด กิริยาท่าทาง หรือวิจารณ์ในเชิงดูหมิ่นล่วงเกินโดยใช้เหตุแห่งเพศ โดยอีกฝ่ายไม่พึงประสงค์หรือรังเกียจ หรือการแต่งกายในเชิงลามก หรือจ้องมองอย่างตั้งใจด้วยสายตาที่มุ่งในทางเพศ นั่งหรือเดินใกล้ชิดเกินความจำเป็น”

¹² เกศมสันต์ วิลาวรรณ, คำอธิบายกฎหมายแรงงาน, พิมพ์ครั้งที่ 25 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 58-59.

¹³ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 แก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา 8 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

¹⁴ ทวิเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, พิมพ์ครั้งที่ 16 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 436-437.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2541

มาตรา 83 “ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(8) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิด หรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.”

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวแล้ว พบว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวออกกำหนด กฎ ก.พ. เกี่ยวข้อง ได้แก่

กฎ ก.พ. ว่าด้วย การกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2553

ข้อ 2 “ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด กระทำการประการใดประการหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต่อข้าราชการด้วยกัน หรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหรือนอกสถานที่ราชการ โดยผู้ถูกกระทำมิได้ยินยอมต่อการกระทำนั้น หรือทำให้ผู้ถูกกระทำเดือดร้อนรำคาญ ถือเป็นการกระทำความผิดอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ตามมาตรา 83 (8)

(1) กระทำการด้วยการสัมผัสทางกายที่มีลักษณะส่อไปในทางเพศ เช่น การจูบ การโอบกอด การจับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นต้น

(2) กระทำการด้วยวาจาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น วิพากษ์วิจารณ์ร่างกาย พุดหยอก ล้อ พุดหยาบคาย เป็นต้น

(3) กระทำการด้วยอากัปกริยาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น การใช้สายตาลวนลาม การทำสัญญาณหรือสัญลักษณ์ใดๆ เป็นต้น

(4) การแสดงหรือสื่อสารด้วยวิธีการใดๆ ที่ส่อไปในทางเพศ เช่น แสดงรูปลามก อนาจาร ส่งจดหมาย ข้อความ หรือการสื่อสารรูปแบบอื่น เป็นต้น

(5) การแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่ส่อไปในทางเพศ ซึ่งผู้ถูกกระทำไม่พึงประสงค์หรือเดือดร้อนรำคาญ”

ดังนั้น จากการศึกษาถึงกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว ที่กำหนดว่าการกระทำเช่นใด ถือเป็นการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศได้นั้น อาจสรุปได้ว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำใดๆที่ส่อไปในทางเพศ ด้วยการสัมผัสทางกาย ด้วยการใช้คำพูด ด้วยการแสดง อากัปกริยาท่าทาง รวมถึง การแสดงพฤติกรรมหรือการสื่อสารที่ส่อไปในทางเพศ อย่างไรก็ตาม การกำหนดดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดที่นำไปใช้ได้เฉพาะกับการกระทำของข้าราชการพลเรือนสามัญ และผู้ร่วมปฏิบัติราชการด้วยกันเท่านั้น

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547

มาตรา 14 “ก.พ.อ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(9) กำหนดมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ”

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีดังกล่าวแล้ว พบว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ) อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวออกประกาศ ก.พ.อ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2551

ข้อ 4 “การกระทำผิดจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้ อย่างน้อยให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง

(2) การล่วงละเมิดทางเพศ หรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักศึกษาซึ่งมิใช่คู่สมรสของตน”

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาถึงประกาศก.พ.อ ฉบับดังกล่าว ก็ยังไม่ปรากฏความหมายของการกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดทางเพศที่มีความหมาย และขอบเขตเพียงใด

ตรงกันข้าม ในต่างประเทศ เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดบทนิยามของคำว่า “การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ” พบว่า มีองค์กรและสถาบันได้กำหนดความหมายและขอบเขตของการกระทำอันเป็นคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศไว้ค่อนข้างชัดเจน ทั้งนี้ ยังปรากฏอีกว่าการกระทำดังกล่าวครอบคลุมถึงการกระทำในลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ และการกระทำที่ไม่ได้สื่อไปในทางเพศ แต่ยังคงถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศได้อีกด้วย หากการกระทำดังกล่าวมีสาเหตุมาจากเรื่องเพศ ดังต่อไปนี้

Equal Opportunities Commission (EOC)

คณะกรรมการดังกล่าวของสหภาพยุโรป ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคเท่าเทียมของประชาชนในสังคม ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อันสื่อไปในทางเพศ หรือพฤติกรรมอื่นใดอันมีพื้นฐานเรื่องเพศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีของผู้ชายและผู้หญิงในการปฏิบัติงาน รวมถึงพฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนาทั้งในทางกาย วาจา หรือ พฤติกรรมอื่นที่มีใช้ทางกาย”¹⁵

¹⁵ EU Commission Code of Practice on Measures to Combat Sexual Harassment 1992 “Sexual harassment is defined as unwanted conduct of a sexual nature, or other conduct based on sex affecting the dignity of women and men at work. This can include unwelcome physical, verbal or non-verbal conduct.”

The Equal Employment Opportunity Commission (EEOC)

คณะกรรมการดังกล่าวของสหรัฐอเมริกา มีบทบาทและหน้าที่ในการให้การคุ้มครองและดูแลผู้จ้างในสถานประกอบกิจการ ซึ่งอาจถูกกระทำการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศจากนายจ้าง หรือผู้บังคับบัญชาได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” ไว้ในคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดังกล่าวเกี่ยวกับกรณีการคุกคามทางเพศไว้ (EEOC Guideline On Sexual Harassment) หมายความว่า “การรุกรานหรือเกี่ยวพาราสีที่ไม่พึงปรารถนา การเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนในทางเพศ และพฤติกรรมอื่นใด ทั้งทางวาจา หรือทางกิริยาท่าทางที่สื่อไปในทางเพศ อันจะก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศ เมื่อ

1. พฤติกรรมนั้นทำให้เกิดการยอมจำนนทั้งที่ชัดแจ้งหรือไม่ชัดแจ้ง หรือมีเงื่อนไขในการจ้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือการเข้ารับการศึกษ
2. พฤติกรรมนั้นทำให้เกิดการยอมจำนน หรือการปฏิเสธ อันจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน หรือการศึกษาเล่าเรียนของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
3. พฤติกรรมนั้นมีความมุ่งประสงค์ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงาน หรือการศึกษาเล่าเรียนในชั้นเรียนของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าพอใจ ไม่เป็นมิตรหรือทำให้รู้สึกกลัว ทั้งในสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงาน หรือการเรียน”¹⁶

ดังนั้น จากความหมายดังกล่าวข้างต้นทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดบทนิยามเป็นการทั่วไป หรือการกำหนดบทนิยามตามกฎหมาย อาจสรุปได้ว่าคำว่า “การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า “การกระทำการใดๆของบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า “ผู้คุกคาม” ที่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่สื่อไปในทางเพศ โดยการบังคับหรือใช้อำนาจที่ไม่พึงปรารถนา และฝ่าฝืนต่อจารีตประเพณีหรือกฎหมาย ในรูปแบบของการกระทำต่างๆ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยกิริยาท่าทาง ด้วยการสัมผัสทางกาย และด้วยพฤติกรรมอื่นใด อันส่งผลที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆ เช่น ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึก ความมั่นคงทางการประกอบอาชีพ รวมถึง การดำเนินชีวิตตามปกติ เป็นต้น แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า “ผู้ถูกคุกคาม” และให้หมายความรวมถึง การสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรหรือไม่ปลอดภัย จนทำให้อีกฝ่ายยอมจำนน หรือเกิดความกลัว โดยที่ผู้ถูกคุกคามไม่ยินยอมหรือไม่ประสงค์ที่จะให้ผู้คุกคามกระทำการดังกล่าวแก่ตน ทั้งนี้ การกระทำการดังกล่าวอาจเกิดจากผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคามเป็นเพศเดียวกัน หรือต่างเพศกัน หรืออายุเท่ากันหรือต่างกันได้ โดยไม่จำกัดสถานที่เกิดเหตุ และอาจกระทำการดังกล่าวขึ้นเพียงชั่วคราวหรือเป็นประจักษ์ก็ได้ ”

¹⁶ Phyllis L. Crocker, "An Analysis of University Definitions of Sexual Harassment," *The University of Chicago Press Journal* 8, 4 (Summer 1983): 698.

ด้วยเหตุนี้ เมื่อสามารถเข้าใจถึงความหมายของการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศทั้งหมดข้างต้นแล้ว จึงเห็นได้ว่า การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการสำหรับการพิจารณาถึงการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศ ดังนี้

1. การคุกคามทางเพศ ต้องเกิดขึ้นจากการกระทำระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งเป็น “ผู้คุกคาม” และอีกฝ่ายหนึ่งเป็น “ผู้ถูกคุกคาม” โดยทั้งสองฝ่ายต่างมีความสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต นักศึกษา รวมถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง เป็นต้น

2. การคุกคามทางเพศ ต้องปรากฏว่าฝ่าย “ผู้คุกคาม” อาจเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่า “ผู้ถูกคุกคาม” อีกฝ่ายหนึ่ง และได้กระทำการในทางเพศในรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่ไม่ถึงขั้นรุนแรง จนถึงเป็นการกระทำขั้นรุนแรงก็ได้ โดยที่ผู้ถูกคุกคามไม่ยินยอม หรือไม่ยินดีที่จะให้การกระทำนั้นเกิดขึ้นแก่ตนเอง เว้นแต่ในบางกรณีผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคามทางเพศอาจเป็นบุคคลที่อยู่ในระดับเดียวกันก็ได้

3. การคุกคามทางเพศดังกล่าว ไม่ได้จำกัดถึงสถานที่เกิดเหตุการณ์ไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงว่าต้องเป็นสถานที่ใดที่หนึ่งเท่านั้น อีกทั้ง ยังไม่จำกัดถึงเพศ อายุ ของผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคามทางเพศอีกด้วย

ดังนั้น สำหรับการนิยามความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา อาจกำหนดบทนิยามในเบื้องต้น จากการนำเอาบทนิยามที่กำหนดความหมายของการคุกคามทางเพศทั้งโดยทั่วไปและโดยกฎหมาย มาพิจารณาร่วมกับองค์ประกอบทั้ง 3 ประการข้างต้น ดังนี้

2.1.1.3 ความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบัน การศึกษา

การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา (Sexual Harassment of students In Educational Institutions) หมายความว่า การกระทำการใดๆของบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า “ผู้คุกคาม” ซึ่งมักเป็นผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครูบาอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนิสิต นักศึกษาซึ่งอยู่ในฐานะเป็นรุ่นพี่หรือรุ่นเดียวกัน ได้กระทำการใดอันมีลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ ด้วยวาจา ด้วยกิริยาท่าทาง ด้วยการสัมผัสทางกาย หรือด้วยพฤติกรรมอื่นใด เช่น การส่งข้อความลามก ภาพถ่ายเปลือยกาย เป็นต้น ให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า “ผู้ถูกคุกคาม” ซึ่งมีความสัมพันธ์ในฐานะที่ต่อกัน โดยเป็นเพียงนิสิต นักศึกษาที่ไม่ยินยอม หรือสมัครใจให้ผู้คุกคามกระทำการดังกล่าวแก่ตน และก่อให้เกิดผลเสียหายในหลายด้านแก่ผู้ถูกคุกคาม โดยเฉพาะความเสียหายที่มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการคุกคามทางเพศกรณีอื่น คือ การทำลายอนาคตด้านการศึกษาของผู้ถูกคุกคาม จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกคุกคามไม่สามารถได้รับการสนับสนุนให้เกิดการศึกษาเล่าเรียนจากสถาบันการศึกษาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

อนึ่ง คำว่า “สถาบันการศึกษา” อาจเป็นการศึกษาในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาก็ได้ ประกอบกับ การคุกคามทางเพศดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นภายในบริเวณหรือสถานที่ต่างๆของสถาบันการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เช่น ห้องพักอาจารย์ ห้องน้ำ ห้องเรียน เป็นต้น แต่การกระทำดังกล่าวก็อาจเกิดขึ้นในบริเวณภายนอกสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย เช่น กรณีอาจารย์นัดให้นิสิต นักศึกษาไปพบที่โรงแรมแล้วกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นก็ได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามการวิเคราะห์ข้างต้น อาจยังปรากฏความหมายที่ไม่ชัดเจนหรือไม่เพียงพอที่จะยอมรับอย่างเป็นทางการได้ ผู้เขียนจึงได้ดำเนินการศึกษาถึงการกำหนดบทนิยามจากองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ซึ่งได้กำหนดบทนิยามในเรื่องนี้ไว้เป็นกรณีเฉพาะเจาะจง ดังต่อไปนี้

The Education Development Center

ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า “พฤติกรรมทางเพศที่ไม่พึงปรารถนาและไม่เป็นที่ต้องการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาแล้ว”¹⁷

The National Advisory Council of Women’s Educational Programs

ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า “การใช้อำนาจหน้าที่ ซึ่งมุ่งเน้นไปในทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา โดยมีลักษณะเป็นการกีดกัน หรือทำลายผลประโยชน์ บรรยากาศ หรือโอกาสทางการศึกษาของนิสิต นักศึกษา”¹⁸

The Department of Education’s Office for Civil Rights (OCR)

ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า การกระทำการใด อันเป็น

- (1) การกระทำที่สื่อไปในทางเพศ
- (2) การกระทำที่ไม่น่ายินดี
- (3) การปฏิเสธ หรือการจำกัดความสามารถของนิสิต นักศึกษาในการเข้าร่วม

หรือการได้รับผลประโยชน์จากสถานบันการศึกษา

¹⁷ Susan J. Smith, "Title IX and Sexual Harassment," [Online] Accessed: 20 September 2018. Available from: <http://www2.edc.org/womensequity/pubs/digests/digest-title9-harass.html>

¹⁸ Frank Till, Sexual Harassment: A Report on the Sexual Harassment of Students (Washington D.C. : National Advisory Council on Women's Educational Program, 1981), p. 7.

อนึ่ง การกระทำดังกล่าว สามารถเกิดขึ้นได้หลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับผู้คุกคาม ทางเพศที่จะกระทำการดังกล่าว ซึ่งผู้กระทำอาจเป็นบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษานิสิต นักศึกษา รวมถึงบุคคลภายนอกก็ได้ เช่น วิทยากรภายนอก เป็นต้น และนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศ อาจเป็นได้ทั้งเพศหญิงหรือเพศชาย รวมถึงผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคามอาจเป็นบุคคลเพศเดียวกันก็ได้

นอกจากนี้ การคุกคามทางเพศอาจเกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยการสัมผัสทางกาย ด้วยกิริยาท่าทาง และสามารถเกิดขึ้นในกิจกรรมต่างๆที่จัดไว้ สำหรับการศึกษาเล่าเรียน รับผิดชอบนักศึกษา หรือสถานที่ต่างๆภายในสถาบันการศึกษา ตลอดจนสถานที่ต่างๆภายนอกสถาบันการศึกษา (Off-campus locations) เช่น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางไปทัศนศึกษานอกสถานที่ หรือการเดินทางไปฝึกอบรมต่างๆ เป็นต้น”¹⁹

ดังนั้น จากการศึกษาถึงบทนิยามดังกล่าวข้างต้น ตามการให้ความหมายของสถาบันหรือองค์กรต่างๆของต่างประเทศ อาจสรุปได้ว่า คำว่า “การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า “พฤติกรรมหรือการกระทำการใดๆด้วยการใช้วาจา ด้วยกิริยาท่าทาง ด้วยการสัมผัสทางกาย ตลอดจน พฤติการณ์อื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกันของผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครูบาอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนิสิต นักศึกษา รวมถึง บุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจที่เหนือกว่า หรืออยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกัน ได้กระทำการใดๆอันเป็นการมุ่งส่อไปในทางเพศ หรือเป็นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนา หรือเป็นการกระทำที่ไม่น่ายินดี ต่อนิสิต นักศึกษา ซึ่งอยู่ใต้อำนาจ ให้จำยอมที่จะกระทำการใดโดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่สมัครใจให้เกิดการกระทำนั้นขึ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่จำกัดเพศของผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคาม รวมถึงการกระทำดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งบริเวณภายในและภายนอกของสถาบันการศึกษา และเกิดขึ้นได้กับนิสิต นักศึกษาในทุกระดับ ตลอดจนให้หมายความรวมถึง การเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องทางเพศ การสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรแก่การศึกษาเล่าเรียน และการถูกปฏิเสธ หรือถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษาหรือการไม่ได้รับผลประโยชน์ที่นิสิต นักศึกษาพึงจะได้รับจากสถาบันการศึกษาอีกด้วย ”

อนึ่ง ผู้เขียน มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การคุกคามทางเพศนั้น มีความแตกต่างจากการถูกลั่นแกล้งหรือรังแก หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Bullying” เนื่องจาก การกลั่นแกล้งดังกล่าวเป็นการกระทำที่กว้างกว่าการคุกคามทางเพศ และไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำที่มุ่งส่อไปในเพศแต่อย่างใดเท่าที่นั่น แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมไม่อาจยอมรับได้ โดยเกิดขึ้นจากความตั้งใจของผู้กระทำที่ประสงค์จะให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ ความเจ็บปวด และเพื่อให้ผู้กระทำรู้สึกมีอำนาจ หรือมีพลังเหนือกว่าผู้อื่น อีกทั้ง การกระทำดังกล่าวจะต้องเกิดขึ้นซ้ำๆ

¹⁹ Margaret Spellings, Sexual Harassment Its Not Academic (Washington D.C.: Education Publication Center, 2008), p. 3.

อย่างต่อเนื่อง และมีระยะเวลายาวนานอีกด้วย เช่น การกลั่นแกล้งทางด้ำนร่างกาย ด้ำนอารมณ์ ด้ำนสังคม ด้ำนคำพูด ตลอดจนการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying) เป็นต้น²⁰

ฉะนั้น เมื่อทราบถึงความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาแล้ว จึงจำเป็นต้องศึกษาต่อไปถึงลักษณะ และรูปแบบของการกระทำดังกล่าวว่ามีขอบเขตเพียงไร ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจถึงปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น และสามารถนำมากำหนด เป็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศดังกล่าวที่อาจจะเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.2 ลักษณะของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อทราบถึงความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ลำดับต่อไป จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงการกำหนดลักษณะของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นว่าสามารถเกิดขึ้นได้กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใดบ้าง ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาแล้ว ปรากฏว่า การคุกคามทางเพศดังกล่าว สามารถเกิดขึ้นได้จากความสัมพันธ์ของบุคคลสองฝ่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกันในสถาบันการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1.2.1 การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา กับนิสิต นักศึกษา

สำหรับลักษณะของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาในทุกระดับ ถือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำและมักปรากฏเป็นข่าวให้บุคคลทั่วไป²¹ ได้รับทราบถึงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา โดยการกระทำดังกล่าวของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจที่ผู้คุกคามมีอยู่เหนือกว่าผู้ถูกคุกคาม และนิสิต นักศึกษาไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงซึ่งถูกคุกคามทางเพศไม่ได้สมัครใจ หรือยินยอมให้มีการกระทำเช่นนั้นกับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบหนึ่งของการคุกคามทางเพศที่อาจารย์ผู้สอนกระทำต่อนิสิต นักศึกษา ด้วยการเสนอผลประโยชน์ทางการเรียน สำหรับนิสิต นักศึกษาที่จะได้รับผลการเรียนที่ดีขึ้นโดยแลกเปลี่ยนกับ

²⁰ มูลนิธิยุวพัฒน์, "การกลั่นแกล้ง (Bullying) ความรุนแรงในสังคม" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 11 กรกฎาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/ข่าวสาร/บทความทั่วไป/การกลั่นแกล้ง-bullying-วัยรุ่น/>

²¹ โพสต์ทูเดย์, "ลวนลามทางเพศปัญหาใหญ่ได้พรมที่ต้องแก้ค่านิยมใหม่" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 8 กันยายน 2561. แหล่งที่มา: <https://www.posttoday.com/politic/report/47585>

การตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม (Request for Sexual Favors) เช่น การขอให้มีเพศสัมพันธ์ การขอให้สัมผัสอวัยวะเพศ หรือการขอให้ช่วยสำเร็จความใคร่ด้วยการใช้ปาก เป็นต้น²²

นอกจากนี้ หากนิสิต นักศึกษาปฏิเสธ หรือไม่ยินยอมที่จะกระทำการตามความต้องการทางเพศของอาจารย์ ย่อมส่งผลให้เกิดการข่มขู่หรือบังคับจากอาจารย์ผู้สอนที่จะใช้อำนาจที่ตนเองมีอยู่เพื่อกลั่นแกล้ง โดยการลดผลการเรียนที่นิสิต นักศึกษาจะได้รับให้อยู่ในระดับที่ต่ำ รวมถึงการปฏิบัติของอาจารย์ต่อนิสิต นักศึกษาที่ปฏิเสธ สำหรับการตอบสนองความต้องการทางเพศให้แตกต่างจากการปฏิบัติต่อนิสิต นักศึกษาโดยทั่วไป²³

ส่วนการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากกระทำของบุคลากรทางการศึกษา เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆของสถาบันการศึกษา พนักงานรักษาความปลอดภัย รวมถึง ครูบาอาจารย์ที่ไม่ใช่เป็นผู้สอนโดยตรง อาจกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การพูดจาหยาบคาย การจ้องมองอวัยวะด้วยสายตาที่สื่อไปในทางเพศ เป็นต้น แต่จำนวนการถูกคุกคามทางเพศของนิสิต นักศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ต่อเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคลากรทางการศึกษาอาจปรากฏเป็นจำนวนไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนการกระทำของอาจารย์ผู้สอนที่กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา²⁴

2.1.2.2 การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิต นักศึกษาที่กระทำต่อตนเอง

สำหรับลักษณะของการคุกคามทางเพศอันเกิดขึ้นมาจากความสัมพันธ์ของ นิสิต นักศึกษาด้วยกันเองนั้น ถือเป็นความรุนแรงประเภทหนึ่งที่มีปรากฏขึ้นในสถาบันการศึกษาด้วย²⁵ แต่เป็นความรุนแรงที่มุ่งกระทำไปในทางเพศมากกว่ามุ่งกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกคุกคามทางเพศ โดยผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคามสามารถเป็นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมถึงอาจเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น เลสเบี้ยน เกย์ ไบเซ็กชวล และคนข้ามเพศ (Lesbian Gay Bisexual and Transgender : LGBT) เป็นต้น

²² Equal Right Advocates, "Sexual Harassment at School," [Online] Accessed: 8 September 2018. Available from: <https://www.equalrights.org/legal-help/know-your-rights/sexual-harassment-at-school/>

²³ Ibid.

²⁴ Catherine Hill and Elena Silva, *Drawing the Line: Sexual Harassment on Campus*, 1st ed. (Washington D.C: American Association of University Women Educational Foundation, 2005).

²⁵ พิษขานี ชื่นปรีชา, "มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันความรุนแรงภายในสถานศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), หน้า 18.

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจของ The American Association Of Women (AAUW) ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาคมของสหรัฐอเมริกาที่ก่อตั้งมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า 130 ปี โดยมีภารกิจและหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้หญิงและเด็ก ตลอดจน การส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคในสังคม และการฝึกอบรมให้ความรู้ เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและกฎหมายต่างๆ²⁶ พบว่า นิสิต นักศึกษาส่วนใหญ่ซึ่งตกเป็นเหยื่อของการถูกคุกคามทางเพศ คือ นิสิตหรือนักศึกษาหญิง และผู้คุกคามจำนวนมากเป็นนิสิตหรือนักศึกษาชายที่ได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศขึ้นจากการกระทำของตนเองเพียงลำพัง หรือเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อกระทำการคุกคามทางเพศต่อเพื่อนนิสิต นักศึกษาก็ได้²⁷

นอกจากนี้ ลักษณะที่แสดงถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวของนิสิต นักศึกษาด้วยกัน นั้นอาจจัดประเภทของความสัมพันธ์ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน คือ การถูกคุกคามทางเพศจากเพื่อนนิสิต นักศึกษาในระดับชั้นหรือวัยเดียวกัน (Peer Harassment) และอีกประเภทหนึ่งที่มีเกิดขึ้นเป็นประจำ คือ การถูกคุกคามทางเพศจากความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันของนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในสถานะรุ่นน้องถูกคุกคามทางเพศจากนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในสถานะรุ่นพี่ (Contra Harassment)²⁸ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมของสถาบันการศึกษาที่ถูกจัดขึ้น จนกลายเป็นเสมือนวัฒนธรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติของทุกสถาบันการศึกษา คือ กิจกรรมรับนิสิต นักศึกษาใหม่หรือเรียกว่า “กิจกรรมรับน้อง” ซึ่งแม้วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมดังกล่าว จะมีเจตนาธรรมณ์เพื่อให้ให้นิสิต นักศึกษาที่เป็นรุ่นน้องและรุ่นพี่ในสถาบันดังกล่าวเกิดความรัก ความสามัคคีจากการร่วมทำกิจกรรมดังกล่าว แต่ในความเป็นจริง กลับพบว่า กิจกรรมดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงการแสดงออกในเชิงอำนาจจากบทบาทของรุ่นพี่ที่มักจะบังคับให้รุ่นน้องกระทำการต่างๆในลักษณะที่ไม่เหมาะสม หรือต้องจำยอมต่อการกระทำของรุ่นพี่ จนเกิดเป็นปัญหาการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย เช่น การสัมผัสบริเวณอวัยวะที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ การให้กระทำการที่น่าอับอายทางเพศ และการบังคับให้เปลือยกาย เป็นต้น²⁹

²⁶ The American Association of University Women, "What We Do " [Online] Accessed: 10 September 2018. Available from: <https://www.aauw.org/what-we-do/>

²⁷ Catherine Hill and Elena Silva, *Drawing the Line: Sexual Harassment on Campus*, pp. 21-24.

²⁸ Ibid.

²⁹ ประพิณพงศ์ พงษ์หัตถศิริกุล, "มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันความรุนแรงจากกิจกรรมรับนิสิต นักศึกษาใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), หน้า 21.

2.1.2.3 การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับนิสิต นักศึกษา

สำหรับ ลักษณะของการคุกคามทางเพศดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษานอกเหนือจากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ต่อนิสิต นักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนิสิต นักศึกษาด้วยกันเองแล้ว นั้น ลักษณะของความสัมพันธ์ประเภทสุดท้ายที่พบได้ในสถาบันการศึกษา และอาจนำมาซึ่งปัญหาการคุกคามทางเพศได้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา กับนิสิต นักศึกษา กล่าวคือ ความสัมพันธ์ในสองประการข้างต้นที่อธิบายไปแล้ว เป็นการกระทำของบุคคลที่มีสถานะอย่างใดอย่างหนึ่งในสถาบันการศึกษา แต่สำหรับบุคคลภายนอกซึ่งจะกลายมาเป็นผู้คุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาได้นั้น ต้องเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีสถานะเช่นเดียวกันกับผู้คุกคามทางเพศที่เป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ บุคคลเหล่านั้นจึงไม่ได้มีความสัมพันธ์อันใดต่อสถาบันการศึกษานิสิต นักศึกษาที่ถูกคุกคามทางเพศเลย

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า กฎหมายของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา³⁰ และเครือรัฐออสเตรเลีย³¹ เป็นต้น ได้มีกำหนดมาตรการทางกฎหมาย รวมถึงนโยบายภายในสำหรับสถาบันการศึกษา เพื่อปกป้องและคุ้มครองนิสิต นักศึกษาที่อาจถูกคุกคามทางเพศจากบุคคลภายนอกไว้อีกด้วย หากปรากฏว่าบุคคลภายนอกมีความสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาในทางหนึ่งทางใด เช่น การคุกคามทางเพศดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำของวิทยากรพิเศษ ผู้ฝึกงาน ผู้ฝึกอบรม ผู้เข้าร่วมงานสัมมนาของสถาบันการศึกษา ตลอดจน นิสิต นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนต่างสถาบันการศึกษา เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมเห็นว่าการกระทำดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน 3 กรณีดังกล่าวข้างต้น แต่เพื่อให้ผู้เขียนสามารถเข้าใจถึงรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้อย่างชัดเจน จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงรูปแบบและพฤติกรรมของปัญหาดังกล่าวอย่างรอบด้าน เพื่อให้สามารถนำมากำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้ครอบคลุมถึงรูปแบบและพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาที่อาจตกเป็นเหยื่อจากปัญหาดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นการสมควรที่จะต้องศึกษาและพิจารณาถึงประเด็นดังกล่าวในหัวข้อถัดไป

³⁰ Sexual Harassment Guidance: Harassment of Students by School Employees, Other Students, or Third Parties ,Title IX of Education Amendment Act of 1972.

³¹ The Sex Discrimination Act 1984

2.1.3 รูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

2.1.3.1 รูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาที่อาจเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองฝ่ายข้างต้นแล้ว ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เข้าใจถึงรูปแบบ หรือพฤติกรรมใดอันเป็นการคุกคามทางเพศดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงปัญหาดังกล่าวได้อย่างชัดเจนเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงรูปแบบของการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา โดยพิจารณาว่าในแต่ละรูปแบบครอบคลุมถึงพฤติกรรมเช่นใดบ้าง ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สำหรับรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาพบว่า ไม่ได้มีการจัดรูปแบบของกรณีปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงต่างหากจากกรณีปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในกรณีทั่วไป เช่น การคุกคามทางเพศระหว่างนายจ้างและลูกจ้างที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ เป็นต้น

ดังนั้น การกำหนดรูปแบบของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาจึงสามารถศึกษาได้จากกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในกรณีทั่วไปได้ เพียงแต่รูปแบบของการกระทำระหว่างคู่ความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย ย่อมมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากการคุกคามทางเพศในกรณีอื่นๆเท่านั้น เนื่องจาก ผู้คุกคามทางเพศมีสถานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจน นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอก ส่วนผู้ถูกคุกคาม มีเพียงสถานะเป็นนิสิต นักศึกษา เท่านั้น ทั้งนี้ จากการศึกษารูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น พบว่า ศาลสูงของสหรัฐอเมริกา (The Supreme Court) ได้กำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้ 2 รูปแบบ ได้แก่

(ก) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน

รูปแบบการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษานี้ เรียกเป็นถ้อยคำในภาษาลาตินว่า “Quid Pro Quo” อันสอดคล้องกับถ้อยคำในภาษาอังกฤษ คือ “สิ่งหนึ่งเพื่ออีกสิ่งหนึ่ง” (Something for Something) หรือ “สิ่งนี้เพื่อสิ่งนั้น” (This for That)³²

³² Law Offices of Gary A. Costales, "What Does the Term Quid Pro Quo Mean in Sexual Harassment Cases?," [Online] Accessed: 26 August 2018. Available from: <https://www.costaleslaw.com/blog/2016/04/what-does-the-term-quid-pro-quo-mean-in-sexual-harassment-cases.shtml>

อนึ่ง รูปแบบของการคุกคามทางเพศดังกล่าวมักเกิดขึ้นระหว่างผู้คุกคาม ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจให้คุณหรือโทษเหนือกว่าอีกฝ่ายซึ่งตกเป็นผู้ถูกคุกคาม โดยผู้คุกคามได้เสนอเงื่อนไข ข้อแลกเปลี่ยน หรือให้คำมั่นสัญญา แก่ผู้ถูกคุกคาม และให้ผู้ถูกคุกคามตัดสินใจเลือกที่จะยอมรับ หรือปฏิเสธเงื่อนไขตามที่เสนอไป เพื่อนำไปสู่การตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม ตลอดจน การที่ผู้คุกคามข่มขู่หรือทำให้ผู้ถูกคุกคามเกิดความหวาดกลัว หากผู้ถูกคุกคามปฏิเสธเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อรูปแบบของการคุกคามดังกล่าวปรากฏขึ้นในสถาบันการศึกษา ย่อมเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น กรณีอาจารย์เสนอเงื่อนไขแก่อนิสิต นักศึกษา ให้กระทำการบางอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของอาจารย์ด้วยการแลกเปลี่ยนกับผลการเรียนที่ดีขึ้น หรือผลคะแนนที่จะได้รับมากขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ การคุกคามทางเพศดังกล่าว แม้จะเป็นเพียงขั้นตอนการยื่นข้อเสนอ หรือข้อแลกเปลี่ยนเท่านั้นก็ตาม และไม่ว่าอนิสิต นักศึกษาจะยอมรับหรือไม่ก็ตาม ตลอดจนกระทำไปเพียงครั้งเดียวด้วยก็ตาม ย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศต่ออนิสิต นักศึกษารายนั้นแล้ว³³

ดังนั้น รูปแบบการคุกคามทางเพศข้างต้น จึงเป็นการกระทำที่มักเกิดขึ้นเป็นประจำในสถาบันการศึกษา อย่างไรก็ตาม หากอนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศได้ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับข้อเสนอดังกล่าว อาจนำมาซึ่งการตอบโต้จากอาจารย์ ด้วยการแสดงพฤติกรรมใดๆที่นำมาสู่การสร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรต่ออนิสิต นักศึกษาได้ และทำให้อนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ หรือไม่มีความสุขต่อการเรียนเล่าเรียน ซึ่งการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวของอาจารย์นั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นรูปแบบของการคุกคามทางเพศอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนจะได้อธิบายรายละเอียดดังกล่าวในลำดับถัดไป

(ข) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอัน

ไม่เป็นมิตร

รูปแบบการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าว เรียกว่า “Hostile Environment” ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศในสถาบันการศึกษานั้นไม่พึงปรารถนา หรือก่อให้เกิดความรู้สึกที่อึดอัด หรือไม่พึงประสงค์แก่อนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคาม โดยอาจเกิดขึ้นจากการใช้คำพูด เช่น การเล่าเรื่องตลกในเชิงลามก การวิพากษ์วิจารณ์รูปร่างหรือการแต่งกายที่สื่อไปในทางลามก การพูดจาทะลึ่ง เป็นต้น หรือโดยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย เช่น การจับอวัยวะเพศ การกอดรัด การโอบไหล่ เป็นต้น ตลอดจน การคุกคามดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยการแสดงกิริยาท่าทาง เช่น การจ้องมองเชิงลามก การปิดรูปภาพหรือโปสเตอร์ลามก การเขียนคำพูดหยาบคายหรือ

³³ Williams V. and Deborah, Sexual Harassment : Let the Punishment Fit the Crime (WEEA Digest, 1998), p. 6.

ล่อไปทางเพศ พร้อมชื่อของผู้ถูกคุกคามบนผนังห้องน้ำ หรือในห้องเรียน จนทำให้ผู้ถูกคุกคามอับอาย และถูกดูหมิ่นได้ เป็นต้น

อนึ่ง รูปแบบของการคุกคามทางเพศดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคลากรทางการศึกษา อาจารย์ นิสิต นักศึกษา ตลอดจน บุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาก็ได้ จึงไม่จำเป็นที่ผู้คุกคามจะต้องเป็นบุคคลผู้มีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคามเสมอไป³⁴

อย่างไรก็ตาม การคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้อาจมีลักษณะของการกระทำที่ไม่ชัดเจน เมื่อเทียบกับการการคุกคามทางเพศในรูปแบบแรกที่เกิดขึ้น เนื่องจาก นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ ด้วยการถูกเสนอเงื่อนไข หรือข้อแลกเปลี่ยน กับผลประโยชน์ทางการศึกษาที่จะได้รับ สามารถทราบได้ทันทีว่าการกระทำดังกล่าวของผู้คุกคามที่ได้กระทำนั้น เป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ ประกอบกับ อำนาจของผู้คุกคามที่มีเหนือกว่าผู้ถูกคุกคาม จึงทำให้ผู้ถูกคุกคามสามารถรับทราบถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่ตนเองได้อย่างชัดเจน มากกว่ารูปแบบของการคุกคามทางเพศซึ่งเกิดขึ้นจากการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้เกิดขึ้นจากการแสดงกิริยาท่าทางของผู้คุกคาม อาจทำให้ผู้ถูกคุกคามไม่ทราบว่าตนเองกำลังประสบกับการถูกคุกคามทางเพศในขณะนั้นก็ได้

ฉะนั้น การพิจารณาว่าพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้คุกคามทางเพศจะเป็นการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรหรือไม่ เพียงใด จึงจำเป็นต้องอาศัยพฤติการณ์แห่งคดีที่เกิดขึ้นประกอบการพิจารณา ดังต่อไปนี้³⁵

1. การคุกคามทางเพศดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ร้ายแรงเพียงพอที่จะก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรหรือไม่ ทั้งนี้ การพิจารณาว่ารุนแรงเพียงพอหรือไม่ ศาลมักใช้วิธีการสมมติบุคคลที่มีสภาพเช่นเดียวกันผู้ถูกคุกคามว่า หากบุคคลนั้นตกอยู่ในเหตุการณ์ลักษณะทำนองเดียวกันจะได้รับผลกระทบเหมือนกับผู้ถูกคุกคามที่ตกเป็นเหยื่อในคดีหรือไม่

2. การคุกคามทางเพศดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอหรือไม่

3. การคุกคามทางเพศดังกล่าวเป็นการกระทำส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือการศึกษาเล่าเรียนหรือไม่

4. การคุกคามทางเพศดังกล่าว เป็นการกระทำในลักษณะอันเป็นการข่มขู่คุกคาม หรืออัยยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่

³⁴ The Connecticut Woman's Education and Legal Fund, "Sexual Harassment in Schools " [Online] Accessed: 12 September 2018. Available from: <https://www.cwealf.org/pdf/bkltsexharsch.pdf>

³⁵ Upcounsel, "Hostile Environment Sexual Harassment: Everything You Need to Know," [Online] Accessed: 12 September 2018. Available from: <https://www.upcounsel.com/hostile-environment-sexual-harassment>

ดังนั้น จากการศึกษาถึงรูปแบบของการคุกคามทางเพศดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาข้างต้น จึงสามารถสรุปถึงความแตกต่างที่สำคัญของรูปแบบการคุกคามทางเพศทั้งสอง คือ รูปแบบที่ 1 การคุกคามทางเพศ ด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน และรูปแบบที่ 2 การคุกคามทางเพศ ด้วยการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตรได้ ดังต่อไปนี้

1. ผู้กระทำการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ

รูปแบบที่ 1 : ผู้คุกคามเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคาม ซึ่งมักปรากฏว่าผู้คุกคามเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา กระทำต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้นๆ

รูปแบบที่ 2 : ผู้คุกคามไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคาม อาจมีฐานะเท่าเทียมกันได้ ดังนั้น ผู้คุกคามอาจเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา รุ่นพี่ หรือรุ่นเดียวกัน ตลอดจน บุคคลภายนอกก็ได้

2. พฤติกรรมของการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ

รูปแบบที่ 1 : การเสนอเงื่อนไข ข้อแลกเปลี่ยน หรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อแลกเปลี่ยนกับการยินยอมของผู้ถูกคุกคามที่จะตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม

รูปแบบที่ 2 : การคุกคามทางเพศด้วยวาจา ด้วยกิริยาท่าทางและด้วยการสัมผัส ก็ได้

3. ความชัดเจนแห่งการรับรู้ของผู้ถูกคุกคาม

รูปแบบที่ 1 : ผู้ถูกคุกคามสามารถรับรู้ถึงการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าการกระทำของผู้คุกคามเป็นการกระทำที่ส่อไปในทางเพศแต่อย่างใด

รูปแบบที่ 2 : ผู้ถูกคุกคามอาจไม่สามารถรับรู้ถึงการคุกคามที่กำลังเกิดขึ้นได้ หากการคุกคามดังกล่าวไม่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน ทำให้ผู้ถูกคุกคามมีภาระการพิสูจน์ว่าการกระทำของผู้คุกคามเป็นการกระทำที่ส่อไปในทางเพศ

2.1.3.2 พฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

พฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาคครอบคลุมถึงพฤติกรรมหรือการกระทำเช่นใดบ้างนั้น พบว่า นักวิชาการ นักวิจัยหลายท่านและสถาบันต่างๆทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศได้พยายามกำหนดหมวดหมู่ของการกระทำอันเป็นคุกคามทางเพศดังกล่าวขึ้นไว้ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

วิมนา ธรรมปรีชา ได้รวบรวมและแบ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศไว้

5 ประเภท ได้แก่³⁶

1. การใช้ถ้อยคำที่สื่อไปในทางที่เกี่ยวกับเพศ โดยไม่ใช่ถ้อยคำที่เกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสี เช่น
 - การพูดล้อเลียน
 - การพูดวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบ
 - การได้รับจดหมาย หรือโทรศัพท์ การพูดชักจูงขอมมีเพศสัมพันธ์ และการข่มขู่ให้ยินยอมมีเพศสัมพันธ์
2. การสัมผัสทางกาย เช่น
 - การแตะเนื้อต้องตัว
 - การจับมือถือแขน
 - การลูบหลัง
 - การกอดรัด การจูบ
 - การจับหน้าอก
 - การจับของสงวน
3. การใช้ภาษากาย เช่น
 - การแสดงด้วยท่าทาง
 - การจ้องมอง
 - การเข้าไปยืนใกล้ๆ ในระยะประชิดตัว
 - การต้อนเข้ามุมและการโน้มตัวหรือเอนตัวอยู่เหนือกว่า
4. การเชิญชวน เช่น
 - การนัดพบหรือนัดไปเที่ยวตามลำพัง ทั้งๆที่เพิ่งรู้จักกัน
 - การชวนไปที่พักหรือบ้าน
 - การชวนไปพักผ่อนสุดสัปดาห์ตามลำพัง ทั้งๆที่เพิ่งรู้จัก
5. การใช้กำลังหรืออาวุธบังคับ เช่น
 - การจู่โจมทางกาย หรือการพยายามข่มขืน หรือการข่มขืน
 - การใช้อาวุธบังคับให้ยินยอม

³⁶ วิมนา ธรรมปรีชา, "การคุกคามทางเพศ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), หน้า.

อรพินท์ สโพโชคชัย ได้รวบรวมและแบ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศไว้

3 ประเภท ได้แก่³⁷

1. การคุกคามทางเพศโดยวาจา (Verbal Harassment) เช่น
 - การวิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่าง หรือการแต่งตัวที่สื่อไปในทางลามก
 - การเล่าเรื่องตลกลามก
 - การพูด หรือการถามถึงความสัมพันธ์ทางเพศของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในที่สาธารณะ
 - การเปลี่ยนหัวข้อเรื่องงานให้เป็นเรื่องทางเพศ หรือเรื่องลามก
 - การกระจายข่าวลือ หรือนินทาเกี่ยวกับเรื่องทางเพศของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
 - การเฝ้าติดตามจับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งๆที่รู้อยู่แล้วว่าบุคคลนั้นไม่ได้สนใจ
2. การคุกคามทางเพศโดยการแสดงท่าทาง (Non - Verbal Harassment) เช่น
 - การจ้องมองอย่างกรู๋มกริม
 - การแสดงสีหน้าเจ้าชู้
 - การแสดงท่าทาง หรือเคลื่อนไหวร่างกายที่สื่อถึงเจตนาการล่วงเกินทางเพศ
 - การแสดงภาพลามก สิ่งของ หรืออุปกรณ์ที่ลามก
 - การส่งจดหมาย ข้อความภาพ การ์ด หรือคำกลอนที่เน้นในเรื่องเพศ
 - การมองเรื่อร่าอย่างสำรวจตรวจตรา
3. การคุกคามทางเพศโดยกายสัมผัส (Physical Harassment) เช่น
 - การแตะเนื้อต้องตัว รวมถึงการสัมผัสผ่านเสื้อผ้า
 - การกอดจูบ หอมแก้ม ตีกัน ตีสะโพก ยืน เดิน
 - การต้อนเข้ามุม หรือนั่งใกล้ชิดเกินความจำเป็นโดยใช้บางส่วนของร่างกายสัมผัสผู้อื่นอย่างจงใจ

ธีรพงษ์ บัวหล้า ได้รวบรวมและแบ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศไว้ 3 ประเภท

ได้แก่³⁸

1. การคุกคามทางเพศโดยวาจา (Verbal Harassment) เช่น
 - การวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่อร่า
 - การแต่งตัวที่สื่อไปในทางลามก
 - การเล่าเรื่องตลกลามก

³⁷ อรพินท์ สโพโชคชัย, เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง กระบวนการยุติธรรมกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง, จัดโดยสถาบันกฎหมายอาญา, (17 กันยายน 2542 ณ โรงแรมเดอะแกรนด์ กรุงเทพมหานคร), หน้า 5-6.

³⁸ ธีรพงษ์ บัวหล้า, "รูปแบบพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในองค์กรภาครัฐ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า.

- การพูด หรือการถามถึงเรื่องทางเพศของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
 - การกระจายข่าวลือ หรือนินทาเรื่องเพศของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
2. การคุกคามทางเพศโดยอากัปกิริยา (Non - Verbal Harassment) เช่น
- การจ้องมองอย่างก่อกวน
 - การแสดงสีหน้าเจ้าชู้
 - การแสดงท่าทาง หรือเคลื่อนไหวที่สื่อเจตนาในทางเพศ
 - การแสดงภาพลามกที่มีการเปลือยกายของชาย หรือหญิง
 - การมองเรือนร่างอย่างสำรวจตรวจตรา
 - การปิดข้อความ หรือบดทกลอนที่บรรยายเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ และการส่งจูบ
3. การคุกคามทางเพศโดยกายสัมผัส (Physical Harassment) เช่น
- การถูกเนื้อต้องตัว รวมไปถึงการจับต้องผ่านเสื้อผ้า หรือเครื่องแต่งกาย
 - การกอดจูบ หอมแก้ม ตีกัน หรือตีสะโพก
 - การยืน เดิน นั่งที่ประชิดตัวมากเกินไปจนความจำเป็นโดยใช้บางส่วนสัมผัสร่างกาย
 - การต้อนเข้ามาอย่างจงใจ

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้รวบรวมและแบ่งพฤติกรรมการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศไว้ 3 ประเภท ได้แก่³⁹

1. การล่วงละเมิดทางเพศทางคำพูด เช่น การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตา การแต่งกายที่สื่อในทางลามก การเล่าเรื่องตลกลามก เรื่องสองแง่สองง่าม การตามจับตามตื้อ เกี่ยวพาราตี ทั้ๆที่รู้ว่าอีกฝ่ายไม่ชอบ การพูดจาหะโลมและการใช้คำพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

2. การล่วงละเมิดทางเพศทางการกระทำที่ไม่ถูกเนื้อต้องตัว เช่น การจ้องมองของสงวน การแสดงภาพลามก หรือภาพที่สื่อไปในทางเพศ การแอบดูตามห้องน้ำ (ถ้ามอง) การแอบถ่ายภาพในสถานที่ส่วนบุคคล (ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า หรือห้องน้ำ) การโชว์อวัยวะเพศ การเผยแพร่ภาพถ่ายทางอินเทอร์เน็ต การสื่อสารในทางลามก และการส่งคลิปวิดีโอลามก

3. การล่วงละเมิดทางเพศที่เป็นการกระทำขัดแย้ง เช่น การแตะต้องเนื้อตัวอันไม่พึงประสงค์ การกระทำอนาจาร (การกระทำต่อเนื้อตัว หรือต่อร่างกายของบุคคลอื่น เช่น กอด จูบ ลูบ คลำ ร่างกายของหญิง เพื่อเป็นการแสดงความใคร่ทางเพศ) การขอมือเพศสัมพันธ์ การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ และการข่มขืน

³⁹ อัมพร อารักษ์, รายงานการวิจัย เรื่อง การคุกคามทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษา, คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์, 2552, หน้า 14.

ยิ่งไปกว่านั้น ในต่างประเทศได้มีศึกษาถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เคยเกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคามด้วยเช่นเดียวกัน และได้มีความพยายามในการจัดรวบรวมการกระทำหรือพฤติกรรมดังกล่าวไว้เป็นกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

Elizabeth Powell ได้รวบรวมพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้ ดังนี้⁴⁰

1. การใช้ถ้อยคำ สำหรับการคุกคามด้านสรีระร่างกายของผู้อื่น
2. การสร้างบรรยากาศกดดันเพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมในทางเพศ
3. การใช้ถ้อยคำ สำหรับการวิจารณ์เครื่องแต่งกายที่ส่อไปในทางเพศ
4. การบ่งคับ หรือทำร้ายร่างกาย เพื่อมุ่งหมายในทางเพศ
5. การสัมผัสอวัยวะส่วนต่างๆ ของผู้อื่นที่ส่อไปในทางเพศ
6. การเรียกร้องให้เกิดความสัมพันธ์ทางชู้สาว ไม่ว่าจะกระทำโดยตรงหรือโดยอ้อม
7. การบ่งคับ หรือทำร้ายร่างกาย เพื่อมุ่งหมายในทางเพศ
8. การใช้สายตาดูจ้องมอง สำหรับการสำรวจเรือนร่าง หรือสรีระของผู้อื่น รวมไปถึงการใช้สายตาเหล่ หรือการยกคิ้วหลิวตา เพื่อส่อไปในทางเพศ⁴¹

ดังนั้น จากการศึกษาถึงพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นข้างต้นทั้งหมด ย่อมเห็นว่าการจัดรวบรวมและจำแนกพฤติกรรมของการกระทำในปัญหาดังกล่าวสามารถจัดแบ่งหมวดหมู่ตามการเกิดขึ้นของการคุกคามทางเพศได้หลายกรณี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการจัดจำแนกพฤติกรรมดังกล่าวแล้ว พบว่า การจัดจำแนกพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศตามการวิจัยโดยส่วนใหญ่มีลักษณะสอดคล้องและสัมพันธ์กัน กล่าวคือ รูปแบบของการคุกคามทางเพศสามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การคุกคามทางเพศด้วยการใช้วาจา (Verbal Harassment)
2. การคุกคามทางเพศด้วยการแสดงอากัปกิริยา (Non - Verbal Harassment)
3. การคุกคามทางเพศด้วยการสัมผัสทางกาย (Physical Harassment)

อนึ่ง การคุกคามทางเพศในแต่ละรูปแบบ ย่อมปรากฏรายละเอียดของพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปตามการเกิดขึ้นของพฤติกรรมนั้น แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวทั้งหมดก็ยังคงมีเจตนาที่กระทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำเป็นสำคัญ โดยผู้ถูกคุกคามไม่ยินยอมหรือไม่สมัครใจให้กระทำต่อตนเอง ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม และจะเกิดขึ้นจากการคุกคามทางเพศด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา หรือด้วยการสัมผัสทางกาย ตลอดจนการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือใน

⁴⁰ Elizabeth Powell, *Sex on Your Terms* (Boston: Aiiyn and Bacon, 1996), p. 110.

⁴¹ Hazel H. James, *Sexual Harassment* (London: Cavendish Publishing Limited, 1995), p. 8.

การกระทำด้วยก็ตาม เช่น การส่งข้อความ ภาพถ่าย หรือวิดีโออันลามกผ่านทางโปรแกรมประยุกต์ในโทรศัพท์เคลื่อนที่หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นใดไปยังผู้ถูกคุกคามทางเพศ เป็นต้น

ดังนั้น รูปแบบของพฤติกรรมหรือการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้นั้น ผู้เขียนจึงขอสรุปและจัดจำแนกรูปแบบตามการเกิดขึ้นของพฤติกรรมดังกล่าวออกเป็นทั้งหมด 5 รูปแบบ ได้แก่

1. การคุกคามทางเพศด้วยการใช้วาจา (Verbal Harassment) เช่น

- การพูดจาทะลอม หรือพูดจาสองแง่สองง่าม
- การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่าง หรือการแต่งกายที่สื่อไปในทางลามก
- การเล่าเรื่องตลกลามก
- การกระจายข่าว หรือนินทาเรื่องเพศของบุคคลหนึ่งบุคคลใดในทางลามก
- การพูดชักจูง หรือขอมมีเพศสัมพันธ์
- การข่มขู่ให้ยินยอมมีเพศสัมพันธ์
- การพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของบุคคลหนึ่งบุคคลใด

2. การคุกคามทางเพศด้วยการแสดงอากัปกิริยา (Non - Verbal Harassment) เช่น

- การใช้สายตาจ้องมองอย่างกรุ่มกริม หรือจ้องมองมายังอวัยวะเพศ หรือจ้องมองเรือนร่างอย่างสำรวจตรวจตรา
- การแสดงสีหน้าที่สื่อไปในทางลามก หรือการส่งจูบ
- การแสดงท่าทาง หรือเคลื่อนไหวร่างกายที่สื่อถึงเจตนาการล่วงเกินทางเพศ
- การเข้าไปยืนใกล้ๆ ในระยะประชิดตัว การโน้มตัวเอนเข้าหาอีกฝ่ายหนึ่ง หรือการต้อนเข้ามุ่ม เป็นต้น
- การแสดงอวัยวะเพศ
- การแสดงรูปภาพลามก หรือการตั้งแสดงสิ่งของ รวมถึงอุปกรณ์ลามกในสถานที่ต่างๆ
- การส่งจดหมาย ข้อความ ภาพถ่าย การ์ด หรือคำกลอนที่เน้นเรื่องลามกหรือสื่อไปในทางเพศ

3. การคุกคามทางเพศด้วยการสัมผัสทางกาย (Physical Harassment) เช่น

- การสัมผัสหรือแตะเนื้อต้องตัว การจูบ การกอด หรือการคลำ
- การโอบเอว การลูบหลัง การกอดรัด การตีกัน หรือการตีสะโพก
- การจับมือถือแขน การจับอวัยวะเพศ การจับหน้าอก
- การนั่งใกล้ชิดเกินความจำเป็นโดยใช้บางส่วนของร่างกายสัมผัสบุคคลอื่นอย่างจงใจ

- การกระทำอนาจาร
- การข่มขืนกระทำชำเรา

4. การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้อง
การทางเพศ (Quid Pro Quo : Something for Something) เช่น

- การคุกคามทางเพศ เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลการเรียน ผลคะแนน ทุนการศึกษา หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ผู้ถูกคุกคามจะได้รับจากผู้คุกคาม

5. การคุกคามทางเพศด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Cyber- Sexual Harassment) เช่น

- การส่งข้อความ ค่ำกลอน รูปภาพ วีดีโอ หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดในทางลามก ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

- การเผยแพร่ข้อความ หรือภาพถ่ายในทางลามก ตามสังคมออนไลน์ต่างๆ

ดังนั้น จากการศึกษาและพิจารณาถึงความทั่วไปของปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดบทนิยาม ลักษณะรูปแบบ และพฤติกรรมของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่การที่จะเข้าใจถึงปัญหา และกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่อาจก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นด้วย

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การที่จะกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมได้นั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าวก่อนว่าการกระทำหรือพฤติกรรมใดๆของผู้คุกคามที่กระทำต่อผู้ถูกคุกคามเกิดขึ้นมาจากสาเหตุใดบ้าง เพื่อที่จะได้ทราบและเข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้ต่อไป

ดังนั้น ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดการกระทำหรือพฤติกรรมใดๆอันเป็นการคุกคามทางเพศดังกล่าว พร้อมกับศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านสังคม และ ปัจจัยทางด้านตัวบุคคล ดังต่อไปนี้

2.2.1 ปัจจัยทางด้านสังคม และแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้อง

2.2.1.1 ทฤษฎีการพัฒนาการ (Developmental Theory)

ทฤษฎีการพัฒนาการ มุ่งอธิบายถึงพฤติกรรมและการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นบนสมมติฐานทางความคิดที่ว่า มนุษย์สามารถเรียนรู้ถึงการสื่อสารทางอารมณ์ ผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในแต่ละช่วงวัย ดังเห็นได้ชัดในช่วงวัยรุ่น ซึ่งถือเป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการของมนุษย์ที่มีต่อสังคม กล่าวคือ ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและด้านอารมณ์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ทางเพศ เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาสำหรับการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ จึงทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกสับสนและขาดความสามารถในการสื่อสารอารมณ์ทางเพศได้ตามแนวทางที่สังคมพึงจะยอมรับได้อย่างเหมาะสม จนอาจนำไปสู่พฤติกรรมและการคุกคามทางเพศแก่บุคคลอื่นได้ ซึ่งอาจมีได้ทั้งกรณีที่ถูกคุกคามทางเพศได้กระทำไปโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม (Wittingly or Unwittingly) ⁴²

นอกจากนี้ ทฤษฎีดังกล่าวได้อธิบายว่า โดยธรรมชาติของวัยรุ่นหญิงมักจะมีทักษะสำหรับการสื่อสารทางอารมณ์ได้เหมาะสมมากกว่าวัยรุ่นชาย จึงทำให้พฤติกรรมที่จะกระทำการคุกคามทางเพศ ซึ่งเกิดจากการกระทำของวัยรุ่นหญิงมีจำนวนไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับกระทำที่เกิดขึ้นจากวัยรุ่นชาย จนกระทั่งเมื่อวัยรุ่นได้เจริญวัยกลายเป็นผู้ใหญ่ พฤติกรรมและการคุกคามทางเพศที่มักจะทำขึ้นในวัยรุ่นย่อมมีจำนวนลดลงตามไปด้วย โดยที่บุคคลนั้นไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ว่าพฤติกรรมทางเพศใดบ้างที่เหมาะสม หรือไม่เหมาะสมที่จะแสดงออกมา แต่อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ยังคงมีข้อโต้แย้งว่า แม้บุคคลจะพ้นจากวัยรุ่นและกลายเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม แต่กลับพบว่าการคุกคามทางเพศยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในสถานที่ทำงาน หรือสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นผู้ที่ควรจะมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่สูง เช่น สมาชิกวุฒิสภา ผู้พิพากษา หรือ อาจารย์ซึ่งมักถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมและการคุกคามทางเพศ เป็นต้น ⁴³

2.2.1.2 ทฤษฎีการใช้อำนาจในทางที่ผิด (Abuse of Power Theory)

ทฤษฎีการใช้อำนาจในทางที่ผิด มุ่งอธิบายถึงพฤติกรรมและการคุกคามทางเพศ โดยมีพื้นฐานทางความคิดที่ว่า การคุกคามทางเพศถือเป็นกลไกที่เพศชายได้แสดงออกซึ่งอำนาจที่ตนเองมีอยู่เหนือกว่าเพศหญิง ซึ่งสามารถอธิบายถึงกลไกดังกล่าวได้ตามแนวคิดที่แตกต่างกัน 3 แนวคิดดังต่อไปนี้

⁴² Valerie E. Lee *et al.*, "The Culture of Sexual Harassment in Secondary Schools," *American Educational Research Journal* Vol.33, No.2 (Summer, 1996): 386.

⁴³ Ibid.

แนวคิดที่หนึ่ง เห็นว่า การคุกคามทางเพศเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระทำที่เกิดขึ้นจากการกีดกันบุคคลอื่น (Exclusionary Intimidation) กล่าวคือ บุคคลผู้ที่เคยปฏิบัติต่อบุคคลอื่นเป็นอย่างดี อาจมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศได้ หากเงื่อนไขที่บุคคลอื่นเคยได้รับการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ย่อมส่งผลกระทบต่ออภิสิทธิ์ทางสังคม (Societal Privilege) ของบุคคลอื่นตามไปด้วย ดังนั้น บุคคลผู้เคยปฏิบัติจึงเกิดมูลเหตุจูงใจจากการที่บุคคลอื่นต้องสูญเสียอภิสิทธิ์ดังกล่าวไป จึงใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองในทางที่ไม่ชอบ หรือการใช้อำนาจแบบ “ศาลเตี้ย” (Lynching) จนนำมาซึ่งการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้อำนาจในทางที่ผิดนั้น ถือเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้เพศชายกระทำการดังกล่าวต่อเพศหญิงได้ง่ายยิ่งขึ้น⁴⁴

ฉะนั้น ตามแนวคิดนี้ จึงได้มีการนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ การส่งเสริมให้ผู้คุกคามทางเพศตระหนักถึงสภาพการทำงานในปัจจุบันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป รวมถึง บทบาททางเพศ (Gender Roles) ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างไปจากบทบาททางเพศในอดีตที่เคยเป็นมา แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวยังคงมีข้อโต้แย้งว่า แม้จะมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคูกคามทางเพศ โดยนำวิธีการส่งเสริมดังกล่าวมาปรับใช้แล้วก็ตาม แต่จำนวนปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา หรือในสถานประกอบการก็ยังคงมีจำนวนไม่ลดน้อยลงไป⁴⁵

แนวคิดที่สอง เห็นว่า การคุกคามทางเพศเป็นการใช้อำนาจทางองค์กรในทางที่ผิด (Abuse of Organizational Power) กล่าวคือ บุคคลแต่ละคนในองค์กรมีอำนาจแตกต่างกันออกไป โดยขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ของบุคคลนั้นๆ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์กร เช่น นายจ้างมีอำนาจเหนือกว่าลูกจ้าง ผู้อำนวยการมีอำนาจเหนืออาจารย์ในโรงเรียน หรืออาจารย์มีอำนาจเหนือนิสิตนักศึกษา เป็นต้น และที่สำคัญ แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่สูงในแต่ละองค์กร โดยส่วนใหญ่แล้วมักเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้เกิดการใช้อำนาจไปในทางที่ผิดในแต่ละองค์กรเกิดจากการกระทำของเพศชาย แต่อย่างไรก็ตาม หากเพศหญิงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในฐานะผู้บังคับบัญชาในองค์กรดังกล่าว ก็สามารถใช้อำนาจในทางที่ผิดกระทำการคุกคามทางเพศต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้เช่นเดียวกับเพศชาย⁴⁶

⁴⁴ Ibid.,p. 387.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

ดังนั้น แนวคิดนี้จึงมุ่งที่จะแสดงให้เห็นว่า ผู้มีอำนาจในแต่ละองค์กรควรตระหนักถึงการใช้อำนาจของตนอย่างถูกต้อง และต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลของการใช้อำนาจที่มีอยู่ รวมถึงต้องรู้จักการแยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากบทบาทหน้าที่ในการทำงานที่ตนกำลังดำรงตำแหน่งนั้นอยู่ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ยังมีข้อจำกัดที่ยังไม่สามารถอธิบายถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างนิสิต นักศึกษาด้วยกันเองได้ (Peer Harassment) เนื่องจาก การกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อน ย่อมไม่มีประเด็นเรื่องความแตกต่างทางอำนาจอย่างชัดเจน จึงไม่อาจอธิบายการกระทำตามความสัมพันธ์ดังกล่าวตามแนวคิดนี้ได้

แนวคิดที่สาม เห็นว่า การคุกคามทางเพศเป็นการใช้อำนาจทางสังคมในทางที่ผิด (Abuse of Societal Power) กล่าวคือ การมีอภิสิทธิ์ของเพศชายในสังคมที่เหนือกว่าเพศหญิงถือเป็นสิ่งที่ช่วยให้เพศชายใช้อำนาจดังกล่าวในทางที่ผิดได้เช่นกัน ดังนั้น ในสังคมที่กำหนดให้เพศชายเป็นใหญ่ จึงก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศขึ้นได้ง่าย และยังนำไปสู่ปัญหาที่สำคัญอีกประการ คือ “การจัดลำดับชั้นในทางเพศ” (The Gender Hierarchy) ที่มีกบฏกึ่งค่านิยมความเป็นใหญ่ของเพศชายที่มีต่อเพศหญิงแก่สมาชิกภายในสังคมอยู่เรื่อยมา ⁴⁷

2.2.1.3 ทฤษฎีทางวัฒนธรรม (Cultural Theory)

ทฤษฎีทางวัฒนธรรม มุ่งอธิบายถึงพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศ โดยมีพื้นฐานทางความคิดที่ว่า การคุกคามทางเพศเป็นการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่แวดล้อม เหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นมากกว่าการให้ความสำคัญแก่ตัวบุคคล ซึ่งสามารถอธิบายทฤษฎีดังกล่าวได้ ตามแนวคิดที่แตกต่างกัน 4 แนวคิด ดังต่อไปนี้

แนวคิดที่หนึ่ง คือ **แนวคิดทางวัฒนธรรมตามทัศนะของฟรอยด์ (Freudian Cultural Approach)** เห็นว่า การคุกคามทางเพศเปรียบเสมือนความล้มเหลวทางวัฒนธรรมในการควบคุมพลังด้านลบในแต่ละบุคคล โดยการควบคุมพลังดังกล่าวนั้น ถือเป็นเป้าหมายของสังคมที่จะต้องกระทำเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดบุคคลในสังคมดังกล่าวเกิดพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศขึ้น ⁴⁸ ทั้งนี้ ฟรอยด์ ยังเห็นอีกว่าพลังด้านลบที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลที่มีแรงขับสูง คือ พลังที่เกิดขึ้นจากความต้องการทางเพศ ทำให้บุคคลที่ไม่ได้รับการควบคุมพลังด้านลบจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างดังกล่าว ก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศขึ้นได้ง่าย ⁴⁹

ดังนั้น แนวคิดนี้จึงแสดงให้เห็นว่า การคุกคามทางเพศก่อให้เกิดปัญหาในสังคม และยังส่งผลให้เกิดการทำลายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมอีกด้วย ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดธรรมเนียม และจารีตประเพณีซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่อยู่แวดล้อมตัวบุคคลขึ้นมา เพื่อช่วยให้ทั้งเพศชายและเพศหญิง สามารถควบคุมพลังด้านลบที่อยู่ภายในของแต่ละบุคคลได้ ประกอบกับ

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Ibid., p. 388.

⁴⁹ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 141.

การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นได้รับการปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เพื่อที่จะไม่แสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่างๆตามความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงสิ่งใดๆ⁵⁰

แนวคิดที่สอง คือ **แนวคิดทางโครงสร้าง (Structural Approach)** เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญแก่บรรทัดฐานของสถาบันการศึกษา (School Norms) ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศและความรุนแรงที่เกิดขึ้น เนื่องจากเมื่อเกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นในสถาบันการศึกษา ผู้บริหารสถาบันมักไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือบรรทัดฐานที่พึงต้องปฏิบัติไว้เป็นแนวทาง แต่กลับเพิกเฉยและปล่อยให้เหตุการณ์ดังกล่าวเงียบหายไปเอง จนเปรียบเสมือนภัยเงียบในสถาบันการศึกษาที่ยังคงดำรงอยู่ต่อไป

ดังนั้น ผู้สนับสนุนแนวคิดนี้ จึงให้ความสนใจต่อบรรทัดฐานของสถาบันการศึกษา ซึ่งต้องมีลักษณะที่เปิดเผย และกระทำอย่างเป็นทางการของสถาบันการศึกษาอันจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลดีขึ้น เช่น การกำหนดกฎระเบียบของสถาบันการศึกษา โครงสร้างของสถาบันการศึกษา วิธีการสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (Complaints) รวมถึง การพิจารณาการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษา สำหรับการจัดการต่อข้อร้องเรียน และขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น⁵¹

แนวคิดที่สาม คือ **แนวคิดเชิงวิพากษ์ (A Critical Theory Approach)** เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญต่อการแสดงออกซึ่งความรู้สึกของนิสิต นักศึกษาที่รู้สึกแค้นเคือง โดยมีสาเหตุมาจากการถูกกระทำ ความรุนแรง หรือการถูกกระทำการคุกคามทางเพศจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ฉะนั้น วิธีการแก้ไขที่เหมาะสมของสถาบันการศึกษา คือ การสร้างสภาพแวดล้อมภายในสถาบันดังกล่าวให้อยู่บนพื้นฐานของการเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และเปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการถูกกดขี่หรือถูกคุกคามทางเพศได้อย่างมากขึ้น ตลอดจนอนุญาตให้นิสิต นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมสำหรับการกำหนดนโยบายของสถาบันศึกษามากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกำหนดนโยบายให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนิสิต นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดเผยเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ และดำเนินการให้ความช่วยเหลือและเยียวยาผู้ถูกคุกคามทางเพศจากปัญหาดังกล่าวได้⁵²

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 141-142.

⁵¹ Valerie E. Lee *et al.*, "The Culture of Sexual Harassment in Secondary Schools," *American Educational Research Journal*: 388.

⁵² Ibid.

อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ก็ยังมีผู้โต้แย้งว่าการเปิดเผยถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาที่ถูกปกปิดเอาไว้ นั้น ย่อมกระทำไม่ได้โดยยากหรือไม่อาจเกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ เนื่องจากจากสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งยังคงมีความกังวลในภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถาบันอยู่

แนวคิดที่ดี คือ **แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม (Ethical View)** เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการที่สถาบันการศึกษาได้รับสิ่งผูกมัดทางศีลธรรม หรือจริยธรรมเป็นระยะเวลานาน สิ่งดังกล่าวย่อมผูกมัดบุคคลที่อยู่ภายในสถาบันการศึกษานั้นด้วย หรืออาจเรียกว่า “ค่านิยมร่วมกันของสถาบันการศึกษา” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยเชื่อมโยงนิสิต นักศึกษา อาจารย์ และบุคคลอื่นที่อยู่ในสถาบันการศึกษานั้นๆ ให้อยู่ภายใต้ข้อผูกมัดทางศีลธรรมอันเดียวกันเพื่อที่จะไม่กระทำการคุกคามทางเพศขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีทางวัฒนธรรมจึงแสดงให้เห็นว่า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ถือเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวขององค์กรที่จะทำให้สมาชิกภายในองค์กรนั้นมีจริยธรรม (Ethical Coherence) และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ (Integrity) ฉะนั้น ผู้สนับสนุนทฤษฎีนี้ จึงเสนอแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ การให้ความสำคัญต่อพันธกิจทางจริยธรรมขององค์กร รวมถึงการเชื่อมโยงให้สมาชิกในองค์กรนั้นๆ ให้ความสำคัญต่อศีลธรรมและจริยธรรมที่ควรมีขึ้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าว เป็นต้น⁵³

2.2.2 ปัจจัยทางด้านตัวบุคคล และแนวคิดทฤษฎีทางอาชญวิทยาที่เกี่ยวข้อง

2.2.2.1 ทฤษฎีทางชีววิทยา (Biological Theory)

ทฤษฎีทางชีววิทยา มุ่งอธิบายถึงพฤติกรรมกรรมการคุกคามทางเพศว่ามีพื้นฐานทางความคิดมาจากความแตกต่างทางกายภาพระหว่างเพศชาย และเพศหญิง กล่าวคือ เพศชายจะมีการแสดงออกซึ่งความก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง อันเนื่องมาจากจำนวนฮอร์โมนและขนาดรูปร่างที่แตกต่างกัน⁵⁴ โดยการอธิบายดังกล่าวสอดคล้องกับ Louis Burman นักชีววิทยาซึ่งได้ยืนยันว่าการที่ชีวเคมีในร่างกายของมนุษย์มีความไม่สมดุลกันเกิดขึ้นจากการที่ต่อมไร้ท่อ ซึ่งทำหน้าที่ขับฮอร์โมนเกิดความผิดปกติ จึงทำให้บุคคลดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนได้ง่ายเมื่อเทียบกับบุคคลปกติทั่วไปในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีฮอร์โมนเพศชายมาก เป็นต้น⁵⁵

⁵³ Valerie E. Lee *et al.*, "The Culture of Sexual Harassment in Secondary Schools," *American Educational Research Journal*: 389.

⁵⁴ *Ibid.*, p 386.

⁵⁵ อัจฉรียา ชูตินันท์, *อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา*, หน้า 135.

ด้วยเหตุนี้ สมมติฐานของทฤษฎีนี้จึงกำหนดให้เพศชายเป็น “ผู้คุกคามทางเพศ” (Perpetrators) และเพศหญิงเป็น “ผู้ถูกคุกคามทางเพศ” หรือ “เหยื่อ” (Victims) จากการกระทำของเพศชาย

ดังนั้น จากการศึกษาตามทฤษฎีนี้จึงมุ่งเน้นที่จะให้เพศชายรู้จักกับการควบคุมตนเองไม่ให้มีการแสดงออกซึ่งความก้าวร้าวที่มีอยู่ในตนเองออกมา ตลอดจนการกำหนดบทลงโทษสำหรับเพศชายที่จะกระทำการคุกคามทางเพศ ซึ่งจะส่งผลให้พฤติกรรมดังกล่าวของเพศชายที่จะแสดงออกมามีจำนวนน้อยลง แต่อย่างไรก็ตาม แม้การกำหนดบทลงโทษดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมอันเป็นการยับยั้งหรือควบคุมไม่ให้เกิดการคุกคามทางเพศขึ้นก็ตาม แต่บทลงโทษดังกล่าวก็ยังไม่อาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่อยู่ภายในของตัวบุคคลนั้นๆ ได้ เนื่องจากหากบุคคลดังกล่าวยังคงมีความคิดเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศอยู่แล้ว บุคคลนั้นอาจแสดงพฤติกรรมคุกคามทางเพศตามที่ตนเองมีอยู่ให้ปรากฏออกมาได้ง่าย ด้วยเหตุนี้ เพศหญิงจึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองจากการถูกคุกคามทางเพศจากการกระทำของเพศชายด้วย

2.2.2.2 ทฤษฎีพยาธิวิทยา (Pathology Theory)

ทฤษฎีพยาธิวิทยา มุ่งอธิบายถึงพฤติกรรมคุกคามทางเพศ โดยมีพื้นฐานทางความคิดที่ว่า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นถือเป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อบรรทัดฐานทางสังคมอย่างร้ายแรง เช่น การใช้อำนาจทางเพศในทางที่ผิด (Sexual Abuse) หรือการกระทำความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) เป็นต้น ดังนั้น หากพิจารณาถึงพฤติกรรมคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาตามทฤษฎีนี้ ย่อมอธิบายได้ว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวสืบเนื่องมาจากความผิดปกติทางจิตใจ (Trauma) ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการที่บุคคลนั้นเคยมีบาดแผลภายในจิตใจจากการตกเป็นเหยื่อในการถูกคุกคามทางเพศ จนเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวต้องสูญเสียหรือขาดความสามารถในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จึงได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศแก่บุคคลอื่น เหมือนดังเช่นที่ตนเคยประสบมาก่อน⁵⁶

นอกจากนี้ ทฤษฎีดังกล่าว ยังได้มีการนำเสนอถึงวิธีการรักษาหรือบำบัดผู้คุกคามทางเพศอีกด้วย โดยเรียกวิธีการดังกล่าวว่า “การบำบัดเป็นกลุ่ม” (Group Therapy) และ “การใช้วิธีการบ่งเบี่ยงความรู้สึกของผู้คุกคามทางเพศผ่านกิจกรรมทางสังคม” (Sublimation through social activism) แต่วิธีการบำบัดดังกล่าวอาจไม่สามารถนำมาใช้ได้กับกรณีที่ผู้คุกคามมีพฤติกรรมคุกคามทางเพศอย่างรุนแรง (Extreme Perpetrators) และวิธีการบำบัดดังกล่าวที่จะนำมาช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้คุกคามนั้น ได้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง และต้องอาศัยระยะเวลา

⁵⁶ Valerie E. Lee *et al.*, "The Culture of Sexual Harassment in Secondary Schools," *American Educational Research Journal*: 386.

สำหรับการบำบัด จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการนำเอาวิธีการดังกล่าวมารักษาหรือบำบัดผู้คุกคามทางเพศได้⁵⁷

อย่างไรก็ตาม แม้ทฤษฎีนี้จะชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางจิตใจของผู้คุกคามก็ตาม แต่จิตแพทย์และนักวิจัยส่วนใหญ่ของสมาคมจิตวิทยาของสหรัฐอเมริกา (The American Psychological Association) ก็ยังคงเห็นว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศดังกล่าว ยังไม่ถือเป็นความผิดปกติทางจิตใจ จึงยังไม่ได้มีการจัดให้การกระทำที่เกิดขึ้นจากบุคคลดังกล่าวเป็นความผิดปกติทางจิตใจแต่อย่างใด⁵⁸

ดังนั้น จากการศึกษาถึงปัจจัยทั้งด้านสังคม และด้านตัวบุคคล พร้อมกับทฤษฎีทางสังคมวิทยา และอาชญาวิทยาข้างต้นมาแล้ว จึงอาจสรุปได้ว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาสามารถเกิดขึ้นได้จากสภาพแวดล้อมภายนอกของผู้คุกคามทางเพศ เช่น การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการในช่วงวัยรุ่นของนิสิต นักศึกษาที่ทำให้เกิดการแสดงออกทางเพศที่ไม่เหมาะสม การใช้อำนาจของอาจารย์หรือรุ่นพี่มีอยู่ไปในทางที่ผิด โดยเฉพาะการกำหนดหรือตั้งเงื่อนไข เพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ การกำหนดค่านิยมของบุคคลในสังคมโดยให้ผู้ชายเป็นใหญ่ จนทำให้ผู้หญิงหรือบุคคลที่อ่อนแอกว่าถูกคุกคามทางเพศได้ง่าย ตลอดจนการไม่มีมาตรการทางกฎหมาย หรือนโยบายของประเทศและสถาบันการศึกษา เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ และปัจจัยที่เกิดขึ้นจากสภาพภายในของผู้คุกคามทางเพศ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากความผิดปกติของร่างกายหรือจิตใจ เช่น การมีปริมาณของฮอร์โมนเพศชายมากเกินไป และการเคยมีบาดแผลภายในจิตใจจากการตกเป็นเหยื่อมาก่อน

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวแล้ว หากยังไม่มี การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันศึกษา ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆแก่นิสิต นักศึกษา และสถาบันการศึกษา ซึ่งผู้เขียนจะได้ อธิบายในหัวข้อถัดไป ดังนี้

2.3 ผลกระทบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

การคุกคามทางเพศดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายในหลายๆด้านซึ่งไม่ใช่ เฉพาะแต่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศโดยตรงเท่านั้น แต่ปัญหาดังกล่าวยังคง ส่งผลกระทบต่ออาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนสถาบันการศึกษาดังกล่าวอีกด้วย ดังนั้น ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจึงได้แบ่งผลกระทบจากการกระทำดังกล่าวออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษา และผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สถาบันการศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังต่อไปนี้

⁵⁷ Ibid.,p 387.

⁵⁸ Ibid.

2.3.1 ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาที่ถูกคุกคามทางเพศ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาที่ถูกคุกคามทางเพศ ผู้เขียนได้มุ่งเน้นถึงการอธิบายความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคามในสถาบันการศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจและอารมณ์ความรู้สึก ด้านสภาพการเรียนรู้ และด้านสภาพสังคม ตามลำดับ ดังนี้

2.3.1.1 ด้านสภาพร่างกาย

ผลกระทบด้านสภาพร่างกายที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ ในสถาบันการศึกษานั้น พบว่า ความเสียหายแก่ร่างกายของผู้ถูกคุกคามมักไม่ปรากฏให้เห็นเป็นที่เด่นชัดมากนัก เมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สภาพจิตใจและสภาพการเรียนรู้ของผู้ถูกคุกคาม เนื่องจากผลกระทบทางด้านสภาพร่างกายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศจะปรากฏขึ้นมาน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศ ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักเกิดจากพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่กระทำด้วยการสัมผัสทางกาย และการกระทำนั้นมักเป็นการกระทำผิดทางอาญา เช่น การกระทำอนาจาร หรือการข่มขืนกระทำชำเรานิสิต นักศึกษา เป็นต้น

อนึ่ง เมื่อการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ได้กระทำด้วยการใช้กำลังประทุษร้าย ย่อมทำให้บุคคลทั่วไปสามารถสังเกตเห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นขึ้นแก่สภาพร่างกายของผู้ถูกคุกคามทางเพศได้มากขึ้น ทั้งนี้ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นย่อมเป็นไปตามระดับความร้ายแรงของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาด้วย ดังต่อไปนี้

กรณีได้รับอันตรายแก่กาย ได้แก่ การเกิดบาดแผล หรือรอยฟกช้ำจากการไม่ยินยอม หรือต่อสู้ขัดขืนของผู้คุกคามทางเพศที่กระทำต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศ เป็นต้น

กรณีได้รับอันตรายสาหัส ได้แก่ การฉีกขาดของอวัยวะเพศ ทวารหนัก ตลอดจน เป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษาเกิดความบกพร่องทางกายจนกลายเป็นผู้พิการ เป็นต้น

กรณีถึงแก่ความตาย ได้แก่ การฆ่าหรือพยายามฆ่าตัวตายของนิสิต นักศึกษา อันเนื่องมาจากการถูกคุกคามทางเพศ เป็นต้น⁵⁹

นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ยังก่อให้เกิดผลกระทบด้านสภาพร่างกายอีกหลายประการ ดังต่อไปนี้

- การเกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน รวมถึง เบื่ออาหาร⁶⁰

⁵⁹ Ontario Human Rights Commission, "Sexual Harassment in Education," [Online] Accessed: 22 September 2018. Available from: <http://www.ohrc.on.ca/en/sexual-harassment-education-brochure>

⁶⁰ Ibid.

- การเกิดอาการนอนไม่หลับ หรือนอนลำบาก จนเกิดเป็นโรคนอนไม่หลับ (Insomnia) ⁶¹
- การเกิดอาการอักเสบของอวัยวะทางเพศ รวมถึงการติดเชื้อจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น โรคเอดส์หรือภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง (Human Immunodeficiency) โรคหนองในแท้และหนองในเทียม (Gonorrhea and Chlamydia) โรคซิฟิลิส (Syphilis) เป็นต้น
- การเกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นเพียงวัยรุ่น โดยยังไม่มีความพร้อมที่เพียงพอต่อการสร้างครอบครัว และในบางกรณีผู้ถูกคุกคามอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์จากเพื่อนร่วมชั้นเรียนจากการตั้งครรภ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้น โดยการกระทำดังกล่าวถือเป็นพฤติกรรมกรรมการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาที่เกิดขึ้นระหว่างนิสิต นักศึกษาที่กระทำต่อกันได้อีกด้วย ⁶²
- การเกิดปัญหาการทำแท้งของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ ⁶³

2.3.1.2 ด้านสภาพจิตใจ และอารมณ์ความรู้สึก

ผลกระทบต่อสภาพจิตใจที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษานั้น พบว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สภาพจิตใจ รวมถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้ถูกคุกคามทางเพศจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาและผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการแก้ไขเยียวยาความเสียหายดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สภาพจิตใจถือเป็นสิ่งที่อยู่ภายในของตัวผู้ถูกคุกคามแต่ละคน จึงไม่อาจชี้ให้เห็นถึงปริมาณความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนเหมือนดังเช่นการถูกทำร้ายจนเกิดบาดแผลตามร่างกายได้โดยทั่วไป

ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาถึงปริมาณความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศ จึงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัย 6 ประการ ดังต่อไปนี้ เพื่อกำหนดให้ทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สภาพจิตใจของนิสิต นักศึกษาที่ถูกคุกคามทางเพศว่ามีปริมาณมากหรือน้อยเพียงใด ⁶⁴

⁶¹ Ibid.

⁶² National Women's Law Center, "Pregnancy Harassment Is Sexual Harassment : Faqs About Title IX and Pregnancy Harassment," [Online] Accessed: 22 September 2018. Available from: <https://nwlc.org/resources/pregnancy-harassment-sexual-harassment-faqs-about-title-ix-and-pregnancy-harassment/>

⁶³ ACLU of Northern California, "Comprehensive Sex Ed Can Help Stop Sexual Harassment & Violence before They Begin," [Online] Accessed: 22 September 2018. Available from: <https://www.aclunc.org/blog/comprehensive-sex-ed-can-help-stop-sexual-harassment-violence-they-begin>

⁶⁴ มนตรี สันทวิชัย, เอกสารประกอบการประชุมสามัญประจำปี 2540, มูลนิธิคุ้มครองเด็ก

ประการแรก ความเชื่อใจหรือความเคารพนับถือที่ผู้ถูกคุกคามมีต่อผู้คุกคาม กล่าวคือ หากผู้ถูกคุกคามเกิดความเชื่อใจหรือให้การเคารพแก่ผู้คุกคามเป็นอย่างมาก ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่สภาพจิตใจของผู้ถูกคุกคามเป็นอย่างมาก

ประการที่สอง ระยะเวลาที่ผู้ถูกคุกคามถูกระทำการคุกคามทางเพศ กล่าวคือ หากผู้ถูกคุกคามถูกระทำการคุกคามทางเพศเป็นระยะเวลานาน หรือต่อเนื่องเป็นประจำ ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่สภาพจิตใจของผู้ถูกคุกคามเป็นอย่างมาก

ประการที่สาม อายุของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ กล่าวคือ หากผู้ถูกคุกคามเป็นผู้มีวัยวุฒิน้อย เช่น ผู้ถูกคุกคามเป็นนิสิต นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีอายุเพียง 18 ปี ย่อมมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสภาพจิตใจที่ด้อยกว่าผู้ถูกคุกคามที่มีวัยวุฒิมากกว่า

ประการที่สี่ รูปแบบของการคุกคามทางเพศที่ผู้ถูกคุกคามเคยประสบมาว่า มีลักษณะรุนแรงมากน้อยเพียงใด อันจะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ถูกคุกคามทางเพศ

ประการที่ห้า จำนวนของผู้คุกคามที่กระทำต่อผู้ถูกคุกคามว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ หากจำนวนผู้คุกคามมีจำนวนมาก ย่อมส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้ถูกคุกคามมากกว่า การกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากผู้กระทำเพียงคนเดียว

ประการที่หก โอกาสของผู้ถูกคุกคามที่ได้รับความรัก ความอบอุ่นและความเอาใจใส่ก่อนเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ตลอดจนการได้รับการรักษาเยียวยาอย่างเพียงพอในช่วงระยะเวลาหลังจากการถูกคุกคามทางเพศ กล่าวคือ หากผู้ถูกคุกคามเป็นบุคคลที่ได้รับความรักและความเอาใจใส่อย่างเพียงพออยู่ก่อนเกิดเหตุ และได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีภายหลังจากประสบกับเหตุการณ์ดังกล่าว ย่อมส่งผลให้สภาพจิตใจของผู้ถูกคุกคามได้รับการฟื้นฟูและกลับมาเป็นปกติได้อย่างรวดเร็ว

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด ย่อมทำให้กำหนดถึงแนวทางได้ว่านิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาจะได้รับความเสียหายแก่สภาพจิตใจมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ ตัวอย่างของความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สภาพจิตใจ รวมถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้ถูกคุกคามทางเพศที่เคยประสบเหตุการณ์ดังกล่าวมาก่อน อาจมีลักษณะอาการและความรู้สึก ดังต่อไปนี้⁶⁵

- การเกิดอาการภาวะเครียด (Post-Traumatic Stress Disorder : PTSD)
- การเกิดอาการกังวล เก็บกด และซึมเศร้า
- การเกิดอาการหดหู่ สิ้นหวัง อับอาย และหวาดระแวง

⁶⁵ Health, "All the Ways Sexual Assault and Harassment Can Affect Your Physical and Mental Health," [Online] Accessed: 24 September 2018. Available from: <https://www.health.com/sexual-health/sexual-harassment-health-issues>

- การเกิดความรู้สึกคับแค้นใจ และโกรธเคือง
- การเกิดความรู้สึกด้อยคุณค่า และสูญเสียความมั่นใจ ตลอดจน

ความภาคภูมิใจในตนเอง

อนึ่ง หากนิสิต นักศึกษาซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างร้ายแรง อาจมีลักษณะอาการที่เรียกว่า “การเกิดบาดแผลภายในจิตใจ” ขึ้น (Psychic Trauma) ซึ่งหากศึกษาถึงกลไกในการเกิดบาดแผลดังกล่าว สามารถอธิบายได้ 4 ลักษณะอาการที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้⁶⁶

ลักษณะที่ 1 ผู้ถูกคุกคามทางเพศจะเกิดความตื่นตระหนกทางเพศ (Traumatic Sexualization) กล่าวคือ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศจะได้รับการกระตุ้นจากผู้คุกคามซึ่งเป็นอาจารย์ บุคลากรทางกาศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาก่อนวัยอันควร และผู้คุกคามได้สนับสนุนการตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้ถูกคุกคามด้วยการให้รางวัลหรือผลประโยชน์ เช่น ผลการเรียน ผลคะแนน หรือทุนการศึกษา เป็นต้น จนทำให้ผู้ถูกคุกคามอาศัยวิธีการในการได้มาซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคามก่อนวัยอันควร จึงทำให้นิสิต นักศึกษาบางรายที่ได้รับการกระตุ้นทางเพศที่ไม่สมควรดังกล่าว กลายเป็นผู้มีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศได้⁶⁷

ลักษณะที่ 2 ผู้ถูกคุกคามทางเพศจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีอำนาจ (Powerlessness) กล่าวคือ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศจะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เมื่อกออยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว อันเนื่องมาจากความหวาดกลัวหรือวิตกกังวลจากการกระทำของผู้คุกคามทางเพศ⁶⁸

ลักษณะที่ 3 ผู้ถูกคุกคามทางเพศจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีมลทิน (Stigmatization) กล่าวคือ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศเกิดความรู้สึกถึงความแตกต่างของตนเองกับเพื่อนนิสิต นักศึกษาคนอื่นๆ โดยการเปรียบเสมือนว่าตนเองเป็นสิ่งของที่ชำรุด หรือถูกใช้แล้ว จนทำให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศเกิดความรู้สึกผิด อับอาย เศร้า หดหู่ ตลอดจนเกิดความรู้สึกไร้คุณค่า เป็นต้น⁶⁹

ลักษณะที่ 4 ผู้ถูกคุกคามทางเพศจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกทรยศ (Betrayal) กล่าวคือ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองตกเป็นเครื่องมือเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม ซึ่งเป็นบุคคลที่ผู้ถูกคุกคามให้ความไว้วางใจ จนทำ

⁶⁶ Finkelhor, D. and Browne, A. Initial and long-term effects : A conceptual framework. In D. Finkelhor (ed.) *Sourcebook on child sexual abuse*. Barerly Hills : CA, Sage, 1986.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid.

ให้ผู้ถูกคุกคามเกิดความไม่ปลอดภัยหรือเชื่อใจจากบุคคลอื่นรอบข้าง รวมถึงรู้สึกโกรธแค้นผู้คุกคามทางเพศได้อีกด้วย⁷⁰

ด้วยเหตุนี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในสภาพจิตใจของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ จึงเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน และต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เพื่อพิจารณาถึงความเสียหายที่แต่ละบุคคลจะได้รับจากการถูกรังแกการดังกล่าว

2.3.1.3 ด้านสภาพการเรียนรู้

จากผลการศึกษาของ The American Association Of University Women Foundation (AAUW) พบว่า การคุกคามทางเพศได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต นักศึกษาที่เคยประสบเหตุการณ์ดังกล่าวมาก่อน โดยอาจได้รับผลกระทบอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้⁷¹

1. นิสิต นักศึกษาที่เคยมีประสบการณ์จากการได้รับการยื่นข้อเสนอจากอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษา เช่น การได้รับผลการเรียนหรือผลคะแนนที่ดีขึ้น การได้รับทุนการศึกษา การได้รับการสนับสนุนทางการศึกษาด้านอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการจ่ายอมต้องตอบสนองความต้องการทางเพศของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาหรืออำนาจตัดสินใจในเรื่องดังกล่าว แต่หากปรากฏว่านิสิต นักศึกษารายนั้นไม่ยินยอมหรือปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว ย่อมนำมาซึ่งผลที่เกิดขึ้นแก่การเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษารายนั้น โดยเฉพาะการถูกกดดันจากอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นการตอบโต้ นิสิต นักศึกษา ตัวอย่างเช่น

- การให้ผลการเรียนหรือผลคะแนนแก่นิสิต นักศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าที่นิสิต นักศึกษาควรจะได้รับตามปกติ รวมถึงกรณีนิสิต นักศึกษาสอบไม่ผ่านรายวิชาที่เคยลงทะเบียนเรียนกับอาจารย์รายดังกล่าวมาก่อน จนทำให้ต้องลงทะเบียนเรียนในรายวิชานั้นซ้ำกับอาจารย์รายเดิมในครั้งถัดไป

- การปฏิเสธไม่ให้คำปรึกษาแนะนำและความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียนและด้านอื่นๆแก่นิสิต นักศึกษารายดังกล่าว หากเปรียบเทียบกับ การปฏิบัติของอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาที่ได้กระทำต่อนิสิต นักศึกษารายอื่นๆที่แตกต่างออกไปอย่างชัดเจน

- การถูกกีดกันไม่ให้ นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษาหรือไม่ให้ได้รับผลประโยชน์ที่นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวควรได้รับตามปกติ

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ K1.2 academics, "Effects of Sexual Harassment in Education," [Online] Accessed: 20 August 2018. Available from: <https://www.k1.2 academics.com/sexual-harassment-education/effects-sexual-harassment-education>

2. นิสิต นักศึกษาซึ่งเคยถูกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษามักจะไม่มีสมาธิ หรือไม่ให้ความสนใจที่เพียงพอต่อการเรียน หรือการไม่เข้าร่วมชั้นเรียนตามปกติ ตลอดจน ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต นักศึกษารายดังกล่าว ได้อีกด้วย ดังนี้⁷²

- การไม่ประสงค์ที่จะไปสถาบันการศึกษาเพื่อศึกษาเล่าเรียนต่อไป หรือการตัดสินใจลาออกจากสถาบันการศึกษาดังกล่าว

- การหลีกเลี่ยงไปยอมไปพบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำปรึกษาแนะนำในชั่วโมงการเรียนตามปกติ

- การครุ่นคิดที่จะถอนรายวิชาที่กำลังลงทะเบียนศึกษาเล่าเรียนอยู่ หรือย้ายชั่วโมงการเรียนเป็นช่วงเวลาอื่น

- การครุ่นคิดที่จะย้ายสถาบันการศึกษา คณะ สาขาวิชาที่นิสิต นักศึกษารายนั้นกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ รวมถึงในบางกรณีที่นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวไม่อาจทนต่อประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาแก่ตนเองได้ จึงตัดสินใจย้ายสถาบันการศึกษาไปอย่างรวดเร็ว

3. นิสิต นักศึกษาซึ่งเคยถูกระทำการคุกคามทางเพศ มักเกิดความรู้สึกหวาดกลัวและพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่เข้าไปในสถานที่ซึ่งเคยประสบกับเหตุการณ์ดังกล่าวอีก เช่น ห้องสมุดซึ่งปกติควรเป็นแหล่งเรียนรู้และรวบรวมทรัพยากรต่างๆอันมีประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียน แต่เมื่อนิสิต นักศึกษาเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในสถานที่ดังกล่าว ย่อมเป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวไม่อาจเข้าไปใช้บริการได้อย่างรู้สึกปลอดภัย⁷³

4. นิสิต นักศึกษาซึ่งเคยถูกระทำการคุกคามทางเพศ มักเกิดความรู้สึกหรืออาการต่อต้านจนไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ อันเนื่องมาจากความวิตกกังวลหรือความหวาดกลัวจากเหตุการณ์ที่ตนเองเคยประสบมา ทำให้นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียนรายอื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนขาดการปฏิสัมพันธ์ในระหว่างชั้นเรียนต่ออาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง⁷⁴

⁷² Stanford University, "Effects of Sexual Harassment " [Online] Accessed: 22 September 2018. Available from: <https://harass.stanford.edu/be-informed/effects-sexual-harassment>

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Ibid.

2.3.1.4 ด้านสภาพทางสังคม

นอกจากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาจะส่งผลกระทบต่อ ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ และด้านการเรียนของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศจาก เหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว ก็ยังคงส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายทางด้านสังคมของผู้ถูกคุกคามอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. นิสิต นักศึกษาซึ่งเคยถูกระทำการคุกคามทางเพศจะมีพฤติกรรมในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ผู้ถูกคุกคามมักจะดำเนินชีวิตอยู่ตามลำพัง เก็บตัว และไม่ยุ่งเกี่ยวกับบุคคลรอบข้างในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง ครูบาอาจารย์ หรือสมาชิกภายในครอบครัว จนทำให้ผู้ถูกคุกคามขาดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น และทำให้ผู้ถูกคุกคามไม่สามารถเปิดเผยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ตนเองให้กับบุคคลอื่นรอบข้างได้รับรู้ถึง ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้

2. นิสิต นักศึกษาซึ่งเคยถูกระทำการคุกคามทางเพศอาจได้รับผลกระทบด้านการเรียนอย่างร้ายแรงจนถึงขนาดที่นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวไม่มีสมาธิหรือใส่ใจต่อการเรียนเหมือน เช่นตามปกติ และทำให้นิสิต นักศึกษารายนั้นไม่สำเร็จการศึกษา หรือไม่ได้รับความรู้ความเชี่ยวชาญ ในด้านที่กำลังศึกษาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จนนำมาซึ่งผลแห่งการสูญเสียทรัพยากรทางบุคคลที่จะ เติบโตขึ้นไปเพื่อพัฒนาสังคม และประเทศชาติในอนาคต

3. นิสิต นักศึกษาซึ่งเคยถูกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา อย่างไม่เหมาะสม อาจเกิดพฤติกรรมหมกมุ่นในทางเพศ และกลายเป็นอาชญากรที่จะไปกระทำความ ผิดต่อสังคมในอนาคตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

2.3.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สถาบันการศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา นอกจากจะส่งผลกระทบในหลายด้านแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศโดยตรงแล้ว ปัญหาดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสถาบันการศึกษา และผู้ปฏิบัติงานภายในสถาบันแต่ละแห่งในหลายด้านอีกด้วย ได้แก่

2.3.2.1 ด้านชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา

การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษานั้น อาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากการกระทำของนิสิต นักศึกษาซึ่งกระทำต่อกันเอง หรือการกระทำของบุคคลอื่นก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างการกระทำของอาจารย์ผู้สอนที่คุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาของตนเอง ย่อมนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาที่ผู้คุกคามสังกัดอยู่และเมื่อสถาบันการศึกษาดังกล่าวเป็นสถาบันการศึกษาขนาดใหญ่ เก่าแก่ และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปในสังคม แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อ ด้านชื่อเสียงของสถาบันในทางที่ไม่ดี จนทำให้ภาพลักษณ์ของการเป็นสถาบันการศึกษามั่นคงเกียรติ

ต้องหมั่นหมองจากพฤติกรรมทางเพศของผู้คุกคามที่ประพฤติหรือปฏิบัติตนไม่เหมาะสมอย่างร้ายแรง
ต่อนิสิต นักศึกษา

2.3.2.2 ด้านความปลอดภัยของสถาบันการศึกษา

การคุกคามทางเพศอาจเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ แต่เมื่อการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ซึ่งตามปกติเป็นสถานที่ซึ่งจัดการอบรมศึกษาวิชาความรู้ให้แก่ นิสิต นักศึกษา ในทุกระดับของประเทศ และเป็นสถานที่ซึ่งบุคคลทั่วไปต่างให้การยอมรับและเชื่อมั่นถึงความปลอดภัยที่นิสิต นักศึกษาแต่ละคนพึงจะได้รับจากการอำนวยความสะดวกในสถานที่ดังกล่าว ดังนั้น เมื่อปัญหาการคุกคามทางเพศปรากฏขึ้นเป็นข่าวอยู่เป็นประจำ และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษา อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษา ตลอดจนบุคคลภายนอกก็ตาม ย่อมส่งผลถึงความน่าเชื่อถือ สำหรับมาตรฐานด้านความปลอดภัยที่มีอยู่ของสถาบันการศึกษาดังกล่าวว่ามีความปลอดภัยเพียงพอต่อการป้องกันและคุ้มครองนิสิต นักศึกษาจากการถูกคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นมาน้อยเพียงใด

2.3.2.3 ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของบุคลากรทางการศึกษา

การประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ในทุกระดับการศึกษาเปรียบเสมือนการเป็นแม่พิมพ์ของชาติที่จะช่วยหล่อหลอม และสร้างนิสิต นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีทั้งคุณธรรมและความรู้ความสามารถ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ บุคลากรทางการศึกษาในแต่ละสถาบัน จึงสมควรที่จะต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีตามระเบียบแบบแผน และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน ซึ่งรวมถึงการไม่กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตาม จากปัญหาการคุกคามทางเพศที่ปรากฏขึ้น พบว่า ปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นจากพฤติกรรมหรือการกระทำใดๆของบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งต่างๆที่ปฏิบัติตนไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาและอาจารย์ผู้สอนมักเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาของตน ฉะนั้น ปัญหาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของบุคลากรทางการศึกษาที่ยังขาดการเคารพ และการให้ความสำคัญต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพที่สมควรจะมี และต้องประพฤติให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนิสิต นักศึกษา

2.4 หลักการสากล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อได้ศึกษาถึงผลกระทบจากปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ตลอดจนสถาบันการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาแล้ว จึงจำเป็นต้องพิจารณาต่อไปว่าปัญหาดังกล่าวขัดต่อหลักการสากล แนวคิด และทฤษฎีใดหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ไม่อาจเพิกเฉยหรือละเลยให้เกิดขึ้นได้อยู่อย่างต่อเนื่อง

2.4.1 ข้อพิจารณาสำหรับการคุ้มครองในทางสากล กับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้พิจารณาถึงการคุ้มครองในทางสากล กับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาว่าการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักการสากลใดบ้าง ดังต่อไปนี้

2.4.1.1 หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)

ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยรูปแบบใดก็ตาม จะถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนิสิต นักศึกษาที่ถูกกระทำการคุกคามทางเพศหรือไม่ เห็นว่า คำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นคำแปลที่มาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษ คือ “Human Dignity” ซึ่งนักปรัชญาชาวตะวันตกได้บัญญัติ และคิดค้นถ้อยคำดังกล่าวขึ้นมาในสมัยที่มีการเรียกร้องถึงสิทธิมนุษยชน จึงทำให้หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถือเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชนด้วย ⁷⁵

อนึ่ง การที่จะวินิจฉัยได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลใดเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวว่ามีความหมายเพียงใด พบว่า ถ้อยคำดังกล่าวปรากฏขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้มีการนำเอาถ้อยคำดังกล่าวมาบัญญัติรับรอง และให้การคุ้มครองแก่บุคคล ตามมาตรา 4 ของหมวด 1 บททั่วไป และตามมาตรา 26 และมาตรา 28 ของหมวดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และมีการบัญญัติถึงหลักการดังกล่าวสืบเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 4 มาตรา 26 และมาตรา 28 จนกระทั่งในปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้มีการบัญญัติถึงหลักการดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน ดังปรากฏในมาตรา 4 และมาตรา 26

อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาถึงความหมายของถ้อยคำดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่าไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายฉบับใดได้กำหนดความหมายของถ้อยคำดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ⁷⁶ จึงต้องศึกษาต่อไปถึงเจตนารมณ์ในการร่างบทบัญญัติดังกล่าว พบว่า ศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ บัญบังการ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้อธิบายถึงเจตนารมณ์ในการร่างบทบัญญัติดังกล่าวไว้ใน

⁷⁵ อุดม รัฐอมฤต, นพนิต สุริยะ, and บรรเจิด สิงคะเนติ, การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2540 (กรุงเทพฯ: นานาสังพิมพ์, 2544), หน้า 4-5.

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 81.

รัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เพื่อให้ “มนุษย์ตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างกันนั้น จะปฏิบัติต่อผู้อื่นเยี่ยงสัตว์ในลักษณะที่ต่ำกว่ามนุษย์ไม่ได้”⁷⁷

นอกจากนี้ การอ้างถึงคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ได้แสดงให้เห็นถึงนัยที่สำคัญตามสิทธิมนุษยชน 2 ประการ ได้แก่

1. ธรรมชาติของมนุษย์ หมายความว่า ลักษณะที่แท้จริงเกี่ยวกับสภาพจิตใจ และความต้องการที่จำเป็น (Needs) ของมนุษย์ อันจะจูงใจให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมใดๆขึ้นมา ทั้งนี้ อาจเกิดขึ้นจากอิทธิพลของสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอยู่

2. ศีลธรรม หมายความว่า หลักว่าด้วยความผิดชอบชั่วดีที่สังคมหนึ่งๆกำหนดให้สมาชิกต้องปฏิบัติตาม

ดังนั้น จากการศึกษาถึงเจตนารมณ์ในการร่างรัฐธรรมนูญ และนัยสำคัญของทั้งสองประการข้างต้นเกี่ยวกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทย จึงได้วางแนวทางในเบื้องต้นเกี่ยวกับการพิจารณาว่าพฤติกรรมใด เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ ดังต่อไปนี้⁷⁸

1. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่มนุษย์สมควรกระทำหรือไม่
2. ความรู้สึกทางด้านจิตใจของสังคมไทยในขณะนั้นสนับสนุน หรือโต้แย้ง พฤติกรรมดังกล่าวหรือไม่
3. แนวทางของสังคมอื่นที่มีอยู่ก่อนต่อพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเช่นใด

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาจากแนวทางดังกล่าวเบื้องต้น กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จะเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ เห็นว่าพฤติกรรมของผู้คุกคามที่กระทำการคุกคามทางเพศไม่ว่าจะกระทำด้วยวาจา ด้วยอาการกิริยาท่าทาง และด้วยการสัมผัสร่างกายของนิสิต นักศึกษา โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่ได้ยินยอม หรือไม่พึงปรารถนาให้เกิดการกระทำนั้นขึ้นกับตนเอง ย่อมถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ผู้คุกคามไม่สมควรกระทำต่อผู้ถูกคุกคาม ประกอบกับทัศนคติของบุคคลส่วนใหญ่ในสังคมไทยปัจจุบัน เห็นว่าการคุกคามทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่สื่อไปในทางลามก หรือกรณีรุนแรงถึงขนาดเป็นการกระทำอนาจาร หรือการข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดให้การกระทำความผิดเหล่านั้นเป็นความผิดและต้องรับโทษ ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งจากบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายว่า พฤติกรรมดังกล่าวสมควรได้รับการตอบโต้จากบุคคลในสังคมว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำและก่อให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมากแก่ผู้ถูกคุกคาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการกระทำดังกล่าว

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 71.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 82.

เกิดขึ้นจากผู้คุกคามซึ่งเป็นอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสมควรดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนิสิต นักศึกษาที่จะเติบโตเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติในอนาคต

ยิ่งไปกว่านี้ เมื่อศึกษาถึงเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ พบว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่หลายประเทศกำลังประสบอยู่ เช่น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น แต่ประเทศเหล่านั้นกลับให้ความสำคัญในการป้องกันและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะ สำหรับกรณีปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ถูกคุกคามทางเพศตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งได้มีการรับรองไว้ในกฎหมายของประเทศเหล่านั้น

ดังนั้น หากประเทศไทยยังคงไม่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา และไม่มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายใดไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อช่วยปกป้องผู้ถูกคุกคามให้ได้รับความปลอดภัยจากพฤติกรรมดังกล่าวของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกแล้ว ย่อมอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยยังไม่ได้ให้การคุ้มครองผู้ถูกคุกคามทางเพศตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง ฉะนั้น แม้จะมีการกำหนดหลักดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่ประสงค์ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่ปวงชนชาวไทยก็ตาม แต่เมื่อยังไม่ได้นำหลักการดังกล่าวมากำหนดไว้ให้เป็นรูปธรรม ก็ย่อมถือได้ว่าหลักการที่ได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายนั้นยังไม่เกิดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

2.4.1.2 หลักความเสมอภาค (The Equity)

หลักความเสมอภาคเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานที่สำคัญของหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์แต่ละคนย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ในฐานะที่บุคคลนั้นเกิดเป็นมนุษย์ โดยที่ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหรือคุณสมบัติใดๆ ร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ถิ่นกำเนิด ตลอดจนเพศของบุคคลดังกล่าวด้วย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้หลักดังกล่าวจึงเป็นหลักการที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันต่อบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมแก่บุคคลใดๆ อีกทั้ง หลักการดังกล่าวได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย และปรากฏอยู่ในกฎหมายสูงสุดของหลายประเทศ เช่น รัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐออสเตรเลีย รัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐเยอรมัน รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นต้น และที่สำคัญ ประเทศไทยก็ได้ยอมรับหลักการดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยนำมาบัญญัติรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้มีการบัญญัติรับรองถึงความเสมอภาคของ

บุคคลว่าต้องได้รับการคุ้มครองในมาตรา 4 วรรคแรก⁷⁹ อย่างชัดเจน ประกอบกับมาตรา 27 ซึ่งกำหนดให้บุคคลมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย ตลอดจนชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความหมายของหลักความเสมอภาคแล้ว พบว่าไม่ได้มีการกำหนดนิยามของความเสมอภาคไว้อย่างชัดเจน แต่ได้มีนักกฎหมายบางท่านได้ให้คำนิยามของหลักการดังกล่าวไว้ ดังนี้

หลวงประดิษฐมนูธรรม ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เช่นเดียวกับบุคคลอื่น อันเป็นการให้ความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย ซึ่งไม่ใช่ความเสมอภาคในการมีวัตถุสิ่งของ”⁸⁰

บรรเจิด สิงคะเนติ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การปฏิบัติต่อสิ่งซึ่งมีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และต้องปฏิบัติต่อสิ่งซึ่งมีสาระสำคัญแตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้นๆ”⁸¹

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงหลักการดังกล่าวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมเห็นได้ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นประการแรก คือ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำในรูปแบบใดก็ตาม ผู้คุกคามทางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์หรือนิสิต นักศึกษาชายมักมองว่านิสิต นักศึกษาหญิงเป็นเพียง “วัตถุทางเพศ” (Sexual Object) จึงได้มีการแสดงพฤติกรรมทางเพศอันไม่เหมาะสมต่อบุคคลดังกล่าวเป็นประจำ รวมถึงการไม่เคารพต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลเหล่านั้นที่สมควรได้รับการปฏิบัติจากผู้คุกคามทางเพศตามกฎหมายในฐานะที่บุคคลดังกล่าวเป็นมนุษย์คนหนึ่งเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ ความเสมอภาคในทางกฎหมายที่ได้รับการรับรองขึ้นไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ อาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในสังคมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะกับผู้ถูกคุกคามทางเพศซึ่งเป็นเพศหญิง

นอกจากนี้ พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่ปรากฏขึ้นอีกประการหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเสมอภาคได้อย่างชัดเจน คือ การคุกคามทางเพศด้วยการกีดกัน หรือทำลายโอกาส หรือผลประโยชน์ที่นิสิต นักศึกษาพึงจะได้รับตามสมควรจากการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนการห้ามไม่ให้ นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาได้มีการจัดขึ้นไว้ โดยมีสาเหตุมาจากการเลือกปฏิบัติด้วยการอาศัยเหตุแห่งเพศของผู้ถูกคุกคาม หรือกรณีการตอบโต้ของผู้คุกคามต่อผู้ถูกคุกคามที่ได้ปฏิเสธไม่ยอมรับเงื่อนไขหรือข้อเสนอ สำหรับการตอบสนองความต้องการทางเพศ

⁷⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 วรรคแรก “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

⁸⁰ หลวงประดิษฐมนูธรรม, “คำอธิบายกฎหมายปกครอง,” หน้า.154, อ้างถึงใน สมคิด เลิศไพฑูรย์, “หลักความเสมอภาค,” วารสารนิติศาสตร์ เล่มที่ 30, หน้า. 166.

⁸¹ บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักความเสมอภาค โครงการเฉลิมพระเกียรติสารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543), หน้า 3.

จากการกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่จัดกิจกรรม หรือพิจารณาอนุมัติผลประโยชน์ทางการศึกษา เป็นต้น ทำให้ผู้ถูกคุกคามไม่สามารถเข้าถึงสิทธิดังกล่าวได้อย่างแท้จริง จนเกิดการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันในสิ่งที่มีสาระสำคัญอย่างเดียวกันระหว่างผู้ถูกคุกคามกับนิสิต นักศึกษารายอื่นๆซึ่งเห็นได้อย่างชัดอีกด้วย

ดังนั้น แม้ประเทศไทยจะได้ให้ความสำคัญกับหลักความเสมอภาค โดยให้การรับรองและคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เพื่อให้บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงอายุ และเพศของบุคคลก็ตาม แต่การที่จะทำให้หลักการดังกล่าวที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอันมีลักษณะเป็นนามธรรมสามารถปรากฏขึ้นได้อย่างสมบูรณ์นั้น จึงจำเป็นต้องมีวิธีการที่จะนำไปสู่ความเสมอภาคทางกฎหมายก่อน ซึ่งหนึ่งในวิธีการที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคแก่นิสิต นักศึกษาที่อาจตกเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศได้เข้าถึงหลักความเสมอภาคตามกฎหมายที่บุคคลเหล่านั้นควรได้รับ คือ การกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นมาเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ

2.4.1.3 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights : UDHR)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่ได้วางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก⁸² โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ได้ลงมติรับรองและประกาศใช้ปฏิญญาสากลฉบับดังกล่าวขึ้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948)⁸³ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการจัดทำกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับต่างๆ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เป็นต้น

ส่วนลักษณะเฉพาะของสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลฉบับดังกล่าว ซึ่งถือเป็นสิทธิที่ติดตัวของการเป็นมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด (Inherent) และเป็นสิทธิที่มีความเป็นสากล (Universal) ตลอดจนเป็นสิทธิที่ไม่อาจถูกพรากหรือยกให้แก่กันได้ (Inalienable) และเป็นสิทธิที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ (Indivisible) ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล อิสรภาพจากการเป็นทาสและการถูกทรมาน การนับถือศาสนา เป็นต้น รวมถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น สิทธิในการทำงาน สิทธิทางการ

⁸² กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คัดค้าน และความเป็นธรรมสำหรับเราทุกคน (กรุงเทพฯ: 2551), หน้า 1.

⁸³ กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, "ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 15 กันยายน 2561. แหล่งที่มา: <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/>

ศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ สิทธิทั้งสองส่วนดังกล่าวข้างต้นจะถูกแยกออกจากกันไม่ได้ และที่สำคัญ ปฏิญญาสากลฉบับดังกล่าวยังได้ระบุถึงหลักการที่สำคัญ 2 หลักการ เพื่อให้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ คือ หลักเสมอภาค (Equality) และหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination) ด้วยเหตุนี้ มนุษย์ทุกคนจึงมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติด้วยการอาศัยเหตุแห่งความแตกต่างของเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เพศ ภาษา ความเชื่อทางการเมือง เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยตามปฏิญญาสากลฉบับดังกล่าว ถือได้ว่าการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาโดยกระทำความผิดด้วยวาจา ด้วยอาชญากรรม และด้วยการสัมผัสกายจากพฤติกรรมของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา กระทำต่อนิสิต นักศึกษา หรือการกระทำของนิสิต นักศึกษากระทำต่อตนเอง หรือแม้แต่การกระทำของบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา กระทำต่อนิสิต นักศึกษา ย่อมเป็นการกระทำอันละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ดังจะเห็นได้จากข้อ 3 แห่งปฏิญญาสากลฉบับดังกล่าว ซึ่งมุ่งเน้นให้มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล⁸⁴

ฉะนั้น นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศดังกล่าว จึงไม่ได้ได้รับการรับรองเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนตามหลักการพื้นฐานในข้อดังกล่าวที่ผู้ถูกคุกคามพึงจะมีสิทธิ ดังกล่าวที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดเป็นมนุษย์ ประกอบกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศบางประการ เช่น กรณีอาจารย์กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งปฏิเสธไม่ยอมรับเงื่อนไขหรือผลประโยชน์ด้วยการตอบสนองความต้องการทางเพศของอาจารย์ และถูกตอบโต้กลับด้วยการสร้างบรรยากาศอันไม่เป็นมิตร หรือการไม่ให้ความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษารายดังกล่าว ตลอดจนการจำกัดสิทธิของนิสิต นักศึกษาไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือได้รับผลประโยชน์อื่นใดซึ่งตามปกติ นิสิต นักศึกษารายนั้นพึงมีได้ ย่อมถือได้ว่าการกระทำเหล่านั้นเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยการอาศัยเหตุแห่งเพศของผู้ถูกคุกคามทางเพศไม่ว่าจะเป็นเพศชาย เพศหญิง หรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศด้วย และยังเป็นกระทำที่ขัดต่อข้อ 7 แห่งปฏิญญาสากลฉบับดังกล่าว ซึ่งมุ่งเน้นให้มนุษย์ทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ⁸⁵

⁸⁴ Article 3 Everyone has the right to life, liberty and security of person.

⁸⁵ Article 7 All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยเป็นปัญหาที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศอยู่ในสังคมปัจจุบัน และที่สำคัญ ปัญหาดังกล่าวถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

2.4.1.4 อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : CEDAW)

อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบเป็นกฎหมายระหว่างประเทศอีกฉบับหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงหลักสิทธิมนุษยชน โดยสหประชาชาติได้ลงมติรับรองอนุสัญญานับดังกล่าว เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979)⁸⁶ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติที่มีต่อสตรีในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา การจ้างงาน การรักษาสุขภาพ การสมรส เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันพื้นฐานว่าสตรีและบุรุษจะมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐภาคีอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงหลักการตามอนุสัญญานับดังกล่าวแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าเป็นกฎหมายที่มุ่งประสงค์จะให้การคุ้มครองแก่สตรีเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้มีการกำหนดบทนิยามของคำว่า “เลือกปฏิบัติต่อสตรี” ไว้ในข้อ 1 หมายความว่า “การแบ่งแยก การกีดกัน หรือการจำกัดใดๆ เพราะเหตุแห่งเพศ อันมีผลหรือความมุ่งประสงค์ที่จะทำลาย หรือทำให้เสื่อมเสียการยอมรับ การได้อุปโภค หรือการใช้สิทธิโดยสตรี โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพด้านการสมรส บนพื้นฐานของความเสมอภาคของบุรุษและสตรี ตลอดจน เสรีภาพขั้นพื้นฐานทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของพลเมือง หรือด้านอื่นๆ”⁸⁷

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁸⁶ United Nations Human Rights Office Of The High Commissioner, "Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women New York, 18 December 1979,," [Online] Accessed: 15 September 2018. Available from: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cedaw.aspx>

⁸⁷ Article 1 For the purposes of the present Convention, the term "discrimination against women" shall mean any distinction, exclusion or restriction made on the basis of sex which has the effect or purpose of impairing or nullifying the recognition, enjoyment or exercise by women, irrespective of their marital status, on a basis of equality of men and women, of human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, civil or any other field.

นอกจากนี้ อนุสัญญาฉบับดังกล่าวยังได้มีการกำหนดหลักการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกปฏิบัติไว้ในหลายข้อ แต่หลักการที่สำคัญในบางข้อ และถือเป็นหลักประกันว่ารัฐภาคีต่างๆจะให้ความสำคัญแก่ความเสมอภาคของสตรี รวมถึงการปลูกฝังค่านิยมและความคิดของบุคคลภายในรัฐภาคนั้นๆให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติดั้งเดิมที่มีต่อสตรีว่าเป็นเพียงเพศที่อ่อนแอ และต่ำต้อยกว่าบุรุษให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ข้อ 2 ได้กำหนดหลักการไว้ว่า “รัฐภาคีทั้งหลายขอประณามการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยตกลงที่จะติดตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี โดยวิธีที่เหมาะสมทุกประการและโดยไม่ชักช้า และเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนี้ ตกลงที่จะ

ก) บรรจุหลักการของความเสมอภาคของบุรุษและสตรีไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งชาติของตนหรือในบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เหมาะสมอื่น ๆ ถ้าหากว่ายังไม่รวมเข้าไว้ในรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติเหล่านั้น และประกันที่จะให้มีการปฏิบัติตามหลักการนี้ โดยทางกฎหมายและวิธีการที่เหมาะสมอื่น ๆ

ข) กำหนดมาตรการด้านนิติบัญญัติ และอื่นๆที่เหมาะสม รวมทั้งข้อบังคับเมื่อเห็นเหมาะสม ซึ่งห้ามการเลือกปฏิบัติทั้งมวลต่อสตรี

ค) จัดให้มีการคุ้มครองทางกฎหมายซึ่งสิทธิของสตรีบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันกับบุรุษ และรับประกันในการคุ้มครองสตรีอย่างมีประสิทธิภาพต่อการเลือกปฏิบัติใด ๆ โดยผ่านศาลยุติธรรมแห่งชาติที่มีอำนาจและสถาบันรัฐบาลอื่น ๆ

ง) งดเว้นจากการเข้าไปพัวพันในการกระทำหรือการปฏิบัติใด ๆ เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และรับประกันว่าเจ้าหน้าที่และสถาบันของรัฐจะปฏิบัติโดยสอดคล้องกับข้อผูกพันนี้

จ) ใช้มาตรการที่เหมาะสมทุกอย่าง เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีโดยบุคคลองค์การหรือวิสาหกิจใดๆ

ฉ) ใช้มาตรการที่เหมาะสมทุกอย่าง รวมทั้งการออกกฎหมาย เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือล้มเลิกกฎหมาย ข้อบังคับ ประเพณีและแนวปฏิบัติที่ยังมีอยู่ซึ่งก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี

ช) เพิกถอนบทบัญญัติทางอาญาภายในที่ปวงซึ่งก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี”⁸⁸

⁸⁸ Article 2 States Parties condemn discrimination against women in all its forms, agree to pursue by all appropriate means and without delay a policy of eliminating discrimination against women and, to this end, undertake:

(a) To embody the principle of the equality of men and women in their national constitutions or other appropriate legislation if not yet incorporated therein and to ensure, through law and other appropriate means, the practical realization of this principle;

(b) To adopt appropriate legislative and other measures, including sanctions where appropriate, prohibiting all discrimination against women; (c) To establish legal protection of the rights of women on an equal basis with men and to ensure through competent national tribunals and other public institutions the effective protection of women against any act of discrimination;

ข้อ 5 ได้กำหนดหลักการไว้ว่า “รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง

ก) เพื่อปรับปรุงแบบแผนความประพฤติทางสังคมและวัฒนธรรมของบุรุษและสตรี โดยมุ่งที่จะให้ได้ขจัดความต้อยต่ำและวิธีปฏิบัติอันเป็นประเพณีและอื่น ๆ ทั้งปวง ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความคิดเกี่ยวกับความต่ำต้อยหรือความสูงส่งของอีกเพศหนึ่ง หรือที่อยู่บนพื้นฐานของบทบาทแบบเก่าสำหรับบุรุษและสตรี

ข) เพื่อประกันว่า การศึกษาเกี่ยวกับระบบครอบครัว รวมถึงความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับความเป็นเพศมารดาในฐานะเป็นหน้าที่ทางสังคม และเป็นการยอมรับถึงความรับผิดชอบร่วมกันของบุรุษและสตรีในการเลี้ยงดูและการพัฒนาบุตร ทั้งยังเป็นที่เข้าใจด้วยว่าในทุกๆกรณี ผลประโยชน์ของบุตรย่อมเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นเบื้องต้น”⁸⁹

ดังนั้น จากหลักการทั้งหมดข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในรัฐภาคีที่เข้าร่วมลงนามในอนุสัญญาฉบับดังกล่าวโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2528⁹⁰ ย่อมต้องผูกพันที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับดังกล่าว กล่าวคือ นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยการอาศัยเหตุแห่งเพศ⁹¹ และกำหนดให้ชายและหญิงมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย⁹² ตลอดจนการกำหนดนโยบายต่างๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้บุคคลทุกคนในประเทศให้ความสำคัญ และตระหนักถึงความเสมอภาคเท่าเทียมของสตรีในสังคมปัจจุบันตามพันธกรณีที่มีอยู่ใน

(d) To refrain from engaging in any act or practice of discrimination against women and to ensure that public authorities and institutions shall act in conformity with this obligation;

(e) To take all appropriate measures to eliminate discrimination against women by any person, organization or enterprise;

(f) To take all appropriate measures, including legislation, to modify or abolish existing laws, regulations, customs and practices which constitute discrimination against women;

(g) To repeal all national penal provisions which constitute discrimination against women.

⁸⁹ Article 5 States Parties shall take all appropriate measures:

(a) To modify the social and cultural patterns of conduct of men and women, with a view to achieving the elimination of prejudices and customary and all other practices which are based on the idea of the inferiority or the superiority of either of the sexes or on stereotyped roles for men and women;

(b) To ensure that family education includes a proper understanding of maternity as a social function and the recognition of the common responsibility of men and women in the upbringing and development of their children, it being understood that the interest of the children is the primordial consideration in all cases.

⁹⁰ กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, "ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ" [ออนไลน์].

⁹¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 30 วรรคสอง

⁹² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 30 วรรคแรก

ข้อ 2 และข้อ 5 แห่งอนุสัญญาฉบับดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ประเทศไทยก็ยังคงมีหน้าที่ต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อคุ้มครองสตรีที่อาจถูกเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นจากปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาอีกด้วย ดังเห็นได้จากคณะกรรมการว่าด้วยการขจัดเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี (Committee on the Elimination of Discrimination against Women) ได้ให้การรับรองข้อเสนอแนะทั่วไป หมายเลข 19 (General Recommendation No. 19) ในปี พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นแก่สตรี (Violence against women) สามารถส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีได้ด้วยเช่นเดียวกัน⁹³ ฉะนั้น สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติจึงได้มีการกำหนดปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี พ.ศ. 2536 (Declaration on the Elimination of Violence against Women 1993) ซึ่งปรากฏหลักการที่สำคัญในข้อ 2 (b) แห่งปฏิญญาฉบับดังกล่าว เกี่ยวกับการกำหนดให้การคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาเป็นความรุนแรงรูปแบบหนึ่งที่จะนำมาซึ่งการกระทำอันเป็นเลือกปฏิบัติดังกล่าวได้ ดังนี้

ความรุนแรงต่อสตรี หมายความว่ารวมถึง “ความรุนแรงต่อร่างกาย เพศ และจิตใจที่เกิดขึ้นภายในชุมชนทั่วไป รวมถึงการข่มขืน การทารุณกรรมทางเพศ *การคุกคามทางเพศ* และการข่มขู่ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน *ในสถาบันการศึกษา* และสถานที่ต่างๆ ตลอดจน การค้าหญิง และการบังคับให้ค้าประเวณี”⁹⁴

นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงข้อผูกพันในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะในระดับภูมิภาคอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ซึ่งประกอบด้วยประเทศไทย ได้ร่วมกันจัดทำและให้การรับรองต่อ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและการขจัดความรุนแรงต่อเด็กในอาเซียน พ.ศ.2556 (ASEAN Declaration on the Elimination of Violence Against Women and Elimination of Violence Against Children) ซึ่งมุ่งเน้นถึงการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะกระทบแก่ผู้หญิง และเด็กซึ่งตกเป็นผู้ถูกคุกคาม และการกำหนดแนวทางการลงโทษแก่ผู้คุกคามสำหรับการกระทำอันเป็นการละเมิดต่ออนุสัญญาและปฏิญญาที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นได้ว่ากรณีการกระทำของผู้คุกคาม ซึ่งกระทำการคุกคามทางเพศ ด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา และด้วยการสัมผัสทางกายต่อนิสิต นักศึกษาหญิง ตลอดจนการใช้อำนาจห้ามหรือกีดกันไม่ให้ นิสิต นักศึกษาหญิงเข้าร่วมกิจกรรม หรือได้รับผลประโยชน์อื่นใดจากสถาบันการศึกษา หรือกรณีร้ายแรงถึงขนาดการข่มขืนเพศสัมพันธ์ หรือการขอให้กระทำการอย่างหนึ่ง

⁹³ United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, "General Recommendations Made by the Committee on the Elimination of Discrimination against Women," [Online] Accessed: 20 September 2018. Available from: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm>

⁹⁴ Article 2 Violence against women shall be understood to encompass, but not be limited to, the following:

(b) Physical, sexual and psychological violence occurring within the general community ,including rape, sexual abuse, **sexual harassment** and intimidation at work, **in educational institutions** and elsewhere ,trafficking in women and forced prostitution

อย่างไรเพื่อช่วยให้ผู้คุกคามสำเร็จความใคร่ ย่อมเป็นการกระทำความรุนแรงที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคทางเพศ อันเป็นรูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติโดยการอาศัยเหตุแห่งเพศต่อสตรีเช่นเดียวกัน⁹⁵

2.4.1.5 หลักการยกยอการตำราว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ (The Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity)

หลักการยกยอการตำราดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน และนักนิติศาสตร์ระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนาหลักการต่างๆตามกฎหมายว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ ณ มหาวิทยาลัย Gadjah Mada เมืองยอร์กการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 6 ถึงวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 โดยหลักการยกยอการตำราได้ให้ความสำคัญถึงมาตรฐานของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่มีผลผูกพันรัฐภาคีให้ต้องปฏิบัติตามพันธกรณี เพื่อสร้างหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับความเสมอภาคความเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ รวมถึงความเคารพสิทธิทางเพศ วิถีทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยหลักการจำนวนทั้งสิ้น 29 หลักการ และมีประเทศที่เข้าร่วมการประชุมดังกล่าวทั้งหมด 25 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยที่ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมและลงนามรับรองหลักการดังกล่าวไว้ด้วยเช่นกัน⁹⁶

ทั้งนี้ คำว่า “วิถีทางเพศ” (Sexual Orientation) หมายความว่า “สมรรถภาพของแต่ละบุคคลในการดึงดูดความสนใจอย่างลึกซึ้ง ทั้งทางอารมณ์ ความรักใคร่ และทางเพศ และในสัมพันธภาพที่มีลักษณะใกล้ชิดกันทางเพศสัมพันธ์ และในทางเพศที่มีต่อปัจเจกบุคคลซึ่งมีเพศสภาพแตกต่างกันไป หรือมีเพศสภาพเดียวกัน หรือมีมากกว่าหนึ่งเพศสภาพ”⁹⁷ ส่วนถ้อยคำอีกคำหนึ่ง คือ คำว่า “อัตลักษณ์ทางเพศ” (Gender Identity) หมายความว่า “ประสบการณ์ทางเพศสภาพอันสามารถรู้สึกได้ภายในของแต่ละบุคคลและเป็นของปัจเจกบุคคลซึ่งอาจสอดคล้องหรือไม่ก็ตรงกับเพศซึ่งได้มีการระบุไว้เมื่อแรกเกิด รวมทั้งความรู้สึกของบุคคลในร่างกาย ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ หรือระบบการทำงานของร่างกาย ด้วยวิถีทางการแพทย์ศัลยกรรมหรือ

⁹⁵ Ellen Frankel Paul, *Sexual Harassment as Sex Discrimination: A Defective Paradigm* (Yale Law and Policy Review, 1990), p. 346.

⁹⁶ โฟศาล ลิขิตปรีชากุล, *หลักการยกยอการตำราว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอเดีย สแควร์, 2552), หน้า 12.

⁹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

วิธีอื่นใด โดยเป็นการตัดสินใจเลือกอย่างอิสระ รวมถึงการแสดงออกต่างๆทางเพศสภาพ การแต่งกาย คำพูด และกิริยาท่าทางต่างๆ”⁹⁸

อนึ่ง เมื่อศึกษาถึงหลักการยกยอการตาดังกล่าวแล้ว พบว่า มีหลักการที่สำคัญ ซึ่งได้วางแนวทางในการคุ้มครองบุคคลที่มีวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศไว้อย่างชัดเจน เช่น

หลักการข้อ 1 คือ สิทธิในการใช้สิทธิมนุษยชนที่เป็นสากล (The Right To The Universal Enjoyment Of Human Rights) กำหนดว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยเสรีภาพและด้วยศักดิ์ศรีและสิทธิเสมอภาคกัน ไม่ว่าจะมามีวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศแบบใด ย่อมมีสิทธิมนุษยชนอย่างสมบูรณ์เช่นเดียวกัน”

หลักการข้อ 2 คือ สิทธิในความเสมอภาคและการห้ามเลือกปฏิบัติ (The Right To Equality and Non-Discrimination) กำหนดว่า “มนุษย์ทุกคนสมควรได้รับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างสมบูรณ์ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากสาเหตุวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ มนุษย์ทุกคนสมควรได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคกันภายใต้กฎหมายโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติดังกล่าว ไม่ว่าจะสิทธิมนุษยชนข้ออื่นใดจะละเมิดด้วยหรือไม่ก็ตาม กฎหมายต้องบัญญัติห้ามการเลือกปฏิบัติดังกล่าว และรับประกันความคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติดังกล่าวอย่างได้ผลและเสมอภาคต่อมนุษย์ทุกคน”

หลักการข้อ 16 คือ สิทธิในการศึกษา (The Right To Education) กำหนดว่า “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิด้านการศึกษาโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากสาเหตุวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ และโดยให้ความคำนึงถึงด้านดังกล่าว”

ดังนั้น หากพิจารณาหลักการยกยอการตาดังกล่าวข้างต้นกับกรณีปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า การคุกคามทางเพศดังกล่าวที่เกิดขึ้นถือเป็นปัญหาที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของบุคคล และเมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆมากมาย และจากการศึกษายังพบอีกว่า ผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศไม่ได้มีแต่เฉพาะนิสิต นักศึกษาหญิง และชายเท่านั้น แต่นิสิต นักศึกษาซึ่งมีการแสดงออกไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิดหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศก็ยังสามารถถูกระทำการคุกคามทางเพศ และตกเป็นเหยื่อจากการกระทำการคุกคามทางเพศของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษาได้เช่นเดียวกัน

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา จึงต้องกำหนดให้ครอบคลุมถึงนิสิต นักศึกษาทุกคนในสถาบันการศึกษา โดยไม่จำกัดเพศของผู้ถูกคุกคาม ทั้งนี้ เพื่อให้การกำหนดมาตรการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการยกยอการกระทำที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมและลงนามรับรองหลักการดังกล่าวที่มุ่งเน้นถึงการให้ความสำคัญแก่บุคคลที่มีวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับบุคคลที่เป็นเพศหญิงหรือเพศชาย โดยไม่ให้ถูกเลือกปฏิบัติเพราะสาเหตุดังกล่าวและให้ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายหรือมาตรการใดๆที่รัฐพึงจะกำหนดขึ้นอย่างสมบูรณ์ และที่สำคัญ คือ นิสิต นักศึกษา ซึ่งมีความหลากหลายทางเพศต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติทางการศึกษาจากการถูกระงับการคุกคามทางเพศด้วยการกีดกัน หรือแบ่งแยกเพราะสาเหตุดังกล่าวอีกด้วย

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงหลักการคุ้มครองในทางสากลกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ย่อมชี้ให้เห็นว่าเมื่อประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐภาคีในอนุสัญญาาระหว่างประเทศและได้ให้การรับรองถึงปฏิญญาฉบับต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหลักการยกยอการกระทำดังกล่าวข้างต้นมาแล้ว หากยังปรากฏว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีความชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีรูปธรรม ก็ย่อมถือได้ว่าประเทศไทยกำลังกระทำการละเมิดต่อพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆข้างต้น และในขณะเดียวกันก็เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการของประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพที่จะก่อให้เกิดการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่พันธกรณีต่างๆได้กำหนดไว้อีกด้วย

2.4.2 ข้อพิจารณาสำหรับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ภายใต้แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เมื่อได้ศึกษาถึงความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ลักษณะ รูปแบบ และพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ ตลอดจนปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว และผลกระทบที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศมาแล้วก็ตาม แต่การที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษาสำหรับการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย เพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนิต นักศึกษาซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวได้อย่างละเอียดรอบครอบนั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาถึงการกำหนดมาตรการสำหรับปัญหาดังกล่าวไว้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการทางอาญาเพื่อพิจารณาถึงการกำหนดความผิดและโทษแก่ผู้กระทำ และบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการลงโทษตามที่มาตรการทางกฎหมายจะได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

2.4.2.1 หลักความชอบของกฎหมายอาญา สำหรับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

การที่บุคคลใดจะต้องรับโทษทางอาญา สำหรับการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งได้นั้น ย่อมต้องปรากฏเสมอว่าการกระทำที่เกิดขึ้นจากบุคคลดังกล่าวมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นไว้แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับหลักสากลในกฎหมายอาญาที่นานาอารยประเทศได้ให้การยอมรับกัน และเรียกเป็นภาษาลาตินว่า “Nullum crimen nulla poena sine lege” หรือ “No crime nor punishment without law”⁹⁹ ซึ่งตรงกับหลักการของประเทศต่างๆที่นำมาใช้ในฐานะเป็นหลักประกันพื้นฐานประการหนึ่งของหลักนิติธรรมให้แก่ประชาชนในสังคม คือ “หลักไม่มีความผิด ไม่มีโทษ หากไม่มีกฎหมาย”¹⁰⁰ หรือในบางประเทศอาจเรียกหลักดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษว่า “The Legality Principle”

สำหรับประเทศไทย หลักการดังกล่าวได้ปรากฏขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในมาตรา 7 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ซึ่งกำหนดไว้ว่า “บุคคลควรรับอาญาต่อเมื่อมันได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาทีกระทำนั้น บัญญัติว่าเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้”¹⁰¹ จนกระทั่งปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดถึงหลักการดังกล่าวไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามมาตรา 29 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาทีกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาทีกระทำความผิดมิได้”

ยิ่งไปกว่านี้ ประมวลกฎหมายอาญาก็ได้กำหนดหลักการดังกล่าวให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่มุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองแก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของประชาชนอันอาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากการลงโทษทางอาญาไว้อย่างชัดเจนคือ มาตรา 2 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

อนึ่ง บทบัญญัติในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาข้างต้น สามารถสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

⁹⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญามาตรา 1 บทบัญญัติทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินติ้ง, 2551), หน้า 17.

¹⁰⁰ Johannes Andenaes, *The General Part of the Criminal Law of Norway*, p. 106.

¹⁰¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญามาตรา 1 บทบัญญัติทั่วไป, หน้า 17.

1. ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษทางอาญา หากการกระทำนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ในขณะกระทำว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ กล่าวคือ ถ้าบุคคลใดได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมา แม้การกระทำนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น แต่ถ้าในขณะที่การกระทำนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติให้การกระทำความดังกล่าวเป็นความผิดอาญา และต้องรับโทษทางอาญา สำหรับการกระทำนั้น บุคคลผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด¹⁰²

2. กฎหมายอาญาจะย้อนหลังให้เป็นผลร้ายไม่ได้ กล่าวคือ ถ้าในขณะที่บุคคลใดได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมาแล้ว และไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติให้การกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ แม้ภายหลังการกระทำความดังกล่าวของบุคคลนั้นจะมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดก็ตาม บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวจะมีผลเป็นการย้อนหลังโดยให้ถือว่า การกระทำของบุคคลดังกล่าวที่เคยได้กระทำไว้ในอดีตเป็นความผิดและต้องรับโทษไม่ได้ หากบุคคลนั้นไม่ได้กระทำการดังกล่าวขึ้นใหม่อีกในขณะที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงไว้ เว้นแต่กฎหมายที่ใช้บังคับในภายหลังนั้นจะไม่ได้กำหนดให้การกระทำความดังกล่าวมีโทษทางอาญา แม้จะก่อให้เกิดผลร้ายแก่ผู้กระทำจากการกระทำในอดีตที่สิ้นสุดไปแล้วก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายฉบับดังกล่าวย่อมมีผลย้อนหลังไปบังคับใช้กับบุคคลนั้นได้ และไม่ขัดต่อหลักการดังกล่าว เช่น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง การเพิกถอนสัญชาติ เป็นต้น¹⁰³

3. ถ้อยคำในกฎหมายอาญา จะต้องบัญญัติให้มีความชัดเจน แน่นนอนและปราศจากความคลุมเครือ กล่าวคือ จากถ้อยคำในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ว่า “บัญญัติเป็นความผิด” แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การที่จะกำหนดความผิดทางอาญาได้นั้น ต้องมีการตรากฎหมายขึ้นไว้อย่างชัดเจน แน่นนอน และปราศจากความคลุมเครือหรือข้อสงสัย ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลโดยทั่วไปซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมาย สามารถทราบล่วงหน้าได้ว่าการกระทำความใดหรือการไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ เนื่องจากหากบทบัญญัติดังกล่าวมีความคลุมเครือมากเกินไป บุคคลที่ต้องถูกบังคับโทษตามกฎหมายนั้นย่อมเกิดความรู้สึกขัดแย้งหรือไม่ยอมรับต่อกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ จนอาจนำมาซึ่งการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากรัฐ ตลอดจนอาจทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือการใช้กฎหมายตามอำเภอใจจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวได้อีกด้วย¹⁰⁴ และที่สำคัญ คือ การกำหนดฐานความผิดที่ไม่ชัดเจนเพียงพอ ย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา 29 วรรคแรก แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เนื่องจาก เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับดังกล่าวมีความมุ่งหมายที่จะให้การคุ้มครองแก่บุคคลที่อาจถูกกระทบกระเทือนจากการถูกจำกัดสิทธิในด้านต่างๆ จากการถูกลงโทษทางอาญาเป็นสำคัญ

¹⁰² เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21-22.

¹⁰⁴ LaFave, *Criminal Law*, pp. 83-87.

ด้วยเหตุนี้ หากมีการกำหนดความผิดทางอาญาฐานใดที่คลุมเครือขึ้นไว้ ก็อาจเป็นเหตุให้ความผิดฐานดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับในทางกฎหมายได้อีกด้วย

ฉะนั้น กฎหมายอาญาต้องมีความชัดเจน แน่นนอนในการกำหนดทั้งความผิดและโทษทางอาญาที่จะใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งหมายถึงกฎหมายอาญาต้องมีความชัดเจนแน่นอนพอสมควร (Reasonably Definite) เท่านั้น แต่ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดมีการบัญญัติรายละเอียดลงไว้อย่างถี่ถ้วน¹⁰⁵

4. กฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด กล่าวคือ เมื่อกฎหมายบัญญัติไว้ว่าการกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิดอาญาไว้โดยชัดแจ้งแล้ว ย่อมต้องถือว่าการกระทำหรือไม่กระทำการในกรณีดังกล่าวเป็นความผิดเท่านั้น จะตีความให้รวมถึงกรณีอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ด้วยไม่ได้ กล่าวคือ ไม่อาจตีความเพื่อเทียบเคียงกับกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง (Analogy) หรือจารีตประเพณี หรือหลักกฎหมายทั่วไป เพื่อนำมาใช้เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำไม่ได้¹⁰⁶

อย่างไรก็ตาม แม้ในบางคดีศาลอาจนำเอาหลักการที่เกี่ยวข้องกับตีความโดยขยายความมาใช้ได้ก็ตาม (Extensive Interpretation) แต่การนำเอาหลักดังกล่าวมาใช้ต้องไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายจากบทบัญญัตินั้นๆ ด้วย แต่ได้กระทำไปเพียงขยายความเพื่อทำให้ความหมายที่ขาดไปเกิดความสมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 877 / 2501 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1880 / 2542 ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษาให้การลักกระแสไฟฟ้า และการลักสัญญาณโทรศัพท์จากตู้โทรศัพท์สาธารณะเป็นความผิดอาญา เป็นต้น แต่คำพิพากษาศาลฎีกาทั้งสองดังกล่าวก็ยังคงมีข้อโต้แย้งกันอยู่ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา 2 เนื่องจาก เป็นการตีความเพื่อเทียบเคียงกับกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งให้เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำ ซึ่งต้องห้ามตามบทบัญญัติดังกล่าว¹⁰⁷ ฉะนั้น การนำหลักการตีความโดยขยายความมาใช้ในทางปฏิบัติ จึงยังคงเกิดความลำบากอยู่

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงหลักความชอบของกฎหมายอาญาดังกล่าวข้างต้น กับกรณีปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า หากมีการกำหนดบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญาเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง นิสิต นักศึกษาซึ่งมักตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำดังกล่าวไว้เป็นกรณีเฉพาะ ย่อมต้องมีตรากฎหมายดังกล่าวขึ้นมาก่อน โดยการกำหนดทั้งฐานความผิด และโทษสำหรับการกระทำความผิด อันสอดคล้องกับหลักสากลที่ยอมรับกันว่าถ้าบุคคลใดจะมีการกระทำความผิดฐานใดได้นั้น ในขณะที่

¹⁰⁵ Ibid., p. 83.

¹⁰⁶ Stanislaw Pomorski, *American Common Law and the Principle Nullum Crimen Sine Lege*, trans. Elzbieta Chodakowska (The Hague: Mouton, 1975), p. 25.

¹⁰⁷ หยุด แสงอุทัย, *กฎหมายอาญา ภาค 2 - 3* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 426.

บุคคลนั้นได้กระทำการคุกคามทางเพศขึ้นในสถาบันการศึกษา ต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กำหนดให้การกระทำนั้นเป็นความผิด และกำหนดโทษของการกระทำความผิดนั้นไว้แล้ว

ฉะนั้น หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกได้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา แต่การกระทำหรือพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้มีกฎหมายฉบับใดบัญญัติไว้ให้เป็นความผิดในขณะที่ผู้กระทำได้กระทำการ ดังกล่าวขึ้น หรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ ไม่อาจครอบคลุม หรือไม่สามารนำมาใช้ บังคับกับกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ ผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆ แก่นิสิต นักศึกษา ย่อมไม่มีความผิด และจะนำเอากฎหมายใหม่ที่มีการบัญญัติให้การกระทำที่สิ้นสุด ไปแล้วในอดีตของผู้กระทำย้อนหลังมาลงโทษทางอาญา อันเป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิดอีกไม่ได้ เช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดความผิดทางอาญา สำหรับผู้กระทำการดังกล่าว ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นความผิด และกำหนดโทษที่จะลงไว้อย่างชัดเจน แน่นนอน ปราศจากความคลุมเครือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบภายนอกของความผิด¹⁰⁸ ในส่วนของ “การกระทำ” กล่าวคือ ต้องมีการกำหนดถึงการกระทำหรือพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นใน สถาบันการศึกษาให้มีความชัดเจนพอสมควรมากกว่าการบัญญัติความผิดไว้โดยกว้าง ตัวอย่างเช่น

การบัญญัติองค์ประกอบของความผิดในส่วนของกระทำความผิดในมาตรา 397 วรรคสอง ไว้เพียงว่า “การกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ” ซึ่งอาจทำให้บุคคลทั่วไป นักกฎหมาย หรือแม้แต่ศาลเกิดข้อสงสัยหรือไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมของผู้กระทำที่ก่อให้เกิดการ กระทำดังกล่าวขึ้นนั้น เป็นการกระทำที่ถึงขนาดเป็นคุกคามที่มีลักษณะเป็นการล่วงเกินทางเพศ หรือไม่

ดังนั้น หากมีการกำหนดบทนิยามของคำว่า “การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ” หรือได้มีการกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ว่าการกระทำความผิด ตามบทบัญญัตินี้ อาจเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา ด้วยการสัมผัสทางกาย ตลอดจนอาจเกิดขึ้นจากการเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองความต้องการทาง

¹⁰⁸ โครงสร้างความรับผิดในทางอาญา สำหรับบุคคลที่จะต้องรับผิดในทางอาญา เมื่อ

1. การกระทำครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ
2. การกระทำไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด และ
3. การกระทำไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ

ทั้งนี้ การกระทำนั้นจะครบองค์ประกอบของความผิดตามข้อ 1 ได้นั้น ต้องประกอบด้วย

- 1.1 มีการกระทำ
- 1.2 ครอบง้อมประกอบภายนอก ได้แก่ ผู้กระทำ การกระทำ และวัตถุแห่งการกระทำ
- 1.3 ครอบง้อมประกอบภายใน และ
- 1.4 ผลของการกระทำสัมพันธ์กับการกระทำ ตามหลักเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล (Causation)

เพศของผู้กระทำทำให้มีความชัดเจน แน่นอนมากขึ้นกว่าการบัญญัติไว้โดยกว้าง ย่อมจะทำให้บุคคลซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติดังกล่าวพึงทราบได้ว่าการกระทำของตนนั้นอาจเข้าลักษณะของการกระทำหรือพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ และทราบได้ว่าโทษของการกระทำดังกล่าวที่ตนจะได้รับมีความร้ายแรงเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับการกระทำความผิดที่ตนจะลงมือกระทำในอนาคต

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ หรือองค์กรผู้มีอำนาจบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจะได้ใช้ดุลพินิจสำหรับการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดบนพื้นฐานของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความชัดเจน แน่นอนในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจที่อาจเกิดขึ้นในสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน และในขณะเดียวกันหากบทบัญญัติดังกล่าวมีความชัดเจน แน่นอนเพียงพอแล้ว ย่อมไม่จำเป็นต้องอาศัยการตีความโดยขยาย (Extensive Interpretation) สำหรับการวินิจฉัยถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาอีกต่อไป อนึ่ง เพื่อไม่ให้เกิดข้อโต้เถียงของนักกฎหมายในหลายฝ่ายและให้การบังคับใช้กฎหมายสามารถมีผลใช้บังคับได้ตามมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและมาตรา 29 วรรคแรก แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อย่างแท้จริง

ฉะนั้น เมื่อได้พิจารณาถึงหลักความชอบของกฎหมายอาญากับกรณีปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไปแล้ว อาจทำให้เข้าใจถึงการกำหนดองค์ประกอบของความผิดได้เท่านั้น แต่การจะเป็นความผิดอาญาได้นั้น ต้องมีการกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้นไว้ด้วย จึงทำให้ผู้เขียนจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วย ดังนั้น จึงต้องศึกษาถึงวัตถุประสงค์ในการลงโทษในหัวข้อถัดไป

2.4.2.2 วัตถุประสงค์ในการลงโทษ

(ก) การแก้แค้นทดแทน (Retribution)

การลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นทดแทน หรือ การลงโทษแบบตาต่อตาหรือฟันต่อฟัน (An eye for an eye, a tooth for a tooth) มีแนวคิดว่าเมื่อบุคคลใดกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดต่อบุคคลอื่น บุคคลที่ได้รับผลกระทบหรือได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าว ตลอดจรรยาติของบุคคลนั้นมักจะใช้วิธีการแก้แค้น เพื่อเป็นการตอบโต้แก่ฝ่ายตรงข้ามด้วยตนเอง จนเป็นเหตุให้บุคคลเลือกใช้ชีวิตการดังกล่าวสำหรับแก้แค้นกันโดยไม่มีกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ใดมากำหนดไว้อย่างชัดเจน จนทำให้สังคมในอดีตเกิดความไม่สงบสุขเรียบร้อยได้ ประกอบกับ หากปล่อยให้บุคคลใดๆ สามารถเลือกใช้ชีวิตการดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ย่อมนำมาซึ่งการแก้แค้นที่เป็นการลงโทษที่รุนแรงและเกินขอบเขตจากการกระทำความผิดที่บุคคลนั้นเคยประสบมาจากการกระทำของผู้กระทำความผิด

ดังนั้น เมื่อบุคคลในสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทางวัฒนธรรมและมีสติปัญญาเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดการสร้างกฎเกณฑ์และระบบแบบแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันขึ้น จนทำให้แนวคิดของบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งมักใช้วิธีการแก้แค้นด้วยตนเอง จึงได้มอบอำนาจการแก้แค้นดังกล่าวให้แก่ผู้นำในสังคมหรือ “รัฐ” ในปัจจุบัน เพื่อให้รัฐตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อกำหนดว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นในสังคมเป็นการกระทำความผิด และบุคคลนั้นต้องรับโทษจากการกระทำดังกล่าวเพื่อเป็นแก้แค้นให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย¹⁰⁹ ทั้งนี้ โทษที่นำมากำหนดสำหรับการกระทำความผิดแต่ละฐาน ย่อมเป็นไปตามความหนักเบาของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นด้วยอันสอดคล้องกับแนวคิดของ Immanuel Kant ปรัชญาชาวเยอรมัน ซึ่งได้อธิบายว่าหากบุคคลใดได้กระทำการอันเป็นความผิด บุคคลนั้นสมควรได้รับโทษ และโทษที่จะได้รับต้องเป็นโทษที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่ผู้กระทำความผิดที่เท่ากันกับการก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่ผู้เสียหาย¹¹⁰

(ข) การยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence)

การลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยับยั้งไม่ให้เกิดบุคคลใดกระทำความผิดนั้น มีแนวคิดสำหรับการลงโทษต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

กรณีแรก การยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) กล่าวคือการนำบทลงโทษที่กำหนดไว้ สำหรับการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งมาใช้กับผู้กระทำความผิดเพื่อเป็น “ตัวอย่าง” ให้แก่บุคคลอื่นในสังคม เกิดความรู้สึกเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับจากการกระทำความผิดดังกล่าว หากบุคคลนั้นประสงค์ที่จะกระทำความผิดดังกล่าวในอนาคต ฉะนั้น การลงโทษสำหรับกรณีนี้ จึงเป็นการข่มขู่หรือยับยั้งแก่บุคคลทั่วไป¹¹¹ หรืออาจเรียกว่า “การป้องกันโดยทั่วไป” (General Prevention)

กรณีที่สอง การยับยั้งเป็นพิเศษ (Specific Deterrence) กล่าวคือการนำบทลงโทษที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งมาใช้กับผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดรายดังกล่าว เกิดความรู้สึกเจ็บตลากับการกระทำของตนเอง และเป็นการยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความคิดที่จะกระทำความผิดใดซ้ำขึ้นอีกในอนาคต ฉะนั้น การลงโทษสำหรับกรณีนี้ จึงเป็นการข่มขู่หรือยับยั้งแก่ผู้กระทำความผิดรายบุคคล¹¹² หรืออาจเรียกว่า “การป้องกันโดยเฉพาะ” (General Prevention)

¹⁰⁹ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 207-208.

¹¹⁰ สุพจน์ สุโรจน์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2555), หน้า 142.

¹¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 208.

¹¹² อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 209.

ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำความผิดตามแนวคิดของการยับยั้งการกระทำความผิด จึงมุ่งเน้นถึงการป้องกันสังคมมากกว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด โดยให้บุคคลในสังคมเกรงกลัวต่อโทษที่ตนจะได้รับ หากบุคคลดังกล่าวตัดสินใจที่จะกระทำความผิด รวมถึงบุคคลผู้เคยกระทำความผิดและเคยรับโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น ต้องรู้สึกหยาบจำ จนไม่ประสงค์ที่จะก่อให้เกิดการกระทำความผิดดังกล่าวซ้ำขึ้นมาอีก

(ค) การตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Incapaciation)

การลงโทษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม มีแนวคิดว่าการกำหนดบทลงโทษบางประเภทให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดได้นั้นต้องมีการตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมด้วย กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะการกระทำที่รุนแรง กฎหมายย่อมต้องกำหนดโทษ สำหรับการกระทำความผิดฐานดังกล่าวไว้สูงด้วย เช่น โทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นโทษที่ร้ายแรงที่สุด สำหรับการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมไปอย่างถาวร

ตรงกันข้าม หากการกระทำดังกล่าวมีลักษณะหรือก่อให้เกิดความเสียหายไม่ร้ายแรงถึงขนาดต้องระวางโทษประหารชีวิต ผู้กระทำความผิดอาจต้องระวางโทษจำคุกหรือโทษกักขัง สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ ซึ่งโทษดังกล่าวถือเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมด้วยเช่นเดียวกัน แต่เป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพียงระยะเวลาชั่วคราวเท่านั้น¹¹³

(ง) การฟื้นฟูและแก้ไขผู้กระทำความผิด (Rehabilitation and Correction)

การลงโทษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและแก้ไขผู้กระทำความผิดมีแนวคิดว่าการกำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีได้ แต่อาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเกิดความโหดเหี้ยม หรือหยาบกระด้างมากขึ้น

ดังนั้น การนำบทลงโทษมาใช้แก่ผู้กระทำความผิด จึงไม่สามารถทำให้ผู้นั้นกลับเข้าสู่สังคมได้ตามปกติ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดวิธีการต่างๆ ควบคู่กับการลงโทษผู้กระทำความผิดไปพร้อมกัน เพื่อแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และสามารถหาเลี้ยงชีพของตนเองต่อไปได้ เช่น การให้การศึกษา การฝึกอาชีพ ตลอดจนการบำบัดทางการแพทย์และจิตวิทยา เป็นต้น¹¹⁴

¹¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 210.

¹¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 211.

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ต่างๆสำหรับการกำหนดบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาข้างต้นแล้ว พบว่า หากมีกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับการกระทำหรือพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอาภักภักิริยา หรือด้วยการสัมผัสทางกาย รวมถึงการเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำความผิดแล้ว ย่อมเป็นเหตุให้บุคคลโดยทั่วไปในสังคม รวมถึงสมาชิกภายในสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะแก่นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เกิดความรู้สึกเกรงกลัวต่อโทษทางอาญาที่จะได้รับ หากได้ลงมือกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศขึ้นในสถาบันการศึกษา ฉะนั้น การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับกรณีดังกล่าว ย่อมมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแจ้งในการที่จะข่มขู่หรือยับยั้งโดยทั่วไป อันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการลงโทษ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการคุกคามทางเพศจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย จิตใจ ตลอดจนผลการเรียนของนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกกระทำดังกล่าว

นอกจากนี้ หากมีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว การนำบทลงโทษทางอาญาที่ได้กำหนดไว้มาลงแก่ตัวผู้กระทำความผิด ย่อมเป็นการป้องกันโดยเฉพาะ อันสอดคล้องกับการลงโทษซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความคิดที่จะกระทำการคุกคามทางเพศดังกล่าวอีก และเกิดความรู้สึกเข็ดหลาบกับการกระทำของตนเอง จนกระทั่งไม่กระทำความผิดนั้นซ้ำอีกในอนาคต

อีกทั้ง หากมีการจัดประเภทสำหรับการกระทำหรือพฤติกรรมใดอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ด้วยการจำแนกพฤติกรรมดังกล่าวตามการเกิดขึ้นของพฤติกรรมแต่ละประเภทที่จะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผู้ถูกคุกคามในระดับที่แตกต่างกันหรือไม่เท่ากัน เช่น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยอาภักภักิริยา หรือด้วยการสัมผัสทางกาย และที่สำคัญพฤติกรรมที่มักปรากฏขึ้นเป็นประจำในสถาบันการศึกษา คือ การเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองความต้องการทางเพศ (Request for Sexual Favors) ให้มีโทษทางอาญาแยกไว้เป็นการเฉพาะสำหรับพฤติกรรมเหล่านั้น ย่อมจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษทางอาญาตามสัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำดังกล่าว อันสอดคล้องกับการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน นอกจากนี้ หากมีการกำหนดโทษจำคุกไว้สำหรับการกระทำดังกล่าวด้วย ย่อมถือได้ว่าเป็นการลงโทษเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำเอาโทษจำคุกดังกล่าวมาปรับใช้สำหรับเหตุการณ์ที่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศได้กระทำต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาในลักษณะที่รุนแรง จนถึงขนาดที่ผู้กระทำความผิดไม่อาจอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆในสังคมได้อีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม หากปัจจัยที่ก่อให้เกิดผู้กระทำความผิดตัดสินใจลงมือกระทำการคุกคามทางเพศขั้นนั้นมิสาเหตุมาจากความผิดปกติทางด้านจิตใจซึ่งตนเคยตกเป็นเหยื่อจากการถูกระทำการคุกคามทางเพศมาก่อน นอกจากการกำหนดโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ย่อมที่จะต้องมีการกำหนดถึงวิธีการอื่นใดที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเยียวยาหรือบำบัดให้จิตใจของผู้กระทำความผิดสามารถกลับมาเป็นปกติ และกลับคืนสู่สังคมได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การกำหนดโทษดังกล่าวเป็นเครื่องมือช่วยฟื้นฟูและแก้ไขเยียวยาผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้อีกครั้งหนึ่ง

2.4.3 การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาแก่บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นตอนีสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

การที่จะขจัดหรือลดปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นตอนีสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้นั้น ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษา จำเป็นต้องให้ความสำคัญร่วมมืออย่างสำคัญในการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว รวมถึงการกำหนดให้ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องตรวจตราดูแลนิสิต นักศึกษาภายในสถาบันของตนว่ากำลังประสบกับเหตุการณ์ดังกล่าวจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา บุคคลภายนอก หรือนิสิต นักศึกษาด้วยกันเองหรือไม่ ตลอดจนต้องมีการเก็บรักษาความลับของการดำเนินการ และการจัดทำรายงานสถิติการเกิดปัญหาดังกล่าวของแต่ละสถาบันการศึกษาขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาถึงปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศขึ้นในสถาบันการศึกษา ย่อมเห็นได้ว่า หนึ่งในปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษา คือ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษาไม่ได้ตระหนักหรือให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นเท่าที่ควร ประกอบกับการไม่มีกฎเกณฑ์หรือนโยบายภายในของสถาบันการศึกษาที่จะนำมาป้องกันปัญหาดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก และที่สำคัญ คือ การปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นเงียบหายไปตามกาลเวลา จนในที่สุดปัญหาดังกล่าวยังคงมีอยู่ในสถาบันการศึกษาเรื่อยมา

ด้วยเหตุนี้ หากมีการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับบุคคลอื่นซึ่งไม่ได้เป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรง เช่น ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้มีหน้าที่ป้องกันปัญหาดังกล่าวต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาด้วยหรือไม่ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลดังกล่าวเหล่านั้น ดังต่อไปนี้

2.4.3.1 การพิจารณาถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญา ตามการแบ่งประเภทของความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย

การกำหนดความรับผิดทางอาญาฐานใดขั้นนั้น มักปรากฏว่าการกระทำโดยส่วนใหญ่เป็นการกระทำที่ผู้กระทำสามารถรู้หรือเข้าใจถึงการกระทำนั้นๆได้ด้วยตนเองว่า เป็นการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมหรือขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีที่ดีของสังคม จึงได้มีการบัญญัติความผิดนั้นไว้ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย หรือความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น ฉะนั้น การกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ จึงเรียกว่า “ความผิดในตัวเอง” (mala in se)

ตรงกันข้าม หากเป็นการกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด โดยที่ผู้กระทำอาจไม่รู้หรือไม่ทราบเลยว่าการกระทำที่ตนได้กระทำขั้นนั้นมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดด้วย เนื่องจากการกระทำดังกล่าวอาจไม่ขัดต่อจิตสำนึกหรือศีลธรรมอันดีของสังคม แต่ได้มีการบัญญัติขึ้นไว้เป็นความผิด เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อยภายในสังคม¹¹⁵ เช่น

มาตรา 16/1 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมหรือปล่อยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ซึ่งมีได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ”

ทั้งนี้ หากผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการฝ่าฝืนไม่กระทำการตามบทบัญญัติดังกล่าว ย่อมต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นต้น

ดังนั้น การกำหนดความรับผิดทางอาญาบางฐาน จึงต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นความผิด เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองกรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเฉพาะเท่านั้น จึงเรียกความผิดเหล่านี้ว่า “ความผิดเพราะกฎหมายห้าม” (mala prohibita)¹¹⁶

2.4.3.2 การพิจารณาถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญา ตามการแบ่งประเภทของความผิดอาญาในแง่ของการกระทำ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคท้าย บัญญัติว่า “การกระทำให้หมายความรวมถึง การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย” ดังนั้น การกำหนดความรับผิดทางอาญา ตามการแบ่งประเภทของความผิดอาญาในแง่ของการกระทำ จึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่¹¹⁷

¹¹⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, หน้า 80.

¹¹⁶ เรื่องเดียวกัน

¹¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 80- 81.

กรณีแรก ความผิดโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย หมายความว่า การเคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายผู้กระทำ ไปก่อให้เกิดความผิดแก่ผู้เสียหายขึ้น เช่น นาย ก. ใช้ปืนยิงนาย ข. บาดเจ็บสาหัส เป็นต้น

กรณีที่สอง ความผิดโดยการไม่เคลื่อนไหวร่างกาย หมายความว่า แม้ผู้กระทำไม่ได้เคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย ก็ก่อให้เกิดผู้กระทำมีความรับผิดชอบทางอาญาได้เช่นเดียวกัน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทแรก ความผิดโดยการงดเว้น หมายความว่า การให้เกิดผลอันใดอันหนึ่งขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำการตามหน้าที่ของตน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผล แต่ผู้กระทำกลับงดเว้นไม่กระทำตามหน้าที่ดังกล่าวเพื่อป้องกันผลนั้น จนทำให้ผลจากการงดเว้นดังกล่าวเกิดขึ้น ทั้งนี้ หน้าที่ดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายบัญญัติไว้ สัญญา กระกระทำครั้งก่อนของตน หรือความสัมพันธ์พิเศษ ก็ได้

ประเภทที่สอง ความผิดโดยการละเว้น หมายความว่า ความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่กระทำการตามหน้าที่ของพลเมืองทั่วไป เช่น ความผิดฐานไม่ช่วยผู้ตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 374 เป็นต้น

2.4.3.3 การพิจารณาถึงการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาตามการแบ่งประเภทของความผิดอาญาในแง่ของเจตนา

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลจะต้องรับโทษในทางอาญา ก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำ โดยประมาทหรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา”

ดังนั้น การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญา ตามการแบ่งประเภทของความผิดอาญาในแง่ของเจตนาตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงสามารถแบ่งออกเป็น 3 กรณี ได้แก่ ความผิดที่กระทำโดยเจตนา ความผิดที่กระทำโดยประมาท และความผิดที่กระทำโดยไม่ต้องมีเจตนา และไม่ต้องประมาท หรือเรียกว่า “ความผิดโดยเด็ดขาด” (Strict Liability)¹¹⁸

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของผู้บริหารสถาบันการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้มีหน้าที่ป้องกันปัญหาดังกล่าวกับการแบ่งประเภทของความผิดอาญาในแง่ต่างๆข้างต้นแล้ว พบว่า หากมีการกำหนดให้บุคคลเหล่านั้น ซึ่งแม้จะไม่ได้เป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรงก็ตาม ให้มีความรับผิดชอบทางอาญาด้วย จำเป็นต้องมี “กฎหมายบัญญัติถึงความผิดเหล่านั้นไว้เป็นกรณีเฉพาะ” ว่าการกระทำใดที่ผู้กระทำเหล่านั้น สมควรต้องรับโทษทางอาญาบ้าง เช่น บุคคลดังกล่าวรู้หรือควรจะรู้อยู่แล้วถึงเหตุการณ์การ

¹¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 84-85.

คุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้น แต่กลับปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการป้องกัน จนทำให้เกิดความเสียหายจากการกระทำดังกล่าวของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษา การเปิดเผยความลับเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆที่เกี่ยวข้อง หรือการละเลยไม่จัดทำรายงานสถิติของจำนวนผู้ถูกคุกคามทางเพศที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว เป็นต้น

ทั้งนี้ จากการกำหนดถึงลักษณะของการกระทำความผิดสำหรับบุคคลดังกล่าวข้างต้น ย่อมเห็นได้ว่าการกระทำดังกล่าวเหล่านั้น ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรม หรือจารีตประเพณี จนถึงขนาดที่จะทำให้บุคคลดังกล่าวตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้ แต่เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในสถาบันการศึกษา อันเป็นแหล่งบ่มเพาะวิชาความรู้ให้แก่บัณฑิต นักศึกษา และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ปลอดภัยแก่ทั้งร่างกาย และจิตใจของนิสิต นักศึกษาที่อาจตกเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศได้ จึงสมควรที่จะต้องมีการกำหนดให้ลักษณะของการกระทำบางอย่างของบุคคลเหล่านั้นเป็นความผิดทางอาญาขึ้นมาด้วย ตามการพิจารณาในแง่ของความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita)

ยิ่งไปกว่านี้ ในแง่ของการกำหนดความรับผิดทางอาญาตามการกระทำสำหรับผู้กระทำความผิดเมื่อบุคคลดังกล่าวไม่ได้มีการเคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายไปกระทำการคุกคามทางเพศแก่ผู้ถูกคุกคามโดยตรง จึงจำเป็นที่กฎหมายต้องกำหนดความรับผิดทางอาญาของบุคคลดังกล่าว ให้มีหน้าที่ต่างๆที่เกี่ยวข้อง สำหรับการป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ จึงจะทำให้บุคคลเหล่านั้นเกิด “การกระทำโดยดเว้นหน้าที่ตามกฎหมาย” ซึ่งจะต้องป้องกันผลจากการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของตน แต่กลับดเว้นไม่กระทำการดังกล่าว จนทำให้เกิดการคุกคามทางเพศขึ้นได้

ส่วนการพิจารณาในแง่ของการกำหนดความรับผิดทางอาญาตามเจตนาของผู้กระทำความผิด เห็นว่าการกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง แม้บุคคลนั้นไม่ได้กระทำความผิดโดยเจตนา หรือโดยประมาทก็ตาม หากบุคคลดังกล่าวได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นความผิด บุคคลเหล่านั้นย่อมมีความรับผิดทางอาญา เช่น กฎหมายฉบับหนึ่งได้กำหนดให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ต้องรับผิดหากมีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของตน โดยไม่คำนึงถึงเจตนาหรือความประมาทของผู้บริหารสถานบันการศึกษา แต่ประการใด อาจถือได้ว่าการกำหนดความรับผิดดังกล่าวเป็นการกำหนดความรับผิดของผู้บริหารสถาบันการศึกษาในลักษณะของ “ความผิดโดยเด็ดขาด” (Strict Liability)

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ หากนำหลักความรับผิดโดยเด็ดขาดมาบังคับใช้กับการกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องอาจทำให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเกิดความวิตกกังวลเป็นอย่างมาก และถือเป็นการกำหนดความรับผิดทางอาญาที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมากเกินไปจนความจำเป็นประกอบกับ การเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเท่าที่ควร ดังนั้น การกำหนด

ความรับผิดชอบทางอาญาแก่ผู้บริหารสถานบันการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งอื่นๆตามที่กฎหมายได้กำหนดให้มีหน้าที่เพื่อป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถานบันการศึกษาในแง่ของการพิจารณาตามเจตนา จึงสมควรกำหนดให้บุคคลเหล่านั้นมีความรับผิดชอบทางอาญาเฉพาะกรณีการกระทำที่เกิดขึ้นโดย “เจตนา” อันเนื่องมาจากบุคคลเหล่านั้นได้รู้หรือควรจะรู้อยู่แล้วว่าจะมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น แต่กลับปล่อยปละละเลยและฝ่าฝืนหน้าที่ซึ่งตนต้องกระทำการป้องกันปัญหาดังกล่าว

2.5 บทสรุปแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถานบันการศึกษา

เมื่อได้ศึกษาถึงแนวคิด หลักการ ตลอดจนทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถานบันการศึกษาทั้งหมดข้างต้นมาแล้ว พบว่า การที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง จำเป็นต้องศึกษาถึงการกำหนดบทนิยาม สำหรับความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถานบันศึกษาก่อน ซึ่งจากการศึกษาในบทนี้ พบว่า นักวิชาการ รวมถึงหน่วยงานต่างๆของต่างประเทศได้ให้ความหมายของถ้อยคำดังกล่าวไว้ว่า “ พฤติกรรมหรือการกระทำการใดๆด้วยการใช้วาจา ด้วยกิริยาท่าทาง ด้วยการสัมผัสทางกาย ตลอดจนพฤติกรรมอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกันของผู้บริหารสถานบันการศึกษา ครูบาอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนิสิต นักศึกษา รวมถึง บุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องในสถานบันการศึกษา ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจที่เหนือกว่า หรืออยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกัน ได้กระทำการใดๆอันเป็นการมุ่งส่อไปในทางเพศ หรือเป็นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนา หรือเป็นกระทำที่ไม่น่ายินดี ต่อนิสิต นักศึกษา ซึ่งอยู่ใต้อำนาจ ให้ยินยอมที่จะกระทำการใด โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่สมัครใจให้เกิดการกระทำดังกล่าวขึ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่จำกัดเพศของผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคาม รวมถึงการกระทำดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกของสถานบันการศึกษา และเกิดได้กับนิสิต นักศึกษาในทุกระดับ ตลอดจนให้หมายความรวมถึงการเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ การสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรแก่การศึกษาเล่าเรียน และการถูกปฏิเสธ หรือถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษาหรือการไม่ได้รับผลประโยชน์ที่นิสิต นักศึกษาพึงจะได้รับจากสถานบันการศึกษาอีกด้วย”

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น พบว่า การคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้ความสัมพันธ์ของบุคคลสองฝ่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกันในสถานบันการศึกษาได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา กับนิสิต นักศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะของการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นประจำ อันสะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของผู้คุกคามที่มีอยู่เหนือกว่าผู้ถูกคุกคามได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสนอผลประโยชน์ทางการเรียนให้แก่ผู้ถูกคุกคามให้จ่ายมอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม เป็นต้น รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างนิสิต นักศึกษาที่กระทำต่อกันเอง ซึ่งอาจมีได้ทั้งกรณีที่เป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือเพื่อนวัยเดียวกัน และกรณีที่เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างรุ่นพี่ที่กระทำ

ต่อรุ่นน้อง และความสัมพันธ์ประการสุดท้าย คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา กับนิสิต นักศึกษา เช่น วิทยากร อาจารย์พิเศษ นิสิต นักศึกษาต่างสถาบันที่เข้ามาฝึกอบรม หรือรับฟังบรรยาย เป็นต้น อาจเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวได้อีกด้วย

ทั้งนี้ เมื่อได้ศึกษาต่อไปถึงรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศ เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงขอบเขตของการกระทำที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าวว่าครอบคลุมถึงกรณีใดบ้าง พบว่ารูปแบบของปัญหาดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน ซึ่งเป็นรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่ผู้คุกคามต้องเป็นผู้มีอำนาจให้คุณหรือโทษแก่ผู้ถูกคุกคามได้ เช่น อาจารย์ผู้สอน เป็นต้น ประกอบกับการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้ ผู้ถูกคุกคามสามารถรับรู้ถึงการกระทำดังกล่าวของผู้คุกคามได้โดยทันทีเมื่อมีการเสนอผลประโยชน์ดังกล่าวขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยพฤติการณ์อื่นใดประกอบการพิจารณาถึงพฤติกรรมของผู้คุกคามว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศด้วยหรือไม่

ตรงกันข้าม หากเป็นการคุกคามทางเพศอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร ซึ่งเป็นรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่ผู้คุกคามไม่จำเป็นต้องมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคาม และอาจเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะเดียวกันได้ เช่น กรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง เป็นต้น ประกอบกับ พฤติกรรมของการกระทำในรูปแบบนี้สามารถเกิดขึ้นด้วยการกระทำด้วยวาจา เช่น การพูดจาหยาบคาย การพูดจาเสียดสี การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่างหรือการแต่งกายที่สื่อไปในทางลามก เป็นต้น การกระทำด้วยอาภักิริยาท่าทาง เช่น การใช้สายตาจ้องมองส่วนใดส่วนหนึ่งหรืออวัยวะเพศ หรือการจ้องมองเรือนร่างอย่างสำรวจตรวจตรา การแสดงสีหน้าที่สื่อไปในทางลามก การปิดรูปภาพลามก หรือการตั้งแสดงสิ่งของหรืออุปกรณ์ลามกในสถานที่ต่างๆ การส่งจดหมายหรือคำกลอนที่สื่อไปในทางเพศ เป็นต้น และการกระทำด้วยการสัมผัสทางกาย เช่น การสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย รวมถึงการจับหน้าอก หรืออวัยวะเพศ การจูบ การลูบ การคลำ และอาจเป็นกรณีที่การกระทำนั้นร้ายแรงถึงขนาดเป็นการกระทำอนาจาร หรือข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น ทั้งนี้ พฤติกรรมดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยชัดแจ้ง หรือโดยอ้อมก็ได้ และผู้คุกคามอาจกระทำด้วยการอาศัยเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือสำหรับการคุกคามทางเพศได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม รูปแบบของการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตรดังกล่าวข้างต้นอาจมีความไม่ชัดเจนแน่นอน เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบของการคุกคามทางเพศในกรณีแรก จึงทำให้ต้องอาศัยพฤติการณ์แห่งกรณีเพื่อประกอบการพิจารณาถึงพฤติกรรมดังกล่าวว่าเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ เช่น ความร้ายแรงของการกระทำ ความถี่ของการกระทำ ผลกระทบที่ที่เกิดขึ้นต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศ เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านี้ การที่จะกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสังคมได้นั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวด้วย เนื่องจากเมื่อทราบถึง สาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศได้อย่างแท้จริงแล้ว ก็ย่อมที่จะสามารถกำหนด มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างรอบด้าน ซึ่งจากการศึกษาถึง ปัจจัยดังกล่าว สามารถแบ่งการอธิบายถึงพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ออกเป็น 2 ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาต่างๆ ได้ อธิบายไว้ กล่าวคือ ทฤษฎีการพัฒนาการ อธิบายว่า การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจากการพัฒนาการในช่วง วัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ทางเพศเป็นอย่างมาก ทำให้ส่งผลให้ผู้คุกคาม โดยเฉพาะ นิสิต นักศึกษาได้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมในทางเพศที่ไม่เหมาะสมต่อบุคคลอื่น ทฤษฎีการใช้อำนาจ ในทางที่ผิด อธิบายว่า การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่เหนือกว่าไป ในทางที่ไม่ชอบ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ผู้คุกคามทางเพศเป็นผู้บริหารสถาบันการศึกษา อาจารย์ หรือ บุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งต่างๆ ที่อาศัยอำนาจที่ตนเองมีอยู่กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา เป็นต้น ประกอบกับ การปลุกฝังค่านิยมของสังคมที่ถือว่าผู้ชายอยู่ในสถานะที่เหนือกว่า ผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการถูกคุกคามทางเพศ

นอกจากนี้ ทฤษฎีทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยาประการสุดท้ายได้อธิบาย ว่า ปัญหาการคุกคามทางเพศที่ยังคงเกิดขึ้นอยู่ในสถาบันการศึกษานั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่หรือ สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้มีการกำหนดนโยบาย ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายใดๆ ขึ้นไว้ เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น มาแล้ว แต่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามกลับไม่ทราบและไม่รู้ถึงขั้นตอนวิธีการในการยื่นข้อ ร้องเรียนให้ตรวจสอบถึงพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศดังกล่าว ประกอบกับ การที่ผู้บริหารของ สถาบันการศึกษายังไม่ให้ความสำคัญและตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคาม จนกระทั่ง ปลดปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวเว้าแหว่งหายไปเองตามกาลเวลา โดยที่ไม่ได้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น อย่างจริงจัง จนในที่สุดปัญหาการคุกคามทางเพศก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ในสถาบันการศึกษาอยู่อย่าง ต่อเนื่อง

ส่วนปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ปัจจัยทางด้านตัวบุคคล ซึ่งมี แนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยาต่างๆ ได้อธิบายไว้ กล่าวคือ ทฤษฎีทางชีววิทยา อธิบายว่า การคุกคาม ทางเพศมีสาเหตุมาจากจำนวนฮอร์โมนที่ขับออกมาจากต่อมไร้ท่อภายในร่างกายของบุคคลมากเกินไป โดยเฉพาะฮอร์โมนเพศชายที่ส่งผลให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย และผู้หญิง ตกเป็นเหยื่อของการคุกคามทางเพศดังกล่าว และทฤษฎีพยาธิวิทยา อธิบายว่า การคุกคามทางเพศที่ เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากความผิดปกติภายในจิตใจของผู้คุกคาม ซึ่งรวมไปถึงกรณีที่ผู้คุกคามเคยประสบ เหตุการณ์การถูกคุกคามทางเพศมาก่อน จนเกิดเป็น “บาดแผลภายในจิตใจ” และสูญเสีย ความสามารถในการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จนได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศแก่บุคคลอื่น

ทั้งนี้ จากการศึกษายังพบอีกว่า หากยังปล่อยปละละเลยให้ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ ย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบในหลายๆด้านทั้งแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศโดยตรง ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านสภาพจิตใจและอารมณ์ความรู้สึก ด้านสภาพสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ ด้านสภาพการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเสียหายอันเป็นการทำลายคุณภาพการศึกษาของผู้ถูกคุกคามเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ปัญหาดังกล่าวยังคงส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านชื่อเสียง ด้านความปลอดภัยของสถาบันการศึกษา และด้านจริยธรรมรวมถึงจรรยาบรรณในวิชาชีพของบุคลากรทางการศึกษา

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงหลักการสากล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าพฤติกรรมกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นดังกล่าว ย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ผู้ถูกคุกคามพึงได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายจากการไม่ถูกละเมิดต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของตนเองโดยไม่สมัครใจ ยินยอม ประกอบกับพฤติกรรมดังกล่าว โดยเฉพาะการกีดกันหรือทำลายโอกาสการได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษาและการห้ามไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษา ย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ที่บุคคลทุกคนต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดว่าบุคคลเหล่านั้นจะเป็นเพศหญิง เพศชายหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศก็ตาม ทั้งนี้ ตามที่หลักการยกยอการตำรวจด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิธีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศได้กำหนดรับรองไว้ และเมื่อพิจารณาต่อไปถึงพันธกรณีระหว่างประเทศ ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ย่อมเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการคุกคามทางเพศ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมในรูปแบบใดก็ตาม ย่อมเป็นการละเมิดต่อพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆที่ประเทศภาคีสมาชิกได้เข้าร่วมผูกพัน และต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา ได้ถูกกำหนดไว้ในนิยามของ “ความรุนแรงในสตรี” ตามปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงในสตรี พ.ศ. 2536 ซึ่งเกิดขึ้นมาจากการให้การรับรองตามข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี

ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในภาคีสมาชิกของพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆข้างต้น และเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญแก่หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักความเสมอภาค และหลักการยกยอการตำรวจดังกล่าว ซึ่งได้มีการบัญญัติรับรองหลักการเหล่านั้นไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศด้วยแล้ว ก็ย่อมต้องตระหนักและให้ความสำคัญแก่ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการกำหนดมาตรการทางกฎหมายภายในของประเทศ เพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นกรณีเฉพาะ ทั้งนี้ จากการศึกษาถึงแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว พบว่า หนึ่งในมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญที่จะเป็นเครื่องมือช่วยป้องกันปัญหาดังกล่าวได้ คือ มาตรการทางกฎหมายอาญาที่ต้องกำหนดลักษณะของการกระทำอันเป็นความผิดไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดโทษที่ได้สัดส่วนกับการกระทำในแต่ละ

กรณีไว้เป็นการเฉพาะ อันแสดงให้เห็นถึงหลักความชอบของกฎหมายอาญาที่ต้องมีความชัดเจน และโทษที่จะลงแก่ผู้คุกคามและบุคคลอื่นผู้เกี่ยวข้อง หากเพิกเฉยหรือละเลยต่อหน้าที่ในการป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้ได้อย่างได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น และที่สำคัญ คือ โทษทางอาญาที่กำหนดไว้ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอีกด้วย

ดังนั้น สิ่งที่จะต้องพิจารณาในลำดับถัดไป ภายหลังจากการศึกษาและพิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ในบทนี้แล้ว คือ การพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ของประเทศไทยว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าหากมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังไม่สามารถนำมาป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ และไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดกำหนดถึงแนวทางการป้องกันและคุ้มครองเหยี่ยวยาปัญหาดังกล่าวไว้ ย่อมเป็นที่สมควรอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องพิจารณาและกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่กำลังเผชิญกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ ทั้งกรณีที่ปรากฏเป็นข่าวให้สาธารณชนทั่วไปรับทราบถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้คุกคามทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ที่ได้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา เช่น การเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการศึกษาให้แก่ นิสิต นักศึกษา หากจ่ายอมตอบสนองความต้องการทางเพศของอาจารย์ รวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้จำนวนเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวจะได้รับการเผยแพร่จนปรากฏเป็นข่าวอยู่บ้างก็ตาม แต่หากเทียบกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศทั้งหมดที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย กลับพบว่ามีเหตุการณ์ดังกล่าวอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการเปิดเผยและถูกปกปิดไว้ภายในสถาบันการศึกษาจนทำให้นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศต้องทนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรและไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนเล่าเรียน และที่สำคัญ นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศโดยตรงก็ยังไม่กล้าที่จะเปิดเผยถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่ตนเคยประสบมาให้กับบุคคลใดรับทราบ เนื่องจากผู้ถูกคุกคามทางเพศยังเกิดความรู้สึกเกรงกลัวต่อผู้คุกคามซึ่งมักเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าตน และเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย หากมีการเปิดเผยถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น เนื่องจากผู้คุกคามทางเพศอาจใช้อำนาจที่มีอยู่กระทำการกลั่นแกล้งหรือแก้แค้น จนทำให้ผู้ถูกคุกคามไม่ได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษา หรืออาจเกิดอันตรายแก่ตนเองในด้านอื่นๆได้ และที่สำคัญ คือ หากผู้ถูกคุกคามทางเพศยอมเปิดเผยถึงพฤติกรรมดังกล่าว อาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่ตนเองนั้น มีสาเหตุมาจากการกระทำของผู้ถูกคุกคามทางเพศเองด้วย เช่น การแต่งกายที่ล่อแหลม หรือการแสดงกิริยาท่าทางอันเป็นการเชิญชวนให้ผู้คุกคามกระทำการคุกคามทางเพศต่อตนเอง เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ การเปิดเผยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงอาจเป็นเหตุให้บุคคลรอบข้างกระทำการซ้ำเติม ผู้ถูกคุกคามทางเพศจนเกิดความรู้สึกอับอายมากกว่าการให้ความช่วยเหลือเยียวยาและร่วมกันแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ประกอบกับ ผู้บริหารสถาบันการศึกษาในแต่ละแห่ง ก็ยังไม่ได้ตระหนัก และให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นมากนัก ทำให้ไม่มีการกำหนดมาตรการหรือนโยบายใดเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขเยียวยาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม จนทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นอยู่ในระบบการศึกษาของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องและยาวนาน จนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น บทที่ 3 ว่าด้วย มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาดังกล่าวว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น สามารถ นำมาประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาได้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนพิจารณาว่ามาตรการทางกฎหมายดังกล่าว ยังมีข้อจำกัดอัน เป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้กับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอย่างไรบ้าง ผู้เขียนจึงได้กำหนดขอบเขตของ มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยเริ่มต้นจาก การศึกษาประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา โดยพิจารณาว่าหากผู้คุกคามทางเพศซึ่งเป็น อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ได้มีพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวแล้ว พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา ด้วยการสัมผัสทางกาย ด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการคุกคามทางเพศ รวมถึงพฤติกรรมอันเป็น การเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม จะสามารถ นำเอาความผิดฐานใดที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายทั้งสองฉบับมาใช้เพื่อลงโทษแก่ผู้คุกคามทางเพศได้ และ ความผิดแต่ละฐานยังคงมีข้อจำกัดในการปรับใช้กับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละ ประเภทอย่างไรบ้าง

อนึ่ง เมื่อปัญหาดังกล่าวยังก่อให้เกิดความเสียหายในหลายๆด้านแก่นิสิต นักศึกษาเป็น อย่างมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก และเยาวชน ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนา เด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เพื่อศึกษาว่ามีบทบัญญัติใดได้กำหนดถึงมาตรการทางกฎหมาย ไว้เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวที่มักเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนของประเทศไทยหรือไม่ เพียงใด และจากการศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา พบว่า ปัจจัยหนึ่งอันเป็นสาเหตุที่สำคัญซึ่งทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นอยู่ จนกลายเป็นภัยเงียบต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อจากพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ คือ การที่บุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาก่เกิดขึ้น

อย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารของสถาบันการศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ได้มีการกำหนดมาตรการหรือนโยบายใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นทางการ ฉะนั้น ในบทนี้ จึงเป็นการสมควรที่จะต้องพิจารณาอีกด้วยว่ามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ประกอบกับกฎ ก.พ.ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่องละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้มีการกำหนดถึงมาตรการทางกฎหมายใด เพื่อให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งได้กำหนดมาตรการภายในขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศว่าจะได้รับการช่วยเหลือและเยียวยา เมื่อตนประสบกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหรือไม่

สุดท้าย การศึกษาในบทนี้จำเป็นต้องศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ได้แก่ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ว่ามีบทบัญญัติใดได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนสำหรับการป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้หรือไม่ เพียงใด เนื่องจากพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น ถือเป็นกรกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของนิสิต นักศึกษาซึ่งควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเป็นอย่างยิ่งด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาและพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1 กฎหมายซึ่งมีโทษทางอาญา

3.1.1 ประมวลกฎหมายอาญา

การกำหนดฐานความผิดและโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ได้มีการบัญญัติให้พฤติกรรมบางประเภท อันมีลักษณะเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาไว้เป็นความผิด แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวอาจยังไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศบางประการที่มักปรากฏขึ้นในสถาบันการศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดขององค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในฐานดังกล่าว ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นได้ ทั้งที่พฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษานั้น สมควรกำหนดให้เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา เนื่องจากส่งผลกระทบต่อ นิสิต นักศึกษาซึ่งมักตกเป็นเหยื่อของการกระทำดังกล่าวอยู่เป็นประจำ ประกอบกับ ความผิดบางฐานที่ได้มีการบัญญัติไว้ยังไม่มี ความชัดเจน จึงจำเป็นต้องเกิดการตีความก่อน และอาจนำมาซึ่งปัญหาข้อถกเถียงถึงความไม่ถูกต้อง สำหรับการปรับใช้ความผิดอาญาในฐานนั้นๆได้อีกด้วย นอกจากนี้ แม้ความผิดบางฐานตามประมวลกฎหมายอาญา จะสามารถนำมาใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการคุกคามหรือล่องละเมิดทางเพศในสถาบันการศึกษาได้ก็ตาม แต่อาจเกิดความไม่เหมาะสมในเรื่องของโทษและการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิด

ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้พิจารณาและวิเคราะห์ถึงฐานความผิดตามบทบัญญัติต่างๆในประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1.1.1 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148

ความผิดอาญาดังกล่าวนี้ ได้มีการบัญญัติไว้ในหมวด 2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน และได้ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของตนกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ได้รับการลงโทษที่หนักกว่าการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจากบุคคลทั่วไป¹ โดยบทบัญญัติเหล่านั้นอาจนำมาปรับใช้กับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในบางรูปแบบที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้ ดังนี้

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 บัญญัติว่า “ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยไม่ชอบ ช่มชู้ใจหรือจงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต ”²

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาของบทบัญญัติดังกล่าว อาจนำมาปรับใช้ได้กับรูปแบบของการคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน (Quid Pro Quo) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่เป็นประจำ คือ พฤติกรรมที่ครู อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ได้การเสนอผลประโยชน์ทางการเรียนให้แก่ นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นผู้ถูกคุกคาม ให้จ่ายอมตบสนองต่อความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม (Request for Sexual Favors) เช่น การขอมีเพศสัมพันธ์ การขอให้ช่วยสำเร็จความใคร่ด้วยการใช้ปาก การขอสัมผัสหน้าอกหรืออวัยวะเพศ เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลการเรียน ผลคะแนนหรือทุนการศึกษาที่ผู้ถูกคุกคามจะได้รับเป็นการตอบแทน

ด้วยเหตุนี้ พฤติกรรมดังกล่าวของผู้คุกคาม จึงเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งของเจ้าพนักงานในฐานะอาจารย์ หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในสถาบันการศึกษานั้น อันเกี่ยวข้องกับการกำหนดผลการศึกษา ผลคะแนน ทุนการศึกษา หรือผลประโยชน์ทางการศึกษาอื่นใด เพื่อเป็นการจูงใจให้นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาดังกล่าว จ่ายอมที่จะต้องตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคามตามเงื่อนไขหรือข้อเสนอที่ผู้ถูกคุกคามจะได้รับเป็นการตอบแทน หากมีการตอบสนองความต้องการทางเพศแก่ผู้คุกคามตามที่เสนอให้

¹ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญากฎความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559), หน้า 963.

² อตราโทษแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

นอกจากนี้ หากผู้ถูกคุกคามไม่ยินยอม โดยปฏิเสธเงื่อนไขหรือข้อเสนอที่จะได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อเป็นการตอบแทนที่ผู้ถูกคุกคามจะต้องตอบสนองความต้องการทางเพศแก่ผู้คุกคาม ผู้คุกคามซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ย่อมใช้อำนาจในตำแหน่งของตนข่มขืนใจ อันเป็นการบังคับให้ผู้ถูกคุกคามซึ่งเป็นเพียงนิสิต นักศึกษาต้องจำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคามในที่สุด ตัวอย่างเช่น

ถ้าผู้ถูกคุกคามจำยอมมีเพศสัมพันธ์กับผู้คุกคาม ผู้คุกคามจะให้ผู้ถูกคุกคามได้รับผลการเรียนในระดับที่ดีมาก หรือได้รับผลคะแนนที่สูงในวิชาที่ผู้ถูกคุกคามกำลังศึกษาอยู่ แต่ถ้าผู้ถูกคุกคามปฏิเสธหรือไม่ยอมรับข้อเสนอดังกล่าว ผู้คุกคามจะใช้อำนาจของตนกลั่นแกล้งผู้ถูกคุกคาม ด้วยการกำหนดผลคะแนนของของผู้ถูกคุกคามให้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าผลคะแนนที่ผู้ถูกคุกคามพึงจะได้รับตามความเป็นจริง หรืออาจเป็นกรณีที่ร้ายแรงถึงขนาดที่ผู้ถูกคุกคามอาจสอบไม่ผ่าน เช่น การได้รับสัญลักษณ์ F สำหรับการประเมินผลการเรียนของผู้ถูกคุกคาม ทำให้ผู้ถูกคุกคามเกิดความกลัวว่าจะต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำในรายวิชาที่ผู้คุกคามรับผิดชอบสอนอยู่อีก จนในที่สุดผู้ถูกคุกคามต้องจำยอมที่จะตอบสนองความต้องการทางเพศแก่ผู้คุกคาม

ทั้งนี้ แม้ผู้คุกคามจะยังไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการทางเพศจากผู้ถูกคุกคามก็ตาม แต่เมื่อผู้คุกคามได้ใช้อำนาจในตำแหน่งของตนข่มขืนใจหรือจูงใจผู้ถูกคุกคามแล้ว การกระทำของผู้คุกคามย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดสำเร็จแล้ว ไม่ว่าผู้ถูกคุกคามจะได้จำยอมเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศแล้ว แต่ยังไม่ได้ลงมือกระทำตาม หรือไม่จำยอมเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคามก็ตาม

ดังนั้น จากกรณีพฤติกรรมการคุกคามทางเพศดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นการใช้อำนาจของอาจารย์ หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในสถาบันการศึกษาที่จะให้คุณ หรือโทษอันเป็นการข่มขืนใจหรือจูงใจเพื่อให้ผู้ถูกคุกคามมอบให้หรือหามาให้ซึ่งประโยชน์อื่นใด นอกเหนือจากทรัพย์สินก็ได้ กล่าวคือ คำว่า “ประโยชน์อื่นใด”³ ตามบทบัญญัติดังกล่าว ย่อมหมายความรวมถึง ประโยชน์ในทางเพศที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับด้วย ฉะนั้น การกระทำของผู้คุกคามจึงเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148

อย่างไรก็ตาม การนำเอาฐานความผิดดังกล่าวมาปรับใช้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศตามรูปแบบข้างต้นที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น พบว่า การปรับใช้บทบัญญัติดังกล่าวยังประสบกับข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้

ข้อจำกัดประการแรก คือ เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบภายนอกของความผิดในฐานนี้ เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้ว่าต้องมีฐานะเป็น “เจ้าพนักงาน” จึงจะกระทำความผิดดังกล่าวได้

³ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 964.

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาบทนิยามแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (16)⁴ ได้มีการบัญญัติความหมายของการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาไว้ ซึ่งสามารถสรุปหลักเกณฑ์การพิจารณาได้ ดังนี้

1. ต้องเป็นบุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นเจ้าพนักงาน หรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ
2. ไม่ว่าบุคคลนั้นจะปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นประจำหรือครั้งคราวก็ตาม
3. ไม่ว่าบุคคลนั้นจะได้รับค่าตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่

เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ดังกล่าวกับผู้กระทำซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งสังกัดอยู่ในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ตามขอบเขตของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ นั้น พบว่าสถานะของผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นๆ อาจไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ข้างต้นได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาต่างๆของประเทศไทย ซึ่งกำหนดถึงบทนิยามสำหรับสถานะของผู้ปฏิบัติงานไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย⁵ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์⁶ มหาวิทยาลัยมหิดล⁷ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่⁸ เป็นต้น

อนึ่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดให้แต่ละมหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคล อันมีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐซึ่งไม่ใช่ส่วนราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น ประกอบกับ เมื่อพิจารณาถึงสถานะของบุคคลที่เข้ามาปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆของมหาวิทยาลัย พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็นหลายสถานะ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ และลูกจ้างของมหาวิทยาลัย

⁴ มาตรา 1 (16) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558

⁵ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 และมาตรา 5

⁶ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 และมาตรา 5

⁷ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2550 มาตรา 4 และมาตรา 5

⁸ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 และมาตรา 5

ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยดังกล่าว ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นๆ จึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีสถานะเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา 1 (16) แห่งประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ แต่อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาซึ่งปฏิบัติในมหาวิทยาลัยดังกล่าว สามารถมีสถานะเป็นเพียงพนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยได้อีกด้วย นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงสถานะของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยดังกล่าว ภายหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงฐานะของมหาวิทยาลัยจากเดิมที่เป็นส่วนราชการ มาเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐในปัจจุบัน พบว่า ทั้งผู้ปฏิบัติงานในสายวิชาการ ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานในสายปฏิบัติการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆของมหาวิทยาลัยนอกเหนือจากอาจารย์ มีสถานะโดยส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างหรือพนักงานของมหาวิทยาลัยเท่านั้น และมีจำนวนของผู้ปฏิบัติงานส่วนน้อยที่ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งต่างๆในมหาวิทยาลัยก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงฐานะดังกล่าว ที่ยังคงมีสถานะเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ

ยิ่งไปกว่านี้ เมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดให้ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นๆ ที่มีสถานะเป็นลูกจ้างหรือพนักงานของมหาวิทยาลัย เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาไว้ บุคคลเหล่านั้นย่อมไม่อาจเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 ในฐานะเป็น “เจ้าพนักงาน” ได้ ประกอบกับ แนวคำพิพากษาของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง⁹ ซึ่งมีเขตอำนาจรับผิดชอบเหนือคดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา¹⁰ ได้เคยวางแนวคำพิพากษาเกี่ยวกับการพิจารณาว่าการกระทำของอาจารย์ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (16) ที่จะเป็นผู้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในฐานะความผิดต่างๆตามประมวลกฎหมายอาญาได้หรือไม่นั้น พบว่า ศาลได้วินิจฉัยถึงความหมายของบทนิยามดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นนัยว่า ผู้กระทำที่จะเป็นเจ้าพนักงานได้นั้น ต้องเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ด้วยเหตุนี้ ศาลจึงได้วินิจฉัยถึงกรณีประเด็นดังกล่าวไว้ ดังนี้

1. ถ้าอาจารย์ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยมีสถานะเป็น “ข้าราชการ” กล่าวคือ หากผู้กระทำซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ อันเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยมีสถานะเป็นข้าราชการ ย่อมต้องเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (16) เนื่องจากศาลวินิจฉัยตามบทบัญญัติต่างๆที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยดังกล่าวแล้ว เห็นว่า แม้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่างๆจะเปลี่ยนฐานะของมหาวิทยาลัยที่จากเดิมเป็นส่วนราชการ มาเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการอีกต่อไป ประกอบกับ บทบัญญัติที่กำหนดถึงรายได้ของมหาวิทยาลัยที่ได้รับมาจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้ เงินกองทุนที่รัฐบาลหรือมหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้น ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ตลอดจนรายได้หรือผลประโยชน์อื่นๆ อันไม่ใช่รายได้ที่มหาวิทยาลัยต้อง

⁹ คำพิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง คดีหมายเลขแดงที่ อท.14 / 2561

¹⁰ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 3 (1)

นำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณด้วย ก็ตาม

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงบทเฉพาะกาลตามพระราชบัญญัติดังกล่าว พบว่าการเปลี่ยนฐานะของมหาวิทยาลัยนั้น มีผลให้ออนบรรดาข้าราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการ และพนักงานราชการ มาเป็นข้าราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการ และพนักงานราชการ ในฐานะผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยแทน อันเป็นไปตามบทนิยามที่กำหนดถึงสถานะของผู้ปฏิบัติงานที่สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทนั่นเอง อีกทั้ง เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลจึงได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ สำหรับข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการเท่านั้น บทเฉพาะกาลในพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัย จึงยังคงให้ถือว่ามหาวิทยาลัยเป็นส่วนราชการ และให้ข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการดังกล่าว ได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นๆผ่านมหาวิทยาลัยโดยเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดิน รวมถึง งบประมาณที่จ่ายในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำและเงินอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาหรือระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการมาใช้บังคับอีกด้วย

ทั้งนี้ การวินิจฉัยของศาลในประเด็นดังกล่าวข้างต้น ยังได้สอดคล้องกับบันทึกความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 8) เรื่องเสรีจที่ 714 / 2551 ซึ่งเคยให้ความเห็นในประเด็นดังกล่าวไว้ก่อนที่ศาลจะได้วินิจฉัยประเด็นในคดีนี้ว่ามหาวิทยาลัยยังคงมีฐานะเป็นส่วนราชการเฉพาะ สำหรับข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการเท่านั้น

ดังนั้น สำหรับข้าราชการ และลูกจ้างของส่วนราชการที่โอนมาเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ยังคงให้ถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการตามเดิม ฉะนั้น อาจารย์ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยที่มีสถานะเป็นข้าราชการ จึงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาตามมาตรา 1 (16)

ฉะนั้น หากอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งใด ซึ่งมีสถานะเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ ได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการเสนอผลประโยชน์ด้านการศึกษาแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่นิสิต นักศึกษาต้องกระทำการตอบสนองความต้องการทางเพศของตน การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 เว้นแต่ กรณีที่ผู้กระทำเคยมีสถานะเป็นข้าราชการ แต่ได้พ้นจากการมีสถานะดังกล่าวแล้ว เช่น เกษียณอายุราชการ เป็นต้น ดังนี้ แม้ผู้กระทำจะเป็นข้าราชการบำนาญ และได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการก็ตาม แต่เมื่อการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้กระทำไม่ได้มีสถานะเป็นข้าราชการในขณะนั้นแล้ว ย่อมถือไม่ได้ว่าผู้กระทำเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา การกระทำของผู้กระทำจึงไม่อาจเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้

2. ถ้าอาจารย์ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยมีสถานะเป็น “พนักงานของมหาวิทยาลัย” กล่าวคือ หากผู้กระทำซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ อันเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยมีสถานะเป็นพนักงานของมหาวิทยาลัย และได้รับการว่าจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัย ประกอบกับ เงินเดือนที่ได้รับเป็นการตอบแทนไม่ได้มีที่มาจากงบประมาณแผ่นดิน และที่สำคัญ คือ ไม่มีบทบัญญัติใดแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัย ได้บัญญัติให้ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยซึ่งมีสถานะเป็นพนักงานของมหาวิทยาลัย ถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาอีกด้วย ฉะนั้น ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยซึ่งมีสถานะเป็นพนักงานของมหาวิทยาลัย จึงไม่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ฉะนั้น หากอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งใด ซึ่งมีสถานะเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการเสนอผลประโยชน์ด้านการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว เพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่นิสิต นักศึกษาต้องกระทำการตอบสนองความต้องการทางเพศของตน การกระทำดังกล่าวย่อมไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 เนื่องจาก ผู้กระทำไม่มีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน ตามองค์ประกอบภายนอกในส่วนของผู้กระทำความผิดในบทบัญญัติดังกล่าว

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงข้อจำกัดประการแรกข้างต้น อาจสรุปได้ว่า อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐโดยส่วนใหญ่ มีสถานะเป็นเพียงพนักงานมหาวิทยาลัย จึงไม่อาจเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา อันจะมีคุณสมบัติเป็นผู้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้ ฉะนั้น ผู้กระทำจึงไม่ต้องรับโทษตามที่กฎหมายมุ่งประสงค์ที่จะให้ลงโทษบุคคลดังกล่าวให้หนักกว่าบุคคลทั่วไปที่ได้อาศัยโอกาสจากการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนกระทำความผิด

ข้อจำกัดประการที่สอง คือ การดำเนินคดีอาญา สำหรับความผิดตามมาตรา 148 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พบว่า แม้ความผิดดังกล่าวจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินซึ่งไม่จำเป็นต้องอาศัยคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศสำหรับการเริ่มต้นดำเนินคดีอาญากับผู้คุกคามทางเพศก็ตาม พนักงานสอบสวนก็ย่อมมีอำนาจสอบสวนหาข้อเท็จจริงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เอง¹¹ แต่เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในความเป็นจริง หากเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้ปรากฏขึ้นเป็นข่าวจนทำให้สาธารณชนทราบถึงพฤติกรรมของผู้คุกคามทางเพศแล้ว ย่อมไม่มีทางที่พนักงานสอบสวนจะทราบถึงการกระทำความผิดดังกล่าว และเริ่มต้นกระบวนการสอบสวนหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้เลย ประกอบกับนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศก็ยังไม่กล้าที่จะเปิดเผยถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองให้บุคคลใดทราบ เนื่องจากเกรงกลัวว่าจะได้รับการแก้แค้นจากผู้คุกคามซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเหนือตนเองในสถาบันการศึกษา

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 121 วรรคแรก “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง”

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาต่อไปถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาแล้ว ก็ยังไม่ได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เนื่องจากไม่มีการกำหนดมาตรการใดไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีภาระหน้าที่ต้องกำหนดมาตรการภายในชั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษา เช่น การกำหนดมาตรการภายในสถาบันการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกคุกคามสามารถยื่นข้อร้องเรียน เพื่อให้สถาบันการศึกษาตรวจสอบถึงพฤติกรรมการคุกคามทางเพศดังกล่าว และจัดให้มีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกคุกคามเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาแก่อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำการคุกคามทางเพศ

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงข้อจำกัดประการที่สอง อาจสรุปได้ว่า การดำเนินคดีอาญาสำหรับความผิดฐานดังกล่าวแก่อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดที่จะช่วยส่งเสริมให้บัพัญญัติดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ในความเป็นจริง หากนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นผู้ถูกคุกคามจากการกระทำดังกล่าวยังไม่ได้รับความช่วยเหลือจากมาตรการทางกฎหมายใดที่ควรกำหนดให้มากขึ้น เพื่อให้นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศเกิดความรู้สึกปลอดภัย เมื่อได้ยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวต่อสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการตรวจสอบ และจัดให้มีการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาดังกล่าว

ข้อจำกัดประการสุดท้าย คือ การปราศจากความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องของนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา อาจเกิดจากการสำคัญผิดได้ว่าการที่ตนเองได้จ่ายอมรับผลประโยชน์ทางการศึกษาต่างๆจากผู้คุกคาม ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาเรียน ผลคะแนน หรือผลประโยชน์อื่นใดก็ตาม ได้เกิดขึ้นจากความสมัครใจของตนเอง จึงไม่สามารถที่จะเรียกร้องหรือดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับความผิดตามมาตรา 148 ได้ เนื่องจากการคุกคามทางเพศดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากการมีส่วนร่วมของผู้ถูกคุกคามเองด้วย แต่แท้จริงแล้ว การที่จะพิจารณาว่าผู้ถูกคุกคามจะมีอำนาจดำเนินคดีอาญาในฐานะ “ผู้เสียหาย” และผู้คุกคามจะอ้างว่าการกระทำดังกล่าวที่ได้ลงมือกระทำไปนั้น เกิดขึ้นจากความยินยอมของผู้ถูกคุกคาม ทำให้ผู้คุกคามไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ตามหลัก “ความยินยอม ไม่เป็นความผิด” ได้หรือไม่¹² ย่อมต้องพิจารณาเป็นกรณีๆไป ดังต่อไปนี้

¹² ความยินยอมซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไป อันจะนำมาใช้เพื่อยกเว้นความผิด ต้องประกอบด้วย 1. เป็นความยินยอมอันบริสุทธิ์ หมายถึง ไม่มีการหลอกลวง สำคัญผิด หรือข่มขู่ด้วยประการใดๆ 2. ต้องเป็นความยินยอมที่ไม่ขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดี และ 3. เป็นความยินยอมที่มีอยู่จนถึงขณะกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดด้วย

1. ถ้าผู้ถูกคุกคาม ยินยอมด้วยความสมัครใจอันบริสุทธิ์ โดยให้ผู้ถูกคุกคามกระทำการคุกคามทางเพศแก่ตนเองได้ เพื่อหวังจะได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษาตามเงื่อนไขหรือข้อเสนอที่ผู้คุกคามเสนอให้ นั่น การยินยอมของผู้ถูกคุกคาม ย่อมทำให้การคุกคามทางเพศของผู้คุกคาม เช่น การสัมผัสหน้าอก อวัยวะเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ถูกคุกคาม อันเป็นการกระทำ ความผิดต่อเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งผู้คุกคามทางเพศ สามารถอ้างความยินยอมดังกล่าว มายกเว้นความผิดต่อเพศได้

ในทางกลับกัน การยินยอมดังกล่าว ย่อมไม่ลบล้างการกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ จากการอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนที่มีอยู่ในสถาบันการศึกษา โดยการเสนอ ผลประโยชน์ทางการศึกษาเพื่อเป็นการตอบแทนให้แก่ผู้ถูกคุกคามได้ เนื่องจากความยินยอมที่เกิดขึ้น นั้น มีได้แต่เฉพาะความผิดต่อเพศที่ผู้คุกคามจะกระทำต่อผู้ถูกคุกคามเท่านั้น จึงไม่ได้หมายความว่า การยินยอมนั้นจะทำให้ผู้คุกคามใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ชอบได้ด้วย และแม้ผู้ถูกคุกคามจะมี ส่วนร่วมให้ผู้คุกคามได้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการด้วยก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึง ความผิดรับทางอาญาของบุคคลใด ว่าการกระทำนั้นจะเป็นความผิดตามกฎหมายหรือไม่ ย่อมต้อง พิจารณาแต่เฉพาะการกระทำของบุคคลนั้นเพียงลำพังว่าการกระทำดังกล่าวครบองค์ประกอบของ ความผิดตามมาตรา 148 หรือไม่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ถูกคุกคามด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้ถูกคุกคามทางเพศซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษาอาจสำคัญว่าการยินยอม ด้วยความสมัครใจของตน เป็นเหตุให้ผู้คุกคามซึ่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษามีสิทธิใช้อำนาจที่มีอยู่ไปในทางที่ไม่ชอบแก่ผู้ถูกคุกคามได้ ประกอบกับ การเกรงกลัวต่อการมีส่วนร่วมผิดที่ ก่อให้ผู้คุกคามใช้อำนาจเช่นนั้น จึงไม่แจ้งให้บุคคลใดทราบ และไม่คิดแม้แต่จะดำเนินคดีอาญาตาม มาตรา 148

2. ถ้าผู้ถูกคุกคาม ไม่ได้ยินยอมด้วยความสมัครใจอันบริสุทธิ์ แต่การคุกคามหรือ ล่วงละเมิดทางเพศของผู้คุกคามที่กระทำต่อผู้ถูกคุกคาม ได้เกิดขึ้นจากภาวะจำยอมที่ผู้ถูกคุกคามเกิด ความเกรงกลัวในอำนาจของผู้คุกคาม จึงยอมรับข้อเสนอหรือผลประโยชน์ทางการศึกษาเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้ การกระทำของผู้คุกคามที่กระทำการคุกคามทางเพศแก่ผู้ถูกคุกคาม จึงเป็นการกระทำ ความผิดต่อเพศตามประมวลกฎหมายอาญา และผู้ถูกคุกคามยังคงมีฐานะเป็นผู้เสียหายในความผิด ดังกล่าว เนื่องจากไม่ได้สมัครใจยินยอมให้ผู้คุกคามกระทำเช่นนั้นอย่างแท้จริง และผู้คุกคามไม่อาจ อ้างความยินยอมอันไม่บริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นมาใช้เพื่อเป็นข้ออ้างสำหรับการยกเว้นความรับผิดทางอาญา ในการกระทำความผิดต่อเพศได้อีกด้วย

ส่วนความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 อันเป็นความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ย่อมต้องถือว่าผู้คุกคามยังคงต้องรับผิดในการกระทำความผิดฐานนี้ด้วย เนื่องจากครบองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว และไม่อาจอ้างถึงความยินยอมของผู้ถูกคุกคาม ได้เช่นเดียวกัน

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงข้อจำกัดประการสุดท้าย อาจสรุปได้ว่า ความสำคัญผิดของผู้ถูกคุกคามทางเพศซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา ที่มักเข้าใจว่าการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวของผู้คุกคามที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากความสมัครใจยินยอมของผู้ถูกคุกคามทางเพศด้วย จึงทำให้เกิดความเข้าใจแก่นิสิตนักศึกษาโดยทั่วไปว่าการกระทำของผู้คุกคามไม่เป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ทั้งที่ความจริง ไม่ว่าจะผู้ถูกคุกคามจะสมัครใจยินยอมให้ผู้คุกคามกระทำการคุกคามทางเพศแก่ตนเองด้วยหรือไม่ก็ตาม การกระทำความผิดของผู้คุกคามตามมาตรา 148 ซึ่งเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ก็ยังคงเป็นความผิดอาญาอยู่เช่นเดิม

3.1.1.2 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”¹³ ถือเป็นความผิดอีกฐานหนึ่งในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญาให้ได้รับโทษหนักขึ้น เนื่องจากได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตลอดจนปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

ดังนั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวกับพฤติกรรมการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว พบว่า การที่อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นใด ได้ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนที่มีอยู่ตามกฎหมาย กระทำการกีดกันหรือขัดขวางไม่ให้นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษา หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาได้จัดเตรียมไว้ให้กับผู้ถูกคุกคาม อันมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ถูกคุกคามปฏิเสธไม่ยอมรับเงื่อนไขหรือข้อเสนอของผู้คุกคาม หรืออาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้คุกคามได้กระทำการเลือกปฏิบัติโดยการอาศัยเหตุแห่งเพศของผู้ถูกคุกคามก็ได้

ด้วยเหตุนี้ การกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษารายดังกล่าว ซึ่งใช้อำนาจของตนที่มีอยู่ตามกฎหมาย ย่อมเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิที่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศพึงมี หรือจะได้รับจากสถาบันการศึกษาดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การปรับใช้ความผิดฐานนี้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา อาจประสบกับข้อจำกัดสำหรับการปรับใช้กับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของผู้คุกคามทางเพศ เนื่องจากองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานดังกล่าวกำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้เช่นเดียวกันกับความผิดตามมาตรา 148 คือ ผู้ที่จะกระทำความผิดฐานนี้ได้จำเป็นต้องมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น

¹³ อัตราโทษแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

ดังนั้น หากอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งใด ซึ่งมีสถานะเป็นเพียงพนักงานของมหาวิทยาลัย โดยไม่ได้มีสถานะเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หากได้ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของตนตามกฎหมาย เพื่อกีดกันหรือขัดขวางการได้รับสิทธิต่างๆของนิสิตนักศึกษา อันถือได้ว่าผู้กระทำได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริตแล้วก็ตาม แต่เมื่อผู้กระทำไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา การกระทำความผิดดังกล่าว จึงไม่ครบองค์ประกอบภายนอกสำหรับความผิดฐานนี้ อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาซึ่งได้แสดงพฤติกรรมดังกล่าว จึงไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำนั้น

3.1.1.3 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 มาตรา 278 มาตรา 280/1 มาตรา 281 และมาตรา 285

จากการศึกษาถึงรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว พบว่า การคุกคามทางเพศดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตรได้อีกด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของผู้คุกคามซึ่งเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือแม้แต่บุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับภายในสถาบันการศึกษา เช่น อาจารย์พิเศษ หรือวิทยากรที่ได้รับเชิญให้มาบรรยาย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้คุกคามที่ได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้ จึงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคามก็ได้

อนึ่ง การคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้ สามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการคุกคามทางเพศด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยาท่าทาง และด้วยการสัมผัสร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคุกคามทางเพศที่กระทำด้วยการสัมผัสร่างกายที่มักปรากฏขึ้นให้เห็นอยู่เป็นประจำ และยังสามารถเป็นการกระทำที่ร้ายแรงถึงขนาดเป็นความผิดต่อเพศตามประมวลกฎหมายอาญาได้อีกด้วย เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา หรือความผิดฐานกระทำอนาจาร เป็นต้น

ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้พิจารณาและวิเคราะห์ถึงบทบัญญัติในฐานความผิดดังกล่าว กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าว ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(ก) ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา 276

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท”¹⁴

¹⁴ อรรถาธิบายแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

ดังนั้น จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายจะเป็นบุคคลก็ได้ โดยไม่จำกัดเพศและอายุของผู้กระทำ จึงเป็น บทบัญญัติที่ให้ความสำคัญแก่การคุ้มครองเพศของบุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกันมากกว่าบทบัญญัติ ในความผิดฐานนี้ในอดีต¹⁵ ตลอดจน ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นกรณีชาย กระทำต่อหญิงเท่านั้น แต่ยังคงรวมถึงกรณีหญิงกระทำต่อชาย และกรณีบุคคลเพศเดียวกันกระทำ ต่อกันได้อีกด้วย อีกทั้ง ผู้กระทำหรือผู้เสียหายจะผ่าตัดแปลงเพศแล้วหรือไม่ก็ตาม ก็ยังคงเป็นกระทำความผิดในฐานนี้ได้อยู่ หากฝ่ายหนึ่งข่มขืนกระทำชำเราต่ออีกฝ่ายหนึ่ง¹⁶

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ในส่วน ของการกระทำ คือ “ข่มขืนกระทำชำเรา” ย่อมเห็นได้ว่า

คำว่า “ข่มขืน” หมายความว่า การฝืนใจหรือบังคับใจ¹⁷ หรือบังคับ ให้บุคคลใดกระทำตาม ด้วยเหตุนี้ จึงแสดงให้เห็นว่า กรณีจะเป็นความผิดฐานนี้ได้ นั้น ผู้เสียหายต้อง ไม่ยินยอมหรือไม่สมัครใจที่จะร่วมประเวณีกับผู้กระทำด้วย หากผู้เสียหายซึ่งมีความสามารถในการ แสดงความยินยอม ได้สมัครใจยินยอมให้ผู้กระทำร่วมประเวณีกับตนได้แล้ว การกระทำความผิดดังกล่าวย่อม ไม่เป็นการข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญา¹⁸ ทั้งนี้ ความยินยอมดังกล่าวอาจเกิดจาก การข่มขู่การมณัของผู้กระทำจนทำให้ผู้เสียหายยินยอมด้วยก็ได้¹⁹ และผู้เสียหายอาจกำหนด ขอบเขตของการยินยอมในการร่วมประเวณีดังกล่าวไว้ได้อีกด้วย ดังนี้ หากผู้กระทำกระทำเกิน ขอบเขตของความยินยอม ผู้กระทำยังคงมีความผิดอยู่ แต่จะมีความผิดเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การกระทำของผู้นั้น อันสอดคล้องกับหลักที่ว่า “สมัครใจหรือยินยอมเท่าใด ก็ทำได้เท่านั้น”²⁰

ส่วนคำว่า “กระทำชำเรา” ตามความหมายดั้งเดิม หมายความว่า กระทำต่อส่วนลึกหรือต่อที่ลับ²¹ ฉะนั้น การกระทำชำเราดังกล่าว จึงมุ่งหมายแต่เฉพาะกรณีการร่วม ประเวณีโดยการใช้อวัยวะเพศชาย “ล้วงล้ำ” หรือ “ถูกสอดใส่” เข้าไปในอวัยวะเพศหญิงเท่านั้น

¹⁵ ก่อนปี 2550 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภรรยาของตน โดยขู่เข็ญประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจ ผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกสี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันถึงสี่หมื่นบาท”

¹⁶ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3 ลักษณะ 1 ถึงลักษณะ 9, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า 599.

¹⁷ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 200.

¹⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7841/2552

¹⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 828/2486

²⁰ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3 ลักษณะ 1 ถึงลักษณะ 9, หน้า 597.

²¹ เรื่องเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม มาตรา 276 วรรคสอง (เดิม) ซึ่งได้มีการแก้ไขบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ให้มีความหมายที่กว้างกว่าความหมายดั้งเดิมข้างต้น โดยการขยายขอบเขตของวัตถุที่กระทำและวัตถุที่ถูกกระทำออกไป กล่าวคือ ผู้กระทำอาจใช้อวัยวะเพศ กระทำต่ออวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น รวมถึงอาจใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น เช่น การใช้อวัยวะอย่างอื่นนอกจากอวัยวะเพศ ได้แก่ นิ้ว ลิ้น มือ เป็นต้น หรือการใช้อวัยวะเพศชายเทียม เป็นต้น แต่การใช้สิ่งอื่นใดนั้น ย่อมไม่รวมถึงการกระทำต่อช่องปากของผู้อื่นด้วย เนื่องจาก การกระทำดังกล่าวห่างไกลจากการกระทำทางเพศมากเกินไป แต่อาจเป็นการกระทำความผิดฐานอนาจารได้

ต่อมา พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ ตั้งแต่วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป ได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “กระทำชำเรา” ไว้ในมาตรา 1 (18) แทนมาตรา 276 วรรคสอง (เดิม) โดยให้ความหมายของการกระทำดังกล่าวว่า “กระทำชำเรา หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น” ส่วนการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำชำเราอีกต่อไป แต่เป็นเพียงการกระทำอนาจารตามมาตรา 278 วรรคสอง²² และมาตรา 279 วรรคสี่²³ เท่านั้น ดังที่ผู้เขียนจะได้กล่าวไว้ในลำดับถัดไป

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญาในมาตรา 276 ก็เป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศดังกล่าวที่จะเป็นการข่มขืนกระทำชำเราได้นั้น ต้องปรากฏข้อเท็จจริงเสมอว่าผู้คุกคามได้ใช้อวัยวะเพศของตนกระทำการล่วงล้ำต่ออวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้ถูกคุกคามซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา ซึ่งการกระทำเหล่านั้นได้เกิดขึ้นโดยที่ผู้ถูกคุกคามไม่ได้สมัครใจยินยอมด้วย จึงจะทำให้พฤติกรรมของผู้คุกคามที่ได้ลงมือกระทำต่อผู้ถูกคุกคามเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 วรรคแรก

²² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 วรรคสอง “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท”

²³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 279 วรรคสี่ “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”

ยิ่งไปกว่านี้ เมื่อการข่มขืนกระทำชำเราได้เกิดขึ้นระหว่างผู้กระทำ ซึ่งเป็นอาจารย์กระทำต่อนิสิต นักศึกษาที่เป็นศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับฐานความผิดนั้นๆ เป็นจำนวนหนึ่งในสาม ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคแรก ประกอบมาตรา 285 และให้ถือว่าความผิดที่ได้กระทำไปนั้น เป็นความผิดอันมิอาจยอมความได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 281 นอกจากนี้ ยังรวมถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ได้บันทึกภาพหรือเสียงการกระทำชำเรานั้นไว้ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ อีกหนึ่งในสามด้วย และหากมีการเผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งภาพหรือเสียงการกระทำชำเราตามที่ได้บันทึกไว้ ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง²⁴

อย่างไรก็ตาม แม้พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น อาจปรับแก้องค์ประกอบของความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276 ได้ก็ตาม แต่จากการศึกษาและวิเคราะห์ยังพบถึงข้อจำกัดของการปรับใช้บทบัญญัติในฐานความผิดดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ข้อจำกัดประการแรก คือ การกระทำใดจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ได้นั้น ต้องปรากฏว่ามีการกระทำอันเป็นการข่มขืนกระทำชำเรา ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเกิดขึ้นตามบทนิยามที่ได้มีการบัญญัติไว้ในวรรคสองของมาตรา 276 ก่อน ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าการข่มขืนกระทำชำเราที่จะก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษามีได้ แต่เฉพาะพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสร่างกาย (Physical Harassment) เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา และด้วยอากัปกิริยาของผู้กระทำ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า ความผิดฐานดังกล่าวข้างต้นยังไม่อาจนำมาปรับใช้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้ ทุกกรณี

ข้อจำกัดประการที่สอง คือ เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญานั้น เห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าว ไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร ซึ่งผู้คุกคามสามารถเป็นบุคคลใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคาม หรือเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะเท่าเทียมกันได้ ดังนั้น ผู้คุกคามทางเพศที่ได้กระทำการข่มขืนกระทำชำเรา อันเป็นพฤติกรรม

²⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 280/1 “ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 หรือมาตรา 279 ได้บันทึกภาพหรือเสียงการกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจารนั้นไว้ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งภาพหรือเสียงการกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจารที่บันทึกไว้ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง”

ที่ร้ายแรงสำหรับการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นใด หรืออาจารย์ซึ่งไม่ใช่เป็นผู้สอนโดยตรงก็ได้

นอกจากนี้ การข่มขืนกระทำชำเรา นั้น ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในระหว่างชั่วโมงการเรียน หรือเวลาทำการของสถาบันการศึกษาก็ได้ ตลอดจนการข่มขืนกระทำชำเรา อาจเกิดขึ้นภายนอกสถานบันการศึกษาได้อีกด้วย เช่น อาจารย์นัดให้นักศึกษาไปพบที่โรงแรม หรือสถานที่อื่นใด แล้วกระทำการข่มขืนกระทำชำเราลูกศิษย์ของตนเอง เป็นต้น²⁵

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาต่อไปถึงโทษสำหรับการกระทำความผิดที่จะลงโทษแก่บุคลากรทางการศึกษา หรืออาจารย์ซึ่งไม่ใช่เป็นผู้สอน หรือเป็นการกระทำของผู้กระทำที่ไม่ได้เกิดขึ้นในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวข้างต้น ย่อมเห็นได้ว่าโทษที่ผู้กระทำจะได้รับเป็นเพียงโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 เท่านั้น เนื่องจากการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นการกระทำตามเหตุฉกรรจ์ที่กฎหมายได้บัญญัติในมาตรา 285²⁶ กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญามุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราให้ได้รับโทษหนักขึ้นกว่าปกติ หากผู้กระทำได้กระทำต่อศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล

เมื่อพิจารณาถึงแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาอธิบายว่า “ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล” หมายความว่า ผู้เรียนซึ่งอยู่ในความดูแลของผู้สอน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆ เช่น ครูผู้สอนรายวิชาพลศึกษา²⁷ เป็นต้น หรือ ผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้เรียน เช่น ครูประจำชั้น ครูเวรประจำวัน²⁸ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่²⁹ หรืออาจารย์ใหญ่³⁰ เป็นต้น และคำว่า “ที่อยู่ในความดูแล” หมายความว่า อยู่ในความควบคุมดูแลปกป้องรักษาตัวศิษย์ โดยไม่ได้หมายถึงเฉพาะแต่ผู้ที่มีความสัมพันธ์ในฐานะครูหรืออาจารย์ซึ่งมีหน้าที่สอนหรือเคยสอนศิษย์เท่านั้น แต่ครูหรืออาจารย์ยังต้องมีหน้าที่ควบคุมดูแลปกป้องรักษาตัวศิษย์ และกระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ต่อตัวศิษย์ในระหว่างมีหน้าที่ดังกล่าวด้วย³¹

²⁵ ไทยรัฐออนไลน์, "นักศึกษาสาวถูกอาจารย์พาไปแลกเกรดที่โรงแรม" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/clip/202604>

²⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตรี มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ญาติสืบสายโลหิต ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล หรือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม”

²⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1759/2526

²⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6635/2539

²⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3110/2551

³⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2693-2695/2516

³¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7986/2540

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงข้อจำกัดประการที่สอง อาจสรุปได้ว่า ผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราที่กระทำต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นศิษย์ที่อยู่ในความดูแล อันจะต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 285 ได้นั้น ต้องเป็นการกระทำของอาจารย์ผู้มีหน้าที่สอน หรือมีหน้าที่ปกปักรักษาผู้เสียหายเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นใด และการข่มขืนกระทำชำเราต้องเกิดขึ้นในระหว่างช่วงเวลาการเรียนการสอนหรือในระหว่างที่โรงเรียนเปิดทำการสอนตามปกติหรือมีการจัดกิจกรรมภายในสถาบันการศึกษาเท่านั้น ความผิดฐานดังกล่าว จึงไม่รวมถึงกรณีที่อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นใดที่ไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแล นิสิต นักศึกษา และได้กระทำการข่มขืนกระทำชำเรานอกช่วงระยะเวลาดังกล่าว หรือกระทำภายนอก สถาบันการศึกษา

ด้วยเหตุนี้ ผู้กระทำความผิดจึงไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามเหตุฉกรรจ์ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ ไม่ว่าผู้กระทำจะมีหน้าที่สอนหรือหน้าที่ดูแลนิสิต นักศึกษารายดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม แต่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับผู้เสียหายก็ยังคงมีฐานะเป็นอาจารย์กับลูกศิษย์ หรือมีฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษากับนิสิต นักศึกษาภายในสถาบันการศึกษาเดียวกัน ประกอบกับ หากผู้กระทำซึ่งเป็นอาจารย์ที่มีหน้าที่สอนรายวิชาใดแก่นิสิต นักศึกษา และทราบว่าการกระทำ ความผิดในช่วงระยะเวลาอื่นที่ไม่ใช่ช่วงเวลาการสอนที่ตนมีหน้าที่ดังกล่าว หรือกระทำภายนอก สถาบันการศึกษาจะทำให้ตนไม่ต้องรับโทษหนักขึ้น ย่อมเป็นเหตุให้ผู้กระทำการข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศอย่างร้ายแรง ตัดสินใจกระทำความผิดฐานนี้แก่นิสิต นักศึกษา ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

(ข) ความผิดฐานกระทำอนาจาร มาตรา 278

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลัง ประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตน เป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”³² รวมถึง มาตรา 278 วรรคสอง ก็ได้บัญญัติให้รวมถึงกรณีการกระทำอนาจารที่เกิดขึ้นจากการล่วงล้ำที่ไม่ได้ เป็นไปตามบทนิยามของการกระทำชำเราตามมาตรา 1 (18) อีกด้วย กล่าวคือ การกระทำดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากการใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของ ผู้อื่นด้วยก็ได้ ประกอบกับ กรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวได้บันทึกภาพหรือเสียงการกระทำ อนาจารนั้นไว้ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษหนักกว่าที่ บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ อีกหนึ่งในสามด้วย และหากมีการเผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งภาพหรือเสียงการ

³² อตราโทษแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

กระทำอนาจารตามที่ได้บันทึกไว้ ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กิ่งหนึ่ง เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 280/1

ดังนั้น จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายจะเป็นบุคคลก็ได้ โดยไม่จำกัดเพศและไม่จำกัดสถานที่ในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะกระทำขึ้นในที่รโหฐานหรือสาธารณสถานก็ตาม³³ แต่ส่วนอายุของผู้เสียหายสำหรับความผิดฐานนี้ กำหนดให้การคุ้มครองแก่ผู้เสียหายที่มีอายุเกินกว่า 15 ปี เท่านั้น หากอายุของผู้เสียหายไม่เกิน 15 ปี ย่อมเป็นความผิดอีกฐานหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 279 ประกอบกับ กระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดฐานนี้ได้ นั้น ผู้เสียหายต้องไม่ได้สมัครใจยินยอมให้ผู้กระทำกระทำอนาจารแก่ตนเองอีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้ที่จะกระทำความผิดฐานนี้ได้ นั้น ต้องปรากฏว่าการกระทำของผู้นั้นไม่ถึงขั้นเป็นการข่มขืนกระทำชำเรา หรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 จึงจำเป็นต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำอนาจารหรือไม่

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา ไม่มีบทบัญญัติมาตราใด กำหนดนิยามของคำว่า “กระทำอนาจาร” ไว้ จึงจำเป็นต้องศึกษาและพิจารณาความหมายของถ้อยคำดังกล่าวจากความเห็นส่วนใหญ่ของนักนิติศาสตร์³⁴ และแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา³⁵ พบว่า “กระทำอนาจาร” หมายความว่า “การกระทำที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ” และกระทำอนาจารดังกล่าว ต้องกระทำโดยวิธีหนึ่งวิธีใด ดังต่อไปนี้

1. โดยขู่เชิญด้วยประการใดๆ เช่น การขู่มีให้ส่งเสียงดัง มิฉะนั้นจะเชือดคอ แล้วผู้กระทำจึงจับมือถือแขนผู้เสียหาย หรือการบังคับให้ผู้เสียหายจับอวัยวะเพศของผู้กระทำ เป็นต้น

2. โดยใช้กำลังประทุษร้าย เช่น การกอดและจับมือผู้เสียหาย การจับหน้าอกของผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิง การโอบไหล่ของผู้เสียหาย หรือการใช้แรงกายภาพในการถอดเสื้อผ้าของผู้เสียหาย ทั้งๆที่ผู้กระทำไม่เคยรู้จักผู้เสียหายมาก่อน เป็นต้น

3. โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เช่น การลักลอบเข้าไปหาผู้เสียหายในขณะที่นอนหลับอยู่ แล้วจึงเปลื้องเสื้อผ้าของผู้เสียหายออก เป็นต้น

³³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1627/2539

³⁴ คนพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3 ลักษณะ 1 ถึงลักษณะ 9, หน้า 597.

³⁵ เรื่องเดียวกัน

4. โดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น เช่น การปิดไฟเข้าไปจับหรือสัมผัสอวัยวะเพศของผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายเข้าใจว่าผู้กระทำเป็นคนรักของตนเอง เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าการกระทำของอาจารย์เป็นการกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศ ไม่ว่าจะกระทำโดยการขู่ข่มขู่ โดยการใช้กำลังประทุษร้าย โดยทำให้ผู้ถูกกระทำอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ และโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำเป็นบุคคลอื่น จะย่อมครอบคลุมถึงพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาจากการสัมผัสทางกาย (Physical Harassment) เช่น การจับมือถือแขน การจับอวัยวะเพศ การจับหน้าอก การโอบเอว การลูบหลัง การกอดรัด การตีกัน การตีสะโพก รวมถึงการจูบ การกอด หรือการคลำจนถึงการถูไถ ด้านนอกอวัยวะเพศ เป็นต้น โดยการกระทำเหล่านั้นอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาและได้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมักมีอายุเกินกว่า 15 ปี ได้ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม แม้พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นอาจสามารถปรับกับองค์ประกอบของความผิดฐานกระทำอนาจารตามมาตรา 278 ได้ก็ตาม แต่จากการศึกษาและวิเคราะห์ยังพบถึงข้อจำกัดของการปรับใช้บทบัญญัติในฐานความผิดดังกล่าวดังต่อไปนี้

ข้อจำกัดประการแรก คือ การกระทำความผิดฐานกระทำอนาจารตามมาตรา 278 ได้นั้น ผู้กระทำต้องกระทำอนาจารแก่นิสิต นักศึกษาอันเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ ประกอบกับ การกระทำซึ่งเป็นการกระทำอนาจารตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาอันเป็นที่ยอมรับของนักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ เห็นว่าต้องเป็นการกระทำที่มีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหายด้วย (Touching / Contact) กล่าวคือ การกระทำอนาจารต้องกระทำด้วยแรงทางกายภาพต่อเนื้อตัวร่างกายโดยตรง (Skin-to-Skin Contact) หรือกระทำต่อร่างกายของผู้เสียหายโดยผ่านสิ่งปกปิดร่างกาย เช่น เสื้อผ้า ก็ได้³⁶ ซึ่งเป็นประเด็นนี้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพิจารณาว่าการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำอนาจารหรือไม่ด้วย

ด้วยเหตุนี้ หากการกระทำของผู้กระทำยังไม่ถึงขั้นเป็นการสัมผัสจับต้องเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหาย เช่น การเปิดเผยอวัยวะเพศของตนต่อหน้าผู้เสียหาย การพูดจาแทะโลมหรือใช้วาจาที่สื่อไปในทางล่วงเกินทางเพศ การใช้สายตาจ้องมองเรื้อรังอย่างสำรวจตรวจตรา การแสดงรูปภาพลามก หรือการตั้งแสดงสิ่งของ รวมถึงอุปกรณ์ลามกอื่นใดในสถานที่ต่างๆ ของสถาบันการศึกษา ตลอดจน การส่งจดหมาย ข้อความ ภาพถ่าย การ์ด หรือคำกลอนที่เน้นเรื่องลามกหรือสื่อไปในทางเพศ และการกระทำที่อาศัยเครื่องมือหรือเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือสำหรับการ

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 598.

กระทำดังกล่าว ย่อมไม่เป็นการกระทำถึงขั้นอนาจารตามความผิดฐานนี้ ผู้กระทำจึงไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำนั้น ทั้งนี้ แม้การกระทำบางอย่างข้างต้นอาจเป็นความผิดฐานอื่นได้ตามที่ผู้เขียนจะได้อธิบายต่อไปก็ตาม

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงข้อจำกัดประการแรก อาจสรุปได้ว่าการกระทำอนาจารตามบทบัญญัติดังกล่าว สามารถปรับใช้ได้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่ต้องมีการสัมผัสทางกายเท่านั้น แต่ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา หรือด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อจำกัดประการที่สอง คือ การกระทำความผิดฐานกระทำอนาจารตามมาตรา 278 ได้นั้น นอกจากผู้กระทำจะต้องกระทำอนาจารแก่นิสิต นักศึกษาอันเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมในทางเพศแล้ว ต้องปรากฏอีกว่า การกระทำอนาจารดังกล่าวต้องได้กระทำโดยวิธีหนึ่งวิธีใดใน 4 วิธีข้างต้นตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ด้วย หากการกระทำอนาจารดังกล่าวไม่ได้กระทำโดยวิธีใด ๆ โดยใช้อำลัษประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น การกระทำของผู้นั้น ย่อมไม่ครบองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานดังกล่าวได้ เช่น การกระทำอนาจารโดยอาศัยความโง่เขลาเบาปัญญาหลงเชื่ออย่างมกมายของผู้เสียหาย หรือการกระทำอนาจารโดยอาศัยการหลอกลวงผู้เสียหาย เป็นต้น ฉะนั้น การกระทำของผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดฐานกระทำอนาจารได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่ยังมีประสบการณ์ หรือวุฒิภาวะไม่มากเพียงพอ จนเป็นเหตุให้บุคคลเหล่านั้นหลงเชื่อ หรือถูกหลอกลวงได้ง่าย และถูกกระทำอนาจารต่อเนื้อตัวร่างกายได้

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงข้อจำกัดประการที่สอง อาจสรุปได้ว่า หากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นผู้กระทำไม่ได้กระทำอนาจาร โดยการอาศัยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ย่อมเป็นเหตุให้การกระทำดังกล่าวไม่มีความผิดตามองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้

ข้อจำกัดประการสุดท้าย คือ เมื่อความผิดฐานกระทำอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 วรรคแรก ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติในมาตรา 281 (2)³⁷ กล่าวคือ การกระทำอนาจารมักเกิดขึ้นในห้องพักหรือสถานที่ลับตาต่างๆ จึงทำให้การกระทำความผิดดังกล่าวไม่ได้รับการกระทำที่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นเห็นได้ว่ามีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดจึงไม่ได้กระทำอนาจารผู้เสียหายต่อหน้าธารกำนัล นอกจากนี้ หากการกระทำดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย และไม่ได้เป็นการกระทำแก่บุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้

³⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 281 “ความผิดตามมาตราดังต่อไปนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

(2) มาตรา 278 วรรคหนึ่ง ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา 285 และมาตรา 285/2”

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทำอนาจารนั้นไม่ได้เป็นการกระทำต่อศิษย์ที่อยู่ในความดูแลตามแนวทาง คำพิพากษาของศาลฎีกาตามที่ได้เขียนได้เคยกล่าวไว้มาก่อนแล้วข้างต้น ย่อมเป็นเหตุให้ความผิดฐาน กระทำอนาจาร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 วรรคแรก เป็นความผิดอันยอมความได้ ตามมาตรา 281 (2)

เมื่อความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราดังกล่าว เป็นความผิดอันยอม ความแล้ว ย่อมเห็นได้ว่านิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการถูกข่มขืนกระทำชำเรา จำเป็นต้อง ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิด³⁸ มิเช่นนั้น คดียอมขาดอายุความ จนเป็นเหตุให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป³⁹ และที่สำคัญ เมื่อความผิด ดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้แล้ว พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจดำเนินการสอบสวนใดๆ ได้เลย หากผู้เสียหายไม่ประสงค์ที่จะให้รัฐดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดด้วยการร้องทุกข์ใน ความผิดดังกล่าวก่อน⁴⁰ ด้วยเหตุนี้ ผู้กระทำความผิดจึงไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำที่เกิดขึ้น

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงข้อจำกัดประการสุดท้าย อาจสรุปได้ว่า หากความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276 วรรคแรก ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติตามมาตรา 281 ความผิดที่เกิดขึ้นยอมเป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งส่งผลให้ผู้เสียหายต้องตัดสินใจที่จะ ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดภายใน 3 เดือน ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้น เมื่อเทียบกับ บาดแผลภายในสภาพจิตใจที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งอาจไม่กล้าที่จะร้องทุกข์ เนื่องจากเกรงกลัว ต่อผู้กระทำความผิด และรู้สึกอับอายที่ถูกกระทำการข่มขืนกระทำชำเรา จนไม่กล้าที่จะเปิดเผย เหตุการณ์ที่ประสบมาให้กับบุคคลใดทราบ จนเป็นเหตุให้ระยะเวลาของการดำเนินคดีอาญา สำหรับ ความผิดฐานดังกล่าวล่วงพ้นไปอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งคดีอาญาขาดอายุความ และเป็นเหตุให้สิทธิ นำคดีอาญาของผู้เสียหายมาฟ้องระงับไป และผู้กระทำความผิดยังคงไม่ถูกนำตัวมาลงโทษ

3.1.1.4 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจ่ายอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิด อันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือ โดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือต้องจ่ายอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

³⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 “ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ”

³⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 “สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ดังต่อไปนี้ (6) เมื่อคดีขาดอายุความ”

⁴⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 วรรคสอง “ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิ ให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ”

ดังนั้น จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายจะเป็นบุคคลใดก็ได้ โดยไม่จำกัดเพศและไม่จำกัดสถานที่ในการกระทำความผิด เช่นเดียวกับการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรามาตรา 276 และการกระทำความผิดฐานกระทำอนาจารมาตรา 278 ข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานนี้มุ่งคุ้มครองเสรีภาพของผู้เสียหายมากกว่าการกระทำความผิดต่อเพศตามประมวลกฎหมายอาญา โดยผู้ที่กระทำความผิดฐานนี้ได้นั้น ต้องปรากฏว่าผู้เสียหายไม่ได้สมัครใจยินยอมให้เกิดการกระทำเหล่านั้นขึ้นอีกด้วย แต่เกิดขึ้นจากการที่ผู้กระทำความผิดได้ข่มขืนใจผู้เสียหาย โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้เสียหายหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหาย เช่น การตบ การต่อย เป็นต้น จนผู้เสียหายต้องกระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใดนั้น

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ย่อมเห็นได้ว่าการกระทำความผิดฐานดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษากระทำต่อนิสิต นักศึกษา เช่น อาจารย์บังคับให้นิสิต นักศึกษาสำเร็จความใคร่ของตนเองต่อหน้าอาจารย์ โดยทำให้กลัวว่าหากนิสิต นักศึกษาไม่กระทำตามที่บังคับจะเปิดเผยเหตุการณ์ที่นิสิต นักศึกษาลักทรัพย์ของเพื่อนร่วมชั้นเรียนไปให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือบิดามารดาทราบ เป็นต้น หรือความผิดดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง โดยเฉพาะการกระทำที่เกิดขึ้นจากนักศึกษารุ่นพี่ เช่น การบังคับให้นิสิต นักศึกษารุ่นน้องเปลื้องกายต่อหน้ารุ่นพี่ โดยทำให้กลัวว่าหากไม่กระทำตามจะโดนทำร้าย หรือโดนยึดสิ่งของของนักศึกษารุ่นน้องไปแทน เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกข่มขืนใจ โดยทำให้เกิดความกลัวว่าจะเกิดอันตรายประการต่างๆตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำยอมกระทำการดังกล่าวตามที่ผู้กระทำความผิดประสงค์ ฉะนั้น การกระทำของผู้กระทำซึ่งเป็นอาจารย์ หรือนิสิต นักศึกษารุ่นพี่จึงมีความผิดตามมาตรา 309 วรรคแรก

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงบทบัญญัติในฐานความผิดดังกล่าว พบว่า การข่มขืนใจอันเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ จะต้องกระทำโดย 2 วิธี คือ การข่มขืนใจโดยการใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายประการหนึ่งประการใดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ดังนี้ หากเป็นการข่มขืนใจโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่ผลการเรียน หรือผลประโยชน์ทางการศึกษาที่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกข่มขืนใจจะได้รับความเสียหาย เช่น การข่มขืนใจโดยทำให้กลัวว่าถ้านิสิต นักศึกษาไม่สำเร็จความใคร่ต่อหน้าอาจารย์ อาจารย์จะพิจารณาผลการเรียนหรือผลประโยชน์ทางการศึกษาที่นิสิต นักศึกษาจะได้รับให้อยู่ในระดับที่ต่ำหรือไม่ผ่านการประเมินผลการเรียน เป็นต้น การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมไม่ครบองค์ประกอบภายนอก

ของความผิดฐานนี้ได้ ผู้กระทำจึงไม่มีความผิด และไม่ต้องรับโทษทางอาญาสำหรับการกระทำดังกล่าว

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การปรับใช้ความผิดฐานนี้กับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้นั้น ยังคงมีข้อจำกัดอยู่บางประการ โดยเฉพาะ การข่มขืนใจโดยทำให้กลัวว่าจะได้รับอันตรายแก่ผลการเรียนหรือผลประโยชน์ทางด้านการศึกษาของนิสิต นักศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้อำนาจของผู้กระทำ ความผิดซึ่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา

3.1.1.5 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 333

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ดังนั้น จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ย่อมเห็นถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าวว่ามุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองชื่อเสียงและเกียรติยศของผู้เสียหายเป็นสำคัญ⁴¹ ประกอบกับ ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายจะเป็นบุคคลใดก็ได้ โดยไม่ได้จำกัดเพศและอายุของผู้กระทำและผู้เสียหายไว้

อย่างไรก็ตาม การที่จะเป็นความผิดฐานนี้ได้ นั้น ต้องปรากฏเสมอว่ามีการกระทำอันเป็น “การใส่ความ” ผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม กล่าวคือ การยืนยันข้อเท็จจริงของบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องเท็จก็ตาม โดยอาจกระทำด้วยวิธีการใดๆก็ได้ เช่น การพูด การเขียน การวาดภาพ การทำเครื่องหมายหรือท่าทาง รวมถึงการกระทำโดยผ่านทางโทรศัพท์⁴² และการส่งจดหมาย⁴³ เป็นต้น โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้ถูกใส่ความเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ซึ่งเป็นการพิจารณาจากความรู้สึกของบุคคลธรรมดาทั่วไปถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการใส่ความนั้น⁴⁴

ทั้งนี้ การยืนยันข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น อาจเป็นข้อเท็จจริงซึ่งมีลักษณะทำนองอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้⁴⁵

⁴¹ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 248.

⁴² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2635/2529

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2822/2515

⁴⁴ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ, หน้า 308.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 307.

1. ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความประพฤติชั่วหรือทุจริต เช่น การใส่ความว่าผู้เสียหายเป็นผู้ร้ายลักทรัพย์ เป็นคนขายชาติ เป็นผู้ให้สินบน เป็นต้น
2. ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความประพฤติเสื่อมเสียในทางประเวณี เช่น การใส่ความผู้เสียหายว่าเป็นพวกบ้ากาม หรือเป็นกะหรี เป็นต้น
3. ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับหน้าที่การงาน เช่น การใส่ความผู้เสียหายว่าฉ้อราษฎร์บังหลวง ทุจริตโกงเงิน หรือรับสินบน เป็นต้น
4. ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับฐานะทางการเงิน เช่น การใส่ความว่าผู้เสียหายได้ออกเช็คโดยไม่มีเงิน

อนึ่ง หากการใส่ความผู้อื่นของผู้กระทำความผิดตามมาตรา 326 เป็นการกระทำโดยการเผยแพร่ข้อเท็จจริงดังกล่าวไปสู่สาธารณชนโดยไม่เจาะจงตัวของบุคคลที่สามว่าจะจะเป็นบุคคลใดหรือกลุ่มใดไว้เป็นการเฉพาะ แต่มีเจตนาที่จะทำให้บุคคลทั่วไปสามารถรับรู้ถึงข้อความอันเป็นการหมิ่นประมาทที่เกิดขึ้นได้แล้ว ไม่ว่าจะกระทำด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพยนตร์ ตัวอักษรหรือการกระทำด้วยการกระจายเสียงหรือการป่าวประกาศด้วยวิธีอย่างอื่นก็ตาม ย่อมเป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดฐานนี้ต้องระวางโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328

ดังนั้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ย่อมเห็นได้ว่าหากอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือแม้แต่เพื่อนนิสิต นักศึกษาด้วยกัน ได้กระทำการกระจายข่าว หรือนินทาเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในทางลามกของนิสิต นักศึกษาคนใดคนหนึ่ง ในสถาบันการศึกษาให้แก่บุคคลที่สามรับฟัง จนเป็นเหตุให้บุคคลที่สามซึ่งรับรู้ถึงข้อความดังกล่าวทราบและเข้าใจได้ว่าผู้กระทำหมายถึงบุคคลใดได้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตัวอย่างเช่น อาจารย์ท่านหนึ่งใส่ความว่า มีนักศึกษาหนุ่มซึ่งเป็นเดือนของคณะนิติศาสตร์ ประจำปี 2560 ได้โฆษณาขายบริการทางเพศผ่านทางสังคมออนไลน์ และมีผู้สนใจใช้บริการจำนวนมาก หรือ

นักศึกษาชายรายหนึ่งใส่ความว่า มีนักศึกษาสาวรายหนึ่งซึ่งเป็นประธานชมรมถ่ายภาพธรรมชาติของคณะครุศาสตร์ ชื่อเล่นย่อ “ด.” มักมีพฤติกรรมชวนนักศึกษาชายไปถ่ายรูปเปลือยกายในเวลากลางคืน และชวนกันไปมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่มีบุคคลใดเห็นถึงการกระทำนั้นในสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น สวนธารณะ หรือศาลาริมทาง เป็นต้น

ดังนั้น จากตัวอย่างทั้งสองข้างต้น การใส่ความดังกล่าวของผู้กระทำไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำของอาจารย์หรือนักศึกษาก็ตาม ย่อมถือได้ว่าเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความประพฤติที่เสื่อมเสียในทางประเวณีของผู้เสียหายซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา ต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง เนื่องจากบุคคลที่สามที่รับฟังและเข้าใจถึงข้อความอันเป็นการใส่ความนั้น ย่อมต้องเข้าใจว่าผู้เสียหายมีความพฤติกรรมที่ไม่เรียบร้อย และไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่ได้กระทำการดังกล่าว รวมถึงบุคคลที่สามสามารถเข้าใจได้อีกว่าผู้เสียหายมีพฤติกรรมส่ออนทางเพศ โดยการประกาศขายบริการทางเพศ หรือการชักชวนให้บุคคลอื่นมาถ่ายรูปเปลือยกาย แล้วมีเพศสัมพันธ์กันในสถานที่สาธารณะ ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวจะเป็นเรื่องจริงหรือไม่ก็ตาม และหากได้กระทำด้วยการโฆษณาให้แก่บุคคลที่สามรู้กันโดยทั่วไปอีกด้วย การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 ประกอบมาตรา 328 และที่สำคัญ คือ การใส่ความที่เกิดขึ้นนั้น ถือเป็นพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาจากกระทำด้วยวาจาได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นดังกล่าว อาจสามารถปรับกับองค์ประกอบของความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 ได้ก็ตาม แต่จากการศึกษาและวิเคราะห์ยังพบถึงข้อจำกัดของการปรับใช้บทบัญญัติในฐานความผิดดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ข้อจำกัดประการแรก คือ การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 สามารถปรับใช้ได้กับเฉพาะพฤติกรรมการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา บางประเภท อันมีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงในทางที่ไม่ดีของนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามได้เท่านั้น แต่ยังไม่สามารถปรับใช้ได้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่กระทำด้วยวาจา อันไม่ได้มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงของผู้ถูกคุกคาม เช่น การพูดจาสองแง่สองง่าม การพูดจาแหะโลม การเล่าเรื่องตลกในเชิงลามก การวิพากษ์วิจารณ์การแต่งกายที่ส่อไปในทางเพศ เป็นต้น

นอกจากนี้ การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องเป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สาม โดยไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้า หรือกระทำให้ผู้ถูกคุกคามซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษาได้รับรู้ในขณะที่กระทำการใส่ความ อันแตกต่างจากพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่กระทำด้วยวาจา ซึ่งมักจะกระทำต่อนิสิต นักศึกษาโดยตรง โดยไม่มีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้องก็ได้ ตลอดจนการกระทำความผิดฐานนี้ ยังไม่อาจปรับใช้ได้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยอากัปกิริยาหรือด้วยการสัมผัสทางกาย

ข้อจำกัดประการที่สอง คือ แม้การกระทำดังกล่าวของผู้คุกคามทางเพศจะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท และเป็นการกระทำโดยการโฆษณาอันเป็นเหตุให้ผู้คุกคามต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยหรือไม่ก็ตาม แต่ความผิดฐานดังกล่าวยังคงเป็นความผิดอันยอมความได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 333 วรรคแรก ซึ่งส่งผลต่ออายุความในการร้องทุกข์ และอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่จะดำเนินคดีอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดดังกล่าว ตลอดจนหากผู้เสียหาย

ซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษาไม่ได้แสดงความประสงค์ที่จะดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดด้วยการร้องทุกข์ ในช่วงระยะเวลาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ย่อมเป็นเหตุให้คดีขาดอายุความ และสิทธินำคดีอาญา มาฟ้องของผู้เสียหายระงับลงไปได้ง่ายอีกด้วย

3.1.1.6 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 388

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 388 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล โดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”⁴⁶

จากการศึกษาถึงองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ ย่อมเห็นถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าวว่ามุ่งประสงค์ที่จะไม่ให้เกิดความเดือดร้อนสาธารณะขึ้น⁴⁷ และผู้กระทำความผิดฐานนี้จะเป็นบุคคลใดก็ได้ โดยไม่จำกัดอายุและเพศของผู้กระทำและผู้เสียหายไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานนี้ได้กำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของการกระทำไว้ คือ “การกระทำการอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล” หมายความว่า การกระทำที่น่าอัปอาย อันพิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้นๆ และต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าประชาชนหรือบุคคลทั่วไปที่สามารถพบเห็นถึงการกระทำนั้นได้ด้วย⁴⁸ ประกอบกับ การกระทำดังกล่าวต้องกระทำด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. โดยการเปลือยกาย คือ การเปิดเผยร่างกายทั้งตัว
2. โดยการเปิดเผยร่างกาย คือ การเปิดเผยร่างกายเพียงบางส่วน เช่น การสวมเสื้อแต่ไม่สวมกางเกง การเปลือยหน้าอกด้านบนของผู้หญิง หรือการเปิดอวัยวะเพศ เป็นต้น
3. โดยการกระทำการลามกอย่างอื่น คือ การกระทำอื่นๆ นอกเหนือจากการเปลือยกายและการเปิดเผยร่างกาย เช่น การแสดงท่าทางร่วมประเวณีให้บุคคลอื่นดู หรือการกอดจูบลูบคลำกันของชายหญิงท่ามกลางสายตาของบุคคลที่เดินผ่านไปมา เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ไม่จำเป็นที่ผู้กระทำต้องกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายด้วยการสัมผัส หรือด้วยการใช้ถ้อยคำต่อผู้ถูกคุกคามเสมอไป แต่ยังคงรวมถึงพฤติกรรมบางประเภทที่ผู้คุกคามได้กระทำต่อตนเองอีกด้วย เช่น การเปลือยกายของนิสิต นักศึกษา หรือการเปิดเผยอวัยวะเพศของนิสิต นักศึกษาต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือการสำเร็จความใคร่ของอาจารย์ผู้ชายต่อหน้านิสิต นักศึกษาหญิงที่ตนแอบรัก ในขณะที่นิสิต นักศึกษาหญิงรายนั้นกำลังอยู่ในห้องน้ำตามลำพัง เป็นต้น การกระทำดังกล่าวย่อมถือ

⁴⁶ อตราโทษแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558

⁴⁷ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 602.

⁴⁸ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 442.

เป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษารายอื่นๆที่พบเห็นการกระทำนั้นได้ แม้ผู้คุกคามทางเพศจะไม่ได้กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกคุกคามโดยตรงก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ การกระทำที่เกิดขึ้นจึงครอบคลุมองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ได้ และผู้กระทำจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่อย่างไรก็ตาม จากองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ พบว่า การกระทำดังกล่าวข้างต้น ต้องมีประชาชนหรือบุคคลทั่วไปเห็นถึงการกระทำของผู้กระทำในขณะนั้นด้วย หากบุคคลเหล่านั้นไม่ได้พบเห็นการกระทำดังกล่าว ย่อมถือไม่ได้ว่าการกระทำของผู้กระทำเป็นการกระทำต่อหน้าธารกำนัล⁴⁹ การกระทำดังกล่าวจึงไม่มีความผิดและผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ เช่น การเปิดเผยอวัยวะเพศของนักศึกษาชายต่อหน้านักศึกษาหญิงได้กระทำในห้องเรียนตามลำพัง โดยไม่มีอาจารย์หรือนักศึกษารายอื่นมาพบเห็นถึงการกระทำดังกล่าวในขณะนั้นด้วย หรือ การสำเร็จความใคร่ของนักศึกษาชาย ซึ่งได้กระทำในสนามกีฬาของสถาบันการศึกษาในเวลากลางคืน และไม่มีแสงไฟที่จะทำให้บุคคลทั่วไปพบเห็นได้ นอกจากนักศึกษาหญิงที่ผู้กระทำแอบหลงรักได้เห็นถึงการกระทำดังกล่าว เป็นต้น

ฉะนั้น การกระทำในลักษณะดังกล่าว จึงถือเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากอากัปกิริยาของผู้คุกคามที่กระทำต่อผู้ถูกคุกคาม จนนำมาซึ่งสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตรแก่การศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก และเป็นกรกระทำที่ผู้คุกคามมักกระทำต่อผู้ถูกคุกคามอย่างไม่เปิดเผยให้บุคคลอื่นใดพบเห็นได้โดยง่าย แม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวอาจกระทำขึ้นในที่สาธารณะก็ตาม

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า แม้พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นบางประเภทในสถาบันการศึกษาจะเป็นความผิดตามมาตรา 388 ได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้อาจยังมีข้อจำกัดสำหรับการนำมาปรับใช้กับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจาก การคุกคามทางเพศดังกล่าวมักปรากฏขึ้นในสถานที่ลับตาคน และผู้กระทำมักมีเจตนาที่จะกระทำการดังกล่าวต่อหน้าผู้ถูกคุกคามเพียงลำพังเท่านั้น จึงเป็นการยากสำหรับประชาชนหรือบุคคลทั่วไปที่จะสังเกตหรือเห็นถึงการกระทำดังกล่าวอย่างโจ่งแจ้งหรือเปิดเผย

⁴⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1173/2508

3.1.1.7 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 392

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 392 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจ โดยการขู่เข็ญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”⁵⁰

ดังนั้น จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ย่อมเห็นถึงเจตนาของบทบัญญัติดังกล่าวว่ามุ่งประสงค์ที่จะให้เกิดความปลอดภัยแก่ร่างกายของบุคคล⁵¹ และผู้กระทำความผิดฐานนี้จะเป็นบุคคลใดก็ได้ โดยไม่จำกัดอายุและเพศของผู้กระทำและผู้เสียหายไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานนี้ได้กำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของการกระทำไว้ คือ “ทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจโดยการขู่เข็ญ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะกระทำด้วยวาจาหรือด้วยอากัปกิริยา⁵² อันแสดงให้เห็นว่าจะทำให้เกิดภัยแก่ผู้ถูกขู่เข็ญ โดยจะเป็นภัยที่เกิดขึ้นในทันทีหรือในอนาคตก็ได้ และไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าผู้ถูกขู่เข็ญเสมอไป เช่น การส่งข้อความไปให้ผู้ถูกขู่เข็ญทราบถึงการขู่เข็ญว่าจะเกิดภัยดังกล่าวก็ได้ เป็นต้น⁵³

ทั้งนี้ การกระทำความผิดตามมาตรานี้ ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องประสงค์ที่จะให้ผู้ถูกขู่เข็ญกระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือจำยอมต่อสิ่งใดก็ได้ แต่ผลของการขู่เข็ญที่ได้กระทำลงนั้น ต้องเป็นเหตุให้ผู้ถูกขู่เข็ญเกิดความกลัวหรือความตกใจด้วยเสมอ การกระทำของผู้กระทำจึงจะเป็นความผิด และต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศบางประเภทที่เกิดขึ้นสามารถปรับกับองค์ประกอบของความผิดดังกล่าวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบของการคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยน เพื่อต่างตอบแทน (Quid Pro Quo) เนื่องจากผู้คุกคามทางเพศซึ่งอยู่ในฐานะเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา อาจขู่เข็ญว่าหากนิสิต นักศึกษาไม่ยินยอมที่จะตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคามตามที่ได้เสนอให้ นั้น จะปรับลดผลคะแนนที่นิสิต นักศึกษาจะได้รับให้น้อยลงกว่าปกติ หรือจะกลั่นแกล้งให้การประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำหรือไม่ผ่านการประเมินผลการเรียนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งที่ผู้คุกคามรับผิดชอบอยู่ จนทำให้ผู้ถูกคุกคามเกิดความกลัวกว่าจะได้รับ ความเสียหายในทางการเรียน

⁵⁰ อตราโทษแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558

⁵¹ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 191.

⁵² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 204/2492

⁵³ พิพัฒน์ จักรางกูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดลหุโทษ (กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร, 2536), หน้า 268.

หรือการขู่เข็ญดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง โดยขู่เข็ญว่าจะทำร้ายร่างกายของผู้ถูกคุกคาม หากผู้ถูกคุกคามไม่ยินยอมที่จะกระทำการอย่างใดเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ พบว่า การกระทำ ความผิดดังกล่าวข้างต้น อาจยังมีข้อจำกัดสำหรับการปรับใช้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาอยู่ ดังต่อไปนี้

ข้อจำกัดประการแรก คือ ผู้กระทำได้กระทำการโดยการขู่เข็ญให้ผู้ถูกขู่เข็ญเกิดความกลัวหรือความตกใจด้วย แต่จากการศึกษาถึงรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา หรือด้วยการสัมผัสทางกาย ตลอดจนการอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว กลับพบว่า พฤติกรรมการคุกคามทางเพศส่วนใหญ่ ผู้คุกคามไม่จำเป็นต้องมีการขู่เข็ญต่อผู้คุกคามเสมอไป เช่น การพูดจาแทะโลม การใช้สายตาจ้องมองอวัยวะเพศ การแสดงสีหน้าเจ้าชู้ การตอนเข้ามาดมหรือการนั่งใกล้ชิดเกินความจำเป็นโดยใช้บางส่วนของร่างกายสัมผัสผู้อื่นอย่างจงใจ รวมถึงการติดหรือส่งข้อความ หรือบทกลอนที่บรรยายเกี่ยวกับเพศในทางลามกให้แก่ผู้ถูกคุกคาม เป็นต้น

ข้อจำกัดประการที่สอง คือ แม้พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ผู้คุกคามจะได้กระทำการขู่เข็ญต่อผู้ถูกคุกคามก็ตาม แต่หากการขู่เข็ญที่เกิดขึ้นไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกขู่เข็ญเกิดความกลัวหรือความตกใจ การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมเป็นเพียงการพยายามกระทำความผิดตามมาตรา 392 ซึ่งเป็นเพียงความผิดลหุโทษ ผู้คุกคามทางเพศจึงไม่ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดลหุโทษนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 105⁵⁴

ดังนั้น จากข้อจำกัดทั้งสองประการข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่าแม้พฤติกรรมการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นบางประเภทในสถาบันการศึกษา จะเป็นความผิดตามมาตรา 392 ได้ก็ตาม แต่พฤติกรรมการคุกคามทางเพศส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น ผู้คุกคามมักไม่ได้ใช้วิธีการขู่เข็ญให้ผู้ถูกคุกคามเกิดความกลัวหรือความตกใจว่าจะเกิดภัยใดแก่ผู้ถูกคุกคาม เพียงแต่กระทำไปเพื่อประสงค์ที่จะตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคามที่มีอยู่ต่อผู้ถูกคุกคามเท่านั้น ประกอบกับผู้ถูกคุกคามทางเพศที่ถูกขู่เข็ญแต่ละราย ย่อมมีความสามารถในการรับรู้ถึงภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองที่แตกต่างกันออกไป การขู่เข็ญดังกล่าวจึงไม่เป็นเหตุที่จะทำให้ผู้ถูกคุกคามทุกคนต้องเกิดความรู้สึกกลัวหรือรู้สึกตกใจกับการขู่เข็ญของผู้คุกคามทางเพศเสมอไป

⁵⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 105 “ผู้ใดพยายามกระทำความผิดลหุโทษ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

3.1.1.8 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 บัญญัติว่า “ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”⁵⁵

ดังนั้น จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ย่อมเห็นถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าวว่ามุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองชื่อเสียงและเกียรติยศของผู้เสียหายเช่นเดียวกันกับความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326⁵⁶ และผู้กระทำความผิดฐานนี้จะเป็นบุคคลใดก็ได้โดยไม่จำกัดอายุและเพศของผู้กระทำและผู้เสียหายไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานนี้ได้กำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของการกระทำไว้ คือ “ดูหมิ่น” หมายความว่า การด่า การดูถูก การเหยียดหยาม การสบประมาท การทำให้อาย ซึ่งอาจกระทำโดยวาจา เช่น การด่าด้วยคำหยาบคายว่า “กูไม่เอามึงให้เสียน้ำ อีหน้าหัวควย”⁵⁷ คำว่า “อีสัตว์”⁵⁸ คำว่า “อีดอก”⁵⁹ หรือคำว่า “ไอ้หน้าโง่”⁶⁰ เป็นต้น หรืออาจกระทำด้วยกิริยาก็ได้ เช่น การให้ของลับ หรือการยกสั้นเท้าให้เป็นต้น ประกอบกับ การดูหมิ่นดังกล่าวต้องกระทำด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. “ซึ่งหน้า” หมายความว่า การกระทำที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกดูหมิ่นสามารถรับรู้ถึงการดูหมิ่นที่เกิดขึ้นได้ในขณะที่อยู่ใกล้ เพื่อป้องกันเหตุร้ายที่อาจเข้าถึงตัวได้เมื่อมีการดูหมิ่นดังกล่าว⁶¹ เช่น การด่าต่อหน้าผู้นั้นโดยตรง หรือการด่าไล่หลังผู้นั้นก็ได้อีก⁶² ดังนี้ การดูหมิ่นซึ่งหน้า จึงไม่รวมถึงการฝากข้อความให้ผู้อื่นไปบอก หรือการที่ผู้ถูกดูหมิ่นไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุในขณะนั้น⁶³ เช่น การใช้โทรศัพท์ด่ากันผ่านโปรแกรม Face Time หรือ Video Line ตลอดจนการโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายด่ากัน เป็นต้น การกระทำความผิดดังกล่าว จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการดูหมิ่นซึ่งหน้าตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁵⁵ อัตราโทษแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558

⁵⁶ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 245.

⁵⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1989/2506

⁵⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2220/2518

⁵⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2102/2521

⁶⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7572/2542

⁶¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3711/2557

⁶² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 856-857/2502

⁶³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 256/2509

2. “ด้วยการโฆษณา” หมายความว่า การทำให้แพร่หลายออกไป โดยไม่จำเป็นต้องทำต่อหน้าของผู้ถูกดูหมิ่นให้ได้รับทราบหรือได้ยินการดูหมิ่นที่เกิดขึ้นนั้นก็ได้⁶⁴ เช่น การดูหมิ่นด้วยการปิดประกาศในที่สาธารณะ การเอาข้อความดูหมิ่นปิดไว้ที่ห้องน้ำสาธารณะ การดูหมิ่นต่อหน้าผู้อื่นซึ่งมุ่งเหตุการณ์อยู่ในขณะนั้น การดูหมิ่นผ่านทางหนังสือพิมพ์ หรือการดูหมิ่นผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความผิดฐานนี้ กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา เช่น การพูดจาทะลอม การวิจารณ์รูปร่างในทางลามก หรือการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยอาการกิริยาประกอบกับคำพูด เช่น การจ้องมองอย่างกรุ่มกริมพร้อมพูดจาทะลอม หรือการแสดงท่าทางเจ้าชู้พร้อมเล่าเรื่องตลกเชิงลามก โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหล่านั้น ย่อมเป็นเพียงการใช้คำพูดธรรมดา และไม่ได้มีการใช้ถ้อยคำที่เป็นคำหยาบคายแต่ประการใด จึงเป็นเหตุให้การกระทำของผู้คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ไม่ได้มีลักษณะเป็นการด่า ตู้อก เหยียดหยาม สบประมาท หรือทำให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศเกิดความอาย การกระทำดังกล่าว จึงไม่เป็นการกระทำอันเป็นการดูหมิ่น

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไม่สามารถปรับใช้ได้กับองค์ประกอบของความผิดฐานดูหมิ่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393

3.1.1.9 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397

สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำในที่สาธารณะสถาน หรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง เป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

⁶⁴ พัทพ์ฒน์ จักรางกูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดลหุโทษ, หน้า 270.

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติดังกล่าว พบว่า บทบัญญัติมาตรา 397 มีเจตนารมณ์มุ่งประสงค์ที่จะไม่ให้เกิดความไม่สะดวกแก่บุคคลใดขึ้น⁶⁵ และบทบัญญัติดังกล่าวยังได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับ 22) พ.ศ. 2558 ซึ่งให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป โดยได้มีการแก้ไขทั้งองค์ประกอบภายนอกของความผิด และโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา 397 เดิม บัญญัติว่า “ผู้ใดในที่สาธารณสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล กระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการรังแก หรือข่มเหงผู้อื่น หรือกระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ทั้งนี้ ตามตารางเปรียบเทียบระหว่างมาตรา 397 เดิม และมาตรา 397 ปัจจุบัน ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของมาตรา 397 เดิม และปัจจุบัน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 เดิม	ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ปัจจุบัน
1. ผู้ใดในที่สาธารณสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล 2. กระทำด้วยประการใดๆ อันเป็น 2.1 การรังแก หรือ 2.2 ข่มเหงผู้อื่น หรือ 2.3 กระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือ เดือดร้อนรำคาญ โทษ : ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	1. ผู้ใด 2. กระทำด้วยประการใดๆ ต่อผู้อื่น อันเป็น 2.1 การรังแก 2.2 ข่มเหง 2.3 คุกคาม หรือ 2.4 กระทำให้ได้รับความอับอายหรือ เดือดร้อนรำคาญ โทษ : <u>ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท</u> วรรคสอง ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการ กระทำในที่สาธารณสถาน หรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะต่อไปในทางที่ <u>จะล่วงเกินทางเพศ</u> โทษ : <u>ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน</u> <u>หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</u>

⁶⁵ คณิต ญ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 195.

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 เดิม	ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ปัจจุบัน
	<p style="text-align: center;">วรรคสาม</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง เป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่นใด</p> <p>โทษ : ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท</p>

อนึ่ง เพื่อให้ทราบถึงเจตนารมณ์และแนวทางสำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษาถึงเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (กำหนดบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” กำหนดความผิดเกี่ยวกับศพ ความผิดเกี่ยวกับการคุกคาม และแก้ไขอัตราโทษปรับสำหรับความผิดลหุโทษ) ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 19/2557 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2557 พบว่า เอกสารประกอบการพิจารณาดังกล่าว มีสาระสำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศ ดังนี้

1. เหตุผลสำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 397 เนื่องจาก

1.1. มาตรา 397 เดิม แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติเฉพาะกรณีกระทำการอันเป็นการรังแก ข่มเหง หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำในที่รโหฐาน การคุกคาม การกระทำอันมีลักษณะล่วงเกินทางเพศ และการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกกระทำ จึงสมควรกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิด เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลในความเป็นส่วนตัวอันได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 35 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น⁶⁶

ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัตินี้ จึงมีความประสงค์ที่จะกำหนดความผิดให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในที่รโหฐาน และการกระทำอันมีลักษณะเป็นการคุกคามกรณีทั่วไป (Harassment) ในวรรคแรก ตลอดจน การกำหนดความผิดสำหรับการคุกคามที่มีลักษณะล่วงเกินทางเพศ (Sexual Harassment) ในวรรคสอง และการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกกระทำ ในวรรคสาม

⁶⁶ ปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32

1.2 อัตราโทษปรับสำหรับความผิดฐานดังกล่าว ยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงสมควรปรับปรุงโทษปรับให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ ผู้เขียนมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการพิจารณาอัตราโทษสำหรับความผิดตามมาตรา 397 ปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

การกระทำความผิดตามมาตรา 397 วรรคแรก ซึ่งรวมถึงการคุกคามกรณีทั่วไป กฎหมายได้บัญญัติโทษไว้เฉพาะ “โทษปรับไม่เกินห้าพันบาท” เท่านั้น ศาลจึงไม่มีอำนาจที่จะพิพากษาลงโทษจำคุกได้

การกระทำความผิดตามมาตรา 397 วรรคสอง ซึ่งรวมถึงการคุกคามที่มีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ กฎหมายได้บัญญัติโทษไว้ทั้ง “โทษปรับ” หรือ “โทษจำคุก” หรือ “ทั้งจำทั้งปรับ” ศาลจึงมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจสำหรับการพิพากษาลงโทษปรับหรือโทษจำคุกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะพิพากษาลงโทษทั้งโทษปรับและโทษจำคุกก็ได้

การกระทำความผิดตามมาตรา 397 วรรคสาม หากกระทำความผิดตามวรรคสอง เป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกระทำความผิด กฎหมายได้บัญญัติโทษไว้ทั้ง “โทษปรับและโทษจำคุก” ศาลจึงไม่มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจเหมือนการกระทำความผิดในวรรคสองที่จะพิพากษาลงโทษปรับหรือโทษจำคุกอย่างหนึ่งอย่างใดได้ แต่ต้องพิพากษาลงโทษทั้งโทษปรับและโทษจำคุกเท่านั้น

อนึ่ง หากพิจารณาในรายละเอียดของการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดในวรรคสองและวรรคสาม ตามเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พบว่า เนื้อหาสำหรับการแก้ไขอัตราโทษสำหรับกระทำความผิดทั้งสองวรรคนั้น คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เคยวิเคราะห์และเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยกำหนดให้การกระทำความผิดตามมาตรา 397 วรรคสอง มีระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทเท่านั้น และการกระทำความผิดตามมาตรา 397 วรรคสาม มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าโทษเดิมตามที่คณะรัฐมนตรีได้เสนอไว้ มีความแตกต่างจากบทบัญญัติในมาตรา 397 ในปัจจุบัน ซึ่งผ่านการพิจารณาของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 30 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2557 เนื่องจาก ที่ประชุมฯ เห็นว่าการคุกคามอันมีลักษณะเป็นการล่วงเกินทางเพศ และการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจากการอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกระทำความผิด ย่อมส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้เสียหาย จึงได้มีมติให้แก้ไขโทษตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่คณะรัฐมนตรีได้เสนอมาเพื่อให้มีความเหมาะสมมากขึ้น สำหรับการกระทำความผิดในมาตรา 397 วรรคสองและวรรคสาม

2. ข้อมูลทางวิชาการสำหรับการประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ ในมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

แนวทางในการบัญญัติให้การกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศเป็นความผิดทางอาญานั้น พบว่า คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ศึกษาถึงความผิดฐานคุกคามในมาตรา 222-33 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Criminal Code of the French Republic) ซึ่งมีสาระสำคัญคือการคุกคามบุคคลอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์อันมีลักษณะทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกหนึ่งปี และปรับหนึ่งหมื่นห้าพันยูโร”

อนึ่ง จากการศึกษาของผู้เขียนที่เกี่ยวกับความผิดฐานคุกคามทางเพศข้างต้น พบว่า เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้มีการอ้างอิงถึงมาตรา 222-33 (เดิม) แห่งประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งได้บัญญัติให้การคุกคามทางเพศที่จะเป็นความผิดทางอาญาได้นั้น มีแต่เฉพาะการคุกคามบุคคลอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์อันมีลักษณะทางเพศเท่านั้น เช่น ผู้บังคับบัญชาเสนอเงื่อนไขให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ว่าหากจำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้บังคับบัญชาแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาจะได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ตกลงกันไว้เป็นการตอบแทน เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมการคุกคามทางเพศประเภทอื่นๆ ของผู้คุกคามที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดดังกล่าว ยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดฐานคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสในอดีต

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาถึงพัฒนาการของการบัญญัติฐานความผิดดังกล่าวของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเพิ่มเติม พบว่า ความผิดฐานคุกคามทางเพศตามที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการบัญญัติขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) กำหนดว่า “การคุกคามบุคคลอื่น โดยใช้คำสั่ง การขู่เข็ญ หรือการใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อได้รับประโยชน์ทางเพศ โดยบุคคลที่ใช้อำนาจโดยมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องระวางโทษ”

ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติฐานความผิดดังกล่าวเป็น “การคุกคามบุคคลอื่น โดยการออกคำสั่ง การขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการใช้แรงกดดันอย่างรุนแรง เพื่อได้รับประโยชน์ทางเพศ โดยบุคคลที่ใช้อำนาจโดยมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องระวางโทษ”

เมื่อปี พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติฐานความผิดดังกล่าวเป็น “การคุกคามบุคคลอื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อได้รับประโยชน์ทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกหนึ่งปี และปรับหนึ่งหมื่นห้าพันยูโร”

จนกระทั่ง เมื่อปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) ฝ่ายนิติบัญญัติของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้มีความครอบคลุมถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในประเภทอื่นๆ และได้กำหนดโทษให้มีความเหมาะสมสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภท ตลอดจนการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น หากการกระทำดังกล่าวเข้าลักษณะของเหตุฉกรรจ์ตามที่กฎหมายได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากบทบัญญัติของฐานความผิดที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) นั้น ได้ถูกตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ฉะนั้น บทบัญญัติดังกล่าวที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นใหม่นี้จึงมีความละเอียดชัดเจนมากกว่าบทบัญญัติในอดีต และได้กำหนดให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) โดยมีรายละเอียดกำหนดไว้ในมาตรา 222-33 ดังนี้

I. การคุกคามทางเพศ หมายถึง การกระทำต่อบุคคลอื่น โดยลักษณะกระทำซ้ำ ด้วยคำพูดหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศ โดยกระทบกระเทือนศักดิ์ศรีเพราะเหตุแห่งลักษณะย่ำยีศักดิ์ศรีหรือเหยียดหยาม หรือโดยการทำให้อีกฝ่ายอยู่ในสถานการณ์ถูกข่มขู่ เป็นปฏิปักษ์หรือตกใจกลัว

II. การกระทำที่ไม่ได้มีลักษณะกระทำซ้ำก็ให้ถือเป็นการคุกคามทางเพศ ถ้ามีการใช้การกดดันอย่างรุนแรงในทุกรูปแบบ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงและชัดเจนในการได้รับการกระทำทางเพศที่ผู้กระทำการ เพื่อประโยชน์ของผู้กระทำหรือของบุคคลที่สาม

III. การกระทำตามข้อ I. และข้อ II. ต้องระวางโทษจำคุกสองปีและปรับสามหมื่นยูโร การกระทำความผิดดังกล่าวจะต้องระวางโทษจำคุกสามปีและปรับสี่หมื่นห้าพันยูโร ถ้าได้กระทำการ ดังต่อไปนี้

1. โดยบุคคลที่ใช้อำนาจโดยมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่
2. ได้กระทำต่อเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปี
3. ได้กระทำกับบุคคลโดยผู้กระทำรู้ถึงความอ่อนแอ เพราะเหตุแห่งอายุ ความเจ็บป่วย ความพิการทางกายหรือทางจิตใจ หรือการตั้งครรภ์
4. ได้กระทำกับบุคคลโดยผู้กระทำรู้ถึงความอ่อนแอหรือความที่ต้องพึ่งพาผู้กระทำ เพราะเหตุแห่งความผ่นผวนทางสภาวะทางเศรษฐกิจหรือสังคม
5. โดยการกระทำดังกล่าวได้เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้กระทำมากกว่าหนึ่งคน ในฐานะเป็นผู้ลงมือกระทำความผิด หรือในฐานะเป็นผู้สมรู้ร่วมคิด

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาทบทวนบัญญัติความผิดฐานคุกคามทางเพศ มาตรา 222-33 ในปี พ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018) ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ความผิดฐานดังกล่าวได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ละเอียดและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้⁶⁷

“I. การคุกคามทางเพศ หมายถึง การกระทำต่อบุคคลอื่น โดยลักษณะกระทำซ้ำ ด้วยคำพูดหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศหรือทางกีดกันทางเพศ โดยกระทบกระเทือน ศักดิ์ศรีเพราะเหตุแห่งลักษณะย้ายศักดิ์ศรีหรือเหยียดหยาม หรือโดยการทำให้อื่นอยู่ในสถานการณ์ ถูกข่มขู่ เป็นปฏิปักษ์หรือตกใจกลัว

การกระทำความผิดดังกล่าว ให้รวมถึงการกระทำดังต่อไปนี้ด้วย

1. เมื่อคำพูดหรือพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นต่อผู้ถูกระทำรายเดิมโดยผู้กระทำหลายคน ซึ่งเกิดจากการร่วมมือกันหรือเกิดจากการยุยงของผู้กระทำคนอื่นๆ แม้ผู้กระทำเหล่านั้นจะไม่ได้กระทำการดังกล่าวในลักษณะกระทำซ้ำด้วยก็ตาม

2. เมื่อคำพูดหรือพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นต่อผู้ถูกระทำรายเดิมอย่างต่อเนื่อง โดยผู้กระทำหลายคนรู้อยู่แล้วว่าคำพูดหรือพฤติกรรมนั้นมีลักษณะเป็นการกระทำซ้ำ

II. การกระทำที่ไม่ได้มีลักษณะกระทำซ้ำก็ให้ถือเป็นการคุกคามทางเพศ ถ้ามีการใช้การกดดันอย่างรุนแรงในทุกรูปแบบ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงและชัดเจนในการได้รับการกระทำทางเพศที่ผู้กระทำต้องการ เพื่อประโยชน์ของผู้กระทำหรือของบุคคลที่สาม

III. การกระทำตามข้อ I. และข้อ II. ต้องระวางโทษจำคุกสองปีและปรับสามหมื่นยูโร การกระทำความผิดดังกล่าวจะต้องระวางโทษจำคุกสามปีและปรับสี่หมื่นห้าพันยูโร ถ้าได้กระทำการ ดังต่อไปนี้

1. โดยบุคคลที่ใช้อำนาจโดยมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่
2. ได้กระทำต่อเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปี
3. ได้กระทำกับบุคคลโดยผู้กระทำรู้ถึงความอ่อนแอ เพราะเหตุแห่งอายุ ความเจ็บป่วย ความพิการทางกายหรือทางจิตใจ หรือการตั้งครรภ์
4. ได้กระทำกับบุคคลโดยผู้กระทำรู้ถึงความอ่อนแอหรือความที่ต้องพึ่งพาผู้กระทำ เพราะเหตุแห่งความผันผวนทางสภาวะทางเศรษฐกิจหรือสังคม

⁶⁷ Code penal, "Article 222-33," [Online] Accessed: 11 April 2019. Available from: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=505EF7D353A464FDE13C81C174908017.tplefr34s_3?idSectionTA=LEGISCTA000021796946&cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20200325

5. โดยผู้กระทำความผิดมากกว่า 1 คน ในฐานะเป็นผู้ลงมือกระทำความผิด หรือในฐานะเป็นผู้สมรู้ร่วมคิด
6. โดยการอาศัยการบริการสื่อสารสาธารณะออนไลน์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือดิจิทัลอื่นใด
7. ในขณะที่มีเด็กอยู่ด้วยระหว่างกระทำการดังกล่าว
8. โดยบุพการีหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งมีอำนาจในทางนิตินัยหรือพฤตินัยเหนือกว่าผู้ถูกระทำ

ดังนั้น การบัญญัติความผิดฐานคุกคามทางเพศตามมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จึงเกิดขึ้นจากศึกษาถึงความผิดฐานคุกคามทางเพศ (เดิม) ในประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเพียงประเทศเดียวเท่านั้น โดยที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญายังไม่ได้ศึกษาถึงการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวซึ่งมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนและครอบคลุมมากกว่าฐานความผิด (เดิม) ทั้งที่การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ของประเทศไทยได้มีการดำเนินการศึกษาถึงแนวทางการกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศขึ้นในภายหลังจากที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวให้แล้วเสร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) และที่สำคัญ คือ คณะกรรมการฯ ยังไม่ได้มีการศึกษาถึงการกำหนดฐานความผิดดังกล่าวของประเทศอื่นๆเพิ่มเติมอย่างรอบด้านอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ จากการศึกษาถึงองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ประกอบกับ เหตุผลและแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว ตามเอกสารประกอบการพิจารณาของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติข้างต้นแล้วนั้น ผู้เขียนเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ อันเป็นอุปสรรคต่อการปรับใช้กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษา ดังต่อไปนี้

ข้อจำกัดประการแรก คือ ความไม่ชัดเจนของการบัญญัติองค์ประกอบภายนอกของความผิดตามมาตรา 397 วรรคสอง ในส่วนของการกระทำซึ่งบัญญัติว่า “การคุกคามอันมีลักษณะล่วงละเมิดทางเพศ” กล่าวคือ การบัญญัติถึงองค์ประกอบสำหรับการกระทำความผิดฐานนี้ มีลักษณะเป็นการบัญญัติกฎหมายไว้อย่างกว้าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะของกฎหมายอาญาที่จำต้องบัญญัติให้การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นความผิดไว้โดยชัดแจ้งและแน่นอน ทั้งนี้ แม้ว่าในทางปฏิบัติจะไม่สามารถกำหนดเป็นการเฉพาะเจาะจงถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศได้อย่างครบถ้วนก็ตาม แต่การบัญญัติถึงองค์ประกอบในส่วนของการกระทำสำหรับความผิดฐานดังกล่าว ก็ยังคงจะต้องมีการบัญญัติองค์ประกอบความผิดที่จะทำให้ผู้ที่กระทำความผิดฐานดังกล่าวทราบถึงการกระทำของตนเองได้ว่าหากมีการกระทำเช่นนั้นเกิดขึ้นในทางใดทางหนึ่งแล้ว การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำความผิดฐานนี้ได้

อนึ่ง หากพิจารณาถึงองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว กับพฤติกรรมที่มักปรากฏเป็นข่าวอยู่เป็นประจำ คือ พฤติกรรมที่ครู อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ได้การเสนอเงื่อนไข เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการเรียนแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นผู้ถูกคุกคาม ให้จำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม (Request for Sexual Favors) ย่อมเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้มีการบัญญัติถึงการกระทำในลักษณะนี้ไว้อย่างชัดเจน ผู้กระทำจึงไม่อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ซึ่งตรงกันข้ามกับมาตรา 222-33 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งประเทศไทยได้เคยดำเนินการศึกษาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดฐานนี้มาก่อนแล้ว ได้มีการบัญญัติให้การกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศในลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดไว้อย่างชัดเจน อันเป็นการบัญญัติกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับสุภาษิตทางกฎหมายที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ หากไม่มีกฎหมาย” (No crime nor punishment without law)

ด้วยเหตุนี้ จากการพิจารณาถึงบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นได้ว่าการบัญญัติองค์ประกอบความผิดไว้มิชัดเจนเพียงพอ นั้น อาจทำให้ความผิดฐานดังกล่าวในส่วนการกระทำการคุกคามอันมีลักษณะที่ส่อไปในทางจะล่วงเกินทางเพศ ขัดต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญา ซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และที่สำคัญ คือ การบัญญัติดังกล่าวย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 29 วรรคแรกแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งกำหนดว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้” หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ บุคคลที่จะต้องรับโทษทางอาญาตามความผิดฐานคุกคามทางเพศในมาตรา 397 วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายอาญาได้นั้น บทบัญญัติดังกล่าวจะต้องมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนเพียงพอว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศใดบ้างที่เกิดขึ้นแล้วจะเป็นการกระทำความผิด โดยปราศจากความคลุมเครือหรือข้อสงสัยในการกระทำความผิดฐานดังกล่าว

ฉะนั้น แม้ประเทศไทยจะได้มีการบัญญัติความผิดฐานคุกคามทางเพศไว้ในบทบัญญัติดังกล่าวของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับ 22) พ.ศ. 2558 แล้วก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวย่อมถือได้ว่าในส่วนของข้อกำหนดองค์ประกอบของการกระทำก็ยังคงขัดหรือแย้งกับหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญาที่ได้มีการรับรองไว้ในบทบัญญัติข้างต้นของรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน และผลของการขัดหรือแย้งในส่วนดังกล่าวของฐานความผิดนั้น ย่อมส่งผลให้บทบัญญัติความผิดในส่วนดังกล่าวไม่สามารถมีผลใช้บังคับได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 5 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁶⁸

ทั้งนี้ แม้ประเทศไทยจะยังไม่ได้มีกรณีศาลรัฐธรรมนูญหรือคู่ความแห่งคดีได้กระทำการโต้แย้งว่าความผิดในส่วนดังกล่าวของมาตรา 397 วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทยหรือไม่ก็ตาม⁶⁹ แต่หากศึกษาเทียบเคียงกับต่างประเทศ พบว่า กรณีปัญหาเช่นนี้เคยเกิดขึ้นกับความผิดฐานคุกคามทางเพศที่ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 222-33 ของประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสในช่วงปี พ.ศ. 2545 (ค.ศ.2002) มาแล้ว⁷⁰ กล่าวคือ ศาลฎีกาของของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้ยื่นคำร้องถึงตุลาการรัฐธรรมนูญ (Constitutional Council) ตามคำขอของนาย Gerard D. เพื่อให้วินิจฉัยว่าบทบัญญัติในฐานความผิดดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้มีการระบุชัดเจน

⁶⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 5 “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

⁶⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 212 “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา 5 และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา 5 นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าวหรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใดๆ”

⁷⁰ ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรา 222-33

“การคุกคามบุคคลอื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อได้รับประโยชน์ทางเพศต้องระวางโทษจำคุกหนึ่งปี และปรับหนึ่งหมื่นห้าพันยูโร”

ถึงองค์ประกอบของการกระทำความผิด จึงทำให้ขัดต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญา หลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย และหลักการคาดหมายได้ล่วงหน้าของกฎหมาย⁷¹

ตุลาการรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฝรั่งเศสจึงได้วินิจฉัยว่า ฝ่ายนิติบัญญัติต้องเคารพต่อหลักการของรัฐธรรมนูญมาตรา 34 ซึ่งกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจออกกฎหมายเพื่อกำหนดเรื่องต่างๆหลายเรื่อง รวมทั้งเรื่องกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญา และต้องเคารพหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญาที่ได้มีการบัญญัติไว้ในข้อ 8 ของคำประกาศสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง พ.ศ. 2332 (The French Declaration of the Rights of Man and Citizen 1789) ซึ่งกำหนดว่า “กฎหมายจะต้องกำหนดโทษอาญาที่จำเป็นอย่างเคร่งครัดและชัดเจน และไม่มีใครจะถูกลงโทษโดยกฎหมายก่อนที่กฎหมายจะบังคับใช้” ด้วยเหตุนี้ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) ตุลาการรัฐธรรมนูญจึงมีคำวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวว่าความผิดฐานคุกคามทางเพศดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญของประเทศ เนื่องจากเป็นการบัญญัติถึงองค์ประกอบของความผิดในส่วนของ การกระทำที่ค่อนข้างกว้าง โดยไม่มีการระบุให้เกิดความชัดเจนว่าการกระทำอย่างไรเป็นการคุกคามต่อผู้อื่น⁷²

ฉะนั้น ผลของคำวินิจฉัยที่เกิดขึ้นจึงส่งผลให้บทบัญญัติของความผิดฐานดังกล่าวใช้บังคับต่อไปอีกไม่ได้ นับตั้งแต่วันที่ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ ความผิดฐานดังกล่าวสิ้นผลบังคับใช้ นับตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) เป็นต้นไป และยังส่งผลให้คดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาของผู้ร้องขอ และคดีอื่นๆเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานดังกล่าวที่ยังไม่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลสิ้นผลไปด้วย นับตั้งแต่วันที่มีการประกาศคำวินิจฉัยของตุลาการรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน⁷³ ด้วยเหตุนี้ ความผิดฐานคุกคามทางเพศที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 222-33 ของประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบของการกระทำความผิดให้เกิดความชัดเจนและมีรายละเอียดเพิ่มเติมให้ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการศึกษาถึงพัฒนาการของความผิดฐานดังกล่าวที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ดังนั้น จากข้อจำกัดประการแรก อาจสรุปได้ว่า การบัญญัติองค์ประกอบของความผิดในส่วนของ การกระทำความผิดตามมาตรา 397 วรรคสอง ยังไม่มีความชัดเจนและแน่นอนเพียงพออันขัดต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญา และไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่ออนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาอีกด้วย

⁷¹ ปกป้อง ศรีสนิท, "การทำให้กฎหมายอาญาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในประเทศฝรั่งเศส," วารสารรัฐศาสตร์นิเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 3, ฉบับที่ 2 ม.ค. - มิ.ย. 2561: 68-72.

⁷² เรื่องเดียวกัน

⁷³ Conseil Constitutionnel, "Selection of Qpc Decisions." [Online] Accessed: 11 April 2019. Available from: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/selection-of-qpc-decisions>

ข้อจำกัดประการที่สอง คือ การบัญญัติถึงองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 397 วรรคสอง ในส่วนของการกระทำซึ่งบัญญัติว่า “การคุกคามอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ” ที่ไม่มีความชัดเจนและแน่นอนนั้น ย่อมนำมาซึ่งปัญหาการตีความของผู้ใช้กฎหมายที่อาจตีความการกระทำดังกล่าวได้ตามอำเภอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การก่อให้เกิดข้อสงสัยว่าการกระทำดังกล่าวมีขอบเขต และความหมายมากน้อยเพียงใด เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้มีการบัญญัติถึงบทนิยามสำหรับการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับ บทบัญญัติดังกล่าวเพิ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาเป็นระยะเวลาไม่นานมากนัก จึงทำให้ยังไม่มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดขอบเขตที่แน่นอนและชัดเจนว่าการกระทำดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา ด้วยการสัมผัสกาย และด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการทำความผิดได้ด้วยหรือไม่

ฉะนั้น จากกรณีปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงพบว่าคำพิพากษาของศาลฎีกาสำหรับข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบางคดียังไม่เป็นไปตามแนวทางที่นักนิติศาสตร์โดยส่วนใหญ่และนานาอารยประเทศต่างยอมรับและถือปฏิบัติกันมา เช่น กรณีผู้กระทำความผิดได้แอบติดตั้งกล้องบันทึกภาพไว้ที่ใต้โต๊ะทำงานในห้องตรวจคนไข้ และกระทำการบันทึกภาพสรีระร่างกายของผู้เสียหายตั้งแต่ช่วงลิ้นปี่จนถึงอวัยวะช่วงขาจนมองเห็นกระโปรงที่ผู้เสียหายสวมใส่ ตลอดจนมองเห็นขาที่อ่อนล้าและขาที่อ่อนบน โดยที่กล้องบันทึกภาพมีแสงไฟสำหรับเพิ่มความสว่าง เพื่อให้มองเห็นภาพใต้บริเวณกระโปรงของผู้เสียหายได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น อันถือเป็นการกระทำที่ส่อให้เห็นถึงความใคร่และกามารมณ์ โดยที่ผู้เสียหายไม่รู้เห็นหรือสมัครใจยินยอม แม้ผู้กระทำจะไม่ได้สัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหายโดยตรงก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศและมีการใช้กำลังประทุษร้ายต่อจิตใจของผู้เสียหายแล้ว ด้วยเหตุนี้ ศาลฎีกาจึงได้มีคำพิพากษาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดฐานกระทำอนาจาร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 และเป็นการรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะสถาน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 397 อีกด้วย⁷⁴

ดังนั้น จากคำพิพากษาของศาลฎีกาในคดีดังกล่าวข้างต้น จึงสะท้อนให้เห็นได้ว่าองค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นตัวแทนผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาอาชญากรรมดังกล่าว ยังคงมีความเห็นว่าพฤติกรรมการแอบติดตั้งกล้องบันทึกภาพเพื่อบันทึกภาพสรีระร่างกายของผู้เสียหายเป็นการกระทำอนาจารอยู่ ทั้งที่ความเป็นจริงไม่ปรากฏว่ามีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหายแต่อย่างใด ฉะนั้น การตีความของศาลว่าพฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้นในคดีจึงยังไม่ถูกต้องตามแนวทางของคำพิพากษาของศาลฎีกา นักนิติศาสตร์ และกฎหมายของประเทศต่างๆโดยส่วนใหญ่ที่กำหนดไว้ว่าพฤติกรรมที่จะเป็นการกระทำอนาจารได้นั้น ต้องมีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหายร่วมด้วย หากไม่มีการสัมผัสดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว ย่อมถือไม่ได้ว่าพฤติกรรมของ

⁷⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12983/2558

ผู้กระทำความผิดเป็นการกระทำอนาจารได้เลย แต่คงเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศต่อผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเพียงขั้นตอนก่อนการลงมือกระทำความผิดฐานอื่นๆ เช่น ความผิดฐานกระทำอนาจาร ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น เท่านั้น

ยิ่งไปกว่านี้ แม้ศาลฎีกาในคดีดังกล่าวจะได้พิพากษาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 397 ด้วยก็ตาม แต่ก็ยังคงมีข้อสังเกตว่าการตัดสินคดีนั้นไม่ได้มีการวินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ เนื่องจากในขณะที่มีการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นยังไม่ได้การแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบในส่วนของกระทำการคุกคามอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศตามมาตรา 397 (ปัจจุบัน) จึงทำให้การกระทำความผิดดังกล่าวสามารถปรับใช้ได้แต่เฉพาะบทบัญญัติตามมาตรา 397 (เดิม) ซึ่งมีผลใช้บังคับในขณะที่การกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นเท่านั้น ฉะนั้น คำพิพากษาของศาลฎีกาฉบับดังกล่าวจึงยังไม่ได้มีการวางแนวทางสำหรับการกำหนดขอบเขตหรือบทนิยามของการคุกคามทางเพศซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มักเกิดขึ้นในสภาพสังคมไว้แต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดบทนิยามสำหรับ “การคุกคามทางเพศ” ขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง ย่อมจะส่งผลทำให้เกิดการกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างชัดเจนและแน่นอนว่าพฤติกรรมกรรมดังกล่าวควรครอบคลุมถึงการกระทำใดบ้าง และเพื่อให้ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเอาความผิดฐานต่างๆ มาปรับใช้ได้ตรงกับกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจริง โดยไม่จำเป็นต้องตีความการกระทำดังกล่าวให้เกิดความสับสน และที่สำคัญ คือ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศ กับความผิดที่เกี่ยวกับเพศฐานอื่นๆ เช่น ความผิดฐานกระทำอนาจาร หรือความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ดังนั้น จากข้อจำกัดประการที่สอง อาจสรุปได้ว่า เมื่อไม่ได้มีการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจน ย่อมนำมาซึ่งปัญหาการตีความและการปรับใช้บทบัญญัติฐานความผิดต่างๆ อย่างไม่เหมาะสมกับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น

ข้อจำกัดประการที่สาม คือ โทษทางอาญาที่บัญญัติไว้สำหรับการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ยังไม่ได้สัดส่วนกับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา ด้วยการสัมผัสกายหรือด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำความผิด ตลอดจน การใช้อำนาจของผู้คุกคามเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อให้ผู้ถูกคุกคามจำยอมต้องกระทำการเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศก็ได้

ด้วยเหตุนี้ พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภท จึงส่งผลกระทบต่อแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามในแต่ละรายแตกต่างกันออกไปตามการเกิดขึ้นของพฤติกรรมในแต่ละประเภทรูปนั้นๆด้วย แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคาม ย่อมเห็นได้ชัดเจนว่าพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยวิธีใดก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกคุกคามในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพร่างกาย เช่น การเกิดบาดแผลหรือรอยฟกช้ำจากการต่อสู้ขัดขืน หรือการพยายามฆ่าตัวตายเพื่อให้ตนพ้นจากการเป็นทุกข์จากการถูกรังแกทางเพศ เป็นต้น ด้านสภาพจิตใจและอารมณ์ความรู้สึก เช่น การเกิดอาการภาวะเครียด กังวล เก็บกด ซึมเศร้า หดหู่ สิ้นหวัง อับอาย หวาดระแวง รวมถึงการเกิดความรู้สึกด้อยคุณค่า และสูญเสียความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่อการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ย่อมส่งผลกระทบต่อด้านสภาพการเรียนรู้ของผู้ถูกคุกคามเป็นอย่างมาก เช่น การไม่ประสงค์ที่จะไปศึกษาเล่าเรียนตามปกติ การย้ายสถาบันการศึกษา การย้ายสาขาวิชาหรือคณะที่กำลังศึกษาอยู่ การลาออกจากสถาบันการศึกษา การไม่มีสมาธิต่อการเรียน และการถูกปฏิเสธหรือกลั่นแกล้งจากอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาอันเป็นการตอบโต้ที่ไม่ยอมรับตามข้อเสนอของผู้คุกคาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถส่งผลกระทบต่อด้านสังคมของผู้ถูกคุกคามได้อีกด้วย เช่น การขาดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน ครูบาอาจารย์ สมาชิกภายในครอบครัว จนทำให้ผู้ถูกคุกคามไม่อาจเปิดเผยถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามที่เกิดขึ้นแก่ตนเองให้บุคคลอื่นรับรู้ได้ เป็นต้น

ฉะนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบความผิดในส่วนของกรกระทำอันเป็นการคุกคามที่มีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 วรรคสอง ให้เป็นเพียงความผิดในภาค 3 คือ ความผิดลหุโทษ ซึ่งสามารถกำหนดโทษจำคุกได้ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับนั้น⁷⁵ ย่อมไม่สอดคล้องกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามที่จะได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรงในหลายๆด้านจากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น เนื่องจาก หากมีการกำหนดให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดลหุโทษ ย่อมแสดงนัยที่สำคัญว่า การกระทำที่เกิดขึ้นเป็นเพียงความผิดเล็กน้อยๆ และยังไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ถูกคุกคามอย่างร้ายแรง จึงกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดให้มีอัตราโทษที่ไม่สูงตามไปด้วย

⁷⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102 “ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาความผิดฐานคุกคามทางเพศในมาตรา 222-33 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ไม่ว่าจะพื้นฐานความผิด (เดิม) หรือฐานความผิด (ใหม่) ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันก็ตาม ย่อมเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละประเภทสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ถูกคุกคามได้เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ สาธารณรัฐฝรั่งเศสจึงได้กำหนดให้ความผิดฐานนี้เป็น “ความผิดมิชฌิมโทซ” หรือเรียกว่า “Les délits” ซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่กำหนดโทษให้มีความร้ายแรงในระดับกลาง และความผิดฐานดังกล่าวยังได้กำหนดโทษทางอาญาไว้สำหรับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทให้มีอัตราโทษที่สูงกว่าอัตราโทษของประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อให้การกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวมีความได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดนั้นๆ ดังจะเห็นได้จากการจัดจำแนกองค์ประกอบของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศกับโทษทางอาญาที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดฐานดังกล่าวของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังนี้

1. ถ้าการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยการแสดงอาการกิริยาท่าทาง หรือด้วยการเสนอผลประโยชน์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ “จำคุกสองปีและปรับสามหมื่นยูโร”

2. ถ้าการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทข้างต้นที่เกิดขึ้น เข้าลักษณะของเหตุฉกรรจ์ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ เช่น การคุกคามทางเพศดังกล่าวเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ หรือเกิดขึ้นจากการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ “จำคุกสามปีและปรับสี่หมื่นห้าพันยูโร”

ยิ่งไปกว่านี้ หากได้มีการพิจารณาสำหรับการกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศตามกฎหมายของประเทศอื่นๆ ที่ผู้เขียนได้กล่าวต่อไปในบทที่ 4 ว่าด้วยมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ เช่น การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐอินเดียก็ได้มีการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดฐานดังกล่าวไว้ค่อนข้างสูง โดยแบ่งตามการเกิดขึ้นของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทอีกด้วย

ดังนั้น จากข้อจำกัดประการที่สาม อาจสรุปได้ว่า อัตราโทษตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้สำหรับการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ไม่สมควรที่จะกำหนดให้เป็นเพียงความผิดลหุโทษ เนื่องจากอัตราโทษสำหรับความผิดประเภทนี้มีจำนวนอัตราโทษที่ไม่สูงมาก จึงทำให้โทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดยังไม่ได้สัดส่วนกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทที่สามารถส่งผลกระทบต่อผู้ถูกคุกคามซึ่ง

เป็นนิสิต นักศึกษา

ข้อจำกัดประการที่สี่ คือ แม้ความผิดฐานคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญาจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ซึ่งผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายไม่สามารถตกลงประนีประนอมยอมความกันเพื่อให้คดีอาญาที่เกิดขึ้นมานั้นระงับไปได้ก็ตาม แต่เมื่อความผิดดังกล่าวเป็นเพียงความผิดลหุโทษ จึงเปิดโอกาสให้แก่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสามารถดำเนินการเปรียบเทียบให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ⁷⁶ สำหรับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้นได้

ด้วยเหตุนี้ หากผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามการเปรียบเทียบดังกล่าวแล้ว คดีอาญาที่เกิดขึ้นย่อมเป็นอันเลิกกัน และสิทธินำคดีอาญาของผู้เสียหาย และพนักงานอัยการมาฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้ลงโทษผู้กระทำความผิด ย่อมต้องระงับลงตามไปด้วย⁷⁷

ฉะนั้น ผู้กระทำความผิดจึงไม่ต้องรับโทษอย่างสาสมกับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศ จึงทำให้การกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ นอกจากจะมีอัตราโทษที่ไม่สูงมากแล้ว โทษดังกล่าวก็ยังไม่สามารถนำมาใช้เพื่อลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในทางปฏิบัติได้จริง และไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้แทนทดแทน และยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำการคุกคามทางเพศซ้ำขึ้นอีกในอนาคต ตลอดจน โทษดังกล่าวยังไม่อาจป้องปรามให้บุคคลทั่วไปในสังคมเกิดความเกรงกลัวต่อโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญ คือ เมื่อผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ ก็ย่อมที่จะมีความสามารถในการชำระค่าปรับในอัตราโทษอย่างสูงได้โดยง่าย คือ จำนวนหนึ่งหมื่นบาท ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนอัตราโทษที่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเท่าที่ควร

ดังนั้น จากข้อจำกัดประการที่สี่ อาจสรุปได้ว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องสำหรับการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศตามมาตรา 397 สามารถระงับได้โดยง่าย และผู้กระทำความผิดอาจไม่ต้องโทษอย่างสาสมกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นอีกด้วย

⁷⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 “ คดีอาญาเลิกกันได้ ดังต่อไปนี้

(2) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว”

⁷⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 “สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป ดังต่อไปนี้

(3) เมื่อคดีเลิกกันตามมาตรา 37 ”

ข้อจำกัดประการที่ห้า คือ เจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมาย สำหรับการกระทำความผิดตามมาตรา 397 คือ มุ่งหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวโดยทั่วไปของผู้เสียหายเป็นสำคัญเท่านั้น⁷⁸ ด้วยเหตุนี้ องค์ประกอบภายนอกของการกระทำความผิดฐานดังกล่าวจึงประกอบไปด้วยลักษณะของการกระทำความผิดทั้งหมดที่บ่งชี้ให้เห็นว่าผู้กระทำมีเพียงเจตนารังแกข่มเหง หรือทำให้ผู้เสียหายเกิดความอับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญจากการกระทำความผิดฐานดังกล่าวเท่านั้น เช่น กรณีผู้กระทำความผิดตำผู้เสียหายเข้าไปมาหลายครั้ง ณ ประตูหน้าบ้านผู้เสียหายในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยุ่เสียหายกำลังหลับนอนอยู่⁷⁹ หรือกรณีผู้กระทำความผิดจอดรถขวางกั้นไม่ให้ผู้เสียหายสามารถถอยรถยนต์ออกจากซอยที่พิพาทกันได้⁸⁰ เป็นต้น

ฉะนั้น ความผิดฐานนี้จึงไม่ได้มุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองถึงกรณีของผู้เสียหายถูกกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการในทางเพศหรือความใคร่ทางกามารมณ์ของผู้กระทำความผิด ดังเช่นความผิดเกี่ยวกับเพศฐานต่างๆ เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ความผิดฐานกระทำอนาจาร เป็นต้น ทั้งนี้ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา287 ในลักษณะที่ 9 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใด

ดังนั้น จากกรณีศึกษาถึงพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับ 22) พ.ศ. 2558 จะเห็นได้ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวให้ครอบคลุมถึงการกระทำอันเป็นการคุกคาม ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องกระทำการใดในทางเพศหรือในทางลามกก็ได้ แต่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความเสียหายแก่ผู้ถูกระทำ โดยมีนัยว่าเป็นการกำหนดองค์ประกอบภายนอกของการกระทำความผิดที่มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายเหมือนเช่นเดียวกับการที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำการรังแก ข่มเหง ทำให้เกิดความอับอาย หรือทำให้เดือดร้อน ฉะนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 397 วรรคแรก จึงเหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานดังกล่าว

⁷⁸ เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (กำหนดบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” กำหนดความผิดเกี่ยวกับศพ ความผิดเกี่ยวกับการคุกคาม และแก้ไขอัตราโทษปรับสำหรับความผิดลหุโทษ) ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 19/2557 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2557 หน้า12.

⁷⁹ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1398/2506

⁸⁰ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1908/2518

ตรงกันข้าม เมื่อพิจารณาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 397 วรรคสอง พบว่า เป็นการกำหนดให้การคุกคามอันเป็นการกระทำในลักษณะที่สื่อไปในที่จะล่วงเกินทางเพศ (Sexual Harassment) เป็นความผิดไว้ด้วยนั้น ย่อมเห็นได้ว่าเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบในส่วนของการกระทำความผิดฐานดังกล่าวขึ้นมาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่า การกระทำการคุกคามในมาตรา 397 วรรคแรก แต่หากพิเคราะห์ลึกลงไปถึงเจตนารมณ์ของการกำหนดให้ความผิดฐานนี้ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศด้วยแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า การคุกคามทางเพศเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้มีแต่เพียงเจตนาที่จะรังแก ข่มเหง ทำให้เกิดความอับอาย หรือทำให้เดือดร้อนแก่ผู้เสียหายอย่างเดียวกันนั้น แต่การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากการที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่จะล่วงเกินในทางเพศ เช่น การพูดจาทะลอม การพูดจาสองแง่สองง่าม การวิพากษ์วิจารณ์เรื้อรังในทางลามก การใช้สายตาดูจ้องมองเรื้อรัง หรือการขอให้ช่วยสำเร็จความใคร่หรือการขอให้สัมผัสสัมพันธ์ โดยผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่จะกระทำไปเพื่อมุ่งประสงค์ที่จะมีความสัมพันธ์ในทางเพศกับผู้เสียหาย โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่ได้ยินยอมหรือสมัครใจที่จะร่วมประเวณีด้วย แต่อาจจำเป็นต้องจำยอมต่อการกระทำดังกล่าว เนื่องจากเกรงกลัวต่ออิทธิพลหรืออำนาจของผู้กระทำความผิด ฉะนั้น พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทจึงสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำความผิดอันเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพของบุคคลที่จะมีสิทธิในการร่วมประเวณีหรือประกอบกิจกรรมในทางเพศกับบุคคลใดตามที่ผู้เสียหายปรารถนาและสมัครใจยินยอมอีกด้วย

ยิ่งไปกว่านี้ หากพิจารณาตามเอกสารประกอบการพิจารณาของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดฐานดังกล่าว ยังพบอีกว่า สำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ตั้งข้อสังเกตและให้ความเห็นไว้ว่า การกำหนดให้การคุกคามทางเพศเป็นการกระทำความผิดนั้น สมควรกำหนดเป็นบทบัญญัติต่างหากจากการคุกคามโดยทั่วไป เนื่องจากบทบัญญัติมาตราเดียวกันก็ควรบัญญัติคุ้มครองถึงสิ่งเดียวกัน มิเช่นนั้น อาจเกิดปัญหาการตีความบทบัญญัติดังกล่าวตามมาภายหลังได้⁸¹ ฉะนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 397 วรรคสอง ให้รวมถึงการคุกคามทางเพศเอาไว้ด้วยนั้น จึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายของบทบัญญัติฐานดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดฐานคุกคามทางเพศ จึงสมควรกำหนดเป็นความผิดฐานใหม่แยกต่างหากไว้เป็นการเฉพาะจากความผิดฐานคุกคามโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 397 และที่สำคัญ คือ ควรกำหนดให้ความผิดฐานคุกคามทางเพศเป็นความผิดอีกฐานหนึ่งเพิ่มเติมไว้ในความผิดเกี่ยวกับเพศของประมวลกฎหมายอาญา ดังจะเห็นได้จากเหตุผลหลายประการ ดังนี้

⁸¹ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558

เหตุผลประการแรก คือ เจตนารมณ์หรือคุณธรรมในทางกฎหมายของความผิดฐานดังกล่าวมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศในฐานต่างๆ ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ มุ่งคุ้มครองเสรีภาพในทางเพศของผู้เสียหายไม่ให้ถูกบุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในทางเพศ โดยที่บุคคลนั้นไม่ประสงค์หรือสมัครใจยินยอม

เหตุผลประการที่สอง คือ ลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศฐานต่างๆ เช่น ความผิดฐานกระทำอนาจาร หรือความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ถือเป็นกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศประการหนึ่งด้วยเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวเป็นการบัญญัติถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหาย (Physical Sexual Harassment) ไว้แต่เพียงประเภทเดียวเท่านั้น

ฉะนั้น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการคุกคามทางเพศด้วยวาจา อากัปกิริยาท่าทาง ตลอดจนการเสนอผลประโยชน์เพื่อเป็นการต่างตอบแทน และการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อผู้เสียหายเช่นเดียวกัน ก็สมควรจัดหมวดหมู่ของความผิดฐานคุกคามทางเพศในประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหายไว้ในหมวดความผิดเกี่ยวกับเพศด้วย มิเช่นนั้น การบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศซึ่งมีแต่เฉพาะการกระทำอนาจารหรือการข่มขืนกระทำชำเรา อาจเป็นการบัญญัติถึงลักษณะของการกระทำความผิดตามความหมายอย่างแคบของการคุกคามทางเพศที่ไม่ได้มีแต่เฉพาะสองกรณีดังกล่าวข้างต้น

เหตุผลประการสุดท้าย คือ เมื่อได้มีการกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศไว้ในความผิดภาค 2 หมวดความผิดเกี่ยวกับเพศแล้ว ก็จะทำให้การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศในประเภทอื่นๆ มีความได้สัดส่วนกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภท และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับความผิดเกี่ยวกับเพศฐานอื่นๆ อีกด้วย

ดังนั้น จากข้อจำกัดประการที่ห้า อาจสรุปได้ว่า ความผิดฐานคุกคามทางเพศในมาตรา 397 วรรคสอง ซึ่งได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นมานั้น เป็นการกำหนดองค์ประกอบของความผิดที่ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานดังกล่าว ฉะนั้น การกำหนดให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา จึงสมควรบัญญัติเพิ่มเติมให้เป็นความผิดเฉพาะอีกฐานหนึ่งในหมวดความผิดเกี่ยวกับเพศที่มีวัตถุประสงค์มุ่งคุ้มครองเสรีภาพในทางเพศมากกว่าการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหาย

ข้อจำกัดประการสุดท้าย คือ ความผิดฐานคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ได้กำหนดขึ้นไว้ เพื่อลงโทษแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรงเท่านั้น แต่จากการศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการคุกคามทางเพศขึ้นในสถาบันการศึกษา พบว่าปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุประการหนึ่งมาจากการที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต

นักศึกษาอย่างจริงจัง จนเกิดการปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการป้องกันปัญหาดังกล่าว และทำให้ปัญหานั้นยังคงเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ โดยปราศจากมาตรการป้องกันภายในของสถาบันการศึกษา

ด้วยเหตุนี้ หากมีการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ต้องกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันดูแลปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง แต่กลับละเลยไม่ใส่ใจต่อหน้าที่ซึ่งต้องกระทำ จนทำให้ปัญหานั้นยังคงเกิดขึ้นอยู่ การกระทำของบุคคลนั้นจึงสมควรกำหนดให้เป็นความผิดและต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ด้วย

ดังนั้น จากข้อจำกัดประการสุดท้าย อาจสรุปได้ว่า ความผิดฐานคุกคามทางเพศตามมาตรา 397 กำหนดไว้เพื่อลงโทษแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรงเท่านั้น แต่ยังไม่มียกเว้นบทบัญญัติในมาตราใดของประมวลกฎหมายอาญากำหนดถึงความรับผิดทางอาญาของผู้บริหารสถาบันการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องละเลยต่อหน้าที่ในการกำหนดมาตรการป้องกันปัญหาดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ เมื่อได้พิจารณาถึงพฤติกรรมการอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันศึกษากับฐานความผิดต่างๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาข้างต้นแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าฐานความผิดเหล่านั้นอาจปรับใช้กับรูปแบบและพฤติกรรมบางประเภทอันเป็นการคุกคามทางเพศได้อยู่บ้าง แต่บทบัญญัติดังกล่าวโดยส่วนใหญ่ก็ยังคงมีข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคสำหรับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศอยู่

อนึ่ง เพื่อให้สามารถเห็นถึงข้อจำกัดของการปรับใช้ฐานความผิดต่างๆตามประมวลกฎหมายอาญากับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ผู้เขียนจึงขอสรุปเป็นตารางภาพรวมของข้อจำกัดที่ได้รับจากการศึกษา ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ข้อสรุปภาพรวมของข้อจำกัด สำหรับการปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญาต่อพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา	ข้อจำกัดในการปรับใช้	หมายเหตุ
1. มาตรา 148	1. จำนวนผู้ปฏิบัติงานโดยส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยมีสถานะเป็นเพียงพนักงานมหาวิทยาลัยเท่านั้น จึงไม่มีฐานะเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา	อาจครอบคลุมถึงกรณีผู้ปฏิบัติงานโดยส่วนน้อย ซึ่งมีสถานะเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาได้

ความผิด ตามประมวล กฎหมายอาญา	ข้อจำกัดในการปรับใช้	หมายเหตุ
	<p>2. พนักงานสอบสวนไม่อาจเริ่มต้นสืบสวนและสอบสวนในความผิดที่เกิดขึ้นได้ แม้ความผิดฐานดังกล่าวจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินก็ตาม เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมักถูกปกปิดและไม่เปิดเผยให้บุคคลใดทราบ</p> <p>3. นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศ มักสำคัญผิดว่า การใช้อำนาจของผู้คุกคามที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากการยินยอมของตนเอง ทำให้เข้าใจว่าการกระทำของผู้คุกคาม ไม่เป็นการกระทำความผิด ประกอบกับ การเกรงกลัวต่อการมีส่วนผิดที่ก่อให้เกิดผู้คุกคามใช้อำนาจเช่นนั้น จึงไม่คิดที่จะดำเนินคดีอาญาใดๆ</p>	
2. มาตรา 157	จำนวนผู้ปฏิบัติงานโดยส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยมีสถานะเป็นเพียงพนักงานมหาวิทยาลัยเท่านั้น จึงไม่มีฐานะเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา	อาจครอบคลุมถึงกรณีผู้ปฏิบัติงานโดยส่วนน้อย ซึ่งมีสถานะเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาได้ และได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการกีดกัน หรือ ชัดขวางไม่ให้ นิสิต นักศึกษาได้รับผลประโยชน์ทางด้านการศึกษาหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ถูกจัดขึ้นของสถาบันการศึกษา

ความผิด ตามประมวล กฎหมายอาญา	ข้อจำกัดในการปรับใช้	หมายเหตุ
3. มาตรา 276	<p>1. ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ยังไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรม การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วย วาจา ด้วยอากัปกิริยา หรือด้วย เครื่องมือเทคโนโลยี</p> <p>2. ผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา อาจไม่ต้องรับโทษหนัก ขึ้น เนื่องจากไม่ได้กระทำต่อศิษย์ซึ่ง อยู่ในความดูแล ตามมาตรา 285</p>	อาจครอบคลุมถึงพฤติกรรมอันเป็น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการ สัมผัสกายที่ร้ายแรงถึงขนาดเป็นการ ข่มขืนกระทำชำเราตามบทนิยามใน มาตรา 1 (18) เท่านั้น
4. มาตรา 278	<p>1. การกระทำอนาจารจำเป็นต้อง มีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของ ผู้เสียหาย จึงไม่ครอบคลุมถึง พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ ที่เกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา หรือด้วยเครื่องมือเทคโนโลยี</p> <p>2. การกระทำอนาจารตาม ความผิดฐานนี้ หากได้กระทำโดย การอาศัยความโง่เขลาเบาปัญญา ของผู้เสียหายซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา ย่อมไม่เป็นการกระทำอนาจารโดย วิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กฎหมายได้บัญญัติไว้ ได้แก่ การ กระทำโดยการขู่เข็ญ การใช้กำลัง ประทุษร้าย เป็นต้น ฉะนั้น ผู้กระทำ จึงไม่มีความผิดฐาน และไม่ต้องรับ โทษ</p>	อาจครอบคลุมถึงพฤติกรรมการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการ สัมผัสกายของผู้ถูกคุกคามทางเพศ เท่านั้น

ความผิด ตามประมวล กฎหมายอาญา	ข้อจำกัดในการปรับใช้	หมายเหตุ
	<p>3. ผู้กระทำความผิดฐานกระทำอนาจาร โดยไม่ได้กระทำต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย และไม่ได้กระทำต่อศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแลตามมาตรา 281 ความผิดดังกล่าวจึงเป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งส่งผลต่ออำนาจสอบสวน อายุความร้องทุกข์ และอาจทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับลงไปได้ง่าย</p>	
5. มาตรา 309	<p>การข่มขืนใจของผู้กระทำ หากเป็นการทำให้กลัวว่าจะได้รับอันตรายแก่ผลการเรียน หรือผลประโยชน์ด้านการศึกษา ย่อมถือไม่ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ครอบงำหรือครอบงายนอกระบบการกระทำความผิดฐานนี้</p>	
6. มาตรา 326	<p>1. การหมิ่นประมาทตามความผิดฐานนี้ ไม่สามารถปรับใช้กับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา โดยไม่ได้มีลักษณะเป็นยืนยันข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น</p> <p>2. การคุกคามที่เกิดขึ้นด้วยวาจา อาจไม่จำเป็นต้องกระทำต่อบุคคลที่สามเสมอไป และไม่ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยอากัปกิริยา และด้วยการสัมผัสทางกาย</p>	<p>ความผิดฐานนี้ อาจปรับใช้ได้แต่เฉพาะการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจาบางประเภท ซึ่งมีลักษณะยืนยันข้อเท็จจริงเท่านั้น</p>

ความผิด ตามประมวล กฎหมายอาญา	ข้อจำกัดในการปรับใช้	หมายเหตุ
	<p>3. การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท แม้จะได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยก็ตาม แต่การกระทำความผิดดังกล่าวก็ยังคงเป็นเพียงความผิดอันยอมความได้เท่านั้น ซึ่งส่งผลต่ออำนาจสอบสวน อายุความ ร้องทุกข์ และอาจทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับลงไปได้ง่าย</p>	
7. มาตรา 388	<p>การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยอาภักปกริยา มักเกิดขึ้นในสถานที่ลับตา และไม่ได้กระทำโดยเปิดเผยถึงขนาดบุคคลทั่วไปสามารถพบเห็นถึงการกระทำนั้นได้โดยง่าย ทำให้การกระทำดังกล่าวไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าธารกำนัลก็ได้</p>	
8. มาตรา 392	<p>1. การคุกคามทางเพศไม่ว่าจะเกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยอาภักปกริยา และด้วยการสัมผัสกาย และด้วยเทคโนโลยี ก็ไม่จำเป็นต้องมีการขู่เข็ญให้เกิดความกลัวหรือความตกใจเสมอไป</p> <p>2. แม้การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจะมีการขู่เข็ญด้วยก็ตาม แต่หากผู้ถูกระทำไม่ได้เกิดความกลัวหรือความตกใจ ย่อมเป็นเพียงการพยายามกระทำความผิดลหุโทษ ซึ่งมีผลให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดฐานดังกล่าวอีกด้วย</p>	

ความผิด ตามประมวล กฎหมายอาญา	ข้อจำกัดในการปรับใช้	หมายเหตุ
9. มาตรา 393	การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วย วาจา ไม่ได้มีลักษณะเป็นการด่า ดูถูก เหยียดหยาม สบประมาท อันเป็น การดูหมิ่น ผู้กระทำจึงไม่มีความผิด ฐานนี้เลย	
10. มาตรา 397	<p>1. การกำหนดองค์ประกอบ ภายนอกในส่วนของการกระทำ ซึ่งกำหนดว่า “การกระทำอันมี ลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทาง เพศ” ตามมาตรา 397 วรรคสอง ยัง ไม่มีความชัดเจนและแน่นอน เพียงพออันขัดต่อหลักความชอบด้วย กฎหมายอาญา และยังไม่ครอบคลุม ถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทาง เพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษาอีกด้วย</p> <p>2. ยังไม่มีการกำหนดบทนิยาม ของการคุกคามทางเพศไว้อย่าง ชัดเจน จึงอาจนำมาซึ่งปัญหาการ ตีความและการปรับใช้บทบัญญัติ ฐานความผิดต่างๆอย่างไม่เหมาะสม กับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคาม ทางเพศที่เกิดขึ้น</p>	

ความผิด ตามประมวล กฎหมายอาญา	ข้อจำกัดในการปรับใช้	หมายเหตุ
	<p>3. อัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานนี้มีจำนวนไม่สูงมาก และไม่ได้สัดส่วนกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภท ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศต่างกัน</p> <p>4. ความผิดฐานนี้ แม้จะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินก็ตาม แต่ก็ยังคงเป็นความผิดลหุโทษ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบปรับกันได้ จึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ได้</p> <p>5. ความผิดฐานคุกคามทางเพศในมาตรา 397 วรรคสอง ซึ่งได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นมานั้น เป็นการกำหนดองค์ประกอบของความผิดที่ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานดังกล่าว</p> <p>6. ความผิดฐานนี้ มีจุดประสงค์ที่จะมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดโดยตรง จึงยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีของผู้บริหาร หรือสถาบันการศึกษาที่ต้องมีหน้าที่กำหนดมาตรการป้องกันเรื่องดังกล่าวไว้ แต่กลับปล่อยปละละเลย จนทำให้เกิดปัญหาการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น</p>	

3.1.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

จากการศึกษาถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ พบว่า นอกจากการคุกคามดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา หรือด้วยการสัมผัสสกายของนิสิต นักศึกษาแล้ว พฤติกรรมการคุกคามทางเพศในบางประเภท ยังสามารถเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้คุกคามทางเพศที่ได้อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการกระทำการดังกล่าวได้อีกด้วย ฉะนั้น เพื่อให้ผู้เขียนสามารถทราบได้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวของผู้คุกคามทางเพศที่ได้กระทำต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย เป็นการกระทำความผิดและต้องรับโทษทางอาญาหรือไม่ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ว่าได้มีการบัญญัติฐานความผิดให้ครอบคลุมถึงพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ด้วยหรือไม่ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1.2.1 ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 11 วรรคสอง

สำหรับความผิดตามมาตรา 11 วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นอันมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท”⁸²

ดังนั้น จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ย่อมเห็นถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าวว่ามุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายไม่ให้ถูกรบกวนเป็นสำคัญ และผู้กระทำความผิดฐานนี้จะเป็นบุคคลใดก็ได้ โดยไม่จำกัดอายุและเพศของผู้กระทำและผู้เสียหายไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้กระทำจะมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญาสำหรับความผิดฐานนี้ได้ นั้น ต้องปรากฏเสมอว่า นอกจากผู้กระทำได้กระทำการดังกล่าวโดยเจตนาแล้ว การกระทำนั้นยังต้องครบองค์ประกอบภายนอกตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้อีกด้วย ดังนี้

1. ผู้กระทำต้องกระทำการโดยการส่ง “ข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่น อันมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์”

2. การกระทำดังกล่าวได้กระทำโดย “ไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย”

⁸² แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 60

ทั้งนี้ การที่จะพิจารณาว่าการกระทำของผู้กระทำเป็นการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่น อันมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับหรือไม่ และการกระทำนั้นได้เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่ายอีกด้วยหรือไม่ พบว่า มาตรา 11 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมออกประกาศกำหนดถึงรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้ ได้แก่

“ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง ลักษณะและวิธีการส่ง และลักษณะและปริมาณของข้อมูล ความถี่และวิธีการส่ง ซึ่งไม่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับ พ.ศ. 2560” ประกาศ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป

อนึ่ง เมื่อศึกษาถึงรายละเอียดของประกาศฉบับดังกล่าวข้างต้น พบว่า ได้มีการกำหนดบทนิยามของคำว่า “ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายความว่า “ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย”

ส่วนคำว่า “ผู้ส่งข้อมูล” หมายความว่า “บุคคลที่มีเจตนาส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในเบื้องต้นเพื่อประโยชน์ในทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นการเสนอขายสินค้าหรือบริการ การลงทุนหรืออสังหาริมทรัพย์ใดๆ รวมถึงผู้ให้บริการเว็บไซต์หรือผู้ให้บริการแอปพลิเคชัน (Application) หรือผู้ให้บริการประเภทสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่โฆษณาหรือสนับสนุนการส่งข้อมูลหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้ให้บริการโทรคมนาคมที่เป็นสื่อกลางสำหรับการส่งผ่านข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์นั้น”⁸³

นอกจากนี้ ประกาศฉบับดังกล่าวได้กำหนดถึงกรณีการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่น โดยไม่ถือว่ามีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับไว้อีกด้วย เช่น การส่งข้อมูลหรือจดหมายดังกล่าวเพื่อติดต่อหรือเป็นหลักฐานในการทำนิติกรรมสัญญา หรือเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการส่งข้อมูลหรือจดหมายดังกล่าวโดยหน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันการศึกษา โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์หรือเพื่อแสวงหาผลกำไรทาง

⁸³ ข้อ 3 แห่งประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง ลักษณะและวิธีการส่ง และลักษณะและปริมาณของข้อมูล ความถี่และวิธีการส่ง ซึ่งไม่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับ พ.ศ. 2560

ธุรกิจ เป็นต้น⁸⁴ และให้หมายความรวมถึงการกระทำที่ได้กระทำไปโดยอาศัยความยินยอมของผู้รับข้อมูลหรือจดหมายดังกล่าวที่เคยให้ไว้แก่ผู้ส่งอีกด้วย⁸⁵

การพิจารณาว่าการส่งข้อมูลหรือจดหมายดังกล่าวนั้น ได้เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่ายหรือไม่ ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ ซึ่งอาจสรุปได้ว่าผู้ส่งข้อมูลหรือจดหมายดังกล่าวต้องมีการระบุถึงวิธีการหรือช่องทางในการยกเลิกหรือปฏิเสธในการรับข้อมูลหรือจดหมายดังกล่าวอย่างชัดเจนแก่ผู้รับ และหากมีการยกเลิกหรือปฏิเสธจากผู้รับแล้ว ผู้ส่งข้อมูลต้องดำเนินการยกเลิกการส่งข้อมูลหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้รับโดยทันที⁸⁶

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดในฐานดังกล่าวข้างต้น กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่าแม้พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา จะเป็นกระทำไปโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา เช่น การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือคอมพิวเตอร์ในการส่งข้อความ หรือคำกลอนที่มุ่งเน้นในเรื่องลามก หรือส่อไปในทางเพศผ่านทางอินเทอร์เน็ตไปยังนิสิต นักศึกษา อันเป็นการกระทำที่ผู้คุกคามทางเพศได้ส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ไปยังผู้ถูกคุกคามทางเพศซึ่งเป็นผู้รับข้อมูล และการกระทำนั้นอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศด้วยก็ตาม

แต่การกระทำดังกล่าวของผู้คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น ได้กระทำไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศเป็นสำคัญ จึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำไปเพื่อมุ่งเน้นในทางพาณิชย์หรือในการแสวงหากำไรจากการประกอบธุรกิจต่างๆของผู้ส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ตามเจตนารมณ์ที่ได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้ในประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ฉะนั้น ความผิดฐานนี้จึงไม่ได้มีการตราขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษแก่ผู้คุกคามทางเพศที่อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาแต่อย่างใด จึงทำให้พฤติกรรมของผู้คุกคามทางเพศในกรณีดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามองค์ประกอบที่กฎหมายได้บัญญัติไว้

⁸⁴ ข้อ 4 แห่งประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง ลักษณะและวิธีการส่ง และลักษณะและปริมาณของข้อมูล ความถี่และวิธีการส่ง ซึ่งไม่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับ พ.ศ. 2560

⁸⁵ ข้อ 5 แห่งประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง ลักษณะและวิธีการส่ง และลักษณะและปริมาณของข้อมูล ความถี่และวิธีการส่ง ซึ่งไม่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับ พ.ศ. 2560

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าผู้กระทำไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษตามมาตรา 11 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

3.1.2.2 ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 (4)

สำหรับความผิดตามมาตรา 14 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้”

ดังนั้น จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดฐานนี้จะเป็นบุคคลใดก็ได้ โดยไม่จำกัดอายุและเพศของผู้กระทำและผู้เสียหายไว้ แต่ผู้กระทำจะมีความผิดและต้องรับโทษสำหรับความผิดฐานนี้ได้ นั้น ผู้กระทำต้องกระทำการ ดังต่อไปนี้

1. นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ซึ่งมีลักษณะอันลามก กล่าวคือ คำว่า “ระบบคอมพิวเตอร์” หมายความว่า “อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ”

ส่วนคำว่า “ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายความว่า “ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย”

อนึ่ง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวในความผิดฐานนี้ต้องมีลักษณะลามกด้วย กล่าวคือ สิ่งใดๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกจาก บัณฑิต หรือหยาบซ่า และมีเจตนาที่จะยั่วยุกรมณ์โดยตรง เช่น ภาพหญิงยืนเปลือยกายกอดกับชาย แม้จะไม่เห็นอวัยวะชัดเจน แต่ด้วยท่าทางหลายๆอย่างประกอบกันก็แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่จะยั่วยุกรมณ์ของผู้พบเห็น⁸⁷ หรือภาพหญิงเปลือยหน้าอกพร้อมกับแสดงอิริยาบถที่อุจาดและไม่เรียบร้อย⁸⁸ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม กรณีดังกล่าวไม่รวมถึงภาพศิลปะ ซึ่งแสดงถึงความงามหรือความสมบูรณ์ของเรือนร่างของบุคคล โดยไม่ปรากฏให้เห็นถึงอวัยวะเพศอย่างชัดเจนอันจะเป็นการยั่วยุกรมณ์ ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นสิ่งลามก⁸⁹

⁸⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3510/2531

⁸⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6301/2533

⁸⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1223/2508

ทั้งนี้ ความรู้สึกของวิญญูชนข้างต้น ต้องพิจารณาจากความรู้สึกของวิญญูชน โดยทั่วไปซึ่งไม่ได้เคร่งครัดต่อจารีตประเพณีจนไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยของโลก⁹⁰

2. ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะอันลามกต้องเป็นข้อมูลที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดในฐานดังกล่าวข้างต้น กับปัญหา การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่า หากผู้คุกคามทางเพศได้กระทำการโพสต์รูปภาพลามกหรือรูปเปลือยกายของผู้ถูกคุกคามทางเพศ ลงในสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook , Twitter โดยใช้คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อื่นใด ย่อมถือได้ว่ารูปภาพดังกล่าวเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์และเป็นข้อมูลซึ่งมีลักษณะอันลามก หากผู้ใช้บริการทั่วไปในสังคมออนไลน์ต่างๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยง่าย การกระทำของผู้คุกคามทางเพศย่อมเป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะลามก และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ผู้คุกคามทางเพศจึงมีความผิดและต้องรับโทษ สำหรับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นโดยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ กระทำความผิด ตามมาตรา 11 (4)

อย่างไรก็ตาม หากการกระทำดังกล่าวของผู้คุกคามทางเพศ เป็นเพียงแต่การส่ง รูปภาพลามกดังกล่าวไปยังผู้ถูกคุกคามโดยตรง เช่น การส่งผ่าน Chat Line หรือ Chat Faecbook โดยไม่ได้นำไปโพสต์หรือเผยแพร่ลงในสังคมออนไลน์จนทำให้ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงและพบเห็น ถึงรูปภาพดังกล่าวได้ กรณีดังกล่าว แม้จะเป็นการกระทำอันเป็นนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่ง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกก็ตาม แต่ยังไม่ถือว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชน ทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ผู้คุกคามทางเพศจึงไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษ ตามมาตรา 11 (4)

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า ความผิดตามมาตรา 11 (4) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ยังไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคาม ทางเพศของผู้กระทำที่ได้ส่งรูปภาพหรือสิ่งอื่นใดอันมีลักษณะลามกไปยังผู้ถูกคุกคามทางเพศโดยตรง ทั้งที่การกระทำดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกรำคาญและเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่งให้แก่ผู้ถูกคุกคาม ทางเพศ

ฉะนั้น เมื่อได้ศึกษาและพิจารณาถึงบทบัญญัติต่างๆตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กับพฤติกรรมอันเป็น การคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยแล้วนั้น พบว่า กฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั้งสองฉบับของประเทศไทยซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ยังคงมีลักษณะเป็น การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในเชิงรับเท่านั้น กล่าวคือ ผู้คุกคามทางเพศต้องแสดงพฤติกรรมอัน

⁹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 978/2492

เป็นการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อนิสัย นักศึกษาขึ้นก่อน แล้วจึงจะนำเอาฐานความผิดต่างๆในกฎหมายทั้งสองฉบับมาปรับใช้เพื่อลงโทษแก่ผู้คุกคามทางเพศในภายหลังเมื่อเกิดความเสียหายว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นการกระทำความผิดและต้องรับโทษทางอาญาสำหรับการกระทำดังกล่าวหรือไม่

ด้วยเหตุนี้ การนำเอามาตรการทางกฎหมายในเชิงรับข้างต้นมาปรับใช้เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จึงยังไม่เพียงพอสำหรับการป้องกันผลกระทบบที่อาจจะเกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว เนื่องจากยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการอันเป็นอุปสรรคต่อการปรับใช้ความผิดฐานต่างๆกับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

ดังนั้น ในหัวข้อถัดไป ผู้เขียนจึงได้ศึกษาและพิจารณาถึงบทบัญญัติต่างๆของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในเชิงรุกกว่ากฎหมายดังกล่าวเหล่านั้น สามารถเป็นเครื่องมือช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้มากน้อยเพียงใด ตามลำดับดังต่อไปนี้

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ย่อมส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามความหมายทั่วไปของประเทศไทยเป็นอย่างมาก จนอาจทำให้ประเทศต้องประสบกับปัญหาการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าในอนาคตได้อีกด้วย และเมื่อปัญหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับผู้ถูกคุกคามทางเพศซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนว่าได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันผลกระทบบที่อาจจะเกิดขึ้นก่อนที่ผู้ถูกคุกคามจะได้รับความเสียหายอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไว้หรือไม่ เพียงใด ดังนี้

3.2.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการคุ้มครองเด็กของประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ที่กำหนดให้บุคคลทุกคนต้องปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดๆ ให้คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งการคำนึงถึงผลประโยชน์ดังกล่าว ให้หมายความรวมถึงการปกป้องคุ้มครองเด็กให้รอดพ้นจากถูกกระทำการล่วงเกินทางเพศ และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศด้วย⁹¹

⁹¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 22 ประกอบ ข้อ 1 (11) แห่งกฎกระทรวงกำหนดแนวทางการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็ก

นอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดห้ามไม่ให้บุคคลใดเลือกปฏิบัติต่อเด็ก โดยไม่เป็นธรรม กล่าวคือ ห้ามไม่ให้ปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เท่าเทียมกัน ด้วยการอาศัยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง การศึกษาอบรม และที่สำคัญ คือ การห้ามไม่ให้เลือกปฏิบัติต่อเด็ก ด้วยการอาศัยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องของเพศ⁹² และการห้ามมิให้บุคคลใดบังคับ ชู้เชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะกระทำนั้น จะกระทำไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดก็ตาม⁹³ ประกอบกับ พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดถึงเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริม สวัสดิภาพของเด็กไว้ในเบื้องต้นอีก 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก กล่าวคือ การให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม⁹⁴ ซึ่งถือว่าเป็นเด็กที่พึงจะได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อให้ได้รับความปลอดภัยจากการถูกระงับการกระทำทารุณกรรมที่เกิดขึ้นในทุกสถานที่ โดยการทารุณกรรมดังกล่าว หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดๆ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเสื่อมเสีย เสรีภาพ หรือต้องได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ตลอดจน การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็ก ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการกระทำที่เกิดขึ้นเหล่านั้น เด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม⁹⁵

นอกจากนั้น ยังรวมถึงเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด หมายความว่า เด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางที่จะกระทำความผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรือเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ดังนั้น เด็กประเภทนี้จึงเป็นเด็กตามที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือไม่เหมาะสมของเด็กที่ตกอยู่ในภาวะซึ่งมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดในอนาคต

ส่วนที่ 2 การส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน นักศึกษา กล่าวคือ นอกเหนือจากการคุ้มครองเด็กข้างต้นแล้ว พระราชบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน นักศึกษาอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลดังกล่าวมีความประพฤติที่เหมาะสม มีความปลอดภัย และมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมฝึกอบรม การให้คำปรึกษา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ

⁹² พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 22 ประกอบ ข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงกำหนดแนวทางการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็ก

⁹³ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (9)

⁹⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 40

⁹⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4

ให้แก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง⁹⁶ ให้ได้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ประกอบกับการกำหนดให้โรงเรียน หรือสถานศึกษามีหน้าที่ในการสำรวจตรวจตรา ฝ้าระวัง และติดตามนิสิต นักศึกษาที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด เพื่อจัดให้มีกิจกรรมในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงมีหน้าที่แจ้งให้ผู้ปกครองของนักเรียน นักศึกษาที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดได้ทราบถึงพฤติกรรมและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และที่สำคัญ คือ การกำหนดหน้าที่ของโรงเรียน หรือสถานศึกษาในการจัดให้มีมาตรการส่งเสริมความปลอดภัย ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรง โดยมีแผนงาน ผู้รับผิดชอบ และการติดตามตรวจสอบ รวมถึงการประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงานต่อส่วนราชการต้นสังกัดอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง อีกด้วย⁹⁷

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาคำว่า “เด็ก” ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และไม่รวมถึงบุคคลที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส และคำว่า “นักศึกษา” ให้หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนก็ได้⁹⁸

ด้วยเหตุนี้ แม้บุคคลใดจะมีอายุต่ำกว่า 18 ปีก็ตาม แต่เมื่อได้กระทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว บุคคลนั้นย่อมบรรลุนิติภาวะ และบุคคลใดจะเป็นนักศึกษาได้ จะต้องมิคุณสมบัติเป็นเด็กก่อน เมื่อบุคคลนั้นไม่ได้เป็นเด็กตามบทนิยามที่พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดไว้ ย่อมไม่มีสถานะเป็นนักศึกษาอีกด้วย ฉะนั้น บุคคลเหล่านั้นจึงไม่ตกอยู่ภายใต้การคุ้มครองตามบทบัญญัติต่างๆ ข้างต้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งสังกัดอยู่ในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ย่อมเห็นได้ว่าบทบัญญัติต่างๆ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง เนื่องจากพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษา ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาก็ตาม ถือได้ว่าเป็นการกระทำทารุณกรรมทางเพศตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยการกระทำนั้นอาจเป็นการกระทำความผิดต่อเพศตามประมวลกฎหมายอาญา หรือเป็นการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีก็ได้ และการกระทำนั้นยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย จิตใจ และเสรีภาพของนิสิต นักศึกษาอีกด้วย ดังจะเห็นจากกรณีพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่

⁹⁶ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 63

⁹⁷ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ข้อ 3

⁹⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4

เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ที่ได้เสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการศึกษาแก่นักศึกษา จนทำให้นักศึกษารู้สึกอึดอัดใจ กังวล จนไม่มีเสรีภาพในการตัดสินใจในเรื่องดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากเกรงกลัวอำนาจของผู้คุกคาม หากปฏิเสธเงื่อนไขที่ผู้คุกคามได้เสนอมา จึงต้องจำยอมกระทำการเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคาม

อนึ่ง ตัวอย่างพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ อาจเกิดในรูปแบบของการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมแก่นักศึกษาอันต้องห้ามตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้อีกด้วย เช่น อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาได้ใช้อำนาจกีดกันไม่ให้นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมหรือได้รับสิทธิประโยชน์อันพึงจะได้รับจากสถาบันการศึกษา อันเนื่องมาจากการอาศัยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศของนิสิต นักศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านี้ พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ยังอาจเกิดขึ้นจากการกระทำระหว่างนิสิต นักศึกษาด้วยกันเองอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศ หรือเป็นผู้คุกคามทางเพศ จึงสมควรได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติดังกล่าว กล่าวคือนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามควรได้รับความช่วยเหลือและจัดให้ได้รับความปลอดภัยในปัญหา ดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากสถาบันการศึกษา ส่วนนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้คุกคามทางเพศ ซึ่งมีความประพฤติเสี้ยงก็ควรได้รับการแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือไม่เหมาะสมดังกล่าว โดยผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องที่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง

ตลอดจน สถาบันการศึกษาในแต่ละแห่ง สมควรจัดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาของตนเอง อันเป็นการส่งเสริมความปลอดภัยแก่นิสิต นักศึกษาเพื่อไม่ให้ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ซึ่งมาตรการดังกล่าวควรประกอบไปด้วยแผนงานที่จะดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศ ผู้รับผิดชอบมาตรการดังกล่าว รวมถึงการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันการศึกษานั้นๆ ตามหน้าที่ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม แม้บทบัญญัติต่างๆในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้มีการกำหนดบทบัญญัติต่างๆที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศไทยควรนำมาใช้เพื่อคุ้มครองนิสิต นักศึกษาที่อาจประสบกับปัญหาการคุกคามทางเพศได้ก็ตาม แต่จากการศึกษาถึงบทบัญญัติดังกล่าว กับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในความเป็นจริง กลับพบว่านิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาโดยส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ จึงทำให้นักศึกษาเหล่านั้นไม่อาจได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ ประกอบกับ แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องกำหนดมาตรการภายในขึ้นมาเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวก็ตาม แต่บทบัญญัติเหล่านั้นก็ไม่ได้กำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการ ผู้รับผิดชอบ รวมถึงอำนาจหน้าที่ของสถาบันการศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องว่าควรจะมีลักษณะอย่างไรไว้เป็นการ

เฉพาะ ย่อมทำให้เกิดความยากลำบากแก่สถาบันการศึกษาที่จะกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า บทบัญญัติต่างๆในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ไม่อาจนำมาปรับใช้เพื่อป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวมุ่งคุ้มครองแต่เฉพาะเด็กและนักศึกษาซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เท่านั้น และไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย

3.2.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการพัฒนาแก่เด็กและเยาวชน โดย คำว่า “เด็ก” ได้มีการกำหนดความหมายว่าบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์⁹⁹ โดยอาจเห็นได้ว่าความหมายดังกล่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับกับความหมายของการเป็นเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดบทนิยามของการเป็นเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ก็ยังคงมีความแตกต่างบางประการจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กล่าวคือ การพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นเด็กหรือไม่ ให้พิจารณาแต่เพียงอายุตามความเป็นจริงของบุคคลนั้นเท่านั้น ดังนี้ แม้บุคคลดังกล่าวจะบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่หากบุคคลนั้นยังมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ก็ย่อมถือได้ว่าบุคคลนั้นยังคงเป็นเด็กอยู่

ยิ่งไปกว่านั้น พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังคงให้การคุ้มครองแก่บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์ ในฐานะที่บุคคลนั้นเป็น “เยาวชน” อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ ช่วงอายุของการเป็นเยาวชนที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามบทบัญญัติต่างๆ จึงได้มีการกำหนดไว้อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา โดยส่วนใหญ่ของสถาบันการศึกษา ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ เป็นต้นไป

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติต่างๆที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว พบว่า มีบทบัญญัติที่น่าสนใจที่กำหนดเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น การกำหนดให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้รับความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต รู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น รวมทั้งเคารพต่อกฎหมาย กฎเกณฑ์ และกติกาในสังคม ตลอดจนการกำหนดให้กระทรวงฯมีหน้าที่แก้ไข ปัญหาใดๆที่อาจส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน¹⁰⁰ ด้วยเหตุนี้ ย่อมถือได้ว่าปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เป็นปัญหาที่สามารถส่งผลกระทบก่อให้เกิดความเสียหายแก่ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ

⁹⁹ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 4

¹⁰⁰ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 6

ด้านสังคม และด้านผลการเรียนของเยาวชนเป็นอย่างมาก จึงสมควรเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข เป็นอย่างยิ่งอีกด้วย

อนึ่ง บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังมีการกำหนดให้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ให้มีอำนาจหน้าที่เสนอนโยบายและ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติ ตลอดจนการกำหนดให้มีหน้าที่เสนอ แนวทางปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อ คณะรัฐมนตรี และที่สำคัญ คือ การกำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง¹⁰¹ รวมถึงการกำหนดให้กรมกิจการเด็กและเยาวชน จัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อเสนอ คณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื้อหาที่ต้องปรากฏอยู่ในรายงานฉบับ ดังกล่าว คือ การรายงานถึงสภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชน¹⁰²

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติต่างๆข้างต้นกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย แม้การกำหนดช่วงอายุของเยาวชนที่จะได้รับการส่งเสริม และพัฒนาตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะมีลักษณะที่ตรงตามกับช่วงอายุของนิสิต นักศึกษาโดย ส่วนใหญ่ซึ่งกำลังประสบกับปัญหาการคุกคามทางเพศอยู่ก็ตาม และปัญหาดังกล่าวยังเป็นปัญหาที่ อาจก่อให้เกิดความเสียหายในทางลบแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนในหลายๆด้านตามที่กล่าวไป แล้วข้างต้น แต่จากการศึกษาถึงบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ รวมถึง คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องข้างต้น กลับไม่พบว่าได้มีนำเอาปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน มากำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับ ไม่มีบทบัญญัติใดใน พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศ ที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้อีกด้วย

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า บทบัญญัติต่างๆ ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและ เยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นใน สถาบันการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษาได้

¹⁰¹ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 11

¹⁰² พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 20

3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา

ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย นอกจากจะส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆต่อนิสิต นักศึกษาแล้ว ยังคงก่อให้เกิดความเสียหายในหลายๆด้านต่อสถาบันการศึกษา ซึ่งสังกัดอยู่ในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ไม่ว่าจะเป็นด้านชื่อเสียง ด้านความปลอดภัย และด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาว่าได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าวไว้หรือไม่เพียงใด ดังนี้

3.3.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่สำคัญของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาอบรมสำหรับสถาบันการศึกษาในทุกระดับ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่เทียบเท่ากับมหาวิทยาลัยอีกด้วย¹⁰³ นอกจากนี้ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ยังได้กำหนดหลักการและความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาว่าจะต้องกระทำไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนในสถาบันการศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ตลอดจนมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอันสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข¹⁰⁴ และที่สำคัญ คือ กระบวนการเรียนสำหรับการจัดการศึกษานั้น ต้องมุ่งส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ รวมถึงเคารพต่อกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์¹⁰⁵ ประกอบกับ ให้สถาบันการศึกษาจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้¹⁰⁶

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติต่างๆข้างต้นกับปัญหาการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่า แม้การจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้เรียนให้ความสำคัญต่อการเคารพความเสมอภาคของทั้งชายและหญิง และเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนพึงมี เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ก็ตาม แต่ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นก็ยังคงมีที่มาจากกระทำความผิดของนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง นอกเหนือจากกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่าในสภาพความเป็นจริงนั้น สถาบันการศึกษายังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อให้นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็น

¹⁰³ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4

¹⁰⁴ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6

¹⁰⁵ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 7

¹⁰⁶ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24

ผู้เรียนเกิดการปลูกฝังทางความคิดและค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จนนำไปสู่การกระทำการคุกคามทางเพศอยู่เป็นประจำ

ยิ่งไปกว่านี้ แม้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว จะได้กำหนดให้ สถาบันการศึกษาจัดให้ความรู้เพื่อให้นิสิต นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาต่างๆ ได้ก็ตาม แต่จากการศึกษา พบว่า ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ในแต่ละแห่ง จัดกระบวนการเรียนรู้ถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่มักเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้เรียนให้ได้ทราบและเข้าใจถึงกระบวนการป้องกันตนเองหรือบุคคลอื่นจากปัญหาดังกล่าวที่อาจจะ เกิดขึ้น รวมถึงไม่ได้กำหนดให้มีการจัดเตรียมกระบวนการป้องกันและแก้ไขเยียวยาสำหรับปัญหา ดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการคุกคามทางเพศใน สถาบันการศึกษาไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที และต้องทนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย และไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนที่จะต้องเติบโตเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์พร้อมใน หลายๆ ด้าน ดังเช่นหลักการและความมุ่งหมายที่ได้ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับ ดังกล่าว

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า บทบัญญัติต่างๆ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษาได้

3.3.2 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และกฎ ก.พ.ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายอีกฉบับ หนึ่งที่ให้ความสำคัญต่อการควบคุมความประพฤติของข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยกำหนดให้ต้อง รักษาไว้ซึ่งวินัยสำหรับการกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดตามที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ได้บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ¹⁰⁷ มิฉะนั้น ข้าราชการพลเรือนสามัญรายดังกล่าวที่กระทำการ ผ่าฝืนวินัย ย่อมเป็นผู้กระทำผิดวินัยและต้องรับโทษทางวินัยตามที่กำหนดไว้

อนึ่ง ข้อห้ามสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่าง หนึ่งนั้น ได้กำหนดห้ามไม่ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดทางเพศหรือ คุกคามทางเพศตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. อีกด้วย¹⁰⁸ และเมื่อพิจารณาถึงกฎ ก.พ. ซึ่งกำหนด รายละเอียดเกี่ยวกับข้อห้ามดังกล่าวไว้ พบว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ออกกฎ ก.พ. ที่เกี่ยวข้อง คือ “กฎ ก.พ. ว่าด้วย การกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553” ลงวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2553 และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศใน

¹⁰⁷ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 80

¹⁰⁸ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 83 (8)

ราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป และรายละเอียดที่ปรากฏในกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวได้กำหนดถึงลักษณะของการกระทำเช่นใดที่จะถือได้ว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศหรือคุกคามทางเพศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 2 “ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด กระทำการประการใดประการหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต่อข้าราชการด้วยกัน หรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหรือนอกสถานที่ราชการ โดยผู้ถูกกระทำมิได้ยินยอมต่อการกระทำนั้น หรือทำให้ผู้ถูกกระทำเดือดร้อนรำคาญ ถือเป็นการกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ตามมาตรา 83 (8)

(1) กระทำการด้วยการสัมผัสร่างกายที่มีลักษณะส่อไปในทางเพศ เช่น การจับ การโอบกอด การจับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นต้น

(2) กระทำการด้วยวาจาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น วิพากษ์วิจารณ์ร่างกาย พุดหยอกล้อ พุดหยาบคาย เป็นต้น

(3) กระทำการด้วยอากัปกิริยาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น การใช้สายตาลวนลาม การทำสัญญาณหรือสัญลักษณ์ใดๆ เป็นต้น

(4) การแสดงหรือสื่อสารด้วยวิธีการใดๆ ที่ส่อไปในทางเพศ เช่น แสดงรูปลามก อนาจาร ส่งจดหมาย ข้อความ หรือการสื่อสารรูปแบบอื่น เป็นต้น

(5) การแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่ส่อไปในทางเพศ ซึ่งผู้ถูกกระทำไม่พึงประสงค์ หรือเดือดร้อนรำคาญ”

อย่างไรก็ตาม แม้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะให้อำนาจแก่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ออกกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวที่กำหนดถึงรายละเอียดของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้ค่อนข้างชัดเจนก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติข้างต้นกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยแล้ว ยังคงพบข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังนี้

ข้อจำกัดประการแรก คือ ผู้ที่จะกระทำการคุกคามทางเพศตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับดังกล่าวได้นั้น ต้องเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญเท่านั้น และต้องเป็นการกระทำการในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้นตามที่กำหนดไว้ต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศด้วย คือ ข้าราชการพลเรือนสามัญหรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการด้วยกันเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ได้มีเจตนารมณ์ที่จะมุ่งคุ้มครองผู้ถูกคุกคามทางเพศซึ่งเป็นเพียงนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาแต่อย่างใด

ข้อจำกัดประการที่สอง คือ การกำหนดลักษณะของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศ แม้จะครอบคลุมถึงลักษณะพฤติกรรมที่มักจะเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาที่ผู้คุกคามทางเพศได้กระทำต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา ด้วยการสัมผัสกาย รวมถึงการกระทำที่เกิดขึ้นจากการแสดงหรือสื่อสารไปในทางลามกก็ตาม แต่การกำหนดลักษณะของการกระทำดังกล่าวยังไม่ได้กำหนดถึงลักษณะของการกระทำอันเป็นการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศไว้อย่างชัดเจน (Quid Pro Quo) จึงอาจทำให้เกิดปัญหาการตีความว่า หากมีการกระทำในลักษณะดังกล่าวที่มักปรากฏขึ้นเป็นประจำจะสามารถนำเอาลักษณะของการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นมาปรับใช้กับลักษณะของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด หรือหากผู้มีอำนาจพิจารณาได้ตีความและปรับการกระทำดังกล่าวให้เป็นประเภทของการแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่สื่อไปในทางเพศ ซึ่งผู้ถูกกระทำไม่พึงประสงค์หรือเดือดร้อนรำคาญได้ก็ตาม แต่เนื่องจากเมื่อผู้คุกคามทางเพศต้องถูกดำเนินการทางวินัยและต้องรับโทษทางวินัย การกำหนดลักษณะของการกระทำในรูปแบบดังกล่าวที่มักเกิดขึ้นเป็นประจำก็ควรกำหนดไว้ให้ชัดเจนด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดการใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจพิจารณาไม่ให้ใช้อำนาจตามอำเภอใจหรือใช้อำนาจดังกล่าวที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า แม้กฎ ก.พ.ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 ซึ่งได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาว่าการกระทำในลักษณะใดเป็นการคุกคามทางเพศไว้ก็ตาม แต่จากข้อจำกัดทั้งสองประการข้างต้น คือ กฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวไม่ได้กำหนดลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคามไว้ครอบคลุมถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา อีกทั้ง ไม่ได้มีการกำหนดลักษณะพฤติกรรมการคุกคามที่มักจะเกิดขึ้นเป็นประจำในสถาบันการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับ ไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศไว้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ จากการศึกษาถึงกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวจึงอาจเป็นเพียงแนวทางในการกำหนดลักษณะของการกระทำบางประเภทอันเป็นการคุกคามทางเพศซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่ไม่มีบทบัญญัติอื่นใดตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวข้างต้นที่จะนำมาปรับใช้เพื่อกำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมายสำหรับนิสิต นักศึกษาซึ่งอาจถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้

3.3.3 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 เป็นกฎหมายที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณา เนื่องจากปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าว ได้เกิดขึ้นโดยตรงในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษา หมายความว่า “สถานศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับปริญญา แต่ไม่รวมถึงสถาบันการศึกษาของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการ”¹⁰⁹

ด้วยเหตุนี้ หากจะพิจารณาว่าสถาบันอุดมศึกษาใดได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศไว้หรือไม่ ย่อมต้องแยกพิจารณาตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ กล่าวคือ

กรณีแรก หากสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวเป็นสถานศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ เช่น มหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นต้น ย่อมตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว พบว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษาได้อีกด้วย¹¹⁰ ดังจะเห็นได้จาก “ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2551” ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ กำหนดให้การล่วงละเมิดทางเพศหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนิสิต นักศึกษาซึ่งไม่ใช่คู่สมรสของตน เป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรงของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา

อย่างไรก็ตาม ประกาศ ก.พ.อ. ฉบับดังกล่าว ไม่ได้มีการบัญญัติถึงบทนิยามรูปแบบ และประเภทของการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับ ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดถึงมาตรการ หรือนโยบายที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการเพื่อป้องกันและเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้

กรณีสอง หากสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการ เช่น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น ย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยนั้นๆที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

¹⁰⁹ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 4

¹¹⁰ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 14 (9)

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในแต่ละแห่งแล้ว พบว่า บทบัญญัติในพระราชบัญญัติดังกล่าวเหล่านั้น ได้มีการกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีอำนาจและหน้าที่ในการควบคุมและดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย ตลอดจนมีอำนาจในการออกกฎหรือข้อบังคับภายในมหาวิทยาลัยเพื่อใช้สำหรับการดำเนินการในเรื่องต่างๆได้อีกด้วย

ตัวอย่างเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของพนักงานมหาวิทยาลัยไว้ในข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2551 หมวดที่ 10 วินัยและการดำเนินการทางวินัย ข้อ 82 วรรคสอง กล่าวคือ

“การล่วงเกินหรือคุกคามทางเพศ หรือการกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหง ผู้ร่วมปฏิบัติงาน นิสิต หรือผู้ติดต่อมหาวิทยาลัยอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

ส่วนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ย่อมต้องพิจารณาตามระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2527 และระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยวินัยนิสิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 พบว่า แม้ระเบียบทั้งสองฉบับดังกล่าวจะได้กำหนดห้ามมิให้นิสิตกระทำการใดๆอันต้องห้ามตามที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ก็ตาม แต่ระเบียบทั้งสองฉบับก็ยังไม่ได้มีการกำหนดห้ามมิให้นิสิต นักศึกษากระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาด้วยกันเองเอาไว้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ ย่อมถือไม่ได้ว่าหากนิสิตได้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิตรายอื่นขึ้นมาในมหาวิทยาลัย การกระทำดังกล่าวอาจไม่เป็นความผิดวินัยเลยก็ได้

ดังนั้น จากการศึกษาถึงข้อบังคับและระเบียบภายในของบางสถาบันการศึกษาของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการข้างต้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการภายในที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่มี ความชัดเจนในเรื่องของการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศ รูปแบบ ลักษณะ และพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ยังไม่ได้มีการกำหนดนโยบายหรือมาตรการใดเป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันและแก้ไขเยียวยานิสิตซึ่งถูกคุกคามทางเพศอีกด้วย

กรณีที่สาม หากสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นต้น ย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเช่นเดียวกัน เนื่องจากไม่ได้เป็นสถานศึกษาของรัฐ แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่า บทบัญญัติต่างๆได้กำหนดไว้เป็นการทั่วไปเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา การจัดทำบัญชีและทรัพย์สิน ตลอดจนคณะกรรมการและ ผู้ปฏิบัติงานภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นต้น โดยไม่ปรากฏว่าบทบัญญัติใดแห่งพระราชบัญญัติ ดังกล่าวได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาหรือผู้บริหารของสถาบันต้องดำเนินการจัดให้มีมาตรการ ทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ดังนั้น อาจสรุปโดยรวมได้ว่า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หรือมหาวิทยาลัยเอกชน ปรากฏว่ามีแต่เพียงบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดห้ามมิให้มีการกระทำการ คุกคามทางเพศเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาอยู่บ้าง แต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นก็ยังไม่ได้มีการ กำหนดถึงรายละเอียดต่างๆที่สำคัญเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้

3.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

สืบเนื่องจากปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของ ประเทศไทย ถือเป็นพฤติกรรมซึ่งละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนในเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกคุกคามทาง เพศอันสมควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องศึกษามาตรการทาง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติว่ามีบทบัญญัติใดได้ กำหนดถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะหรือไม่ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.4.1 พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อ สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่ความเท่าเทียมกันระหว่างเพศของบุคคลทุกคนในสังคมให้เกิด เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่าง เพศที่ได้รับการคุ้มครองและได้รับความเป็นธรรมตามสมควร อันสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตาม พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคสมาชิก¹¹¹

อนึ่ง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว พบว่า คำว่า “การเลือก ปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการ แบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใดๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมโดยปราศจากความชอบ ธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชาย เพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศ โดยกำเนิด¹¹² ด้วยเหตุนี้ บทนิยามดังกล่าวจึงให้การคุ้มครองแก่บุคคลทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าจะ เป็น

¹¹¹ หมายเหตุท้าย พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558

¹¹² พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 มาตรา 3

เพศชาย เพศหญิง หรือบุคคลซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ หากปรากฏว่ามีการเลือกปฏิบัติในเรื่องหนึ่งเรื่องใดด้วยอาศัยเหตุแห่งเพศของบุคคลเหล่านั้น ย่อมถือได้ว่าการกระทำหรือไม่กระทำการดังกล่าวของผู้กระทำเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ หรือเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ วลพ.”¹¹³ ให้มีอำนาจและหน้าที่วินิจฉัยคำร้องว่ามีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมดังกล่าวเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ตลอดจนมีอำนาจในการกำหนดมาตรการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมอีกด้วย¹¹⁴ และที่สำคัญ เมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ผู้ถูกกระทำย่อมมีสิทธิขอรับการชดเชยและเยียวยาโดยยื่นคำร้องต่อกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้¹¹⁵ รวมถึงให้สิทธิแก่ผู้ถูกกระทำฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจจากผู้กระทำได้ และให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินให้แก่ผู้ถูกกระทำ ตลอดจนหากการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลจะกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษแก่ผู้ถูกกระทำไม่เกิน 4 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงด้วยก็ได้¹¹⁶

ยิ่งไปกว่านี้ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการอีกชุดหนึ่ง คือ คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ หรือเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ สพท.” ให้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศในทุกหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ตลอดจนมีอำนาจในการกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ ชดเชยและเยียวยาผู้ถูกกระทำ รวมถึงมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และที่สำคัญ คือ การกำหนดให้มีหน้าที่ส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลจำแนกเพศ รวมทั้งเสนอรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งอีกด้วย¹¹⁷

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติต่างๆ ในพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 กับปัญหาการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่านิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเพศชาย เพศหญิง หรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ สามารถถูกกระทำโดยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศได้เช่นกัน โดยเฉพาะการเลือก

¹¹³ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 มาตรา 14

¹¹⁴ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 มาตรา 19

¹¹⁵ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 มาตรา 24

¹¹⁶ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 มาตรา 18

¹¹⁷ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 มาตรา 10

ปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาที่ได้ใช้อำนาจกดดัน หรือขัดขวางไม่ให้นิสิต นักศึกษาได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษาอย่างหนึ่งอย่างใด หรือไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น อันเนื่องมาจากการอาศัยเหตุแห่งเพศของนิสิต นักศึกษา หรือเกิดขึ้นจากการตอบโต้ของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาจากกรณีทีมนิสิต นักศึกษาปฏิเสธเงื่อนไข และไม่ยินยอมที่จะตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ จนเป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษาที่ถูกกระทำเพราะเหตุดังกล่าวได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม แม้นิสิต นักศึกษาอาจถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศข้างต้นได้ก็ตาม แต่จากการศึกษาพบว่า ไม่มีบทบัญญัติใดได้กำหนดให้การคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในทุกประเภทนั้นเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ประกอบกับ แม้พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา ด้วยการสัมผัสทางกาย และด้วยวิธีอื่นๆ จะแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ส่อไปในทางเพศหรือในทางลามกก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวก็ถือไม่ได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตาม บทนิยามแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจาก พฤติกรรมที่เกิดขึ้นไม่ได้กระทำไปเพื่อเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใดๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมโดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่อาศัยความแตกต่างแห่งเพศของนิสิต นักศึกษา แต่พฤติกรรมโดยส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้คุกคามทางเพศซึ่งเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ได้กระทำการคุกคามทางเพศแก่นิสิต นักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคามมากกว่า และพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้ถูกคุกคามเกิดความรู้สึกอึดอัด กังวลใจ หรือรำคาญ โดยไม่ยินดีหรือไม่พึงปรารถนาให้เกิดการกระทำเช่นนั้นกับตนเองเท่านั้น

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ยังไม่สามารถนำมาป้องกันและแก้ไขเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ถูกตราขึ้นเพื่อนำมาใช้กับการคุ้มครองผู้ถูกคุกคามทางเพศไว้เป็นการเฉพาะ

3.4.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย ดังจะเห็นได้จากบทนิยามในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดความหมายของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หมายความว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับ

การรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี และมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม”¹¹⁸

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติที่ปรากฏในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ยังได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้อีกด้วย เช่น การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการกำหนดให้คณะกรรมการฯ มีหน้าที่ส่งเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอำนาจและหน้าที่ประการหนึ่งที่กำหนดไว้ คือ การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิดังกล่าวต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง¹¹⁹

อนึ่ง ตัวอย่างของการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติข้างต้นในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันเกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษานั้น คณะกรรมการฯ ได้เคยมีรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ 1027 / 2560 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2560 เรื่อง สิทธิสตรีกรณีกล่าวอ้างว่ากิจกรรมหลักสูตรการอบรมทำให้ผู้เสียหายถูกคุกคามทางเพศ

ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงในรายงานฉบับดังกล่าวปรากฏว่า ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงคนหนึ่งได้เข้าร่วมโครงการอบรมหลักสูตรการสร้างและพัฒนาที่ปรึกษาอุตสาหกรรมสีเขียวของกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งจัดขึ้นโดยสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ในวันเกิดเหตุ วิทยากรได้ดำเนินกิจกรรมโดยการออกคำสั่งให้ผู้เข้าอบรมทำตามคำสั่งในลักษณะที่ทำให้มีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของบุคคลอื่นโดยอ้างว่าเพื่อสร้างความเป็นกันเองด้วยการสัมผัสใกล้ชิดกัน แต่ไม่ได้มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าและไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้เข้าร่วมอบรม เช่น การสั่งให้ผู้เข้าอบรมหันหน้าจับคู่เข้าหากันแล้วนวดไหล่ ทั้งชายและขวา รวมถึงการสั่งให้โยกย้ายและขวาตามเพลง เป็นต้น กิจกรรมในลักษณะดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้เข้าอบรมหลายคนซึ่งเป็นชายได้สัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้เข้าอบรมชายคนหนึ่งได้ใช้มือโอบบริเวณหลังและมือขึ้นลงบริเวณตะเข็บเสื้อชั้นในของผู้เสียหาย ผู้เสียหายจึงเห็นว่ากรกระทำดังกล่าวเป็นการล่วงเกินและรู้สึกไม่พอใจเป็นอย่างมาก ต่อมา ผู้เสียหายจึงได้แจ้งให้วิทยากรและหัวหน้าโครงการอบรมรับทราบถึงการกระทำดังกล่าว แต่บุคคลทั้งสองกลับพุดข่มขู่ถึงการจบหลักสูตร โดยใช้ถ้อยคำที่ไม่เป็นการให้กำลังใจหรือปลอบใจและไม่ได้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด ต่อมา ผู้เสียหายจึงได้เจรจากับผู้เข้าอบรมชาย

¹¹⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 4

¹¹⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26

ซึ่งเป็นคู่กรณี แต่กลับได้รับแจ้งจากบุคคลดังกล่าวว่า “คนอื่นไม่เห็นมีใครว่าอะไรเลย” ผู้เสียหายเห็นว่าคำชี้แจงของชายคู่กรณีเป็นข้อแก้ตัวที่ไม่ยอมรับผิด และไม่ให้เกิดผู้เสียหาย ทั้งนี้ ผู้เสียหายจึงประสงค์ที่จะให้ชายคู่กรณีแสดงการขอโทษเป็นลายลักษณ์อักษร และประสงค์ให้วิทยากรผู้จัดโครงการอบรมฯ ของสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว และกระทรวงอุตสาหกรรมแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้ กรณีตามปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่ากิจกรรมการอบรมหลักสูตรดังกล่าวเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิสตรีและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียหายหรือไม่

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กิจกรรมการอบรมหลักสูตรดังกล่าวที่จัดขึ้นโดยสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว โดยวิทยากรได้ออกคำสั่งในลักษณะที่ให้ผู้เข้าอบรมมีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้อื่นได้นั้น แม้คำสั่งดังกล่าวของวิทยากรจะได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่ดีเพื่อมุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และละลายพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม ตลอดจนไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้เข้าอบรมหรือไม่ก็ตาม การจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวก็ยังคงเอื้อและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมสามารถกระทำการคุกคามทางเพศต่อผู้อื่นได้ อันเป็นการคุกคามทางเพศตามที่ผู้เสียหายกล่าวอ้างจริง โดยการกระทำดังกล่าวถือเป็นความรุนแรงบนพื้นฐานเพศสภาพ ตามข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดกาเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ หมายเลข 19 อีกด้วย

อนึ่ง เมื่อชายคู่กรณี วิทยากร ผู้จัดโครงการอบรมฯ และกระทรวงอุตสาหกรรมได้แสดงการขอโทษเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้เสียหายแล้ว คณะกรรมการฯ จึงเห็นสมควรให้ยุติเรื่องที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จึงเห็นควรให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามมาตรา 247 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เกี่ยวกับการป้องกันหรือแก้ไขปัญหากล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ควรกำชับให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งตระหนักและคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในมิติความแตกต่างระหว่างเพศ (Gender Sensitivity) ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งเพศหญิง เพศชายและบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศได้ปฏิบัติต่อกันอย่างเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมทั้งทราบถึงสิทธิของตนในการที่จะปฏิเสธและยุติการเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

2. ควรกำกับดูแลและติดตามหน่วยงานในสังกัดและสถาบันการศึกษาทุกแห่งให้ดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหากล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ดังนี้

2.1 จัดทำแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหากล่องละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน โดยให้ครอบคลุมถึงบุคลากรทุกคนในสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ บุคลากร นักศึกษา ลูกจ้าง รวมถึงผู้ที่มาติดต่อหรือดำเนินงานเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา เช่น ผู้เข้ารับการอบรมเฉพาะรายหลักสูตรหรือรายวิชา ผู้รับจ้าง เป็นต้น และให้การประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนในสถาบันการศึกษาทราบและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

2.2 กำหนดกระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ปกปิดเป็นความลับและให้ความเป็นธรรมต่อคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ตลอดจนจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือด้านกฎหมาย มาตรการคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยานที่เกี่ยวข้องกับการถูกข่มขู่คุกคามเพื่อป้องกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงจัดให้มีมาตรการในการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายทั้งด้านร่างกายและจิตใจอย่างเหมาะสม และหากเข้าสู่กระบวนการทางวินัยตามกฎหมายที่สถาบันการศึกษาแห่งนั้นถือปฏิบัติอยู่ ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง โดยอาจมีบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันกับผู้เสียหายหรือบุคคลที่ผู้เสียหายไว้วางใจเข้าร่วมรับฟังในการสอบข้อเท็จจริงได้

2.3 กำหนดมาตรการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกล่องละเมิดหรือคุกคามทางเพศให้แก่บุคลากรในสถาบันการศึกษาได้รับทราบ และควรกำหนดมาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่พึงปฏิบัติในการเรียน การสอน และการทำงาน โดยคำนึงถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ตลอดจนการปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เพื่อป้องกันการกล่องละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

2.4 ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อ 2.1 ถึงข้อ 2.3 อย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และแจ้งให้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อรวบรวมนำเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ (สทพ.) ต่อไป

ด้วยเหตุนี้ จากการศึกษาถึงรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนฉบับดังกล่าวข้างต้น จึงแสดงให้เห็นได้ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนในปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงได้มีการกำหนดข้อเสนอแนะสำหรับมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้เป็นอย่างดี และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยสมควรกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ อีกทั้ง เพื่อเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศฉบับต่างๆที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิก โดยเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น เกี่ยวกับกรอบการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูกคามทางเพศในการทำงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ยังพบว่ามีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังนี้

ข้อจำกัดประการแรก คือ เมื่อพิจารณาถึงสถานะทางกฎหมายของมติคณะรัฐมนตรีฉบับดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่ามติฉบับดังกล่าวไม่ได้มีฐานะเป็นกฎหมาย แต่เป็นเพียงแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ มติฉบับดังกล่าวจึงเป็นเพียงการขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ และเอกชนให้ถือปฏิบัติตาม แต่ไม่ได้มีสภาพบังคับทางกฎหมายแก่สถาบันการศึกษา ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องที่ต้องปฏิบัติตามอย่างจริงจัง

ข้อจำกัดประการที่สอง คือ หากไม่ได้มีการดำเนินการจัดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว สถาบันการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ยังคงไม่ต้องรับผิดชอบจากการละเลยหรือเพิกเฉยต่อปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาเลย เนื่องจาก มติฉบับดังกล่าวไม่ได้กำหนดผลของการฝ่าฝืนสำหรับการไม่ปฏิบัติตามไว้ จึงเป็นเหตุให้สถาบันการศึกษา และบุคคลผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องรับภาระเพิ่มมากขึ้นจากการปฏิบัติตามมติฉบับดังกล่าว ยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างแท้จริง จนทำให้ในทางปฏิบัติมักไม่มีการนำกรอบแนวคิดตามมติฉบับดังกล่าวมาดำเนินการให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควรในสถาบันการศึกษา

ข้อจำกัดประการสุดท้าย คือ กระบวนการและขั้นตอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น ยังไม่ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ และภาระความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษา ผู้บริหารสถาบันการศึกษา และบุคคลหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรายละเอียดในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน และมาตรการคุ้มครองเยียวยาที่จะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ จึงทำให้การนำกรอบแนวคิดตามมติฉบับดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับปัญหาคูกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ยังคงประสบกับอุปสรรคความไม่ชัดเจนในรายละเอียดต่างๆ ที่สมควรกำหนดไว้เป็นมาตรการทางกฎหมายขั้นต่ำที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งพึงมี และสามารถนำไปกำหนดเป็นมาตรการภายในสำหรับสถาบันศึกษานั้นๆ ได้อย่างเป็นระบบและมีรูปธรรมเพิ่มมากขึ้นได้

ดังนั้น จากข้อจำกัดทั้งสามประการ จึงอาจสรุปได้ว่าแม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 จะได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ให้มีอำนาจในการกำหนดข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาคูกคามทางเพศสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงปัญหาคูกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาด้วยก็ตาม แต่ข้อเสนอแนะดังกล่าวที่ให้นำเอามติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูกคามทางเพศในการทำงาน

มาประยุกต์ใช้กับปัญหาดังกล่าวก็ยังคงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากในทางปฏิบัติยังคงพบข้อจำกัดอยู่หลายประการตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ จึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

3.5 บทสรุปสำหรับการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยทั้งหมดข้างต้นมาแล้วนั้น พบว่า มาตรการทางกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการอันเป็นอุปสรรคต่อการนำมาประยุกต์ใช้กับปัญหาดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ประการแรก คือ กฎหมายซึ่งมีโทษทางอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยผู้เขียนได้พิจารณาว่า พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ถือเป็น การกระทำความผิดฐานใด และผู้คุกคามทางเพศต้องรับโทษทางอาญาสถานใดสำหรับพฤติกรรมดังกล่าวที่ได้กระทำให้ขึ้น ซึ่งอาจแยกพิจารณาตามรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

กรณีแรก การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน ซึ่งเป็นรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่ผู้คุกคามต้องเป็นผู้มีอำนาจให้คุณหรือโทษแก่ผู้ถูกคุกคามได้ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นประจำในสถาบันการศึกษา เช่น อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาได้เสนอผลประโยชน์ทางด้านการศึกษา เช่น ผลการเรียน ผลคะแนน ทุนการศึกษา เพื่อตอบแทนให้แก่ นิสิต นักศึกษาที่จ่ายมอบสนองความต้องการทางเพศของผู้คุกคามทางเพศ และในขณะเดียวกันหากผู้ถูกคุกคามทางเพศปฏิเสธไม่ยอมรับข้อเสนอดังกล่าว ผู้คุกคามทางเพศอาจใช้อำนาจที่มีอยู่กลั่นแกล้งผู้ถูกคุกคามทางเพศ เช่น การให้สัญลักษณ์ F สำหรับการประเมินผลการเรียนของผู้ถูกคุกคามทางเพศ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 เห็นว่า การกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ถือเป็น การใช้อำนาจในตำแหน่งของตนข่มขืนใจหรือจูงใจให้นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศจ่ายมอบต้องยอมรับข้อเสนอหรือข้อแลกเปลี่ยนดังกล่าว ด้วยการตอบสนองความต้องการทางเพศอันเป็นประโยชน์อื่นใดแก่ผู้คุกคามทางเพศ การกระทำดังกล่าวของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นการกระทำความผิดฐานนี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความผิดฐานดังกล่าวได้กำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้ว่าจะต้องเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (16) ด้วย แต่ผู้คุกคามทางเพศซึ่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาโดยส่วนใหญ่ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยมักมีสถานะเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัย จึงมีเพียงผู้คุกคามทางเพศส่วนน้อยที่มีสถานะเป็นข้าราชการหรือลูกจ้าง

ของส่วนราชการ อันจะมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายได้ ด้วยเหตุนี้ องค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าวที่กำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้ จึงไม่อาจครอบคลุมถึงผู้คุกคามทางเพศที่มีสถานะเป็นเพียงพนักงานมหาวิทยาลัย หรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัย ประกอบกับ แม้ความผิดฐานดังกล่าวจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินก็ตาม แต่เมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ถูกคุกคามทางเพศไม่ยอมเปิดเผยถึงเหตุการณ์ที่ตนประสบมา เนื่องจากเกรงว่าตนเองจะไม่ปลอดภัย จนทำให้พนักงานสอบสวนไม่อาจทราบถึงการกระทำความผิดและไม่อาจนำตัวผู้คุกคามทางเพศมาลงโทษได้ ตลอดจนการปราศจากความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาดังกล่าวต่อผู้คุกคามทางเพศ อันเนื่องมาจากความสำคัญผิดของผู้ถูกคุกคามทางเพศว่าการกระทำความผิดของผู้คุกคามทางเพศที่ได้กระทำขึ้นนั้น ได้รับความยินยอมจากผู้ถูกคุกคามทางเพศ ทั้งที่ความจริงผู้ถูกคุกคามทางเพศไม่อาจให้ความยินยอมในการกระทำความผิดฐานนี้แก่ผู้คุกคามทางเพศได้เลย

นอกจากนี้ การกระทำของผู้คุกคามทางเพศซึ่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาอาจเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งของตนที่มีอยู่ตามกฎหมาย กระทำการกีดกันหรือขัดขวางไม่ให้บัณฑิตนักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษาหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าว อันเนื่องมาจากการตอบโต้หรือแก้แค้นจากการกระทำของผู้คุกคามทางเพศที่กระทำต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศ หรืออาจเกิดขึ้นมาจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยการอาศัยเหตุแห่งเพศของผู้ถูกคุกคาม ย่อมถือได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานนี้ก็ไม่ครอบคลุมถึงผู้กระทำความผิดที่มีสถานะเป็นเพียงพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วยเช่นกัน

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร ซึ่งเป็นรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่ผู้คุกคามไม่จำเป็นต้องมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคาม และอาจเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะเดียวกันก็ได้ และที่สำคัญ คือ พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้สามารถเกิดขึ้นได้จากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา ด้วยการสัมผัสทางกาย ตลอดจนการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการคุกคามทางเพศได้อีกด้วย ดังนั้น การพิจารณาว่าพฤติกรรมในแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นนั้น จะการกระทำความผิดอาญาฐานใดหรือไม่นั้น จึงจำเป็นต้องแยกเป็นกรณีๆ ไป เช่น หากการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจากการข่มขืนกระทำชำเราต่อบัณฑิต นักศึกษา การกระทำความผิดย่อมเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276 และหากผู้กระทำเป็นผู้มีหน้าที่ปกป้องดูแลผู้เสียหาย และได้กระทำการนั้นขึ้นในขณะเวลาที่ยังคงมีหน้าที่ดังกล่าวอยู่ ย่อมถือได้ว่าเป็นการข่มขืนกระทำชำเราต่อศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ซึ่งผู้กระทำต้องระวางโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 285

อย่างไรก็ตาม หากผู้กระทำความผิดไม่ได้เป็นผู้มีหน้าที่ดังกล่าว และไม่ได้กระทำการข่มขืนกระทำชำเราต่อนิสิต นักศึกษาในช่วงเวลาที่มีหน้าที่นั้น ผู้กระทำย่อมไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามเหตุกรรจ์ที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ประกอบกับ หากการข่มขืนกระทำชำเราไม่ได้เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย และการกระทำนั้นได้เกิดขึ้นในห้องพักหรือสถานที่ลับตาคนซึ่งไม่ได้เปิดโอกาสให้แก่บุคคลทั่วไปได้พบเห็นถึงการกระทำความผิดดังกล่าวได้โดยง่าย การกระทำความผิดดังกล่าวจึงไม่ได้เป็นการกระทำต่อหน้าธารกำนัล ด้วยเหตุนี้ ความผิดตามมาตรา 276 จึงเป็นเพียงความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา 281 ซึ่งส่งผลให้ผู้เสียหายมีหน้าที่ต้องร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในช่วงระยะเวลา 3 เดือนนับแต่รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นคดียอมขาดอายุความ เป็นเหตุให้สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับลง และที่สำคัญ คือ พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจเริ่มต้นสอบสวนความผิดฐานดังกล่าวได้เอง หากปราศจากคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย

อนึ่ง หากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสทางกายไม่ถึงขนาดเป็นการข่มขืนกระทำชำเราก็ตาม แต่ผู้กระทำได้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สมควรในทางเพศต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศ การกระทำดังกล่าวย่อมถือเป็นการกระทำอนาจารตามมาตรา 278 และหากการกระทำนั้นเป็นการกระทำอนาจารต่อศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักขึ้นเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่กระทำความผิดฐานนี้ได้ นั้น จะต้องปรากฏว่ามีการสัมผัสร่างกายของผู้เสียหายด้วย หากไม่มีการสัมผัสดังกล่าว เช่น การพูดจาตะลอม การใช้สายตาดูจ้องมองเรือนร่างอย่างสำรวจตรวจตรา การส่งข้อความหรือคำกลอนที่เน้นเรื่องลามก ย่อมไม่เป็นการกระทำอนาจารตามความผิดฐานนี้ ประกอบกับ หากการกระทำอนาจารดังกล่าว ไม่ได้กระทำไปโดยการขู่เข็ญ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยทำให้ผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้เสียหายเข้าใจว่าผู้กระทำเป็นบุคคลอื่นแล้ว แต่เป็นการกระทำไปโดยอาศัยความโง่เขลาเบาปัญญาหรือโดยอาศัยการหลอกลวงต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ ย่อมเป็นเหตุให้การกระทำดังกล่าวไม่ครบองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ ผู้กระทำจึงไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษ

ทั้งนี้ แม้ผู้คุกคามทางเพศจะไม่ได้กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกคุกคามโดยตรงก็ตาม แต่การคุกคามทางเพศดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากการข่มขืนใจให้ผู้ถูกคุกคามเกิดความกลัวว่าจะได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกคุกคามหรือบุคคลอื่น หรืออาจเกิดจากการใช้กำลังประทุษร้าย จนทำให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศกระทำการ ไม่กระทำการ หรือจำยอมต่อสิ่งใด เช่น อาจารย์บังคับให้นิสิตชายสำเร็จความใคร่ของตนเองต่อหน้าอาจารย์ มิฉะนั้นจะเปิดเผยเรื่องการกระทำความผิดของนิสิตให้เจ้าพนักงานตำรวจทราบ หรือนิสิตรุ่นพี่บังคับให้นิสิตรุ่นน้องเปลื้องกาย มิฉะนั้นจะรุมทำร้ายร่างกาย จนนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศจากเหตุการณ์ดังกล่าว ต้องจำยอมกระทำตามที่ผู้คุกคามทางเพศบังคับให้กระทำ อันเป็นความผิดตามมาตรา 309 แต่ความผิดฐานนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงการข่มขืนใจ โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่ผลการเรียนหรือผลประโยชน์ทางการศึกษาซึ่งผู้ถูกคุกคามพึงมีสิทธิที่จะได้รับตามปกติ

อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวข้างต้น หากมีลักษณะเป็นการขู่เข็ญ และทำให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศเกิดความกลัวหรือความตกใจ การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นความผิดตามมาตรา 392 ได้ แต่การปรับใช้ความผิดฐานนี้ ก็ยังคงพบข้อจำกัดว่า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องมีการขู่เข็ญต่อผู้ถูกคุกคามเสมอไป อีกทั้ง แม้จะปรากฏว่ามีการขู่เข็ญก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกคุกคามเกิดความกลัวหรือความตกใจ ผู้กระทำย่อมมีความผิดฐานพยายามกระทำความผิดตามมาตรา 392 ซึ่งเป็นเพียงความผิดลหุโทษเท่านั้น ผู้กระทำจึงไม่ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดลหุโทษตามมาตรา 105

ส่วนพฤติกรรมการอันเป็นการคุกคามทางเพศที่กระทำด้วยวาจา นั้น หากผู้คุกคามทางเพศได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการใส่ความผู้ถูกคุกคามต่อบุคคลที่สาม ในลักษณะที่เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความประพฤติดีเสื่อมเสียในทางประเวณีของผู้ถูกคุกคาม โดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง เช่น การใส่ความว่าผู้ถูกคุกคามมีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศ หรือการใส่ความว่าผู้ถูกคุกคามขายบริการทางเพศ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 และหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำโดยการเผยแพร่ข้อเท็จจริงดังกล่าวกว่ไปสู่สาธารณชนโดยไม่เจาะจงต่อบุคคลที่สามไว้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามมาตรา 328 แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาถึงความผิดทั้งสองฐานนั้น ยังไม่อาจปรับใช้กับการคุกคามทางเพศที่กระทำด้วยวาจา แต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง เช่น การพูดสองแง่สองง่าม การพูดจาทะเลาะ การเล่าเรื่องตลกเชิงลามก เป็นต้น นอกจากนี้ การคุกคามทางเพศดังกล่าวมักกระทำต่อหน้าผู้ถูกคุกคามทางเพศโดยตรง จึงไม่จำเป็นที่จะต้องกระทำต่อบุคคลที่สาม และที่สำคัญ แม้ผู้คุกคามทางเพศจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเป็นการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาก็ตาม แต่ความผิดฐานดังกล่าวก็เป็นเพียงความผิดอันยอมความได้ ซึ่งหากผู้ถูกคุกคามทางเพศที่มีฐานะเป็นผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ภายในกำหนดเวลาตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ สิทธินาคืออาญามาฟ้องเพื่อให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษย่อมระงับลงไปด้วย และเมื่อการคุกคามทางเพศที่กระทำด้วยวาจา นั้น ไม่ได้มีลักษณะเป็นการดูหมิ่นผู้ถูกคุกคามทางเพศด้วยการการด่า ดูถูก เหยียดหยาม สบประมาท ผู้กระทำจึงไม่มีความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา 393 อีกด้วย

ส่วนพฤติกรรมการอันเป็นการคุกคามทางเพศที่กระทำด้วยวาจาที่กระทำโดยวาจา นั้น แม้ผู้คุกคามทางเพศจะไม่ได้กระทำการใดๆ ต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกคุกคามโดยตรงก็ตาม แต่พฤติกรรมบางประเภทที่เกิดขึ้น เช่น นิสิต นักศึกษาชายเปลือยกายหรือแสดงอวัยวะเพศต่อหน้านิสิต นักศึกษาคนอื่นๆ ในชั้นเรียน ซึ่งสามารถพบเห็นถึงการกระทำที่เกิดขึ้นอันมีลักษณะเป็นการกระทำอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล โดยผู้คุกคามทางเพศย่อมมีความผิดตามมาตรา 388 ได้ แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากสภาพปัญหาที่มักปรากฏขึ้นนั้น ผู้คุกคามทางเพศมักแสดงพฤติกรรมดังกล่าวต่อผู้ถูกคุกคามในสถานที่ลับตาคน เช่น ห้องพักอาจารย์ โดยไม่มีเจตนาให้บุคคลทั่วไปพบเห็นถึงการคุกคามทางเพศ

อย่างโจ่งแจ้ง ฉะนั้น ความผิดฐานนี้จึงไม่อาจครอบคลุมถึงการเปลือยกาย การแสดงอวัยวะเพศ หรือ การกระทำลามกอย่างอื่น ซึ่งไม่ได้กระทำอันควรขายหน้าต่อธารกำนัล

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความผิดอาญาตามมาตรา 397 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน พบว่า แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของความผิดให้ครอบคลุมถึงกรณี การคุกคามอันมีลักษณะที่ส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ (Sexual Harassment) และหากการ กระทำนั้นได้กระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกระทำด้วยก็ตาม แต่จากการศึกษา กลับพบว่าการบัญญัติถึงองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าวในส่วนของการกระทำ คือ “การคุกคามอันมีลักษณะที่ส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ” นั้น ยังไม่มีความไม่ชัดเจนเพียงพอ เนื่องจากเป็นการบัญญัติกฎหมายไว้อย่างกว้าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของกฎหมายอาญาที่ จำต้องบัญญัติให้การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นความผิดไว้โดยชัดแจ้งและแน่นอน เพื่อให้ผู้ที่ จะกระทำความผิดและต้องรับโทษสำหรับการกระทำความดังกล่าว ได้ทราบถึงการกระทำของตนเองได้ว่าหาก มีการกระทำเช่นนั้นเกิดขึ้นในทางหนึ่งทางใด ย่อมเป็นการกระทำความผิดฐานนี้ ประกอบกับความ ไม่ชัดเจนดังกล่าวยังสามารถส่งผลให้เกิดปัญหาการตีความของผู้ใช้กฎหมายที่อาจตีความการกระทำ ดังกล่าวได้ตามอำเภอใจ จนนำมาสู่ข้อสงสัยว่าการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้นั้น มีขอบเขตและ ความหมายมากน้อยเพียงใด เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้มีการบัญญัติถึงนิยามของการ กระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้ และยังมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้อ้างแนวในการกำหนด ขอบเขตที่แน่นอนและชัดเจนว่าการคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา ด้วยการ สัมผัสกาย และด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำความผิดได้ด้วย หรือไม่

อนึ่ง ความผิดฐานดังกล่าว ยังไม่ได้มีการบัญญัติให้พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศด้วย การเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการเรียนกับการตอบสนองความต้องการทาง เพศของผู้คุกคามไว้เป็นความผิดโดยชัดแจ้งอีกด้วย ทั้งที่พฤติกรรมดังกล่าวมักปรากฏให้เห็นเป็นข่าว อยู่เป็นประจำ ซึ่งแตกต่างจากการบัญญัติความผิดฐานดังกล่าวของสาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งประเทศไทย ได้เคยศึกษาถึงแนวทางการบัญญัติถึงความผิดฐานนี้ไว้ ได้มีการบัญญัติให้พฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้น เป็นการกระทำความผิดไว้โดยชัดแจ้ง ประกอบกับ การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับพฤติกรรมอันเป็น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นตามความผิดฐานดังกล่าว ยังไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด เนื่องจากพฤติกรรมเหล่านั้นสามารถเกิดขึ้นได้หลากหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกริยา ด้วยการสัมผัสกาย หรืออาจขึ้นจากการกระทำโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึง การเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศจำยอมต้องตอบสนองความต้องการ ทางเพศของผู้คุกคามทางเพศก็ได้

ฉะนั้น พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทที่อาจเกิดขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศในระดับที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจและอารมณ์ความรู้สึก ด้านสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสภาพการเรียน ด้วยเหตุนี้ การกำหนดโทษสำหรับพฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นเพียงความผิดลหุโทษคือ ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงยังเป็นการกำหนดอัตราโทษไว้ค่อนข้างต่ำ หากเทียบกับการกำหนดอัตราโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศอื่นๆ ตามที่ผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไป เช่น สาธารณรัฐอินเดีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ซึ่งได้มีการกำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดฐานดังกล่าวไว้ค่อนข้างสูง และได้กำหนดอัตราโทษให้มีความได้สัดส่วนกับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทอีกด้วย

ยิ่งไปกว่านี้ แม้ความผิดตามมาตรา 397 จะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินก็ตาม แต่เมื่อความผิดดังกล่าวเป็นเพียงความผิดลหุโทษเท่านั้น จึงเปิดโอกาสให้แก่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจดำเนินการเปรียบเทียบให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับสำหรับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้ จนเป็นเหตุให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับลงไปด้วย เนื่องจาก คดีอาญาเล็กน้อย ฉะนั้น การกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานดังกล่าวนอกจากจะมีอัตราโทษที่ไม่สูงแล้ว ยังไม่สามารถนำมาใช้เพื่อลงโทษแก่ผู้คุกคามทางเพศได้จริง และไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนและยับยั้งมิให้ผู้คุกคามทางเพศหรือบุคคลทั่วไปในสังคมเกิดความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ หากได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในอนาคต และที่สำคัญ คือ ตามประมวลกฎหมายอาญายังไม่ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาต้องรับโทษทางอาญา หากละเลยไม่ได้ดำเนินการกำหนดมาตรการภายในของสถาบันการศึกษาขึ้นมาเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้น

ส่วนพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่กระทำโดยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การส่งข้อความหรือคำกลอนที่มุ่งเน้นเรื่องลามกหรือสื่อไปในทางเพศผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยใช้โทรศัพท์หรือคอมพิวเตอร์ไปยังผู้ถูกคุกคามทางเพศ แม้การกระทำดังกล่าวจะเป็นการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ไปยังผู้คุกคามให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญก็ตาม แต่เมื่อผู้คุกคามได้กระทำไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศเป็นสำคัญ จึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำไปเพื่อมุ่งเน้นในทางพาณิชย์หรือในการแสวงหากำไรจากการประกอบธุรกิจ ดังนั้น ผู้คุกคามทางเพศจึงไม่มีความผิดตามมาตรา 11 วรรคสอง นอกจากนี้ หากผู้คุกคามทางเพศได้ส่งรูปภาพลามกไปยังผู้ถูกคุกคามโดยตรงและไม่ได้นำไปเผยแพร่ลงในสังคมออนไลน์จนทำให้ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงและพบเห็นถึงรูปหาดังกล่าวได้ กรณีดังกล่าว แม้จะเป็นการกระทำอันเป็นนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกก็ตาม แต่ถือไม่ได้ว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ผู้คุกคามทางเพศจึงไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษ ตามมาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เช่นกัน

ประการที่สอง คือ เมื่อปัญหาการคุกคามทางเพศได้เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นเด็ก หรือเยาวชนตามความหมายทั่วไป จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วยว่ามีบทบัญญัติในกฎหมายใดได้กำหนดถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้ด้วยหรือไม่ พบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้กำหนดถึงหลักการซึ่งเป็นสาระสำคัญในบทบัญญัติต่างๆไว้หลายประการที่อาจนำมาปรับใช้กับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่ธรรมด้วยการอาศัยเหตุแห่งเพศของเด็ก การห้ามมิให้บังคับ ชูเชื้อ ยูง ส่งเสริมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะอนาจาร ตลอดจนหากเด็กประสบกับการถูกรังแกทางเพศไม่ว่าจะเกิดขึ้นในสถานที่ใด เด็กนั้นย่อมต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อให้ได้รับความปลอดภัยจากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นและในทางตรงกันข้าม หากเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือเสี่ยงที่จะถูกชักจูงให้กระทำความผิดก็ยังสามารถกำหนดให้เด็กเหล่านั้นก็ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพด้วยเช่นเดียวกัน เพื่อให้เด็กได้รับการฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวให้ดีขึ้น

ที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดถึงการส่งเสริมความประพฤติของนักศึกษาไว้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีความประพฤติที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองนอกจากนั้น ยังกำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่สำรวจตรวจตราเฝ้าระวังนักศึกษาที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะกระทำความผิด พร้อมกับแจ้งให้ผู้ปกครองของนักศึกษาได้ทราบถึงพฤติกรรมดังกล่าว และหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ตลอดจนกำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีมาตรการส่งเสริมความปลอดภัย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษาอีกด้วย แต่กระนั้นก็ตาม บทบัญญัติต่างๆข้างต้นได้มีวัตถุประสงค์ให้การคุ้มครองแก่เด็กและนักศึกษาซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี และต้องยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ การกำหนดอายุของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย จึงยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย เนื่องจากผู้ถูกคุกคามทางเพศโดยส่วนใหญ่ที่เข้ามาศึกษาในชั้นปีที่ 1 มักมีอายุเกิน 18 ปีบริบูรณ์แล้ว ประกอบกับ บทบัญญัติต่างๆเหล่านั้น ยังไม่ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดช่วงอายุที่สอดคล้องกับความเป็นจริงกับอายุของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ พบว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้การคุ้มครองบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์ ในฐานะที่บุคคลเหล่านั้นเป็นเยาวชนไว้ด้วย และที่สำคัญ คือ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่แก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบในทางลบต่อเยาวชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวย่อมรวมถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาอีกด้วย แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่าบุคคลและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้มีการนำเอาปัญหาดังกล่าวที่สามารถส่งผลกระทบในทางลบต่อนิสิต

นักศึกษาซึ่งถือเป็นเยาวชนตามความหมายดังกล่าวมากำหนดเป็นนโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะอย่างจริงจัง

ประการที่สาม คือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า แม้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาในทุกระดับ ต้องจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเคารพต่อกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นก็ตาม แต่ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นก็ยังมีที่มาจากการทำงานของนิสิต นักศึกษา อันสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันการศึกษา ยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปลูกฝังความคิดและค่านิยมที่ถูกต้อแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้คุกคามทางเพศอย่างจริงจัง ประกอบกับ ไม่มีบทบัญญัติใดได้กำหนดให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาต้องจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่มักเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาให้ได้ทราบและเข้าใจถึงกระบวนการป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องอีกด้วย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ข้าราชการต้องรักษาไว้ซึ่งวินัยอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้น อาจเป็นการกระทำผิดวินัยตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การห้ามมิให้ข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามกฎหมาย ก.พ.ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 ซึ่งได้กำหนดถึงลักษณะของการกระทำประเภทต่างๆไว้ว่าการกระทำในลักษณะใดบ้างจะถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศ แต่จากการศึกษาถึงกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว พบว่าการกำหนดประเภทของการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นยังไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่มักเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา คือ การเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ นอกจากนี้ การกำหนดความสัมพันธ์ของผู้คุกคามและผู้ถูกคุกคามก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำต่อนิสิต นักศึกษา หรือเกิดขึ้นจากการกระทำระหว่างนิสิต นักศึกษากระทำต่อกันเอง รวมถึงเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกที่อาจกระทำต่อนิสิต นักศึกษาได้เช่นกัน เนื่องจากกฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวกำหนดไว้เฉพาะการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างข้าราชการพลเรือนที่กระทำการคุกคามทางเพศต่อข้าราชการพลเรือน หรือผู้ร่วมปฏิบัติงานด้วยกันเท่านั้น

ส่วนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดนิยามของสถาบันอุดมศึกษา หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการศึกษาในระดับปริญญา โดยไม่รวมถึงสถาบันการศึกษาของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการ เช่น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน เป็นต้น ฉะนั้น สถาบันอุดมศึกษาซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติดังกล่าว เช่น มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการเท่านั้น ซึ่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2551 อันอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้การล่วงละเมิดทางเพศหรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนิสิต นักศึกษาซึ่งไม่ใช่คู่สมรสของตน เป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง

แต่ประกาศฉบับดังกล่าวก็ไม่ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นบทนิยาม รูปแบบ และประเภทของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนไม่มีการ กำหนดให้จัดทำนโยบายหรือมาตรการภายในใดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังกล่าว

ประการสุดท้าย คือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ได้แก่ พระราชบัญญัติ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ได้ตราขึ้นมาโดยมีเจตนารมณ์เพื่อห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศของบุคคลทุกคนโดยไม่จำกัดว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ฉะนั้น นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศก็ย่อมอยู่ภายใต้การ ค้ำครองของพระราชบัญญัติฉบับนี้เช่นกัน เนื่องจาก หากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็น การแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใดๆแก่ผู้ถูกคุกคาม การกระทำความผิดย่อมถือได้ว่าเป็น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศได้ แต่กระนั้นก็ตาม การคุกคามทางเพศโดยส่วนใหญ่ ไม่จำเป็นที่จะต้องกระทำในลักษณะเป็นการแบ่งแยก หรือกีดกันเสมอไป แต่ได้กระทำไปเพื่อ ตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำมากกว่า ฉะนั้น จึงเป็นเหตุให้การคุกคามทางเพศที่ เกิดขึ้นไม่ใช่เป็นการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุดังกล่าวในทุกกรณี

ยิ่งไปกว่านี้ แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้ประเทศไทยจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นจริงในสังคม พร้อมกับการกำหนดหน้าที่ของ คณะกรรมการฯ ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิ มนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยด้วยก็ตาม แต่จากการศึกษาถึงข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น พบว่า คณะกรรมการฯ ได้เสนอให้สถาบันการศึกษาใน แต่ละแห่งนำเอามติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน มาปรับใช้กับปัญหาการคุกคามทาง เพศดังกล่าว เช่น การกำชับให้แต่ละสถาบันการศึกษาตระหนักถึงความละเอียดอ่อนในความแตกต่าง ระหว่างเพศ พร้อมทั้งเสนอแนะให้มีการจัดทำแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขการคุกคามทางเพศที่ อาจเกิดขึ้นในอนาคต ให้ครอบคลุมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจในปัญหาดังกล่าวแก่บุคคลผู้เกี่ยวข้อง และการกำหนดมาตรการต่างๆขึ้นมาเพื่อป้องกันและแก้ไขเยียวยาผู้ถูกคุกคามทางเพศให้เป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม แม้คณะกรรมการฯ จะได้เสนอแนะให้สถาบันการศึกษาในแต่ละแห่งจัดทำ มาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศโดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรีฉบับดังกล่าว ก็ตาม แต่เมื่อมติฉบับดังกล่าวไม่ได้มีฐานะเป็นกฎหมาย และไม่ได้กำหนดสภาพบังคับของการต้อง ปฏิบัติตามไว้ ย่อมทำให้ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งย่อมไม่ตระหนักและใส่ใจที่ จะดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าว ประกอบกับการเสนอแนะที่เกิดขึ้นจากคณะกรรมการฯ

ยังไม่ได้กำหนดถึงรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้เกิดความล่าช้าแก่การนำไปประยุกต์ใช้กับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ดังนั้น จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน พบว่า มาตรการดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดและไม่ครอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเพียงพอ ประกอบกับ บทบัญญัติต่างๆ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียด และมาตรการทางกฎหมายได้ขึ้นไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการป้องกันปัญหาดังกล่าว จนเป็นเหตุให้ประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาหลายประการ ได้แก่ ความไม่ชัดเจนในการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองเยียวยา ตลอดจนการกำหนดสภาพบังคับต่างๆไว้สำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการกำหนดสภาพบังคับสำหรับผู้บริหารสถาบันการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและดำเนินการกำหนดมาตรการภายในของสถาบันการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

ตรงกันข้าม ในต่างประเทศซึ่งประสบกับปัญหาการคุกคามทางเพศเช่นเดียวกับประเทศไทย ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา และมาตรการดังกล่าวได้กำหนดถึงสาระสำคัญซึ่งครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ข้างต้น ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ มีรูปธรรม และเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงสมควรที่จะต้องดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศว่าจะสามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้มากน้อยเพียงใด ตามที่ผู้เขียนจะได้กล่าวไว้ในบทถัดไป

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยในบทที่ 3 มาแล้วนั้น พบว่ามาตรการทางกฎหมายดังกล่าวซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการสำหรับการนำมาประยุกต์ใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ได้มีการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งไม่ได้มีกฎหมายฉบับใดได้กำหนดรูปแบบ พฤติกรรม ตลอดจนมาตรการป้องกันก่อนเกิดเหตุการณ์ มาตรการคุ้มครองและเยียวยาที่มีขึ้นภายหลังเกิดเหตุการณ์ และสภาพบังคับต่างๆสำหรับมาตรการดังกล่าว หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ได้มีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จะมีผลเช่นใดบ้างไว้เป็นการเฉพาะ ด้วยเหตุนี้ ปัญหาดังกล่าวจึงยังส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ และการเรียนของนิสิต นักศึกษาไทย ดังจะเห็นได้จากข่าวที่ปรากฏขึ้นอยู่เป็นประจำ แต่หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาที่กำลังเผชิญกับเหตุการณ์ดังกล่าวกลับไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานั้นอย่างจริงจัง จนสุดท้ายปัญหาดังกล่าวอาจกลายเป็นเพียงเหตุการณ์ปกติทั่วไปที่สามารถเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงปัญหาที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่เพียงประเทศเดียวเท่านั้น แต่ในต่างประเทศก็กำลังเผชิญกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาเช่นเดียวกันกับประเทศไทย ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย แต่ประเทศดังกล่าวเหล่านั้นกลับเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรที่สำคัญของชาติ จึงได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นไว้เป็นการเฉพาะสำหรับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีภาระหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ มาตรการของประเทศต่างๆ ดังกล่าวได้มีการกำหนดไว้ให้ครอบคลุมถึงบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา และสภาพบังคับสำหรับมาตรการที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ดังนั้น บทที่ 4 ว่าด้วย มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศนั้น ผู้เขียนจะได้ศึกษาถึงความทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศก่อน เพื่อให้ทราบได้ว่าในแต่ละประเทศมีสภาพปัญหาดังกล่าวอย่างไร และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นอย่างไรบ้าง ลำดับต่อมา จึงจะพิจารณาว่ากฎหมายในแต่ละประเทศได้มีการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาให้มีความหมายเพียงใด และครอบคลุมถึงขอบเขตพื้นที่ซึ่งมักจะเกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศรวมถึงความสัมพันธ์ของทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำไว้อย่างไรบ้าง

อนึ่ง การศึกษาในบทนี้จะได้ศึกษาต่อไปถึงการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นว่าได้มีการกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมเช่นใดบ้างที่สมควรเป็นการคุกคามทางเพศดังกล่าว และที่สำคัญ คือ การศึกษาถึงมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาว่าควรมีการกำหนดมาตรการใดเพื่อที่จะช่วยลดความเสี่ยงก่อนปัญหาดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสียหาย และศึกษาว่าหากมีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นแล้ว นิสิต นักศึกษาที่ตกเป็นเหยื่อจากปัญหานั้นจะสามารถใช้มาตรการใดเพื่อคุ้มครองและเยียวยาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษานั้นๆได้บ้าง รวมถึงการศึกษาถึงสภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาดังกล่าวว่าหากมีการฝ่าฝืน บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นจะได้รับโทษ และผลจากการไม่ปฏิบัติตามเช่นใดบ้าง และท้ายที่สุด คือ การศึกษาถึงข้อพิจารณาโดยรวมของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศต่างๆ เหล่านี้

4.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

ก่อนที่ผู้เขียนจะได้นำเสนอถึงบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศ รูปแบบสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกัน และมาตรการคุ้มครองและเยียวยา ตลอดจนสภาพบังคับสำหรับมาตรการดังกล่าวเหล่านี้ ผู้เขียนจะได้นำเสนอความทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของแต่ละประเทศในหัวข้อแรกนี้ก่อนว่าแต่ละประเทศได้มีการเผชิญหน้ากับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาอย่างไรบ้าง มีเหตุการณ์หรือเหตุผลที่เป็นเหตุให้แต่ละประเทศจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว และอธิบายถึงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศที่จะดำเนินการศึกษาต่อไปในหัวข้อต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

4.1.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (The Republic of the Philippines) เป็นประเทศหนึ่งในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) และได้มีการใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) เช่นเดียวกับประเทศไทย และที่สำคัญ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้มีการเผชิญหน้ากับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา (Educational Institutions) มาเป็นระยะเวลาช้านาน และปัญหาดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศเป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขของปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) จึงได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะคือ “พระราชบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538” (The Anti – Sexual Harassment Act of 1995) หรือเรียกว่า “รัฐบัญญัติหมายเลข 7877” (Republic Act No.7877) ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา 15 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ประกาศ

ในราชกิจจานุเบกษา กล่าวคือ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา 15 วัน นับแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) ¹

เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าเป็นกฎหมายที่มุ่งประสงค์จะให้ความสำคัญแก่คุณค่าในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคน รวมถึงให้การสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการเคารพต่อศักดิ์ศรีของนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ด้วยเหตุนี้ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์จึงได้มีการประกาศกำหนดให้พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศในทุกรูปแบบที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาก่อให้เกิดการกระทำที่มีขอบข่ายกฎหมาย (unlawful) ² นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดบทบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาไว้หลายประการ ได้แก่ บทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา การกำหนดภาระหน้าที่ของผู้บริหารของสถาบันการศึกษาซึ่งต้องกระทำเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ตลอดจนการกำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหารสถาบันการศึกษา และการกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา

อนึ่ง บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษามีภาระหน้าที่ต้องประกาศและกำหนดกฎเกณฑ์รวมถึงระเบียบต่างๆ ขึ้นภายในสถาบันของตนเอง โดยให้ครอบคลุมถึงบทนิยามของการคุกคามทางเพศอันเป็นการกระทำผิดวินัย และโทษทางวินัยที่ผู้คุกคามทางเพศจะได้รับ ตลอดจนการกำหนดขั้นตอนการสอบสวนและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น เพื่อให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้กำหนดถึงรายละเอียดดังกล่าวให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์จึงได้มอบหมายให้คณะกรรมการชุดหนึ่งของประเทศ เรียกว่า “Civil Service Commission ” หรือ “CSC” ออกข้อบังคับที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาในการกำหนดถึงกฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นไว้ในปีพ.ศ. 2544 คือ “The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases” หรือ เรียกว่า “Resolution No. 01-0940” ซึ่งมีผลใช้บังคับต่อสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทุกแห่งของประเทศอีกด้วย ³

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้ถูกตราขึ้นมาเป็นระยะเวลานานและยังไม่เคยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาก่อน จึงทำให้บทบัญญัติต่างๆ อาจไม่ครอบคลุมถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้ทั้งหมด ดังนั้น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวขึ้นมาจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. (The Expanded Anti – Sexual Harassment Act) หรือ “House Bill No. 8244” ซึ่งถูกเสนอขึ้น

¹ The Anti- Sexual Harassment Act of 1995 Section 10

² The Anti- Sexual Harassment Act of 1995 Section 2

³ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases section 2

โดยคณะกรรมการว่าด้วยสตรีและความเท่าเทียมทางเพศของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Committee on Women & Gender Equality)

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำให้รวมไปถึงกรณีนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นบุคคลผู้อยู่ในระดับเดียวกันกระทำการคุกคามทางเพศซึ่งกันและกัน และกรณีบุคคลภายนอกซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษาเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาด้วย จึงทำให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศไม่ได้จำกัดไว้แต่เฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างครู อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังได้มีการเสนอให้แก้ไขกลไกสำหรับการติดตามการปฏิบัติตามนโยบายว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ตลอดจนการแก้ไขอัตราโทษปรับสำหรับผู้กระทำ ความผิดฐานคุกคามทางเพศให้สูงขึ้นกว่าในอดีต และกำหนดให้ผู้กระทำซึ่งเป็นครู อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาของตนต้องระวางโทษสูงสุดสำหรับความผิดฐานดังกล่าว รวมถึงยังได้มีการกำหนดฐานความผิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีการเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่อยู่ในระหว่างกระบวนการสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดให้แก่สาธารณชนรับทราบโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ถูกคุกคามทางเพศก่อนอีกด้วย

ส่วนร่างพระราชบัญญัติอีกฉบับหนึ่ง คือ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. (The Expanded Anti – Sexual Harassment Act) หรือ “Senate Bill No. 1254” ซึ่งถูกเสนอขึ้นโดยสมาชิกวุฒิสภาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้มีการเสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศฉบับปัจจุบันซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญสำหรับการกำหนดมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาไว้ใกล้เคียงและสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติที่ถูกเสนอขึ้นโดยคณะกรรมการว่าด้วยสตรีและความเท่าเทียมทางเพศข้างต้นเช่นเดียวกัน แต่สิ่งที่น่าสนใจและแตกต่าง คือ การกำหนดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น ให้ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำความผิดด้วย ตลอดจนการเสนอแก้ไขให้กลไกภายในเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแต่งตั้งคณะกรรมการภายในสถาบันการศึกษาเพื่อดำเนินการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้นต้องมีกรรมการซึ่งเป็นผู้หญิงรวมอยู่ด้วยจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด และที่สำคัญ คือ การเสนอให้มีการกำหนดองค์ประกอบและโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศขึ้นใหม่ โดยให้แก้ไของค์ประกอบในส่วนของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศตามพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภท และกำหนดโทษทางอาญาให้ได้สัดส่วนกับพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศนั้นๆ รวมถึงการกำหนดความผิดสำหรับผู้บริหารของสถาบันการศึกษาซึ่งเพิกเฉยหรือละเลยไม่ดำเนินการตามภาระหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาตามที่กฎหมายได้กำหนดให้ต้องกระทำ และการกำหนดความผิดฐานละเลยไม่รายงานเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นให้แก่หน่วยงานตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

อีกด้วย ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวกำลังอยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาของรัฐสภา เพื่อกำหนดและประกาศเป็นพระราชบัญญัติฉบับใหม่ต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อให้การศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นไปอย่างรอบด้าน เนื่องจากพระราชบัญญัติและร่างแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นได้กำหนดไว้แต่เพียงหลักการ โดยรวมสำหรับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่การกำหนดรายละเอียดต่างๆให้เป็นภาระหน้าที่ของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งที่อาจกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กฎหมายได้กำหนดไว้ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงสมควรที่จะต้องศึกษาถึงข้อบังคับภายในของสถาบันการศึกษาในประเทศนี้ด้วย ผู้เขียนจึงได้ศึกษาถึงข้อบังคับว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศของมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ (UP Anti – Sexual Harassment Code) ว่าได้มีการกำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง ดังนั้น การศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้น ผู้เขียนจึงจะจึงดำเนินการศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจำนวน 5 ฉบับดังกล่าวข้างต้น

4.1.2 สาธารณรัฐจีน

สาธารณรัฐจีน (The Republic of China) หรือที่รู้จักกันในนามทั่วไปว่า “ประเทศไต้หวัน” เป็นอีกประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียที่ได้มีการใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) เช่นเดียวกับประเทศไทย และจากการศึกษาถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในประเทศดังกล่าว พบว่าในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนรายงานคดีทั้งหมดเกี่ยวกับปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศมากถึง 14,217 คดี และมีจำนวนรายงานคดีที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาอีกจำนวน 4,207 คดี⁴ ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มักจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา สาธารณรัฐจีนจึงได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนภายในประเทศตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันปัญหาดังกล่าว พร้อมกับมีการจัดทำเว็บไซต์และจัดให้มีบริการสายด่วนสำหรับให้คำปรึกษาแก่ผู้ซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศไว้ด้วย

⁴ Focus Taiwan New Channel, "Taiwan Sets up Website Hotline for Sexual Assault and Harassment Victims," [Online] Accessed: 15 December 2018. Available from: <http://focustaiwan.tw/news/asoc/201803150007.aspx>

อนึ่ง ประเทศดังกล่าวยังถือได้ว่าเป็นประเทศที่ได้มีการส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศของบุคคลขึ้นในสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากกระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐจีนได้มีการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางระหว่างเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 (ค.ศ. 2004)⁵ และบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ถูกดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมมาจนกระทั่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ พ.ศ. 2556 (The Gender Equity Education Act 2013) หรือเรียกว่า “The GEEA 2013”

เมื่อศึกษาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแล้ว พบว่ามีความมุ่งหมายเพื่อให้สถาบันการศึกษาในทุกระดับของประเทศไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชนต้องดำเนินการให้ความสำคัญแก่ความเสมอภาคระหว่างเพศของนิสิต นักศึกษา โดยไม่จำกัดเฉพาะการให้ความเสมอภาคทางเพศระหว่างชายและหญิงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการให้ความสำคัญต่อบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วย ฉะนั้น บทบัญญัติต่างๆในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจึงมุ่งเน้นถึงการสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศของบุคคลทุกคน รวมถึงการจัดการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ และการตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อมิให้การกระทำเหล่านั้นกลายเป็นต้นเหตุของปัญหาการคุกคามทางเพศ การประทุษร้ายทางเพศ และการข่มขู่รังแกทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้⁶

นอกจากนี้ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้มีการกำหนดให้มีการจัดทำข้อบังคับเกี่ยวกับการป้องกันการประทุษร้ายทางเพศ การคุกคามทางเพศ และการข่มขู่รังแกทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาไว้อีกด้วย โดยข้อบังคับฉบับดังกล่าวได้ถูกตราขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) และได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2555 คือ ข้อบังคับว่าด้วยการป้องกันการประทุษร้ายทางเพศ การคุกคามทางเพศ และการข่มขู่รังแกทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา พ.ศ. 2555 หรือเรียกว่า “The Regulation of the Prevention Sexual Assault, Sexual Harassment, and Sexual Bullying on Campus 2012” เพื่อเป็นการกำหนดถึงรายละเอียดต่างๆแก่สถาบันการศึกษาภายในประเทศนั้นให้มีแนวทางสำหรับการปฏิบัติตามหลักการที่ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบเดียวกันและที่สำคัญ เพื่อให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดระเบียบหรือข้อบังคับภายในของตนเองเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้ง่ายยิ่งขึ้น

⁵ Yen-chen Kuo, "The Practice of Gender Equity Education in Taiwan," *Journal of Modern Education Review* 5 September 2015, 9 (2015).

⁶ The Gender Equity Education Act Article 1

ยิ่งไปกว่านี้ สาธารณรัฐจีนยังได้มีการตรากฎหมายอีกฉบับหนึ่งขึ้นไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2548 หรือเรียกว่า “The Prevention of Sexual Harassment Act 2005” ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้ตราขึ้นมาเพื่อเป็นการป้องกันการคุกคามทางเพศในสถานที่ต่างๆของประเทศ และเป็นการปกป้องสิทธิของผู้ถูกคุกคามที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดให้การคุกคามทางเพศที่ได้กระทำขึ้นเป็นความผิดอาญาและผู้กระทำความผิดอาจต้องรับโทษหนักขึ้นหากเป็นบุคลากรทางการศึกษา

ฉะนั้น เพื่อที่จะได้นำบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้และกำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยซึ่งกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ผู้เขียนจึงเห็นสมควรว่าการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐจีนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจำนวน 3 ฉบับข้างต้นนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งแก่การศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวมากขึ้น

4.1.3 สาธารณรัฐอินเดีย

สาธารณรัฐอินเดียเป็นประเทศที่ได้มีการใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law System) ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยซึ่งใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม แม้ทั้งสองประเทศจะใช้ระบบกฎหมายที่ต่างกัน แต่จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสาธารณรัฐอินเดียแล้วกลับพบว่า ปัญหาอาชญากรรมที่มักเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อผู้ถูกระทำในสังคมเป็นอย่างมากตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน คือ ปัญหาการคุกคามทางเพศซึ่งมีลักษณะคล้ายกับปัญหาของประเทศไทยที่กำลังเผชิญอยู่เช่นกัน

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงมูลเหตุของปัญหาดังกล่าวในสาธารณรัฐอินเดีย พบว่าก่อนปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) ประชาชนในสังคมของประเทศดังกล่าวได้เผชิญกับปัญหาการคุกคามทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีนายจ้างมักกระทำการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างหญิงอยู่เป็นประจำ จนนำมาสู่การฟ้องคดีผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อศาลสูงของรัฐราชสถาน (Rajasthan High Court) ขึ้นเป็นครั้งแรก แต่ศาลกลับพิพากษาว่าการคุกคามทางเพศของนายจ้างไม่ได้เป็นความผิด เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นไม่ได้มีการบัญญัติให้ครอบคลุมถึงความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศดังกล่าวไว้ จึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษและได้รับการปล่อยตัวไป

ด้วยเหตุนี้ คดีดังกล่าวจึงก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวของกลุ่มพิทักษ์สิทธิสตรีในสาธารณรัฐอินเดียขึ้น โดยเรียกกลุ่มบุคคลนี้ว่า “Vishaka” ซึ่งได้นำเอาคดีที่เกิดขึ้นไปสู่การพิจารณาของศาลสูงของสาธารณรัฐอินเดีย (The Supreme Court) ในคดีระหว่าง Vishakha vs. State of Rajasthan เพื่อให้ศาลพิจารณาถึงการกระทำของนายจ้างว่าเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ และศาลสูงในคดีดังกล่าวได้พิจารณาและพิพากษาว่าการกระทำของนายจ้างที่ได้กระทำต่อลูกจ้างนั้นถือเป็นการคุกคามทางเพศ เนื่องจากเป็นการกระทำที่ขัดต่อสิทธิมนุษยชน และเป็นการกระทำที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญของประเทศที่มุ่งเน้นให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศและห้ามมิ

ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยอาศัยความแตกต่างในเรื่องเพศ ดังนั้น คดีนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นคดีเริ่มต้น (The Pioneering case) สำหรับการวางรากฐานของปัญหาการคุกคามทางเพศในสาธารณรัฐอินเดีย⁷ นอกจากนี้ ศาลสูงในคดีดังกล่าวยังได้มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการจัดการข้อร้องเรียนปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถานที่ทำงานขึ้นไว้ให้อีกด้วย จนกว่ารัฐบาลของสาธารณรัฐอินเดียจะมีการตรากฎหมายดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ จนในที่สุดในปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) ได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกัน การห้าม และการแก้ไขการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อสตรีในสถานที่ทำงานขึ้น และยังได้มีการกำหนดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐอินเดีย พ.ศ. 2403 (The Indian Penal Code 1860) อีกด้วย

อนึ่ง ปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าวยังเกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมากอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของสำนักงานสถิติอาชญากรรมแห่งชาติของสาธารณรัฐอินเดีย(National Crime Records Bureau) ซึ่งได้เปิดเผยจำนวนคดีทั้งหมดที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) ไว้เป็นจำนวน 4,593 คดี⁸ และเป็นคดีที่มักเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ที่ได้แสดงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา

ดังนั้น กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (The Ministry of Human Resource Development) หรือชื่อเดิม คือ กระทรวงศึกษาธิการ (The Ministry of Education) จึงได้มีการนำนโยบายของรัฐบาลอินเดียเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศมาประยุกต์ใช้กับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆของประเทศอีกด้วย โดยได้มีการตราเป็นข้อบังคับของคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยว่าด้วยการป้องกัน การห้าม และการแก้ไขการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างสตรีและนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ขึ้นมา (The University Grants Commission :Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions Regulation, 2015)

ดังนั้น การศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดียนั้น ผู้เขียนจะได้ศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้ง 2 ฉบับข้างต้น

⁷ Anju Thomas, "Incident of Sexual Harassment at Educational Institutions in India : Preventive Measures and Grievance Handling," International Journal of Recent Advances in Multidisciplinary Research 2 March 2015, 3.

⁸ Crime in India compendium 2014 ,National Crime Records Bureau ,Ministry of Home Affairs p. 98.

4.1.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลียเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีและเป็นประเทศที่กำลังประสบกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจแห่งชาติ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเครือรัฐออสเตรเลียได้เปิดเผยถึงจำนวนสถิติของนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาไว้ในรายงานกรณีปัญหาการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยของเครือรัฐออสเตรเลีย ประจำปี พ.ศ. 2560 (National Report On Sexual Assault and Sexual Harassment At Australian Universities 2017) ว่าจากการสำรวจนิสิต นักศึกษาจำนวนมากกว่า 30,000 ราย ในมหาวิทยาลัยต่างๆของประเทศ จำนวน 39 แห่ง พบว่านิสิต นักศึกษาเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศในชีวิตของการศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษามาแล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิต นักศึกษาหญิงซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ถึง 24 ปี มักจะถูกกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นในสถาบันการศึกษาอยู่เป็นประจำ โดยการกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นทั้งในบริเวณและนอกบริเวณของมหาวิทยาลัยก็ได้ และยังพบอีกว่าจำนวนของนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศก็จะมีตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวมากกว่านิสิต นักศึกษาชายและหญิงเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ เครือรัฐออสเตรเลียจึงได้มีการตรากฎหมายเฉพาะซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเพศ พ.ศ. 2527 (The Sex Discrimination Act 1984) และได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติทางเพศ อันรวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา และเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับดังกล่าว ยังพบว่ามีความมุ่งหมายที่จะขจัดการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา⁹ ตลอดจนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังตราขึ้นมาเพื่อสนับสนุนให้เกิดการยอมรับและเคารพต่อหลักความเสมอภาคเท่าเทียมระหว่างเพศชายและเพศหญิงในสังคมไว้อย่างชัดเจน¹⁰

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดไว้แต่เพียงการห้ามมิให้มีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาในทุกระดับของประเทศเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและมาตรการคุ้มครองและเยียวยา ตลอดจนสภาพบังคับทางกฎหมายไว้ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติสำหรับการตอบโต้ปัญหาการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย (The Guidelines For University Responses to Sexual Assault and Sexual Harassment) และนโยบายภายในที่

⁹ The Sex Discrimination Act 1984 Article 3 (C)

¹⁰ The Sex Discrimination Act 1984 Article 3 (D)

เกี่ยวข้องกับการป้องกันและเยียวยาปัญหาดังกล่าวของสถาบันการศึกษาประกอบด้วย ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจถึงแนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาในเครือรัฐออสเตรเลียว่าได้ดำเนินการ กำหนดหลักเกณฑ์หรือนโยบายใดไว้สำหรับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

ดังนั้น นโยบายภายในที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ที่อาจนำมากำหนดเป็นแนวทาง ในการศึกษาถึงมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ของประเทศไทยได้นั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรที่จะศึกษาถึงนโยบายภายในเกี่ยวกับการประทุษร้ายทาง เพศและการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา พ.ศ. 2561 (The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018) ซึ่งเป็นนโยบายที่จัดทำขึ้นโดยมหาวิทยาลัยซิดนีย์ (The University Of Sydney) อันเป็นนโยบายที่สถาบันการศึกษาดังกล่าวได้ประกาศกำหนดและ ดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์ต่างๆซึ่งครอบคลุมทั้งบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม ตลอดจนมาตรการ ป้องกันและมาตรการคุ้มครองและเยียวยา และสภาพบังคับของมาตรการดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น

ฉะนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าการศึกษาถึงกฎหมาย แนวทางปฏิบัติ และนโยบายต่างๆของ สถาบันการศึกษาของเครือรัฐออสเตรเลียข้างต้น ย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งแก่การนำมาเป็น ข้อมูลเพื่อศึกษาหาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของประเทศไทยต่อไปได้

4.1.5 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญ สำหรับการศึกษาถึงมาตรการทาง กฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา เนื่องจากเป็นประเทศแรก ของโลกที่ได้มีการคิดค้นคำว่า “การคุกคามทางเพศ” ขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลผู้มี อำนาจเหนือกว่ากระทำการคุกคามทางเพศต่อบุคคลอื่นที่อยู่ในฐานะที่ต่ำกว่าอีกฝ่ายซึ่งรวมถึงการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกาด้วยแต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2515 ยังไม่ครอบคลุมถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศ เป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการ กระทำดังกล่าวยังคงได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับความช่วยเหลือเยียวยาจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ฉะนั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2515 สหรัฐอเมริกาจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา ให้ครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย การศึกษา พ.ศ. 2515 (The Title IX of Education Amendments Act of 1972) หรือเรียกว่า “Title IX” ซึ่งเป็นกฎหมายในระดับสหพันธรัฐ (Federal Law) ที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2515 โดยกำหนดให้แต่ละมลรัฐของสหรัฐอเมริกาต้องตรากฎหมายภายในระดับ มลรัฐขึ้นมา เพื่อใช้บังคับแก่สถาบันการศึกษาในมลรัฐนั้นๆให้มีหน้าที่ต้องดำเนินการกำหนดมาตรการ ป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของตน

เมื่อศึกษาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแล้ว พบว่า มีความมุ่งหมายที่จะห้ามมิให้สถาบันการศึกษาในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชน ซึ่งได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากรัฐบาลอเมริกา (Federal financial assistance) กระทำการเลือกปฏิบัติทางเพศ ซึ่งรวมถึงการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติให้นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษา การปฏิบัติให้ได้รับผลประโยชน์ต่างๆของนิสิต นักศึกษา ตลอดจนการเลือกปฏิบัติทางเพศภายใต้การกระบวนกรเรียนการสอน (Education program) หรือกิจกรรมใดๆที่เกี่ยวข้อง¹¹ นอกจากนี้ เพื่อให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ สำนักงานสิทธิพลเมืองของสหรัฐอเมริกา (The Office for Civil Rights) ซึ่งเป็นหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการและเป็นผู้บังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว จึงได้มีการออกกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ตลอดจนมีการออกหนังสือต่างๆที่เกี่ยวข้อง หรือเรียกว่า “Dear Colleague Letter” ต่อผู้บริหารของสถาบันการศึกษาทุกแห่งของสหรัฐอเมริกาให้ดำเนินการตรวจตราและดูแลนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของตนให้ได้รับความปลอดภัยและไม่ถูกกระทำการคุกคามทางเพศ และที่สำคัญต้องจัดให้มีนโยบายภายในของสถาบันการศึกษาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย

ยิ่งไปกว่านี้ เมื่อศึกษาถึงกฎหมายภายในของแต่ละมลรัฐในสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวข้างต้น พบว่า หนึ่งในมลรัฐที่ได้มีการตรากฎหมายภายในดังกล่าวขึ้นไว้อย่างน่าสนใจ คือ ประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 (The California Education Code 1976) ได้มีการกำหนดหลักการเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับ สถาบันการศึกษาต่างๆภายในมลรัฐดังกล่าว เช่น มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียก็ได้มีการประกาศนโยบายภายในของสถาบันการศึกษา คือ นโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการคุกคามทางเพศ (Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California) ขึ้นไว้เป็นการเฉพาะด้วยเช่นเดียวกัน

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าการศึกษาถึงพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 และประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 ตลอดจนนโยบายภายในของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซึ่งได้กำหนดถึงหลักการ ตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกาจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยถึงการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

¹¹ The Title IX of Education Amendments Act of 1972 Section 1681

4.2 การกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อได้ศึกษาถึงความทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของทั้ง 5 ประเทศข้างต้นมาแล้วนั้น ลำดับต่อมาผู้เขียนจะได้ศึกษาถึงการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศนั้น ได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้อย่างไรบ้าง ดังนี้

4.2.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

พระราชบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538 (The Anti – Sexual Harassment Act of 1995) หรือเรียกว่า “รัฐบัญญัติหมายเลข 7877” (Republic Act No.7877) ได้กำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาไว้ หมายความว่า การกระทำของครู อาจารย์ ผู้สอน ผู้ฝึก รวมถึง บุคคลใดซึ่งมีอำนาจ อิทธิพลหรืออำนาจทางศีลธรรมเหนือกว่าบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งในสถาบันการศึกษา และจะเป็นการคุกคามทางเพศก็ต่อเมื่อได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) กระทำต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่อยู่ภายใต้อำนาจดูแล คุ้มครอง หรือตรวจตราของผู้กระทำ
- (2) กระทำต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของการให้การศึกษา การฝึกอบรม หรือการฝึกงานของผู้กระทำ
- (3) การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในทางเพศ โดยการสร้างเงื่อนไข เพื่อจะให้ได้รับผลการเรียนที่ดี หรือได้สำเร็จการศึกษาระดับเกียรตินิยม ตลอดจนการได้รับทุนการศึกษา หรือการได้รับการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย สิทธิพิเศษ หรือผลประโยชน์ต่างๆ
- (4) การคุกคามทางเพศ ซึ่งเป็นผลให้เกิดการข่มขู่ หรือการสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรหรือน่ากลัว สำหรับนิสิต นักศึกษา ผู้รับการฝึกอบรม หรือผู้ฝึกงาน ”

นอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดให้บุคคลใดที่ก่อ หรือชักจูงให้บุคคลอื่นกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศข้างต้น หรือบุคคลใดที่ร่วมมือกับบุคคลอื่นในการกระทำการดังกล่าวข้างต้น แม้นตนเองจะไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำก็ตาม ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวด้วย¹² และเมื่อพิจารณาต่อไปถึงบทนิยามของการคุกคามทางเพศอันเป็นการกระทำผิดวินัยตามที่ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases” หรือเรียกว่า “Resolution No. 01-0940” ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวให้กำหนดข้อบังคับฉบับนี้ขึ้นไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถาบันการศึกษาที่จะประกาศและ

¹² The Anti- Sexual Harassment Act of 1995 Section 3 (b)

ออกกฎเกณฑ์หรือระเบียบภายในขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็ได้มีการกำหนด บทนิยามของถ้อยคำกล่าวดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ การกระทำหรือการกระทำที่ต่อเนื่องอันไม่ พึงปรารถนาในทางเพศ การเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ รวมถึงการกระทำ ที่เกิดขึ้นด้วยวาจาหรือด้วยการสัมผัสทางกายอันมีลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ อันเป็นการกระทำต่อ บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่อยู่ภายใต้การดูแล ค้ำครอง หรือตรวจตราของผู้กระทำ หรือเป็นการกระทำต่อ บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของการให้การศึกษา การฝึกอบรม การฝึกงานของ ผู้กระทำ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำโดยตรงหรือโดยอ้อม เมื่อผู้กระทำได้กระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) การยอมรับ การปฏิเสธ หรือกระทำที่ต่อเนื่องอันอาศัยพื้นฐานของการตัดสินที่จะ ส่งผลต่อผู้ถูกกระทำ รวมถึงการกำหนดผลการเรียน การให้สำเร็จการศึกษาระดับเกียรตินิยม การได้รับทุนการศึกษา หรือการได้รับการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย สิทธิพิเศษ หรือผลประโยชน์ ต่างๆ

(2) กระทำหรือกระทำที่ต่อเนื่องซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การแทรกแซงการปฏิบัติตน หรือก่อให้เกิดการข่มขู่ หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรหรือน่ารังเกียจ สำหรับผู้ถูกกระทำ

(3) กระทำหรือกระทำที่ต่อเนื่องซึ่งมีเหตุอันควรคาดหมายได้ว่าจะก่อให้เกิดการเลือก ปฏิบัติ ความไม่ปลอดภัย ความไม่สะดวกสบาย ความไม่เป็นมิตร หรือการข่มขู่ต่อผู้ถูกกระทำซึ่งอาจ เป็นผู้ฝึกอบรม ผู้ฝึกงาน หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ถูกกระทำ”¹³

อนึ่ง ข้อบังคับฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษาและ เกิดขึ้นได้ทั้งในเวลาทำการปกติหรือนอกเวลาทำการปกติอีกด้วย ตลอดจนการกระทำดังกล่าวยังอาจ เกิดขึ้นจากการใช้โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ เครื่องโทรสาร หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ได้¹⁴

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นใน สถาบันการศึกษาตามพระราชบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าว พบว่า การกำหนดบทนิยามของถ้อยคำ ดังกล่าวนั้น มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพียงแต่บทนิยามตามข้อบังคับข้างต้นได้มีการขยายความถึง ช่วงระยะเวลาและสถานที่เกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศไว้ด้วย ประกอบกับได้มีการขยายความถึง การเกิดขึ้นของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยการสัมผัสกาย รวมถึงเกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการคุกคามทางเพศใน สถาบันการศึกษา

¹³ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 3 (b)

¹⁴ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 4

อย่างไรก็ตาม บทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติและ ข้อบังคับดังกล่าวให้มีความชัดเจนและครอบคลุมถึงผู้กระทำและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่ ยังไม่อาจนำเอาบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมาปรับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ฉะนั้น การศึกษาถึงการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงการให้ความหมายของถ้อยคำดังกล่าวตามร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมทั้งสองฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ (The Expanded Anti-Sexual Harassment Act) หรืออาจเรียกว่า “House Bill No.8244” ซึ่งได้ เสนอขึ้นโดยคณะกรรมการสตรีและความเท่าเทียมทางเพศ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามของ การคุกคามทางเพศไว้ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม คือ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นใน สถาบันการศึกษา หมายความว่า “การกระทำหรือการกระทำที่ต่อเนื่อง ซึ่งอาจเกิดขึ้นด้วยทางกาย ด้วยวาจา ด้วยสายตา ด้วยการอาศัยข้อมูลหรือการสื่อสารทางเทคโนโลยี หรือด้วยการอาศัย เทคโนโลยีอื่นใดสำหรับการกระทำดังกล่าว ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอก อันส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร น่ารังเกียจ หรือน่ากลัว โดยเกิดขึ้นจากการกระทำของ บุคคลดังต่อไปนี้

(1) ครู อาจารย์ ผู้สอน ผู้ฝึก หรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีอำนาจ อิทธิพล หรืออำนาจทาง ศีลธรรม เหนือกว่าบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งในสถาบันการศึกษา ซึ่งได้กระทำหรือก่อให้เกิดการคุกคามทาง เพศที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา หรือไม่เหมาะสม หรือการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในทางเพศ ด้วยการเสนอเงื่อนไข โดยไม่คำนึงว่าผู้ถูกคุกคามจะได้ตกลงตามเงื่อนไขด้วยหรือไม่ก็ตาม

ทั้งนี้ บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งที่สามารถกระทำการดังต่อไปนี้ได้นั้น ให้ถือว่าเป็นบุคคล ผู้มีอำนาจซึ่งอาจต้องรับผิดชอบ สำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ได้แก่ ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาการ รับเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาหรือสถานที่ฝึกอบรม การให้ทุนการศึกษา การช่วยเหลือเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่าย สิทธิพิเศษ หรือผลประโยชน์ต่างๆ อันเป็นการกระทำต่อนักสิต นักศึกษา หรือผู้สมัคร เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาหรือผู้สมัครขอเข้ารับทุนการศึกษา

(2) ผู้ถูกกระทำและผู้กระทำที่มีความเกี่ยวข้องหรืออยู่ในสถาบันการศึกษาหรือสถานที่ ฝึกอบรมเดียวกัน และได้กระทำการในทางเพศอันไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา หรือไม่เหมาะสม หรือคุกคามทางเพศต่อบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง หรือกล่าวถ้อยคำอันลามกต่อบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง

(3) บุคคลใดก็ตามซึ่งเป็นผู้จ้างหรือก่อให้เกิดบุคคลอื่นการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หรือบุคคลใดที่ร่วมมือกับบุคคลอื่นในการกระทำความดังกล่าวข้างต้น แม้ตนเองจะไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำก็ตาม ต้องรับผิดชอบตามร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวด้วย”¹⁵

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศอีกฉบับหนึ่ง หรืออาจเรียกว่า “Senate Bill No. 1254” ซึ่งได้เสนอขึ้นโดยสมาชิกวุฒิสภาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ก็ได้มีการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามสำหรับการคุกคามทางเพศดังกล่าวที่มีลักษณะสอดคล้องและใกล้เคียงกันกับบทนิยามของคณะกรรมการสตรีและความเท่าเทียมทางเพศข้างต้นด้วยเช่นเดียวกัน

ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาถึงบทนิยามของการคุกคามทางเพศดังกล่าวเป็นไปอย่างรอบด้าน และครบถ้วนสมบูรณ์ ในหัวข้อถัดไป ผู้เขียนจึงจะได้ศึกษาถึงบทนิยามของการกระทำความดังกล่าวตามกฎหมายของสาธารณรัฐจีนซึ่งเป็นอีกประเทศหนึ่งในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ เช่นเดียวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

4.2.2 สาธารณรัฐจีน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ พ.ศ. 2556 (The Gender Equity Education Act 2013) ได้กำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาไว้ หมายความว่า การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ซึ่งมีได้เป็นการกระทำอันเป็นการประทุษร้ายทางเพศ (Sexual Assaults) และมีได้เป็นการข่มเหงรังแกทางเพศ (Sexual Bullying) กล่าวคือ¹⁶

(1) พฤติกรรมหรือการใช้วาจาอันไม่น่ายินดี ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายในทางเพศ หรือการเลือกปฏิบัติอันอาศัยเหตุแห่งเพศ และการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนของผู้ถูกกระทำอีกฝ่าย

(2) พฤติกรรมที่ส่อไปในทางเพศซึ่งกระทำขึ้นเพื่อเป็นการสร้างเงื่อนไขให้ได้รับหรือต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน

¹⁵ House Bill No.8244 Section 3

¹⁶ The Gender Equity Education Act Article 1 (4)

อนึ่ง การคุกคามทางเพศข้างต้น หมายความว่าตั้งแต่เฉพาะการกระทำที่เกิดขึ้นจาก ผู้อำนวยการ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนักเรียน นักศึกษา ฝ่ายหนึ่งที่ได้กระทำการดังกล่าวต่อนักเรียน นักศึกษาอีกฝ่ายหนึ่ง¹⁷ ทั้งในสถาบันการศึกษาของรัฐ และเอกชนในทุกระดับ¹⁸ ฉะนั้น ความหมายดังกล่าวจึงไม่รวมถึงกรณีบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาได้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ดังกล่าวด้วย

ส่วนการกระทำอันเป็นการประทุษร้ายทางเพศ (Sexual Assaults) หมายความว่า การกระทำอันเป็นความผิดที่เกี่ยวกับเพศตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันการประทุษร้ายทางเพศ (The Sexual Assault Prevention Act)¹⁹ และเมื่อศึกษาถึงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว พบว่าการประทุษร้ายทางเพศ คือ กรณีที่บุคคลใดได้กระทำความผิดตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 221 ถึงมาตรา 227 ตลอดจนการกระทำความผิดตามมาตรา 228 มาตรา 229 มาตรา 332 วรรคสอง อนุสอง มาตรา 334 วรรคสอง อนุสอง และมาตรา 348 วรรคสอง อนุหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐจีน (The Criminal Code of the Republic of China) และตามที่กฎหมายอื่น ๆ กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ²⁰

ส่วนการข่มเหงรังแกทางเพศ (Sexual Bullying) หมายความว่า การเยาะเย้ย การทำร้าย การข่มขู่ ซึ่งกระทำโดยตรงต่อลักษณะ อารมณ์ หรือเอกลักษณ์ทางเพศของบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นโดยวาจา การสัมผัสกาย หรือการกระทำในรูปแบบอื่นใดอันเป็นการใช้ความรุนแรง โดยจะต้องไม่ได้เป็นการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศตามที่กำหนดไว้ด้วย²¹

4.2.3 สาธารณรัฐอินเดีย

ข้อบังคับของคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยว่าด้วยการป้องกัน การห้ามและการแก้ไขการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างสตรีและนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 หรือ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 ได้กำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาไว้ หมายความว่า²² กระทำหรือกระทำที่ต่อเนื่องอันไม่พึงประสงค์ในทางเพศ อันก่อให้เกิดการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร น่ากลัว หรือน่าจะก่อให้เกิดการกระทำอันเป็น

¹⁷ The Gender Equity Education Act Article 1 (7)

¹⁸ The Gender Equity Education Act Article 1 (2)

¹⁹ The Gender Equity Education Act Article 2 (3)

²⁰ The Sexual Assault Prevention Act Article 1

²¹ The Gender Equity Education Act Article 2 (5)

²² The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 2 (K)

การข่มขู่ และให้หมายความรวมถึงพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่พึงปรารถนา อันอาจเกิดขึ้นจากการกระทำโดยตรงหรือโดยอ้อม ได้แก่ การกระทำอันไม่พึงปรารถนาที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสทางกาย ด้วยวาจา หรือด้วยอากัปกิริยาที่ส่อไปในทางเพศ การกระทำอันเป็นการเสนอข้อแลกเปลี่ยน เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ การกล่าววาจาอันเป็นการลามก หรือการแสดงสื่อลามก

นอกจากนี้ การคุกคามทางเพศดังกล่าวยังให้รวมถึงกระทำหรือกระทำที่ต่อเนื่องในทางเพศอันมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ตาม ดังนี้

(1) การให้สัญญาที่เกิดขึ้นโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายอันเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นพิเศษให้ถือเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการเสนอข้อแลกเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ

(2) การข่มขู่ที่เกิดขึ้นโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายอันส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่

(3) การข่มขู่ที่กระทำขึ้นโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายอันเกี่ยวกับสถานะในปัจจุบันหรือในอนาคตของบุคคลผู้เกี่ยวข้อง

(4) การก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมในด้านการเรียนที่ไม่เป็นมิตร หรือน่ากลัว

(5) การกระทำอันเป็นการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือความสมบูรณ์ทางกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ การกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดียข้างต้น สามารถเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคล ดังนี้

(1) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของครู อาจารย์ ผู้สอนที่กระทำต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว

(2) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษาที่กระทำต่อกันและกันในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ทั้งนี้ คำว่า “นิสิต นักศึกษา” หมายความว่า นิสิต นักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบทั่วไป ระบบทางไกล หรือการฝึกอบรมในระยะสั้น ตลอดจนให้หมายความรวมถึงนิสิต นักศึกษาที่กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินกระบวนการสำหรับการรับเข้าศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ แม่นิสิต นักศึกษารายนั้นจะยังไม่ได้เข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ตาม²³

²³ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 2 (L)

(3) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอก ซึ่งไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานหรือนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว แต่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาในทางใดทางหนึ่ง²⁴

อนึ่ง การคุกคามทางเพศที่กระทำต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายในบริเวณของสถาบันการศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องทดลอง หอพัก ห้องบรรยาย ห้องน้ำ สนามกีฬา ศูนย์สุขภาพ หรือพื้นที่จอดรถ เป็นต้น แต่ยังรวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นภายนอกบริเวณของสถาบันการศึกษาซึ่งนิสิต นักศึกษาได้เข้าร่วมตามที่ได้จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษ่อีกด้วย เช่น การทัศนศึกษา การฝึกงาน การออกค่าย การจัดงาน กีฬาหรืองานวัฒนธรรม เป็นต้น²⁵

4.2.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเพศ พ.ศ. 2527 (The Sex Discrimination Act 1984) ซึ่งถูกแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018) ได้กำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศไว้ (Sexual Harassment) หมายความว่า บุคคลใดจะกระทำการคุกคามทางเพศต่อบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) กระทำการอันเป็นการรุกรานทางเพศซึ่งไม่พึงปรารถนา หรือร้องขอซึ่งไม่พึงปรารถนาเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการเพศของผู้กระทำต่อผู้ถูกระทำ²⁶

(2) กระทำการอื่นอันไม่พึงปรารถนาซึ่งส่อไปในทางเพศต่อผู้ถูกระทำ ซึ่งในสถานการณ์นั้นๆ วิญญูชนอาจคาดหมายได้ว่ากระทำดังกล่าวจะก่อให้เกิดความกลัว ถูกข่มขู่ หรือถูกลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์²⁷

ทั้งนี้ การกระทำที่ส่อไปในทางเพศนั้น ให้รวมถึงการกล่าวถ้อยคำในทางเพศต่อผู้ถูกระทำ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรก็ตาม²⁸ และที่สำคัญ การคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นนั้นย่อมไม่ถูกจำกัด ด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้²⁹

(1) เพศ อายุ รสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ สถานภาพของบุคคลไม่ว่าจะโสดหรือสมรสแล้ว ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ สีผิว ชาติกำเนิดของผู้ถูกระทำ

²⁴ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 2 (M)

²⁵ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 2 (C)

²⁶ The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 A (1) (A)

²⁷ The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 A (1) (B)

²⁸ The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 A (2)

²⁹ The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 A (1A)

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกระงับและผู้กระทำ

(3) ความพิการของผู้ถูกระงับ

(4) พฤติการณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ส่วนบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษานั้น (Sexual Harassment in Educational Institutions) บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดบทนิยามของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” ข้างต้นไว้เพิ่มเติมอีกด้วย กล่าวคือ การคุกคามทางเพศถือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) บุคลากรของสถาบันการศึกษา (Member of staff) กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา หรือต่อบุคคลที่กำลังจะเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว³⁰

(2) นิสิต นักศึกษาผู้ใหญ่ (Adult student) กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว³¹ ทั้งนี้ นิสิต นักศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง นิสิต นักศึกษาซึ่งมีอายุตั้งแต่ 16 ปีบริบูรณ์³²

(3) บุคลากรของสถาบันการศึกษานึ่งกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษานึ่งแห่งหนึ่ง หากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับการเป็นบุคลากรของสถาบันการศึกษาดังกล่าว³³

(4) นิสิต นักศึกษาผู้ใหญ่ของสถาบันการศึกษานึ่งกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษานึ่งแห่งหนึ่ง หากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับการเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว³⁴

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดบทนิยามตามแนวนโยบายภายในของมหาวิทยาลัยซิดนีย์ (The University Of Sydney) ซึ่งได้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา พ.ศ. 2561 (The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018) พบว่า บทบัญญัติในนโยบายฉบับดังกล่าวซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2561³⁵ ได้มีการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้เช่นเดียวกับบทบัญญัติตามที่กล่าวไว้แล้วในพระราชบัญญัติด้วยว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเพศ พ.ศ. 2527

³⁰ The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 F (1)

³¹ The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 F (2)

³² The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 F (3)

³³ The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 F (2A)

³⁴ The Sex Discrimination Act 1984 Article 28 F (2B)

³⁵ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 2

อย่างไรก็ตาม นโยบายดังกล่าวยังได้มีการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศไว้เพิ่มเติมอีกด้วย กล่าวคือ การคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นจากการอาศัยการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ข้อความ การโพสต์บนสื่อสังคมออนไลน์ และการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบอื่นๆ³⁶ ยิ่งไปกว่านี้ ยังได้มีการอธิบายว่าปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่า การกระทำเหล่านั้นต้องเกิดขึ้นภายในบริเวณต่างๆ ของสถาบันการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการกระทำที่เกิดขึ้นบริเวณภายนอกสถาบันการศึกษาก็ด้วย เช่น ในระหว่างที่นิสิต นักศึกษากำลังฝึกงาน หรือในระหว่างที่นิสิต นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษาหรือได้รับอนุมัติให้จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษานอกบริเวณของสถาบันการศึกษาดังกล่าวด้วย

4.2.5 สหรัฐอเมริกา

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 (The Title IX of Education Amendments Act of 1972) ไม่ได้มีการกำหนดถึงบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่ามีความหมายเพียงใด เพียงแต่วางหลักไว้ว่าห้ามมิให้บุคคลใดถูกกีดกันโดยอาศัยเหตุแห่งเพศในการมีส่วนร่วม ถูกปฏิเสธต่อผลประโยชน์ ถูกเลือกปฏิบัติในการศึกษาเล่าเรียน หรือในกิจกรรมทางการศึกษาของที่ได้รับการช่วยเหลือด้านการเงินจากรัฐบาลอเมริกา อันรวมถึงการคุกคามทางเพศด้วยเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวตามกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า ประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 (The California Education Code 1976) ได้กำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษไว้ หมายความว่า การรุกรานทางเพศอันไม่พึงปรารถนา การร้องขอเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ ตลอดจนการกระทำอื่นใดที่สื่อไปในทางเพศ อันเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยสายตา และด้วยการสัมผัสทางกาย อันเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ภายใต้เงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้³⁷

1. พฤติกรรมนั้นทำให้เกิดการยอมจำนนโดยขัดแย้งหรือโดยปริยาย อันจะส่งผลต่อการสร้างเงื่อนไขเกี่ยวกับสถานะทางการศึกษาเล่าเรียน
2. พฤติกรรมนั้นทำให้เกิดการยอมจำนนหรือการปฏิเสธ อันจะส่งผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนของผู้ถูกรกระทำ
3. พฤติกรรมนั้นได้เกิดขึ้นโดยมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการศึกษาเล่าเรียน หรือการสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรหรือน่ากลัว

³⁶ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 11 (3)

³⁷ The California Education Code 1976 Section 212.5

4. พฤติกรรมนั้นทำให้เกิดการยอมจำนนหรือการปฏิเสธ อันจะส่งผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการได้รับผลประโยชน์ การบริการ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษา

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงถ้อยคำดังกล่าวข้างต้นตามที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียได้มีการประกาศกำหนดไว้เป็นนโยบายภายในของสถาบันการศึกษา คือ นโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการคุกคามทางเพศ (Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California) พบว่า นโยบายฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดเพิ่มเติมถึงความสัมพันธ์ของผู้กระทำการคุกคามทางเพศและผู้ถูกคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากบทนิยามของการคุกคามทางเพศตามที่ประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 ได้กำหนดไว้แล้วด้วย กล่าวคือ การคุกคามทางเพศดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้จากการกระทำระหว่างบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวกับนิสิต นักศึกษา ระหว่างนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือระหว่างบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษากับนิสิต นักศึกษา

ทั้งนี้ ไม่คำนึงถึงว่าผู้กระทำและผู้ถูกกระทำจะเป็นเพศใด ซึ่งอาจรวมถึงบุคคลผู้มีอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิดของตนด้วยเช่นกัน (Gender Identity)³⁸

4.3 รูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อได้ศึกษาถึงการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศในหัวข้อก่อนมาแล้วนั้น สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้ศึกษาต่อไปถึงรูปแบบของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ตลอดจนศึกษาถึงพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศด้วยว่าพฤติกรรมดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น ตามลำดับ ดังนี้

4.3.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

จากการศึกษาถึงการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามบทที่ 2 มาแล้วนั้น พบว่า การคุกคามทางเพศสามารถจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงินหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน (Quid Pro Quo) และอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร (Hostile Environment)

อย่างไรก็ตาม สำหรับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ไม่ได้มีกฎหมายฉบับใดได้กำหนดถึงการจำแนกรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาไว้อย่างชัดเจน แต่จากการศึกษาถึงบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าวมาแล้ว และพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่จะได้กล่าวในลำดับถัดไป ย่อมจะเห็นได้ว่ารูปแบบของการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ก็สามารถจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบเช่นเดียวกัน

³⁸ Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California Section 2

ส่วนพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้น ได้มีการกำหนดไว้ใน The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases โดยสามารถจำแนกพฤติกรรมการคุกคามทางเพศออกเป็น 4 กรณี ดังต่อไปนี้³⁹

กรณีที่หนึ่ง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นทางกาย เช่น การสัมผัสร่างกายโดยมีเจตนา มุ่งร้าย การคุกคามทางเพศที่กระทำขึ้นอย่างโจ่งแจ้ง หรือการแสดงอาการปฏิกิริยาพร้อมกับคำพูดในเชิงลามก เป็นต้น

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา เช่น การเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ หรือการใช้คำพูดที่สื่อไปในทางเพศ เป็นต้น

กรณีที่สาม การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการใช้วัตถุ รูปภาพ จดหมายหรือการเขียนข้อความในลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ

กรณีที่สี่ การคุกคามทางเพศในลักษณะอื่นใดที่เกิดขึ้นในทำนองเดียวกัน

อนึ่ง เมื่อศึกษาต่อไปถึงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศซึ่งได้เสนอขึ้นโดยสมาชิกวุฒิสภาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ หรือ “Senate Bill No. 1254” พบว่า ได้มีการเสนอให้มีการกำหนดถึงตัวอย่างของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจนมากขึ้น โดยแบ่งตามประเภทของการเกิดขึ้นของการคุกคามทางเพศ ดังนี้⁴⁰

(1) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา (Verbal sexual harassment) ไม่จำกัด แต่เฉพาะการกระทำดังต่อไปนี้ ได้แก่

1. การแสดงความคิดเห็น คำวิจารณ์ การเล้ามุกตลก หรือการตั้งคำถามในทางลามก หรือในลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเล้ามุกตลกข่มขืน

2. การกระทำหรือการก่อให้เกิดเสียงในทางลามก หรือในลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ เช่น เสียงจูบ เสียงครวญคราง หรือการเสียดสีปาก

3. การข่มขู่บุคคลใดด้วยการพูดคุยเกี่ยวกับเพศ หรือการเสียดสีในทางเพศ

4. การสาปแช่ง การฉวยปาก หรือการเรียกบุคคลใดด้วยถ้อยคำลามก หรือถ้อยคำที่มีนัยยะในทางเพศ

5. การสอบถามหรือการแจ้งให้บุคคลใดทราบเกี่ยวกับความชอบในทางเพศ การจินตนาการ หรือกิจกรรมต่างๆ ระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้รับการจ้าง ได้รับทุนการศึกษา หรือได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่สมัคร

³⁹ Resolution No. 01-0940 Section 5

⁴⁰ Senate Bill No. 1254 section 3

6. การสร้างความกดดันแก่บุคคลใดให้ยอมรับการนัดหมาย โดยที่เคยถูกปฏิเสธมาก่อนแล้ว

7. การกระทำในลักษณะอื่นๆทำนองเดียวกัน

(2) การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยอากัปกิริยา (Non - verbal sexual harassment) ไม่จำกัดแต่เฉพาะการกระทำดังต่อไปนี้ ได้แก่

1. การแสดงภาพที่น่ารังเกียจหรือลามก และนำไปเผยแพร่เพื่อที่จะคุกคามต่อบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง

2. การกระทำด้วยการใช้มือ สีหน้า หรือร่างกาย สำหรับการแสดงอากัปกิริยาในทางลามก หรือในลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ

3. การสัมผัส การจับ การคลำ การลูบไล้ การคลึง การตบ การนวด การจูบ การกอด หรือการแตะ ซึ่งเป็นกระทำอันฝ่าฝืนต่อเนื้อตัวร่างกายของบุคคลอีกฝ่ายในทางลามก หรือในลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ

4. การสัมผัสหรือการเปิดเผยอวัยวะเพศในสถานที่สาธารณะ รวมถึงการสำเร็จความใคร่ในที่สาธารณะต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคน

5. การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การส่งจดหมาย การโทรศัพท์ หรือการใช้อุปกรณ์อื่นใด อันเป็นการกระทำไปในทางลามก หรือในลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ

6. การกระทำในลักษณะอื่นๆทำนองเดียวกัน

(3) การร้องขอเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในทางเพศ โดยการสร้างเงื่อนไขสำหรับการได้รับผลประโยชน์ต่างๆ เช่น การได้รับผลการเรียนที่ดีขึ้น การสำเร็จการศึกษาในระดับเกียรตินิยม การได้รับทุนการศึกษา หรือการได้รับการจัดหาค่าใช้จ่าย เบี้ยเลี้ยง สิทธิพิเศษ หรือผลประโยชน์อื่นๆ ทั้งนี้ พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ให้รวมถึงการปฏิเสธไม่ยอมรับเงื่อนไขดังกล่าวของนิสิต นักศึกษาที่จะตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ ซึ่งอาจถูกแก้แค้นจากผู้กระทำด้วย

4.3.2 สาธารณรัฐจีน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ พ.ศ. 2556 (The Gender Equity Education Act 2013) ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้อย่างชัดเจน แต่จากการศึกษาถึงบทนิยามของการคุกคามทางเพศตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวตามที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนนี้ พบว่า รูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น สามารถจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบเช่นเดียวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ คือ การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน (Quid Pro Quo) และการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร (Hostile Environment)

ส่วนพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐจีนนั้น ก็ไม่ได้มีกฎหมายฉบับใดกำหนดถึงตัวอย่างของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้เช่นเดียวกัน

4.3.3 สาธารณรัฐอินเดีย

ข้อบังคับของคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยว่าด้วยการป้องกัน การห้าม และการแก้ไขการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างสตรีและนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 หรือ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของข้อบังคับฉบับดังกล่าวที่กำหนดห้ามมิให้มีการคุกคามทางเพศใน 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน (Quid Pro Quo) และอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร (Hostile Environment)⁴¹

อนึ่ง หากพิจารณาต่อไปถึงผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่กระทำต่อนิสิต นักศึกษา ยังพบอีกว่า ห้ามมิให้มีการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์หรือ บุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งต่างๆที่อาศัยอำนาจที่ตนเองดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรืออำนาจทาง ศีลธรรมที่มีอยู่เหนือกว่ากระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา (Dominant power or Hierarchical relationship) หรือห้ามมิให้มีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง (Peer) ตลอดจนห้ามมิให้มีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของ บุคคลภายนอก (Third party)⁴²

ส่วนพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ได้มีการ กำหนดไว้ในบทนิยามของการคุกคามทางเพศตามผู้เขียนได้เคยอธิบายไว้ก่อนแล้ว โดยอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยาท่าทาง ด้วยการสัมผัสกาย รวมถึงการเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลการเรียน หรือทุนการศึกษาต่างๆ แต่ไม่ได้มีการ กล่าวถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้สามารถ เข้าใจถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่มักเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของ สาธารณรัฐอินเดีย ผู้เขียนจึงได้ศึกษาถึงข้อร้องเรียนที่มักปรากฏขึ้นอยู่เป็นประจำแล้ว พบว่า

⁴¹ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 3 (G)

⁴² The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 3 (K)

ข้อร้องเรียนที่แสดงถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณีดังต่อไปนี้

กรณีที่หนึ่ง การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์⁴³

1. อาจารย์ชายมักถูกร้องเรียนว่าชอบสอบถามนิสิต นักศึกษาหญิงว่าหากประสงค์ที่จะได้รับผลการศึกษาระดับ A ต้องยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับตนที่บ้านของอาจารย์ก่อน

2. อาจารย์ชายผู้มีอำนาจพิจารณาทุนสนับสนุนการศึกษา มักถูกร้องเรียนว่ามีพฤติกรรมการเสนอผลประโยชน์ทางการเงินให้แก่ นิสิต นักศึกษาหญิงที่มีฐานะยากจน เพื่อให้ นิสิต นักศึกษาเหล่านั้น ต้องจำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศของตน

3. อาจารย์ชายมักถูกร้องเรียนว่ามีพฤติกรรมชอบพูดถึงรูปร่างของนิสิต นักศึกษาหญิงในระหว่างชั้นเรียนอยู่เป็นประจำ โดยมีเจตนาเพื่อให้ นิสิต นักศึกษารายนั้นเกิดความรู้สึกอับอาย รวมถึงกรณี นิสิต มักถูกอาจารย์เล่าเรื่องตลกเชิงลามกในระหว่างชั้นเรียนด้วย

4. อาจารย์ชายมักถูกร้องเรียนว่ากระทำการคุกคามทางเพศด้วยการจ้องมองเรื้อรังของนิสิต นักศึกษาหญิง

5. อาจารย์ชายมักถูกร้องเรียนว่าชอบใช้ที่อยู่ร่วมกับนิสิต นักศึกษาหญิงตามลำพังในห้องทำงานเป็นระยะเวลานาน และทำการปิดประตูห้องด้วย

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคลากรทางการศึกษา

1. บุคลากรทางการศึกษามักถูกร้องเรียนว่าชอบใช้วาจาอันหยาบคายหรือลามกกระทำต่อนิสิต นักศึกษาหญิง

2. บุคลากรทางการศึกษามักถูกร้องเรียนว่ามีพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาหญิง โดยการสัมผัสร่างกายหรืออวัยวะเพศ

3. บุคลากรทางการศึกษามักถูกร้องเรียนว่าได้ใช้เอกสารหรือรูปภาพอันเป็นเท็จหรือปลอมเพื่อนำมาข่มขู่ให้นิสิต นักศึกษาเกิดความกลัวและต้องจำยอมกระทำการตามที่ตนต้องการ

4. บุคลากรทางการศึกษามักถูกร้องเรียนว่าได้ส่งจดหมายหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์นิรนามไปยังนิสิต นักศึกษาหญิง เพื่อเป็นการข่มขู่หรือทำให้เสียชื่อเสียง

5. บุคลากรทางการศึกษามักถูกร้องเรียนว่าได้ให้ข้อมูลในทางเพศแก่ทางหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารเพื่อมุ่งทำลายชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของนิสิต นักศึกษาหญิง

⁴³ Reena and Onnur Saheab, "Sexual Harassment against Women at Educational Institutions," *International Journal of Science and Research* 3, 12 (December 2014): 914-915.

ดังนั้น จากการศึกษาถึงตัวอย่างข้อร้องเรียนของนิสิต นักศึกษาที่ตกเป็นเหยื่อจากพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาแล้ว พบว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศมักปรากฏขึ้นจากการกระทำของผู้มีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคามทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำของอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ส่วนพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากนิสิต นักศึกษาด้วยกันเองหรือการกระทำจากบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษานั้น มักมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับข้อร้องเรียนของบุคคลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับผู้ถูกคุกคามทางเพศในสาธารณรัฐอินเดียมักจะเป็นนิสิต นักศึกษาหญิงเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้น ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจึงมักไม่ได้รับข้อร้องเรียนจากนิสิต นักศึกษาชายในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง

อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับฉบับดังกล่าวก็ยังคงให้ความสำคัญแก่นิสิต นักศึกษาทุกเพศ โดยไม่จำกัดเฉพาะนิสิต นักศึกษาหญิงแต่เพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้ การตรากฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียจึงมุ่งประสงค์ให้การคุ้มครองแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศซึ่งเป็นเพศชายให้มีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนแก่หน่วยงานหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ นิสิต นักศึกษาชายอาจมีแนวโน้มที่จะไม่ถูกรับการคุกคามทางเพศในทางปฏิบัติเลย

4.3.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเพศ พ.ศ. 2527 (The Sex Discrimination Act 1984) ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่าการคุกคามทางเพศนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน (Quid Pro Quo) และการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร (Hostile Environment)

ส่วนพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของเครือรัฐออสเตรเลียนั้น ไม่ได้มีกฎหมายฉบับใดกำหนดไว้ว่าพฤติกรรมนั้นสามารถเกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง และพฤติกรรมใดถือเป็นการคุกคามทางเพศ แต่ให้เป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาในการกำหนดถึงพฤติกรรมดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ จากการศึกษาถึงการกำหนดแนวนโยบายภายในของมหาวิทยาลัย จึงพบว่า แนวนโยบายภายในของมหาวิทยาลัยซิดนีย์ (The University Of Sydney) ซึ่งได้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา พ.ศ. 2561 (The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018) ได้มีการกำหนดให้พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัยนั้นสามารถเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยาท่าทาง และด้วยการสัมผัสร่างกายเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศตามที่แนวนโยบายภายในของมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้⁴⁴

⁴⁴ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 section 11 (2)

- (1) การสัมผัสอันไม่พึงปรารถนา การกอด หรือการจูบ
- (2) การจ้องมองอย่างไม่เหมาะสม
- (3) การแสดงกริยาท่าทางต่างๆในทางลามก
- (4) การวิพากษ์วิจารณ์หรือเล่าเรื่องตลกในทางเพศ
- (5) การแสดง การส่ง หรือการร้องขอภาพถ่ายในเชิงลามกที่เห็นได้อย่างชัดเจน
- (6) การทำหรือแจกจ่ายซึ่งวิดีโอหรือภาพถ่ายของผู้ถูกระงับที่ถูกลดระดับหรือตัดต่อขึ้นให้มีลักษณะส่อไปในทางเพศและเห็นได้อย่างชัดเจน
- (7) การเชื้อเชิญผู้ถูกระงับให้ไปเที่ยวกับตนอย่างซ้ำๆ หรืออย่างไม่เหมาะสม
- (8) การตั้งคำถามที่ก้าวล่วงความเป็นส่วนตัวหรือรูปร่างของผู้ถูกระงับไปในทางเพศ
- (9) การร้องขอหรือกดดันเพื่อให้ผู้ถูกระงับจำยอมมีเพศสัมพันธ์ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในทางเพศ

4.3.5 สหรัฐอเมริกา

4.3.5.1 กฎหมายระดับสหพันธรัฐ

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 (The Title IX of Education Amendments Act of 1972) ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้อย่างชัดเจน แต่จากการศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการปัญหาการคุกคามทางเพศของสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมือง พบว่า แนวทางดังกล่าวได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน (Quid Pro Quo) และอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร (Hostile Environment)

สำหรับการคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทนนั้น สามารถเกิดขึ้นจากกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลการศึกษาเล่าเรียน หรือการจัดหาผลประโยชน์อื่นใดให้แก่ นิสิต นักศึกษาได้เท่านั้น ดังนั้น การคุกคามในรูปแบบนี้ จึงไม่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของ นิสิต นักศึกษาหรือบุคคลภายนอกได้ เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นไม่ได้มีอำนาจที่จะพิจารณาถึงผลประโยชน์ทางการศึกษาของ นิสิต นักศึกษาได้

ส่วนการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตรนั้น ต้องเป็นการกระทำที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายดังการกระทำในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น แต่เป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นการปฏิเสธหรือจำกัดการได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษา หรือการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษา หรือการกระทำในลักษณะอื่นใดที่ก่อให้เกิดความลำบากหรือความไม่สบายใจแก่การศึกษาเล่าเรียนของนิสิต นักศึกษา โดยการกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกก็ได้

4.3.5.2 กฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย

ประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 (The California Education Code 1976) ไม่ได้มีการกำหนดถึงรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เช่นเดียวกับกฎหมายในระดับสหพันธรัฐ แต่ได้กำหนดไว้เพียงแต่ให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งในมลรัฐดังกล่าวประกาศกำหนดนโยบายภายในของตนเอง ซึ่งจากการศึกษาถึงนโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการคุกคามทางเพศของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (Policy on sexual violence and sexual harassment, University of California) พบว่า นโยบายฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดถึงรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ การคุกคามทางเพศนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ 2 รูปแบบ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเช่นเดียวกัน

ส่วนพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น จากการศึกษาดังกล่าวถึงกฎหมายทั้งในระดับสหพันธรัฐและระดับมลรัฐ ไม่ได้ปรากฏว่ากฎหมายฉบับใดกำหนดถึงตัวอย่างของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไว้อย่างเฉพาะเจาะจง แต่จากการศึกษาถึงเอกสารชื่อว่า “Sexual Harassment : It’s not academic” ของสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมือง (The Office for Civil Rights) หรือเรียกว่า “OCR” พบว่า พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น สามารถเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอาการปฏิกิริยา และด้วยการสัมผัสทางกายก็ได้ พร้อมทั้งได้ยกตัวอย่างพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้ ดังต่อไปนี้⁴⁵

- (1) การยื่นข้อเสนอหรือกดดันต่อนิสิต นักศึกษาให้จำยอมต้องตอบสนองความต้องการทางเพศ เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการศึกษา
- (2) การสัมผัสสกายที่ส่อไปในทางล่วงเกินทางเพศ
- (3) การเขียนข้อความที่ส่อไปในทางล่วงเกินทางเพศ
- (4) การแสดงหรือเผยแพร่ภาพถ่ายหรือวัตถุอื่นใดที่ส่อไปในทางเพศ
- (5) การแสดงกริยาท่าทางในทางเพศ หรือการสัมผัสสอวัยวะของตนเองไป ในทางเพศต่อหน้าของบุคคลอื่น

⁴⁵ U.S. Department of Education (Office for Civil Rights), *Sexual Harassment : It’s Not Academic* (September 2008), pp. 3-4.

(6) การเล่าเรื่องตลกในทางลามกหรือในทางเพศ

(7) การกระจายข่าวลือที่เกี่ยวกับการกระทำของนิสิต นักศึกษาไปในทางเพศ

เมื่อได้ศึกษาถึงรูปแบบและพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศแล้ว ลำดับถัดไป จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงรูปแบบสำหรับมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาด้วย

4.4 รูปแบบสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้ศึกษาถึงรูปแบบสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา อันประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ได้แก่ คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว มาตรการป้องกันก่อนเกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศ และมาตรการคุ้มครองและเยียวยาภายหลังเกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นแล้วตามลำดับ ดังนี้

4.4.1 คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

4.4.1.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

พระราชบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538 (The Anti – Sexual Harassment Act of 1995) หรืออาจเรียกว่า “รัฐบัญญัติหมายเลข 7877” (Republic Act No.7877) ได้กำหนดให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจัดตั้งคณะกรรมการภายในขึ้นมาชุดหนึ่ง เรียกว่า “The Committee On Decorum and Investigation” หรือเรียกโดยย่อว่า “CODI” เพื่อทำหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ ตลอดจนกำหนดให้มีหน้าที่เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวให้แก่ครู อาจารย์ ผู้ฝึก นิสิต นักศึกษาอีกด้วย⁴⁶

นอกจากนี้ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases หรือ “Resolution No. 01-0940” ยังได้มีการกำหนดถึงภาระหน้าที่เพิ่มเติมไว้สำหรับคณะกรรมการชุดดังกล่าวที่จะต้องดำเนินการด้วย ดังต่อไปนี้⁴⁷

(1) รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น

(2) ดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศตามกระบวนการที่ได้มีการกำหนดไว้ในสถาบันการศึกษา

⁴⁶ The Anti- Sexual Harassment Act of 1995 Section 4 (B)

⁴⁷ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 7

(3) ดำเนินการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้รับมาจากการสอบสวนพร้อมกับความเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อผู้บริหารสถาบันการศึกษา ซึ่งมีอำนาจพิจารณาลงโทษทางวินัยแก่ผู้คุกคามทางเพศต่อไป

(4) ดำเนินการอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับตัวแทนหรือสถาบันการศึกษา เพื่อที่จะเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและดำเนินการป้องกันปัญหา ดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นซ้ำได้อีกในอนาคต

อย่างไรก็ตาม หากปรากฏว่ากรรมการท่านใดเป็นผู้ร้องเรียน หรือเป็นผู้ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา กรรมการท่านนั้นย่อมขาดคุณสมบัติสำหรับการเป็นกรรมการในกรณีดังกล่าว และเมื่อพิจารณาถึงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ หรือ “House Bill No. 8244” ได้มีการกำหนดภาระหน้าที่ของคณะกรรมการชุดดังกล่าวเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่าภาระหน้าที่เดิมตามที่ข้อบังคับข้างต้นได้กำหนดไว้อีกด้วย กล่าวคือ ให้คณะกรรมการมีภาระหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น พร้อมกับการรักษาความลับของข้อร้องเรียนที่ได้รับ เพื่อเป็นการปกป้องและรักษาความสัมพันธ์ของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเรียนเรียนดังกล่าวภายใน 2 วันทำการ นับแต่วันที่ได้มีการยื่นข้อร้องเรียนนั้น⁴⁸

(2) ดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศตามกระบวนการที่ได้มีการกำหนดไว้ในสถาบันการศึกษา⁴⁹

(3) จัดตั้งคณะกรรมการรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นหรือในกรณีที่ผู้กระทำไม่ได้เป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ต้องมีการจัดให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกรกระทำ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายโดยเจ้าพนักงานตำรวจต่อไป⁵⁰

(4) ดำเนินการรายงานข้อเท็จจริงที่ได้รับมาจากการสอบสวนพร้อมกับความเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อผู้มีอำนาจพิจารณาลงโทษทางวินัย ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่จัดให้มีการรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในครั้งสุดท้าย หรือนับตั้งแต่วันที่ผู้ถูกรกระทำได้ยื่นข้อเรียนดังกล่าว ทั้งนี้ ระยะเวลาดังกล่าวไม่อาจที่จะขยายออกไปได้⁵¹

⁴⁸ House Bill No. 8244 Section 5 (A)

⁴⁹ House Bill No. 8244 Section 5 (B)

⁵⁰ House Bill No. 8244 Section 5 (C)

⁵¹ House Bill No. 8244 Section 5 (D)

(5) ดำเนินการอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับตัวแทนหรือสถาบันการศึกษา เพื่อที่จะเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและดำเนินการป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นซ้ำได้อีกในอนาคต⁵²

(6) ดำเนินการให้ข้อมูลและจัดกิจกรรมทางการศึกษาต่างๆในสถาบันการศึกษา เพื่อให้แต่ละสถาบันการศึกษาสามารถนำข้อมูลไปกำหนดเป็นนโยบาย กฎ ข้อบังคับ หรือกระบวนการเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้ พร้อมกับการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางด้านวิชาการทั้งในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน⁵³

(7) ดำเนินการกำหนดและประยุกต์ใช้กระบวนการต่างๆที่อาศัยความไว้วางใจ และการรักษาความลับของคู่กรณีทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์การคุกคามทางเพศ รวมถึงจัดให้มีกระบวนการให้คำปรึกษาและการแก้ไขเยียวยา⁵⁴

(8) ดำเนินการจัดให้มีการปลอดภัย และมาตรการสนับสนุนสำหรับผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดให้มีวิธีการเพื่อป้องกันการแก้แค้นจากการยื่นร้องเรียนดังกล่าว⁵⁵

(9) เผยแพร่หรือประกาศสำเนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศตลอดจนกฎ และระเบียบภายในของสถาบันการศึกษาที่ได้ถูกกำหนดขึ้นให้แก่บุคคลทุกคนในสถาบันการศึกษาได้รับทราบ⁵⁶

อนึ่ง คณะกรรมการทุกท่านที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นนั้น ต้องได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษามาแล้วเป็นอย่างดีอีกด้วย⁵⁷

องค์ประกอบของ The Committee On Decorum and Investigation ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538 หรือ “รัฐบัญญัติหมายเลข 7877” กล่าวคือ คณะกรรมการต้องประกอบไปด้วยบุคคลซึ่งเป็นตัวแทน จำนวนอย่างน้อยหนึ่งคนดังต่อไปนี้⁵⁸

- (1) ตัวแทนจากผู้บริหารสถาบันการศึกษา
- (2) ตัวแทนจากครู อาจารย์ หรือผู้ฝึก
- (3) ตัวแทนจากนิสิต นักศึกษา

⁵² House Bill No. 8244 Section 5 (E)

⁵³ House Bill No. 8244 Section 5 (F)

⁵⁴ House Bill No. 8244 Section 5 (G)

⁵⁵ House Bill No. 8244 Section 5 (H)

⁵⁶ House Bill No. 8244 Section 5 (I)

⁵⁷ House Bill No. 8244 Section 5 paragraph 6

⁵⁸ Ibid.

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ หรือ “Senate Bill No. 1254” ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการชุดดังกล่าวไว้เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติและข้อบังคับข้างต้นซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ว่ากรรมการที่แต่งตั้งขึ้นนั้น ต้องมีกรรมการซึ่งเป็นผู้หญิงรวมอยู่ด้วย และมีจำนวนของคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้หญิงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด รวมถึงกรรมการแต่ละท่านต้องมีความเป็นกลางและไม่มีส่วนได้เสียหรือไม่มีความสัมพันธ์กับผู้ถูกร้องเรียน ตลอดจน บทบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดระยะเวลาของการดำเนินการสอบสวนของคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาอีกด้วยว่า ต้องสอบสวนกรณีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศให้แล้วเสร็จภายใน 10 วัน หรือน้อยกว่านั้น นับแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว และที่สำคัญ คือ การกำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ต้องปกป้องคุ้มครองผู้ร้องเรียนจากการถูกแก้แค้นของผู้ถูกร้องเรียน และต้องดำเนินการเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังดำเนินการสอบสวนอยู่ด้วย⁵⁹

4.4.1.2 สาธารณรัฐจีน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ พ.ศ. 2556 (The Gender Equity Education Act 2013) ได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับส่วนกลาง⁶⁰

ได้แก่ คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐจีน โดยมีภาระหน้าที่ซึ่งต้องดำเนินการ ดังนี้

1.1 ร่างกฎหมาย ข้อบังคับ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับชาติ และจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี⁶¹

1.2 ประสานงานและบูรณาการทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมการปฏิบัติงานและการพัฒนาความเสมอภาคระหว่างเพศในหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในท้องถิ่นและในสถาบันการศึกษา⁶²

1.3 กำกับดูแลและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในท้องถิ่นและในสถาบันการศึกษา⁶³

1.4 สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล และปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคระหว่างเพศ⁶⁴

⁵⁹ Senate Bill No. 1254 Section 10 (C)

⁶⁰ The Gender Equity Education Act Article 3

⁶¹ The Gender Equity Education Act Article 4 (1)

⁶² The Gender Equity Education Act Article 4 (2)

⁶³ The Gender Equity Education Act Article 4 (3)

⁶⁴ The Gender Equity Education Act Article 4 (4)

1.5 วางแผนและดำเนินการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศแก่บุคลากร⁶⁵

1.6 จัดให้มีบริการให้คำปรึกษา การสอบสวน การดำเนินคดีตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดไว้⁶⁶

1.7 ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านความเสมอภาคระหว่างเพศทั้งในระดับครอบครัวและระดับสังคม⁶⁷

1.8 ดำเนินการในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับประเทศ⁶⁸

อนึ่ง คณะกรรมการชุดดังกล่าวข้างต้นให้มีจำนวน 17 ถึง 23 คน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ และจำนวนกรรมการอย่างน้อยกึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้หญิง และมีกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการด้านความเสมอภาคระหว่างเพศผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้ปฏิบัติงานในด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย โดยให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด และที่สำคัญ คือ คณะกรรมการชุดดังกล่าวต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกๆ 3 เดือน และสามารถแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นเป็นการเฉพาะให้ดำเนินการแทนได้⁶⁹

2. คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับเทศบาล หรือในระดับเมือง⁷⁰

ได้แก่ คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นโดยเทศบาลหรือเมืองต่างๆของสาธารณรัฐจีน โดยมีภาระหน้าที่ซึ่งต้องดำเนินการ ดังนี้

2.1 ร่างกฎหมาย ข้อบังคับ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับท้องถิ่น และจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี⁷¹

2.2 ประสานงานและบูรณาการทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมการปฏิบัติงานและการพัฒนาความเสมอภาคระหว่างเพศในหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในท้องถิ่นและในสถาบันการศึกษา⁷²

⁶⁵ The Gender Equity Education Act Article 4 (5)

⁶⁶ The Gender Equity Education Act Article 4 (6)

⁶⁷ The Gender Equity Education Act Article 4 (7)

⁶⁸ The Gender Equity Education Act Article 4 (8)

⁶⁹ The Gender Equity Education Act Article 7

⁷⁰ The Gender Equity Education Act Article 3

⁷¹ The Gender Equity Education Act Article 5 (1)

⁷² The Gender Equity Education Act Article 5 (2)

2.3 กำกับดูแลและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศของสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่⁷³

2.4 สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล และปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคระหว่างเพศ⁷⁴

2.5 จัดให้มีบริการให้คำปรึกษา การสอบสวน และการดำเนินคดีตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดไว้⁷⁵

2.6 จัดอบรมให้แก่ครูอาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษาต่างๆในเขตพื้นที่⁷⁶

2.7 ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับครอบครัว และในสังคมระดับท้องถิ่น⁷⁷

2.8 ดำเนินการในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับท้องถิ่น⁷⁸

อนึ่ง คณะกรรมการชุดดังกล่าวข้างต้นให้มีจำนวน 9 ถึง 23 คน โดยมีนายกเทศมนตรี เป็นประธานกรรมการ และจำนวนกรรมการอย่างน้อยหนึ่งต้องเป็นผู้หญิง และมีกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการด้านความเสมอภาคระหว่างเพศ ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้ปฏิบัติจากด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย โดยให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด และที่สำคัญ คือ คณะกรรมการชุดดังกล่าวต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกๆ 3 เดือน และสามารถแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นเป็นการเฉพาะให้ดำเนินการแทนได้⁷⁹

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁷³ The Gender Equity Education Act Article 5 (3)

⁷⁴ The Gender Equity Education Act Article 5 (4)

⁷⁵ The Gender Equity Education Act Article 5 (5)

⁷⁶ The Gender Equity Education Act Article 5 (6)

⁷⁷ The Gender Equity Education Act Article 5 (7)

⁷⁸ The Gender Equity Education Act Article 5 (8)

⁷⁹ The Gender Equity Education Act Article 8

3. คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับสถาบันการศึกษา

ได้แก่ คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นภายในสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆของสาธารณรัฐจีน โดยมีภาระหน้าที่ซึ่งต้องดำเนินการ ดังนี้⁸⁰

3.1 บูรณาการทรัพยากรฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษาร่างแผนปฏิบัติงานและดำเนินการด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศอย่างเคร่งครัด และดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานดังกล่าว⁸¹

3.2 วางแผนและจัดกิจกรรมสำหรับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศแก่นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง⁸²

3.3 ดำเนินการวิจัย พัฒนา และส่งเสริมหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ⁸³

3.4 ร่างข้อบังคับและดำเนินการตามข้อบังคับดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการป้องกันการประทุษร้ายทางเพศ และการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ตลอดจน การสร้างกลไกภายในเพื่อช่วยเหลือในการสอบสวนและการบูรณาการทรัพยากรต่างๆที่เกี่ยวข้อง⁸⁴

3.5 ดำเนินการสอบสวน และดำเนินคดีตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดไว้⁸⁵

3.6 วางแผนและสร้างความปลอดภัยในด้านความเสมอภาคระหว่างเพศในบริเวณของสถาบันการศึกษา⁸⁶

3.7 ส่งเสริมความรู้ด้านความเสมอภาคระหว่างเพศแก่ครอบครัวและสังคมในระดับชุมชน⁸⁷

3.8 ดำเนินการในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศในสถาบันการศึกษาหรือชุมชน⁸⁸

⁸⁰ The Gender Equity Education Act Article 3

⁸¹ The Gender Equity Education Act Article 6 (1)

⁸² The Gender Equity Education Act Article 6 (2)

⁸³ The Gender Equity Education Act Article 6 (3)

⁸⁴ The Gender Equity Education Act Article 6 (4)

⁸⁵ The Gender Equity Education Act Article 6 (5)

⁸⁶ The Gender Equity Education Act Article 6 (6)

⁸⁷ The Gender Equity Education Act Article 6 (7)

⁸⁸ The Gender Equity Education Act Article 6 (8)

อนึ่ง คณะกรรมการชุดดังกล่าวข้างต้นให้มีจำนวน 5 ถึง 21 คน โดยมีผู้อำนวยการหรือผู้บริหารสถาบันการศึกษาเป็นประธานกรรมการ และจำนวนกรรมการอย่างน้อย กึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้หญิง และมีกรรมการที่เป็นครูอาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศ ผู้แทนบุคลากร ผู้แทนผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการด้านความเสมอภาคระหว่างเพศ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย และที่สำคัญ คือ คณะกรรมการชุดดังกล่าวต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง และสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเป็นการเฉพาะให้ดำเนินการแทนได้

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดให้คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละระดับข้างต้น ต้องจัดเตรียมงบประมาณไว้สำหรับการดำเนินการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศอีกด้วย⁸⁹

4.4.1.3 สาธารณรัฐอินเดีย

ข้อบังคับของคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยว่าด้วยการป้องกัน การห้าม และการแก้ไขการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างสตรีและนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 หรือ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 ได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัย (The University Grants Commission)

คณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัย หรืออาจเรียกว่า “UGC” เป็นคณะบุคคลที่แต่งตั้งขึ้นโดยรัฐบาลของสาธารณรัฐอินเดียตามพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2499 (The University Grants Commission Act, 1956)⁹⁰ และเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (The Ministry of Human Resource Development) หรือชื่อเดิม คือ กระทรวงศึกษาธิการ (The Ministry of Education) ซึ่งภายในกระทรวงดังกล่าวได้มีการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนงานหลัก ได้แก่ ส่วนงานด้านการศึกษาซึ่งกำกับดูแลการศึกษาในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของสาธารณรัฐอินเดีย และอีกส่วนงานหนึ่งคือ ส่วนงานด้านการศึกษาซึ่งกำกับดูแลการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถานบันต่างๆ ของสาธารณรัฐอินเดีย

⁸⁹ The Gender Equity Education Act Article 10

⁹⁰ The University Grants Commission Act 1956 Section 4 (1)

สำหรับคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการรับผิดชอบกำกับดูแลส่วนงานด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาข้างต้นนั้น จะปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประจำภูมิภาคต่างๆทั้งหมดจำนวน 7 แห่ง⁹¹ ได้แก่ สำนักงานประจำภูมิภาค ณ เมือง New Delhi เมือง Pune เมือง Bhopal เมือง Kolkata เมือง Hyderabad เมือง Guwahati และเมือง Bangalore โดยวัตถุประสงค์ที่ได้มีการจัดตั้งสำนักงานดังกล่าวขึ้นก็เพื่อเป็นการกระจายอำนาจในการดูแลจัดการสถาบันการศึกษาในท้องที่ต่างๆของประเทศได้อย่างทั่วถึง และเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถได้รับความช่วยเหลือผ่านทางคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาคได้ง่ายยิ่งขึ้น

อนึ่ง คณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ดังนี้

(1) บังคับใช้ข้อบังคับของคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยว่าด้วยการป้องกันการห้าม และการแก้ไขการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างสตรีและนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2558

(2) กำกับดูแลให้สถาบันการศึกษาต่างๆดำเนินการตามข้อบังคับดังกล่าวอย่างจริงจัง

(3) ดำเนินการลงโทษสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้ดำเนินการตามข้อบังคับดังกล่าว⁹²

2. คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนภายในสถาบันการศึกษา

ข้อบังคับดังกล่าวข้างต้นได้มีการกำหนดให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการภายในขึ้นมาชุดหนึ่ง เรียกว่า “The Internal Complaints Committee” หรือเรียกโดยย่อว่า “ICC” ซึ่งมีวาระสำหรับการดำรงตำแหน่ง 3 ปี⁹³ และให้มีภาระหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) รับคำร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา

(2) จัดให้มีการให้ความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ หากบุคคลเหล่านั้นประสงค์ที่จะยื่นคำร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจ⁹⁴

⁹¹ UGC Regional Offices, [Online] Accessed: 15 December 2018. Available from: <https://www.ugc.ac.in/page/UGC-Regional-Offices.aspx>

⁹² The University Grants Commission Act 1956 Section 12

⁹³ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 4 (4)

⁹⁴ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 5 (A)

(3) จัดให้มีกลไกสำหรับการแก้ไขข้อพิพาทที่เกิดขึ้น และพยายามลดการใช้วิธีการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียวให้น้อยที่สุด เพื่อไม่ให้นำไปสู่ความไม่พอใจ ความบาดหมาง และความรุนแรงในอนาคต⁹⁵

(4) จัดให้มีการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ร้องเรียน โดยการไม่เปิดเผยตัวตนของบุคคลดังกล่าว และจัดให้มีมาตรการคุ้มครองในระหว่างการดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียนดังกล่าว เช่น การสั่งพักงานหรือพักการเรียนผู้คุกคามทางเพศ หรือการสั่งย้ายไปอยู่ในแผนกหรือหมวดอื่นๆ⁹⁶

(5) สร้างความมั่นใจว่าผู้ถูกคุกคามทางเพศหรือพยานจะต้องไม่ได้รับความเสียหาย หรือถูกเลือกปฏิบัติในระหว่างที่ดำเนินการจัดการกับข้อร้องเรียนดังกล่าว⁹⁷

(6) สร้างความมั่นใจว่าจะไม่มีการแก้แค้นต่อผู้ร้องเรียนหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องอันเนื่องมาจากการที่บุคคลเหล่านั้นได้ดำเนินการยื่นข้อร้องเรียน หรือได้เข้ามาให้ความร่วมมือในฐานะพยานสำหรับการสอบสวนภายในของสถาบันการศึกษาหรือการดำเนินคดีแก่ผู้คุกคามทางเพศ⁹⁸

องค์ประกอบของ The Internal Complaints Committee (ICC)
ต้องประกอบไปด้วยบุคคลทั้งหมด 4 ฝ่าย ดังนี้⁹⁹

(1) ประธานคณะกรรมการ ให้เป็นอาจารย์ผู้หญิง และมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับอาวุโส คือ ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับศาสตราจารย์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารของสถาบันการศึกษา

(2) คณาจารย์ จำนวน 2 คน และบุคลากรอื่นอีกจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านสิทธิสตรี มีประสบการณ์ในด้านสังคม หรือมีความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมาย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารของสถาบันการศึกษา

(3) นิสิต นักศึกษา จำนวน 3 คน โดยได้รับการแต่งตั้งผ่านกระบวนการเลือกตั้งตัวแทนที่โปร่งใส จากนิสิต นักศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตศึกษา และระดับทุนการวิจัย

⁹⁵ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 5 (B)

⁹⁶ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 5 (C)

⁹⁷ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 5 (D)

⁹⁸ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 5 (E)

⁹⁹ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 4 (1)

(4) บุคคลภายนอก จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร หรือสมาคม ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านสิทธิสตรี หรือมีความคุ้นเคยกับประเด็นปัญหา การคุกคามทางเพศ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารของสถาบันการศึกษา เช่น หนวยความ เป็นต้น

อนึ่ง คณะกรรมการทุกท่านที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นนั้น ต้องได้รับการปฐมนิเทศ และฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการข้อร้องเรียน การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา¹⁰⁰ และที่สำคัญ คือ จำนวนของ คณะกรรมการทั้งหมดข้างต้น ต้องประกอบไปด้วยกรรมการผู้หญิงอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของ คณะกรรมการทั้งหมด¹⁰¹ นอกจากนี้ คณะกรรมการแต่ละท่านอาจพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวได้ และให้มีการแต่งตั้งบุคคลใหม่ขึ้นมาดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลงตามที่กฎหมายได้ กำหนดไว้ หากปรากฏว่ากรรมการท่านหนึ่งใดท่านกระทำการ ดังต่อไปนี้¹⁰²

- (1) ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้
- (2) ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดหรืออยู่ระหว่างการไต่สวนว่าได้กระทำความผิด
- (3) ถูกลงโทษทางวินัยหรืออยู่ระหว่างการลงโทษทางวินัย
- (4) ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยไม่ชอบเพื่อทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์

สาธารณะ

4.4.1.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลียได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการ ป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้ 2 ระดับ ประกอบด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับชาติที่มีเขตอำนาจทั่วทั้งเครือรัฐออสเตรเลีย และคณะกรรมการระดับภายในของสถาบันการศึกษาในแต่ละแห่ง ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย

(The Australian Human Rights Commission)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเพศ พ.ศ. 2527 (The Sex Discrimination Act 1984) ซึ่งถูกแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018) ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเข้ามามีบทบาทในปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆของประเทศ เนื่องจากปัญหาดังกล่าวถือว่าเป็น

¹⁰⁰ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 3 (J)

¹⁰¹ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 4 (2)

¹⁰² The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 4 (6)

หนึ่งในที่มาของการเลือกปฏิบัติทางเพศซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และกำหนดให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้¹⁰³

(1) ดำเนินการผลักดันให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับสำหรับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

(2) ดำเนินการศึกษาวิจัย วางแผนการศึกษา และแผนการอื่นๆที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

(3) ดำเนินการจัดเตรียม และเผยแพร่แนวทางปฏิบัติสำหรับการหลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติอันมีพื้นฐานมาจากเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ รสนิยมทางเพศ ตลอดจนการเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศ

(4) ดำเนินการให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชน สถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน และชุมชนเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ถึงสิทธิมนุษยชน ตลอดจน การพัฒนานโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

ยิ่งไปกว่านี้ จากการศึกษาถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนข้างต้น ยังพบอีกว่าหน้าที่อีกประการหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากของคณะกรรมการชุดนี้ คือ การพิจารณาข้อร้องเรียนจากผู้ตกเป็นเหยื่อของปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ ของเครือรัฐออสเตรเลีย ซึ่งรวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาทั่วประเทศอีกด้วย โดยมีขั้นตอนและกระบวนการยื่นข้อร้องเรียนให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณา ตามลำดับ ดังนี้¹⁰⁴

(1) นิสิต นักศึกษาซึ่งประสงค์จะยื่นข้อร้องเรียน ต้องจัดทำข้อร้องเรียนดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มที่คณะกรรมการกำหนดไว้ โดยจะดำเนินการกรอกข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการ หรือส่งผ่านทางไปรษณีย์มายังที่อยู่ของสำนักงาน หรือจะส่งข้อร้องเรียนดังกล่าวผ่านทางโทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ตามที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ก็ได้ ทั้งนี้ หากผู้ร้องเรียนไม่ได้จัดทำข้อร้องเรียนด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยการมอบอำนาจของผู้ร้องเรียน เพื่อให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนด้วย และการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ

(2) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้รับข้อร้องเรียนของนิสิต นักศึกษาแล้ว จะดำเนินการพิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าว และติดต่อไปยังผู้ร้องเรียน พร้อมทั้งส่งสำเนาข้อร้องเรียนที่ไม่ได้มีการระบุถึงรายละเอียดของผู้ร้องเรียนไปยังผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการคุกคามทางเพศดังกล่าวให้รับทราบถึงข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้น และจัดทำคำให้การแก้ข้อร้องเรียนดังกล่าว เพื่อให้คู่กรณี

¹⁰³ The Sex Discrimination Act 1984 Article 48

¹⁰⁴ Australian Human Rights Commission, "Complaint Guides," [Online] Accessed: 2 2 December 2018. Available from: <https://www.humanrights.gov.au/complaints/complaint-guides>

ทั้งสองฝ่ายได้รับความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ที่สำคัญ คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะดำเนินการจัดการกับข้อร้องเรียนดังกล่าวผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยก็ได้ (Conciliation)

อนึ่ง กระบวนการไกล่เกลี่ยนั้น สามารถกระทำได้หลากหลายช่องทาง ได้แก่ การเชิญคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเข้าร่วมเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อยุติกัน การส่งจดหมายเพื่อเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างคณะกรรมการและคู่กรณีที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย หรือการเจรจาไกล่เกลี่ยผ่านทางโทรศัพท์ก็ได้ แต่กระบวนการดังกล่าวทั้งหมดต้องกระทำเป็นการลับ และคู่กรณีแต่ละฝ่ายไม่จำเป็นต้องมีทนายความมาอยู่ด้วยในระหว่างกระบวนการไกล่เกลี่ยด้วยก็ได้

(3) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะเป็นผู้ดำเนินการไกล่เกลี่ยในฐานะคนกลางระหว่างคู่กรณีทั้งสองฝ่าย โดยจะไม่ได้ตัดสินข้อพิพาทที่เกิดขึ้นว่าคู่กรณีฝ่ายใดเป็นฝ่ายถูกหรือฝ่ายผิด เนื่องจากคณะกรรมการไม่ได้มีอำนาจหน้าที่ตั้งเช่นศาล แต่คณะกรรมการจะเป็นผู้ให้ข้อมูลทางกฎหมายและตีความกฎหมายให้แก่คู่กรณี และช่วยไกล่เกลี่ยให้ทั้งสองฝ่ายตกลงเจรจากันอย่างเป็นธรรม

(4) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะพยายามค้นหาแนวทางเพื่อยุติให้แก่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเพื่อตกลงไกล่เกลี่ยกัน โดยแนวทางยุติส่วนใหญ่มักใช้วิธีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้ ยังอาจกำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำการขอโทษหรือแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นร่วมด้วยก็ได้ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้ร้องเรียนและการยอมรับของผู้ถูกกล่าวหา

กรณีที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงเจรจาไกล่เกลี่ยกันได้สำเร็จ พร้อมทั้งตกลงระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น คดีดังกล่าวย่อมเป็นอันยุติไป ตรงกันข้าม หากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายไม่อาจเจรจาไกล่เกลี่ยกันต่อไปได้ การพิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าวย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง แต่ผู้ร้องเรียนยังคงมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลต่อไปได้

(5) ผู้ร้องเรียนซึ่งประสงค์ที่จะยื่นฟ้องคดีต่อศาลภายหลังจากการเจรจาไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ต้องดำเนินการฟ้องคดีดังกล่าวภายในระยะเวลา 60 วัน นับตั้งแต่วันที่การพิจารณาข้อร้องเรียนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิ้นสุดลง และคู่กรณีไม่อาจนำเอาเอกสารหรือข้อมูลที่ใช้กันในการเจรจาไกล่เกลี่ยไปใช้ในชั้นศาลได้

2. คณะกรรมการภายในของสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของเครือรัฐออสเตรเลียจะได้มีการกำหนดนโยบายภายในเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาชั้นไว้เป็นของตนเอง และนโยบายดังกล่าวจะได้อำนาจมอบหมายให้ส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับกรณีปัญหาดังกล่าวเป็นการเฉพาะ ซึ่งหน่วยงานโดยส่วนใหญ่ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศ มักกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานกิจการนิสิต (The Student Affairs Unit) ดังจะเห็นได้จากการศึกษาถึงตัวอย่างของมหาวิทยาลัยซิดนีย์ของเครือรัฐออสเตรเลีย (The University Of Sydney)

4.4.1.5 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นอีกประเทศหนึ่งในระบบกฎหมายจารีตประเพณีที่ได้มีการกำหนดให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เช่นเดียวกัน และจากการศึกษาพบว่าหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบปัญหาดังกล่าว คือ สำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมือง (The Office for Civil Rights) หรือเรียกโดยย่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “OCR” ถือเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของกระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกา ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพลเมืองของประเทศ ซึ่งรวมถึงพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 (The Title IX of Education Amendments Act of 1972) อันเป็นกฎหมายในระดับสหพันธรัฐที่เกี่ยวข้องกับการห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติทางเพศ ซึ่งรวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐบาลอเมริกาด้วย และกฎหมายฉบับดังกล่าวยังมีผลใช้บังคับกับทุกมลรัฐให้ต้องปฏิบัติตาม

อนึ่ง สำนักงานดังกล่าวได้ถูกจัดตั้งขึ้นจำนวน 12 แห่ง โดยแต่ละแห่งจะมีเขตอำนาจในการรับผิดชอบตามพื้นที่ต่างๆตามที่กำหนดไว้ ดังนี้¹⁰⁵

1.1 สำนักงานใหญ่ (OCR Headquarter office) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้นในมลรัฐวอชิงตัน ดี ซี (Washington D.C.) และมีเขตอำนาจดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ต่างๆ ได้แก่ วอชิงตัน ดี ซี (DC) เวอร์จิเนีย (VA) นอร์ทแคโรไลนา (NC) และเซาท์แคโรไลนา (SC)

1.2 สำนักงานภูมิภาค (OCR Regional Office) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้นในเมืองของมลรัฐต่างๆของสหรัฐอเมริกาอีกจำนวน 11 แห่ง ประกอบด้วย สำนักงานภูมิภาคในเมืองแอตแลนตา (Atlanta) มลรัฐจอร์เจีย สำนักงานภูมิภาคในเมืองบอสตัน (Boston) มลรัฐแมสซาชูเซตส์ สำนักงานภูมิภาคในเมืองชิคาโก (Chicago) มลรัฐอิลลินอยส์ สำนักงานภูมิภาคในเมืองคลีฟแลนด์ (Cleveland) มลรัฐโอไฮโอ สำนักงานภูมิภาคในเมืองแดลลัส (Dallas) มลรัฐเท็กซัส สำนักงานภูมิภาคในเมืองเดนเวอร์ (Denver) มลรัฐโคโลราโด สำนักงานภูมิภาคในเมืองแคนซัส (Kansas) มลรัฐมิสซูรี สำนักงานภูมิภาคในเมืองนิวยอร์ก (New York) มลรัฐนิวยอร์ก สำนักงานภูมิภาคในเมืองฟิลาเดลเฟีย (Philadelphia) มลรัฐเพนซิลเวเนีย สำนักงานภูมิภาคในเมืองซานฟรานซิสโก (San Francisco) มลรัฐแคลิฟอร์เนีย และสำนักงานภูมิภาคในเมืองซีแอตเทิล (Seattle) มลรัฐวอชิงตัน ทั้งนี้ สำนักงานภูมิภาคดังกล่าวย่อมมีเขตอำนาจดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ต่างๆแตกต่างกันออกไปอีกตามที่กำหนดไว้

¹⁰⁵ U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION (OFFICE FOR CIVIL RIGHTS), "Office Addresses," [Online] Accessed: 29 January 2019. Available from: <https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/addresses>

เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองแล้ว พบว่าเมื่อปรากฏเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาใด สำนักงานดังกล่าวซึ่งมีเขตอำนาจในแต่ละพื้นที่ ย่อมมีอำนาจตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวได้ โดยผ่านกระบวนการยื่นข้อร้องเรียน ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้¹⁰⁶

1. บุคคลใดก็ตาม หากเชื่อว่าสถาบันการศึกษาใดซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐบาลอเมริกาละเลยหรือปล่อยให้เกิดเหตุการณ์การเลือกปฏิบัติทางเพศ ซึ่งรวมถึงการกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว บุคคลนั้นย่อมมีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนต่อสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองในแต่ละพื้นที่ให้ดำเนินการตรวจสอบ ประกอบกับ การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวสามารถกระทำผ่านทางออนไลน์ในเว็บไซต์ของสำนักงาน หรือจะยื่นข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรมายังที่อยู่ของสำนักงานซึ่งมีเขตอำนาจรับผิดชอบดูแลกรณีปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นก็ได้

2. ผู้ร้องเรียนต้องดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวต่อสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมือง ภายในระยะเวลา 180 วัน นับแต่วันที่เกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้น เว้นแต่กรณีมีเหตุอันสมควร สำนักงานดังกล่าวจะขยายระยะเวลาการยื่นข้อร้องเรียนออกไปอีกก็ได้

อย่างไรก็ตาม หากสถาบันการศึกษาได้ดำเนินการกำหนดกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ด้วย ผู้ร้องเรียนอาจดำเนินการให้ตรวจสอบข้อร้องเรียนผ่านกระบวนการภายในของสถาบันการศึกษาก่อนได้ แต่กระนั้นก็ตาม ไม่ได้มีกฎหมายฉบับใดบังคับให้ผู้ร้องเรียนต้องยื่นข้อร้องเรียนต่อสถาบันการศึกษาก่อนแต่อย่างใด จึงจะมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนต่อสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมือง ด้วยเหตุนี้ ผู้ร้องเรียนย่อมมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนต่อสถาบันการศึกษาและสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองให้ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนได้ แต่ถ้าผู้ร้องเรียนได้ยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวต่อสถาบันการศึกษาก่อนแล้ว หากต่อมาประสงค์ที่จะยื่นข้อร้องเรียนต่อสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองดังกล่าวด้วย ผู้ร้องเรียนต้องดำเนินการยื่นภายในระยะเวลา 60 วัน นับแต่กระบวนการตรวจสอบภายในของสถาบันการศึกษาได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

3. สำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองจะดำเนินการตรวจสอบถึงเขตอำนาจเหนือข้อร้องเรียนดังกล่าว และตรวจสอบว่าได้มีการยื่นข้อร้องเรียนภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ด้วยหรือไม่ ตลอดจนพิจารณาว่าข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนนั้นเพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบต่อไปหรือไม่ หากข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะตรวจสอบ สำนักงานดังกล่าวย่อมมีอำนาจในการร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ร้องเรียนได้ และผู้ร้องเรียนต้องดำเนินการจัดให้ข้อมูลเพิ่มเติมภายในระยะเวลา 14 วัน นับแต่วันที่ถูกร้องขอ

¹⁰⁶ U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION (OFFICE FOR CIVIL RIGHTS), "How the Office for Civil Rights Handles Complaints," [Online] Accessed: 29 January 2019. Available from: <https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/complaints-how.html>

ฉะนั้น หากปรากฏว่าสำนักงานดังกล่าวไม่ได้มีเขตอำนาจหรือบุคคลนั้นไม่ได้ยื่นข้อร้องเรียน หรือไม่ได้จัดส่งข้อมูลเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน ตลอดจนข้อร้องเรียนดังกล่าวได้รับการแก้ไขเยียวยาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองย่อมมีอำนาจที่จะปฏิเสธการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวได้

4. สำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองจะดำเนินการแจ้งให้ผู้ร้องเรียนและผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงการรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้เพื่อตรวจสอบ และจะดำเนินการสอบสวนโดยอาศัยพยานหลักฐานต่างๆจากผู้ร้องเรียน ผู้ถูกกล่าวหา และจากแหล่งอื่นใด เพื่อตรวจสอบว่ามีกรกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงหรือไม่

5. สำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่ามีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริง จะดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ร้องเรียน และหากผู้ถูกกล่าวหาไม่ยินยอมที่จะทำข้อตกลงดังกล่าว บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ผลการพิจารณาดังกล่าวได้ตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้

ทั้งนี้ สำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองยังได้กำหนดมิให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำการแก้แค้นต่อผู้ร้องเรียน หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนดังกล่าวอีกด้วย ฉะนั้น หากปรากฏว่าผู้ร้องเรียนหรือบุคคลใดถูกทำให้กลัว ถูกข่มขู่อันเนื่องมาจากการร้องเรียนดังกล่าว บุคคลนั้นสามารถร้องขอต่อสำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองให้ดำเนินการคุ้มครองได้

4.4.2 มาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อนี้เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนจะได้ศึกษาถึงมาตรการหรือขั้นตอนวิธีการต่างๆตามที่กฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดขึ้นไว้เพื่อป้องกันความเสียหายก่อนที่เหตุการณ์การคุกคามทางเพศนั้นจะเกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อเป็นการลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นซ้ำจากพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา ตามลำดับ ดังนี้

4.4.2.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

พระราชบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538 (The Anti – Sexual Harassment Act of 1995) หรือเรียกว่า “รัฐบัญญัติหมายเลข 7877” (Republic Act No.7877) ได้มีการกำหนดให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง จัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศไว้ก่อนที่ความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ดังต่อไปนี้¹⁰⁷

¹⁰⁷ The Anti- Sexual Harassment Act of 1995 Section 4

(1) กำหนดให้มีกฎหรือระเบียบภายในของสถาบันการศึกษาที่มีความเหมาะสมโดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจากนิสิต นักศึกษา ผู้ฝึกอบรมซึ่งอาจถูกคุกคามทางเพศ และกฎหรือระเบียบดังกล่าวต้องได้รับการยอมรับและได้ถูกออกแบบมาให้มีความเหมาะสมสำหรับนิสิต นักศึกษา หรือผู้ฝึกอบรมด้วย

(2) กำหนดให้มีกระบวนการสำหรับการสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับกรณีปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

(3) กำหนดให้มีโทษทางวินัยที่จะนำมาใช้ลงโทษแก่ผู้คุกคามทางเพศ และหากพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่ได้กระทำขึ้นนั้น เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายอีกด้วย การลงโทษทางวินัยของสถาบันการศึกษาดังกล่าว ย่อมไม่เป็นเหตุให้สิทธิของผู้ถูกคุกคามทางเพศที่จะดำเนินคดีกับผู้คุกคามต่อศาลระงับไปด้วย

(4) ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการภายในของสถาบันการศึกษาขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า “The Committee On Decorum and Investigation” หรือเรียกโดยย่อว่า “CODI” เพื่อดำเนินการตามภาระหน้าที่ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ตามที่ผู้เขียนได้อธิบายไว้แล้วในหัวข้อของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา

(5) เผยแพร่หรือปิดประกาศสำเนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศในบริเวณที่เปิดเผยชัดแจ้ง เพื่อให้บุคคลทุกคนในสถาบันการศึกษาได้รับทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ¹⁰⁸

(6) ดำเนินการจัดให้มีมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา เช่น การรณรงค์ให้ความรู้ หรือข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว เป็นต้น¹⁰⁹

4.4.2.2 สาธารณรัฐจีน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ (The Gender Equity Education Act) ได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ จัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศไว้ก่อนที่ความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการจัดให้มีสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการเคารพต่อผู้อื่นบนพื้นฐานแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ¹¹⁰

¹⁰⁸ Senate Bill No. 1254 Section 10 (A)

¹⁰⁹ Senate Bill No. 1254 Section 21 (B)

¹¹⁰ The Gender Equity Education Act Article 12

(2) ห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติทางเพศอันจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและผลประโยชน์ของนิสิต นักศึกษา ตั้งแต่กระบวนการรับสมัครเข้าศึกษาหรือการเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษา แต่ไม่ทำให้บังคับกับกรณีสถาบันการศึกษา ชั้นเรียน และหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับประเพณีดั้งเดิมหรือที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะซึ่งมีเหตุอันสมควรและได้ผ่านความเห็นชอบจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงแล้ว¹¹¹

(3) ห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่นำไปสู่ความแตกต่างในการสอน การทำกิจกรรม การชมเชย การประเมินผล การลงโทษ การจัดหาสวัสดิการและบริการ โดยอาศัยเพศหรือรสนิยมทางเพศของนิสิต นักศึกษามาเป็นปัจจัยในการกำหนด ตลอดจนต้องจัดให้มีการให้ความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาที่ถูกกระทำการดังกล่าวด้วย¹¹²

(4) จัดให้มีการอบรมความรู้ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศแก่ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถาบันการศึกษา รวมถึงจัดให้มีการฝึกอบรมดังกล่าวแก่บุคลากรใหม่ที่เข้ามาปฏิบัติงาน¹¹³

(5) จัดให้มีหลักสูตรและกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพของตนเองได้โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติในทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีหลักสูตรที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศไว้อย่างหลากหลาย พร้อมจัดทำแผนและวิธีการประเมินการส่งเสริมความเสมอภาคดังกล่าวด้วย¹¹⁴

(6) ดำเนินการเรียบเรียง ตรวจสอบ และเลือกตำราการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ¹¹⁵ ตลอดจนครูอาจารย์ต้องมีความตระหนักในความเสมอภาคระหว่างเพศในขณะที่ทำการเรียนการสอนต่อนิสิต นักศึกษา โดยปราศจากทัศนคติในทางเพศของสังคมที่มีอยู่โดยทั่วไป รวมถึงหลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติทางเพศ และการดูหมิ่นทางเพศ และที่สำคัญ คือ ครูอาจารย์ต้องช่วยส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนในรายวิชาต่างๆ ได้ โดยไม่มีการจำกัดเพศของผู้เรียนไว้¹¹⁶

(7) จัดทำข้อบังคับภายในเกี่ยวกับการป้องกันและดำเนินคดีกับการกระทำอันเป็นการประทุษร้ายทางเพศ การคุกคามทางเพศ หรือการข่มเหงรังแกทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา โดยให้ครอบคลุมถึงแผนความปลอดภัยในสถาบันการศึกษา ข้อควรระวังเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา กลไกการดำเนินคดี ตลอดจนขั้นตอนและวิธีการให้ความช่วยเหลือ¹¹⁷

¹¹¹ The Gender Equity Education Act Article 13

¹¹² The Gender Equity Education Act Article 14

¹¹³ The Gender Equity Education Act Article 15

¹¹⁴ The Gender Equity Education Act Article 17

¹¹⁵ The Gender Equity Education Act Article 18

¹¹⁶ The Gender Equity Education Act Article 19

¹¹⁷ The Gender Equity Education Act Article 20

4.4.2.3 สาธารณรัฐอินเดีย

ข้อบังคับของคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยว่าด้วยการป้องกัน การห้าม และการแก้ไขการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างสตรีและนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 หรือ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 ได้กำหนดภาระหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละแห่ง ไม่ว่าจะเป็นของเอกชน หรือรัฐบาลต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศไว้ก่อนที่ความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน ดังต่อไปนี้¹¹⁸

1. ปรับปรุงกฎหรือระเบียบภายในต่างๆของสถาบันการศึกษาที่มีอยู่เดิม เกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามที่ สาธารณรัฐอินเดียได้กำหนดไว้
2. แจกกฎหรือระเบียบภายในที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการคุกคามทางเพศ ให้เป็นที่แพร่หลาย พร้อมทั้งเผยแพร่สำเนากฎหรือระเบียบภายในดังกล่าวด้วย
3. จัดให้มีการฝึกอบรมหรือจัดฝึกเชิงปฏิบัติการแก่นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าว เพื่อที่จะให้บุคคลเหล่านี้ได้มีความรู้เกี่ยวกับ ปัญหาการคุกคามทางเพศ รวมถึงตระหนักถึงสิทธิและภาระความรับผิดชอบต่างๆของตน
4. กระทำการต่อต้านความรุนแรงอันมีพื้นฐานมาจากเพศในทุกรูปแบบที่ได้ กระทำต่อนิสิต นักศึกษาไม่ว่าจะเป็นเพศชาย เพศหญิง และบุคคลเพศที่สามที่อาจตกเป็นเหยื่อจาก การถูกคุกคามทางเพศ ลดทอนศักดิ์ความเป็นมนุษย์ และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
5. ประกาศนโยบายต่อต้านการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา
6. ส่งเสริมให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำให้สถาบันการศึกษาเป็นสถานที่ซึ่ง ปราศจากการเลือกปฏิบัติ การคุกคาม การแก้แค้น หรือการประทุษร้ายทางเพศในทุกระดับ
7. สร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับสิ่งที่จะก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดจากการสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตร และการคุกคามทางเพศที่เกิด จากการเสนอเงื่อนไขเพื่อตอบสนองกับความต้องการทางเพศ
8. แจ้งให้นิสิต นักศึกษาภายในสถาบันการศึกษารับทราบถึงการขอความช่วยเหลือ เมื่อตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศ
9. ดำเนินการหยุดยั้งการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ไม่ว่าจะการคุกคามทางเพศดังกล่าวจะเกิดจากการอาศัยอำนาจที่เหนือกว่า หรืออำนาจทาง ศีลธรรมภายในสถาบันการศึกษานั้น หรือจากอำนาจที่อยู่ในระดับเดียวกัน หรือจากบุคคลภายนอก

¹¹⁸ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 3

10. กำหนดให้มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ตลอดจนกำหนดให้มีกลไกป้องกันปัญหาภายใน และระบบการแก้ไขเยียวยา

11. ปฏิบัติต่อพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศให้เป็นพฤติกรรมที่ไม่ชอบ และเป็นการกระทำผิดวินัยของสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ หากการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษา

12. สร้างความมั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติต่างๆตามที่สาธารณรัฐอินเดียได้กำหนดไว้แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแต่งตั้งคณะกรรมการภายในขึ้นในสถาบันการศึกษา

13. ควบคุมการส่งรายงานที่จัดทำโดยคณะกรรมการภายใน (ICC) ให้ทันเวลา

14. จัดเตรียมรายงานประจำปี ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดที่แสดงถึงจำนวนคดีที่ได้มีการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัย (UGC)

4.4.2.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

แนวทางปฏิบัติสำหรับการตอบโต้ปัญหาการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย (The Guidelines For University Responses to Sexual Assault and Sexual Harassment) ได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยทุกแห่งในเครือรัฐออสเตรเลียต้องดำเนินการจัดทำนโยบายภายในของแต่ละสถาบันการศึกษาขึ้นไว้ และจากการศึกษาถึงแนวทางปฏิบัติดังกล่าวพร้อมกับนโยบายภายในของมหาวิทยาลัยซิดนีย์เกี่ยวกับการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา พ.ศ. 2561 (The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018) พบว่า ได้มีการวางหลักการเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศไว้ก่อนที่ความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันดังกล่าวไว้ด้วย ดังนี้

1. จัดทำนโยบายภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขนโยบายภายในของสถาบันการศึกษาดังกล่าว ทุกๆ 1 ปี

ทั้งนี้ การพัฒนาปรับปรุงนโยบายดังกล่าวควรได้รับการปรึกษาหารือกับบุคคลผู้เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษา ซึ่งรวมถึงนิสิต นักศึกษาด้วย

2. จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาให้แก่บุคลากรในสถาบันการศึกษาและนิสิต นักศึกษาทุกคนได้รับทราบถึงนโยบายภายในที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าสมาชิกทุกคนภายในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะนิสิต นักศึกษาจะมีทักษะในการตอบโต้กับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

3. ดำเนินการจัดทำช่องทางสำหรับการเปิดเผยเรื่องราวและการยื่นข้อร้องเรียนสำหรับนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศไว้หลากหลายช่องทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มช่องทางดำเนินการดังกล่าวผ่านทางออนไลน์

4. กำหนดให้มีช่องทางการติดต่อขอความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งรู้สึกไม่ปลอดภัยหรือจะตกเป็นเหยื่อจากการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาไว้

5. ประกาศต่อต้านให้พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำที่ไม่อาจยอมรับได้

6. ดำเนินการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น เช่น หลักสูตรการจัดการกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา (The Tackling Sexual Harassment in Your School)

อนึ่ง หลักสูตรดังกล่าวเกิดขึ้นจากคำแนะนำของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย ซึ่งอาจดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

6.1 ให้นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาทดลองทำแบบทดสอบความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว เช่น การตั้งตัวอย่างคำถาม ดังนี้

“การคุกคามทางเพศเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจริงหรือไม่”

“การคุกคามทางเพศถือเป็นเพียงการกระทำอันเป็นการหยอกล้อจริงหรือไม่”

“การส่งข้อความไปยังเพื่อนว่าจะเผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมในทางเพศของบุคคลนั้นอันเป็นความเท็จ ถือว่าเป็นการกระทำที่ยอมรับได้จริงหรือไม่”

“การที่นิสิต นักศึกษาถูกคุกคามทางเพศจากบุคคลอื่นในสถาบันการศึกษา ผู้กระทำการคุกคามทางเพศจะไม่ถูกดำเนินการใดๆจริงหรือไม่”

“การคุกคามทางเพศในบางครั้ง อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้กระทำซึ่งเป็นเพศหญิงกระทำต่อผู้ถูกระทำซึ่งเป็นเพศชายจริงหรือไม่”

“การคุกคามทางเพศต้องเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลเพศตรงข้ามเท่านั้นจริงหรือไม่”

“การที่ผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาที่จะทำร้ายหรือทำให้ผู้ถูกระทำเกิดความรู้สึกเศร้า เพียงแต่กระทำไปเพราะมีเจตนาที่จะหยอกล้อเท่านั้น การกระทำดังกล่าวไม่ถือเป็นการคุกคามทางเพศจริงหรือไม่”

“การมองไปยังบุคคลอื่นถือเป็นการกระทำที่ยอมรับได้ トラบไตที่ยังไม่ได้มีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของอีกฝ่ายจริงหรือไม่”

“วิธีการที่จะยับยั้งการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่ดีที่สุด คือ การเพิกเฉยต่อการกระทำดังกล่าว และปล่อยการกระทำนั้นไปจริงหรือไม่”

6.2 จัดให้นิสิต นักศึกษาวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นว่าหากมีการกระทำตามที่ยกตัวอย่างไปนั้นเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา จะถือเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ โดยนิสิต นักศึกษาอาจแสดงความคิดเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่เป็นการคุกคามทางเพศ หรือไม่แน่ใจหรือไม่ทราบว่าเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นกระบวนการคิดของนิสิต นักศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าว

6.3 ดำเนินการสอนและจัดให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศแก่นิสิต นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทนิยามของการคุกคามทางเพศว่ามีความหมายเพียงใดอย่างไร ตลอดจนการให้ความรู้ว่าการคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย และที่สำคัญ การคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษาซึ่งมีอายุตั้งแต่ 16 ปี ได้เช่นกัน

6.4 ประเมินผลการเรียนการสอนภายหลังดำเนินการดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้ว

4.4.2.5 สหรัฐอเมริกา

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 (The Title IX of Education Amendments Act of 1972) กำหนดไว้แต่เพียงให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต้องจัดทำนโยบายภายในเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงกฎหมายระดับมลรัฐต่างๆต่อไปว่าได้มีกฎหมายฉบับใดได้กำหนดถึงมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยหรือไม่

เมื่อศึกษาถึงประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 ของสหรัฐอเมริกา (The California Education Code 1976) ได้กำหนดภาระหน้าที่ของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งภายในมลรัฐดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นของเอกชน หรือรัฐบาล ซึ่งได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากรัฐบาลอเมริกา ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศไว้ก่อนที่ความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบายภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ¹¹⁹ ซึ่งนโยบายดังกล่าวต้องมีการกำหนดกระบวนการสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนของนิสิต นักศึกษา และวิธีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย¹²⁰ นอกจากนี้ นโยบายดังกล่าวต้องมีการกำหนดตัวอย่างของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ ตลอดจนต้องดำเนินการอธิบายถึงกระบวนการที่สถาบันการศึกษาจะนำมาใช้เพื่อสืบสวนสอบสวนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และที่สำคัญ ต้องมีการกำหนดถึงแนวทางที่จะยับยั้งปัญหาดังกล่าวมิให้เกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคตไว้อย่างชัดเจนด้วย

¹¹⁹ The California Education Code 1976 Section 231.5 (B)

¹²⁰ The California Education Code 1976 Section 231.5 (C)

2. ดำเนินการปิดประกาศสำเนานโยบายภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้ในสถานที่ต่างๆซึ่งเปิดเผยและสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ¹²¹

3. จัดอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายภายในของสถาบันการศึกษาสำหรับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา โดยการจัดอบรมดังกล่าวให้ถูกจัดขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของการปฐมนิเทศสำหรับนิสิต นักศึกษาใหม่ในแต่ละภาคการศึกษา หรือภาคการศึกษาฤดูร้อน ¹²²

4. จัดอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายภายในของสถาบันการศึกษาสำหรับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแก่บุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในส่วนงานต่างๆ ตลอดจนผู้บริหารของสถาบันการศึกษาทุกท่าน โดยการจัดอบรมดังกล่าวให้ถูกจัดขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของการปฐมนิเทศสำหรับวันเริ่มต้นของการเปิดภาคการเรียนในแต่ละครั้ง รวมถึงให้ถูกจัดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการปฐมนิเทศสำหรับบุคลากรใหม่ทุกคนของสถาบันการศึกษาดังกล่าว ¹²³

5. ประกาศต่อต้านการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ให้เป็นพันธกิจของสถาบันการศึกษาที่ต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง

6. ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสำหรับการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาบังคับ ของสถาบันการศึกษา

7. แต่งตั้งให้มีบุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ หรือเรียกว่า “The Title IX coordinator” พร้อมทั้ง ให้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่ของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในเว็บไซต์และบริเวณต่างๆภายในของสถาบันการศึกษาซึ่งสามารถพบเห็นได้อย่างชัดเจน ¹²⁴

¹²¹ The California Education Code 1976 Section 231.5 (D)

¹²² The California Education Code 1976 Section 231.5 (E)

¹²³ The California Education Code 1976 Section 231.5 (F)

¹²⁴ The California Education Code 1976 Section 221.61 (A) (1)

4.4.3 มาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษา

การศึกษาถึงมาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆว่าได้มีการกำหนดถึงกระบวนการใดขั้นไว้เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำการดังกล่าวอย่างไรบ้าง ตามลำดับ ดังนี้

4.4.3.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases หรือเรียกว่า “Resolution No. 01-0940” ได้มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาขึ้นไว้ ภายหลังจากเกิดปัญหาการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว โดยเริ่มต้น ตั้งแต่การกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียน วิธีการยื่นข้อร้องเรียน กระบวนการตรวจสอบข้อ ร้องเรียน มาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ตลอดจนการเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับการตรวจสอบ ข้อร้องเรียนดังกล่าว ดังนี้

1) บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียน

เมื่อปรากฏเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษาดังกล่าวแล้ว นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าว ย่อมเป็นผู้มีสิทธิ ยื่นข้อร้องเรียนได้ และการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว ไม่เป็นการตัดสิทธิของนิสิต นักศึกษาที่จะร้องทุกข์ ต่อเจ้าพนักงานตำรวจในการดำเนินคดีอาญาด้วย

2) วิธีการยื่นข้อร้องเรียน

บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น นั้น สามารถยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ตลอดเวลา แต่ต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษรยื่นต่อ the disciplining authority of the office หรือ agency หรือ The Committee on Decorum and Investigation (CDI) ก็ได้ แต่หากเป็นการยื่นต่อ the disciplining authority of the office หรือ agency ให้บุคคลเหล่านั้นส่งข้อร้องเรียนไปยังคณะกรรมการ CDI ต่อไป หากยังไม่มี การตั้ง คณะกรรมการชุดดังกล่าว ให้หัวหน้าของสถาบันการศึกษาดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการชุดนั้นขึ้น โดยทันที¹²⁵

¹²⁵ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 12 (A)

อนึ่ง ข้อร้องเรียนที่ต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น ให้มีการลงลายมือชื่อผู้ร้องเรียน พร้อมคำสาบานตน และในข้อร้องเรียนดังกล่าว ต้องประกอบด้วย ¹²⁶

1. ชื่อสกุล และที่อยู่ของผู้ร้องเรียน
2. ชื่อสกุล และที่อยู่ของผู้กระทำการคุกคามทางเพศ
3. ข้อเท็จจริงโดยสรุปที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศ
4. พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อร้องเรียนดังกล่าว (ถ้ามี)

ทั้งนี้ หากปรากฏว่าข้อร้องเรียนดังกล่าวขาดหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งข้างต้นไป ย่อมทำให้ข้อร้องเรียนนั้นไม่สมบูรณ์ แต่ไม่ตัดสิทธิของผู้ร้องเรียนที่จะยื่นข้อร้องเรียนได้ใหม่อีก และแม้ผู้ร้องเรียนจะเป็นบุคคลที่ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้การสาบานตนก็ตาม แต่คณะกรรมการก็มีอำนาจที่จะเรียกให้ผู้ร้องเรียนรายนั้นมาสาบานตนต่อหน้าคณะกรรมการได้ว่าข้อกล่าวหาดังกล่าวนั้นเป็นจริงตามที่ได้ยื่นข้อร้องเรียนมา

ฉะนั้น หากผู้ร้องเรียนได้ยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวผ่านทางโทรเลข วิทยุโทรเลขจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือช่องทางการติดต่อสื่อสารอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน การกระทำดังกล่าวยังถือไม่ได้ว่าเป็นการยื่นข้อร้องเรียนอย่างสมบูรณ์แล้ว จนกว่าผู้ร้องเรียนจะดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนนั้นตามหลักเกณฑ์ข้างต้นอย่างครบถ้วนต่อคณะกรรมการ ภายในระยะเวลา 10 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแจ้งให้ทราบถึงข้อปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น ¹²⁷

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้มีการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยสมบูรณ์แล้ว ผู้ร้องเรียนสามารถขอลถอนข้อร้องเรียนนั้นได้ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการก็ตาม แต่การขอลถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวอาจไม่ตัดสิทธิของคณะกรรมการที่จะดำเนินการสอบสวนต่อไป หากปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริง หรือมีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตรงตามข้อกล่าวหาที่สามารถพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกล่าว่ากระทำการคุกคามทางเพศ ¹²⁸

3) กระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่อคณะกรรมการ CDI ได้รับข้อเรียนที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการ CDI ดำเนินการเรียกให้ผู้ถูกล่าว่าหาตามข้อร้องเรียนดังกล่าวยื่นคำชี้แจงพร้อมคำสาบาน ภายในระยะเวลา 3 นับตั้งแต่วันที่บุคคลนั้นได้รับการแจ้งให้ทราบถึงข้อร้องเรียน หากผู้ถูกล่าว่าหาไม่ได้ยื่นคำชี้แจงภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่ได้ยื่นคำชี้แจง แต่หากผู้ถูกล่าว่าหาได้มีการยื่นคำชี้แจงมาแล้ว ให้คณะกรรมการส่งคำชี้แจงดังกล่าวไปยังผู้ร้องเรียนให้ได้ทราบด้วย ¹²⁹

¹²⁶ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 12 (B)

¹²⁷ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 12 (C)

¹²⁸ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 12 (D)

¹²⁹ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 13

2. คณะกรรมการ CDI ต้องเริ่มดำเนินการตรวจสอบพยานหลักฐานต่างๆ ของผู้ร้องเรียน และผู้ถูกกล่าวหาภายในระยะเวลา 5 วันทำการนับตั้งแต่ได้รับพยานหลักฐานดังกล่าว ประกอบกับคณะกรรมการสามารถดำเนินการขอเอกสาร หรือพยานหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องจาก หน่วยงานของรัฐได้อีกด้วย และคณะกรรมการต้องดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 15 วันทำการ¹³⁰

3. คณะกรรมการ CDI ต้องดำเนินการจัดทำรายงานการสอบสวนให้แล้วเสร็จ ภายใน 5 วันทำการ นับตั้งแต่การสอบสวนในเบื้องต้นแล้วเสร็จ และคณะกรรมการต้องดำเนินการส่ง รายงานการสอบสวนดังกล่าวพร้อมกับบันทึกการดำเนินการต่อผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาลงโทษทางวินัย (The discipline authority)¹³¹

4. ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาต้องดำเนินการพิจารณารายงานและ บันทึกการดำเนินการของคณะกรรมการ CDI ภายในระยะเวลา 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงาน การสอบสวนดังกล่าว และหากปรากฏว่าไม่เชื่อว่ามี การคุกคามทางเพศเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารสูงสุดแจ้ง ให้คณะกรรมการ CDI ทราบเพื่อดำเนินการยุติกระบวนการ แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่ามี พยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการคุกคามทางเพศต่ออนิสิต นักศึกษาจริง ให้ดำเนินการลงโทษทางวินัยต่อไป¹³²

5. คู่กรณีฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากคำตัดสินดังกล่าว สามารถขอให้ผู้มี อำนาจพิจารณาลงโทษทางวินัยพิจารณาซ้ำได้อีกครั้งหนึ่ง ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับคำตัดสิน ดังกล่าว¹³³ ทั้งนี้ ต้องปรากฏด้วยว่าการที่จะขอให้พิจารณาใหม่นั้น มีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

5.1 เมื่อพยานหลักฐานใหม่ได้พิสูจน์แล้วจะมีผลเปลี่ยนแปลงคำตัดสิน อย่างสำคัญ

5.2 เมื่อคำตัดสินนั้นไม่ได้เป็นไปตามพยานหลักฐานที่ได้ทำการบันทึกไว้

5.3 เมื่อเกิดความผิดพลาดของกฎหมายขึ้นอันส่งผลกระทบต่อประโยชน์ ได้เสียของคู่กรณี¹³⁴

อนึ่ง การขอให้พิจารณาใหม่นั้น สามารถกระทำได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น¹³⁵ และในกรณีที่คู่กรณียังไม่พอใจสามารถนำคดีดังกล่าวไปอุทธรณ์ต่อผู้มีอำนาจพิจารณาลงโทษทางวินัย และอุทธรณ์ต่อศาลได้ตามลำดับต่อไป

¹³⁰ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 15

¹³¹ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 16

¹³² The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 37

¹³³ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 39

¹³⁴ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 41

¹³⁵ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 42

4) มาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการตรวจสอบ ข้อร้องเรียน

The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases หรือเรียกว่า “Resolution No. 01-0940” ไม่ได้มีการกำหนดถึงมาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการคุกคามทาง เพศชั้นจริงหรือไม่

5) การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาใน สถาบันการศึกษา

การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศซึ่งเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการ ศึกษา หรือนิสิต นักศึกษานั้น ให้เป็นไปตามที่ระเบียบหรือข้อบังคับภายในของแต่ละสถาบันจะด้มี การกำหนดไว้ ทั้งนี้ โทษทางวินัยที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ย่อมขึ้นอยู่กับประเภท ของผู้กระทำการคุกคามทางเพศ และประเภทของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่กระทำขึ้นว่าเป็น การกระทำในระดับร้ายแรง ระดับปานกลาง หรือระดับเบา ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวไว้ในส่วนของสภาพ บังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในหัวข้อถัดไป

6) การเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน

การดำเนินกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นนั้นต้องกระทำเป็น การลับ (strict confidentiality) ตั้งแต่การรับฟังข้อเท็จจริงก่อนที่จะมีการสอบสวน รวมถึงระหว่าง ดำเนินกระบวนการสอบสวนจนถึงการดำเนินกระบวนการดังกล่าวเสร็จสิ้น¹³⁶

4.4.3.2 สาธารณรัฐจีน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ (The Gender Equity Education Act) ได้มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาขึ้นไว้ภายหลังเมื่อเกิดปัญหา การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน

1) บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียน

เมื่อปรากฏเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งเกิดขึ้นจาก การกระทำของครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษากระทำต่อกันเองก็ตาม นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการคุกคามทางเพศดังกล่าว สามารถยื่นข้อร้องเรียนให้มีการตรวจสอบ ถึงการกระทำที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงผู้แทนตามกฎหมายของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทาง เพศก็มีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนให้มีการตรวจสอบถึงการกระทำดังกล่าวได้เช่นกัน¹³⁷ อย่างไรก็ตาม หากบุคคลอื่น ๆ ด้รู้ถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าวแล้ว

¹³⁶ The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases Section 14 paragraph 3

¹³⁷ The Gender Equity Education Act Article 28

แม้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะไม่ได้กำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนก็ตาม แต่บุคคลเหล่านั้นสามารถรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแทนได้¹³⁸

2) วิธีการยื่นข้อร้องเรียน

บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น ต้องยื่นข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บริหารของสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการตรวจสอบถึงข้อร้องเรียนดังกล่าว เว้นแต่กรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้น เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากผู้บริหารของสถาบัน ให้ผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว ยื่นข้อร้องเรียนต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ทั้งนี้ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไม่ได้มีการระบุถึงระยะเวลาสำหรับการใช้สิทธิในการยื่นข้อร้องเรียนไว้ด้วย¹³⁹

3) กระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่อมีการยื่นข้อร้องเรียน หรือรายงานให้ตรวจสอบถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาใดแล้วนั้น ให้เริ่มดำเนินการตรวจสอบ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าวแล้ว หรือได้รับการรายงานจากบุคคลอื่นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ให้ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงมีหน้าที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นถึงข้อร้องเรียนหรือรายงานดังกล่าว และดำเนินการตอบกลับผลการพิจารณาเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังนิสิต นักศึกษา ผู้แทนหรือผู้ยื่นรายงานว่าจะดำเนินการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวหรือไม่ ภายในระยะเวลา 20 วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียนหรือรายงานดังกล่าว¹⁴⁰

2. ผู้บริหารสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง สามารถปฏิเสธการตรวจสอบตามข้อร้องเรียนหรือรายงานดังกล่าวได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

2.1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นการกระทำตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้¹⁴¹

2.2 ผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียน หรือรายงานไม่ได้ระบุชื่อของตนเองมาด้วย¹⁴²

2.3 เรื่องที่ขอให้ตรวจสอบนั้นเป็นเรื่องที่เคยพิจารณามาแล้วและได้ดำเนินการตรวจสอบจนเสร็จสิ้นไปแล้ว¹⁴³

¹³⁸ The Gender Equity Education Act Article 28 paragraph 3

¹³⁹ The Gender Equity Education Act Article 28 paragraph 2

¹⁴⁰ The Gender Equity Education Act Article 29 paragraph 1

¹⁴¹ The Gender Equity Education Act Article 29 paragraph 2 (1)

¹⁴² The Gender Equity Education Act Article 29 paragraph 2 (2)

¹⁴³ The Gender Equity Education Act Article 29 paragraph 2 (3)

อนึ่ง หากมีการปฏิเสธการพิจารณาดังกล่าวข้างต้น ต้องมีการแจ้งเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้ยื่นข้อร้องเรียนหรือผู้รายงาน เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลของการปฏิเสธด้วย

3. ผู้ยื่นข้อร้องเรียน หรือผู้รายงานไม่ได้รับหนังสือแจ้งการพิจารณาภายในระยะเวลา 20 วัน นับแต่วันที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้รับรายงานหรือข้อร้องเรียนดังกล่าวแล้ว หรือได้รับแจ้งเป็นหนังสือแล้วแต่ไม่ได้รับแจ้งเหตุผลแห่งการปฏิเสธ บุคคลเหล่านั้นย่อมมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนหรือรายงานได้อีกครั้งต่อผู้บริหารสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงให้ดำเนินการตรวจสอบได้ภายในระยะเวลา 20 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณา¹⁴⁴

4. เมื่อได้มีการส่งหนังสือแจ้งการพิจารณาข้อร้องเรียนหรือรายงานว่าได้รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาแล้ว ให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงส่งข้อร้องเรียนหรือรายงานนั้นให้แก่คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศของสถาบันการศึกษาภายใน 3 วัน เพื่อสอบสวนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น¹⁴⁵

5. คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศของสถาบันศึกษา อาจจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นมาชุดหนึ่งได้ (Investigation team) เพื่อดำเนินการสอบสวนถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าวต้องมีความตระรู้ถึงความเสมอภาคระหว่างเพศ และต้องมีจำนวนกรรมการซึ่งเป็นผู้หญิงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด นอกจากนี้ หากมีความจำเป็น กรรมการบางท่าน อาจได้รับเชิญมาจากบุคคลภายนอกได้ และต้องมีกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 และกรรมการของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสอบสวนคดีการคุกคามทางเพศเป็นกรรมการร่วมด้วย และหากปรากฏว่าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายไม่ได้อยู่ในสถาบันการศึกษาเดียวกัน การจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวต้องให้มีผู้แทนของสถาบันการศึกษาของผู้ยื่นข้อร้องเรียนเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย¹⁴⁶

อนึ่ง ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ยื่นข้อร้องเรียน หรือบุคคลอื่นที่ได้รับเชิญให้เข้ามาให้ความช่วยเหลือแก่การสอบสวนที่เกิดขึ้น จะต้องให้ความร่วมมือและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วย¹⁴⁷

¹⁴⁴ The Gender Equity Education Act Article 29 paragraph 3

¹⁴⁵ The Gender Equity Education Act Article 30 paragraph 1

¹⁴⁶ The Gender Equity Education Act Article 30 paragraph 3

¹⁴⁷ Ibid.

6. คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศของสถาบันการศึกษา หรือคณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 2 เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียนหรือรายงานดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากมีความจำเป็น ระยะเวลาดังกล่าวอาจขยายได้อีกไม่เกิน 2 ครั้ง และครั้งละไม่เกิน 1 เดือน แต่ต้องแจ้งให้ผู้ยื่นข้อร้องเรียน ผู้รายงาน และผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงการขยายระยะเวลาดังกล่าวด้วย¹⁴⁸

7. เมื่อดำเนินการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศของสถาบันการศึกษา หรือคณะกรรมการสอบสวน ดำเนินการจัดทำรายงานผลการสอบสวนพร้อมทั้งคำแนะนำให้แก่สถาบันการศึกษาต่อไป และหากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริง ให้ดำเนินการลงโทษทางวินัยตามที่สถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้ ภายในระยะเวลา 20 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวนดังกล่าว พร้อมกับจัดทำหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นข้อร้องเรียน ผู้รายงานและผู้กระทำความผิดทราบด้วย¹⁴⁹

8. หากผู้ยื่นข้อร้องเรียนหรือผู้ถูกกล่าวหาไม่พอใจกับผลรายงานการสอบสวนดังกล่าว สามารถดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมเหตุผลที่ขอให้ทำการสอบสวนใหม่ได้อีกครั้งต่อผู้บริหารสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้ภายในระยะเวลา 20 วันนับแต่ได้รับการแจ้งผลรายงานการสอบสวน ทั้งนี้ การขอให้ดำเนินการสอบสวนใหม่นั้นสามารถกระทำได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น¹⁵⁰

อนึ่ง สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงจะดำเนินการร้องขอให้คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศของสถาบันการศึกษาดำเนินการสอบสวนใหม่อีกครั้งได้นั้น ต้องปรากฏว่ามีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้¹⁵¹

8.1 กระบวนการสอบสวนที่เกิดขึ้นนั้นมีความบกพร่องอย่างร้ายแรง หรือ

8.2 มีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานชิ้นใหม่ที่สำคัญเพียงพอที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการสอบสวนเดิม

9. ให้คณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศของสถาบันการศึกษา ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนชุดใหม่ขึ้น และให้ดำเนินการสอบสวนในเรื่องดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งตามขั้นตอนและกระบวนการตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้¹⁵² และหากผู้ยื่นข้อร้องเรียนหรือผู้ถูกกล่าวหายังไม่พอใจต่อผลการตัดสินสำหรับการสอบสวนในครั้งใหม่อีก ให้แต่ละฝ่ายดำเนินการอุทธรณ์ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะต่อไป¹⁵³

¹⁴⁸ The Gender Equity Education Act Article 30 paragraph 1

¹⁴⁹ The Gender Equity Education Act Article 30 paragraph 2 and paragraph 3

¹⁵⁰ The Gender Equity Education Act Article 32 paragraph 1 and paragraph 2

¹⁵¹ The Gender Equity Education Act Article 32 paragraph 3

¹⁵² The Gender Equity Education Act Article 33

¹⁵³ The Gender Equity Education Act Article 34

10. การสอบสวนของคณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศของสถาบันการศึกษา ย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่อปี¹⁵⁴

4) มาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่ออยู่ระหว่างการดำเนินการสอบสวนคดีคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น คณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศหรือผู้แทนตามกฎหมายของบุคคลนั้นได้รับทราบถึงสิทธิต่างๆ รวมถึงวิธีการในการให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการโอนคดีไปยังหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหากมีความจำเป็น พร้อมทั้งจัดให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศได้รับการปรึกษากับนักจิตวิทยา แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนนักกฎหมาย เพื่อดำเนินการจัดให้มีมาตรการคุ้มครองระหว่างสอบสวน และจัดให้มีการให้ความช่วยเหลือต่างๆที่จำเป็นแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศ¹⁵⁵

5) การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

การลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐจีน ได้มีการกำหนดให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับภายในของสถาบันการศึกษาแต่แห่งที่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ สถาบันการศึกษายังมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อีกด้วย ดังต่อไปนี้¹⁵⁶

1. แสดงความขอโทษต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศ เมื่อบุคคลนั้นหรือผู้แทนตามกฎหมายได้แสดงความยินยอมให้กระทำการดังกล่าวได้

2. เข้ารับการฝึกอบรมความรู้ด้านความเสมอภาคระหว่างเพศ เป็นระยะเวลา 8 ชั่วโมง

3. เข้ารับการปรึกษาด้านจิตวิทยาจากผู้เชี่ยวชาญ

4. ดำเนินการตามมาตรการอื่นๆที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้

6) การเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน

การดำเนินการสอบสวนถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้น ต้องกระทำเป็นการลับ โดยห้ามมิให้มีการเปิดเผยชื่อหรือข้อมูลอื่นๆที่เพียงพอที่จะยืนยันตัวตนของคู่กรณี รวมถึงบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้รายงานว่ามีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็น หรือเพื่อความปลอดภัยแก่สาธารณชน

¹⁵⁴ The Gender Equity Education Act Article 30 paragraph 5

¹⁵⁵ The Gender Equity Education Act Article 24

¹⁵⁶ The Gender Equity Education Act Article 25

อนึ่ง การดำเนินการสอบสวนที่เกิดขึ้นนั้น ต้องยึดหลักความเป็นกลาง ความเป็นธรรม และความเชี่ยวชาญ ตลอดจนเปิดโอกาสให้แก่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นและแก้ข้อกล่าวหาอย่างเพียงพอ และที่สำคัญ คือ การสอบสวนที่เกิดขึ้นต้องหลีกเลี่ยงการสอบถามอย่างซ้ำซ้อน¹⁵⁷

7) การประกาศผลการสอบสวนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศให้แก่สาธารณชนรับทราบ

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนจนเสร็จสิ้นแล้ว หากผู้ถูกคุกคามทางเพศหรือผู้แทนตามกฎหมายของบุคคลดังกล่าวได้แสดงความยินยอมให้มีการเปิดเผยผลการสอบสวนได้ ให้คณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจดำเนินการเปิดเผยได้ว่าคดีดังกล่าวเกิดขึ้นจริงหรือไม่ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการอย่างไรบ้าง แต่ห้ามมิให้มีการเปิดเผยชื่อและข้อมูลอื่นๆ ที่เพียงพอที่จะยืนยันถึงตัวตนของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้อย่างเด็ดขาด¹⁵⁸

8) การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนจนเสร็จสิ้นแล้ว สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่ต้องจัดทำฐานข้อมูลคดีเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา พร้อมทั้งจัดเก็บประวัติและข้อมูลของผู้กระทำความผิดไว้ด้วย

อนึ่ง หากปรากฏว่าผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นครู อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาได้ย้ายไปปฏิบัติงาน ณ สถาบันการศึกษาอื่น หรือผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษาได้ย้ายไปศึกษาต่อที่สถาบันการศึกษาอื่น สถาบันการศึกษาเดิมมีหน้าที่ต้องรายงานไปยังสถาบันการศึกษาใหม่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศของบุคคลเหล่านั้น ภายในระยะเวลา 1 เดือน นับแต่วันที่สถาบันการศึกษาเดิมรู้ถึงการย้ายสถาบันการศึกษาไปเพื่อปฏิบัติงานหรือศึกษาต่อ¹⁵⁹

สถาบันการศึกษาใหม่ มีหน้าที่ต้องติดตามพฤติกรรมของผู้กระทำ พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่ผู้กระทำด้วย หากมีความจำเป็น และห้ามมิให้สถาบันการศึกษาใหม่เปิดเผยถึงชื่อและข้อมูลอื่นๆ ที่เพียงพอที่จะยืนยันถึงตัวตนของผู้กระทำความผิด โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร¹⁶⁰ ประกอบกับการรับสมัครครู อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการว่าจ้างให้ปฏิบัติงานเต็มเวลาหรือบางช่วงเวลาก็ตาม ให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งตรวจสอบถึงประวัติอาชญากรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือเคยถูกไล่ออกหรือถูกเลิกจ้างอันเนื่องมาจากการถูกสอบสวนว่าเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศจริง¹⁶¹

¹⁵⁷ The Gender Equity Education Act Article 22

¹⁵⁸ The Gender Equity Education Act Article 26

¹⁵⁹ The Gender Equity Education Act Article 27 paragraph 1

¹⁶⁰ The Gender Equity Education Act Article 27 paragraph 2

¹⁶¹ The Gender Equity Education Act Article 27 paragraph 3

4.4.3.3 สาธารณรัฐอินเดีย

ข้อบังคับของคณะกรรมการเงินทูนมหาวิทยาลัยว่าด้วยการป้องกัน การห้าม และการแก้ไขการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างสตรีและนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 หรือ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 ได้มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาขึ้นไว้ภายหลังเมื่อเกิดปัญหาการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน โดยเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียน วิธีการยื่นข้อร้องเรียน กระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียน มาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน การลงโทษ ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ตลอดจนการเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน ดังนี้

1) บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียน

เมื่อปรากฏเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไม่ว่าการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาก็ตาม นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าว ย่อมเป็นบุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ส่วนบุคคลอื่นใดที่ได้แก่ เพื่อนในสถาบันการศึกษา เพื่อนร่วมชั้นเรียน ญาติ นักจิตวิทยา หรือบุคคลอื่นใดที่มีความสัมพันธ์กับผู้ถูกคุกคามทางเพศ จะดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวแทนผู้ถูกคุกคามทางเพศได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นไม่สามารถยื่นข้อร้องเรียนได้ด้วยตนเอง เนื่องจากความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือด้านจิตใจ หรือถึงแก่ความตาย ทั้งนี้ การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว ไม่เป็นการตัดสิทธิของนิสิต นักศึกษาที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจในการดำเนินคดีอาญาด้วย¹⁶²

2) วิธีการยื่นข้อร้องเรียน

บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น ต้องยื่นข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อ The Internal Complaints Committee (ICC) ภายในระยะเวลา 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่มีการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น หรือในกรณีที่มีการคุกคามทางเพศเป็นการกระทำอย่างต่อเนื่อง ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่มีการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นในครั้งสุดท้าย

อนึ่ง การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวสามารถยื่นต่อประธานคณะกรรมการ ICC หรือกรรมการท่านใดท่านและให้กรรมการผู้รับข้อเรียนดังกล่าวเสนอข้อร้องเรียนนั้นแก่ประธานคณะกรรมการ โดยรายชื่อและวิธีการติดต่อของคณะกรรมการชุดดังกล่าวจะได้การเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา และมีการดำเนินการปิดประกาศไว้สถานที่ต่างๆภายในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ผู้ร้องเรียนสามารถทราบได้ ทั้งนี้ ระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการอาจพิจารณาขยายได้อีกไม่เกิน 3 เดือน หากปรากฏว่ามีเหตุอันสมควรที่ผู้ถูกคุกคามทางเพศไม่สามารถยื่นข้อร้องเรียน

¹⁶² The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 7

ดังกล่าวได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ และหากผู้ถูกคุกคามทางเพศไม่สามารถยื่นข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการดังกล่าวได้ ให้คณะกรรมการจัดหาบุคคลเพื่อทำหน้าที่เขียนข้อร้องเรียนแทนผู้ถูกคุกคามทางเพศได้¹⁶³

3) กระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่อนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศได้ยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ICC เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้มีการดำเนินกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนนั้นดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการ ICC ส่งสำเนาข้อร้องเรียนดังกล่าวไปยังผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการคุกคามทางเพศ ภายในระยะเวลา 7 วันนับแต่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว¹⁶⁴

2. ผู้ถูกกล่าวหาตอบกลับข้อร้องเรียนดังกล่าวมายังคณะกรรมการ ICC รวมถึงจัดส่งเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับรายชื่อและที่อยู่ของพยาน ภายในระยะเวลา 10 วัน นับแต่ได้รับสำเนาข้อร้องเรียนดังกล่าว¹⁶⁵

3. คณะกรรมการ ICC ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวที่เกิดขึ้นให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว และให้ดำเนินการจัดทำรายงานการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวพร้อมด้วยความเห็นของคณะกรรมการ ต่อผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษา พร้อมทั้งจัดส่งสำเนารายงานและความเห็นของคณะกรรมการไปยังคูร์ณีทุกฝ่ายให้รับทราบด้วย ภายในระยะเวลา 10 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนแล้วเสร็จ¹⁶⁶

4. ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบตามรายรายงานการตรวจสอบข้อร้องเรียนและความเห็นของคณะกรรมการ ICC ภายในระยะเวลา 30 วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานพร้อมความเห็นดังกล่าว เว้นแต่ คูร์ณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะดำเนินการอุทธรณ์โต้แย้งรายงานหรือความเห็นดังกล่าวของคณะกรรมการ¹⁶⁷

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 8 (1)

¹⁶⁵ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 8 (2)

¹⁶⁶ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 8 (3)

¹⁶⁷ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 8 (4)

5. คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจอุทธรณ์โต้แย้งรายงานหรือความเห็นของ คณะกรรมการ ICC ได้ก่อนที่ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาจะได้พิจารณาให้ความเห็นชอบตาม รายงานการตรวจสอบข้อร้องเรียนและความเห็นดังกล่าว และต้องอุทธรณ์ภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนารายงานและความเห็นของคณะกรรมการ ICC ด้วย¹⁶⁸

6. ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาได้พิจารณารายงานและความเห็น ดังกล่าวแล้ว จึงมีคำสั่งไม่เห็นชอบ ให้ดำเนินการบันทึกเหตุผลดังกล่าวไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและ แจ้งให้คณะกรรมการ ICC และคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ตรงกันข้ามหากได้พิจารณาแล้วมีคำสั่ง เห็นชอบตามรายงานและความเห็นดังกล่าว ให้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยต่อผู้ถูกกล่าวหา¹⁶⁹

4) มาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการ ตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่ออยู่ระหว่างการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์การ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว คณะกรรมการ ICC อาจมี คำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อคุ้มครองผู้ถูกคุกคามทางเพศได้ ดังนี้

1. สั่งย้ายผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกกล่าวหาไปยังแผนกหรือสถานที่อื่น ๆ เพื่อเป็น การลดความเสี่ยงที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องเผชิญหน้ากัน หรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้¹⁷⁰

2. อนุญาตให้ผู้ร้องเรียนสามารถลาพักได้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสถานะและ ผลประโยชน์ต่างๆ เป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน¹⁷¹

3. ห้ามไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษามีอำนาจ ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน แบบทดสอบ หรือผลการสอบของผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา¹⁷²

4. รับรองว่าผู้ถูกกล่าวหาซึ่งกระทำการคุกคามทางเพศจะไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับ ผู้ร้องเรียน และหากมีความจำเป็นอาจมีคำสั่งห้ามไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้ามาในสถาบันการศึกษาได้¹⁷³

¹⁶⁸ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 8 (5)

¹⁶⁹ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 8 (6)

¹⁷⁰ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 9 (A)

¹⁷¹ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 9 (B)

¹⁷² The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 9 (C)

¹⁷³ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 9 (D)

5. ดำเนินการใช้มาตรการที่จะสร้างความปลอดภัยและปกป้องผู้ร้องเรียนอย่างจริงจัง เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นไม่ตกเป็นเหยื่อหรือถูกแก้อันเป็นผลมาจากการยื่นข้อเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น¹⁷⁴

5) การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนตามกระบวนการที่กำหนดไว้แล้ว และปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้กระทำการการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวจริง การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นความผิดวินัยตามที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องกำหนดโทษทางวินัยสำหรับการกระทำดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ โทษทางวินัยที่จะลงแก่ผู้คุกคามทางเพศให้เป็นไปตามจะได้กล่าวต่อไปในส่วนของสภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดีย

6) การเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน

การดำเนินกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ต้องกระทำเป็นการลับ และห้ามมิให้มีการเปิดเผยหรือระบุตัวบุคคลผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ร้องเรียน พยาน และผู้ถูกกล่าวหา ให้สาธารณชนรับทราบ¹⁷⁵

4.4.3.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเพศ พ.ศ. 2527 (The Sex Discrimination Act 1984) ไม่ได้มีการกำหนดถึงมาตรการคุ้มครองและเยียวยาขึ้นไว้ภายหลังเมื่อเกิดปัญหาการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้ แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการมหาวิทยาลัยของเครือรัฐออสเตรเลีย (Universities Australia) หรือเรียกว่า “UA” ได้มีการประกาศกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับการตอบโต้ปัญหาการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยขึ้นไว้ (The Guidelines For University Responses to Sexual Assault and Sexual Harassment) โดยแนวทางปฏิบัติดังกล่าวได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยทุกแห่งในเครือรัฐออสเตรเลีย ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยซิดนีย์ต้องดำเนินการจัดทำนโยบายภายในของแต่ละสถาบันการศึกษาขึ้นไว้ด้วย คือ นโยบายเกี่ยวกับการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา พ.ศ. 2561 (The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018) และกระบวนการตอบโต้การประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา พ.ศ. 2561 (The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Response

¹⁷⁴ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 9 (E)

¹⁷⁵ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 8 (8)

Procedure 2018) เพื่อดำเนินการคุ้มครองและเยียวยาปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ ดังนี้

1) บุคคลผู้มีอำนาจเปิดเผยเรื่องราว หรือยื่นข้อร้องเรียน

เมื่อปรากฏเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไม่ว่าการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาก็ตาม นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าว ย่อมเป็นบุคคลผู้มีอำนาจตัดสินใจว่าจะดำเนินการกับปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองอย่างไร เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีสิทธิที่จะเลือกได้ว่าประสงค์เพียงเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้นแก่มหาวิทยาลัย (Disclosures)¹⁷⁶ หรือประสงค์ที่จะยื่นข้อร้องเรียนให้สถาบันการศึกษาดำเนินการสอบสวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Complaints)¹⁷⁷

ทั้งนี้ การที่นิสิต นักศึกษาจะดำเนินการกับปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความประสงค์ของบุคคลนั้น กล่าวคือ หากไม่ประสงค์ที่จะให้สถาบันการศึกษาดำเนินการสอบสวนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่ประสงค์ให้มีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะต่อเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับตนเอง บุคคลนั้นสามารถเลือกใช้วิธีการเปิดเผยเรื่องราวเท่านั้น¹⁷⁸

ตรงกันข้าม หากบุคคลนั้นประสงค์ที่จะให้สถาบันการศึกษาดำเนินการสอบสวนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือประสงค์ให้มีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลนั้นสามารถเลือกใช้วิธีการยื่นข้อร้องเรียนให้สถาบันการศึกษาดำเนินการสอบสวน¹⁷⁹

2) วิธีการเปิดเผยเรื่องราว หรือยื่นข้อร้องเรียน

นิสิต นักศึกษาสามารถเปิดเผยเรื่องราว หรือยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นผ่านทางเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาได้ โดยการกรอกรายละเอียดตามแบบฟอร์มที่สถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้ โดยนิสิต นักศึกษาซึ่งประสงค์จะเปิดเผยเรื่องราวหรือยื่นข้อเรียกร้องด้วยวิธีการดังกล่าวสามารถดำเนินการด้วยตนเอง ณ เวลาก็ได้ นอกจากนี้ นิสิต นักศึกษาสามารถเปิดเผยเรื่องราวหรือยื่นข้อเรียกร้องด้วยวิธีการโทรศัพท์ภายในช่วงวันและเวลาทำการของสถาบันการศึกษา คือ ตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันศุกร์ ภายในระยะเวลาทำการของสถาบันการศึกษา¹⁸⁰

¹⁷⁶ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 12 (1)

¹⁷⁷ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 13 (1)

¹⁷⁸ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 12 (5)

¹⁷⁹ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 13 (4)

¹⁸⁰ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 12 (2) and Section 13 (2)

ทั้งนี้ สำหรับการเปิดเผยเรื่องราวดังกล่าว นิสิต นักศึกษามีสิทธิเปิดเผยเรื่องราวต่อสถาบันการศึกษาได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการเปิดเผยชื่อของตนเองได้¹⁸¹ และนิสิต นักศึกษายังคงมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนต่อมหาวิทยาลัยในภายหลังได้ แม้จะได้ใช้สิทธิการเปิดเผยเรื่องราวดังกล่าวไปก่อนแล้วก็ตามโดยสถาบันการศึกษาจะต้องแนะนำเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนแก่นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวด้วย¹⁸² ที่สำคัญ คือ หากประสงค์ที่จะยื่นข้อร้องเรียน นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวต้องเปิดเผยชื่อของตนเองสำหรับการร้องเรียนด้วย มิเช่นนั้นสถาบันการศึกษาไม่อาจดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ เว้นแต่กรณีที่ไม่มีความจำเป็นที่ผู้ถูกร้องเรียนต้องทราบถึงตัวผู้ร้องเรียน หรือกรณีที่ปรากฏว่ามีพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อร้องเรียนอย่างเพียงพอแล้ว¹⁸³

ยิ่งไปกว่านี้ ผู้ร้องเรียนมีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการคุกคามทางเพศแก่ตนด้วย หากปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลดังกล่าว ย่อมส่งผลให้สถาบันการศึกษาไม่อาจดำเนินการตรวจสอบถึงข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้ นิสิต นักศึกษาจึงใช้ได้แต่เพียงสิทธิเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้นต่อสถาบันการศึกษาได้เท่านั้น¹⁸⁴

นอกจากนี้ แม้นิสิต นักศึกษาจะประสงค์เพียงเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้นเท่านั้นก็ตาม แต่หากปรากฏว่าจะเกิดความเสียหายอันใกล้ต่อสุขภาพหรือความปลอดภัยของนิสิต นักศึกษา หรือบุคคลอื่น หรือมีการเปิดเผยถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากนิสิต นักศึกษารายอื่นว่ามีผู้กระทำการคุกคามทางเพศรายเดียวกันกระทำการดังกล่าวขึ้นอีก และสถาบันการศึกษาเกรงว่าการกระทำนั้นจะเกิดความเสียหายต่อสุขภาพหรือความปลอดภัยของบุคคลอื่น สถาบันการศึกษาสามารถดำเนินการสอบสวนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ โดยแจ้งให้นิสิต นักศึกษาซึ่งประสงค์เพียงเปิดเผยเรื่องราวได้รับทราบก่อนดำเนินการสอบสวน¹⁸⁵

อย่างไรก็ตาม หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้นเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา และเป็นบุคคลที่ไม่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของสถาบันการศึกษา ให้สถาบันการศึกษาดำเนินการจัดให้การช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งประสงค์จะยื่นข้อร้องเรียนต่อหน่วยงานภายนอกผู้รับผิดชอบโดยตรง ให้ดำเนินการตรวจสอบถึงข้อร้องเรียนดังกล่าว คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย (The Australian Human Rights Commission) ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา¹⁸⁶ ตามขั้นตอนและกระบวนการตามที่ได้อธิบายไว้แล้วในส่วนของคณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเครือรัฐออสเตรเลียในหัวข้อก่อนนี้

¹⁸¹ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 12 (3)

¹⁸² The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 12 (6)

¹⁸³ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 13 (8)

¹⁸⁴ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 13 (9)

¹⁸⁵ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 12 (7)

¹⁸⁶ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 13 (11)

นอกจากนั้น นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำการดังกล่าว ยังมีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจให้ดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดทางเพศแก่ตนเองได้อีกด้วย โดยการร้องทุกข์ดังกล่าว ไม่ทำให้สิทธิในการตรวจสอบข้อร้องเรียนของสถาบันการศึกษาระงับไปด้วย เพียงแต่สถาบันการศึกษาจะต้องชะลอการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ จนกว่าการดำเนินกระบวนการทางอาญาจะเสร็จสิ้นลง¹⁸⁷

3) วิธีการให้ความช่วยเหลือ เมื่อดำเนินการเปิดเผยเรื่องราวหรือยื่นข้อร้องเรียน

เมื่อนิสิต นักศึกษาได้ดำเนินการเปิดเผยเรื่องราวหรือยื่นข้อร้องเรียนต่อสถาบันการศึกษาแล้ว ย่อมสามารถขอรับความช่วยเหลือจากส่วนงานต่างๆภายในของสถาบันการศึกษาซึ่งได้มีการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้บริการด้านต่างๆแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศได้ เช่น การให้บริการด้านความปลอดภัย ซึ่งนิสิต นักศึกษาสามารถดำเนินการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์ได้ตลอดเวลา การให้บริการด้านคำปรึกษา ตลอดจนการให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา การให้บริการตรวจสอบสุขภาพ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พินิจ การให้ความช่วยเหลือทางการวิชาการ เป็นต้น¹⁸⁸

อนึ่ง การให้บริการของส่วนงานต่างๆที่เกี่ยวข้องนั้น สามารถให้การช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศด้วยการรับฟังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมิได้โต้เถียง การปล่อยให้ นิสิต นักศึกษาแสดงอารมณ์และความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเคารพต่อการใช้คำพูดของ นิสิต นักศึกษาที่กล่าวถึงเหตุการณ์ดังกล่าว พร้อมทั้งเข้าใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้นเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความกังวลใจ และทำให้นิสิต นักศึกษาเหล่านั้นรับทราบว่าเป็นเหตุการณดังกล่าวไม่เกิดขึ้นจากความผิดของตนเอง¹⁸⁹

4) กระบวนการประเมินข้อร้องเรียนในเบื้องต้น

เมื่อนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นได้ยื่นข้อร้องเรียน หรือเป็นกรณีที่สถาบันศึกษามีอำนาจดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวได้เอง ให้ส่วนงานของสถาบันการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย คือ สำนักงานกิจการนิสิต (The Student Affairs Unit) เริ่มดำเนินการประเมินข้อร้องเรียนในเบื้องต้นก่อน (Preliminary Assessment of a complaint) ดังนี้¹⁹⁰

1. สำนักงานกิจการนิสิตต้องดำเนินการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในโอกาสแรกเท่าที่จะทำได้จากผู้ร้องเรียน เช่น ชื่อและรายละเอียดสำหรับการติดต่อผู้ร้องเรียน ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยสรุปจากปัญหาดังกล่าว บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และความประสงค์หรือวิธีการที่ผู้ร้องเรียนต้องการให้เยียวยาหรือช่วยเหลือ

¹⁸⁷ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 15 (3)

¹⁸⁸ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 12 (4) and Section 13 (7)

¹⁸⁹ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Response Procedure 2018 Section 7 (5)

¹⁹⁰ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Response Procedure 2018 Section 9 (1)

2. สำนักงานกิจการนิสิตต้องดำเนินการแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบถึงการรับข้อร้องเรียนนั้นไว้พิจารณาภายในระยะเวลา 5 วัน นับตั้งแต่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว และแจ้งผู้ร้องเรียนให้ทราบถึงขั้นตอนการตรวจสอบข้อร้องเรียนในลำดับถัดไป

3. สำนักงานกิจการนิสิตจะดำเนินการประเมินความร้ายแรงของข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับปัญหานั้น โดยการประเมินดังกล่าว ประกอบด้วยขั้นตอนของการประชุมหารือกับคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ และการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมเพื่อเยียวยาปัญหานั้น ทั้งนี้ คู่กรณีแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถนำบุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ตนเองมาประชุมหารือได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม หากปรากฏว่าผู้ร้องเรียนไม่ได้ให้ข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่เพียงพอที่จะดำเนินการประเมินถึงความร้ายแรงที่เกิดขึ้นได้ หรือการยื่นข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นนั้น ผู้ร้องเรียนไม่ได้มีเจตนาที่จะให้มหาวิทยาลัยดำเนินการตรวจสอบอย่างจริงจังหรือเกิดขึ้นจากเจตนาชั่วร้ายของผู้ร้องเรียน หรือเหตุการณ์ที่ร้องเรียนเกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลามากกว่า 12 เดือนแล้ว และไม่ได้มีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นมาอีกในระยะเวลาดังกล่าว สำนักงานกิจการนิสิตจะไม่ดำเนินการใดๆ กับเหตุการณ์ตามที่ได้มีการยื่นข้อร้องเรียนมา

4. สำนักงานกิจการนิสิตจะต้องดำเนินการสรุปผลการประเมินข้อร้องเรียนในเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายใน 20 วัน นับตั้งแต่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว เว้นแต่มีเหตุอันจำเป็น สำนักงานกิจการนิสิต สามารถขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ร้องเรียนด้วย

5. สำนักงานกิจการนิสิตดำเนินการประเมินข้อร้องเรียนในเบื้องต้นเสร็จสิ้นแล้ว เห็นว่าการกระทำดังกล่าวไม่ได้เป็นการกระทำที่ร้ายแรง และไม่ได้เป็นการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมาย ให้สำนักงานกิจการนิสิตนำวิธีการที่เหมาะสมตามที่สถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้มาบังคับใช้กับคู่กรณี โดยไม่จำเป็นต้องมีการสอบสวนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป พร้อมทั้งแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้แก่คู่กรณีที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ วิธีการที่เหมาะสมสำหรับการเยียวยาปัญหาดังกล่าว จะได้มีการกล่าวต่อไปในส่วนของสภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายในหัวข้อถัดไป

4) การดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียน

การสอบสวนของสถาบันการศึกษาตามข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสำนักงานกิจการนิสิตได้พิจารณาข้อร้องเรียนในเบื้องต้นจากความเห็นของผู้ร้องเรียน พร้อมทั้งพยานหลักฐานและพฤติการณ์แวดล้อมต่างๆแล้ว เชื่อได้ว่าการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกระทำที่ร้ายแรง หรือวิธีการเยียวยาที่สำนักงานกิจการนิสิตได้กำหนดไว้ไม่สามารถเยียวยาปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่เหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้น หรือกรณีอื่นๆตามที่สำนักงานกิจการนิสิตเห็นสมควร ให้สถาบันการศึกษาเริ่มดำเนินการสอบสวนถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นได้ ตามหลักเกณฑ์ที่สถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้ และต้องดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับตั้งแต่

ปรากฏเหตุแห่งการเริ่มต้นการสอบสวนขึ้น โดยระยะเวลาดังกล่าวอาจขยายออกไปได้อีก แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ร้องเรียนด้วย

นอกจากนี้ หากการคุกคามทางเพศดังกล่าวเข้าข่ายลักษณะของการกระทำ ความผิดอาญาตามกฎหมาย สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจรับทราบถึงการกระทำนั้นด้วย พร้อมทั้งต้องแจ้งให้นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำนั้นทราบถึงการแจ้ง เหตุการณ์ดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานตำรวจด้วย ทั้งนี้ แม้ว่าการแจ้งดังกล่าวจะขัดต่อความประสงค์ของ นิสิต นักศึกษาก็ตาม ¹⁹¹

5) มาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการ ตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่ออยู่ระหว่างการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์การ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว หรืออยู่ระหว่างการดำเนิน กระบวนการทางอาญาก็ตาม สถาบันการศึกษาอาจมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อคุ้มครองผู้ถูกคุกคาม ทางเพศไม่ให้เกิดอันตรายจากปัญหาดังกล่าวได้ ดังนี้ ¹⁹²

1. ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้ามาในบริเวณต่างๆของสถาบันการศึกษาตามที่ระบุไว้
2. จำกัดมิให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าไปยังชั้นเรียนตามที่กำหนดไว้
3. จำกัดมิให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าไปในอาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือที่พักของมหาวิทยาลัย ตามที่กำหนดไว้
4. ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใกล้หรือมีปฏิสัมพันธ์กับนิสิต นักศึกษารายอื่น

อนึ่ง การกำหนดมาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคาม ทางเพศดังกล่าวข้างต้น ให้เป็นไปตามความร้ายแรงและพฤติการณ์แห่งกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นราย กรณีไป และต้องกำหนดช่วงระยะเวลาที่ใช้บังคับอย่างเหมาะสมด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกกล่าวหาว่า กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ยังคงมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากการบริการต่างๆ ของสถาบันการศึกษาด้วยเช่นกัน ได้แก่ การให้บริการด้านตรวจสอบสุขภาพ การให้บริการด้านคำปรึกษา ตลอดจนการให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา การให้บริการที่พัก การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พิการ และ การให้ความช่วยเหลือทางการวิชาการ เป็นต้น ¹⁹³

¹⁹¹ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 15 (5)

¹⁹² The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 19

¹⁹³ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 8 (4)

6) การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนตามกระบวนการที่กำหนดไว้แล้ว และปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้กระทำการการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวจริง การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นความผิดวินัยตามที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องกำหนดโทษทางวินัยสำหรับการกระทำดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ โทษทางวินัยที่จะลงแก่ผู้คุกคามทางเพศให้เป็นไปตามจะได้กล่าวต่อไปในส่วนของสภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของเครือรัฐออสเตรเลีย

7) การเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับการดำเนินการตามข้อร้องเรียน

สถาบันการศึกษาต้องดำเนินการเก็บรักษาความลับสำหรับการเปิดเผยเรื่องราวหรือการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้นๆด้วย เว้นแต่ กรณีเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ หรือกรณีเป็นข้อมูลที่นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลนั้นได้เพียงบางส่วนหรือทั้งหมด เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจงเท่านั้น¹⁹⁴

ส่วนผู้ร้องเรียนและผู้ถูกกล่าวหา ก็มีหน้าที่ต้องเก็บรักษาความลับเช่นเดียวกัน โดยห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลใดๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามข้อร้องเรียนนั้น เว้นแต่ การเปิดเผยข้อมูลนั้นได้กระทำเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือหรือได้รับคำแนะนำจากสมาชิกในครอบครัว ที่ปรึกษา นักจิตวิทยา ผู้แทนนิสิตนักศึกษา นักกฎหมาย เจ้าพนักงานตำรวจ หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของเครือรัฐออสเตรเลีย¹⁹⁵

8) การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น

เมื่อได้มีการเปิดเผยเรื่องราวหรือได้มีการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้นๆ สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องทำบันทึกจัดเก็บข้อมูลไว้อย่างเหมาะสมในสถานที่ๆปลอดภัยด้วย¹⁹⁶

¹⁹⁴ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 14 (1)

¹⁹⁵ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 14 (3)

¹⁹⁶ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 22

4.4.3.5 สหรัฐอเมริกา

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 (The Title IX of Education Amendments Act of 1972) ไม่ได้มีการกำหนดถึงมาตรการคุ้มครองและเยียวยา ภายหลังเกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่าต้องมีกระบวนการหรือขั้นตอนอย่างไรบ้าง เพียงแต่กำหนดให้แต่ละสถาบันการศึกษาในทุกมลรัฐต้องกำหนดให้มีกระบวนการตรวจสอบถึงปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น (Grievance Procedures) และกระบวนการที่จัดทำขึ้นมานั้นต้องมีลักษณะรวดเร็วและเป็นธรรม (Prompt and Equitable)

อนึ่ง เมื่อศึกษาถึงประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 ของสหรัฐอเมริกา (The California Education Code 1976) พบว่า ประมวลกฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดไว้แต่เพียงว่าให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งภายในมลรัฐดังกล่าวต้องดำเนินการจัดทำนโยบายภายในเกี่ยวปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้นขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น แต่ไม่ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองและเยียวยา ที่จะนำมาใช้ เมื่อนิสิต นักศึกษาประสบกับปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงการกำหนดมาตรการแทรกดังกล่าวของสถาบันการศึกษาในมลรัฐแคลิฟอร์เนียได้นั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาและศึกษานโยบายภายในของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย คือ นโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการคุกคามทางเพศ (Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California) ซึ่งได้มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาขึ้นไว้ภายหลังเมื่อเกิดปัญหาการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

1) บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียน

เมื่อปรากฏเหตุการณ์การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำของครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษากระทำต่อกันเองก็ตาม บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้ คือ นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศดังกล่าว สามารถยื่นข้อร้องเรียนให้มีการตรวจสอบถึงการกระทำที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ บุคคลอื่นๆซึ่งรู้เห็นถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยไม่จำเป็นต้องเปิดเผยชื่อของผู้ร้องเรียนด้วยก็ได้ (Anonymous Reporting)¹⁹⁷ แต่การกระทำดังกล่าวมักเกิดขึ้นจากการที่ผู้ร้องเรียนไม่มีเจตนาให้สถาบันการศึกษาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะกับผู้ถูกกล่าวหา เพียงแต่ประสงค์ให้สถาบันการศึกษาดังกล่าวดำเนินการจัดหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำมาอีก

¹⁹⁷ Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California Section V A 1

อนึ่ง หากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำความผิดอาญา นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจอีกด้วย

2) วิธีการยื่นข้อร้องเรียน

บุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวต้องยื่นข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศ หรือเรียกว่า “The Title IX coordinator” ซึ่งเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากสถาบันการศึกษาให้ทำหน้าที่รับข้อร้องเรียนเกี่ยวปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม หากบุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนข้างต้น ไม่ได้ยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวต่อผู้ประสานงานโดยตรง แต่ยื่นให้กับส่วนงานอื่นๆของสถาบันการศึกษา ได้แก่ สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ สำนักกิจการนิสิต เป็นต้น ส่วนงานดังกล่าวเหล่านั้นมีหน้าที่ต้องดำเนินการจัดส่งข้อร้องเรียนดังกล่าวให้แก่ผู้ประสานงานซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยตรงด้วย ทั้งนี้ การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนไว้อีกด้วย¹⁹⁸

3) กระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่อบุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนต่อผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศ (The Title IX coordinator) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้มีการดำเนินการกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนนั้น ดังต่อไปนี้

1. ผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนจะดำเนินการประเมินข้อร้องเรียนดังกล่าวในเบื้องต้นก่อน กล่าวคือ ดำเนินการพิจารณาว่าข้อร้องเรียนดังกล่าวเป็นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ ซึ่งเป็นการกระทำอันต้องห้ามของสถาบันการศึกษาหรือไม่ และข้อร้องเรียนดังกล่าวมีรายละเอียดเพียงพอที่สถาบันการศึกษาจะเข้ามาดำเนินการตรวจสอบได้หรือไม่

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ประสานงานสามารถดำเนินการปรึกษาหารือกับส่วนงานต่างๆที่เกี่ยวข้องภายในสถาบันศึกษาก่อนที่จะดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวต่อไป และที่สำคัญ ต้องดำเนินการพิจารณาว่าสถาบันศึกษามีเขตอำนาจสำหรับการตรวจสอบพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นหรือไม่ กล่าวคือ พฤติกรรมดังกล่าวได้เกิดขึ้นภายในสถาบันการศึกษาหรือภายนอกสถาบันการศึกษาแต่ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาหรือไม่¹⁹⁹

¹⁹⁸ Ibid.

¹⁹⁹ Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California Section V 2

2. ผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนจะดำเนินการพิจารณาต่อไปว่า มาตรการใดที่สมควรนำมาปรับใช้กับข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างมาตรการทางเลือก (Alternative Resolution) หรือมาตรการในการสอบสวน (Formal Investigation) กล่าวคือ เมื่อผู้ประสานงานได้ ประเมินข้อร้องเรียนในเบื้องต้นและปรึกษาหารือกับส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่าการคุกคามทาง เพศที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เป็นการกระทำความรุนแรงทางเพศ เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำ อนาจาร เป็นต้น ประกอบกับข้อร้องเรียนดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นจากการร้องเรียนของนิสิต นักศึกษาซึ่ง ตกเป็นเหยื่อโดยตรง ผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนย่อมมีอำนาจโดยเด็ดขาดในการนำ มาตรการทางเลือกมาใช้เพื่อเยียวยาแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการสอบสวนการ สอบสวนต่อไปอีก ถึงแม้ว่าผู้ยื่นข้อร้องเรียนจะขอให้ผู้ประสานงานดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียน ดังกล่าวก็ตาม

สำหรับมาตรการทางเลือกที่จะนำมาใช้ ประกอบด้วย การเจรจาไกล่เกลี่ย การแยกคู่อริออกจากกัน การจัดคู่อริให้ได้รับความปลอดภัย การส่งตัวคู่อริไปเข้ารับคำปรึกษา การทำข้อตกลงระหว่างคู่อริทั้งสองฝ่าย หรือการส่งไปฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ เมื่อได้ดำเนินการเลือกใช้มาตรการดังกล่าวแล้ว สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องติดตามประเมินผลว่า มาตรการที่นำมาใช้นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ เพียงใด²⁰⁰

3. ผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนจะดำเนินการสอบสวนข้อ ร้องเรียนที่เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อปรากฏว่าไม่สามารถนำมาตรการทางเลือกมาใช้ได้ หรือมาตรการทางเลือก ที่นำมาใช้ไม่มีความเหมาะสมหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และเมื่อเริ่มต้นกระบวนการ สอบสวนดังกล่าว คู่อริทั้งสองฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะได้รับเอกสารเกี่ยวกับการสรุปถึงข้อกล่าวหา ที่เกิดขึ้น กระบวนการที่จะต้องดำเนินการต่อไปในการสอบสวน และสำเนาเอกสารเกี่ยวกับมาตรการ ภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งคู่อริทั้งสองฝ่ายสามารถนำเอาที่ปรึกษาหรือบุคคล ที่คู่อริทั้งสองฝ่ายไว้วางใจเข้าร่วมกระบวนการสอบสวนหรือการประชุมหารือได้ตลอดระยะเวลา

อนึ่ง การสอบสวนดังกล่าวให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จอย่างรวดเร็ว (Promptly) ภายในระยะเวลา 60 วัน นับแต่เริ่มต้นกระบวนการสอบสวนดังกล่าว เว้นแต่ ผู้ประสานงานจะดำเนินการขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปอีก หากปรากฏเหตุอันสมควร แต่ต้องแจ้ง ให้คู่อริที่เกี่ยวข้องรับทราบถึงการขยายระยะเวลาออกไปด้วย ทั้งนี้ หากพฤติกรรมอันเป็นการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น เข้าข่ายลักษณะของการกระทำความผิดอาญาด้วย ผู้ประสานงานรับข้อ ร้องเรียนของสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องรอผลสรุปของการดำเนินกระบวนการทางอาญาด้วย

²⁰⁰ Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California Section V 4 A

4. ผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนจะดำเนินการจัดทำรายงานการสอบสวนขึ้นภายหลังจากกระบวนการสอบสวนได้เสร็จสิ้นลง และดำเนินเสนอรายงานดังกล่าวต่อผู้บริหารสูงสุดซึ่งมีอำนาจพิจารณาลงโทษทางวินัยต่อไป โดยรายงานดังกล่าวจะประกอบด้วยรายละเอียดของคู่กรณี ข้อกล่าวหา ประเด็นข้อพิพาท ข้อสรุปเกี่ยวกับพยานหลักฐาน ตลอดจนข้อพิจารณาว่าการคุกคามทางเพศนั้นได้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ และหากพบว่ามีผลกระทบอันเป็นการคุกคามทางเพศขึ้นจริง ย่อมต้องนำโทษทางวินัยมาลงแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าผู้กระทำเป็นนิสิต นักศึกษา หรือบุคลากรทางการศึกษา²⁰¹

4) มาตรการสำหรับการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่ออยู่ระหว่างการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ผู้ประสานงานรับข้อร้องเรียนดังกล่าวอาจมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อคุ้มครองผู้ถูกคุกคามทางเพศจากปัญหาดังกล่าวได้ดังต่อไปนี้²⁰²

1. อนุญาตให้ผู้ร้องเรียนสามารถเข้าศึกษาเล่าเรียนในหลักสูตรดังกล่าวผ่านกระบวนการเรียนออนไลน์หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และให้ถือเสมือนว่าการเรียนดังกล่าวเป็นการเข้าศึกษาเล่าเรียนในหลักสูตรที่ผู้ถูกกล่าวหา กำลังดำเนินการจัดการเรียนการสอนอยู่ในขณะนั้นด้วย
2. อนุญาตให้ผู้ร้องเรียนสามารถเปลี่ยนที่ปรึกษา ย้ายชั้นเรียน ตลอดจนดำเนินการถอนกระบวนวิชาใดได้ภายในระยะเวลาพิเศษตามที่กำหนดไว้ได้
3. ย้ายผู้ถูกกล่าวหาไปยังสถานที่พักอื่น
4. ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของสถาบันการศึกษาที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กิจกรรมด้านการออกกำลังกาย หรือกิจกรรมรับน้อง เป็นต้น
5. ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาเผชิญหน้ากับผู้ร้องเรียนในช่วงระยะเวลาใดตามที่กำหนดไว้
6. ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าชั้นร่วมชั้นเรียนในช่วงระยะเวลาใดตามที่กำหนดไว้ หรือสั่งย้ายผู้ถูกกล่าวหาไปยังสถานที่อื่น เช่น วิทยาเขตต่างๆของสถาบันการศึกษาดังกล่าว
7. การสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าร่วมฝึกอบรมต่างๆเพื่อแก้ไขพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการกับความโกรธ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ เป็นต้น

²⁰¹ Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California Section V 5

²⁰² Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California Section V 6 A

นอกจากนี้ สถาบันการศึกษายังได้มีการจัดให้บริการต่างๆ เพื่อเยียวยาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาอีกด้วย ได้แก่ การให้บริการด้านคำปรึกษาแนะนำ การให้บริการแก่ผู้พิการ การให้บริการด้านสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตใจ การให้ความช่วยเหลือด้านที่พัก ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิในการร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจในการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย ทั้งนี้ มาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียนดังกล่าวสามารถนำมาใช้กับการแก้ไขเยียวยาภายหลังกระบวนการสอบสวนเสร็จสิ้นลงไปแล้วด้วย

5) การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนตามกระบวนการที่กำหนดไว้แล้ว และปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้กระทำการการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวจริง การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นความผิดวินัยตามที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องกำหนดโทษทางวินัยสำหรับการกระทำดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ โทษทางวินัยที่จะลงแก่ผู้คุกคามทางเพศให้เป็นไปตามจะได้กล่าวต่อไปในส่วน of สภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกาต่อไป

6) การเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน

การดำเนินกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ต้องกระทำเป็นการลับ และห้ามมิไม่มีการเปิดเผยหรือระบุตัวบุคคลผู้เกี่ยวข้อง เว้นแต่จะเป็นไปตามที่กฎหมายหรือนโยบายของสถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้เท่านั้น

7) การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น

สถาบันการศึกษาซึ่งได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาลอเมริกา มีหน้าที่ต้องจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศ และต้องจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถิติจำนวนเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับนโยบายความปลอดภัยของสถาบันการศึกษาให้สำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมืองของสหรัฐอเมริกาได้รับทราบด้วย

4.5 สภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา

เมื่อได้ศึกษาถึงบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ มาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศ และมาตรการคุ้มครองและเยียวยาภายหลังเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นมาแล้ว ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจึงจะได้ศึกษาถึงสภาพบังคับของมาตรการทางกฎหมายตามที่กฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดไว้ว่าหากสถาบันการศึกษาหรือบุคคลผู้มีหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาดังกล่าว ละเลยหรือเพิกเฉยต่อการปฏิบัติภาระหน้าที่เหล่านั้น หรือหากพิสูจน์แล้วพบว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาจริง บุคคลเหล่านั้นจะต้องรับโทษทางวินัยและโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดฐานดังกล่าวอย่างไรบ้าง ตามลำดับ ดังนี้

4.5.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

พระราชบัญญัติต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538 (The Anti – Sexual Harassment Act of 1995) หรือเรียกว่า “รัฐบัญญัติหมายเลข 7877” (Republic Act No.7877) ได้มีการกำหนดสภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

กรณีแรก สภาพบังคับทางอาญา แบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่

ประการแรก การกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญาสำหรับผู้คุกคามทางเพศ

บุคคลใดซึ่งกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้บุคคลนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 เดือนแต่ไม่เกิน 6 เดือน หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 20,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามดุลพินิจของศาลที่จะกำหนด²⁰³

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ หรือ “Senate Bill No. 1254” ได้มีการเสนอแก้ไขความผิดฐานดังกล่าวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและได้กำหนดโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้คุกคามทางเพศให้มีความได้สัดส่วนกับประเภทของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ ดังนี้

พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น หากเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา (Verbal - Sexual Harassment) ได้กำหนดให้ผู้คุกคามทางเพศต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 50,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 60,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ²⁰⁴

²⁰³ The Anti- Sexual Harassment Act of 1995 Section 7

²⁰⁴ Senate Bill No. 1254 Section 21 (C)

อนึ่ง หากพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยอากัปกิริยา (Non - Verbal Sexual Harassment) ได้กำหนดให้ผู้คุกคามทางเพศต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 70,000 บาท แต่ไม่เกิน 80,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ²⁰⁵

ส่วนพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนระหว่างความต้องการทางเพศกับผลประโยชน์ทางการศึกษาต่างๆ (Requests for favours as a condition for the receipt of a benefit) ได้กำหนดให้ผู้คุกคามทางเพศต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 9 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 90,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ²⁰⁶

นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ หรือ “House Bill No. 8244” ก็ได้มีการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความผิดฐานดังกล่าวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเช่นกัน แต่สิ่งที่ได้กำหนดไว้แตกต่างจากบทบัญญัติข้างต้น คือ การกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับผู้คุกคามทางเพศ ซึ่งเป็นครู อาจารย์ ผู้สอน ผู้ฝึกอบรม หรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีอำนาจ อิทธิพล หรืออำนาจทางศีลธรรมเหนือกว่าผู้ถูกคุกคามทางเพศอีกฝ่ายหนึ่งในสถาบันการศึกษา ให้ต้องระวางโทษสูงสุดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้²⁰⁷

ประการที่สอง การกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญาสำหรับบุคคลอื่น ซึ่งมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศ

พระราชบัญญัติว่าด้วยต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538 (The Anti - Sexual Harassment Act of 1995) หรือเรียกว่า “รัฐบัญญัติหมายเลข 7877” (Republic Act No.7877) ได้มีการกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญาไว้สำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศเท่านั้น แต่ไม่มีบทบัญญัติใดได้กำหนดถึงฐานความผิดและโทษทางอาญาไว้สำหรับบุคคลอื่นๆ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ หรือ “Senate Bill No. 1254” ได้มีการเสนอให้มีการเพิ่มเติมฐานความผิดแก่ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ด้วย กล่าวคือ หากผู้บริหารสถาบันการศึกษาไม่ได้ดำเนินการตามภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ให้ต้องกระทำ เช่น การกำหนดกฎหรือระเบียบภายในสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศ หรือการจัดตั้งคณะกรรมการภายในขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเป็นต้น ได้กำหนดให้บุคคลนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือนแต่ไม่เกิน 1 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ²⁰⁸ ตลอดจน การกำหนดให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา

²⁰⁵ Senate Bill No. 1254 Section 21 (D)

²⁰⁶ Senate Bill No. 1254 Section 21 (E)

²⁰⁷ House Bill No. 8244 Section 9

²⁰⁸ Senate Bill No. 1254 Section 21 (A)

ซึ่งไม่ได้จัดทำรายงานสถานการณ์ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาต่อระหว่าง
โทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปีแต่ไม่เกิน 3 ปี หรือหรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 30,000 บาท
แต่ไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ²⁰⁹

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการต่อต้านการคุกคามทางเพศ หรือ “House
Bill No. 8244” ได้มีการเสนอฐานความผิดเพิ่มเติมที่แตกต่างบทบัญญัติข้างต้นไว้อีกด้วย กล่าวคือ
การกำหนดความฐานเปิดเผยความลับสำหรับกรรมการผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกรณีการสอบสวนหา
ข้อเท็จจริงในปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น โดยกำหนดให้บุคคลนั้นต้องระวางโทษปรับไม่น้อย
กว่า 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ²¹⁰

กรณีที่สอง สภาพบังคับทางวินัย

The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases หรือ
“Resolution No. 01-0940” ได้มีการกำหนดให้พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อ
นิสิต นักศึกษาเป็นการกระทำความผิดทางวินัย และหากพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำ
ของนิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาในแต่ละแห่ง
บุคคลเหล่านั้นย่อมมีความผิดวินัยฐานกระทำการคุกคามทางเพศ ทั้งนี้ โทษทางวินัยที่จะนำมาใช้เพื่อ
ลงโทษแก่ผู้คุกคามทางเพศ ให้พิจารณาตามระดับความร้ายแรงของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ
ที่เกิดขึ้น โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับร้ายแรง (Grave Offenses) ประกอบด้วย การสัมผัสร่างกายของ
ผู้อื่นอันไม่พึงปรารถนา เช่น อวัยวะเพศ ก้น และหน้าอก หรือการประทุษร้ายทางเพศ หรือการเสนอ
เงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ เช่น ผลการเรียน ทุนการศึกษา หรือการได้รับสิทธิ
พิเศษต่างๆ ตลอดจนการกระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน เป็นต้น โดยผู้คุกคามทางเพศ
จะได้รับโทษทางวินัยสูงสุด คือ โทษไล่ออก

ระดับที่ 2 ระดับปานกลาง (Less Grave Offenses) ประกอบด้วย การสัมผัส
ร่างกายของผู้อื่นอันไม่พึงปรารถนา นอกเหนือจากอวัยวะตามที่กำหนดไว้ในระดับที่ 1 การพูดจา
เสียดสีหรือโดยตรงต่อผู้อื่นในทางเพศ หรือการวิจารณ์ผู้อื่นในทางเพศ ตลอดจนการกระทำอื่นใดใน
ลักษณะทำนองเดียวกัน เป็นต้น

อนึ่ง ผู้คุกคามทางเพศ จะได้รับโทษทางวินัย แบ่งเป็น 3 กรณี ดังนี้

กรณีแรก การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำความผิดในครั้งแรก โทษทาง
วินัย คือ โทษปรับ หรือโทษพักไม่น้อยกว่า 30 วัน แต่ต้องไม่เกินกว่า 6 เดือน

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำความผิดในครั้งที่สอง โทษทาง
วินัย คือ โทษไล่ออก

²⁰⁹ Senate Bill No. 1254 Section 21 (B)

²¹⁰ House Bill No. 8244 Section 9

ระดับที่ 3 ระดับเบา (Light Offenses) ประกอบด้วย การจ้องมองอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้อื่นหรือชุดชั้นในของผู้อื่น การเล่าเรื่องทางเพศ การเล่ามุกเชิงลามก หรือการส่งเรื่องทางเพศหรือลามกไปยังผู้อื่นผ่านทางข้อความ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นนั้นต้องรู้สึกอับอาย การแสดงกริยาเล่นหูเล่นตาโดยมีเจตนาชั่วร้าย การแสดงภาพหรือวัตถุลามกต่างๆ การตามตื้อที่ไม่พึงยินดีในทางเพศ การแสดงอากัปกิริยาท่าทางไปในทางเพศ ตลอดจนการกระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน เป็นต้น

อนึ่ง ผู้คุกคามทางเพศ จะได้รับโทษทางวินัย แบ่งเป็น 3 กรณี ดังนี้

กรณีแรก การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำความผิดในครั้งแรก โทษทางวินัย คือ โทษตักเตือน

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำความผิดในครั้งที่สอง โทษทางวินัย คือ โทษปรับ หรือโทษพักไม่เกิน 30 วัน

กรณีที่สาม การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำความผิดในครั้งที่สาม โทษทางวินัย คือ โทษไล่ออก

การกำหนดโทษทางวินัยดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงแนวทางปฏิบัติสำหรับสถาบันการศึกษาในแต่ละแห่งที่จะได้กำหนดโทษนั้นให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเท่านั้นด้วยเหตุนี้ โทษดังกล่าวจึงยังไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน สำหรับผู้คุกคามทางเพศซึ่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา และผู้คุกคามทางเพศซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา

ฉะนั้น เพื่อให้ทราบถึงการกำหนดโทษทางวินัยสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้อย่างชัดเจน จึงได้ศึกษาถึงแนวทางในการกำหนดโทษทางวินัยของมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) สำหรับกรณีการกระทำความผิดวินัยฐานดังกล่าว พบว่า UP Anti – Sexual Harassment Code ได้มีการกำหนดโทษทางวินัยสำหรับผู้คุกคามทางเพศซึ่งเป็นอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาไว้²¹¹ กล่าวคือ หากการคุกคามทางเพศนั้นเป็นการกระทำในระดับร้ายแรง โทษทางวินัย คือ โทษไล่ออก หากการคุกคามทางเพศนั้นเป็นการกระทำในระดับปานกลาง ต้องพิจารณาว่าเป็นการคุกคามทางเพศในครั้งที่เท่าใด ถ้าเป็นการกระทำในครั้งแรก โทษทางวินัย คือ โทษพักงานเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี แต่ถ้าเป็นการกระทำในครั้งที่สอง โทษทางวินัย คือ โทษไล่ออก นอกจากนี้ หากการคุกคามทางเพศนั้นเป็นการกระทำในระดับเบา ต้องพิจารณาว่าเป็นการคุกคามทางเพศในครั้งที่เท่าใดเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าเป็นการกระทำในครั้งแรก โทษทางวินัย คือ โทษตักเตือน หรือพักงานไม่เกิน 6 เดือน ถ้าเป็นการกระทำในครั้งที่สอง โทษทางวินัย คือ โทษปรับ หรือพักงานไม่เกิน 1 ปี และถ้าเป็นการกระทำในครั้งที่สาม โทษทางวินัย คือ โทษไล่ออก

²¹¹ UP Anti – Sexual Harassment Code section 22 (a)

ส่วนกรณีผู้คุกคามทางเพศซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา หากการคุกคามทางเพศนั้นเป็นการกระทำในระดับร้ายแรง โทษทางวินัย คือ โทษพักการศึกษาเป็นจำนวนมากกว่า 1 ปีการศึกษา หรือ โทษไล่ออก หากการคุกคามทางเพศนั้นเป็นการกระทำในระดับปานกลาง ต้องพิจารณาว่าเป็นการคุกคามทางเพศในครั้งที่เท่าใด ถ้าเป็นการกระทำในครั้งแรก โทษทางวินัย คือ โทษบริการสังคมเป็นระยะเวลา 60 ชั่วโมง ถ้าเป็นการกระทำในครั้งที่สอง โทษทางวินัย คือ โทษพักการการศึกษาตั้งแต่ 1 ภาคการศึกษาถึง 1 ปีการศึกษา และถ้าเป็นการกระทำในครั้งที่สาม โทษทางวินัย คือ โทษไล่ออก นอกจากนี้ หากการคุกคามทางเพศนั้นเป็นการกระทำในระดับเบา ต้องพิจารณาว่าเป็นการคุกคามทางเพศในครั้งที่เท่าใดเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าเป็นการกระทำในครั้งแรก โทษทางวินัย คือ โทษตัดเตือน หรือโทษบริการสังคมเป็นระยะเวลาไม่เกิน 30 ชั่วโมง ถ้าเป็นการกระทำในครั้งที่สอง โทษทางวินัย คือ โทษพักการการศึกษาไม่เกิน 1 ภาคการศึกษา และถ้าเป็นการกระทำในครั้งที่สาม โทษทางวินัย คือ โทษไล่ออก ²¹²

ท้ายที่สุด บทบัญญัติใน UP Anti – Sexual Harassment Code ได้มีการกำหนดไว้ อีกด้วยว่าหากการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกที่ได้รับการแต่งตั้งให้มาปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยในฐานะต่างๆ เช่น ผู้ฝึก ผู้สอน ที่ปรึกษา เป็นต้น การลงโทษบุคคลเหล่านั้นให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างบุคคลดังกล่าว ²¹³

กรณีที่สาม สภาพบังคับอื่นๆ

UP Anti – Sexual Harassment Code ได้มีการกำหนดสภาพบังคับประการอื่นๆ ที่น่าสนใจ นอกเหนือจากสภาพบังคับทางวินัย เพื่อนำมาปรับใช้กับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต ศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ไว้อีกด้วย เช่น การกำหนดให้ผู้คุกคามทางเพศแสดงการขอโทษต่อผู้ถูกคุกคามทางเพศ ด้วยหนังสือหรือวาจา เพื่อสำนึกถึงการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้น หรือการกำหนดให้ผู้คุกคามทางเพศต้องเข้ารับการปรึกษาแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการกำหนดให้ผู้คุกคามทางเพศต้องเข้ารับการฝึกอบรม การสัมมนา หรือกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเคารพสิทธิในทางเพศของบุคคลอื่น

อนึ่ง การนำเอาสภาพบังคับดังกล่าวข้างต้นมาใช้กับผู้คุกคามทางเพศหรือไม่นั้น ให้พิจารณาถึงลักษณะและพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ความถี่และความร้ายแรงของการกระทำ ความปลอดภัยของคู่กรณีและสังคม วัสดุของผู้กระทำ และปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ²¹⁴

²¹² UP Anti – Sexual Harassment Code section 22 (B)

²¹³ UP Anti – Sexual Harassment Code section 22 (C)

²¹⁴ UP Anti – Sexual Harassment Code section 23

4.5.2 สาธารณรัฐจีน

กฎหมายของสาธารณรัฐจีนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น นอกจากสภาพบังคับทางวินัยที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในส่วนของการคุ้มครองและเยียวยาภายหลังการเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นว่าโทษทางวินัยนั้นให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับภายในของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งที่จะได้มีการกำหนดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กฎหมายของสาธารณรัฐจีนยังได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้เป็นการเพิ่มเติมอีกด้วย ดังต่อไปนี้

กรณีแรก การกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญาสำหรับผู้คุกคามทางเพศ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการคุกคามทางเพศ (The Prevention of Sexual Harassment Act) ได้มีการกำหนดให้การกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศเป็นการกระทำความผิดอาญา แต่บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดไว้เป็นกรณีทั่วไปเท่านั้น จึงไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ถูกระทำซึ่งต้องเป็นนิสิต นักศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นตามความสัมพันธ์และในสถานที่อื่นๆ นอกจากสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย

สำหรับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ได้มีการกำหนดไว้ว่าผู้ใดกระทำการคุกคามทางเพศต่อผู้อื่น ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวัน²¹⁵

อนึ่ง ผู้กระทำการคุกคามทางเพศดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษปรับตามปกติ หากผู้กระทำเป็นผู้มีหน้าที่สอน หรือฝึกอบรม หรือบุคคลผู้มีหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรืออาศัยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ อิทธิพล หรือโอกาสที่จะกระทำการคุกคามทางเพศต่ออีกฝ่ายหนึ่ง²¹⁶

กรณีที่สอง การกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญาสำหรับบุคคลอื่น ซึ่งมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ พ.ศ. 2556 (The Gender Equity Education Act 2013) หรือเรียกว่า “The GEEA 2013” ได้มีการกำหนดให้กรณีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เป็นความผิดทางอาญาดังนี้²¹⁷

²¹⁵ The Prevention of Sexual Harassment Act Article 20

²¹⁶ The Prevention of Sexual Harassment Act Article 21

²¹⁷ The Gender Equity Education Act Article 36 paragraph 1

1. กรณีสถาบันการศึกษาใดไม่ได้ดำเนินการกำหนดและประกาศระเบียบหรือข้อบังคับภายในสถาบันของตนเกี่ยวกับการป้องกันและการจัดการปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว สถาบันการศึกษานั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

2. กรณีกรรมการตรวจสอบข้อร้องเรียนหรือรายงานเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นผู้ใดเปิดเผยความลับเกี่ยวกับชื่อของคู่กรณี หรือข้อมูลอื่นใดอันจะนำไปสู่การยืนยันตัวบุคคลของผู้เกี่ยวข้องได้ โดยปราศจากเหตุอันสมควร กรรมการผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

3. กรณีคณะกรรมการความเสมอภาคระหว่างเพศในสถาบันการศึกษาหรือคณะกรรมการสอบสวน ได้เรียกให้ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ยื่นข้อร้องเรียนหรือรายงาน หรือบุคคลอื่นใดเข้ามาในกระบวนการสอบสวนที่เกิดขึ้น หากบุคคลนั้นมีให้ความช่วยเหลือ หรือไม่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการอย่างถูกต้อง โดยปราศจากเหตุอันสมควร ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์ไต้หวัน และอาจสั่งให้บุคคลนั้นชำระค่าปรับรายวันได้จนกว่าบุคคลนั้นจะดำเนินการให้ความร่วมมือหรือให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่คณะกรรมการ²¹⁸

4. กรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว และได้กระทำการฝ่าฝืนกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

4.1 กระทำการฝ่าฝืนโดยมิได้รายงานเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ให้แก่คณะกรรมการความเสมอภาคระหว่างเพศหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงรับทราบ ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่รู้ถึงเหตุการณ์ดังกล่าว²¹⁹

4.2 กระทำการปลอม ปกปิด ซ่อนเร้น ทำลาย เปลี่ยนแปลง ซึ่งพยานหลักฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา²²⁰

ผู้กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้น ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 30,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 150,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

²¹⁸ The Gender Equity Education Act Article 36 paragraph 2

²¹⁹ The Gender Equity Education Act Article 36 paragraph 3 (1)

²²⁰ The Gender Equity Education Act Article 36 paragraph 3 (2)

4.5.3 สาธารณรัฐอินเดีย

กฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ได้มีการกำหนดถึงสภาพบังคับประการต่างๆไว้หลายกรณีดังต่อไปนี้

กรณีแรก สภาพบังคับทางอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐอินเดีย (The Indian Penal Code 1860) หรืออาจเรียกโดยย่อว่า “IPC” ไม่ได้มีการบัญญัติฐานความผิดและโทษทางอาญา สำหรับการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือบุคคลภายนอก ซึ่งได้กระทำต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้มีการบัญญัติความผิดฐานกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้เป็นกรณีทั่วไป กล่าวคือ ความผิดและโทษทางอาญาสำหรับการกระทำการดังกล่าว สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกคุกคามทางเพศในสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจากสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย

อนึ่ง สำหรับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐอินเดีย ได้มีการกำหนดองค์ประกอบของความผิดไว้ว่าชายใดกระทำการดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศ²²¹

1. การสัมผัสทางกาย และการคุกคามอันไม่พึงปรารถนาและขัดแย้งในทางเพศ
2. การเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ
3. การแสดงสื่อลามกอันขัดต่อเจตนาของหญิงนั้น
4. การกล่าววาจาในทางเพศหรือในทางลามก

โทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศตามบทบัญญัติดังกล่าว ได้มีการจำแนกตามประเภทของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ดังนี้

ชายใดได้กระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศตามข้อ 1 ข้อ 2 หรือข้อ 3 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ²²²

ชายใดได้กระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศตามข้อ 4 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ²²³

²²¹ The Indian Penal Code 1860 Section 354 A (1)

²²² The Indian Penal Code 1860 Section 354 A (2)

²²³ The Indian Penal Code 1860 Section 354 A (3)

ทั้งนี้ จากองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐอินเดียได้กำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้ด้วยว่าต้องเป็นเพศชายเท่านั้น เนื่องจากปัญหาการกระทำดังกล่าวผู้ถูกระทำมักเป็นผู้หญิงโดยส่วนใหญ่ ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรานี้จึงมุ่งประสงค์ให้การคุ้มครองผู้หญิงเป็นหลัก

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐอินเดีย ยังได้มีการกำหนดความผิดฐานอื่นๆที่อาจนำมาปรับใช้กับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย ดังนี้

1. ความผิดสำหรับภริยาชายใดได้ประทุษร้ายหรือใช้กำลังประทุษร้ายทางอาญาต่อหญิง หรือก่อให้เกิดหญิงนั้นกระทำการใดโดยมีเจตนาเพื่อให้เปลือยกาย หรือจำยอมเปลือยกายในพื้นที่สาธารณะ ต้องระวางโทษทั้งจำคุกไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี และต้องระวางโทษปรับ ²²⁴

2. ความผิดสำหรับภริยาผู้ใดมีเจตนาล่วงละเมิดสิทธิต่อความเป็นส่วนตัวของหญิงใดโดยการกล่าวถ้อยคำ หรือก่อให้เกิดเสียงอันทำให้ได้ยินถึงถ้อยคำหรือเสียงนั้น หรือแสดงกริยาท่าทาง หรือแสดงวัตถุใดๆ อันทำให้ได้เห็นถึงการกระทำเหล่านั้น ผู้นั้นต้องระวางโทษทั้งจำคุกไม่เกิน 3 ปี และต้องระวางโทษปรับด้วย ²²⁵

อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐอินเดียไม่ได้มีการกำหนดความผิดและโทษทางอาญา สำหรับบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้ด้วย ฉะนั้น หากผู้บริหารของสถาบันการศึกษาละเลย หรือเพิกเฉยต่อการกำหนดมาตรการการป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว บุคคลนั้นย่อมไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษทางอาญาแต่ประการใด แต่สถาบันการศึกษาดังกล่าวอาจมีความรับผิดตามสภาพบังคับอื่นๆตามที่จะได้กล่าวในลำดับถัดไปได้

กรณีที่สอง สภาพบังคับทางวินัย

The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 ได้มีการกำหนดโทษทางวินัยไว้สำหรับผู้กระทำความผิดวินัยฐานคุกคามทางเพศซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษาหรืออาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งไว้ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษา

โทษทางวินัยที่จะลงแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา รายอื่นในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ให้พิจารณาตามความร้ายแรงของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นกรณีๆไป และโทษทางวินัยที่จะลงอาจประกอบไปด้วยโทษ ดังต่อไปนี้

²²⁴ The Indian Penal Code 1860 Section 354 B

²²⁵ The Indian Penal Code 1860 Section 509

1.1 ห้ามมิให้ได้รับสิทธิประโยชน์ในฐานะนิสิต นักศึกษาจากทางสถาบันการศึกษา เช่น การห้ามเข้าใช้บริการห้องสมุด ห้องประชุม หอพัก ตลอดจนการห้ามมิให้ได้รับการบริการด้านขนส่งสาธารณะ และการห้ามมิให้ได้รับทุนการศึกษา หรือเงินสนับสนุนค่าใช้จ่าย เป็นต้น²²⁶

1.2 การพักการเรียน หรือห้ามเข้ามาในสถาบันการศึกษาภายในระยะเวลาที่ได้มีการกำหนดไว้เฉพาะเจาะจง²²⁷

1.3 การไล่ออก และการปฏิเสธมิให้เข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวต่อไป หากผู้คุกคามทางเพศประสงค์ที่จะกลับเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาดังกล่าวอีกครั้งในอนาคต²²⁸

1.4 การสั่งให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศเข้ารับการศึกษา หรือทำงานบริการสังคม²²⁹

2. การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษา

โทษทางวินัยที่จะลงแก่อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาซึ่งกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษารายในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะได้กำหนดไว้²³⁰

²²⁶ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (2) (A)

²²⁷ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (2) (B)

²²⁸ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (2) (C)

²²⁹ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (2) (D)

²³⁰ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (1)

อย่างไรก็ตาม หาก The Internal Complaints Committee (ICC) ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นแล้วนั้น พบว่าข้อร้องเรียนดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่ผู้ร้องเรียนได้กระทำไปโดยมีเจตนาชั่วร้าย เป็นความเท็จ หรือรู้อยู่แล้วว่าเหตุการณ์ดังกล่าวไม่เป็นความจริง ตลอดจนได้กระทำการบิดเบือนข้อเท็จจริงสำหรับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในระหว่างการตรวจสอบของคณะกรรมการชุดดังกล่าว ผู้ร้องเรียนย่อมต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในแต่ละกรณีข้างต้นเช่นเดียวกัน²³¹

กรณีที่สาม สภาพบังคับอื่นๆ

The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 ยังได้มีการกำหนดสภาพบังคับอื่นๆที่จะนำมาใช้กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจอีก 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก การกำหนดสภาพบังคับต่อสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับดังกล่าว

สืบเนื่องจากสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าว หากสถาบันการศึกษานั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายได้มีการกำหนดไว้อย่างเป็นประจํา และสถาบันการศึกษาเหล่านั้นได้รับการแจ้งเตือนให้กระทำการดังกล่าวแล้วจาก The University Grants Commission (UCG) แต่ยังคงฝ่าฝืนไม่กระทำการอยู่เรื่อยมา ประกอบกับคณะกรรมการได้ให้โอกาสแก่สถาบันการศึกษาดังกล่าวดำเนินการชี้แจงถึงการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ดังกล่าวแล้วด้วย²³² ให้คณะกรรมการ UCG มีอำนาจกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้²³³

²³¹ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 11

²³² The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 12 (2)

²³³ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 12 (1)

1. เพิกถอนการได้รับทุนสนับสนุนของสถาบันการศึกษาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้
2. ลบชื่อสถาบันการศึกษา
3. พักการให้งบประมาณต่างๆตามที่ได้จัดสรรให้แก่สถาบันการศึกษาดังกล่าว
4. แจ้งให้สาธารณชน รวมถึงผู้ที่กำลังจะสมัครเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาดังกล่าวทราบโดยทั่วกันว่าสถาบันการศึกษานั้นไม่ได้มีการกำหนดหรือไม่ได้มีการปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการต่อต้านการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นลงในหนังสือพิมพ์ หรือสื่อต่างๆ ตลอดจนให้ประกาศลงในเว็บไซต์ของคณะกรรมการ UCG ด้วย
5. ดำเนินการกำหนดโทษอื่นใดแก่สถาบันการศึกษาดังกล่าว จนกว่าสถาบันการศึกษานั้นจะได้ดำเนินการตามภาระหน้าที่ตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในข้อบังคับดังกล่าว

ประการที่สอง การกำหนดค่าชดเชยความเสียหายให้แก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศ

การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ย่อมส่งผลให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศได้รับความเสียหาย ด้วยเหตุนี้ บุคคลเหล่านั้นจึงมีสิทธิได้รับค่าชดเชยความเสียหายจากผู้คุกคามทางเพศด้วย โดยให้คณะกรรมการ ICC โดยความเห็นชอบจากผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษานุมัติเห็นชอบให้ชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศได้

อนึ่ง การกำหนดจำนวนค่าชดเชยความเสียหายนั้น ให้พิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ ได้แก่

1. บาดแผลภายในจิตใจ ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน และความเครียดที่เกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศ ²³⁴
2. ความสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน อันเนื่องมาจากเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ²³⁵
3. ค่ารักษาพยาบาลของที่ถูกคุกคามทางเพศได้เสียไป เพื่อบำบัดเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ ²³⁶

²³⁴ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (3) (A)

²³⁵ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (3) (B)

²³⁶ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (3) (C)

4. รายได้และสถานะของผู้คุกคามทางเพศและผู้ถูกคุกคามทางเพศ ²³⁷

5. ความเป็นไปได้ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศ ²³⁸

4.5.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ได้มีการกำหนดถึงสภาพบังคับกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

กรณีแรก สภาพบังคับทางอาญา

ประมวลกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย พ.ศ. 2538 (Criminal Code Act 1995) ไม่ได้มีการกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้มีการกำหนดให้พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงเป็นการกระทำความผิดอาญา และผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวต้องรับโทษ เช่น การกระทำความผิดฐานประทุษร้ายทางเพศ ซึ่งกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานนี้ต้องรับผิดชอบเมื่อมีการสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้กระทำ (Sexual Assault) ความผิดฐานคุกคามเฝ้าติดตาม (Stalking) และความผิดเกี่ยวกับการสื่อสารอันลามก (Obscene Communication) ไม่ว่าจะกระทำผ่านทางโทรศัพท์ หรือจดหมาย หรือช่องทางการสื่อสารอื่นๆก็ตาม เป็นต้น ²³⁹

กรณีที่สอง สภาพบังคับทางวินัย

นโยบายเกี่ยวกับการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา พ.ศ. 2561 (The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018) ได้มีการกำหนดให้พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาถือเป็นการกระทำความผิดวินัยตามกฎระเบียบของสถาบันการศึกษาระดับต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าการกระทำผิดวินัยในกรณีดังกล่าวนั้นได้เกิดขึ้นจากการกระทำของนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือจากบุคลากรทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย และให้ผู้มีอำนาจของสถาบันการศึกษาดังกล่าวใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษทางวินัยที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดวินัยเป็นกรณีๆไป

²³⁷ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (3) (D)

²³⁸ The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 Section 10 (3) (E)

²³⁹ Australia Human Rights Commission, "Sexual Harassment (a Code in Practice)" [Online] Accessed: 26 January 2019. Available from: <https://www.humanrights.gov.au/publications/sexual-harassment-code-practice-what-sexual-harassment#16>

อนึ่ง นโยบายฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดให้การกระทำดังต่อไปนี้ เป็นการกระทำผิดวินัยอีกด้วย

1. การเปิดเผยความลับของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเปิดเผยเรื่องราวหรือการยื่นข้อร้องเรียนจากบุคคลผู้เกี่ยวข้อง โดยไม่ถูกต้องตามที่นโยบายของสถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการของสถาบันการศึกษา นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ร้องเรียน และผู้ถูกกล่าวหา²⁴⁰

2. การแก้แค้นของผู้ถูกกล่าวหาต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้เปิดเผยเรื่องราวหรือยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น รวมถึงการแก้แค้นต่อบุคคลต่างๆ ที่ได้ให้ข้อมูลให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตนักศึกษาที่ตกเป็นเหยื่อในการเปิดเผยหรือยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวต่อสถาบันการศึกษา²⁴¹

3. การเปิดเผยเรื่องราวหรือการยื่นข้อร้องเรียนของนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาโดยมีเจตนาก่อวินาศกรรม หรือมีเจตนาชั่วร้าย

ทั้งนี้ การพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวได้กระทำไปโดยมีเจตนาดังกล่าวหรือไม่ให้พิจารณาว่านิสิต นักศึกษาผู้เปิดเผยเรื่องราวหรือยื่นข้อร้องเรียนนั้น ได้รู้อยู่แล้วหรือไม่ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเท็จ หรือมีเจตนาเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันการศึกษาหรือผู้ถูกกล่าวหาว่าการคุกคามทางเพศหรือไม่ด้วย²⁴²

4.5.5 สหรัฐอเมริกา

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ได้มีการกำหนดถึงสภาพบังคับกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

กรณีแรก สภาพบังคับทางอาญา

ประมวลกฎหมายของสหรัฐอเมริกา (The Mode Penal Code) ไม่ได้มีการกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้มีการกำหนดให้พฤติกรรมบางอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงเป็นการกระทำความผิดอาญา และผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวต้องรับโทษ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายอาญาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (The Penal Code of California) ก็ไม่ได้มีการกำหนดให้การกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้เป็นความผิดอาญาเช่นเดียวกัน แต่พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ก็อาจสามารถปรับใช้กับฐานความผิดต่างๆ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้บ้าง เช่น การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ความผิดฐานประทุษร้ายทางเพศ ความผิดฐานกระทำการคุกคามที่เกิดขึ้นด้วยวาจา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่สาธารณะ ตลอดจนในสถาบันการศึกษา การกระทำความผิดฐาน

²⁴⁰ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 14 (4)

²⁴¹ The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 17

²⁴² The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018 Section 20

คุกคามเฝ้าติดตาม เป็นต้น²⁴³ ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศตามกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ต้องถูกบังคับให้ลงทะเบียนผู้กระทำความผิดไว้ด้วย (The California Sex Offender Registry)

กรณีที่สอง สภาพบังคับทางแพ่ง

เมื่อนิสิต นักศึกษาถูกกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นในสถาบันการศึกษา ย่อมมีอำนาจที่จะฟ้องร้องต่อศาลเรียกให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนเองได้

ส่วนกรณีผู้ถูกกระทำจะฟ้องร้องต่อศาลเรียกให้สถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ นั้น พบว่า กฎหมายของสหรัฐอเมริกา รวมถึงกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนียที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีการกำหนดให้นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อสามารถฟ้องร้องต่อศาลเรียกให้สถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายดังกล่าวไว้โดยตรง แต่จากการศึกษาถึงแนวทางคำพิพากษาของศาลสูงของสหรัฐอเมริกา (the U.S. Supreme Court.) ในคดีระหว่าง Gebser v. Lago Vista Independent School District ซึ่งเป็นคดีที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2541

คดีดังกล่าวปรากฏข้อเท็จจริงว่า Gebser ซึ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียนของ Lago Vista Independent School District ได้ถูกอาจารย์ชายคนหนึ่งคุกคามทางเพศในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนดังกล่าว (teacher-to-student Sexual Harassment) ต่อมา Gebser จึงได้นำเอาเหตุการณ์ดังกล่าวมาฟ้องร้องต่อศาลเพื่อเรียกให้โรงเรียนต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนเอง (monetary damages) ซึ่งศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้ตัดสินคดีดังกล่าวไว้ว่าแม้จะไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจแก่ผู้ถูกคุกคามทางเพศฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่สถาบันการศึกษาไว้โดยตรงก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 หรือเรียกว่า "The Title IX" ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ได้กำหนดห้ามมิให้มีการกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาลอเมริกา ด้วยเหตุนี้ ศาลจึงเห็นว่าผู้ถูกคุกคามทางเพศสามารถฟ้องเรียกให้สถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้ หากปรากฏว่าผู้บริหารของสถาบันการศึกษาดังกล่าวไม่ได้จัดให้มีกระบวนการหรือมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ หรือผู้บริหารของสถาบันการศึกษาดังกล่าว รู้หรือควรจะรู้ถึงการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา แต่กลับเพิกเฉยหรือละเลยต่อการป้องกันปัญหาดังกล่าวที่จะเกิดขึ้น สถาบันการศึกษาดังกล่าวมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วย²⁴⁴

²⁴³ "Stop Street Harassment," [Online] Accessed: 26 January 2019. Available from: <http://www.stopstreetharassment.org/strategies/sshlaw/>

²⁴⁴ Ran Zhang, "Gebser V. Lago Vista Independent School District Law Case," [Online] Accessed: 27 January 2019. Available from: <https://www.britannica.com/topic/Gebser-v-Lago-Vista-Independent-School-District>

อนึ่ง แนวคำตัดสินของศาลในคดีดังกล่าวได้นำมาปรับใช้กับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างนิสิต นักศึกษาด้วยกันเองด้วย (Student - to - Student Sexual Harassment) ดังจะเห็นได้จากคดีที่ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาเคยได้ตัดสินไว้ในปี พ.ศ. 2542 ระหว่าง Davis v. Monroe County Board of Education ²⁴⁵

กรณีที่สาม สภาพบังคับทางวินัย

นโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการคุกคามทางเพศ (Policy on sexual violence and sexual harassment – University of California) ได้มีการกำหนดโทษทางวินัยไว้สำหรับผู้กระทำความผิดวินัยฐานคุกคามทางเพศซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษาหรืออาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งไว้ ทั้งนี้ โทษทางวินัยดังกล่าวที่จะลงแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ความร้ายแรงของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ให้พิจารณาจากลักษณะของการกระทำ สถานที่เกิดเหตุการณ์ ระยะเวลาในการกระทำ การกระทำครั้งเดียวหรือหลายครั้ง การกระทำนั้นขัดต่อนโยบายภายในของสถาบันการศึกษาหลายกรณีหรือกรณีใดกรณีหนึ่งเท่านั้น การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยวาจาหรือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัว ตลอดจนเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากการใช้กำลัง อาวุธ หรือก่อให้เกิดบาดเจ็บทางร่างกายหรือไม่ อย่างไร

2. เจตนาหรือมูลเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการคุกคามทางเพศว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาหรือมูลเหตุจูงใจที่จะกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นหรือไม่ อย่างไร

3. การกระทำการดังกล่าวฝ่าฝืนในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น การพยายามใช้อำนาจข่มขู่พยาน ก่อให้เกิดอุปสรรค หรือขัดขวางการดำเนินกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียน ตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองระหว่างการดำเนินกระบวนการ เป็นต้น

4. ประวัติการดำเนินการทางวินัยสำหรับผู้กระทำว่าการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดวินัยในครั้งก่อนหรือไม่

5. ผลกระทบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อบุคคลอื่น

ส่วนโทษทางวินัยที่จะลงแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศนั้น นโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการคุกคามทางเพศของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ได้กำหนดให้มีโทษทางวินัยตั้งแต่ระดับเบาจนกระทั่งถึงระดับสูง ได้แก่ การตักเตือนหรือตำหนิ การคุมประพฤติ การสูญเสียสิทธิพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งจากสถาบันการศึกษาหรือการห้ามมิให้เข้าร่วมกิจกรรมใดตามที่กำหนดไว้ การห้ามมิให้เข้ามายังบริเวณของสถาบันการศึกษา ตลอดจนการไล่ออกจากสถาบันการศึกษาดังกล่าว ทั้งนี้ การลงโทษทางวินัยด้วยวิธีการใด ย่อมขึ้นอยู่กับพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆข้างต้นประกอบ การลงโทษดังกล่าว

²⁴⁵ Ran Zhang, "Davis V. Monroe County Board of Education," [Online] Accessed: 27 January 2019. Available from: <https://www.britannica.com/topic/Davis-v-Monroe-County-Board-of-Education>

กรณีทีสี่ สภาพบังคับอื่นๆ

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 (The Title IX of Education Amendments Act of 1972) กำหนดไว้แต่เพียงให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต้องจัดทำนโยบายภายในเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น ประกอบกับกฎหมายภายในของแต่ละมลรัฐในสหรัฐอเมริกา ดังเช่นประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 (The California Education Code 1976) ก็ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งภายในมลรัฐต้องมีหน้าที่จัดทำนโยบายภายในเกี่ยวกับการจัดการปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ด้วยเช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ สถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาลหรือเอกชนซึ่งได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากรัฐบาลอเมริกา จึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการจัดทำนโยบายภายในเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา พร้อมทั้งจัดตั้งกระบวนการตรวจสอบถึงข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ในสถาบันการศึกษาของตนด้วย มิเช่นนั้นกระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกาย่อมมีอำนาจที่จะตักเตือนให้สถาบันการศึกษาดังกล่าวปฏิบัติตามด้วยการกำหนดนโยบายภายในและกระบวนการต่างๆขึ้นมาก่อน หากสถาบันการศึกษาดังกล่าวยังคงไม่ปฏิบัติตาม กรณีนี้ให้กระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกาจัดทำรายงานถึงการไม่ปฏิบัติตามที่เกิดขึ้นนั้นไปยังหน่วยงานอื่นที่มีเขตอำนาจเหนือสถาบันการศึกษาดังกล่าว เพื่อยุติหรือปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติและกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องได้²⁴⁶

4.6 ข้อพิจารณาโดยรวมของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศมาแล้วนั้น พบว่า ประเทศต่างๆทั้งในระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร และระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณีของทั้ง 5 ประเทศที่กำลังเผชิญกับปัญหาการคุกคามทางเพศเช่นเดียวกันกับประเทศไทย ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้มีการตรากฎหมายเพื่อนำมาใช้บังคับกับกรณีปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและค่อนข้างชัดเจน ทั้งนี้ แม้ว่ารูปแบบของกฎหมายในแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันออกไปบ้างก็ตาม กล่าวคือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้มีการตรากฎหมายในรูปแบบของกฎหมายเฉพาะเพื่อต่อต้านปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ส่วนสาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย รวมถึงสหรัฐอเมริกาได้มีการนำเอาประเด็นปัญหาดังกล่าวไปกำหนดไว้ในรูปแบบของกฎหมายการศึกษา และเครือรัฐออสเตรเลียได้มีการนำเอาประเด็นปัญหาดังกล่าวไปกำหนดไว้ในรูปแบบของกฎหมายสิทธิมนุษยชน แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายในแต่ละฉบับของทุกประเทศต่างมีความมุ่งหมายอย่างเดียวกันที่จะขจัดปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา เพื่อให้

²⁴⁶ The Title IX of Education Amendments Act of 1972 Section 1682

นิสิต นักศึกษาได้รับความปลอดภัยและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือและเยียวยาจากระบบการทั้งภายในและภายนอกที่ถูกจัดตั้งขึ้นในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องโดยตรง

อนึ่ง เมื่อศึกษาต่อไปถึงกฎหมายในแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องของทั้ง 5 ประเทศข้างต้น พบว่า ได้มีการกำหนดรายละเอียดให้ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ก็จำนวนทั้งหมด 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง: การกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา

บทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องของทุกประเทศ และจากการศึกษาถึงกฎหมายเหล่านั้น พบว่าการกำหนดบทนิยามของกฎหมายสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวได้มีการกำหนดความหมายของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้ค่อนข้างละเอียดและครอบคลุมกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมากกว่าประเทศอื่นๆ กล่าวคือ กฎหมายสาธารณรัฐฟิลิปปินส์พร้อมทั้งร่างแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายทั้งสองฉบับได้มีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกระทำ สถานที่เกิดเหตุการณ์ ช่วงระยะเวลา ตลอดจนการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจน หากเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศอื่นๆ ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกระทำ เช่น กฎหมายของสาธารณรัฐจีนไม่ได้กำหนดให้นำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษากับนิสิต นักศึกษาแต่อย่างใด อีกทั้ง กฎหมายฉบับดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดถึงการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำหรับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาอีกด้วย

ประเด็นที่สอง : รูปแบบและพฤติกรรมกรรมกรการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา

รูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษานั้น จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศ พบว่า แม้กฎหมายของประเทศโดยส่วนใหญ่ คือ กฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกาจะไม่ได้มีจัดรูปแบบของการกระทำดังกล่าวไว้ชัดเจน ดังเช่นกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียก็ตาม แต่การจากพิจารณาถึงบทนิยามและพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าการคุกคามทางเพศดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน และการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร

อนึ่ง จากการศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกาได้มีข้อสังเกตที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าการคุกคามทางเพศในรูปแบบแรกนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็แต่เฉพาะจากการกระทำของผู้คุกคามทางเพศ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจให้คุณหรือโทษแก่ผู้ถูกรกระทำได้เท่านั้น แต่หากเป็นการคุกคามทางเพศในอีกรูปแบบหนึ่งนั้น สามารถเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลใดก็ได้ แม้บุคคลนั้นจะเป็นเพียงนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือเป็นเพียงบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาในทางใดทางหนึ่งก็ตาม

ส่วนพฤติกรรมการอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น เห็นว่าการคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา ด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของกฎหมายในแต่ละประเทศที่ได้มีการยกตัวอย่างประกอบไว้อย่างชัดเจน ยกเว้นสาธารณรัฐจีนที่ไม่ได้มีการกำหนดตัวอย่างของพฤติกรรมการอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้ จนส่งผลให้เกิดความลำบากในการตีความ และความไม่แน่นอนชัดเจนอยู่พอสมควรสำหรับการพิจารณาว่าการกระทำใดอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่

ประเด็นที่สาม : รูปแบบสำหรับมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา

รูปแบบสำหรับมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว จะประกอบไปด้วยเนื้อหาที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาถึงกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ แต่การแต่งตั้งคณะกรรมการตลอดจนองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบของกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้กำหนดไว้แต่เพียงการจัดตั้งคณะกรรมการภายในของสถาบันการศึกษาขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการจัดการกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของตนเท่านั้น ซึ่งแตกต่างกับประเทศอื่นๆ เช่น สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวขึ้นทั้งในระดับสถาบันการศึกษา และคณะกรรมการภายนอกสถาบันการศึกษาไว้ด้วย

อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบของคณะกรรมการที่น่าสนใจและเห็นควรที่จะต้องกำหนดไว้เป็นแนวทางในการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย คือ การกำหนดให้คณะกรรมการบางส่วนเป็นสุภาพสตรี เหมือนดังกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย และที่สำคัญ หากเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการภายในของสถาบันการศึกษา ต้องมีการคัดเลือกให้มีผู้แทนของนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวเข้าร่วมมาเป็นกรรมการด้วย

ส่วนที่สอง มาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา

มาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา เป็นการศึกษาถึงแนวทางในการป้องกันก่อนเกิดความเสียหายจากปัญหาการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศ และจากการศึกษาพบว่า มาตรการป้องกันปัญหาดังกล่าวของแต่ละประเทศนั้นมีลักษณะใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กฎหมายของแต่ละประเทศจะกำหนดให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งประกาศกำหนดนโยบายภายในหรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกรณีการจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ และเมื่อมีการกำหนดนโยบายดังกล่าวแล้ว จะต้องดำเนินการจัดทำสำเนานโยบายดังกล่าวเพื่อเผยแพร่หรือปิดประกาศในสถานที่ต่างๆ ของสถาบันการศึกษาเพื่อให้สมาชิกทุกคนในสถาบันการศึกษาสามารถทำความเข้าใจและรู้ถึงขั้นตอนตลอดจนกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ยิ่งไปกว่านั้น สถาบันการศึกษาในแต่ละประเทศยังต้องมีหน้าที่ต้องประกาศต่อต้านการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศ และต้องจัดอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย นอกจากการจัดอบรมดังกล่าวแล้ว ยังได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต้องจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนให้แก่นิสิต นักศึกษา หรือกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดให้นำเอาหลักสูตรดังกล่าวมาเป็นรายวิชาบังคับสำหรับนิสิต นักศึกษาทุกคนที่จำเป็นต้องลงทะเบียนเรียนก็ได้ ทั้งนี้ กฎหมายของสาธารณจีนยังได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องดำเนินการเรียบเรียง ตรวจสอบ และเลือกตำราการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ตลอดจนต้องจัดให้มีหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพของตนเองได้โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติทางเพศ และสิ่งที่น่าสนใจสำหรับมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว คือ ต้องจัดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลผู้ทำหน้าที่รับข้อร้องเรียนแก่นิสิต นักศึกษาที่อาจตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศด้วย และที่สำคัญคือ ต้องมีการประกาศรายชื่อ ที่อยู่ หรือช่องทางการติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวให้แก่นิสิต นักศึกษาทุกคนทราบด้วย ดังจะเห็นได้จากกฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องมีการแต่งตั้งผู้ประสานงานสำหรับการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ (The Title IX Coordinator) สุดท้าย คือ สถาบันการศึกษาต้องดำเนินการปรับปรุงนโยบายหรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า นโยบายภายในของสถาบันการศึกษาต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขทุกๆ 1 ปี และการปรับปรุงดังกล่าวต้องได้รับการปรึกษาแนะนำจากบุคคลผู้เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษา ซึ่งรวมถึงนิสิต นักศึกษาด้วย

ส่วนสุดท้าย มาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา

มาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา เป็นการศึกษาถึงแนวทางในการร้องเรียนและการจัดให้ความช่วยเหลือเยียวยาปัญหาดังกล่าวภายหลังจากที่นิสิตนักศึกษาได้รับความเสียหายจากการถูกคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศ และจากการศึกษาพบว่ากฎหมายของแต่ละประเทศได้กำหนดให้มีกระบวนการยื่นข้อร้องเรียนเพื่อให้สถาบันการศึกษาหรือบุคคลผู้มีหน้าที่ในสถาบันศึกษาดังกล่าวดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาว่ามีการกระทำตามที่ร้องเรียนเกิดขึ้นจริงหรือไม่ โดยแต่ละประเทศจะได้กำหนดขั้นตอนและหลักเกณฑ์ตั้งแต่บุคคลผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียน วิธีการยื่นข้อร้องเรียน สถานที่ยื่นข้อร้องเรียน กระบวนการตรวจสอบ มาตรการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวไม่ให้ถูกแก้แค้นจากผู้ถูกร้องเรียน การลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศ การเก็บรักษาความลับของการดำเนินกระบวนการต่างๆ การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น และที่สำคัญ คือ กฎหมายของสาธารณจีนได้กำหนดให้สถาบันศึกษามีหน้าที่ต้องรายงานถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศของผู้กระทำการคุกคามทางเพศไปยังสถาบันการศึกษาแห่งใหม่ให้รับทราบและติดตามถึงพฤติกรรมของผู้กระทำการดังกล่าวด้วย และกำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องประกาศผลการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาให้แก่สาธารณชนรับทราบว่ามีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงหรือไม่ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการตรวจสอบอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ การเปิดเผยดังกล่าวให้ได้รับความยินยอมจากผู้ถูกคุกคามทางเพศ และห้ามมิให้เปิดเผยชื่อหรือข้อมูลใดที่จะเป็นเหตุให้ทราบถึงตัวของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายด้วย

ประเด็นสุดท้าย : สภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา

สภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวนั้น เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายของแต่ละประเทศแล้ว พบว่า สภาพบังคับทางกฎหมายของแต่ละประเทศนั้น อาจแบ่งออกเป็นหลายกรณี ดังต่อไปนี้

กรณีแรก สภาพบังคับทางอาญา

กฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศต้องรับผิดชอบทางอาญา ซึ่งแบ่งตามการเกิดขึ้นของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภท เช่น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยอากัปกิริยา ด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนระหว่างความต้องการทางเพศกับผลประโยชน์ทางการศึกษา และที่สำคัญ คือ กฎหมายของประเทศดังกล่าวยังได้มีการกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศให้มีความได้สัดส่วนกับพฤติกรรมในแต่ละประเภทอีกด้วย ส่วนกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียก็ได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เช่นเดียวกัน เพียงแต่กฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียอาจมีความแตกต่างในบางส่วน เนื่องจากได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้ว่าต้องเป็นเพศชายกระทำต่อเพศหญิงเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายของกฎหมายของสาธารณจีน แม้จะได้กำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศไว้ก็ตาม แต่ไม่ได้มีการแบ่งประเภทของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศไว้ด้วย จึงทำให้ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวอาจไม่ได้รับโทษทางอาญาที่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด และสิ่งที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด คือ โทษสำหรับการคุกคามทางเพศดังกล่าวได้กำหนดไว้แต่เพียงโทษปรับเท่านั้น และผู้กระทำอาจต้องระวางโทษหนักขึ้น หากการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากบุคลากรของสถาบันการศึกษา ซึ่งแตกต่างจากโทษทางอาญาของทั้งสองประเทศข้างต้นที่ได้กำหนดไว้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ อย่างไรก็ตาม กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียและกฎหมายของสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้มีการกำหนดความผิดฐานอื่นที่อาจนำมาปรับใช้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้บางประเภทเท่านั้น เช่น ความผิดฐานประทุษร้ายทางเพศ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดโทษทางอาญาแก่บุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว พบว่า กฎหมายในบางประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณจีน ได้มีการกำหนดความผิดฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้สำหรับบุคคลอื่น นอกเหนือจากผู้กระทำการคุกคามทางเพศให้ต้องรับผิดชอบทางอาญาด้วย เช่น ความผิดฐานละเลยหรือเพิกเฉยไม่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา ความผิดฐานไม่จัดทำรายงานสถานการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ความผิดฐานการเปิดเผยความลับในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน เป็นต้น ส่วนกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ไม่ได้มีการกำหนดความผิดฐานสำหรับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เหมือนกฎหมายของทั้งสองประเทศข้างต้น

กรณีที่สอง สภาพบังคับทางวินัย

จากการศึกษาถึงสภาพบังคับทางวินัยสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของทุกประเทศ พบว่า กฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้สถาบันศึกษากำหนดให้การกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของครู อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษา หรือจากการกระทำของนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง ให้เป็นการกระทำผิดวินัยของสถาบันศึกษาดังกล่าวด้วย แต่สิ่งที่แตกต่างจากกฎหมายของประเทศอื่นๆ คือ กฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดโทษทางวินัยที่จะลงแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศไว้แตกต่างกันอีกด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นว่าจะเป็นการกระทำในระดับร้ายแรง ระดับปานกลาง หรือระดับเบา

กรณีที่สาม สภาพบังคับทางแพ่ง

จากการศึกษาถึงสภาพบังคับในทางแพ่ง โดยปกติแล้ว นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา ย่อมมีสิทธิเรียกให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนเองได้ แต่กระนั้นก็ตาม จากการศึกษาถึงแนวคำพิพากษาของศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดแนวคำตัดสินไว้อย่างน่าสนใจ คือ ผู้ถูกกระทำสามารถมีสิทธิเรียกให้สถาบันการศึกษารับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนได้ด้วยเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะการคุกคาม

ทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลใดก็ตาม หากปรากฏว่าสถาบันการศึกษาดังกล่าวไม่ได้จัดให้มีกระบวนการหรือนโยบายเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ หรือจัดให้มีนโยบายดังกล่าวแล้ว แต่กลับละเลยหรือเพิกเฉยทั้งที่รู้หรือควรจะรู้ถึงการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาแล้ว แต่กลับไม่ได้ดำเนินการใดๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นมา สถาบันการศึกษาดังกล่าวจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งแก่ผู้ถูกรับการคุกคามทางเพศด้วย

กรณีทีสี่ สภาพบังคับอื่นๆ

จากการศึกษาถึงสภาพบังคับอื่นๆ นอกเหนือจากสภาพบังคับทางอาญา ทางแพ่ง และทางวินัยนั้น พบว่า กฎหมายของประเทศโดยส่วนใหญ่ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินเดีย และสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดถึงสภาพบังคับอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่เหยื่อวาทกัไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา เช่น การกำหนดให้ผู้กระทำแสดงการขอโทษ การกำหนดให้ผู้กระทำการเข้ารับการศึกษาแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ การกำหนดให้เข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคารพสิทธิในทางเพศของบุคคลอื่น ตลอดจนการกำหนดสภาพบังคับต่อสถาบันการศึกษาด้วย เช่น การเพิกถอนรายชื่อสถาบันการศึกษา การยุติหรือปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินจากรัฐบาล การประกาศให้สาธารณชนรับทราบว่าสถาบันการศึกษาใดฝ่าฝืนไม่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศอย่างจริงจังด้วย ซึ่งตรงกันข้ามกับกฎหมายของสาธารณจีน และเครือรัฐออสเตรเลีย ต่างไม่ได้มีการกำหนดถึงสภาพบังคับอื่นๆ ใดแต่อย่างใด

ดังนั้น จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศในบทนี้มาแล้ว ย่อมทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆ ทั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มากยิ่งขึ้น และครอบคลุมกับประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นบทนิยาม รูปแบบพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกันก่อนเกิดเหตุการณ์ มาตรการคุ้มครองและเยียวยาภายหลังเกิดเหตุการณ์ ตลอดจนสภาพบังคับของมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น ในบทถัดไป จึงสมควรนำเอามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของต่างประเทศไปวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับว่าสามารถนำเอามาตรการทางกฎหมายของประเทศใดมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพปัญหาของประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม จนเกิดเป็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถช่วยลดจำนวนนิสิต นักศึกษา ซึ่งตกเป็นเหยื่อจากปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 5

บทวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมาะสมในการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศมาใช้กับประเทศไทย

จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศในบทที่ 4 มาแล้ว พบว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศต่างๆ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งครอบคลุมถึงประเด็นการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา รูปแบบและพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกันก่อนเกิดความเสียหาย และมาตรการคุ้มครองและเยียวยาภายหลังเกิดความเสียหาย รวมถึงการกำหนดถึงสภาพบังคับในกรณีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาพบังคับทางอาญา ทางวินัย ทางแพ่ง และสภาพบังคับกรณีอื่นๆไว้สำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศ และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวที่ได้กระทำการฝ่าฝืน บทบัญญัติตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้อีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยซึ่งกำลังประสบกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่มาตรการทางกฎหมายที่อาจนำมาปรับใช้เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวในปัจจุบัน ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ และไม่ครอบคลุมถึงกรณีประเด็นปัญหาต่างๆข้างต้นได้อย่างเพียงพอ ประกอบกับ มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ดังกล่าวก็ยังไม่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำอีกด้วย ฉะนั้น ประเทศไทยจึงควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเหมือนในต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม การที่จะนำมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้นมาใช้บังคับกับกรณีปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไทยได้นั้น จำเป็นต้องดำเนินการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศก่อนว่ามีความเหมาะสมและสามารถปรับเข้ากับบริบทของสังคมไทยได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้น ในบทนี้ ผู้เขียนจึงได้กำหนดประเด็นที่จะวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา โดยผู้เขียนได้แบ่งประเด็นย่อยที่จะวิเคราะห์และเปรียบเทียบออกเป็น 3 กรณี ได้แก่ การกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมาย การกำหนดบทนิยาม และการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบได้ว่ามาตรการทางกฎหมายดังกล่าวสมควรกำหนดให้อยู่ในกฎหมายประเภทใดและการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ ตลอดจนพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศของประเทศใด ได้มีการกำหนดประเด็นดังกล่าวไว้ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้อย่างรัดกุม และชัดเจน

ประเด็นที่ 2 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา โดยผู้เขียนได้แบ่งประเด็นย่อยที่จะวิเคราะห์และเปรียบเทียบออกเป็น 3 กรณี ได้แก่ การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา และการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบได้ว่าหากมีการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้นในประเทศไทยสมควรมีการจัดตั้งในลักษณะใด และควรกำหนดอำนาจหน้าที่ องค์กรประกอบ รวมถึงคุณสมบัติของคณะกรรมการไว้อย่างไรบ้าง นอกจากนี้ ยังต้องวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงมาตรการป้องกันและมาตรการคุ้มครองและเยียวยาของประเทศต่างๆว่ามาตรการดังกล่าวที่ได้มีการกำหนดไว้เพื่อป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น สอดคล้องและเหมาะสมต่อการนำมากำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยต่อไปได้หรือไม่ อย่างไรด้วย

ประเด็นที่ 3 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับสภาพบังคับสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา โดยผู้เขียนได้แบ่งประเด็นย่อยที่จะวิเคราะห์และเปรียบเทียบออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้สำหรับทั้งผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรง และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว และอีกกรณีหนึ่ง คือ การกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆไว้สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องว่าการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายในแต่ละกรณีของแต่ละประเทศนั้น สมควรที่จะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับประเทศไทยมากน้อยเพียงใด และหากนำมาปรับใช้กับกับสภาพบังคับทางกฎหมายของประเทศไทยแล้วจะก่อให้เกิดความเหมาะสม และได้สัดส่วนกับการกระทำของบุคคลซึ่งต้องตกอยู่ภายใต้บังคับหรือไม่

ดังนั้น การศึกษาถึงประเด็นต่างๆข้างต้น ย่อมจะทำให้ผู้เขียนทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้อย่างรอบด้าน และครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆข้างต้น จนทำให้ปัญหาดังกล่าวที่มักเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำและต่อเนื่องได้รับการป้องกันและแก้ไขเยียวยาได้อย่างเป็นระบบ มีรูปธรรม และเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.1 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

การพิจารณาถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในหัวข้อแรกนี้ เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมาย การกำหนดบทนิยาม รวมถึงการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ตามลำดับ ดังนี้

5.1.1 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดประเภทของ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะดำเนินการวิเคราะห์และเปรียบเทียบประเภทของมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศก่อนว่าแต่ละประเทศได้มีการกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไว้อย่างไรบ้าง กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดไว้เป็นกฎหมายพิเศษแยกต่างหากในฐานะเป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ หรือกำหนดไว้เป็นกฎหมายการศึกษา โดยมีลำดับสำหรับการพิจารณาในแต่ละประเทศ ดังต่อไปนี้

5.1.1.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (The Republic of the Philippines) เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร และมีระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ ได้มีตรากฎหมายเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ คือ “พระราชบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538” (The Anti – Sexual Harassment Act of 1995) หรือเรียกว่า “รัฐบัญญัติหมายเลข 7877” (Republic Act No.7877) และในปัจจุบัน พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ถูกเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม และอยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาของรัฐสภาเพื่อพิจารณาบทบัญญัติต่างๆ ตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวและร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษารูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้น คณะกรรมการภายในสถาบันการศึกษา มาตรการขั้นต่ำต่างๆที่สถาบันการศึกษาจะต้องปฏิบัติตามเพื่อป้องกันก่อนเกิดปัญหาดังกล่าว ตลอดจนมาตรการคุ้มครองและเยียวยาภายหลังเกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา รวมถึงสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารสถาบันการศึกษา หรือคณะกรรมการภายในสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

อนึ่ง บทบัญญัติในพระราชบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดให้ออกข้อบังคับซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบข้อร้องเรียนในทางวินัยเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเพิ่มเติมไว้อีกด้วย คือ “The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases” โดยกำหนดถึงบุคคลผู้มีอำนาจยื่นข้อร้องเรียน วิธีการยื่นข้อร้องเรียน กระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียน มาตรการคุ้มครองระหว่างดำเนินการตรวจสอบ การเก็บรักษาความลับ และการลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ทั้งนี้ จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ยังพบอีกว่าสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งได้มีการประกาศกำหนดมาตรการภายในเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้ในสถาบันการศึกษาของตนเองตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2538 และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวได้กำหนดไว้อีกด้วย ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการคุกคามทางเพศของมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ (UP Anti – Sexual Harassment Code) ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับโทษทางวินัยที่จะลงแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ และสภาพบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.1.1.2 สาธารณรัฐจีน

สาธารณรัฐจีน (The Republic of China) หรือ “ประเทศไต้หวัน” เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรและมีระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ เช่นเดียวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ แต่ประเทศดังกล่าวกลับไม่ได้มีการตรากฎหมายพิเศษแยกไว้ต่างหากเป็นการเฉพาะ แต่ได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาไว้ในกฎหมายการศึกษาของประเทศ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ พ.ศ. 2556 (The Gender Equity Education Act 2013) หรือเรียกว่า “The GEEA 2013” และเมื่อพิจารณาจากถ้อยคำภาษาอังกฤษจะเห็นได้ว่าสาธารณรัฐจีนได้ใช้คำว่า “Gender Equity” หมายความว่า ความเสมอภาคทางเพศ ซึ่งแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่ใช้คำว่า “Anti – Sexual Harassment” หมายความว่า การต่อต้านการคุกคามทางเพศไว้โดยตรง ฉะนั้น การใช้ถ้อยคำดังกล่าวเป็นชื่อของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวของสาธารณรัฐจีนข้างต้น จึงอาจยังไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงชื่อของมาตรการทางกฎหมายที่สะท้อนถึงการป้องกันการคุกคามทางเพศได้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายของประเทศดังกล่าวก็ยังสามารถบ่งบุนิยามของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้ รวมถึงกำหนดคณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา ตลอดจนสภาพบังคับทางอาญาแก่บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ยิ่งไปกว่านี้ เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมก็ยังพบอีกว่า ได้มีข้อบังคับว่าด้วยการป้องกันการประทุษร้ายทางเพศ การคุกคามทางเพศ และการข่มเหงรังแกทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา พ.ศ. 2555 หรือเรียกว่า “The Regulation of the Prevention

Sexual Assault, Sexual Harassment ,and Sexual Bullying on Campus 2012” ซึ่งออกตามความในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวอีกด้วย

ส่วนการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศนั้น ได้มีการกำหนดฐานความผิดและโทษอาญาสำหรับการกระทำดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2548 หรือเรียกว่า “The Prevention of Sexual Harassment Act 2005” ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นก่อนพระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศ พ.ศ. 2556 ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจึงไม่อาจใช้ชื่อที่แสดงถึงการป้องกันการคุกคามทางเพศได้โดยตรง เนื่องจากหากมีการใช้ชื่อของกฎหมายในลักษณะคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันอีกอาจทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเกิดความสับสนในพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับข้างต้นได้

5.1.1.3 สาธารณรัฐอินเดีย

สาธารณรัฐอินเดีย (The Republic of India) เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีและมีระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ ซึ่งแตกต่างจากระบบกฎหมายของทั้งสองประเทศข้างต้นที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร และจากการศึกษาพบว่า สาธารณรัฐอินเดียไม่ได้มีการตรากฎหมายพิเศษแยกไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับสาธารณรัฐจีน แต่ได้มีการกำหนดกรณีปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไว้ต่อนิสิต นักศึกษา ซึ่งครอบคลุมทั้งบทนิยามรูปแบบและพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลางและระดับของสถาบันการศึกษา ตลอดจนมาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา และสภาพบังคับทางวินัยที่จะลงแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศไว้ในข้อบังคับของคณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัยว่าด้วยการป้องกัน การห้ามและการแก้ไขการคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างสตรีและนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 หรือเรียกว่า “The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015” ด้วยเหตุนี้ ย่อมเห็นได้ว่า แม้ชื่อของข้อบังคับดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงการป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้โดยตรงก็ตาม แต่ก็ยังคงมีข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมายฉบับดังกล่าวคือ สาธารณรัฐอินเดียได้กำหนดระดับของมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไว้เป็นเพียงข้อบังคับเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐจีน ซึ่งมีการตรากฎหมายดังกล่าวในระดับพระราชบัญญัติ และมีการประกาศกำหนดกฎหมายลำดับรองขึ้นมาเพื่อเป็นการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติม นอกเหนือจากหลักการสำคัญต่างๆที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ส่วนการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ไม่ได้มีการกำหนดฐานความผิดและโทษไว้ในข้อบังคับดังกล่าวโดยตรง แต่ได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐอินเดีย พ.ศ. 2403 หรือเรียกว่า “The Indian Penal Code 1860” และจากการศึกษาก็ไม่ปรากฏอีกด้วยว่า มีการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว จึงแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐจีนซึ่งกำหนดสภาพบังคับทางอาญาที่ครอบคลุมความรับผิดชอบของบุคคลอื่นๆ ในส่วนนี้ไว้ด้วย

5.1.1.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลีย (The Commonwealth of Australia) เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีและมีระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ ได้มีการตรากฎหมายเฉพาะแยกต่างหากเพื่อป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเพศ พ.ศ. 2527 หรือเรียกว่า “The Sex Discrimination Act 1984” โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นการเลือกปฏิบัติทางเพศประการหนึ่งด้วย อีกทั้ง ยังได้กำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา และห้ามมิกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นไว้อีกด้วย แต่ไม่ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา ตลอดจนสภาพบังคับทางกฎหมายไว้ แต่ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาในแต่ละแห่งประกาศกำหนดถึงนโยบายของตนเองให้ครอบคลุมถึงประเด็นดังกล่าวไว้แทน ดังจะเห็นได้จากนโยบายภายในเกี่ยวกับการประทุษร้ายทางเพศและการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัยซิดนีย์ พ.ศ. 2561 หรือเรียกว่า “The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018”¹

อย่างไรก็ตาม เครือรัฐออสเตรเลียยังได้กำหนดให้กรณีปัญหาดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศที่จะดำเนินการพิจารณาตรวจสอบข้อร้องเรียนในระดับส่วนกลาง นอกเหนือจากกระบวนการตรวจสอบภายในของสถาบันการศึกษาด้วยเหตุนี้ จึงเป็นข้อสังเกตที่สำคัญที่ทำให้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวข้างต้นมีความแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆ ที่ผู้เขียนได้ศึกษามา กล่าวคือ ประเทศต่างๆ ข้างต้นไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ได้มีการแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการพิเศษแยกต่างหากให้มีอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวแทน ประกอบกับ การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาของมาตรการทางกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียก็ไม่ได้มีการกำหนดฐานความผิดและโทษไว้โดยตรงแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

5.1.1.5 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา (The United States of America) เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีและมีระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ โดยได้มีการตรากฎหมายในระดับสหพันธรัฐซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษากลางของประเทศขึ้นไว้เกี่ยวกับกรณีปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา คือ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2515 หรือเรียกว่า “The Title IX of Education Amendments Act of 1972” (Title IX) แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดไว้แต่เพียงหลักการสำคัญที่ห้ามมิให้กระทำการเลือกปฏิบัติใดๆซึ่งรวมถึงห้ามมิให้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเท่านั้น ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการมาป้ญหาดังกล่าว ให้เป็นภาระหน้าที่ของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งที่จะกำหนดนโยบายภายในขึ้นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายภายในของแต่ละมลรัฐในสหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายภายในของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย จึงพบว่า มลรัฐดังกล่าวได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ในประมวลกฎหมายการศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พ.ศ. 2519 หรือเรียกว่า “The California Education Code 1976” ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวให้เป็นที่ไปตามที่สถาบันการศึกษาภายในมลรัฐดังกล่าวจะประกาศกำหนดไว้ เช่น นโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและการคุกคามทางเพศของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย หรือเรียกว่า “Policy on Sexual violence and sexual harassment – University of California” ส่วนการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศนั้น เห็นว่ากฎหมายทั้งในระดับสหพันธรัฐและระดับมลรัฐของสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศไว้โดยตรงเช่นเดียวกันกับเครือรัฐออสเตรเลีย แต่อาจนำความผิดฐานต่างๆ ที่ใช้บังคับอยู่แล้วในปัจจุบันมาปรับใช้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทแทน

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงประเภทของมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้นทั้งห้าประเทศแล้ว ย่อมสรุปได้ว่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และเครือรัฐออสเตรเลียได้มีการตรากฎหมายพิเศษแยกต่างหากขึ้นไว้เป็น “กฎหมายเฉพาะ” (Specific Law) ในระดับพระราชบัญญัติ (Act) เพื่อกำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ส่วนสาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย และสหรัฐอเมริกา ไม่ได้มีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้มีการกำหนดประเด็นปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ใน “กฎหมายการศึกษา” (Education Law) โดยในแต่ละประเทศสามารถแบ่งระดับของกฎหมายดังกล่าวได้แตกต่างกันออกไปอีกด้วย กล่าวคือ สาธารณรัฐจีน สหรัฐอเมริกา ตลอดจนมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ และประมวลกฎหมาย (Act / Code) ส่วนสาธารณรัฐอินเดียเป็นประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไว้ในระดับข้อบังคับ (Regulation)

อนึ่ง หากพิจารณาถึงการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาพบังคับทางอาญา พบว่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน และสาธารณรัฐอินเดีย ได้มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศไว้เป็นการเฉพาะ กล่าวคือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐจีนได้มีการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวไว้ในกฎหมายเฉพาะ โดยไม่ได้มีการกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกับ สาธารณรัฐอินเดีย ได้กำหนดฐานความผิดดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศ

ส่วนเครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา ไม่ได้มีการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะเหมือนทั้งสามประเทศข้างต้น

ตารางที่ 3 สรุปกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System)		
ประเทศ	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	1. The Anti – Sexual Harassment Act of 1995 with Expanded (Republic Act No.7877) 2. The Administrative Discipline Rules on Sexual Harassment Cases 3. UP Anti – Sexual Harassment Code	1. The Gender Equity Education Act 2013 2. The Regulation of the Prevention Sexual Assault, Sexual Harassment ,and Sexual Bullying on Campus 2012 3. The Prevention of Sexual Harassment Act 2005
ประเภทของมาตรการทางกฎหมาย	กฎหมายเฉพาะ (กำหนดสภาพบังคับอาญาไว้ในกฎหมายเฉพาะ)	กฎหมายการศึกษา (กำหนดสภาพบังคับอาญาไว้ในกฎหมายเฉพาะ)

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System)			
ประเทศ	สาธารณรัฐอินเดีย	ออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	1. The University Grants Commission (Prevention, prohibition and redressal of sexual harassment of women employees and students in higher educational institutions) Regulation, 2015 2. The Indian Penal Code 1860	1. The Sex Discrimination Act 1984 2. The Student Sexual Assault and Sexual Harassment Policy 2018	ระดับสหพันธรัฐ 1. The Title IX of Education Amendments Act of 1972 ระดับมลรัฐแคลิฟอร์เนีย 1. The California Education Code 1976 2. Policy on Sexual violence and sexual harassment – University of California
ประเภทของมาตรการทางกฎหมาย	กฎหมายการศึกษา (กำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา)	กฎหมายเฉพาะ (ไม่มีการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้เป็นการเฉพาะ)	กฎหมายการศึกษา (ไม่มีการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้เป็นการเฉพาะ)

ดังนั้น เมื่อประเทศต่างๆข้างต้นได้มีการกำหนดประเภทของกฎหมายและกำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้ค่อนข้างแตกต่างกันออกไปตามบริบทของสภาพสังคมนั้นๆ ฉะนั้นหากประเทศไทยจะดำเนินการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเช่นเดียวกันกับต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อพิจารณาเหล่านี้ประกอบด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบได้ว่าควรกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมายสำหรับปัญหาดังกล่าวไว้ในรูปแบบใด และควรกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับความผิดฐานดังกล่าวไว้อย่างไร จึงจะเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ดังนี้

5.1.2 การพิจารณากำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ข้อพิจารณาประการแรก หากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายสำหรับปัญหาดังกล่าวขึ้นมาแล้ว จะเกิดความซ้ำซ้อนกับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทยหรือไม่ เห็นว่า การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาขึ้นมานั้น อันประกอบไปด้วยบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา ย่อมไม่มีความซ้ำซ้อนกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจาก เมื่อได้ศึกษาและพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายซึ่งอาจปรับใช้กับปัญหาดังกล่าวในปัจจุบันของไทยตามที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายฉบับใดที่กำหนดให้ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆข้างต้นไว้ ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่นั้น ก็ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นได้อย่างเพียงพอ จึงส่งผลให้กฎหมายในแต่ละฉบับยังคงมีข้อจำกัดในหลายประการ ฉะนั้น หากประเทศไทยได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้ ก็ย่อมที่จะไม่เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนของกฎหมายแต่อย่างใด

ส่วนกรณีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการดังกล่าว โดยเฉพาะสภาพบังคับทางอาญานั้น เห็นว่า การกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ย่อมไม่มีความซ้ำซ้อนกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 วรรคสอง เนื่องจาก แม้ประเทศไทยจะได้มีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 397 เดิมให้ครอบคลุมถึงการกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้แล้วก็ตาม แต่ความผิดฐานดังกล่าวก็เป็นเพียง “บทบัญญัติทั่วไป” เท่านั้น

ยิ่งไปกว่านี้ จากการศึกษาถึงความผิดฐานคุกคามทางเพศ ตามมาตรา 397 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายอาญาในบทที่ 3 ก็ยังพบว่า การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดฐานดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดองค์ประกอบในส่วนของ การกระทำความผิด ที่ไม่มีความชัดเจนอันขัดต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญา การไม่มีบทนิยามสำหรับการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนของการกระทำการคุกคามทางเพศ การกำหนดอัตราโทษทางอาญาไว้ไม่ได้สัดส่วนกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภท รวมถึงการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวไว้เป็นเพียงความผิดหลุโทษ และการกำหนดองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าวไม่ตรงตามเจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมาย

ด้วยเหตุนี้ จากข้อจำกัดหลายประการข้างต้น ตามที่ได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 ผู้เขียนจึงเห็นสมควรว่า ควรมีการกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็น “บทบัญญัติเฉพาะ” ดังจะเห็นได้จากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ก็ได้มีการกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน โดยกำหนดห้ามมิให้นายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงานกระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อให้เกิดความรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง

อนึ่ง หากพิจารณาต่อไปถึงการบัญญัติให้การกระทำความผิดดังกล่าวสมควรเป็นความผิดอาญาด้วยหรือไม่ นั้น พบว่า นักกฎหมายหลายท่านได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการกระทำใดสมควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาหรือไม่ไว้ด้วย โดยหนึ่งในหลักเกณฑ์ที่สำคัญอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของนักกฎหมาย คือ หลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเฮร์เบิร์ต แอล แพ็กเกอร์ (Herbert L. Packer) จำนวน 6 ประการ ดังนี้¹

1. การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น

เห็นว่า พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือแม้แต่การกระทำของบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษานั้น เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ และเป็นกระทำที่สามารถก่อให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมากในหลายๆด้านแก่นิสิต นักศึกษาที่ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำที่ประชาชนโดยส่วนใหญ่ต่างยอมรับ หรือเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อ และเป็นกระทำที่ไม่อาจได้รับการให้อภัยจากประชาชนภายในสังคมได้อีกด้วย

2. ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่างๆ

เห็นว่า หากมีการกำหนดให้การกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้เป็นความผิดเฉพาะแล้ว ย่อมสามารถก่อให้เกิดการกำหนดองค์ประกอบของความผิดและโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษประการต่างๆได้มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการกำหนดโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศให้ได้สัดส่วนกับประเภทของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้ อันสอดคล้องกับการ

¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญามาตรา 1 บทบัญญัติทั่วไป, ครั้งที่ 10 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพฯ: พลสมยาม พรินต์ติ้ง, 2551), หน้า 4 - 6.

ลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน และการลงโทษเพื่อยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดตัดสินใจกระทำการดังกล่าวขึ้นอีก ตลอดจนเป็นตัวอย่งให้บุคคลโดยทั่วไปในสังคมตระหนักว่า หากมีการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นอย่างสาสมด้วยเช่นกัน

3. การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น กล่าวคือ การถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญาจะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป

เห็นว่า พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาถือเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมในทางเพศเป็นอย่างมากและยังสามารถก่อให้เกิดความเสียหายตามมาภายหลังได้อีกมากมาย ฉะนั้น หากมีการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ย่อมที่จะไม่เป็นการลดคุณค่าแห่งการกระทำของสังคมให้ลดน้อยลงไป แต่กลับเป็นการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าวได้ทราบถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ตลอดจนศักดิ์ศรีและความเสมอภาคทางเพศของบุคคลทุกคนไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือบุคคลที่มีหลากหลายทางเพศก็สมควรได้รับการป้องกันและคุ้มครองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดดังกล่าว

4. หากเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

เห็นว่า การบัญญัติให้การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นความผิดอาญาขึ้นนั้น ย่อมมีความมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดการป้องกันและคุ้มครองแก่นิสิต นักศึกษาทุกคน โดยไม่จำกัดเพศของบุคคลดังกล่าว ยิ่งไปกว่านี้ ยังมุ่งลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในทุกระดับที่ได้ก่อให้เกิดการกระทำความผิดดังกล่าว ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบุคคลภายนอกก็ตาม ก็ย่อมที่จะตกอยู่ภายใต้บังคับของความผิดฐานดังกล่าว ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าหากมีการกำหนดให้การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นความผิดอาญาแล้ว ย่อมมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

5. การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำความผิดดังกล่าวจะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

เห็นว่า หากมีการกำหนดให้การกระทำความผิดทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาเป็นความผิดอาญาอย่างชัดแจ้งด้วยแล้ว ย่อมก่อให้เกิดการใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้อย่างถูกต้องทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ จึงไม่เป็นการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกิดขีดความสามารถแต่อย่างใด

6. ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่นๆแล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

เห็นว่า จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยในบทที่ 3 มาแล้วนั้น ย่อมพบว่า มาตรการที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังคงมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ โดยเฉพาะการกำหนดความรับผิดในมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ยังไม่มีความชัดเจน และเป็นการบัญญัติที่ขัดต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญา ประกอบกับโทษทางอาญาที่ได้กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว ก็ยังไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา จึงอาจกล่าวได้ว่า ความผิดฐานดังกล่าวไม่เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น เมื่อปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นต่อทรัพยากรที่สำคัญของประเทศไทย และสามารถส่งผลกระทบต่อเกิดความเสียหายในหลายๆด้านต่อผู้ถูกระทำความผิดดังกล่าวได้อีกด้วย และยังไม่มีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องรับผิดชอบและมีโทษทางอาญาที่ชัดเจนและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดดังกล่าว จึงเห็นสมควรที่จะกำหนดให้การกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นความผิด ทั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นมาตรการทางกฎหมายสำหรับการป้องกันและแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแทนมาตรการทางกฎหมายอื่นๆของประเทศไทยที่ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้กับปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ

ฉะนั้น หากมีการกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเพื่อมุ่งคุ้มครองนิสิต นักศึกษา ซึ่งมักตกเป็นเหยื่อจากการถูกระทำความผิดทางเพศดังกล่าวเพิ่มขึ้นมาย่อมเห็นได้ว่า การบัญญัติความผิดทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวจะไม่เกิดความซ้ำซ้อนกับความผิดอาญาฐานอื่นๆที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จนนำมาสู่การตรากฎหมายอาญาที่ฟุ่มเฟือย หรือที่เรียกว่า “กฎหมายอาญาฟ้อ” (Overcriminalization) และที่สำคัญ คือ การกำหนดความผิดฐานดังกล่าวขึ้นไว้เป็นบทบัญญัติเฉพาะ ย่อมที่จะไม่เป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา 77 วรรคแรก แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ รวมถึงไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.2562 ซึ่งออกตามความในมาตราดังกล่าวแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อีกด้วย

ส่วนการกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่บุคคลอื่น นอกเหนือจากผู้กระทำความผิดทางเพศ เห็นว่า เมื่อประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใดยังไม่ได้มีการกำหนดฐานความผิดของบุคคลเหล่านี้ไว้ ฉะนั้น หากจะมีการกำหนดความผิดในส่วนนี้เพิ่มเติมดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐจีน ก็ย่อมที่จะไม่มีความซ้ำซ้อนเช่นเดียวกัน

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า หากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยขึ้นไว้ โดยให้ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆข้างต้น ย่อมที่จะไม่เกิดความซ้ำซ้อนกับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ข้อพิจารณาประการที่สอง หากการกำหนดมาตราทางกฎหมายเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ไม่ได้มีความซ้ำซ้อนกับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทยแล้ว ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวสมควรกำหนดขึ้นไว้เป็นกฎหมายประเภทใดนั้น เห็นว่าการกำหนดบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำหนดมาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยาภายหลังเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว หากนำมากำหนดไว้ในกฎหมายการศึกษาของประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย และสหรัฐอเมริกา ย่อมก่อให้เกิดความไม่เหมาะสมกับประเทศไทย เนื่องจาก เมื่อได้ศึกษาและพิจารณาถึงบทบัญญัติต่างๆแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวข้างต้นมาแล้วในบทที่ 3 พบว่าไม่มีบทบัญญัติใดได้กำหนดถึงประเด็นปัญหาดังกล่าวไว้แต่อย่างใด

ยิ่งไปกว่านี้ หากจะนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาลูกและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ได้แก่ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นของประเทศไทย นอกจากจะไม่ได้มีการกำหนดบทบัญญัติใดขึ้นไว้เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆข้างต้นแล้ว ยังเป็นกฎหมายที่ได้ตราขึ้นมาโดยที่ไม่ได้มีเจตนารมณ์เพื่อมุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้โดยตรงอีกด้วย

ส่วนการกำหนดสภาพบังคับต่างๆ โดยเฉพาะ สภาพบังคับทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดความรับผิดทางอาญาของผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรง หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวนั้น เห็นว่า หากมีการกำหนดความรับผิดทางอาญาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดีย ย่อมก่อให้เกิดความไม่เหมาะสมกับลักษณะของการบัญญัติฐานความผิดขึ้นไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยเช่นเดียวกัน เนื่องจากความผิดฐานต่างๆที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญานั้น ต้องเป็นการบัญญัติความผิดในลักษณะบทบัญญัติทั่วไป โดยไม่ได้กำหนดขึ้นมาเพื่อมุ่งคุ้มครองบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง และจะต้องไม่ได้กำหนดความผิดและบทลงโทษไว้สำหรับผู้กระทำความผิดรายหนึ่งรายใดไว้เป็นการพิเศษเช่นเดียวกัน

ดังนั้น หากเจตนารมณ์ของการกำหนดมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวมีขึ้นเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่ออนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นสำคัญ โดยมุ่งให้ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ขึ้นมา นั้น จึงสมควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวขึ้นไว้เป็น “กฎหมายเฉพาะ” (Specific Law) แยกต่างหากเป็นพิเศษจากกฎหมายอื่นๆที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เหมือนดังเช่นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และเครือรัฐออสเตรเลีย จึงจะมีความเหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่า

อนึ่ง หากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวขึ้นไว้เป็นกฎหมายเฉพาะแล้ว สมควรที่จะกำหนดไว้เป็นกฎหมายในระดับใดนั้น เห็นว่า หากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไว้เป็นกฎหมายในระดับ “พระราชบัญญัติ” แล้ว ย่อมมีความเหมาะสมสำหรับประเทศไทย เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา เนื่องจาก บทบัญญัติต่างๆแห่งมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว จะได้มีการกำหนดทั้งสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาแก่บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้ด้วย ฉะนั้น มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวจึงสามารถส่งผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายได้ ด้วยเหตุนี้ การตรากฎหมายเพื่อกำหนดเป็นมาตรการป้องกันปัญหาดังกล่าว จึงสมควรที่จะกำหนดไว้เป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่ออนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยขึ้นมา นั้น จึงสมควรกำหนดเป็นกฎหมายเฉพาะในระดับพระราชบัญญัติ (Specific ACT) โดยให้ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ตามที่ปรากฏในตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ประเภทของกฎหมาย	กฎหมายเฉพาะ (ระดับพระราชบัญญัติ)
เนื้อหาที่ครอบคลุม	1. บทนิยาม (คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา) 2. รูปแบบ/พฤติกรรมการคุกคามทางเพศ 3. คณะกรรมการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4. มาตรการป้องกันก่อนเกิดเหตุ 5. มาตรการคุ้มครองและเยียวยา 6. สภาพบังคับทางกฎหมายประการต่างๆ (ซึ่งรวมถึง สภาพบังคับทางอาญาสำหรับผู้กระทำการ คุกคามทางเพศโดยตรง และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง)

ฉะนั้น ประเด็นที่สำคัญประการถัดไปที่ผู้เขียนจำเป็นต้องวิเคราะห์และเปรียบเทียบเป็นอย่างยิ่ง คือ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบการกำหนดบทนิยามของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ว่าสมควรกำหนดไว้ให้มีขอบเขตที่ชัดเจน และเพียงพออย่างน้อยเพียงใด ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมกับสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

5.1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดบทนิยามการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาถึงการกำหนดบทนิยามสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในบทที่ 4 ว่าด้วยมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของทั้งห้าประเทศมาแล้ว ย่อมพบว่า ในแต่ละประเทศได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้เป็นบทบัญญัติมาตราหนึ่งแยกต่างหากออกมาจากบทบัญญัติในส่วนอื่นๆอย่างชัดเจน และได้มีการกำหนดเกี่ยวกับความหมายของถ้อยคำดังกล่าวไว้ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน แต่ก็ยังคงมีความแตกต่างกันในรายละเอียดอยู่บ้าง ดังต่อไปนี้

5.1.3.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ว่า “การกระทำหรือการกระทำที่ต่อเนื่องอันไม่พึงปรารถนา ไม่พึงประสงค์ หรือไม่เหมาะสมในทางเพศ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยวาจา สายตา การสัมผัสกาย การอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ โดยอาจเกิดขึ้นมาจากการกระทำของครู อาจารย์ ผู้ฝึก หรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีอำนาจ อิทธิพล หรืออำนาจทางศีลธรรมเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง หรือเกิดขึ้นจากผู้กระทำและผู้ถูกระทำที่มีความเกี่ยวข้องหรืออยู่ในสถาบันการศึกษาหรือสถานที่ฝึกอบรมเดียวกัน รวมถึงเกิดขึ้นจากผู้ชักจูงหรือก่อให้เกิดบุคคลอื่นกระทำการดังกล่าวขึ้น หรือร่วมมือกับบุคคลอื่นในการกระทำการดังกล่าว จนทำให้หนีต นักศึกษาเกิดการยอมจำนน หรือการปฏิเสธอันส่งผลต่อการศึกษาเล่าเรียน หรือก่อให้เกิดการสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรขึ้น ทั้งนี้ ไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกสถาบันการศึกษาและสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในเวลาและนอกเวลาทำการปกติก็ได้”

5.1.3.2 สาธารณรัฐจีน

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐจีน ได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ว่า “การกระทำหรือพฤติกรรมใดอันเกิดขึ้นจากการใช้วาจาอันไม่น่ายินดี ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายในทางเพศ หรือเป็นการกระทำอันเป็นการเลือกปฏิบัติอันอาศัยเหตุแห่งเพศ อันส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือโอกาสในการศึกษาของ นิสิต นักศึกษา และให้หมายความรวมถึง พฤติกรรมที่ส่อไปในทางเพศ ซึ่งได้กระทำขึ้นเพื่อเป็นการสร้างเงื่อนไขให้หนีต นักศึกษาได้รับหรือต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากผู้อำนวยการ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือหนีต นักศึกษาด้วยกันเอง และการกระทำดังกล่าวต้องมีใช่เป็นการประทุษร้ายทางเพศหรือการข่มเหงรังแกทางเพศตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้อีกด้วย ”

5.1.3.3 สาธารณรัฐอินเดีย

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐอินเดีย ได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ว่า “การกระทำหรือการกระทำที่ต่อเนื่องไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา อากัปกิริยาท่าทาง การสัมผัสกายหรือการเสนอข้อแลกเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำอันไม่พึงประสงค์ในทางเพศ อันก่อให้เกิดการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร น่ากลัว หรือน่าจะก่อให้เกิดการข่มขู่ โดยอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของครู อาจารย์ ผู้สอน นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กระทำต่อหนีต นักศึกษา (รวมถึงนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในระหว่างกระบวนการการรับเข้าศึกษาด้วย) และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกสถาบันการศึกษาก็ตาม”

5.1.3.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องของเครือรัฐออสเตรเลีย ได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ว่า “การรุกรานทางเพศอันไม่พึงปรารถนา การร้องขออันไม่พึงปรารถนาเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศของผู้กระทำ รวมถึงการกระทำอื่นใด อันไม่พึงปรารถนาหรือส่อไปในทางเพศที่อาจเกิดขึ้นด้วยวาจา สายลักษณะอักษร หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคลากรของสถาบันการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษาผู้ใหญ่ (นิสิต นักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีบริบูรณ์) กระทำต่อนิสิต นักศึกษาภายในสถาบันการศึกษาเดียวกัน หรืออาจเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคลากรของสถาบันการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษาผู้ใหญ่ของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง กระทำต่อนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาอีกแห่งหนึ่งก็ได้ หากการกระทำที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับการเป็นบุคลากรหรือนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษานั้นๆ และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะได้เกิดขึ้นภายในหรือภายนอกสถาบันการศึกษาก็ตาม”

5.1.3.5 สหรัฐอเมริกา

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายในระดับสหพันธรัฐไม่ได้มีการกำหนดความหมายของถ้อยคำดังกล่าวไว้

แต่สำหรับกฎหมายการศึกษาของมลรัฐแคลิฟอร์เนียได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ว่า “การรุกรานทางเพศอันไม่พึงปรารถนา การร้องขอเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ ตลอดจนการกระทำอื่นใดที่ส่อไปในทางเพศ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา สายตา การสัมผัสทางกาย หรือการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ จนทำให้เกิดการยอมจำนนที่ชัดเจนหรือโดยปริยายที่ส่งผลต่อการศึกษาล่าเรียน การได้รับผลประโยชน์ การบริการ การเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษา หรือส่งผลให้เกิดการสร้างบรรยากาศที่ไม่น่าเป็นมิตรหรือน่ากลัวของนิสิต นักศึกษา โดยการกระทำเหล่านั้นอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กระทำต่อนิสิต นักศึกษาก็ได้ และไม่คำนึงว่าผู้กระทำและผู้ถูกกระทำจะเป็นเพศใด หรือเป็นบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิดก็ได้”

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามที่มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 การกำหนดขบวนการของทางแพ่งที่เกิดขึ้นตอนนิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

บทนิยาม	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา	
					ระดับสหพันธรัฐ	มลรัฐแคลิฟอร์เนีย
ลักษณะของการกระทำ	การกระทำหรือกระทำต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นด้วย การสัมพันธ์กาย วาจา สายตา หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ	การกระทำ ซึ่งเกิดขึ้นด้วยพฤติกรรม หรือวาจา ไม่ว่าจะกระทำ โดยชัดแจ้งหรือปริยาย ในทางแพ่ง	การกระทำหรือกระทำต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นด้วย การสัมพันธ์กาย วาจา สายตา ไม่ว่าจะกระทำโดยชัดแจ้ง หรือปริยายในทางแพ่ง	การกระทำอันเป็นการ รุกรานทางแพ่ง ซึ่งเกิดขึ้นด้วยการสัมพันธ์กาย วาจา สายตา หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ	ไม่ได้มีการกำหนด บทนิยามไว้	การกระทำซึ่งเกิดขึ้น ด้วยการสัมพันธ์กาย วาจา สายตา ไม่ว่าจะกระทำโดยชัดแจ้งหรือ ปริยายในทางแพ่ง
ผู้กระทำ	โดยผู้มีอำนาจ อิทธิพล เหนือกว่า หรือ ผู้มีความเกี่ยวข้องกัน รวมถึง ผู้ซึ่งถูกหรือ ก่อให้ผู้อื่นกระทำ	โดยผู้มีอำนาจ อิทธิพล เหนือกว่า หรือ นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง (ไม่รวมบุคคลภายนอก)	โดยผู้มีอำนาจ อิทธิพล เหนือกว่า หรือ นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือ บุคคลภายนอก	โดยผู้มีอำนาจ อิทธิพล เหนือกว่า หรือ นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือ บุคคลภายนอก	โดยผู้มีอำนาจ อิทธิพล เหนือกว่า หรือ นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือ บุคคลภายนอก	โดยผู้มีอำนาจ อิทธิพล เหนือกว่า หรือ นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือ บุคคลภายนอก
และผู้ถูกกระทำ	ต่อนิสิต นักศึกษา	ต่อนิสิต นักศึกษา	ต่อนิสิต นักศึกษา (รวมถึงนิสิต นักศึกษา ที่กำลังจะเข้ามาศึกษา)	ต่อนิสิต นักศึกษา		ต่อนิสิต นักศึกษา

ตารางการกำหนดพินัยของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ (ต่อ)

พินัย	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา	
					ระดับสหพันธรัฐ	มลรัฐเดลิเวียร์เนีย
พินัยการกระทำ	การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำในทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ไม่เหมาะสม หรือเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางเพศ หรือผลประโยชน์ทางเพศ ก่อให้เกิดการข่มขู่ หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตรต่อนิสิต นักศึกษา	การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา หรือก่อให้เกิดการลิดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร น่ากลัว หรือน่าระคายเคืองให้เกิดการข่มขู่	การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนา หรือก่อให้เกิดการลิดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร น่ากลัว หรือน่าระคายเคืองให้เกิดการข่มขู่	การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนา หรือก่อให้เกิดการลิดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตรต่อนิสิต นักศึกษา (ไม่คำนึงถึงเจตของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ)	ไม่ได้รับการกำหนดไว้	ไม่ได้รับการกำหนดไว้
สถานที่และเวลาเกิด	เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา รวมถึงเกิดขึ้นได้ ทั้งในและนอกเวลาทำการ	ไม่ได้รับการกำหนดไว้	เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา	เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา	ไม่ได้รับการกำหนดไว้	ไม่ได้รับการกำหนดไว้

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงบทนิยามสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของทั้งห้าประเทศข้างต้น ย่อมชี้ให้เห็นถึงสาระสำคัญของการกำหนดความหมายของถ้อยคำดังกล่าวที่สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรก การกำหนดขอบเขตของผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา พบว่า มาตรการทางกฎหมายโดยส่วนใหญ่ของแต่ละประเทศไม่ว่าจะเป็นสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าว สามารถเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง ได้แก่ บุคลากรของสถาบันการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นๆ

กลุ่มที่สอง ได้แก่ นิสิต นักศึกษาด้วยตนเอง

กลุ่มที่สาม คือ บุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา

อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนได้กำหนดไว้แต่เพียงการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้กระทำในกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สองเท่านั้น จึงไม่รวมถึงบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาที่อาจเป็นผู้กระทำการดังกล่าวต่อนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวได้

ประการที่สอง การกำหนดขอบเขตของผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศ พบว่า เมื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวมุ่งแต่จะให้ความสำคัญกับนิสิต นักศึกษาเป็นหลักเท่านั้น ฉะนั้น การกำหนดขอบเขตในส่วนนี้ของมาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศข้างต้น จึงได้กำหนดให้ผู้ถูกระทำมีแต่เพียงบุคคลที่มีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวเท่านั้น โดยไม่ได้กำหนดให้ครอบคลุมถึงบุคคลโดยทั่วไปในสังคม

อนึ่ง ยังมีข้อสังเกตที่สำคัญเพิ่มเติมอีกว่า มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดีย นอกจากจะกำหนดให้การคุ้มครองต่อนิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังได้มีการกำหนดให้การคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาครอบคลุมไปถึงบุคคลที่ยังอยู่ในระหว่างกระบวนการรับเข้ามาศึกษาต่อ ให้ได้รับการคุ้มครองด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ มาตรการทางกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนียที่ได้กำหนดขึ้นมานั้น ยังได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า นิสิต นักศึกษาที่อาจถูกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องมีแต่เฉพาะนิสิต นักศึกษาเพศหญิงและเพศชายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนิสิต นักศึกษา ซึ่งมีการแสดงออกทางเพศที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิดได้อีกด้วย ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าการกำหนดเพศของผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศไว้เช่นนั้น ย่อมสอดคล้องกับสภาพ

สังคมของปัจจุบันที่มุ่งให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคเท่าเทียมของบุคคลทุกคน ทั้งนี้ แม้ว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆ จะไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนเหมือนเช่นมาตรการทางกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนียก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่า ทุกประเทศข้างต้นไม่ได้กำหนดยกเว้นนิสิต นักศึกษาประเภทหนึ่งประเภทใดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะว่าจะไม่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ฉะนั้น หากบุคคลใดก็ตามที่มีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาใดแล้ว ย่อมต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งมาตรการทางกฎหมายทั้งสิ้น

ประการที่สาม การกำหนดขอบเขตของการกระทำที่จะถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา พบว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของทั้งห้าประเทศข้างต้น ได้มีการกำหนดลักษณะของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้ในหลายกรณี ดังนี้

กรณีแรก การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา

สำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา โดยการกล่าวถ้อยคำอันลามกหรือสองแง่สองง่ามต่อนิสิต นักศึกษานั้น ย่อมเห็นได้ว่าแต่ละประเทศได้มีการให้ความสำคัญกับลักษณะของการกระทำดังกล่าวไว้เป็นอย่างมาก เนื่องจาก เป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่สามารถพบเห็นได้อยู่เป็นประจำ และในขณะเดียวกันก็เป็นการกระทำที่สามารถเกิดขึ้นได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้ มาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศจึงได้กำหนดลักษณะของการคุกคามทางเพศที่อาจขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาให้ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดจากการที่อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องได้ใช้ถ้อยคำวาจาในการกระทำดังกล่าว

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทาง

สำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทางนั้น เป็นพฤติกรรมที่ผู้กระทำได้แสดงออกซึ่งการกระทำที่ไม่เหมาะสมในทางเพศประการอื่นๆ นอกเหนือจากการกล่าวถ้อยคำวาจาตามกรณีแรก และการคุกคามทางเพศในลักษณะนี้ได้กำหนดให้รวมถึงกรณีที่ผู้กระทำได้ใช้สายตาจ้องมองเรือนร่างของนิสิต นักศึกษาไปในทางลามก หรืออย่างสำรวจตรวจตราอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย ตลอดจนมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดลักษณะของการกระทำเช่นนั้นไว้อย่างชัดเจน ยกเว้นในบางประเทศ เช่น สาธารณรัฐจีน และเครือรัฐออสเตรเลียไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงว่าการคุกคามทางเพศดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นด้วยการใช้สายตาด้วย

ฉะนั้น หากปรากฏว่ามีการกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระทำการในลักษณะดังกล่าวต่อนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาใดของทั้งสองประเทศข้างต้น ย่อมอาจเกิดช่องว่างของมาตรการทางกฎหมาย ตลอดจนอาจทำให้นิสิต นักศึกษาที่ถูกกระทำการดังกล่าวไม่ได้รับการปกป้องและคุ้มครองจากมาตรการทางกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

กรณีที่สาม การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย

สำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของนิสิต นักศึกษานั้น ถือเป็นพฤติกรรมที่สามารถเกิดขึ้นได้อยู่เป็นประจำเช่นเดียวกันกับการใช้วาจาในกรณีแรก ฉะนั้น มาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศข้างต้น จึงได้กำหนดให้การกระทำในลักษณะนี้เป็นพฤติกรรมรูปแบบหนึ่งของการคุกคามทางเพศเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนได้มีการกำหนดเพิ่มเติมไว้ในบทนิยามอีกด้วยการคุกคามทางเพศดังกล่าว ต้องไม่ใช่เป็นการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายเป็นการประทุษร้ายทางเพศหรือการข่มขืนทางเพศตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้อีกด้วย ซึ่งแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายของประเทศเหล่านั้นได้กำหนดไว้แต่เพียงว่าการคุกคามทางเพศให้รวมถึงการสัมผัสทางกายด้วยเท่านั้น ซึ่งการสัมผัสดังกล่าวอาจมีได้ตั้งแต่ในระดับที่ก่อให้เกิดความเสียหายในระดับเบาจนกระทั่งอาจถึงขนาดที่ก่อให้เกิดความเสียหายในระดับรุนแรงด้วยก็ได้

กรณีที่สี่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ

สำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ ถือเป็นพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นในสถาบันการศึกษาจากการกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีอำนาจให้คุณหรือโทษแก่นิสิต นักศึกษาอยู่อย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญคือ พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของผู้กระทำไปในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และในขณะเดียวกันการกระทำดังกล่าวยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อด้านการเรียนของนิสิต นักศึกษาเป็นอย่างมากอีกด้วย

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศได้มีการกำหนดลักษณะของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศในกรณีดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่เกิดการตีความหรือข้อสงสัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ หากผู้กระทำเพียงแต่เสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อตอบสนองแทนแก่นิสิต นักศึกษาที่จำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศตามที่กำหนดไว้ โดยที่นิสิต นักศึกษา ยังไม่ได้ตกลงยินยอมที่จะกระทำการดังกล่าวแต่อย่างใด

กรณีที่ทำ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับการคุกคามทางเพศในกรณีสุดท้ายนี้ เป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่ออนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการกระทำการคุกคามทางเพศ โดยผู้กระทำอาชญากรรมความเจริญก้าวหน้าของอุปกรณ์การสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ต หรือสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน สำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศ ฉะนั้น มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เครือรัฐออสเตรเลีย และมลรัฐแคลิฟอร์เนียจึงได้มีการกำหนดถึงลักษณะของการกระทำดังกล่าวขึ้นไว้ด้วย ซึ่งแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐอินเดีย และสาธารณรัฐจีนไม่ได้มีการกำหนดให้รวมถึงการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในกรณีนี้ไว้ด้วย

อนึ่ง จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดลักษณะของการกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศของทั้งห้าประเทศ จะเห็นได้อีกว่าบทนิยามของประเทศโดยส่วนใหญ่ จะได้กำหนดไว้ในลักษณะทำนองเดียวกันว่า “การคุกคามทางเพศเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมใด” ซึ่งแสดงนัยที่สำคัญว่า หากมีการแสดงพฤติกรรมใดอันเป็นการคุกคามทางเพศในทางหนึ่งทางใด ข้างต้นขึ้นมาแล้ว การกระทำเหล่านั้นแม้จะได้กระทำไปเพียงครั้งเดียว ก็สามารถเป็นการคุกคามทางเพศต่ออนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้เช่นเดียวกัน โดยที่การกระทำดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Series) ยกเว้นมาตรการทางกฎหมายของบางประเทศ เช่น มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินเดีย ได้กำหนดให้ครอบคลุมและชัดเจนไปถึงการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไว้ด้วย

ประการที่สี่ การกำหนดพฤติการณ์ประกอบการกระทำที่เกิดขึ้นต่ออนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษานั้น เป็นการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่างๆของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวว่าการกระทำนั้นนอกจากจะสามารถเกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา การแสดงออกกับปฏิกิริยาท่าทาง การสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย การเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องทางเพศ ตลอดจนการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการกระทำการดังกล่าวแล้ว ยังจะต้องเป็นการกระทำในทางเพศอีกด้วย ซึ่งมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้นก็ได้มีการกำหนดพฤติการณ์ประกอบการกระทำในส่วนนี้ไว้อย่างชัดเจน และมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ พฤติกรรมดังกล่าวเหล่านั้นต้องเป็นการกระทำในทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ไม่พึงเหมาะสม หรือไม่น่ายินดี

ประการที่ห้า การกำหนดขอบเขตของบริเวณหรือสถานที่เกิดการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา พบว่า สถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้น จะเห็นได้ว่า มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินเดีย และเครือรัฐออสเตรเลียที่ได้กำหนดว่าการคุกคามทางเพศดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกบริเวณสถาบันการศึกษาเท่านั้น ตรงกันข้ามกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆ ได้แก่ สาธารณรัฐจีน และสหรัฐอเมริกา ตลอดจนมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ไม่ได้มีการกำหนดถึงเรื่องดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน

ประการที่หก การกำหนดขอบเขตของช่วงระยะเวลาในการเกิดการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา พบว่า ช่วงระยะเวลาที่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือแม้แต่บุคคลภายนอกได้กระทำการลงมือคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ไม่ได้มีแต่เฉพาะช่วงเวลาทำการปกติของสถาบันการศึกษาเท่านั้น ดังเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน มากกว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆ ชำงต้น

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงบทนิยามของทั้งห้าประเทศข้างต้นมาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า เพื่อให้การกำหนดบทนิยามเป็นไปได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศไทยในการศึกษา และนำมากำหนดเป็นแนวทางในการกำหนดบทนิยามเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างชัดเจนและรอบด้าน จึงสมควรพิจารณาถึงบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ได้มีการกำหนดเพิ่มเติมไว้ด้วย เนื่องจากมีข้อสังเกตบางประการที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการกำหนดไว้แตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆ ดังนี้

ประการแรก การกำหนดบทนิยามของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้มีการกำหนดถึงลักษณะของการกระทำการดังกล่าวในบางประการไว้ว่าต้องเป็นการกระทำซ้ำ (Repeated) กล่าวคือ ต้องเป็นการกระทำการดังกล่าวต่อผู้ถูกระทำรายเดิม โดยผู้กระทำรายเดิมเช่นเดียวกันอย่างน้อยเป็นจำนวน 2 ครั้ง หรือเป็นการกระทำการต่อผู้ถูกระทำรายเดิม โดยผู้กระทำหลายคน ซึ่งเกิดจากการร่วมมือกันหรือเกิดจากการยุยงของผู้กระทำคนอื่นๆ แม้ผู้กระทำเหล่านั้นจะไม่ได้กระทำการดังกล่าวในลักษณะกระทำซ้ำด้วยก็ตาม

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำการคุกคามทางเพศ ซึ่งผู้กระทำ จำเป็นต้องกระทำการดังกล่าวซ้ำต่อผู้ถูกระทำรายเดิมด้วยนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการใช้ถ้อยคำวาจาหรือการแสดงพฤติกรรมอื่นใด เช่น การแสดงอากัปกิริยาท่าทาง นอกเหนือจากการเสนอผลประโยชน์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับความต้องการในทางเพศ เป็นต้น กล่าวคือหากผู้กระทำได้แสดงพฤติกรรมการคุกคามทางเพศด้วยวาจาหรือพฤติกรรมอื่นใดในทางเพศ ต่อผู้ถูกระทำเพียงครั้งเดียวเท่านั้น การกระทำความดังกล่าวยังถือไม่ได้ว่าเป็นการคุกคามทางเพศ เนื่องจากยังไม่ได้มีการกระทำซ้ำต่อผู้ถูกระทำแต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้ จึงมีข้อสังเกตที่สำคัญว่า บทนิยามของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้กำหนดลักษณะของการกระทำการคุกคามทางเพศในส่วนนี้ไว้แตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้น ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดถึงลักษณะของการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจาหรือลักษณะอื่นใดว่าต้องเป็นการกระทำซ้ำด้วย

ส่วนการแสดงพฤติกรรมการคุกคามทางเพศด้วยการเสนอผลประโยชน์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับความต้องการในทางเพศนั้น ถือเป็น การคุกคามทางเพศประเภทเดียวที่ สาธารณรัฐฝรั่งเศสกำหนดไว้ว่า แม้ผู้กระทำจะได้กระทำการดังกล่าวต่อผู้ถูกระทำเพียงครั้งเดียว เท่านั้นก็ตาม การกระทำความดังกล่าวก็ให้ถือได้ว่าเป็นการคุกคามทางเพศแล้ว ซึ่งเป็นการกำหนดที่ สอดคล้องและคล้ายคลึงกับมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้น แต่มีข้อสังเกตที่สำคัญ คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนอีกด้วยว่า การแสดงพฤติกรรมการคุกคามทาง เพศในกรณีนี้ อาจเป็นการกระทำไปเพื่อประโยชน์ในทางเพศของผู้กระทำหรือบุคคลที่สามก็ได้ ฉะนั้น การเสนอผลประโยชน์ดังกล่าว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการทาง เพศของผู้กระทำแต่เพียงอย่างเดียวก็ได้

ประการที่สอง พฤติการณ์ประกอบารกระทำของการคุกคามทางเพศ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ว่าต้องเป็นการกระทำในทางเพศที่ไม่เหมาะสม ไม่น่ายินดี ไม่น่าพึงปรารถนา หรือเป็นการก่อให้เกิดการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกระทำแล้ว การกระทำดังกล่าวของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ยังได้มีการกำหนดให้รวมถึงกรณีที่ผู้กระทำได้กระทำการอันหนึ่งอันใดขึ้นในลักษณะที่เป็นการเหยียดทางเพศหรือกีดกันทางเพศอีกด้วย (Sexism) กล่าวคือ ผู้กระทำอาจใช้วาจาหรือแสดงอากัปกิริยาใดต่อผู้ถูกระทำในลักษณะที่เป็นการเหยียดทางเพศได้ เช่น กรณีผู้ชายกล่าววาจาอันมีลักษณะเป็นการเหยียดเพศต่อหญิงผู้ถูกระทำว่าเพศหญิงนั้นเป็นเพศที่ต่ำกว่าหรือด้อยกว่าเพศชาย อันเป็นการเหยียดเพศแบบก้าวร้าว

ดังนั้น การกำหนดนิยามของสาธารณรัฐฝรั่งเศสจึงได้ตระหนักและให้ความสำคัญแก่การกระทำในลักษณะดังกล่าวให้รวมอยู่ในการกระทำที่จะกลายเป็นการคุกคามทางเพศต่อผู้ถูกระทำไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ เมื่อได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบบทบาทนิยามของประเทศต่างๆ ข้างต้นมาแล้ว หากจะมีการกำหนดบทบาทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมต้องพิจารณาให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยต่อไปด้วย ดังนี้

5.1.4 การพิจารณากำหนดบทบาทนิยามสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการกำหนดบทบาทนิยามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ย่อมเห็นได้ว่าพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นสามารถปรากฏให้เห็นได้ในหลายประเภท ทั้งนี้ แม้ว่าจะไม่มีหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาใดได้ดำเนินการจัดเก็บ หรือรวบรวมสถิติของการกระทำดังกล่าวขึ้นไว้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ก็สามารถพบเห็นได้จากการนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นิสิต นักศึกษามักตกเป็นเหยื่อจากการกระทำของผู้ปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาได้มีการเสนอผลประโยชน์ทางการศึกษาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองความต้องการทางเพศ เช่น ผลการเรียน ผลคะแนนทุนการศึกษา ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือเพื่อเป็นการปกปิดความลับหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของนิสิต นักศึกษา เป็นต้น

ดังนั้น บทนิยามสำหรับการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดให้ผู้กระทำการดังกล่าวประกอบไปด้วยอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลเกินกว่านิสิต นักศึกษารวมอยู่ด้วย อันสอดคล้องกับการกำหนดผู้กระทำการคุกคามทางเพศตามมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้นที่ได้มีการกำหนดผู้กระทำในส่วนนี้ไว้

ส่วนสถานะของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นๆ ย่อมเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศไม่ได้กำหนดรายละเอียดในส่วนนี้ไว้แต่อย่างใด ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่ามาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศต่างมุ่งหมายให้นำเอามาตรการทางกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปบังคับใช้กับผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาทุกคน โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าบุคคลนั้นจะมีสถานะเช่นใดเป็นสำคัญ

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาถึงสถานะของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันการศึกษาต่างๆ ในบทที่ 3 ก็จะได้เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาซึ่งสังกัดอยู่ในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ก็ได้มีการกำหนดสถานะของอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาไว้หลายสถานะเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสถาบันการศึกษา ฉะนั้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานะของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงสมควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศ

ที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ปฏิบัติงานในทุกสถานะ และที่สำคัญ คือ ต้องมีการกำหนดสถานะดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานไว้ในบทนิยามของมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตของสภาพบังคับทางกฎหมายว่าการคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ปฏิบัติงานในทุกสถานะได้อย่างชัดเจน และไม่จำเป็นต้องอาศัยการตีความให้เกิดข้อสงสัยในทางปฏิบัติแก่สถาบันการศึกษาต่างๆตามมาภายหลัง

ส่วนการกำหนดขอบเขตของผู้กระทำการคุกคามทางเพศ นอกเหนือจากอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งอื่นๆ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาแล้ว ยังพบว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา อาทิ กิริยาท่าทาง การสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย ตลอดจนการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศกระทำต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ก็ไม่ได้มีเพียงการกระทำที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวว่านิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเดียวกันก็สามารถเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศได้ เช่น เหตุการณ์การรับนิสิต นักศึกษารุ่นน้องใหม่ถูกระทำการคุกคามทางเพศจากนิสิต นักศึกษารุ่นพี่ เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านี้ พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่มักปรากฏขึ้นอยู่เป็นประจำ และนำมาซึ่งความเสียหายต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวได้อีกด้วย คือ เหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากบุคคลอื่นๆ ซึ่งแม้จะไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ตาม แต่อาจเข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาในทางใดทางหนึ่งก็ได้ จึงอาศัยโอกาสดังกล่าวกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว จนเกิดเป็นข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลเหล่านั้น เช่น วิทยาการรับเชิญ อาจารย์พิเศษ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการกำหนดขอบเขตของผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของไทยไม่ได้มีแต่เฉพาะผู้ปฏิบัติงาน และนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงบุคคลอื่นๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้อีกด้วย ฉะนั้นเมื่อพิจารณาถึงบริบทของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว จึงเห็นสมควรว่าการกำหนดบทนิยามในส่วนผู้กระทำการคุกคามทางเพศนี้ สมควรกำหนดไว้ให้ครอบคลุมถึงผู้กระทำทั้งสามประเภท ได้แก่ อาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ดังจะเห็นได้จากการกำหนดบทนิยามของมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และมลรัฐแคลิฟอร์เนียที่ได้มีการกำหนดประเภทของผู้กระทำการคุกคามทางเพศไว้ได้อย่างเหมาะสมสำหรับประเทศไทย มากกว่ามาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนที่ไม่ได้กำหนดให้ครอบคลุมถึงบุคคลภายนอกที่อาจเข้ามาเกี่ยวข้องให้เป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้ด้วย

อนึ่ง เพื่อให้การกำหนดบทนิยามสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ครอบคลุมถึงผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆของสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้อย่างครบถ้วนและรอบด้านอย่างสมบูรณ์ จึงสมควรที่จะกำหนดให้บุคคลดังกล่าวหมายความรวมถึง นายกสภาสถาบันการศึกษา กรรมการสภาสถาบันการศึกษา และผู้บริหารสถาบันการศึกษาด้วย เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นอาจไม่จำเป็นต้องมีสถานะเป็นอาจารย์หรือบุคลากรของสถาบันการศึกษาดังกล่าวเท่านั้น

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรกำหนดถ้อยคำขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อใช้อธิบายถึงประเภทของผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกี่ยวข้อง คือ คำว่า “สมาชิกภายในของสถาบันการศึกษา” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอก และคำว่า “ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในตำแหน่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสถาบันการศึกษาและให้หมายความรวมถึง นายกสภาสถาบันการศึกษา กรรมการสภาสถาบันการศึกษา และผู้บริหารสถาบันการศึกษาด้วย

สำหรับการกำหนดบทนิยามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ย่อมเห็นได้ว่า การกำหนดบทนิยามในส่วนนี้ย่อมเป็นไปตามการกำหนดมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้นเช่นเดียวกัน เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายที่จะกำหนดขึ้นมาเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยต่างก็มีเจตนารมณ์มุ่งหมายให้เกิดการคุ้มครองแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน

ฉะนั้น หากผู้ถูกกระทำมีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาใดแล้ว ย่อมต้องได้รับการป้องกันมิให้ตนต้องประสบกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และในขณะเดียวกัน หากมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษารายใดแล้ว บุคคลเหล่านั้นก็ย่อมที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือและเยียวยา ตลอดจนได้รับการคุ้มครองจากสถาบันการศึกษาด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องคำนึงว่านิสิต นักศึกษาเหล่านั้นจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือบุคคลที่มีการแสดงออกทางเพศไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิดก็ตาม และที่สำคัญ คือ การกำหนดนิยามในส่วนของผู้ถูกกระทำการคุกคามทางเพศของประเทศไทย ก็สมควรที่จะระบุถึงเพศของผู้ถูกกระทำไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนียที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน อันเป็นการยืนยันให้เห็นถึงความเสมอภาคทางเพศของนิสิต นักศึกษาทุกคนในสถาบันการศึกษาดังกล่าว

ยิ่งไปกว่านี้ เพื่อให้ประเทศไทยได้ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหลักการระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ หลักการยกยอการที่ว่าด้วยการใช้กฎหมาย สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ เป็นต้น ดังจะเห็นได้จาก มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทยบางฉบับ คือ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมทางเพศ พ.ศ. 2558 ก็ได้มีการกำหนดบทนิยามของการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศที่ครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองบุคคลที่มีการแสดงออกทางเพศไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิด ไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ หากผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา มีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาใดแล้ว และไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศใดก็ตาม ก็ย่อมได้รับการคุ้มครอง จากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่จะกำหนดขึ้นมา แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีข้อพิจารณาที่ จำต้องคำนึงอีกประการหนึ่งว่า มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวสมควรกำหนดให้การคุ้มครองไปถึง บุคคลที่กำลังอยู่ในระหว่างการสมัครเข้ามาเพื่อศึกษาต่อในสถาบันการศึกษานั้นๆ ด้วยหรือไม่ เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียได้มีการกำหนดไว้ให้คุ้มครองถึงบุคคลเหล่านั้น ด้วย ซึ่งแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้

ผู้เขียน เห็นว่า การกำหนดขอบเขตของผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศดังกล่าวให้ ครอบคลุมไปถึงบุคคลที่กำลังอยู่ในระหว่างการสมัครเข้ามาเพื่อศึกษาต่อ นั้น แม้จะเป็นการปกป้อง และแก้ไขเยียวยาความเสียหายแก่บุคคลเหล่านั้นที่อาจประสบกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่ จะเกิดขึ้นได้ก็ตาม แต่เมื่อบุคคลเหล่านั้นยังไม่ได้มีสถานะที่แน่นอนว่าจะจะเป็นนิสิต นักศึกษาของ สถาบันการศึกษาดังกล่าวในอนาคตด้วยหรือไม่ จึงเป็นการกำหนดถึงตัวผู้ถูกระทำในลักษณะที่กว้าง เกินจำเป็น และเป็นการสร้างภาระให้แก่สถาบันการศึกษาที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบถึงพฤติกรรมการ คุกคามทางเพศของสมาชิกภายในของสถาบันการศึกษาว่ามีการกระทำการอันเป็นการคุกคามทาง เพศดังกล่าวต่อบุคคลเหล่านั้นขึ้นจริงด้วยหรือไม่

ดังนั้น การกำหนดผู้ถูกระทำให้ครอบคลุมถึงบุคคลประเภทนี้ เหมือนดังเช่น มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดีย จึงไม่เหมาะสมกับการนำมากำหนดไว้ในมาตรการทาง กฎหมายของประเทศไทย เว้นแต่กรณีที่บุคคลเหล่านั้นได้มีการยืนยันสถานะของการเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวแล้ว แม้จะยังไม่ได้เริ่มเข้ามาศึกษาเล่าเรียนใน สถาบันการศึกษาดังกล่าว ไม่ว่าจะเพราะสาเหตุใดก็ตาม เช่น อยู่ในระหว่างปิดภาคการศึกษา หรืออยู่ระหว่างการพักรักษาร่างกาย เนื่องจากเจ็บป่วย ณ โรงพยาบาล เป็นต้น และในระหว่างช่วง ระยะเวลาดังกล่าว บุคคลเหล่านั้นได้ถูกระทำการคุกคามทางเพศจากการกระทำของสมาชิกภายใน สถาบันการศึกษาดังกล่าว หรือมีความเสี่ยงที่อาจจะตกเป็นเหยื่อของผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศใน อนาคตอันใกล้แล้ว กรณีเช่นนี้ ผู้เขียน เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยก็สมควร กำหนดให้การป้องกันและแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลเหล่านั้นไว้ด้วย เนื่องจาก บุคคลเหล่านั้นมีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวแล้ว

สำหรับการกำหนดลักษณะของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ย่อมเห็นได้ว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว ของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาของไทย ซึ่งมีปรากฏให้เห็นเป็นข่าวอยู่เป็นประจำในสังคม คือ กรณีอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษามักเสนอเงื่อนไขให้กับนิสิต นักศึกษาต้องจ่ายอมตบสนอง ความต้องการทางเพศ เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการศึกษา เช่น ผลการเรียน ผลคะแนน เป็นต้น และหากนิสิต นักศึกษารายใดปฏิเสธต่อการกระทำดังกล่าวแล้ว ก็อาจถูกข่มขู่หรือ ถูกโต้ตอบให้ต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน หรือการได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษาอย่าง ใดอย่างหนึ่งที่พึงจะได้รับ เช่น การถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นกับนิสิต นักศึกษารายอื่น หรืออาจถูกกลั่นแกล้ง ให้ได้รับผลการเรียนในระดับที่ต่ำกว่าความเป็นจริงก็ได้ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขเยียวยาพฤติกรรมดังกล่าวที่มักจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่อาจารย์หรือบุคลากรทาง การศึกษาว่าไม่สมควรที่จะอาศัยโอกาสในตำแหน่งหน้าที่ของตนกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อจริยธรรมอันดีที่ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวสมควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิต นักศึกษาไว้ในบทรนิยามของประเทศไทยอย่างชัดเจนด้วย เหมือนดังเช่นการกำหนดบทรนิยามของ มาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้น ซึ่งได้กำหนดให้การเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับ ความต้องการทางเพศเป็นการกระทำที่คุกคามทางเพศ

ส่วนลักษณะของการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา นั้น ย่อมเห็นได้ว่าเป็น พฤติกรรมที่สามารถเกิดขึ้นได้โดยง่าย และไม่จำกัดว่าผู้กระทำการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้จะเป็น บุคคลใด ฉะนั้น สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็สามารถอาศัยถ้อยคำ หรือคำพูดของตนเป็นเครื่องมือในการกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นได้ และที่สำคัญ คือ พฤติกรรมใน รูปแบบนี้มักเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีปรากฏขึ้น เช่น กรณีนิสิต นักศึกษาถูกวิพากษ์วิจารณ์รูปร่างไปในทางลามกจากเพื่อนนิสิต นักศึกษาในชั้นเรียน หรือกรณีนิสิต นักศึกษาถูกบุคลากรทางการศึกษาใช้คำพูดในทางลามกหรือ ส่องแง่ส่องง่าม เป็นต้น

ส่วนลักษณะของการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทางนั้น ย่อม เห็นได้ว่า เป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในรูปแบบเดียวกันกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา กล่าวคือ ไม่จำกัดว่าผู้กระทำการคุกคามทางเพศจะเป็นบุคคลใดในสถาบันการศึกษา โดยผู้กระทำ อาจกระทำการดังกล่าวกับตัวเอง โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกระทำเลย ก็ได้ เช่น กรณีนิสิต นักศึกษาชายได้กระทำการสำเร็จความใคร่ต่อหน้านิสิต นักศึกษาหญิงในขณะที่ ทั้งสองฝ่ายอยู่ในห้องน้ำของสถาบันการศึกษาตามลำพัง หรือกรณีที่อาจารย์หรือบุคลากรทาง

การศึกษาได้ใช้สายตาจ้องมองเรือนร่างหรือหน้าอกของนิสิต นักศึกษาหญิงไปในทางลามก หรือกรณี นิสิต นักศึกษาแสดงภาพลามกหรือวัตถุลามกให้แก่เพื่อนนิสิต นักศึกษารายอื่น เป็นต้น

ฉะนั้น เพื่อให้สามารถกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของประเทศไทย จึงสมควรกำหนดให้การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วยวาจาและด้วยการแสดงอากัปกิริยาทำทางเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศไว้ในบทนิยามเหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้นด้วย และที่สำคัญ คือ การกำหนดให้พฤติกรรมทั้งสองรูปแบบนี้เป็นการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจน ย่อมจะทำให้เกิดความสอดคล้องและสัมพันธ์กับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน อีกด้วย คือ กฎ ก.พ. ว่าด้วย การกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 โดยออกตามความในมาตรา 83 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2541 ซึ่งได้ให้ความสำคัญและตระหนักว่าพฤติกรรมการแสดงออกดังกล่าว แม้จะเกิดขึ้นจากกรณีที่ผู้กระทำได้ใช้วาจาหรือแสดงอากัปกิริยาทำทาง ซึ่งรวมถึงการใช้สายตาไปในทางลามกหรือในทางเพศด้วยก็ตาม การกระทำเหล่านั้นก็ให้ถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศต่อบุคคลอื่นแล้ว

ส่วนลักษณะของการกระทำความดังกล่าที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายนั้น ย่อมเห็นได้ว่าเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ และสามารถพบเห็นถึงเหตุการณ์ดังกล่าวได้โดยง่ายในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย เช่น กรณีนิสิต นักศึกษาถูกกอด จูบ ลูบ คลำ เนื้อตัวร่างกาย หรือหน้าอก รวมถึงอวัยวะเพศ จากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ การกระทำนั้นอาจจะกระทำผ่านเครื่องแต่งกาย โดยที่ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องสัมผัสเนื้อตัวของผู้ถูกระทำโดยตรงเสมอไปก็ได้ และที่สำคัญ คือ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในรูปแบบดังกล่าวต่อนิสิต นักศึกษาอาจเกิดขึ้นในระดับที่ร้ายแรง จนบุคคลทั่วไปในสังคมไม่อาจยอมรับได้เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวของประเทศไทย เช่น กรณีอาจารย์กระทำการข่มขืนกระทำชำเราต่อนิสิต นักศึกษาของตนในสถาบันการศึกษาดังกล่าว เป็นต้น

ฉะนั้น จากกรณีดังกล่าวข้างต้น หากมีการจำแนกถึงลักษณะของการกระทำความดังกล่าที่เกิดขึ้น ย่อมเห็นได้ว่าแท้จริงแล้ว การสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกระทำ โดยที่การกระทำนั้นไม่ถึงขนาดเป็นการข่มขืนกระทำชำเรา ย่อมเป็นการกระทำอนาจาร ตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่เคยได้วางแนวทางในการกำหนดขอบเขตของการกระทำอนาจารขึ้นมา และหากการกระทำดังกล่าวถึงขั้นรุนแรง จนเกิดเป็นการร่วมประเวณี โดยไม่สมัครใจยินยอมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้ว การกระทำนั้นย่อมเป็นการข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งมีการกำหนดบทนิยามไว้เป็นการเฉพาะในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยแล้ว

ด้วยเหตุนี้ จึงมีข้อพิจารณาที่สำคัญสำหรับการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ซึ่งจะมีการกำหนดไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยว่าสมควรที่จะกำหนดให้รวมถึงการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายหรือไม่ เห็นว่า แม้การกระทำดังกล่าวที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้น จะสามารถปรับเข้ากับความหมายตามขอบเขตของการกระทำอนาจารและการข่มขืนกระทำชำเราได้อยู่แล้วก็ตาม แต่วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าว ไม่ได้มุ่งหมายที่จะกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญา อันเป็นการกำหนดสภาพบังคับแก่ผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาอย่างเดียวกันนั้น แต่ยังคงมุ่งหมายที่จะกำหนดมาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครอง และแก้ไขเยียวยา ตลอดจนคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้นไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย

ฉะนั้น หากการกำหนดบทนิยามการคุกคามทางเพศของประเทศไทยในมาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดให้รวมถึงการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายด้วยแล้ว ก็อาจทำให้มาตรการทางกฎหมายประการต่างๆที่จะกำหนดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะข้างต้นไม่สามารถครอบคลุมถึงการกระทำดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้ จนเป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษา ซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำในลักษณะนี้ไม่ได้รับการป้องกันและแก้ไขเยียวยาเลย ทั้งที่ จะเห็นได้ว่าการกระทำในรูปแบบนี้มีความรุนแรงและสามารถส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำได้มากกว่าการคุกคามทางเพศในบางประเภทที่อาจเกิดขึ้นด้วยวาจา หรือการแสดงอาการกิริยาท่าทางอีกด้วย

ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอยกตัวอย่างประกอบการพิจารณาถึงเหตุการณ์ดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา เช่น กรณีมีการข่มขืนกระทำชำเราหรืออนาจารเกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวจากการกระทำของอาจารย์ และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสร่างกายรวมอยู่ในบทนิยามของการคุกคามทางเพศด้วย ก็ย่อมจะทำให้สถาบันการศึกษาและบุคคลอื่นๆซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าวไม่ได้กระทำการใดเพื่อเป็นการป้องกันการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในรูปแบบนี้ และในขณะเดียวกัน สถาบันการศึกษาต่างๆก็จะได้ไม่ได้กำหนดมาตรการใดขึ้นมาเพื่อคุ้มครองและแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกัน จนเป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวยังคงได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นอยู่เป็นนิจ

ยิ่งไปกว่านี้ หากไม่ได้มีการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศให้ครอบคลุมไปถึงการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายด้วยแล้ว ก็อาจทำให้เกิดข้อสงสัยได้ว่าแท้จริงแล้ว การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวก็เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งในทางเพศ และเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการกระทำที่สามารถเกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกกระทำได้เป็นอย่างมากอีกด้วย ดังจะเห็นได้การระบุถึงลักษณะของการกระทำดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะโดยละเอียดในประมวลกฎหมายอาญาสำหรับการกระทำอนาจารหรือการข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งแม้การกระทำทั้งสองจะต้องมีการสัมผัสเนื้อตัว

ร่างกายของผู้ถูกระทำด้วยก็ตาม แต่ระดับของความรุนแรงและผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น มีความแตกต่างกัน จึงส่งผลทำให้การกระทำในแต่ละประเภทมีการกำหนดระวางโทษทางอาญาไว้ไม่เท่ากันอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นสมควรว่า การกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศ จำเป็นต้องกำหนดให้รวมถึงการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายไว้ด้วย เหมือนดังเช่นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้นที่ได้มีการกำหนดบทนิยามของการกระทำในส่วนนี้ไว้

ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ส่วนการกำหนดความผิดทางอาญาฐานกระทำการคุกคามทางเพศ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ดังกล่าวนั้น ย่อมต้องพิจารณาเป็นอีกประเด็นหนึ่งแยกต่างหาก เนื่องจากหากกำหนดให้การคุกคามทางเพศซึ่งรวมถึงการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายเป็นองค์ประกอบในส่วนของการกระทำความผิดฐาน ดังกล่าวด้วยแล้ว ย่อมทำให้ความผิดฐานดังกล่าวเกิดความซ้ำซ้อนในส่วนของคุณลักษณะของการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายกับความผิดฐานกระทำอนาจารและความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราที่ครอบคลุมถึงการกระทำซึ่งต้องมีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกระทำไว้อยู่แล้ว ฉะนั้น สำหรับประเด็นนี้ ผู้เขียนจึงจะได้วิเคราะห์ไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศในลำดับต่อไป

ส่วนลักษณะของการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำการดังกล่าวนี้ ย่อมเห็นได้ว่า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน สามารถเกิดขึ้นจากการอาศัยเทคโนโลยี ตลอดจนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้กระทำการดังกล่าวได้อีกด้วย เช่น กรณีนิสิต นักศึกษาชายใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือคอมพิวเตอร์ส่งข้อความและภาพถ่ายอันลามกไปยังนิสิต นักศึกษาหญิงอยู่เป็นประจำ หรือกรณีอาจารย์ใช้โทรศัพท์ติดต่อไปยังนิสิต นักศึกษาหญิง เพื่อชวนพูดคุยเรื่องในทางเพศ เป็นต้น

ฉะนั้น การกำหนดบทนิยามของการกระทำดังกล่าวของประเทศไทย จึงสมควรกำหนดให้ครอบคลุมไปถึงการกระทำในส่วนนี้เพิ่มเติมไว้ด้วย ดังจะเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และเครือรัฐออสเตรเลียก็ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกำหนดให้สอดคล้องและเท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันของปัญหาดังกล่าวอีกด้วย

สำหรับการกำหนดพฤติการณ์ประกอบการกระทำที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษานั้น เห็นว่า การกำหนดพฤติการณ์ประกอบการกระทำดังกล่าวไว้ในบทนิยามของประเทศไทย ย่อมมีความเหมาะสม เนื่องจาก หากไม่ได้มีการกำหนดรายละเอียดในส่วนนี้ไว้เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศด้วยแล้ว ก็ย่อมจะทำให้การกระทำดังกล่าวไม่สามารถเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศได้ แต่อาจเป็นเพียงการกระทำการคุกคามกรณีทั่วไป ซึ่งผู้กระทำมีแต่เพียงเจตนาก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ โดยที่ไม่ได้มีความมุ่งหมายที่จะกระทำไปเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศแต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะเกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา การแสดงอากัปกริยาท่าทาง การสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย การอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการเสนอเงื่อนไขเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการศึกษาต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว จึงต้องเป็นการกระทำในทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ไม่เหมาะสมหรือไม่น่ายินดี รวมไปถึงอาจเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตร การข่มขู่ การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการศึกษาเล่าเรียน หรือเป็นการสร้างเงื่อนไขเพื่อที่จะได้รับหรือต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนด้วยเช่นเดียวกัน

สำหรับการกำหนดขอบเขตของบริเวณหรือสถานที่เกิดการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่า ปัญหาดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในบริเวณของสถาบันการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เช่น ห้องน้ำ ห้องพักอาจารย์ หรือห้องเรียน เป็นต้น แต่ปัญหาดังกล่าวยังสามารถปรากฏให้บุคคลโดยทั่วไปในสังคมทราบกันได้อีกว่า การกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น สามารถเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานอกบริเวณของสถาบันการศึกษาดังกล่าวได้อีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวกรณีอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาหลอกลวงนิสิต นักศึกษาให้ไปพบ เพื่อเจรจาเกี่ยวกับผลการเรียนของนิสิต นักศึกษารายหนึ่งที่โรงแรม หรือกรณีนิสิต นักศึกษาชายรุ่นพี่ชักชวนนิสิต นักศึกษาหญิงรุ่นน้องไปที่หอพัก และได้กระทำการคุกคามทางเพศขึ้น เป็นต้น

ดังนั้น หากจะมีการกำหนดบทนิยามในส่วนหนึ่งของบริเวณหรือสถานที่ ซึ่งสามารถเกิดการกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวขึ้นไว้ในบทนิยามของการคุกคามทางเพศ จึงสมควรกำหนดให้ครอบคลุมทั้งบริเวณภายในและบริเวณภายนอกของสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของประเทศไทยเกี่ยวกับพฤติกรรมคุกคามทางเพศต่างๆ ที่มักจะมีแนวโน้มที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่

ด้วยเหตุนี้ แม้มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยจะได้ใช้ชื่อของมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวว่า “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา” ก็ตาม แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวก็ไม่ได้มีเจตนารมณ์มุ่งหมายให้จำกัดไว้แต่เฉพาะกรณีนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในบริเวณหรือสถานที่ของสถาบันการศึกษาดังกล่าวแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น อันสอดคล้องกับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินเดีย และเครือรัฐออสเตรเลีย ซึ่งได้มีการกำหนดบทนิยามในส่วนของบริเวณหรือสถานที่ไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกของสถาบันการศึกษาก็ได้

ยิ่งไปกว่านี้ การกำหนดให้ครอบคลุมถึงบริเวณหรือสถานที่ดังกล่าวข้างต้น ยังสัมพันธ์กับกฎ ก.พ. ว่าด้วย การกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 โดยออกตามความในมาตรา 83 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2541 ซึ่งได้กำหนดถึงบริเวณหรือสถานที่เกิดเหตุการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ว่า “ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหรือนอกสถานที่ราชการ” ก็ตาม ฉะนั้น การกำหนดบทนิยามในส่วนนี้ขึ้นไว้ให้ชัดเจนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อชี้ให้เห็นว่าการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้น ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นแต่เฉพาะในบริเวณของสถาบันการศึกษาเท่านั้น และคำว่า “สถาบันการศึกษา” หมายความว่า สถาบันการอุดมศึกษา ซึ่งสังกัดอยู่ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามการกำหนดขอบเขตของการกระทำการคุกคามทางเพศที่ผู้เขียนได้กำหนดไว้และให้ครอบคลุมถึงสถาบันการศึกษาต่างๆของรัฐ ในกำกับของรัฐ และของเอกชน

สุดท้าย คือ การกำหนดขอบเขตของช่วงระยะเวลาในการเกิดการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่า การกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาที่ลงมือกระทำต่อนิสิต นักศึกษานั้น ไม่ได้มีการระบุหรือกำหนดช่วงระยะเวลาใดไว้อย่างเป็นการเฉพาะเจาะจง ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่านิสิต นักศึกษาของไทยอาจตกเป็นเหยื่อของการกระทำดังกล่าวได้ทั้งในช่วงเวลาทำการปกติและนอกเวลาทำการปกติของสถาบันการศึกษาก็ได้ กล่าวคือ สำหรับช่วงเวลาทำการปกติหมายถึง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นอยู่ในช่วงระยะเวลาที่สถาบันการศึกษาดังกล่าวเปิดทำการอยู่ เช่น กรณีนิสิต นักศึกษาบางรายถูกนิสิต นักศึกษารุ่นพี่ หรือรุ่นเดียวกันกระทำการพุดจ่าไปในทางลามกหรือวิพากษ์วิจารณ์รูปร่างไปในทางเพศ ในระหว่างชั่วโมงการเรียน หรือกรณีอาจารย์จ้องมองรูปร่างหรือหน้าอกของนิสิต นักศึกษาหญิงไปในทางลามก ในระหว่างดำเนินการสอนอยู่ในชั้นเรียน เป็นต้น

ส่วนช่วงนอกเวลาทำการปกติ หมายถึง การคุกคามทางเพศไม่ได้เกิดขึ้นอยู่ในช่วงระยะเวลาที่สถาบันการศึกษาดังกล่าวเปิดทำการอยู่ แต่ได้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาไม่ได้มีหน้าที่หรือภารกิจอันใดต้องรับผิดชอบ เช่น กรณีอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาเรียกให้นิสิต นักศึกษาบางรายไปพบไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกบริเวณสถานบันการศึกษาภายหลังช่วงเวลาที่สถาบันการศึกษาปิดทำการแล้ว และได้เสนอผลประโยชน์ทางการศึกษาเพื่อเป็นการตอบแทน หากนิสิต นักศึกษารายดังกล่าวจำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศตามข้อเสนอดังกล่าว

ดังนั้น สภาพปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยจึงมีได้ทั้งสองช่วงระยะเวลาข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาจากการกำหนดมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆโดยส่วนใหญ่ข้างต้นแล้ว กลับพบว่า ไม่มีมาตรการทางกฎหมายของประเทศใดได้กำหนดรายละเอียดของช่วงระยะเวลาในการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ยกเว้นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้อย่างสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ฉะนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรมีการกำหนดช่วงระยะเวลาที่อาจเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนเหมือนดังเช่นสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยืนยันว่าแม้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาจะได้กระทำการคุกคามทางเพศอันใดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานอกช่วงระยะเวลาทำการปกติก็ตาม นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการดังกล่าวก็ยังคงจะได้รับการปกป้องและคุ้มครองเยียวยาจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่จะได้กำหนดขึ้นไว้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า ยังมีข้อพิจารณาที่สำคัญบางประการที่ประเทศไทยสมควรพิจารณาเพิ่มเติม เพื่อให้การกำหนดบทนิยามสำหรับการคุกคามทางเพศดังกล่าวเกิดความสมบูรณ์และครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดรอบด้าน ดังนี้

ข้อพิจารณาเพิ่มเติมประการแรก ลักษณะของการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น จำเป็นต้องกำหนดไว้หรือไม่ว่าต้องเป็นการกระทำซ้ำ เหมือนดังเช่นบทนิยามของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งมีการกำหนดไว้แตกต่างจากบทนิยามของมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้น

ผู้เขียน เห็นว่า การกำหนดให้ลักษณะของการกระทำการใดอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต้องเป็นการกระทำซ้ำต่อนิสิต นักศึกษารายเดิมซึ่งเคยประสบกับเหตุการณ์ดังกล่าวมาก่อนด้วยแล้วหรือไม่นั้น จำเป็นต้องแยกพิจารณาตามประเภทของการกระทำดังกล่าว ดังนี้

1. หากการกระทำดังกล่าวเป็นการเสนอเงื่อนไขให้จำต้องยอมรับสนองความต้องการทางเพศ เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการศึกษานั้น เห็นว่า เมื่อมีการกระทำการดังกล่าวเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษารายใดแล้ว แม้การกระทำนั้นจะได้กระทำไปเพียงครั้งเดียว โดยที่ผู้กระทำไม่ได้กระทำซ้ำต่อนิสิต นักศึกษารายเดิมก็ตาม พฤติกรรมดังกล่าวก็สมควรถือได้ว่าเป็นการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นแล้ว เนื่องจาก การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้สามารถทำให้นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวสามารถรับรู้ถึงเจตนาหรือวัตถุประสงค์ของผู้กระทำได้อย่างแน่ชัด โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยพฤติการณ์ใดๆ ประกอบการพิจารณาอีกว่าผู้กระทำมีเจตนาที่จะคุกคามทางเพศหรือไม่ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่ง คือ การเสนอเงื่อนไขดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นอยู่ในตัวอยู่แล้วว่าผู้กระทำได้ตัดสินใจแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวขึ้น เพราะมุ่งหมายที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการทางเพศจากนิสิต นักศึกษารายนั้นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในอนาคตอย่างแน่นอน เช่น การขอมีเพศสัมพันธ์ หรือการขอสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อตัวร่างกายของนิสิต นักศึกษา เป็นต้น

ยิ่งไปกว่า เมื่อพฤติกรรมดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้แต่เฉพาะกรณีผู้กระทำเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่านิสิต นักศึกษาที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวด้วยแล้วเท่านั้น กรณีเช่นนี้จึงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกระทำว่าอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ถือว่าเป็นบุคคลที่ดำรงอยู่ในตำแหน่งอันควรเคารพนับถือ และเป็นบุคคลที่นิสิต นักศึกษา สามารถให้ความไว้วางใจหรือเชื่อถือได้ ประกอบกับบุคคลเหล่านั้นยังจะต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดภายใต้ประมวลจริยธรรมในวิชาชีพ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นิสิต นักศึกษาอีกด้วย

ฉะนั้น หากบุคคลดังกล่าวได้กระทำการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้ขึ้นมา จึงไม่อาจที่จะยกเหตุอันใดขึ้นมากล่าวอ้างได้ว่าตนได้กระทำไปโดยมีเจตนาเพื่อหยอกล้อต่อนิสิต นักศึกษาเท่านั้น แต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำดังกล่าวได้กระทำขึ้นโดยมีเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศจากการอาศัยโอกาสที่ผู้กระทำดำรงตำแหน่งต่างๆ ในสถาบันการศึกษา

อนึ่ง ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการที่สามารถเห็นได้จากการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศในรูปแบบนี้ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือ กรณีการกำหนดให้การเสนอเงื่อนไขดังกล่าวเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศนั้น อาจเป็นการกระทำไปเพื่อประโยชน์ในทางเพศของผู้กระทำหรือบุคคลอื่นๆ ด้วยก็ได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดรายละเอียดในส่วนนี้เพิ่มเติมไว้สำหรับการคุกคามทางเพศในรูปแบบดังกล่าว ย่อมมีความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นแนวทางของประเทศไทยด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและครอบคลุมถึงผลของการกระทำดังกล่าวอย่างรอบด้านว่าการคุกคามทางเพศดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นการเสนอเงื่อนไขเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำซึ่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้นก็ได้ แต่อาจกระทำไปเพื่อประโยชน์ของบุคคลที่สาม เช่น เพื่อนของผู้กระทำการคุกคามทางเพศก็ได้ เป็นต้น

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศของผู้กระทำหรือบุคคลอื่นนั้น แม้จะไม่ได้กระทำซ้ำต่อนิสิต นักศึกษารายเดิมก็ตาม การกระทำดังกล่าวก็สมควรเป็นการกระทำคุกคามทางเพศแล้ว

2. หากการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย นั้น เห็นว่า การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้กระทำการคุกคามทางเพศได้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับกรณีการคุกคามทางเพศในรูปแบบแรก เนื่องจากในขณะที่นิสิต นักศึกษาประสบกับเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นแล้ว นิสิต นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงการกระทำดังกล่าวได้ว่าการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของตนเอง ไม่ว่าจะการสัมผัสนั้นจะเป็นการสัมผัสโดยตรงต่อผิว หรือเป็นการสัมผัสผ่านเครื่องแต่งกายก็ตาม ประกอบกับ เมื่อการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการกระทำอนาจารหรืออาจเป็นการกระทำที่รุนแรงถึงขนาดเป็นการพยายามข่มขืนกระทำชำเราหรือข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญาด้วยแล้ว ก็ย่อมเป็นที่ยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าการกระทำนั้น ไม่จำเป็นต้องมีการกระทำขึ้นซ้ำก่อน แต่ประมวลกฎหมายอาญาก็ได้บัญญัติให้เป็นความผิด ซึ่งมีโทษทางอาญาอย่างร้ายแรงไว้อยู่แล้ว ฉะนั้น การกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศในส่วนของการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายก็เช่นเดียวกัน ก็ไม่จำเป็นต้องกำหนดว่าผู้กระทำต้องกระทำการดังกล่าวซ้ำต่อนิสิต นักศึกษารายเดิม

3. หากการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยวาจา หรือการแสดง อากัปกิริยาท่าทาง ซึ่งอาจจะมีการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำดังกล่าวด้วยหรือไม่ก็ตาม นั้น เห็นว่า การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในสองรูปแบบนี้มีความแตกต่างจากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายและการเสนอเงื่อนไขเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองความต้องการทางเพศ เนื่องจาก เป็นการแสดงออกที่ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอนเพียงพอว่าการกระทำที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวนั้น ผู้กระทำมีเจตนาที่จะกระทำการดังกล่าวขึ้นโดยมีเจตนาที่จะล่วงเกินหรือมุ่งหมายที่จะกระทำการไม่เหมาะสมในทางเพศอย่างแท้จริงหรือไม่ ประกอบกับ เมื่อการกระทำดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษา รวมถึงบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยก็ได้ ฉะนั้น การกระทำทั้งสองประเภทดังกล่าว จึงอาจเกิดความไม่ชัดเจนว่าผู้กระทำมีเพียงเจตนาหยอกล้อระหว่างเพื่อนนิสิต นักศึกษาด้วยกัน หรือเป็นการสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาถึงเจตนาของผู้กระทำว่าจะมีเจตนาเช่นใดนั้น จึงเป็นเรื่องที่อาจพิสูจน์ได้ยาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวของผู้กระทำ โดยที่บุคคลอื่น ๆ ไม่สามารถรับรู้ถึงเจตนาที่แท้จริงได้อย่างแน่นอน จึงจำต้องพิจารณาจากพฤติการณ์อื่นๆ ประกอบการกระทำดังกล่าวว่า ผู้กระทำมีเจตนาที่จะกระทำการคุกคามทางเพศในรูปแบบต่างๆ ข้างต้นหรือไม่ ดังนั้น การกำหนดให้การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของผู้กระทำดังกล่าว ต้องมีการกระทำซ้ำต่อนิสิต นักศึกษารายเดิมซึ่งเคยประสบกับเหตุการณ์ดังกล่าวมาก่อน จึงจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยชี้วัดให้เห็นถึงเจตนาที่ผู้กระทำมีอยู่ภายในจิตใจได้

ทั้งนี้ การที่จะพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วยวาจาหรือการแสดงออก่าปฏิกิริยาท่าทางจะเป็นการคุกคามทางเพศได้ จึงต้องมีการกระทำซ้ำกับนิสิต นักศึกษารายเดิมจากการกระทำของผู้กระทำการคุกคามทางเพศเป็นจำนวนอย่างน้อยสองครั้ง เพื่อเป็นการยืนยันว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาจากการแสดงเจตนาที่ไม่ชัดเจนของผู้กระทำที่มีต่อผู้ถูกระทำจะมีอยู่เช่นใดบ้าง ตรงกันข้าม หากผู้กระทำดังกล่าวไม่ได้มีการแสดงพฤติกรรมใดซ้ำต่อนิสิต นักศึกษารายเดิมอีกต่อไป การกระทำดังกล่าวย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นการคุกคามทางเพศ อันเป็นการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจาและออก่าปฏิกิริยาท่าทางต่อนิสิต นักศึกษาของประเทศไทยไว้สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ด้วยเหตุนี้ จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ ซึ่งจะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดบทนิยามสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยต่อไป จึงสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบการกำหนดบทนิยามการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ประเด็น	การอธิบายความ
ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ	<p>สมาชิกภายในของสถาบันการศึกษา หมายความว่า</p> <p>“ ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอก ”</p> <p>โดย</p> <p>ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา หมายความว่า</p> <p>“ อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสถาบันการศึกษา และให้หมายความรวมถึง นายกสภาสถาบันการศึกษา กรรมการสภาสถาบันการศึกษา และผู้บริหารสถาบันการศึกษาด้วย ”</p>

ประเด็น	การอธิบายความ
ผู้กระทำการ คุกคามทางเพศ (ต่อ)	บุคคลภายนอก หมายความว่า “ บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาและ นิสิต นักศึกษา แต่เป็นผู้ที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ในทางใดทางหนึ่ง เช่น อาจารย์พิเศษ วิทยากรรับเชิญ ”
ผู้ถูกกระทำการ คุกคามทางเพศ	นิสิต นักศึกษา ซึ่งเป็นผู้เข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ สถาบันการศึกษาดังกล่าว (ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือบุคคลที่มีการแสดงออกไม่ตรงกับ เพศโดยกำเนิด)
ลักษณะการกระทำ	การกระทำหรือพฤติกรรมใดในทางเพศที่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ถ้อยคำวาจา การแสดงออกกับกิริยาท่าทาง การสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย หรือ การเสนอเงื่อนไขในทางเพศเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะมีการกระทำการตามเงื่อนไขดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม (ทั้งนี้ หากเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วย การใช้ถ้อยคำวาจา การแสดง ออกกับกิริยาท่าทาง ไม่ว่าจะอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยหรือไม่ก็ตาม ต้องเป็นการกระทำซ้ำต่อนิสิต นักศึกษารายเดิมอีกด้วย)
พฤติการณ์ ประกอบการกระทำ	การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำในทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ไม่เหมาะสม หรือไม่น่ายินดี รวมถึง เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตร การข่มขู่ การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อ การศึกษาเล่าเรียน หรือเป็นการสร้างเงื่อนไขเพื่อที่จะได้รับหรือ ต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน
สถานที่เกิดการ กระทำ	เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกบริเวณหรือสถานที่ ของสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ได้ และ คำว่า “สถาบันการศึกษา” หมายความว่า “สถาบันการอุดมศึกษา ซึ่งสังกัดอยู่ภายใต้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)”
ช่วงเวลาการเกิด การกระทำ	เกิดขึ้นได้ทั้งในเวลาทำการและนอกเวลาทำการปกติ ของสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ได้

ดังนั้น ผู้เขียน จึงเห็นว่าการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น หมายความว่า “การกระทำหรือพฤติกรรมใด ในทางเพศ ซึ่งอาจเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการใช้ถ้อยคำวาจา การแสดงอากัปกิริยา ท่าทาง อันเป็นการกระทำซ้ำ และให้หมายความรวมถึงการกระทำที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นซ้ำจากการสัมผัส เนื้อตัวร่างกาย การเสนอเงื่อนไขในทางเพศเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะมีการกระทำการ ตามเงื่อนไขดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม หรือการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำ ดังกล่าว และการกระทำเหล่านั้นเป็นการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ไม่เหมาะสม หรือไม่น่ายินดี ตลอดจนเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตร การข่มขู่ การลดทอน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการศึกษาเล่าเรียน หรือเป็นการสร้าง เงื่อนไขเพื่อที่จะได้รับหรือต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเกิดขึ้น ภายในหรือภายนอกสถาบันการศึกษา และไม่ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดก็ตาม”

5.1.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดรูปแบบและ พฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

สำหรับการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้น เกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศดังกล่าวมานั้น ย่อมทำให้เกิดความ เข้าใจได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมของ การคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้อย่างไรบ้าง ทั้งนี้ เพื่อจะ ได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย ต่อไป ดังนี้

5.1.5.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้น ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคาม ทางเพศไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำดังกล่าวสามารถจัดจำแนกออกเป็นได้กี่รูปแบบ แต่อย่างไรก็ตาม แม้มาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าวจะไม่ได้กำหนดไว้ก็ตาม แต่จากการศึกษาถึงการกำหนด บทนิยามของการกระทำดังกล่าวก็สามารถอนุมานได้ว่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้จัดจำแนกการ คุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นไว้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไข หรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน และการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร

ส่วนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น มาตรการทาง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้มีการกำหนดตัวอย่างของพฤติกรรมในแต่ละ ประเภทไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งตามการเกิดขึ้นของการคุกคามทางเพศในแต่ละกรณี ดังนี้

กรณีแรก การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา เช่น การแสดงความคิดเห็น คำวิจารณ์ การเล่ามุกตลก หรือการตั้งคำถามในทางลามกหรือในลักษณะที่สื่อไปในทางเพศ ตลอดจนการก่อให้เกิดเสียงครวญคราง การผิวกาย หรือการพูดเสียดสีไปในทางเพศ เป็นต้น

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทาง เช่น การใช้มือ สีหน้า หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายในการแสดงออกไปในทางลามกหรือในทางเพศ การสำเร็จความใคร่ต่อหน้าของบุคคลอื่น การสัมผัสหรือเปิดเผยอวัยวะเพศของตนเองในสถานที่สาธารณะ หรือการเผยแพร่ภาพที่น่ารังเกียจหรือลามก เป็นต้น

กรณีที่สาม การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย เช่น การสัมผัส การจับ การคลำ การลูบไล้ การคลึง การตบ การนวด การจูบ การกอด เป็นต้น

กรณีที่สี่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การโทรศัพท์ หรือการใช้อุปกรณ์อื่นใดเป็นเครื่องมือในการกระทำการลามกหรือที่สื่อไปในทางเพศ เป็นต้น

กรณีที่ห้า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการศึกษา เช่น ผลการเรียน การสำเร็จการศึกษาในระดับเกียรตินิยมทุนการศึกษา สิทธิพิเศษ หรือผลประโยชน์อื่นๆ เป็นต้น

5.1.5.2 สาธารณรัฐจีน

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐจีนนั้น ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำดังกล่าวสามารถจัดจำแนกออกเป็นได้กี่รูปแบบ ดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ แต่จากการศึกษาถึงการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศก็ยังคงอนุโลมได้เช่นเดียวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ คือ การคุกคามทางเพศดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน และการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร

ส่วนการกำหนดตัวอย่างของพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น ไม่มีกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐจีนได้กำหนดไว้ จึงแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่มีการกำหนดตัวอย่างของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละกรณีไว้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ การปรับใช้มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนอาจทำให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าว รวมถึงบุคคลโดยทั่วไปไม่สามารถทำความเข้าใจและทราบถึงตัวอย่างของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่มักจะปรากฏขึ้นได้

5.1.5.3 สาธารณรัฐอินเดีย

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดียนั้น ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำดังกล่าวสามารถจัดจำแนกออกเป็นได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน และการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร ด้วยเหตุนี้ มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียจึงได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง ซึ่งแตกต่างจาก มาตรการทางกฎหมายของทั้งสองประเทศข้างต้นที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศก็ได้มีการกำหนดรูปแบบของการกระทำดังกล่าวไว้อย่าง สอดคล้องกัน

ส่วนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนเหมือนดังเช่น มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ จึงทำให้การกำหนดตัวอย่างของการแสดงออกซึ่ง พฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา การแสดงอาภักิริยาท่าทาง การสัมผัส เนื้อตัวร่างกาย การอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการเสนอเงื่อนไขเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ผลประโยชน์ต้องพิจารณาจากข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาแทน เช่น กรณีการร้องเรียนว่า อาจารย์ชายเสนอผลการศึกษาที่สูงขึ้น หรือทุนการศึกษาให้แก่นิสิต นักศึกษาหญิง หากนิสิต นักศึกษารายดังกล่าวจำยอมมีเพศสัมพันธ์กับตนเอง หรือกรณีการร้องเรียนว่าอาจารย์ชายมักจ้องมอง หน้าอกของนิสิต นักศึกษาหญิง หรือกรณีการร้องเรียนว่าบุคลากรทางการศึกษาได้ใช้ถ้อยคำวาจา ในทางลามกแก่นิสิต นักศึกษาหญิง รวมถึงการร้องเรียนว่าบุคลากรทางการศึกษามักชอบสัมผัส ร่างกายหรืออวัยวะเพศของนิสิต นักศึกษาหญิง เป็นต้น

5.1.5.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของเครือรัฐออสเตรเลีย นั้น ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำดังกล่าวสามารถจัดจำแนกออกเป็นได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน และการคุกคามทางเพศที่ ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร เช่นเดียวกันกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดีย ข้างต้น

ส่วนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน แต่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งที่จะประกาศกำหนดตัวอย่างของการคุกคามทางเพศขึ้น ดังนั้น สถาบันการศึกษาของรัฐหรือสตรีเลยจึงได้มีการกำหนดตัวอย่างของการคุกคามทางเพศไว้หลายประการ เช่น การสัมผัสอันไม่พึงปรารถนา การกอด การจูบ การแสดงกริยาท่าทางต่างๆไปในทางลามก การวิพากษ์วิจารณ์ การเล่าเรื่องตลกในทางเพศ การตั้งคำถามที่ก้าวล่วงความเป็นส่วนตัวหรือรูปร่างของผู้ถูกระทำไปในทางเพศ หรือการร้องขอหรือกดดันเพื่อให้ผู้ถูกระทำจำยอมมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

5.1.5.5 สหรัฐอเมริกา

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ในระดับสหพันธรัฐนั้น ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำดังกล่าวสามารถจัดจำแนกออกเป็นได้กี่รูปแบบ แต่จากการศึกษาแนวทางปฏิบัติของสำนักงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวพบว่า การคุกคามทางเพศสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบเช่นเดียวกันกับประเทศอื่นๆข้างต้น คือ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทนและการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร

ส่วนกฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ในระดับมลรัฐแคลิฟอร์เนีย นั้น ก็ไม่ได้มีการจำแนกรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับกฎหมายในระดับสหพันธรัฐ แต่ได้มีการกำหนดไว้ในนโยบายของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของมลรัฐดังกล่าวว่าการคุกคามทางเพศสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ และสิ่งที่เหมือนกันของกฎหมายทั้งสองระดับ คือ ไม่ได้มีการกำหนดตัวอย่างของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจนแต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเอกสารของสำนักงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ได้มีการเผยแพร่ตัวอย่างของการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้น เช่น การยื่นข้อเสนอหรือกดดันนิสิต นักศึกษาให้จำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศ เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการศึกษา การแสดงกริยาท่าทางในทางเพศ การสัมผัสสกายที่สื่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ หรือการเขียนข้อความที่สื่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ เป็นต้น

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศของทั้งห้าประเทศข้างต้นแล้ว จึงสามารถสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 7 การกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศของต่างประเทศ

ประเทศ	รูปแบบการคุกคามทางเพศ	พฤติกรรมการคุกคามทางเพศ
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1. การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน 2. การคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร	1. ด้วยวาจา
สาธารณรัฐจีน		2. ด้วยการแสดงอาการกิริยา
สาธารณรัฐอินเดีย		3. ด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย
เครือรัฐออสเตรเลีย		4. ด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ
สหรัฐอเมริกา ระดับสหพันธรัฐ		5. ด้วยการเสนอผลประโยชน์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน
ระดับมลรัฐแคลิฟอร์เนีย		

ด้วยเหตุนี้ หากจะมีการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไว้ในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยนั้น ย่อมต้องพิจารณาตามบริบทของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งหนึ่งในปัญหาที่สำคัญและมักจะปรากฏขึ้นอยู่เป็นประจำ คือ กรณีที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง รวมถึงอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบุคคลโดยทั่วไปยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ ฉะนั้น ผู้เขียน เห็นว่า การกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมต่างๆ ของการกระทำความผิดดังกล่าวขึ้นไว้ ดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ ย่อมจะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่นั้น ได้รับการแก้ไขให้มีความชัดเจน และถูกต้องมากยิ่งขึ้นต่อไป จึงจำเป็นต้องพิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้

5.1.6 การพิจารณากำหนดรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการกำหนดรูปแบบการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ย่อมเห็นได้ว่า สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน และการคุกคามทางเพศที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจาก การกำหนดให้มีการจัดจำแนกรูปแบบไว้ทั้งสองกรณีนั้น ย่อมก่อให้เกิดความเป็นสากลที่นานาอารยประเทศต่างยอมรับกัน และการกำหนดดังกล่าวก็ยังคงมีความสอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศที่ได้มีการจัดจำแนกไว้ด้วย

ยิ่งไปกว่านี้ หากจะมีการกำหนดรูปแบบของการกระทำดังกล่าวขึ้นไว้ในมาตรการทางกฎหมายด้วยแล้ว ประเทศไทยก็สมควรที่จะกำหนดรูปแบบดังกล่าวให้มีความชัดเจน เหมือนดังเช่น มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียและเครือรัฐออสเตรเลีย มิเช่นนั้น หากไม่ได้มีการ กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ยังคงต้องอาศัยการอนุโลมจากบทนิยามสำหรับการคุกคามทางเพศหรือ ต้องพิจารณาจากเอกสารประกอบอื่นๆเพิ่มเติมเหมือนดังเช่นประเทศอื่นๆข้างต้น ก็ย่อมที่จะทำให้เกิดความไม่ชัดเจนของมาตรการทางกฎหมายที่จะมีผลใช้บังคับในอนาคตว่าการคุกคามทางเพศ ดังกล่าวสามารถจัดจำแนกได้ออกเป็นกี่รูปแบบ ประกอบกับ เมื่อมาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าว ของประเทศไทยมีความมุ่งหมายที่จะให้การป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อ นิสิต นักศึกษาเป็นการเฉพาะอยู่แล้ว ก็สมควรที่จะกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่อาจจะ เกิดขึ้นได้จากปัญหาดังกล่าวรวมไว้ให้ชัดเจนด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรการ ทางกฎหมายฉบับดังกล่าว สามารถศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในเอกสารอื่นๆเพิ่มเติม

ส่วนการกำหนดตัวอย่างของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจจะ เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น เห็นว่า แม้บทนิยามของการคุกคาม ทางเพศจะได้มีการกำหนดว่าการคุกคามทางเพศนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากการกระทำด้วยวาจา ด้วยอาการปฏิกิริยาท่าทาง ด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย ด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็น เครื่องมือในการกระทำ ตลอดจนด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองความ ต้องการทางเพศของผู้กระทำหรือบุคคลอื่นแล้วก็ตาม แต่การที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง ย่อมเห็นได้ว่า จำเป็นต้องกำหนดตัวอย่างของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใน แต่ละประเภทขึ้นไว้ด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียน จึงเห็นว่า การกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงสมควรกำหนดตัวอย่าง ของการกระทำดังกล่าวขึ้นไว้อย่างชัดเจนด้วย ดังเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของประเทศ โดยส่วนใหญ่ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย รวมถึงมลรัฐ แคลิฟอร์เนียของสหรัฐอเมริกา ที่ได้มีการกำหนดตัวอย่างประกอบกรกระทำการคุกคามทางเพศ ไว้อย่างชัดเจนในมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม การกำหนดตัวอย่างของการกระทำการคุกคามทางเพศไว้ดังเช่น ในประเทศต่างๆข้างต้นนั้น ย่อมเห็นได้อีกว่า มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีความ เหมาะสมมากกว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆ เนื่องจาก การกำหนดตัวอย่างของประเทศ ดังกล่าวได้มีการกำหนดไว้ในมาตรการทางกฎหมายเฉพาะ เพื่อเป็นการยกตัวอย่างของพฤติกรรม ที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้อย่างชัดเจน และที่สำคัญ คือ การกำหนดดังกล่าวได้มีการจำแนก ตามประเภทของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการกำหนดตัวอย่างของประเทศอื่นๆ ที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะ แต่ได้มีการนำไปกำหนดแยกไว้ต่างหากเป็นการเพิ่มเติม

ในเอกสารประกอบต่างๆที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ และกำหนดถึงตัวอย่างไว้โดยรวม ซึ่งไม่ได้จำแนกตามประเภทของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไว้แต่อย่างใดด้วย

ฉะนั้น เพื่อให้การกำหนดตัวอย่างของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทเป็นไปได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมสำหรับประเทศไทย จึงสมควรนำแนวทางของมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มาใช้ กล่าวคือ มีการกำหนดตัวอย่างของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ โดยแยกตามประเภทของการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้น ประกอบกับ นำเอาตัวอย่างของการกระทำดังกล่าวของประเทศอื่นๆที่นิสิต นักศึกษาเคยประสบมานั้น มากำหนดไว้เป็นตัวอย่างเพิ่มเติมสำหรับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อให้การกำหนดดังกล่าวสามารถก่อให้เกิดเป็นตัวอย่างที่สมบูรณ์และครอบคลุมถึงการกระทำการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุดเท่าที่จะกำหนดไว้ได้

ยิ่งไปกว่านี้ หากพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทยในบทที่ 3 ย่อมเห็นได้ว่า การกำหนดตัวอย่างของการกระทำการคุกคามทางเพศตามประเภทของการกระทำที่เกิดขึ้นนั้น ยังจะต้องมีความสอดคล้องกับกฎ ก.พ. ว่าด้วย การกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 โดยออกตามความในมาตรา 83 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2541 ประกอบกับ สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2558 และการวิจัยของนักวิจัยหลายๆท่านที่ได้ดำเนินการศึกษาถึงการกำหนดตัวอย่างดังกล่าวขึ้นไว้ด้วย ทั้งนี้ ตามรายละเอียดที่ปรากฏอยู่ในบทที่ 2

ดังนั้น ผู้เขียน จึงขอยกตัวอย่างสำหรับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย อันจะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดไว้ในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวอย่างรอบด้าน ดังต่อไปนี้

กรณีที่หนึ่ง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา เช่น การพูดจาแทะโลม การพูดจาสองแง่สองง่าม การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่าง ทรวดทรง และการแต่งกายที่สื่อไปในทางลามกหรือในทางเพศ การเล่าเรื่องตลกลามก การกระจายข่าว การสร้างเรื่องเท็จ หรือการนินทาเรื่องชีวิตทางเพศของบุคคลหนึ่งบุคคลใดในทางลามก การแสดงความเห็นต่อรสนิยมทางเพศของบุคคลอื่น การสนทนาเรื่องเพศหรือเพศสัมพันธ์ของบุคคลอื่น การสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์หรือความชื่นชอบในเรื่องเพศ การพูดชักจูง หรือขอมีเพศสัมพันธ์ การข่มขู่ให้ยินยอมมีเพศสัมพันธ์ ตลอดจน การพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของบุคคลหนึ่งบุคคลใด เป็นต้น

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอาการปฏิกิริยาท่าทาง เช่น การใช้สายตาจ้องมองเรือนร่างที่ส่อไปในทางเพศ การมองไปยังอวัยวะเพศ หน้าอก รวมถึงการมองซ้อนไปที่กระโปรง หรือการมองจ้องลงไปยังคอเสื้อ จนทำให้ผู้ถูกจ้องมองหรือบุคคลอื่นรู้สึกไม่สบายใจ อึดอัด หรืออับอายได้ การแสดงสีหน้าที่ส่อไปในทางลามก การส่งจูบ การหยักคิ้ว หลีหลิวตา การผิวปาก แบบเชิญชวน การเลียริมฝีปาก การทำท่าหน้าน้ำลายหก การตามตื้อโดยที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้สนใจด้วยการจงใจเข้าไปยืนใกล้ๆ ในระยะประชิดตัวมากเกินไป การต้อนเข้ามุม การโน้มตัวเอนเข้าหาอีกฝ่ายหนึ่ง การแสดงอวัยวะเพศ การแสดงรูปภาพ วัตถุ หรือข้อความที่เกี่ยวข้องในเรื่องเพศ การปิดรูปภาพลามก การตั้งแสดงสิ่งของ หรืออุปกรณ์ลามกเพื่อให้บุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็น การแสดง หรือการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงอวัยวะเพศ หรือการร่วมเพศ การส่งจดหมาย ข้อความ ภาพถ่าย การ์ด หรือคាកอลอนที่เน้นเรื่องลามก ตลอดจน การแสดงท่าทางโดยการใช้มือ หรือการเคลื่อนไหวร่างกายที่ส่อถึงเจตนาที่จะล่วงเกินทางเพศ เป็นต้น

กรณีที่สาม การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย เช่น การสัมผัสหรือแตะเนื้อต้องตัว การจูบ การกอด การคลำ การโอบเอว การลูบหลัง การกอดรัด การตีกัน การตีสะโพก การจับมือถือแขน การจับอวัยวะเพศ การจับหน้าอก การนั่งใกล้ชิดเกินความจำเป็น โดยใช้บางส่วนของร่างกายสัมผัสบุคคลอื่นอย่างจงใจ การดึงบุคคลอื่นมานั่งตัก การข่มขืนกระทำชำเรา ตลอดจน การฉวยโอกาส หรือ การหยอกล้อบุคคลอื่น โดยการแตะเนื้อต้องตัวโดยมีนัยทางเพศ หรือส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ เป็นต้น

กรณีที่สี่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศของผู้กระทำหรือบุคคลอื่น เช่น การให้สัญญาว่าจะให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์หากจำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศ โดยผลประโยชน์ดังกล่าวนั้น อาจจะเป็นผล การเรียน ผลคะแนน ทุนการศึกษา สิทธิพิเศษ หรือผลประโยชน์อื่นใด รวมถึง การข่มขู่ให้เกิดผลในทางลบต่อบุคคลอื่นที่ปฏิเสธหรือเพิกเฉยไม่จำยอมกระทำการตามเงื่อนไข เช่น การหักคะแนน การกำหนดผลการเรียนที่ต่ำกว่าความเป็นจริง การห้ามมิให้เข้าร่วมกิจกรรม หรือห้ามมิให้ได้รับการบริการต่างๆ ของสถาบันการศึกษา เป็นต้น

กรณีที่ห้า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การส่งข้อความ คាកอลอน รูปภาพ วีดีโอ หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดในทางลามก ผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ รวมถึงการเผยแพร่ข้อความ หรือภาพถ่ายในทางลามกตามสังคมออนไลน์ เป็นต้น

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยข้างต้นนั้น ผู้เขียนจึงขอสรุปว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่จะนำมาดำเนินการกำหนดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวนั้น สมควรกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้ใน 2 รูปแบบ พร้อมทั้งกำหนดตัวอย่างของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศต่างๆตามการเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนอีกด้วย ทั้งนี้ แม้ว่าการกำหนดตัวอย่างดังกล่าวจะไม่สามารถระบุได้อย่างครบถ้วนก็ตาม เนื่องจากขอบเขตของการกระทำการคุกคามทางเพศที่สามารถเกิดขึ้นได้นั้นเป็นเรื่องที่มีขอบเขตก่อนข้างกว้าง แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดดังกล่าวก็จะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้บังคับใช้มาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าว รวมถึงบุคคลโดยทั่วไป สามารถเข้าใจและสร้างความตระหนักรู้ถึงประเด็นดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบมากกว่าการที่ไม่ได้มีการกำหนดตัวอย่างของการคุกคามทางเพศไว้เลย

ด้วยเหตุนี้ เมื่อได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมาย บทนิยาม ตลอดจนรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยแล้ว ประเด็นที่สำคัญประการถัดไป ซึ่งผู้เขียนจำต้องพิจารณา คือ การกำหนดมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศขึ้น ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้นิสิต นักศึกษาได้รับผลกระทบจากการกระทำใดๆ อันเป็นการคุกคามทางเพศของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าว

5.2 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

การพิจารณาถึงปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในหัวข้อที่สองนี้ เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกันก่อนเกิดปัญหาดังกล่าว รวมถึงมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศ ตามลำดับ ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของทั้งห้าประเทศในภาพรวมก่อน เพื่อที่จะได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวต่อไปตามลำดับดังต่อไปนี้

5.2.1.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้น ไม่ได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการหรือหน่วยงานส่วนกลางใดขึ้นมาเป็นการเฉพาะ แต่ให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศ และกำหนดไว้เพียงให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งกำหนดให้มีคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาขึ้นมาเป็นการเฉพาะ หรือเรียกว่า “The Committee On Decorum and Investigation” (CODI) เพื่อทำหน้าที่ต่างๆที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เช่น การรับข้อร้องเรียน การดำเนินการสอบสวน การดำเนินการให้ข้อมูลและจัดกิจกรรมทางการศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศ การเผยแพร่ความรู้ รวมถึงการดำเนินการจัดให้มีการความปลอดภัยแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว

อนึ่ง มาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าว ยังได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาไว้ด้วย กล่าวคือ ให้คณะกรรมการประกอบไปด้วยตัวแทนอย่างน้อยหนึ่งคน โดยมาจากผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ครู อาจารย์หรือผู้ฝึก และนิสิต นักศึกษา นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการให้เป็นผู้หญิงกึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดด้วย

5.2.1.2 สาธารณรัฐจีน

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐจีนนั้น ได้มีการกำหนดคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้ค่อนข้างแตกต่างจากสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ คือ ได้มีการกำหนดคณะกรรมการการศึกษาความเสมอภาคระหว่างเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ โดยแบ่งออกเป็นสามระดับ กล่าวคือ ในระดับส่วนกลาง ได้มีการแต่งตั้งให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดกฎหมาย นโยบายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวในระดับชาติ ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับครอบครัวและระดับสังคม วางแผนและจัดอบรมความรู้ให้แก่บุคลากร สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน ตลอดจน กำกับดูแลและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในท้องถิ่นและในสถาบันการศึกษา เป็นต้น

อนึ่ง องค์ประกอบของคณะกรรมการชุดดังกล่าวให้มีจำนวน 17 ถึง 23 คน โดยให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานคณะกรรมการ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการท่านอื่นๆ มาจากผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการด้านความเสมอภาคระหว่างเพศ ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้ปฏิบัติงานในด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศอีกจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการที่เป็นผู้หญิงอย่างน้อยกึ่งหนึ่งเช่นเดียวกับมาตรการทางกฎหมายสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ข้างต้น

ส่วนในระดับเทศบาลหรือระดับเมือง เป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นโดยเทศบาลหรือเมืองต่างๆของสาธารณจีน และได้กำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่คล้ายคลึงกันกับคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง เพียงแต่ให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะในเขตเทศบาลหรือเมืองดังกล่าวเท่านั้น ส่วนการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับนี้ ได้กำหนดให้มีจำนวน 9 ถึง 23 คน โดยนายกเทศมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการท่านอื่นๆที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับคณะกรรมการในระดับส่วนกลางไว้อีกด้วย

ส่วนในระดับสถาบันการศึกษา เป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นโดยสถาบันการศึกษาดังกล่าว ซึ่งให้มีอำนาจและหน้าที่ในการวางแผนและจัดกิจกรรมสำหรับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศแก่นิสิต นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ตลอดจนดำเนินการวิจัย พัฒนา และส่งเสริมหลักสูตร การเรียนการสอน และดำเนินการร่างข้อบังคับเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ในสถาบันการศึกษา รวมถึงดำเนินการสอบสวน เป็นต้น นอกจากนี้ ได้มีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับนี้ไว้ด้วย ให้มีจำนวน 5 ถึง 21 คน โดยกำหนดให้ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารสถาบันการศึกษาดังกล่าวเป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการท่านอื่นๆ ที่แต่งตั้งมาจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ผู้แทนบุคลากร ผู้แทนปกครอง และผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ

5.2.1.3 สาธารณรัฐอินเดีย

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดียนั้น ได้กำหนดคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะเพียงสองระดับ ได้แก่ คณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง ของกระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (กระทรวงศึกษาธิการ) และได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวให้เป็นผู้บังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศและมีอำนาจในการกำกับดูแลให้สถานบันการศึกษาต่างๆดำเนินการตามมาตรการทางกฎหมาย และดำเนินการลงโทษสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว

ส่วนคณะกรรมการอีกระดับหนึ่ง คือ คณะกรรมการภายในในระดับสถาบันการศึกษา ซึ่งแต่งตั้งขึ้นมาจากสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ ให้เป็นคณะกรรมการรับข้อร้องเรียนภายใน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนจัดการให้ความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาที่ถูกกระทำการคุกคามทางเพศ รวมถึงจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยแก่พยานและผู้ถูกระทำที่ดำเนินการร้องเรียนปัญหาดังกล่าวไม่ให้ถูกแก้แค้นจากผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการคุกคามทางเพศ

อนึ่ง องค์ประกอบของคณะกรรมการภายในดังกล่าว ให้ประกอบไปด้วย บุคคลทั้งหมดสี่ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานกรรมการ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้มีตำแหน่งวิชาการระดับสูง และเป็นผู้หญิง คณาจารย์จำนวน 2 คน และบุคลากรอื่นๆอีกจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านสิทธิสตรี ด้านสังคม หรือเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ตัวแทนนิสิต นักศึกษาที่ได้รับการเลือกตั้งมาในแต่ละระดับ จำนวน 3 คน และบุคคลภายนอก จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรหรือสมาคม และคณะกรรมการทั้งหมดต้องประกอบไปด้วยผู้หญิงจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด และต้องได้รับการปฐมนิเทศและฝึกอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวด้วย

5.2.1.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของเครือรัฐออสเตรเลียนั้น ได้กำหนดคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้เพียงสองระดับเช่นเดียวกันกับสาธารณรัฐอินเดีย ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเครือรัฐออสเตรเลียน โดยกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการศึกษาวิจัย วางแผน การศึกษา และแผนการอื่นๆที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชน สถาบันการศึกษา และชุมชน ตลอดจนมีหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับประเทศ นอกเหนือจากการยื่นข้อร้องเรียนให้กับสถาบันการศึกษาดำเนินการตรวจสอบ

ส่วนคณะกรรมการอีกระดับหนึ่ง คือ คณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษา ซึ่งแต่งตั้งขึ้นมาจากสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ โดยกำหนดให้สำนักงานกิจการนิสิตเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ มาตรการทางกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียนจึงไม่ได้มีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงเหมือนดังประเทศต่างๆข้างต้น

5.2.1.5 สหรัฐอเมริกา

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีผลบังคับใช้กับทุกมลรัฐของประเทศนั้น ได้กำหนดให้สำนักงานว่าด้วยสิทธิพลเมือง (The Office for Civil Rights) ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกา เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการห้ามเลือกปฏิบัติทางเพศ อันรวมไปถึงการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆอีกด้วย

อนึ่ง สำนักงานดังกล่าวได้มีการจัดตั้งขึ้นโดยมีสำนักงานใหญ่ และสำนักงานในระดับภูมิภาคอีกจำนวน 11 แห่ง โดยแต่ละแห่งย่อมมีเขตอำนาจในการรับผิดชอบต่อสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละมลรัฐ และหน้าที่ซึ่งสำคัญเป็นอย่างมากของสำนักงานดังกล่าวคือ หน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา นอกเหนือจากกรณีทีมนิสิต นักศึกษาได้ยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวต่อสถาบันการศึกษาโดยตรงให้ดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวในระดับสถาบันการศึกษานั้น การกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจึงมีลักษณะที่สอดคล้องกันกับเครือรัฐออสเตรเลียข้างต้น กล่าวคือ มีการจัดตั้งหน่วยงานในระดับส่วนกลางขึ้นมารับข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน แต่ก็ยังมีข้อสังเกตที่ชี้ให้เห็นถึงข้อแตกต่าง คือ สหรัฐอเมริกาเป็นการกำหนดให้หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง แต่เครือรัฐออสเตรเลียกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีอำนาจดังกล่าวแทน

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆเกี่ยวกับการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น จึงเห็นได้ว่า มีการกำหนดไว้ค่อนข้างแตกต่างกันออกไปตามการบริหารจัดการ และบริบทของแต่ละสภาพสังคมของประเทศนั้นๆ ด้วยเหตุนี้เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และเปรียบเทียบได้อย่างชัดเจน ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องพิจารณาแยกออกเป็นประเด็นต่างๆที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก การกำหนดระดับของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของตามมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศ

จากการศึกษาถึงประเด็นดังกล่าวในบทที่ 4 จะเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมถึงมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดระดับของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้ในหลายระดับ ฉะนั้น ผู้เขียนจึงขอจำแนกระดับของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีแรก การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานไว้เพียงระดับเดียวเท่านั้น

สำหรับการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าวนี้ ย่อมเห็นได้ว่า มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการเพียงระดับเดียวเท่านั้น คือ คณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษา โดยกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งภายในประเทศต้องแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการระดับดังกล่าวขึ้นมาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา

กรณีที่สอง การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานไว้ในหลายระดับ

สำหรับมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆ นอกเหนือจากสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้มีการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวนั้นไว้ในหลายระดับที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน ได้มีการกำหนดคณะกรรมการดังกล่าวไว้ทั้งหมดสามระดับ ได้แก่ คณะกรรมการในระดับส่วนกลาง ระดับเทศบาลหรือเมือง และระดับสถาบันการศึกษา ตรงกันข้ามกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดระดับของคณะกรรมการไว้เพียงสองระดับ ได้แก่ คณะกรรมการในระดับส่วนกลาง และระดับสถาบันการศึกษา

ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นได้ว่า มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนที่ได้มีการกำหนดระดับของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องไว้ครอบคลุมมากกว่าในประเทศต่างๆ ดังปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 8 การกำหนดระดับของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ

ระดับของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	มาตรการทางกฎหมายของประเทศที่เกี่ยวข้อง
การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานไว้เพียงระดับเดียวเท่านั้น	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ในระดับสถาบันการศึกษาเท่านั้น)
การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานไว้ในหลายระดับ	สาธารณรัฐจีน (3 ระดับ คือ ระดับส่วนกลาง ระดับเทศบาล และ ระดับสถาบันการศึกษา)
	สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา รวมถึงมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (2 ระดับ คือ ระดับส่วนกลาง และ ระดับสถาบันการศึกษา)

ประเด็นที่สอง การกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามมาตราการทางกฎหมายของแต่ละประเทศ

จากการศึกษาถึงการกำหนดหรือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของบางประเทศได้มีการกำหนดถึงองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย กล่าวคือ แม้มาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศข้างต้นได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาขึ้นไว้สถาบันการศึกษาดังกล่าวด้วยก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการของแต่ละประเทศแล้วนั้น ย่อมเห็นได้ว่าจำนวนของคณะกรรมการในระดับดังกล่าวของสาธารณรัฐจีนได้มีการกำหนดไว้เป็นจำนวนค่อนข้างมากกว่าประเทศอื่นๆ คือ ให้มีจำนวนตั้งแต่ 5 คน ถึง 21 คน ซึ่งตรงกันข้ามกับ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่ไม่ได้มีการกำหนดจำนวนชั้นสูงของคณะกรรมการในแต่ละประเภทที่จะแต่งตั้งขึ้นมาว่าสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการได้มากที่สุดเป็นจำนวนเท่าใด เพียงแต่กำหนดให้คณะกรรมการในแต่ละประเภทตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ ต้องมีจำนวนอย่างน้อย 1 คน ส่วนสาธารณรัฐอินเดีย ได้กำหนดให้มีจำนวนคณะกรรมการเพียง 9 คน และเครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา แม้จะได้มีการกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับนี้ขึ้นไว้ด้วยก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ระบุถึงจำนวนของคณะกรรมการดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน

อนึ่ง สำหรับการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศก็ได้มีการกำหนดองค์ประกอบบางประการที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน และสาธารณรัฐอินเดียได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดต้องเป็นผู้หญิง นอกจากนี้ ยังได้กำหนดที่มาของคณะกรรมการดังกล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันอีกด้วยว่าให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องมาจากกลุ่มบุคคลที่สำคัญ 2 ฝ่าย ได้แก่

ฝ่ายที่หนึ่ง คือ ผู้บริหารของสถานบันการศึกษา ให้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ

ฝ่ายที่สอง คือ ครู อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษา ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการ

อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐอินเดียได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการมีที่มาจากตัวแทนของนิสิต ศึกษาในแต่ละระดับอีกด้วย ซึ่งแตกต่างจากสาธารณรัฐจีนที่ไม่ได้มีการกำหนดให้นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการด้วยแต่อย่างใด แต่ได้มีการกำหนดให้มีผู้แทนผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านสิทธิสตรี ด้านสังคม หรือด้านกฎหมายไว้แทน และที่สำคัญ คือ มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดีย ได้กำหนดให้มีบุคคลภายนอกอีก จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการด้วย

ส่วนเครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการกำหนดองค์ประกอบในส่วนนี้ขึ้นไว้แต่อย่างใด ฉะนั้น มาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศข้างต้น จึงได้มีการกำหนดถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจนมากกว่า ประกอบกับ สาธารณอินเดียเป็นเพียงประเทศเดียวที่ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการทุกคนต้องเข้ารับการปฐมนิเทศและฝึกอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว และกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดังกล่าวไว้อีกด้วยว่าบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการได้นั้น ต้องไม่เคยกระทำการคุกคามทางเพศ ล่วงเกินทางเพศ หรือก่อให้เกิดความรำคาญทางเพศแก่บุคคลอื่นใดมาก่อนด้วย

สำหรับการกำหนดหรือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาดังกล่าวในระดับส่วนเทศบาลหรือภูมิภาคนั้น ย่อมเห็นได้ว่า มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดประเด็นดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่นๆที่ไม่ได้มีการกำหนดคณะกรรมการในระดับนี้ขึ้นไว้

อนึ่ง การกำหนดจำนวนของคณะกรรมการในระดับนี้ของสาธารณรัฐจีน ได้มีการกำหนดจำนวนของคณะกรรมการดังกล่าวไว้มากกว่าในระดับสถาบันการศึกษา กล่าวคือ กำหนดให้มีจำนวนตั้งแต่ 9 ถึง 23 คน และกำหนดให้นายกเทศมนตรีเป็นประธานกรรมการ ประกอบกับให้มีการแต่งตั้งบุคคลอื่น ๆ ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้หากเป็นคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาจะไม่ได้มีการกำหนดจำนวนขั้นต่ำของคณะกรรมการซึ่งมีความรู้ความสามารถไว้ด้วยว่าต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าใดของคณะกรรมการทั้งหมด เพียงแต่กำหนดให้มีคณะกรรมการที่เป็นผู้หญิงจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด เช่นเดียวกันกับการกำหนดจำนวนของคณะกรรมการในระดับนี้เท่านั้น

สำหรับการกำหนดหรือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาดังกล่าวในระดับส่วนกลางนั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้นได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการส่วนกลางขึ้นมา ได้แก่ มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียได้กำหนดให้คณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัย ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นคณะกรรมการ และมีการกำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการส่วนกลางประจำภูมิภาคต่างๆอีก 7 แห่ง อีกด้วย ซึ่งคล้ายคลึงกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิพลเมือง ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดียวกันเป็นคณะกรรมการในระดับนี้ และกำหนดให้มีคณะกรรมการส่วนกลางประจำมลรัฐต่างๆอีกจำนวน 11 แห่ง ส่วนเครือรัฐออสเตรเลีย ก็ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกรณีปัญหาดังกล่าว แต่ไม่ได้มีการกำหนดคณะกรรมการในระดับนี้ประจำอยู่ในแต่ละเมืองของประเทศ ดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียและสหรัฐอเมริกา

ฉะนั้น มาตรการทางกฎหมายของประเทศดังกล่าวข้างต้นทั้งสาม จึงไม่ได้มีกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการในระดับดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากการแต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการในแต่ละประเภท เว้นแต่ มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน ซึ่งได้มีการกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการในระดับนี้ขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง กล่าวคือ ให้มีจำนวนคณะกรรมการตั้งแต่ 17 ถึง 23 คน และให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ นอกเหนือจากนั้นให้เป็นไปตามองค์ประกอบและคุณสมบัติที่กำหนดไว้แก่คณะกรรมการในระดับเทศบาลทั้งสิ้น ยกเว้น การกำหนดจำนวนของบุคคลอื่นๆ ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการ ได้กำหนดให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด

ดังนั้น จึงสามารถสรุปเป็นตารางการเปรียบเทียบและวิเคราะห์องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าวในแต่ละระดับตามมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 การกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ

ประเทศ	องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
	ระดับสถาบันการศึกษา	ระดับเทศบาลหรือภูมิภาค	ระดับส่วนกลาง
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1. ตัวแทน 3 ฝ่าย -ฝ่ายผู้บริหาร -ฝ่ายอาจารย์และบุคลากร -ฝ่ายนิสิต นักศึกษา 2. ให้มีจำนวนตัวแทนอย่างน้อยฝ่ายละ 1 คน 3. คณะกรรมการกึ่งหนึ่งเป็นผู้หญิง	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	ไม่ได้มีการกำหนดไว้

ประเทศ	องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
	ระดับ สถาบันการศึกษา	ระดับ เทศบาลหรือภูมิภาค	ระดับ ส่วนกลาง
สาธารณรัฐจีน	1. ตัวแทน 5 ฝ่าย - ฝ่ายผู้บริหาร - ฝ่ายอาจารย์และบุคลากร - ฝ่ายนิสิต นักศึกษา - ฝ่ายผู้ปกครอง - ฝ่ายผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ 2. ให้มีจำนวนคณะกรรมการตั้งแต่ 5-21 คน 3. คณะกรรมการกึ่งหนึ่งเป็นผู้หญิง	1. ตัวแทน 4 ฝ่าย - ฝ่ายผู้บริหาร - ฝ่ายผู้แทนภาคประชาสังคม - ฝ่ายผู้ปฏิบัติงานด้านอื่นๆเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศ - ฝ่ายผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ (ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด) 2. ให้มีจำนวนคณะกรรมการตั้งแต่ 9-23 คน 3. คณะกรรมการกึ่งหนึ่งเป็นผู้หญิง	1. ตัวแทน 4 ฝ่าย - ฝ่ายผู้บริหาร - ฝ่ายผู้แทนภาคประชาสังคม - ฝ่ายผู้ปฏิบัติงานด้านอื่นๆเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศ - ฝ่ายผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ (ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด) 2. ให้มีจำนวนคณะกรรมการตั้งแต่ 17-23 คน 3. คณะกรรมการกึ่งหนึ่งเป็นผู้หญิง
สาธารณรัฐอินเดีย	1. ตัวแทน 4 ฝ่าย - ฝ่ายผู้บริหาร - ฝ่ายอาจารย์และบุคลากร - ฝ่ายนิสิต นักศึกษา - ฝ่ายบุคคลภายนอกจากองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสิทธิ	ไม่มีการกำหนดไว้	คณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัย (แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ) และมีสำนักงานประจำภูมิภาคอื่นๆอีก 7 แห่ง

ประเทศ	องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
	ระดับ สถาบันการศึกษา	ระดับ เทศบาลหรือภูมิภาค	ระดับ ส่วนกลาง
สาธารณรัฐอินเดีย (ต่อ)	สตรี หรือคุ้นเคยกับ ปัญหาดังกล่าว 2. ให้มีจำนวน คณะกรรมการ 9 คน 3. ประธานกรรมการ ซึ่งมาจากฝ่ายบริหาร ต้องเป็นผู้หญิง และ มีตำแหน่งทางวิชาการ ระดับอาวุโส 4. ไม่เคยกระทำการ คุกคามทางเพศมา ก่อน		
เครือรัฐออสเตรเลีย	สำนักงานกิจการนิสิต เป็นผู้รับผิดชอบ	ไม่มีการกำหนดไว้	คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชน (แต่งตั้งขึ้นตาม กฎหมายเฉพาะ)
สหรัฐอเมริกา (รวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)	สถาบันการศึกษาเป็น ผู้รับผิดชอบ กำหนดเอง	ไม่มีการกำหนดไว้	สำนักงานสิทธิพลเมือง เป็นผู้รับผิดชอบ และมีสำนักงาน ประจำมลรัฐต่างๆ 11 แห่ง

ประเด็นที่สาม การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของตามมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศ

จากการศึกษาถึงการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในแต่ละระดับของประเทศต่าง ๆ นั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาไว้อย่างคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กำหนดให้คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาโดยส่วนใหญ่ของประเทศมีอำนาจและหน้าที่รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว มีอำนาจสอบสวนพร้อมจัดทำความเห็นเสนอต่อผู้มีอำนาจลงโทษทางวินัยของสถาบันการศึกษา มีอำนาจในการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาในระหว่างการดำเนินการสอบสวน เพื่อไม่ให้ถูกแค้นคนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นถูกแค้นจากผู้ถูกร้องเรียนในสถาบันการศึกษา เว้นแต่สำหรับมาตรการทางกฎหมายของบางประเทศข้างต้น เช่น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐจีน ได้กำหนดให้คณะกรรมการในระดับนี้มีอำนาจและหน้าที่ในการวางแผนและจัดกิจกรรมสำหรับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศแก่นิสิต นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ตลอดจน การกำหนดให้มีหน้าที่ในการดำเนินการวิจัย พัฒนา และส่งเสริมหลักสูตร การเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาด้วย

ส่วนการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับเทศบาลหรือภูมิภาคนั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดคณะกรรมการในระดับนี้ไว้ กล่าวคือ ให้มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับใช้ในเขตอำนาจรับผิดชอบแต่ละท้องที่ ตลอดจนกำหนดให้มีหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้ด้านความเสมอภาคระหว่างเพศในระดับครอบครัวและระดับชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ตลอดจนมีหน้าที่ในการดำเนินการวางแผนและจัดอบรมความรู้ให้แก่บุคลากร และดำเนินการส่งเสริมการวิจัย การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน รวมถึงติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในท้องถิ่นหรือในสถาบันการศึกษาในเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายดังกล่าว

ส่วนการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางนั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนได้กำหนดให้คณะกรรมการในระดับนี้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกันกับคณะกรรมการในระดับเทศบาลหรือภูมิภาคข้างต้น เพียงแต่อำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้มีครอบคลุมไปถึงในระดับชาติด้วย ซึ่งคล้ายคลึงกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียที่ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว มีอำนาจและหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษาต่างๆภายในของประเทศทุกแห่งให้ดำเนินการตามมาตรการทางกฎหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และมีอำนาจในการลงโทษสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้ดำเนินการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไว้ด้วย

อนึ่ง หากพิจารณาถึงการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับนี้ของเครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งสองประเทศได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่เพิ่มเติมขึ้นไว้ นอกเหนือจากทั้งสองประเทศข้างต้นด้วย กล่าวคือ ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนจากนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศได้โดยตรง โดยไม่จำเป็นที่ผู้ถูกระทำการดังกล่าวต้องยื่นข้อร้องเรียนต่อสถาบันการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตรวจสอบถึงกรณีปัญหา ดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้หลายช่องทาง และเป็นการติดตามว่าสถาบันการศึกษาใดเพิกเฉยหรือละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อีกด้วย ส่วนมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ไม่ได้มีการกำหนดคณะกรรมการในระดับนี้ขึ้นไว้ จึงไม่มีประเด็นเรื่องการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการไว้แต่อย่างใด

ฉะนั้น จึงสามารถสรุปเป็นตารางการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในแต่ละระดับที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศได้ ดังนี้

**ตารางที่ 10 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ของต่างประเทศ**

ประเทศ	อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
	ระดับ สถาบันการศึกษา	ระดับ เทศบาลหรือภูมิภาค	ระดับ ส่วนกลาง
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1. รับข้อร้องเรียน 2. สอบสวนและ เสนอความเห็นเพื่อ ให้ลงโทษ 3. กำหนดมาตรการ คุ้มครองและเยียวยา 4. เผยแพร่ความรู้	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	ไม่ได้มีการกำหนดไว้

ประเทศ	อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
	ระดับ สถาบันการศึกษา	ระดับ เทศบาลหรือภูมิภาค	ระดับ ส่วนกลาง
สาธารณรัฐจีน	1. รับข้อร้องเรียน 2. สอบสวนและ เสนอความเห็นเพื่อ ให้ลงโทษ 3. กำหนดมาตรการ คุ้มครองและเยียวยา 4. เผยแพร่ความรู้ และส่งเสริมการวิจัย และการพัฒนา หลักสูตรการเรียนการ สอน	1. กำหนดนโยบายหรือ ระเบียบอื่นใดในระดับ เทศบาลหรือท้องถิ่น 2. ส่งเสริมและ วางแผนการอบรม ให้ความรู้ 3. ดำเนินการวิจัย การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน 4. ติดตามและ ประเมินผลการ ปฏิบัติงานของ หน่วยงานและ สถาบันการศึกษา ภายในเขตท้องที่ ดังกล่าว	1. กำหนดกฎหมาย หรือระเบียบอื่นใดใน ระดับชาติ 2. ส่งเสริมและ วางแผนการอบรม ให้ความรู้ 3. ดำเนินการวิจัย การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน 4. ติดตามและ ประเมินผลการ ปฏิบัติงานของ หน่วยงานและ สถาบันการศึกษา ภายในประเทศ
สาธารณรัฐอินเดีย	1. รับข้อร้องเรียน 2. สอบสวนและ เสนอความเห็นเพื่อ ให้ลงโทษ 3. กำหนดมาตรการ คุ้มครองและเยียวยา	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	1. กำหนดกฎหมาย หรือระเบียบอื่นใดใน ระดับชาติ 2. กำกับดูแลให้ สถาบันการศึกษา ภายในประเทศปฏิบัติ ตามมาตรการทาง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง 3. พิจารณาลงโทษ สถาบันการศึกษาที่ ผิดฝ่าฝืนปฏิบัติตาม มาตรการทาง กฎหมาย

ประเทศ	อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
	ระดับ สถาบันการศึกษา	ระดับ เทศบาลหรือภูมิภาค	ระดับ ส่วนกลาง
เครือรัฐออสเตรเลีย	<ol style="list-style-type: none"> 1. รับข้อร้องเรียน 2. สอบสวนและเสนอความเห็นเพื่อให้ลงโทษ 3. กำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยา 	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดในระดับชาติ 2. ส่งเสริมและวางแผนการอบรมให้ความรู้ 3. รับข้อร้องเรียนและดำเนินการตรวจสอบ
สหรัฐอเมริกา (รวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)	<ol style="list-style-type: none"> 1. รับข้อร้องเรียน 2. สอบสวนและเสนอความเห็นเพื่อให้ลงโทษ 3. กำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยา 	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดในระดับชาติ 2. ส่งเสริมและวางแผนการอบรมให้ความรู้ 3. รับข้อร้องเรียนและดำเนินการตรวจสอบ 4. พิจารณาลงโทษสถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมาย

ดังนั้น หากพิจารณาถึงการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องพิจารณาตามลำดับที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

5.2.2 การพิจารณากำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ข้อพิจารณาประการแรก คือ การกำหนดระดับของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวนั้น เห็นว่า เมื่อเหตุการณ์การคุกคามทางเพศมักเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยอยู่เป็นประจำ แต่นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวกลับยังไม่ได้รับการป้องกันและแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบและจริงจังเท่าที่ควร เนื่องจาก สถาบันการศึกษาโดยส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการกำหนดหรือแต่งตั้งให้มีคณะบุคคลหรือหน่วยงานใดภายในสถาบันการศึกษาขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ จนเป็นเหตุให้นิสิต นักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวยังไม่สามารถได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นในเบื้องต้นได้อย่างทัน่วงที และต้องทนทุกข์ทรมานจากเหตุการณ์ที่ตนต้องประสบอยู่เพียงลำพังอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า เมื่อสถาบันการศึกษาเป็นสถานที่ซึ่งมักจะก่อให้เกิดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา และเป็นสถานที่ซึ่งมีความใกล้ชิดเป็นอย่างยิ่งกับทั้งผู้กระทำการคุกคามทางเพศ และนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการดังกล่าวมากที่สุด จึงสมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการหรือหน่วยงานในระดับสถาบันการศึกษาขึ้นไว้ด้วย เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้นที่ได้มีการกำหนดคณะกรรมการในระดับนี้ขึ้นไว้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการกำหนดคณะบุคคลหรือหน่วยงานใดขึ้นไว้เป็นคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาดังกล่าว ย่อมจะก่อให้เกิดการกำหนดตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้นมาเพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่จัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มักปรากฏขึ้นได้อย่างเฉพาะเจาะจง และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำการคุกคามทางเพศว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นแล้ว นิสิต นักศึกษารายนั้นสามารถไว้วางใจต่อคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นมาได้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องเกรงกลัวต่อการถูกแก้แค้นของผู้กระทำแต่อย่างใด พร้อมทั้งจะได้รับการคุ้มครองและแก้ไขเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถาบันการศึกษาได้อย่างทัน่วงที

อนึ่ง สำหรับการกำหนดชื่อของคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษานั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศข้างต้น ได้มีการกำหนดชื่อเรียกของคณะกรรมการชุดดังกล่าวไว้ค่อนข้างแตกต่างกันออกไป ฉะนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า การกำหนดชื่อของคณะกรรมการชุดดังกล่าวของประเทศไทย จึงสมควรกำหนดให้มีความสอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ให้แก่คณะกรรมการด้วย คือ “คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา” หรืออาจเรียกชื่อโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ร.ค.ส.”

นอกจากนี้ แม้สถาบันการศึกษาของประเทศไทยจะสมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะแล้วก็ตาม แต่เพื่อให้เกิดการดำเนินการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันการศึกษาต่างๆของประเทศไทยว่าได้มีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและเคร่งครัดตามที่มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้หรือไม่ จึงสมควรที่จะต้องกำหนดคณะกรรมการในระดับส่วนกลางขึ้นไว้อีกระดับหนึ่ง เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา

ทั้งนี้ คณะกรรมการในระดับดังกล่าวที่ได้มีการแต่งตั้งขึ้นมานั้น ก็สมควรที่จะกำหนดให้เป็นคณะกรรมการเฉพาะด้วย เนื่องจาก การจัดตั้งคณะกรรมการชุดดังกล่าวขึ้นมา ก็มีวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการแต่งตั้งคณะบุคคลเพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นกรณีพิเศษ โดยแยกต่างหากจากกรณีปัญหาอื่นๆโดยทั่วไป

ฉะนั้น แม้มาตรการทางกฎหมายของบางประเทศ เช่น เครือรัฐออสเตรเลีย ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศเป็นคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยก็ตาม แต่จากพิจารณาถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 มาแล้วนั้น ย่อมเห็นได้ว่า แม้ปัญหาการคุกคามทางเพศที่มักเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาจะเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ซึ่งบุคคลทุกคนสมควรได้รับการปกป้องและคุ้มครองจากกฎหมายด้วยก็ตาม แต่บทบัญญัติต่างๆแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวก็ไม่ได้มีการกำหนดถึงการป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ประกอบกับ แนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งได้เคยให้ข้อเสนอแนะไว้นั้น ก็เป็นเพียงข้อเสนอแนะที่เป็นการทั่วไป โดยที่ไม่ได้มีการระบุหรือกำหนดรายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่เพียงพอให้กับสถาบันการศึกษาต่างๆที่จะนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมได้จริง ด้วยเหตุนี้ การกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยที่มีการแต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมาเป็นคณะกรรมการในระดับส่วนกลางสำหรับปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าว จึงไม่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

ดังนั้น การกำหนดให้มีคณะกรรมการในระดับกลางขึ้นไว้เป็นการเฉพาะจึงเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของปัญหาที่เกิดในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยมากกว่า ดังจะเห็นได้จาก มาตรการทางกฎหมายบางฉบับของประเทศไทยซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ก็ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการในระดับกลางขึ้นมาเพื่อดำเนินการจัดการและส่งเสริมไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน

อนึ่ง การจัดตั้งคณะกรรมการในระดับส่วนกลางขึ้นมาไว้เป็นการเฉพาะนั้น ย่อมต้องมีการกำหนดชื่อของคณะกรรมการชุดดังกล่าวเช่นเดียวกัน และการกำหนดชื่อดังกล่าวก็สมควรที่จะกำหนดไว้ให้มีความสอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ให้แก่คณะกรรมการด้วย ฉะนั้น การกำหนดชื่อของคณะกรรมการชุดดังกล่าว จึงสมควรชื่อว่า “คณะกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ” หรือเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ค.ส.”

ส่วนการกำหนดคณะกรรมการในระดับเทศบาลหรืออบส่วนภูมิภาคดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐที่ได้มีการกำหนดคณะกรรมการในระดับนี้ขึ้นไว้เพียงประเทศเดียวนั้น ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อมีการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับส่วนกลางขึ้นมาไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ย่อมมีอำนาจและหน้าที่ครอบคลุมไปถึงสถาบันการศึกษาต่างๆของประเทศไทยทุกแห่งแล้ว ฉะนั้น เพื่อเป็นการลดการใช้งบประมาณแผ่นดินอย่างเกินความจำเป็นสำหรับการจัดตั้งคณะกรรมการชุดนี้ขึ้นมาอีก มาตรการทางกฎหมายของประเทศจึงไม่สมควรที่จะกำหนดคณะกรรมการในระดับเทศบาลหรือภูมิภาคขึ้น

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงระดับของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดระดับของคณะกรรมการของประเทศไทย จึงสามารถสรุปได้ว่า การกำหนดระดับของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น สมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการในสองระดับ ได้แก่ คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา ซึ่งอาจเรียกว่า “คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา” หรือ “คณะกรรมการ ร.ค.ส”

ส่วนคณะกรรมการอีกระดับหนึ่ง คือ คณะกรรมการในระดับส่วนกลาง ซึ่งอาจเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ” หรือ “คณะกรรมการ ป.ค.ส.”

ข้อพิจารณาประการที่สอง คือ การกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวนั้น เห็นว่า เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะต้องมีการกำหนดคณะกรรมการในแต่ละระดับที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวขึ้นมาไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงเป็นเหตุให้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวจะต้องกำหนดถึงองค์ประกอบของบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ และคุณสมบัติของคณะกรรมการไว้ด้วย

ฉะนั้น สำหรับการกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษานั้น ย่อมเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้กำหนดประเภทของตัวแทนสำหรับบุคคลในแต่ละฝ่ายที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการชุดดังกล่าวไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ ได้มีการกำหนดประเภทของตัวแทนไว้ตั้งแต่ 3 ฝ่าย ถึง 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายผู้บริหารสถาบันการศึกษา ฝ่ายอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ฝ่ายนิสิต นักศึกษา ฝ่ายผู้ปกครอง และฝ่ายบุคคลภายนอก ฉะนั้น การกำหนดประเภทของตัวแทนบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการชุดดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรกำหนดประเภทของบุคคลใดไว้บ้าง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถกำหนดตัวบุคคลไว้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสภาพปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้อย่างรอบด้าน

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียน จึงเห็นว่า เมื่อปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นบุคคลผู้มีหน้าที่สูงสุดในการบังคับบัญชาของสถาบันการศึกษาจึงเป็นผู้ที่จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังกล่าวที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาด้วย และเมื่อปัญหาดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว บุคคลเหล่านั้นก็ย่อมที่จะต้องมียุทธศาสตร์ของแต่ละฝ่ายเข้ามาทำหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีการกำหนดประเภทของตัวแทนบุคคลที่มาจากฝ่ายนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ย่อมทำให้นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อเกิดความรู้สึกไว้วางใจและยินยอมเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตนเองให้กับคณะกรรมการประเภทนี้ ซึ่งเป็นตัวแทนของตนได้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ง่ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายนิสิต นักศึกษาสามารถนำเรื่องราวดังกล่าวที่ได้รับทราบมาไปดำเนินการหารือร่วมกับคณะกรรมการประเภทอื่น ๆ ในการกำหนดแนวทางสำหรับการป้องกันปัญหาดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก และดำเนินการจัดให้มีการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองนิสิต นักศึกษารายนั้นต่อไป

ยิ่งไปกว่านี้ เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่ก่อให้เกิดความเสียหายในหลายๆด้านต่อนิสิต นักศึกษาจากปัญหาดังกล่าวด้วยแล้ว ตัวแทนฝ่ายผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ก็สมควรที่จะต้องกำหนดให้เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นบุคคลที่จำเป็นต้องรับรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา และร่วมมือกับสถาบันการศึกษาดังกล่าวในการดำเนินการตรวจสอบถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างตัวแทนฝ่ายผู้ปกครองของนิสิต นักศึกษากับสถาบันการศึกษาดังกล่าวที่จะดำเนินการตรวจตราและดูแลนิสิต นักศึกษาให้ได้รับความปลอดภัย และไม่ให้อุบัติการณ์การดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

อนึ่ง บุคคลภายนอกที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในระดับดังกล่าวนี้ นอกจากการกำหนดให้มีตัวแทนฝ่ายผู้ปกครองข้างต้นแล้ว ผู้เขียนยังเห็นว่า ปัญหาการคุกคามทางเพศเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยา รวมถึงด้านสื่อสารมวลชนเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย เนื่องจาก บุคคลเหล่านั้นย่อมสามารถที่จะให้คำแนะนำ ตลอดจนทราบถึงขั้นตอนหรือวิธีการในการสอบถามหรือเจรจากับนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวได้เป็นอย่างดี โดยไม่ให้นิสิต นักศึกษารายนั้นได้รับความกระทบกระเทือนต่อสภาพจิตใจจากการดำเนินการตรวจสอบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์การคุกคามทางเพศดังกล่าว

นอกจากนี้ การแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆข้างต้น สมควรกำหนดให้ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหารสถาบันการศึกษาดังกล่าว และอาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒินั้นจากหน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้แสวงหาผลกำไรก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สามารถคัดเลือกและแต่งตั้งบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญได้กว้างมากยิ่งขึ้น จึงไม่สมควรกำหนดไว้แต่เพียงว่าผู้ทรงคุณวุฒิที่จะได้รับการแต่งตั้งขึ้นมานั้น ต้องเป็นบุคคลที่มาจากหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร ดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณอินเดียนได้กำหนดไว้เท่านั้น

สำหรับกรณีการกำหนดจำนวนของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษานั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดไว้แตกต่างกัน ซึ่งอาจมีทั้งกรณีการกำหนดไว้เพียงจำนวนขั้นต่ำของตัวแทนในแต่ละประเภท หรือมีการกำหนดทั้งจำนวนขั้นต่ำและจำนวนขั้นสูงของจำนวนคณะกรรมการไว้ด้วยก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เหมือนกันของทุกประเทศ คือ การกำหนดจำนวนของคณะกรรมการไว้เป็นเลขคู่ เพื่อให้สามารถดำเนินการชี้ขาดข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นเอกฉันท์ว่ามีการกระทำคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาตามข้อร้องเรียนดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งผู้เขียน ก็เห็นว่าการกำหนดจำนวนของคณะกรรมการในระดับนี้ของประเทศไทยก็สมควรกำหนดให้มีจำนวนเป็นเลขคู่ด้วยเช่นเดียวกัน

ส่วนการกำหนดจำนวนของประเภทตัวแทนของบุคคลในแต่ละฝ่ายนั้น เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรกำหนดให้มีจำนวนตัวแทนในแต่ละฝ่ายอย่างเพียงพอสำหรับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่ควรกำหนดให้มีจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดมากเกินไปด้วย เนื่องจาก เป็นการก่อให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินการจัดการประชุมและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดดังกล่าวในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้น

ฉะนั้น ผู้เขียน จึงเห็นว่า การกำหนดจำนวนของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาในแต่ละประเภท สมควรกำหนดประกอบไปด้วย ตัวแทนฝ่ายผู้บริหาร สถาบันการศึกษาจำนวนหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ ตัวแทนฝ่ายอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จำนวนอย่างละหนึ่งคน เป็นกรรมการ ตัวแทนฝ่ายนิสิต นักศึกษา จำนวนสามคน เป็นกรรมการ ตัวแทนฝ่ายผู้ปกครอง จำนวนสามคน เป็นกรรมการ และตัวแทนฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยาหรือด้านสื่อสารมวลชน จำนวนสี่คน เป็นกรรมการ

อนึ่ง มาตรการทางกฎหมายของบางประเทศยังได้มีการกำหนดให้จำนวนคณะกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดต้องเป็นผู้หญิง หรือประธานคณะกรรมการต้องเป็นผู้หญิงด้วยนั้น ผู้เขียน เห็นว่า เป็นการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับดังกล่าวไว้เป็นการพิเศษเพิ่มเติม โดยผู้เขียน เห็นว่า การกำหนดถึงองค์ประกอบในลักษณะดังกล่าวไว้ในมาตรการทางกฎหมายของไทยด้วยนั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงการตระหนักถึงคุณค่าของความเสมอภาคระหว่างเพศที่บุคคลทุกคนควรมีอย่างเท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น และเมื่อปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาหญิงในสถาบันการศึกษาดังกล่าว การกำหนดให้จำนวนของคณะกรรมการทั้งหมดอย่างน้อยกึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้หญิง จึงสอดคล้องและเหมาะสมกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มุ่งให้เกิดความเสมอภาคทางเพศขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนการกำหนดให้ประธานกรรมการในระดับดังกล่าวต้องเป็นเพศหญิงด้วยนั้น เห็นว่า เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการจำนวนกึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้หญิงไว้อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดบังคับไว้อีกด้วยว่าประธานคณะกรรมการต้องเป็นผู้หญิงอีกด้วย เนื่องจาก การพิจารณาหรือวินิจฉัยชี้ขาดกรณีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศดังกล่าว ย่อมเป็นไปตามหลักการถือเสียงข้างมากของคณะกรรมการทุกคน โดยที่คณะกรรมการแต่ละคนย่อมมีเสียงหนึ่งเสียงที่จะลงคะแนนชี้ขาดอย่างเท่าเทียมกัน

สำหรับการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาดังกล่าว พบว่า มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียนเดียเพียงประเทศเดียวที่ได้มีการกำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการในระดับดังกล่าวไว้เป็นการพิเศษด้วยว่า บุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการได้นั้น จะต้องไม่เคยเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศหรือล่วงเกินทางเพศแก่บุคคลอื่นใดมาก่อนด้วย

ฉะนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า นอกเหนือจากการกำหนดคุณสมบัติไว้เป็นการทั่วไปซึ่ง คณะกรรมการทุกคนพึงต้องมีตามมาตรการทางกฎหมายโดยทั่วไปที่ต้องกำหนดไว้อยู่แล้ว กล่าวคือ ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือน ไร้ความสามารถ ไม่เคยถูกไล่ออก ให้ออกหรือปลดออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น คณะกรรมการทุกคนก็สมควรที่จะต้องไม่เป็น ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ หรือล่วงเกินทางเพศแก่บุคคลอื่นใดมาก่อนด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจาก ถ้าบุคคลดังกล่าวเคยเป็นผู้กระทำการดังกล่าวมาก่อนแล้ว ก็ไม่สมควรที่จะได้รับการพิจารณาเข้ามา ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแต่อย่างใด แม้ว่าบุคคลนั้นจะได้กลับใจและไม่ได้กระทำการดังกล่าวขึ้นมาอีก ในปัจจุบันแล้วก็ตาม

สำหรับการกำหนดคณะกรรมการอีกระดับหนึ่งของประเทศไทย คือ การกำหนด คณะกรรมการในระดับส่วนกลาง โดยผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง ดังกล่าวขึ้นมา นั้น สมควรกำหนดให้คณะกรรมการในระดับนี้เป็นคณะกรรมการที่สังกัดอยู่ใน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานของประเทศไทยที่มีอำนาจ และหน้าที่ในการกำกับดูแลสถาบันการศึกษาในสังกัดให้ดำเนินการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมาย ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว และยังเป็นการกำหนดให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ที่ตรงกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยต่างๆโดยส่วนใหญ่อีกด้วย

ส่วนการกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางนั้น ย่อมเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้กำหนดประเภทของตัวแทนสำหรับบุคคล ในแต่ละฝ่ายที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการชุดดังกล่าวไว้แตกต่างกันเช่นเดียวกันกับการกำหนด คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาอีกด้วย แต่มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน เพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดประเด็นดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนมากกว่าประเทศต่างๆ ข้างต้น กล่าวคือ ให้คณะกรรมการดังกล่าวประกอบไปด้วยตัวแทนทั้งหมดสี่ฝ่าย ได้แก่ ตัวแทนฝ่าย ผู้บริหารของกระทรวงซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล ตัวแทนฝ่ายผู้แทนภาคประชาสังคม ตัวแทนฝ่าย ผู้ปฏิบัติงานด้านอื่นๆเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศ และตัวแทนฝ่ายผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ

อย่างไรก็ตาม หากจะมีการนำเอาองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าวมาปรับใช้ กับบริบทของประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่า เป็นการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ค่อนข้าง มากเกินไป ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียน จึงเห็นว่า การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับนี้ สมควรกำหนดให้มีแต่เฉพาะตัวแทนสองฝ่ายเท่านั้น คือ ตัวแทนฝ่ายผู้บริหารของกระทรวงซึ่งมีอำนาจ หน้าที่กำกับดูแล และตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆซึ่งเกี่ยวข้องกับ ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา

ส่วนการกำหนดจำนวนขององค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับดังกล่าวข้างต้นของประเทศไทยนั้น เห็นว่า สมควรกำหนดไว้เป็นเลขคู่เช่นเดียวกับจำนวนของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ให้คณะกรรมการในระดับส่วนกลาง ประกอบด้วย ตัวแทนฝ่ายผู้บริหารของกระทรวงซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล คือ การกำหนดให้นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของฝ่ายบริหารของประเทศ เป็นประธานกรรมการ และกำหนดให้รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว คือ รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและรัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งเป็นเจ้ากระทรวงผู้ที่มีอำนาจบังคับบัญชาสูงสุดของสถาบันการศึกษาต่างๆที่อยู่ในกำกับดูแลของแต่ละกระทรวง เป็นรองประธานกรรมการ รวมถึงการกำหนดให้มีกรรมการโดยตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวร่วมด้วยอีกจำนวนสองคน เป็นกรรมการ คือ ปลัดสำนักกระทรวงศึกษาธิการ และปลัดสำนักกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

อนึ่ง การแต่งตั้งตัวแทนฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น สมควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และด้านสื่อสารมวลชน จำนวนด้านละสองคน เป็นกรรมการ ทั้งนี้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีจากหน่วยงานอื่นๆของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้แสวงหากำไรก็ได้

ส่วนการกำหนดให้องค์ประกอบของคณะกรรมการทั้งหมดจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นผู้หญิงนั้น เห็นว่า หากมีการกำหนดให้คณะกรรมการจำนวนกึ่งหนึ่งเป็นผู้หญิง ย่อมไม่เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้กับบริบทของประเทศไทย เนื่องจาก การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับดังกล่าวข้างต้น ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการโดยส่วนใหญ่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งและผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านั้นโดยส่วนใหญ่ของประเทศไทยก็มักจะเป็นผู้ชาย จึงเป็นการพันวิสัยที่จะกำหนดให้จำนวนของคณะกรรมการทั้งหมดอย่างน้อยกึ่งหนึ่งต้องผู้หญิงได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า การกำหนดองค์ประกอบในส่วนนี้ จึงสมควรกำหนดไว้แต่เฉพาะกรณีการแต่งตั้งตัวแทนฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้นว่าควรกำหนดให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้หญิงจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดแทน

ส่วนการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดไว้ในลักษณะทำนองเดียวกันกับคุณสมบัติของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดลักษณะต้องห้ามขึ้นไว้เป็นกรณีพิเศษสำหรับบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ คือ ห้ามเป็นผู้เคยกระทำการคุกคามทางเพศหรือล่วงเกินทางเพศบุคคลอื่นมาก่อน

ข้อพิจารณาประการที่สาม คือ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวนั้น เห็นว่า เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศสมควรที่จะต้องมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาและคณะกรรมการในระดับส่วนกลางขึ้นไว้เป็นการเฉพาะแล้ว มาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าวก็จะต้องมีการกำหนดหรือระบุถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในแต่ละระดับที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย

สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษานั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับนี้ไว้อย่างสอดคล้องและคล้ายคลึงกัน คือ ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนจากนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศ ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนว่ามีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงหรือไม่ พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจสั่งลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำการดังกล่าว ตลอดจนมีอำนาจในการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาแก้ไข ในระหว่างดำเนินการตรวจสอบ นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจในการเผยแพร่ความรู้ ส่งเสริมการวิจัย และการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาอีกด้วย

ดังนั้น หากพิจารณาถึงกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นให้กับคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาของประเทศไทยแล้วนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่าข้อกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศนั้น มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร โดยอาจพิจารณาแยกเป็นกรณีตามลำดับ ดังนี้

กรณีแรก อำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น

สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการนั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมากประการหนึ่ง เนื่องจาก คณะกรรมการในระดับดังกล่าวย่อมเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและคุ้นเคยกับนิสิต นักศึกษาที่ถูกกระทำการคุกคามทางเพศจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ฉะนั้น หากมีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการแล้ว ย่อมเป็นการอำนวยความสะดวกและเป็นการกระตุ้นให้นิสิต นักศึกษากระทำการเปิดเผยเรื่องราวดังกล่าวที่เกิดขึ้นให้แก่คณะกรรมการในการดำเนินการตรวจสอบและกำหนดมาตรการคุ้มครองเยียวยาเป็นการชั่วคราวให้แก่นิสิต นักศึกษา รายนั้นได้อย่างทันท่วงที โดยไม่จำเป็นต้องยื่นข้อร้องเรียนไปหน่วยงานภายนอกซึ่งไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กรณีที่สอง อำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน พร้อมทั้งเสนอความเห็นในการลงโทษแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ

เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรกำหนดให้คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษานั้น มีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวแล้ว ก็สมควรกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวด้วย เนื่องจาก เมื่อคณะกรรมการได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าวมาแล้ว ย่อมเป็นบุคคลที่ได้รับทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาโดยละเอียด ฉะนั้นคณะกรรมการจึงสามารถดำเนินการตรวจสอบได้ว่าการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงตามที่นิสิตนักศึกษาได้ยื่นข้อร้องเรียนมาจริงหรือไม่ และหากปรากฏว่ามีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริง การกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่เสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำ ก็จะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ฝ่ายผู้ถูกร้องเรียนอีกด้วยว่าตนจะได้รับโทษทางวินัยตามที่สถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสมกับกรณีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละรูปแบบ

กรณีที่สาม อำนาจและหน้าที่ในการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาแก้ไขชั่วคราวในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน

เมื่อคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาได้รับข้อร้องเรียนและอยู่ในระหว่างการดำเนินการตรวจสอบว่ามีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงหรือไม่ จึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการพอสมควร และที่สำคัญ คือ เมื่อได้มีการกล่าวหาว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำการคุกคามทางเพศแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ร้องเรียนแล้ว ย่อมอาจก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจหรือความรู้สึกโกรธเคืองของผู้ถูกร้องเรียนต่อผู้ร้องเรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากผู้ถูกร้องเรียนเป็นผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือกว่านิสิต นักศึกษารายนั้นด้วย ก็ย่อมที่อาจส่งผลให้เกิดการแก้แค้นอันมีสาเหตุมาจากการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้โดยง่าย ประกอบกับ หากนิสิต นักศึกษารายดังกล่าวถูกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นจริง และได้รับผลกระทบกระเทือนในด้านหนึ่งด้านใดด้วยแล้ว จึงเป็นการสมควรกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่กำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาแก้ไขชั่วคราวในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้นิสิต นักศึกษารายนั้นได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว

กรณีทีสี่ อำนาจและหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ ส่งเสริมการวิจัย และการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับสถาบันการศึกษา

สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ประการนี้ให้แก่คณะกรรมการในระดับดังกล่าวของประเทศไทยนั้น ผู้เขียน เห็นว่า เป็นการกำหนดอำนาจและหน้าที่เพิ่มเติม นอกเหนือจากอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้น ตลอดจนเป็นการกำหนดอำนาจและหน้าที่ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดนี้ขึ้นมาอีกด้วย ฉะนั้น จึงไม่สมควรที่จะกำหนดให้คณะกรรมการในระดับสถาบันศึกษามีอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวรวมไว้ด้วย

อย่างไรก็ตาม หากจะมีการกำหนดอำนาจและหน้าที่เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาไว้อย่างละเอียดรอบด้านด้วยนั้น ผู้เขียน เห็นว่า สมควรกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการเก็บรวบรวมและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง รวมถึงกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในปฏิบัติการอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการในระดับส่วนกลางหรือตามที่กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ด้วย

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ควรกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียน กรณีมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น มีอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน พร้อมทั้งเสนอความเห็นในการลงโทษ มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาแก้ไขชั่วคราวในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน รวมถึงมีอำนาจและหน้าที่ในการเก็บรวบรวมและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา และมีอำนาจและหน้าที่ในปฏิบัติการอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการในระดับส่วนกลางหรือตามที่กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้

สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางนั้น เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศได้มีการกำหนดในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่อาจมีเพียงบางประเทศที่ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่เพิ่มเติมเป็นพิเศษ ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าคณะกรรมการในระดับดังกล่าวของประเทศต่างๆข้างต้น ได้กำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนปฏิบัติงาน หรือระเบียบอื่นใดๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว มีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริม วางแผน วิจัย อบรม หรือเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศให้แก่สถาบันการศึกษา ตลอดจนกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนและดำเนินการตรวจสอบ กรณีการกล่าวหาว่ามีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา และมีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาลงโทษสถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายต่างๆที่กำหนดไว้

ด้วยเหตุนี้ หากพิจารณาถึงกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นให้กับ คณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศไทยด้วยแล้วนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาให้ก่อนว่า การกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวเช่นมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศนั้น มีความเหมาะสมกับ บริบทของประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร โดยอาจพิจารณาแยกตามลำดับ ดังนี้

กรณีแรก อำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนปฏิบัติงานหรือ ระเบียบอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา

สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ประการนี้ให้กับคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง นั้น เห็นว่า เป็นการกำหนดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดดังกล่าว ขึ้นมา เนื่องจาก คณะกรรมการในระดับส่วนกลางประกอบไปด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ จำนวนมาก ดังนั้น การกำหนดให้คณะกรรมการในระดับนี้มีอำนาจกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนปฏิบัติงาน หรือระเบียบอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว โดยการอาศัยความรู้และความ เชี่ยวชาญของคณะกรรมการในการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ก็ย่อมที่จะก่อให้เกิด ประโยชน์แก่สถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆได้เป็นอย่างมากที่จะนำไปปฏิบัติตามต่อไป

กรณีที่สอง อำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริม วางแผน วิจัย อบรม หรือเผยแพร่ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นให้แก่สถาบันการศึกษา

สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ประการนี้ ถือเป็นการกำหนดภารกิจที่จำเป็น ให้แก่คณะกรรมการในระดับส่วนกลาง เนื่องจาก เมื่อมีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริม วางแผน วิจัย ตลอดจนการอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆให้แก่สถาบันการศึกษาแล้ว ก็ย่อมที่จะ เป็นการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่สถาบันการศึกษาที่จะต้องนำเอาองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของตนเองได้

กรณีที่สาม อำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนและดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับ ข้อร้องเรียนดังกล่าว

สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ประการนี้ให้แก่คณะกรรมการในระดับส่วนกลาง ด้วยนั้น เห็นว่า เป็นการกำหนดให้อำนาจและหน้าที่แก่คณะกรรมการเพิ่มเติมในการดำเนินการ ตรวจสอบถึงกรณีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่งด้วย กล่าวคือ นิสิต นักศึกษาอาจดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนต่อ คณะกรรมการในระดับนี้ เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบถึงการกระทำดังกล่าวได้ โดยไม่จำเป็นต้อง ยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการตรวจสอบถึงข้อร้องเรียน ดังกล่าวแต่เพียงอย่างเดียวก็ได้

ผู้เขียน เห็นว่า แม้การกำหนดดังกล่าวจะเป็นการกระทำขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้แก่นิสิต นักศึกษาที่จะสามารถดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนได้มากยิ่งขึ้นก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่าเป็นการกำหนดอำนาจและหน้าที่อันเป็นการซ้ำซ้อนกับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งซึ่งได้มีการกำหนดไว้อยู่แล้ว ฉะนั้น การกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้กับคณะกรรมการในระดับส่วนกลางอีกจึงไม่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตาม หากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยประสงค์ที่จะให้เกิดการตรวจสอบการใช้อำนาจและดุลพินิจของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาว่าได้ดำเนินการตรวจสอบและวินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศอย่างถูกต้องหรือไม่ด้วยแล้ว กรณีเช่นนี้ จึงสมควรที่จะกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางที่จะเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการรับเรื่องอุทธรณ์ กรณีการดำเนินการตรวจสอบของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาว่า ได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นนิสิต นักศึกษา และในขณะเดียวกันก็เป็นการคุ้มครองถึงสิทธิของผู้ถูกร้องเรียนประกอบด้วย

กรณีทีสี่ อำนาจและหน้าที่ในกำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมายของสถาบันการศึกษา

เมื่อสมควรกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยแล้ว สิ่งที่จะต้องทำเป็นอย่างยิ่งที่มาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าวจะต้องกำหนดไว้ด้วยนั้น คือ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางที่จะต้องคอยกำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษาต่างๆว่าได้มีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าวที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและเคร่งครัดหรือไม่

ฉะนั้น การกำหนดอำนาจและหน้าที่ประการนี้ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าวของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศไทย สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจาก หากไม่ได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวไว้ ก็อาจจะทำให้สถาบันการศึกษาซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้น เกิดการละเลยหรือเพิกเฉยต่อปัญหาดังกล่าวได้ จนทำให้นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศยังคงได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าวอยู่ต่อไป

กรณีที่ทำ อำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาลงโทษสถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายต่างๆที่กำหนดไว้

เมื่อสมควรกำหนดให้คณะกรรมการในระดับส่วนกลางมีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแล รวมถึงติดตามการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษาต่างๆแล้ว หากปรากฏว่าสถาบันการศึกษาใดเพิกเฉยหรือละเลยต่อการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดไว้ และเมื่อคณะกรรมการในระดับส่วนกลางได้ดำเนินการตักเตือนแล้ว แต่สถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ยังคงไม่ได้มีการปฏิบัติตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ จนทำให้เกิดปัญหาการคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาอยู่เป็นประจำ ฉะนั้น สถาบันการศึกษาการศึกษาดังกล่าวจึงสมควรได้รับการลงโทษ ซึ่งการพิจารณาและกำหนดโทษที่จะลงแก่สถาบันการศึกษาดังกล่าว ก็สมควรกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางด้วย เนื่องจาก เป็นคณะกรรมการในระดับประเทศที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแล และติดตามการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัด

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นให้กับคณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศไทยแล้ว จึงเห็นได้ว่าอำนาจและหน้าที่บางประการตามที่มาตรการทางกฎหมายของบางประเทศได้กำหนดไว้ให้คณะกรรมการในระดับนี้สมควรมีด้วยนั้น ก็ไม่สามารถนำมากำหนดไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยได้ด้วย

ฉะนั้น การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศไทย จึงควรมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนปฏิบัติงาน หรือระเบียบอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริมวางแผน วิจัย อบรม หรือเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นให้แก่สถาบันการศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ในการรับเรื่องอุทธรณ์ กรณีการตรวจสอบข้อร้องเรียนของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา ตลอดจน มีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายของสถาบันการศึกษา และที่สำคัญ คือ มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาลงโทษสถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายต่างๆที่ได้มีการกำหนดไว้

อนึ่ง ผู้เขียนยังเห็นอีกว่า คณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศไทยสมควร มีอำนาจและหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรการทางกฎหมายฉบับดังกล่าว รวมถึง มีอำนาจและหน้าที่ในการแนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาแก่สถาบันการศึกษาต่างๆ นอกจากนี้ ยังสมควรกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตลอดจนให้มีอำนาจและหน้าที่ที่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีด้วย

ด้วยเหตุนี้ จากวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ ได้แก่ การกำหนดระดับของคณะกรรมการ การกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการ ตลอดจนการกำหนดอำนาจและหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องของคณะกรรมการ ซึ่งจะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยต่อไป จึงสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 11 การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ประเด็น	คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	
<p>การกำหนดระดับของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง</p>	<p><u>คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา</u></p> <p>เรียกว่า</p> <p>“คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา”</p> <p>หรือเรียกโดยย่อว่า</p> <p>“คณะกรรมการ ร.ค.ส.”</p>	<p><u>คณะกรรมการในระดับส่วนกลาง (ระดับประเทศ)</u></p> <p>เรียกว่า</p> <p>“คณะกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ”</p> <p>หรือเรียกโดยย่อว่า</p> <p>“คณะกรรมการ ป.ค.ส.”</p>
<p>การกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการ</p>	<p><u>ให้คณะกรรมการ ร.ค.ส. ประกอบด้วย</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวแทนฝ่ายผู้บริหารสถาบันการศึกษา จำนวนหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ 2. ตัวแทนฝ่ายอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จำนวนอย่างละหนึ่งคน เป็นกรรมการ 3. ตัวแทนฝ่ายนิสิต นักศึกษา จำนวนสามคน เป็นกรรมการ 4. ตัวแทนฝ่ายผู้ปกครอง จำนวนสามคน เป็นกรรมการ 5. ตัวแทนฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหาร 	<p><u>ให้คณะกรรมการ ป.ค.ส. ประกอบด้วย</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ 2. รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ และ รัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นรองประธานกรรมการ 3. กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสองคน ได้แก่ ปลัดสำนักกระทรวงศึกษาธิการ และ ปลัดสำนักกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 4. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนด้านละสองคน ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง

ประเด็น	คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	
<p>การกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการ (ต่อ)</p>	<p>สถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยา หรือด้านสื่อสารมวลชน จากหน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้แสวงหากำไร จำนวนสี่คน เป็นกรรมการ <u>อนึ่ง จำนวนของคณะกรรมการทั้งหมด ต้องเป็นผู้หญิงอย่างน้อยครึ่งหนึ่งด้วย</u></p> <p>-----</p> <p>คณะกรรมการ ร.ค.ส. ต้องมีคุณสมบัติ <u>และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด 2. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ 3. ไม่เคยถูกไล่ออก ให้ออกหรือปลดออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย 4. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น 5. ไม่เคยเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศ หรือล่วงเกินทางเพศแก่บุคคลอื่นใดมาก่อน 	<p>โดยคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และด้านสื่อสารมวลชน จากหน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้แสวงหากำไร <u>อนึ่ง จำนวนของคณะกรรมการประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องเป็นผู้หญิงอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดด้วย</u></p> <p>-----</p> <p>คณะกรรมการ ป.ค.ส. ต้องมีคุณสมบัติ <u>และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด 2. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ 3. ไม่เคยถูกไล่ออก ให้ออกหรือปลดออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย 4. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น 5. ไม่เคยเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศ หรือล่วงเกินทางเพศแก่บุคคลอื่นใดมาก่อน

ประเด็น	คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	
<p>การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ</p>	<p>ให้คณะกรรมการ ร.ค.ส. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับข้อร้องเรียน กรณีมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น 2. ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน พร้อมทั้งเสนอความเห็นในการลงโทษ 3. กำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาแก้ไขชั่วคราวในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน 4. เก็บรวบรวมและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา 5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง 	<p>ให้คณะกรรมการ ป.ค.ส. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนปฏิบัติงาน หรือระเบียบอื่นใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา 2. เสนอแนะนโยบาย หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรการทางกฎหมาย 3. แนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา แก่สถาบันการศึกษา 4. ส่งเสริม วางแผน วิจัย อบรม หรือเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ให้แก่สถาบันการศึกษา 5. จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมาย เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง 6. รับเรื่องอุทธรณ์ กรณีการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา 7. กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมายของสถาบันการศึกษา 8. พิจารณาลงโทษสถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม มาตรการทางกฎหมาย

ประเด็น	คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา	
การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ (ต่อ)		9. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี

สำหรับหัวข้อถัดไป ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของทั้งห้าประเทศในภาพรวมก่อน เพื่อที่จะได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวต่อไป

5.2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาถึงการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศต่างๆ ในบทที่ 4 มาแล้วนั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต้องมีภาระหน้าที่ในการกำหนดมาตรการป้องกันขั้นต่ำตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงมาตรการดังกล่าวของแต่ละประเทศ ดังนี้

5.2.3.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ก่อนที่นิสิต นักศึกษาจะถูกกระทำความผิดดังกล่าวด้วย กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องมีการกำหนดกฎหรือระเบียบภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศดังกล่าวขึ้นไว้ โดยกฎหรือระเบียบดังกล่าวนั้น ต้องได้รับคำแนะนำและการยอมรับจากสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวในทุกๆ ฝ่าย รวมถึงต้องมีการเผยแพร่หรือปิดประกาศที่เกี่ยวข้องดังกล่าวให้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคนได้รับทราบ และต้องมีการการรณรงค์ให้ความรู้ หรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งยังต้องมีหน้าที่ในการกำหนดกระบวนการสืบสวนและสอบสวนถึงเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตไว้ และต้องมีการกำหนดโทษทางวินัยที่จะนำมาใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำการคุกคามทางเพศ และที่สำคัญคือ ต้องจัดให้มีคณะบุคคลขึ้นมาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา เพื่อมีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย

5.2.3.2 สาธารณรัฐจีน

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐจีน ก็ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ก่อนที่นิสิต นักศึกษาจะถูกกระทำการดังกล่าวเช่นเดียวกันกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กล่าวคือ ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีข้อบังคับภายในเกี่ยวกับการป้องกันและการดำเนินการตรวจสอบปัญหาดังกล่าว และมีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศให้แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวทุกคนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน ก็ได้มีการกำหนดถึงมาตรการป้องกันไว้เพิ่มเติมที่แตกต่างจากมาตรการต่างๆข้างต้นอีกด้วย กล่าวคือ กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องจัดให้มีการจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมต่างๆที่หลากหลายเพื่อช่วยส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศให้แก่ นิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว รวมถึงกำหนดให้สถาบันการศึกษาดำเนินการเรียบเรียง ตรวจสอบ และเลือกตำราการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และทำสำคัญ คือ ต้องมีการประกาศกำหนดห้ามไว้อย่างชัดเจนว่าห้ามสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวกระทำการเลือกปฏิบัติทางเพศ ซึ่งรวมถึงห้ามกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาไว้ด้วย

5.2.3.3 สาธารณรัฐอินเดีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐอินเดีย ก็ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ก่อนที่นิสิต นักศึกษาจะถูกกระทำการดังกล่าวไว้เช่นเดียวกันกับทั้งสองประเทศข้างต้น เพียงแต่มาตรการทางกฎหมายของประเทศนี้ จะได้มีการกำหนดหน้าที่ของสถาบันการศึกษาไว้อย่างละเอียดและชัดเจนมากกว่า กล่าวคือ สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดทำประกาศ หรือกฎภายในเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ รวมถึงต้องมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขประกาศหรือกฎภายในที่ใช้บังคับอยู่เดิม ให้สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวด้วย และต้องมีการแจ้งหรือเผยแพร่ประกาศหรือนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวให้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคนรับทราบด้วย

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องจัดให้ความรู้หรือจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวต่อสมาชิกภายในสถาบันการศึกษา ตลอดจนกำหนดให้มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศ ซึ่งรวมถึงกระบวนการและขั้นตอนในการตรวจสอบและการคุ้มครองเยียวยาแก่นิสิต นักศึกษาทุกคน พร้อมทั้งมีหน้าที่ต้องแจ้งให้กับนิสิต นักศึกษาได้รับทราบถึงวิธีการขอรับความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้น ยิ่งไปกว่านี้ ยังได้มีการกำหนดให้สถาบันศึกษามีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาให้ได้รับทราบถึงจำนวนเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา และต้องมีการประกาศกำหนดห้ามมิให้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคนกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในทุกรูปแบบไว้อย่างชัดเจน

5.2.3.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของเครือรัฐออสเตรเลีย ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ก่อนที่นิสิต นักศึกษาจะถูกกระทำการดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน และการกำหนดดังกล่าวก็มีลักษณะที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกันกับประเทศต่างๆข้างต้น กล่าวคือ สถาบันการศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่ต้องจัดทำนโยบายภายในที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และการดำเนินการตรวจสอบถึงข้อร้องเรียนสำหรับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา พร้อมทั้ง ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขนโยบายภายในเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวทุกๆหนึ่งปีอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้นโยบายดังกล่าวสอดคล้องและเท่าทันกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ก็ได้มีการกำหนดให้จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวให้แก่นิสิต นักศึกษา และในขณะเดียวกันก็จะต้องจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวต่อสมาชิกทุกคนของสถาบันการศึกษาด้วยเช่นเดียวกัน และสถาบันการศึกษาจะต้องจัดให้มีช่องทางในการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวสำหรับนิสิต นักศึกษาไว้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การยื่นข้อร้องเรียนผ่านทางช่องทางออนไลน์ และกำหนดให้มีช่องทางสำหรับนิสิต นักศึกษาที่จะสามารถขอความช่วยเหลือได้ เมื่อตนเองรู้สึกไม่ปลอดภัยหรือจะตกเป็นเหยื่อจากกระทำดังกล่าวไว้ด้วย และที่สำคัญ คือ สถาบันการศึกษาทุกแห่งจะต้องมีการประกาศต่อต้านการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในทุกรูปแบบไว้อย่างชัดเจนด้วย

5.2.3.5 สหรัฐอเมริกา

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศขึ้นไว้ก่อนที่นิสิต นักศึกษาจะถูกกระทำดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีการกำหนดนโยบายภายในขึ้นมาเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวต้องมีการกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ ตัวอย่างของการแสดงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศ ตลอดจนวิธีการและขั้นตอนในการยื่นข้อร้องเรียนให้ดำเนินการตรวจสอบปัญหาดังกล่าวไว้ด้วย พร้อมทั้ง ต้องมีการปิดประกาศสำเนานโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวในสถานที่ต่างๆอย่างเปิดเผยและชัดเจน เพื่อให้สมาชิกทุกคนของสถาบันการศึกษาดังกล่าวได้รับทราบอย่างทั่วกัน

นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาจะต้องประกาศต่อต้านกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และจะต้องจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวแก่นิสิต นักศึกษา รวมถึงต้องจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวให้แก่สมาชิกทุกคนด้วย ทั้งนี้ การกำหนดให้มีการอบรมความรู้ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฐมนิเทศของทั้งนิสิต นักศึกษาใหม่ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกตำแหน่งของสถาบันการศึกษา ก่อนเริ่มเข้ามาศึกษาเล่าเรียน หรือปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาดังกล่าว และที่สำคัญ คือ การกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะบุคคลขึ้นมาไว้เป็นการเฉพาะเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษา และสถาบันการศึกษาดังกล่าวต้องมีการเปิดเผยถึงรายชื่อคณะกรรมการและรายละเอียดเกี่ยวกับการติดต่อให้กับนิสิต นักศึกษาได้ทราบด้วย

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของทั้งห้าประเทศข้างต้นแล้ว จึงอาจสรุปได้ว่า การกำหนดถึงมาตรการปกป้องดังกล่าวของทุกประเทศมีลักษณะที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน แต่อาจมีเพียงบางประเทศที่ได้กำหนดไว้แตกต่างไปจากประเทศอื่นๆ เช่น มาตรการทางกฎหมายของสาธารณอินเดียที่ได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวแก่นิสิต นักศึกษาทุกคนของสถาบันการศึกษาไว้ด้วย เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากตารางการกำหนดมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศของแต่ละประเทศที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ตารางที่ 12 การกำหนดมาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

ประเทศ	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา (รวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)
มาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ	<p>สถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประกาศต่อต้านกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบ 2. จัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยและช่วยส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ 3. กำหนดกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวซึ่งมาไว้เป็นการเฉพาะ 	<p>สถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประกาศต่อต้านกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบ 2. จัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยและช่วยส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ 3. กำหนดกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวซึ่งมาไว้เป็นการเฉพาะ 	<p>สถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประกาศต่อต้านกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบ 2. กำหนดกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวซึ่งมาไว้เป็นการเฉพาะ 3. ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายในของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าว 	<p>สถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประกาศต่อต้านกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบ 2. กำหนดกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวซึ่งมาไว้เป็นการเฉพาะ 3. ดำเนินการเผยแพร่และปิดประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าว 	

ประเทศ	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา (รวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)
<p>มาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศที่จะเกิดขึ้นต่อนักศึกษาในสถาบันการศึกษา การศึกษาที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)</p>	<p>4. ดำเนินการเผยแพร่และปิดประกาศ กฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าว</p> <p>5. จัดตั้งคณะบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการ ในระดับสถาบันการศึกษา เพื่อมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้ เป็นการเฉพาะ</p> <p>6. ดำเนินการณรงค์หรือจัดอบรม การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา</p> <p>ทุกคน</p>	<p>4. จัดตั้งคณะบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา</p> <p>เพื่อมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ</p> <p>5. ดำเนินการจัดทำหลักสูตรและ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การคุกคามทางเพศ</p> <p>6. ดำเนินการณรงค์หรือจัดอบรม การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา</p> <p>ทุกคน</p>	<p>5. ดำเนินการเผยแพร่และปิดประกาศ กฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของ สถาบันการศึกษาเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าว และจัดทำคู่มือเกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศ</p> <p>6. จัดตั้งคณะบุคคลให้เข้ามาดำรง ตำแหน่งเป็นคณะกรรมการ ในระดับสถาบันการศึกษา เพื่อมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการ เฉพาะ</p> <p>7. ดำเนินการจัดทำหลักสูตรและ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การคุกคามทางเพศ</p> <p>8. ดำเนินการณรงค์หรือจัดอบรม การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา</p> <p>ทุกคน</p>	<p>4. จัดตั้งคณะบุคคลให้เข้ามาดำรง ตำแหน่งเป็นคณะกรรมการในระดับ สถาบันการศึกษา</p> <p>เพื่อมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้เป็น การเฉพาะ</p> <p>5. ดำเนินการจัดทำหลักสูตรและ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การคุกคามทางเพศ</p> <p>6. ดำเนินการณรงค์หรือจัดอบรม การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา</p> <p>ทุกคน</p>	<p>4. จัดตั้งคณะบุคคลให้เข้ามาดำรง ตำแหน่งเป็นคณะกรรมการ ในระดับสถาบันการศึกษา เพื่อมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับ การป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้ เป็นการเฉพาะ</p> <p>5. ดำเนินการจัดทำหลักสูตรและ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การคุกคามทางเพศ</p> <p>6. ดำเนินการณรงค์หรือจัดอบรม การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา</p> <p>ทุกคน</p>

ฉะนั้น เพื่อให้สามารถเข้าใจและทราบถึงมาตรการป้องกันก่อนเกิดปัญหาดังกล่าวของแต่ละประเทศได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้เขียน จึงได้จัดจำแนกมาตรการป้องกันแต่ละกรณีออกเป็นกลุ่มได้ทั้งหมดสี่กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง การกำหนดและปรับปรุงกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาขึ้นมาไว้เป็นการเฉพาะ อันรวมถึงการประกาศต่อต้านการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบ

กลุ่มที่สอง การดำเนินการเผยแพร่และปิดประกาศกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบหรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา

กลุ่มที่สาม การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาให้มีความปลอดภัย

กลุ่มที่สี่ การแต่งตั้งคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น

กลุ่มที่ห้า การณรงค์หรือจัดอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวแก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคน รวมถึงการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวให้แก่นิสิต นักศึกษาทุกคน

ดังนั้น หากจะมีการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่าการกำหนดมาตรการดังกล่าวในแต่ละกลุ่มตามมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศข้างต้นนั้น สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในการป้องกันปัญหาดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใด และมีความเหมาะสมที่จะนำมากำหนดไว้ในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยต่อไปด้วยหรือไม่ ดังต่อไปนี้

5.2.4 การพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ข้อพิจารณาประการแรก การกำหนดมาตรการป้องกันกลุ่มที่หนึ่งว่าด้วย การกำหนด และปรับปรุงกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาขึ้นมาไว้เป็นการเฉพาะ อันรวมถึงการประกาศต่อต้านการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบ

สำหรับการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีการกำหนดกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของตนขึ้นมานั้น ย่อมเห็นได้ว่า ในปัจจุบันมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยยังไม่ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องกำหนดกฎภายในของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับกรณีปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ ด้วยเหตุนี้เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจึงยังไม่ได้มีการกำหนดขอบเขตเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไว้อย่างเป็นระบบและชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศ การกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศ ตลอดจนมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศ และมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษา ซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าว

ฉะนั้น หากสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งได้มีการกำหนดประเด็นดังกล่าวไว้ในกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาตามมาตรฐานขั้นต่ำที่ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยได้กำหนดบังคับไว้ ก็ย่อมจะทำให้การ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศสามารถดำเนินไปอย่างเป็นลำดับขั้นตอน อีกทั้ง ยังเป็น เครื่องมือที่จะช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกรณีพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดจะเป็น การคุกคามทางเพศ ประกอบกับ การกำหนดให้มีรูปแบบและตัวอย่างของพฤติกรรมของการคุกคามทาง เพศไว้ด้วย ก็จะทำให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษา อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องสามารถทำความเข้าใจและรับรู้ถึงปัญหาดังกล่าวไป ในทิศทางเดียวกันได้มากยิ่งขึ้น

อนึ่ง หากสถาบันการศึกษาได้มีการกำหนดถึงมาตรการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้น จากปัญหาดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนด้วยแล้ว ก็ย่อมที่จะทำให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งสามารถ ลดความเสี่ยงหรือแนวโน้มของการเกิดการแสดงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศไทยได้มีการแสดงออกถึง การต่อต้านการกระทำการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบขึ้นไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยืนยันว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และสถาบันการการศึกษาทุกแห่ง ไม่ประสงค์หรือยอมรับให้มีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษานั้นได้

โดยเด็ดขาด และหากมีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้น ผู้กระทำย่อมต้องถูกดำเนินการทางกฎหมายและหากเป็นสมาชิกของสถาบันการศึกษาย่อมต้องมีความผิดทางวินัยด้วย และในขณะเดียวกันนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศก็จะได้รับการคุ้มครองและแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าวได้อย่างทัน่วงทีและเป็นระบบ

ยิ่งไปกว่านี้ มาตรการทางกฎหมายของประเทศเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ก็สมควรที่จะต้องกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่ต้องปรับปรุงและแก้ไขกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาที่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้การกำหนดกฎหมายในดังกล่าวของสถาบันการศึกษานั้นมีความทันสมัยและเท่าทันต่อสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษามากยิ่งขึ้น

ฉะนั้น หากมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดไว้แต่เพียงให้สถาบันการศึกษาประกาศกำหนดกฎหมายในฉบับดังกล่าวขึ้น โดยที่ไม่ได้กำหนดให้รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขอย่างสม่ำเสมอด้วยแล้ว ก็ย่อมที่จะเป็นเหตุให้การบังคับใช้กฎหมายในฉบับดังกล่าวไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร และนำมาซึ่งผลกระทบต่อนิสิต นักศึกษาที่อาจถูกกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นได้

ทั้งนี้ การปรับปรุงและแก้ไข จะต้องกำหนดให้ครอบคลุมไปถึงการปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษา ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันอีกด้วย เนื่องจากหากกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับดังกล่าวเหล่านั้นได้มีการกำหนดไว้อย่างไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดไว้ในลักษณะที่เป็นการแสดงออกถึงความไม่เสมอภาคทางเพศ อันอาจจะนำไปสู่ปัญหาการกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นได้ ฉะนั้น หากไม่ได้มีการกำหนดหน้าที่ประการนี้ไว้ให้กับสถาบันการศึกษาด้วยแล้ว สถาบันการศึกษาก็ยังไม่อาจที่จะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มักจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างบรรลุผลสำเร็จด้วยเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศ ไทย สมควรที่จะกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ในการกำหนดมาตรการป้องกัน ตามที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มที่หนึ่งเหมือนมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้น อันประกอบด้วย

1. การกำหนดกฎหมายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวตามมาตรฐานขั้นต่ำที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ได้แก่ บทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ มาตรการป้องกัน และมาตรการคุ้มครองเยียวยา รวมถึงโทษทางวินัยสำหรับการกระทำดังกล่าว

2. การประกาศการต่อต้านการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในทุกรูปแบบอย่างชัดเจน

3. การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ

4. การปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายในที่เกี่ยวข้องกับกรณีอื่นๆ ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศ และการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศของนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ

ข้อพิจารณาประการที่สอง การกำหนดมาตรการป้องกันกลุ่มที่สองว่าด้วย การดำเนินการเผยแพร่และปิดประกาศกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา

สำหรับการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่ต้องเผยแพร่และปิดประกาศกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าวด้วยนั้น ย่อมเห็นได้ว่า หากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดไว้แต่เพียงให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่ต้องกำหนดกฎหมายในเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น โดยที่ไม่ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่ต้องประกาศหรือเผยแพร่กฎหมายในดังกล่าวด้วยแล้ว ก็ย่อมจะเป็นเหตุให้สมาชิกภายในของสถาบันการศึกษาดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษาไม่อาจทราบหรือรับรู้ถึงกฎหมายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวได้เลย

ด้วยเหตุนี้ การรับรู้หรือทำความเข้าใจต่อกฎภายในดังกล่าวที่ได้มีการกำหนดขึ้นไว้นั้น ก็อาจกลายเป็นเรื่องเฉพาะของคณะบุคคลหรือผู้ที่มิอำนาจและหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในฉบับดังกล่าวเท่านั้น โดยที่สมาชิกภายในของสถาบันการศึกษาดังกล่าวไม่อาจทราบถึงกฎหมายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้อย่างเป็นการทั่วไปว่าสถาบันการศึกษาได้มีการกำหนดกฎ ประกาศ นโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดภายในของสถาบันการศึกษาสำหรับปัญหาการคุกคามทางเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะด้วยแล้ว ฉะนั้น เมื่อสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งไม่ได้ถูกกำหนดให้ต้องมีหน้าที่ในการเผยแพร่และปิดประกาศกฎหมายในไว้อย่างเปิดเผยในสถานที่หรือบริเวณต่างๆของสถาบันการศึกษาด้วยแล้ว การกำหนดกฎหมายในนั้นขึ้นมาเพื่อมีเจตนารมณ์ในการมุ่งป้องกันและคุ้มครองนิสิต นักศึกษาที่อาจตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความดังกล่าว ก็ย่อมที่จะไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์สมดังเจตนารมณ์ที่กฎหมายในที่ได้กำหนดไว้ด้วย

ฉะนั้น หากมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยได้มีการกำหนดหน้าที่ประการนี้ไว้ด้วย ก็ย่อมจะทำให้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคนสามารถรับรู้และเข้าถึงกฎหมายในต่างๆที่เกี่ยวข้องได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ การกำหนดให้มีการเผยแพร่และปิดประกาศกฎหมายในดังกล่าว จะสามารถสัมฤทธิ์ผลเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคนได้เป็นอย่างดีและสามารถทำความเข้าใจต่อกฎภายในดังกล่าวได้ง่ายมากยิ่งขึ้นด้วยนั้น มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยก็สมควรที่จะต้องมีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่จัดทำคู่มือ หรือเอกสารอื่นใดขึ้นไว้เป็นการเพิ่มเติมเพื่อทำการสรุปถึงสาระสำคัญของกฎหมายในดังกล่าวที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย

ยิ่งไปกว่านี้ ผู้เขียน ยังเห็นอีกว่า หากมีการกำหนดหน้าที่ประการดังกล่าวไว้ให้แก่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งด้วยนั้น ก็ย่อมจะทำให้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงและอาจประสบกับปัญหาดังกล่าวได้ช่วยสถาบันการศึกษาในการดำเนินการตรวจสอบถึงกฎภายในฉบับดังกล่าวว่ายังสามารถนำมาใช้บังคับให้ครอบคลุมถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันได้ด้วยหรือไม่ เนื่องจาก หากกฎภายในดังกล่าวไม่อาจสามารถนำมาปรับใช้ให้ครอบคลุมกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเพียงพอแล้ว สถาบันการศึกษาจะได้ดำเนินการปรับปรุงกฎภายในฉบับดังกล่าวให้ทันสมัยและเท่าทันต่อสถานการณ์ต่อไป

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย สมควรที่จะกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ในการเผยแพร่และปิดประกาศกฎภายในดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้ด้วย

ข้อพิจารณาประการที่สาม การกำหนดมาตรการป้องกันกลุ่มที่สาม ว่าด้วยการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาให้มีความปลอดภัย นั้น

สำหรับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น พบว่า นิสิต นักศึกษาอาจถูกกระทำการคุกคามทางเพศจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องได้ทั้งในบริเวณและนอกบริเวณของสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นในบริเวณหรือสถานที่ต่างๆภายในของสถาบันการศึกษาก็ด้วย กรณีดังกล่าวย่อมชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าการจัดการเรื่องความปลอดภัยของสถาบันการศึกษาที่มีต่อนิสิต นักศึกษา สำหรับการดำเนินการป้องกันปัญหาดังกล่าวยังมีไม่เพียงพอ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่มักปรากฏขึ้นเป็นประจำอยู่เป็นประจำ เช่น อาจารย์ได้กระทำการล่วงลามต่อนิสิต นักศึกษาภายในห้องทำงานส่วนตัว หรือได้เสนอผลประโยชน์ทางการศึกษาอย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่ นิสิต นักศึกษา หากจำยอมตอบสนองความต้องการทางเพศของตน เป็นต้น

ฉะนั้น หากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่ต้องดำเนินการจัดให้มีความปลอดภัยแก่นิสิต นักศึกษาอย่างเพียงพอแล้ว ปัญหาดังกล่าวก็ย่อมจะปรากฏขึ้นได้โดยง่ายและสามารถส่งผลกระทบต่อความเสียหายในด้านต่างๆแก่นิสิต นักศึกษาได้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงหรือแนวโน้มของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมและเพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัยการจัดสภาพแวดล้อมภายในของสถาบันการศึกษาให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดห้ามมิให้นิสิต นักศึกษาอยู่ในสถานที่หรือบริเวณที่ลับตาตามลำพังกับอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา การกำหนดให้นิสิต นักศึกษาแต่งกายให้เหมาะสมและเรียบร้อย ตลอดจนการกำหนดให้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา ต้องร่วมมือกันสอดส่องและแจ้งให้สถาบันการศึกษา

ทราบว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา รวมถึง การกำหนดให้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคนต้องมีการแสดงออกซึ่งการให้เกียรติแก่สมาชิก ภายในสถาบันการศึกษาคนอื่นๆด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสมาชิกภายในของสถาบันการศึกษา ดังกล่าวเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษา ก็ย่อมสมควรกำหนดให้ต้องมีการประพฤติ และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณในวิชาชีพอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย สมควรที่จะ กำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่กระทำการดังกล่าวไว้ด้วย

ข้อพิจารณาประการที่สี่ การกำหนดมาตรการป้องกันกลุ่มที่สี่ว่าด้วย การแต่งตั้ง คณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่ในการรับ ขอร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้น

สำหรับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของ ประเทศไทยนั้น พบว่า แม้นิสิต นักศึกษาจะถูกกระทำการคุกคามทางเพศอยู่เป็นประจำก็ตาม แต่ก็มี ข้อสังเกตที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่า บุคคลโดยทั่วไป รวมถึงสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมักจะทราบว่า มีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาก็ต่อเมื่อมีการนำเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมา นำเสนอให้ปรากฏจนกลายเป็นข่าวต่อสาธารณชน โดยอาจเกิดขึ้นจากกรณีที่บุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้พบ เห็นเหตุการณ์ดังกล่าว หรือนิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากกระทำดังกล่าวได้มีการนำเอาเรื่องราว ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาไปเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook หรือ Twitter เป็นต้น ฉะนั้น กรณีดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นได้ว่านิสิต นักศึกษาหรือ บุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้มีการดำเนินขอร้องเรียนต่อสถาบันการศึกษา ให้ได้รับทราบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นโดยตรง แต่เป็นการที่สถาบันการศึกษาได้รับทราบว่ามี การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาจากการนำเอา เรื่องราวดังกล่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือการนำเสนอข่าวแทน

ยิ่งไปกว่านี้ เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว นิสิต นักศึกษาโดยส่วนใหญ่ซึ่งถูกกระทำ การคุกคามทางเพศก็มักจะไม่ยอมเปิดเผยถึงเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นให้แก่บุคคลใดทราบ เนื่องจากนิสิต นักศึกษารายนั้นอาจเกรงกลัวต่อการแก้แค้นจากผู้กระทำดังกล่าวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีที่ผู้กระทำเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษารุ่นพี่ ซึ่งเป็นผู้มี อำนาจหรืออิทธิพลเหนือกว่าผู้ถูกกระทำ ประกอบกับ นิสิต นักศึกษาอาจรู้สึกอับอาย หรือรู้สึกสิ้น หวัง จนถึงขนาดที่ไม่สามารถให้ความไว้วางใจต่อบุคคลอื่นใดได้อีกต่อไป

ด้วยเหตุนี้ หากมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีการกำหนดให้มีการแต่งตั้งบุคคลใดขึ้นเป็นคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาด้วยแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดการสร้างเชื่อมั่นให้แก่ นิสิต นักศึกษาที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดมากขึ้น กล่าวคือ นิสิต นักศึกษาย่อมได้รับการคุ้มครองจากคณะกรรมการในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าว เพื่อไม่ให้ถูกกระทำการแก้แค้นจากผู้ถูกร้องเรียน และเป็นการกำหนดตัวบุคคลที่มีอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ นิสิต นักศึกษาทุกคนในสถาบันการศึกษาสามารถทราบได้ว่าเมื่อมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นหรือหากตนกำลังจะตกเป็นเหยื่อในการคุกคามทางเพศแล้ว ก็ย่อมที่จะสามารถยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวมายังคณะกรรมการได้โดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องนำเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นไปเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ทั้งนี้ สถาบันการศึกษาก็จะต้องมีการเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับช่องทางการติดต่อคณะกรรมการแต่ละคนไว้อย่างเปิดเผยว่าหากมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว นิสิต นักศึกษาสามารถดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนได้อย่างไรบ้าง เพื่อให้ นิสิต นักศึกษาได้รับการคุ้มครองและแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันที่

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย สมควรที่จะกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่กระทำการดังกล่าวไว้ด้วยเช่นเดียวกัน

ข้อพิจารณาประการที่ห้า การกำหนดมาตรการป้องกันกลุ่มที่ห้าว่าด้วย การณรงค์หรือจัดอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวแก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคน รวมถึงการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวให้แก่ นิสิต นักศึกษาทุกคน

สำหรับปัญหาประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย คือ การที่อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาหรือบุคคลโดยทั่วไปยังคงขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ทำให้เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษารายใดในสถาบันการศึกษาแล้วสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวโดยส่วนใหญ่จึงยังไม่ทราบได้อย่างแน่ชัดว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ และสมควรที่จะดำเนินการจัดการหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรต่อไป ฉะนั้น การกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องจัดอบรมความรู้ที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคนในสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นอกเหนือจากการกำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องมีหน้าที่ในการเผยแพร่กฎหมายในดังกล่าวแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

อนึ่ง หากมีการกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาด้วยแล้ว ก็ย่อมจะทำให้สมาชิกทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น และคอยช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้นิสิต นักศึกษารายใดถูกกระทำการดังกล่าว หรือหากเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นแล้ว ผู้พบเห็นเหตุการณ์การคุกคามทางเพศ ก็จะได้ให้ความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาได้โดยการแจ้งให้สถาบันการศึกษาดังกล่าวได้รับทราบ และดำเนินการจัดให้การคุ้มครองและแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นได้

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต่างก็มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ นิสิต นักศึกษาอยู่แล้ว หากจะมีการกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ต้องจัดทำหลักสูตรหรือรายวิชาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เป็นปัญหาที่สำคัญและมักจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเพิ่มเติมขึ้นไว้อีกด้วย ก็ย่อมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างมากแก่นิสิต นักศึกษาทุกคน นอกเหนือจากการจัดการอบรมหรือการรณรงค์ให้ความรู้ต่างๆที่สถาบันการศึกษาได้ดำเนินการจัดขึ้นเป็นครั้งคราว

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย สมควรที่จะกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่กระทำการดังกล่าวไว้ด้วยเช่นเดียวกัน

ฉะนั้น จากการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะนำเอามาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศในแต่ละกลุ่มของประเทศต่างๆข้างต้นมาปรับใช้กับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันขั้นต่ำของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งที่จำต้องกระทำเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าวก่อนที่จะเกิดความเสียหายต่อนิสิต นักศึกษาในอนาคต ดังนี้

1. กำหนดกฎหมายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้ครอบคลุมถึงบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา รวมถึงสภาพบังคับทางวินัยเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว

2. ประกาศต่อต้านการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นในทุกรูปแบบไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำความดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำที่สถาบันการศึกษาทุกแห่งไม่อาจยอมรับได้

3. ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายในที่เกี่ยวข้องกับกรณีอื่นๆ ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศ และการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศของ นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

4. เผยแพร่และปิดประกาศกฎภายในดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ในบริเวณหรือสถานที่ต่างๆของสถาบันการศึกษาอย่างเปิดเผยและชัดเจน

5. จัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาให้มีความปลอดภัย และเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาต่อนิสิต นักศึกษา

6. แต่งตั้งคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ

7. จัดอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาให้แก่สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา รวมถึงดำเนินการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวให้แก่ นิสิต นักศึกษาด้วย

อนึ่ง มาตรการป้องกันดังกล่าวข้างต้น ย่อมเป็นเพียงมาตรการขั้นต่ำที่มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งพึงต้องมีมาตรการดังกล่าว ดังนั้น หากสถาบันการศึกษาใดได้มีการกำหนดมาตรการไว้เพิ่มเติมหรือสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้มากยิ่งขึ้นกว่าที่มาตรการทางกฎหมายจะได้กำหนดไว้แล้ว สถาบันการศึกษาดังกล่าวก็สามารถดำเนินการตามมาตรการป้องกันดังกล่าวต่อไปได้อีก ดังจะเห็นได้จากตารางสรุป ดังนี้

ตารางที่ 13 การกำหนดมาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

มาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย
<p>ให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ดำเนินการจัดให้มีมาตรการภายในเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา อันประกอบไปด้วยมาตรการอย่างน้อย ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้ครอบคลุมถึง บทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา และโทษทางวินัยสำหรับการกระทำดังกล่าว 2. ประกาศต่อต้านการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในทุกรูปแบบไว้อย่างชัดเจน 3. ปรับปรุงและแก้ไขกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงดำเนินการปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับกรณีอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศ 4. เผยแพร่และปิดประกาศกฎภายในดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน 5. จัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาให้มีความปลอดภัย 6. แต่งตั้งคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ 7. จัดอบรมการให้ความรู้แก่สมาชิกทุกคนภายในสถาบันการศึกษา และจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวแก่นิสิต นักศึกษา

สำหรับหัวข้อถัดไป ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศขึ้นในสถาบันการศึกษาของทั้งห้าประเทศในภาพรวมก่อน เพื่อที่จะได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวต่อไป

5.2.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ กรณีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาถึงการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของประเทศต่างๆในบทที่ 4 มาแล้วนั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องดำเนินการคุ้มครองและแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาจากปัญหาดังกล่าวไว้ด้วย กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศได้มีการกำหนดถึงกระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกำหนดผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียน วิธีการยื่นและถอนข้อร้องเรียน กระบวนการตรวจสอบและวินิจฉัยข้อร้องเรียน การกำหนดมาตรการคุ้มครองระหว่างดำเนินการสอบสวน การเก็บรักษาความลับของการดำเนินกระบวนการดังกล่าว ตลอดจนกระบวนการและขั้นตอนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.2.5.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องกำหนดกระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ โดยมาตรการดังกล่าวได้กำหนดให้นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศเท่านั้น เป็นผู้มียุติสิทธิยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวว่าเกิดขึ้นจริงหรือไม่ โดยผู้ร้องเรียนสามารถยื่นข้อร้องเรียนเป็นหนังสือพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียน ตลอดจนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและพยานหลักฐาน ทั้งนี้ การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องเรียนที่จะดำเนินคดีอาญา และสามารถกระทำการร้องเรียนผ่านช่องทางอื่นได้อีกด้วย เช่น โทรศัพท์ โทรเลข จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น แต่จะถือว่าเป็นการยื่นที่สมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการยืนยันภายใน 10 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแจ้งว่าต้องกระทำเป็นหนังสือ

อนึ่ง ให้คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาดำเนินการตรวจสอบถึง เหตุการณ์ดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน และให้คณะกรรมการจัดทำรายงานพร้อมเสนอความคิดเห็นในการลงโทษต่อผู้มีอำนาจในการสั่งลงโทษภายใน 5 วันนับตั้งแต่การตรวจสอบเสร็จสิ้นและให้ผู้มีอำนาจพิจารณาโทษสำหรับการกระทำดังกล่าวภายใน 30 วันนับแต่ได้รับรายงานฉบับดังกล่าว และคู่กรณีฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งดังกล่าว สามารถขอให้พิจารณาข้อร้องเรียนใหม่อีกครั้งหนึ่ง หากเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ และในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าว ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการคุ้มครองให้แก่ผู้ร้องเรียนด้วย และต้องดำเนินการกระบวนการตรวจสอบดังกล่าวเป็นการลับ ทั้งนี้ ผู้ยื่นข้อร้องเรียนสามารถถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวเมื่อใดก็ได้ ก่อนการตรวจสอบจะเสร็จสิ้นลง เว้นแต่ คณะกรรมการเห็นว่าอาจจะมีการคุกคามทางเพศดังกล่าวเกิดขึ้นจริงตามข้อร้องเรียน กรณีดังกล่าวก็ไม่กระทบต่อสิทธิของคณะกรรมการที่จะพิจารณาตรวจสอบเหตุการณ์ดังกล่าวต่อไป

5.2.5.2 สาธารณรัฐจีน

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐจีนก็ได้มีการกำหนดบังคับ ให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องกำหนดกระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ คือ นอกเหนือจากนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศที่จะมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวแล้ว ผู้แทนของผู้ถูกกระทำการดังกล่าวก็มีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ ส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่พบเห็นเหตุการณ์ดังกล่าว แม้จะไม่มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนก็ตาม แต่ยังคงมีสิทธิที่จะรายงานเหตุการณ์ดังกล่าวให้แก่สถาบันการศึกษาทราบได้อีกด้วย

ทั้งนี้ การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดช่วงระยะเวลาสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้ด้วยเช่นเดียวกัน แต่ต้องกระทำเป็นหนังสือยื่นต่อผู้บริหารของสถาบันการศึกษาดังกล่าว เพื่อให้พิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่าสมควรที่จะรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ให้แก่คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบหรือไม่ หากปรากฏว่ามีเหตุที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษามีสิทธิที่จะไม่รับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ได้ ย่อมมีอำนาจสั่งไม่รับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ได้ อย่างไรก็ตาม หากผู้บริหารสถาบันการศึกษาเป็นผู้ถูกร้องเรียนว่ากระทำการดังกล่าว ผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนสามารถยื่นข้อร้องเรียนให้แก่คณะกรรมการได้โดยตรง

อนึ่ง ให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวภายใน 2 เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว แต่อาจขยายระยะเวลาในการดำเนินการดังกล่าวออกไปได้อีกไม่เกิน 2 ครั้ง โดยกำหนดให้ขยายได้ครั้งละไม่เกิน 1 เดือน หากปรากฏว่ามีเหตุจำเป็น และให้คณะกรรมการเสนอรายงานพร้อมความเห็นว่าจะดำเนินการลงโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกร้องเรียนหรือไม่ โดยให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษดังกล่าวพิจารณารายงานและสั่งลงโทษภายใน 20 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานการตรวจสอบ ประกอบกับ หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่พอใจกับผลรายงาน

การตรวจสอบดังกล่าว สามารถขอให้คณะกรรมการพิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าวได้อีกครั้งหนึ่งตามเหตุต่างๆที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ และหากยังคงไม่พอใจผลการตรวจสอบอยู่ให้ดำเนินการยื่นอุทธรณ์ตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้

ยิ่งไปกว่านี้ การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวย่อมไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนที่จะดำเนินคดีอาญาต่อผู้ถูกร้องเรียนแต่อย่างใด และในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าว คณะกรรมการก็มีอำนาจที่จะกำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้ร้องเรียนได้อีกด้วย และการดำเนินกระบวนการดังกล่าวต้องกระทำการเป็นการลับเหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่ได้มีกำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการต้องดำเนินการเปิดเผยผลการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวให้แก่สาธารณชนรับทราบด้วย หากปรากฏว่าเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายได้กำหนดไว้ และที่สำคัญ คือ ต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าว และมีหน้าที่ต้องแจ้งรายงานเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไปยังสถาบันการศึกษาอื่นๆภายใน 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่รับรู้ถึงการย้ายสถาบันการศึกษาของผู้กระทำการดังกล่าว เพื่อให้สถาบันการศึกษาอื่นๆดำเนินการติดตามพฤติกรรมของผู้กระทำต่อไป

5.2.5.3 สาธารณรัฐอินเดีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐอินเดียก็ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องกำหนดกระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกันกับทั้งสองประเทศข้างต้น โดยกำหนดให้นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการดังกล่าวเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน ส่วนบุคคลอื่นในสถาบันการศึกษาดังกล่าว จะมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อผู้ถูกกระทำการคุกคามทางเพศไม่สามารถยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ด้วยตนเองเท่านั้น

อนึ่ง การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวข้างต้น ให้ยื่นเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบเหตุการณ์ดังกล่าวภายในระยะเวลา 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่มีการกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น หรือกรณีเป็นการกระทำอย่างต่อเนื่องให้เริ่ม นับตั้งแต่วันที่มีการกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นในครั้งสุดท้าย และคณะกรรมการอาจพิจารณาขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกด้วย หากปรากฏว่ามีเหตุอันสมควรด้วยเหตุนี้ มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียจึงได้มีการกำหนดช่วงระยะเวลาไว้แตกต่างจากทั้งสองประเทศข้างต้นที่ไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้

ยิ่งไปกว่านี้ คณะกรรมการยังมีหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียน และต้องทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งลงโทษ เพื่อให้พิจารณาสั่งลงโทษภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับสำเนารายงานดังกล่าว และในระหว่างการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าว คณะกรรมการก็อาจจะกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองแก่ผู้ร้องเรียนด้วยก็ได้ และที่สำคัญที่สุด คือ การดำเนินกระบวนการตรวจสอบทั้งหมดต้องกระทำเป็นการลับเหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆที่ได้กำหนดไว้และไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องเรียนที่จะดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกร้องเรียนดังกล่าวอีกด้วย

5.2.5.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของเครือรัฐออสเตรเลียได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องกำหนดกระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน โดยมาตรการทางกฎหมายของประเทศดังกล่าวได้กำหนดให้นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศเท่านั้น เป็นผู้ที่มีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าจะเปิดเผยเรื่องราว หรือยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวก็ได้ โดยอาจกระทำการผ่านทางเว็บไซต์หรือทางโทรศัพท์ก็ได้ โดยไม่ได้บังคับว่านิสิต นักศึกษาจะต้องกระทำการดังกล่าวเป็นหนังสือเหมือนประเทศอื่นๆข้างต้น แต่การกระทำดังกล่าวต้องดำเนินการภายใน 12 เดือน นับแต่วันที่เกิดการกระทำดังกล่าวขึ้น มิเช่นนั้น นิสิต นักศึกษารายนั้นย่อมไม่อาจที่จะกระทำการดังกล่าวได้อีกต่อไป

อนึ่ง หากการกระทำการคุกคามทางเพศนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอก ให้สถาบันการศึกษาดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาผู้ประสงค์จะยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศแทน ฉะนั้น คณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาของประเทศดังกล่าว คือ สำนักงานกิจการนิสิตจึงมีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนิสิต นักศึกษาเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆข้างต้นที่กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องไว้ได้ด้วย

ส่วนการดำเนินการตรวจสอบนั้น ให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบในเบื้องต้นก่อนว่าสมควรที่จะรับเรื่องดังกล่าวไว้ตรวจสอบต่อไปหรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 20 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว เว้นแต่มีเหตุจำเป็น และหากคณะกรรมการเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เป็นการกระทำที่ร้ายแรง ประกอบกับไม่ได้เป็นการทำความผิดอาญาตามกฎหมาย ให้คณะกรรมการนำวิธีการอื่นที่เหมาะสมมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำดังกล่าว ตรงกันข้าม หากการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ร้ายแรงหรือวิธีการอื่นดังกล่าวที่กำหนดไว้ไม่สามารถเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสอบสวนแทน โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ปรากฏเหตุแห่งการสอบสวน และหากพบว่า การกระทำดังกล่าวเข้าข่าย

ลักษณะการกระทำความผิดอาญาด้วยแล้ว ให้แจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจรับทราบด้วย นอกจากนี้ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่นิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวด้วย และให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่ในการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไว้ด้วย ทั้งนี้ การดำเนินกระบวนการทั้งหมดต้องกระทำเป็นการลับเช่นเดียวกัน

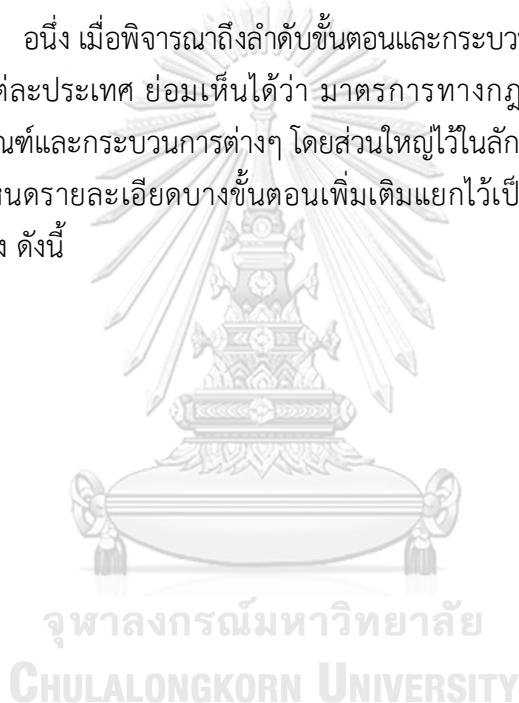
5.2.5.5 สหรัฐอเมริกา

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศ มีหน้าที่ต้องกำหนดกระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ โดยมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว ได้กำหนดให้ทั้งนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศและบุคคลอื่นโดยทั่วไปซึ่งรู้เห็นถึงเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษามีอำนาจยื่นข้อร้องเรียนเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้ ทั้งนี้ การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวบุคคลเหล่านั้นอาจไม่จำเป็นต้องเปิดเผยชื่อของผู้ร้องเรียนด้วยก็ได้ หากไม่ประสงค์ที่จะให้สถาบันการศึกษาดำเนินการลงโทษแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ เพียงแต่ประสงค์ที่จะให้สถาบันการศึกษาทราบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นแล้วดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีกเท่านั้น

อนึ่ง ให้คณะกรรมการดำเนินการประเมินข้อร้องเรียนดังกล่าวในเบื้องต้น เช่นเดียวกับมาตรการทางกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย กล่าวคือ ต้องดำเนินการพิจารณาก่อนว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศอันเป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ มีรายละเอียดเพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบได้หรือไม่ และสามารถนำมาตราการทางเลือกอื่นๆ มาปรับใช้แทนการสอบสวนได้หรือไม่ เช่น การไกล่เกลี่ย การส่งไปอบรม หรือการส่งไปเข้ารับคำปรึกษา เป็นต้น หากไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสอบสวนเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จอย่างรวดเร็ว ภายในระยะเวลา 60 วัน นับตั้งแต่วันที่มิเหตุให้เริ่มต้นกระบวนการสอบสวนดังกล่าว และให้คณะกรรมการจัดทำรายงานพร้อมเสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจพิจารณาลงโทษต่อไป ทั้งนี้ ในระหว่างการดำเนินการตรวจสอบ คณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่ผู้ร้องเรียนได้อีกด้วย รวมถึงกำหนดให้สถาบันการศึกษามีหน้าที่จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้อีกด้วย และการดำเนินกระบวนการทั้งหมดต้องกระทำเป็นการลับเหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของประเทศข้างต้นที่ได้มีการกำหนดไว้

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษา ซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาตามมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องของทั้งห้าประเทศข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า แต่ละประเทศได้มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ โดยผ่านกระบวนการยื่นข้อร้องเรียนเพื่อให้คณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวว่าเกิดขึ้นจริงตามการร้องเรียนดังกล่าวหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะได้ดำเนินการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต และในขณะเดียวกันก็เพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากกระทำการดังกล่าวให้ได้รับการคุ้มครองและแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงลำดับขั้นตอนและกระบวนการสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวข้างต้นของแต่ละประเทศ ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดถึงหลักเกณฑ์และกระบวนการต่างๆ โดยส่วนใหญ่ไว้ในลักษณะที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน แต่อาจมีการกำหนดรายละเอียดบางขั้นตอนเพิ่มเติมแยกไว้เป็นพิเศษในบางประเทศเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากตาราง ดังนี้

ตารางที่ 14 การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาบัณฑิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

การยื่นข้อร้องเรียน	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา (ซึ่งรวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)
1. ผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียน	นิสิต นักศึกษาเท่านั้น	1. นิสิต นักศึกษา 2. ผู้แทน (บุคคลอื่นๆ ที่รับทราบหรือพบเห็นถึงเหตุการณืดังกล่าว มีแต่เพียงสิทธิรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น)	1. นิสิต นักศึกษา 2. ผู้แทน	นิสิต นักศึกษาเท่านั้น	1. นิสิต นักศึกษา 2. บุคคลอื่นๆ ที่รับทราบหรือพบเห็นถึงเหตุการณืดังกล่าว
2. วิธีการยื่นและถอนข้อร้องเรียน	- ทำเป็นหนังสือ - ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นข้อร้องเรียนไว้ - ถอนข้อร้องเรียนได้ ก่อนที่คณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาจะได้มีคำวินิจฉัยข้อร้องเรียน	- ทำเป็นหนังสือ - ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นข้อร้องเรียนไว้	- ทำเป็นหนังสือ - กำหนดระยะเวลาในการยื่นข้อร้องเรียนไว้ 3 เดือนนับตั้งแต่วันที่มีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น หรือในครั้งสุดท้ายที่การกระทำดังกล่าวสิ้นสุดลง	- ทำเป็นหนังสือ - กำหนดระยะเวลาในการยื่นข้อร้องเรียนไว้ 12 เดือนนับตั้งแต่วันที่มีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น	- ทำเป็นหนังสือ - ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นข้อร้องเรียนไว้

การยื่นข้อร้องเรียน	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา (ซึ่งรวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)
<p>3. กระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียน</p>	<p>- วินิจฉัยว่าเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับข้อร้องเรียน</p> <p>- เสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อผู้พิจารณา ลงโทษทางวินัย ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ตรวจสอบเสร็จสิ้น</p> <p>- ผู้พิจารณาส่งลงโทษภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานดังกล่าว</p> <p>(ไม่ตัดสิทธิการดำเนินคดีอาญา)</p>	<p>- วินิจฉัยว่าเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ให้แล้วเสร็จภายใน 2 เดือน นับแต่วันที่รับข้อร้องเรียน ทั้งนี้ อาจขยายระยะเวลาได้อีก</p> <p>- เสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อผู้พิจารณา ลงโทษทางวินัย เพื่อให้พิจารณาส่งลงโทษทางวินัย ภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานดังกล่าว</p> <p>(ไม่ตัดสิทธิการดำเนินคดีอาญา)</p>	<p>- วินิจฉัยว่าเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่รับข้อร้องเรียน</p> <p>- เสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อผู้พิจารณา ลงโทษทางวินัย เพื่อให้พิจารณาส่งลงโทษทางวินัย ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานดังกล่าว</p> <p>(ไม่ตัดสิทธิการดำเนินคดีอาญา)</p>	<p>- ตรวจสอนในเบื้องต้นว่ามีอำนาจรับไว้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียน ทั้งนี้ หากเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรงและโทษไม่ผิดกฎหมาย ให้ใช้วิธีการอื่นแทนการสอบสวน</p> <p>- สอบสวนและวินิจฉัยว่าเป็นการคุกคามทางเพศให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มีเหตุสอบสวนเกิดขึ้น</p> <p>(ไม่ตัดสิทธิการดำเนินคดีอาญา)</p>	<p>- ตรวจสอนในเบื้องต้นว่ามีอำนาจรับไว้พิจารณา ฟังซักถามเป็นกรณีที่เหมาะสม ไม่ผิดกฎหมาย ให้ใช้วิธีการอื่นแทนการสอบสวน</p> <p>- สอบสวนและวินิจฉัยว่าเป็นการคุกคามทางเพศให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มีเหตุสอบสวนเกิดขึ้น</p> <p>(ไม่ตัดสิทธิการดำเนินคดีอาญา)</p>

การยื่นข้อร้องเรียน	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา (ซึ่งรวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)
4. การกำหนด มาตรการคุ้มครอง และเยียวยา ในระหว่างดำเนิน การตรวจสอบ	คณะกรรมการอรรถาภิธาน มาตรการคุ้มครองอย่างใด อย่างหนึ่งไว้ได้	คณะกรรมการอรรถาภิธาน มาตรการคุ้มครองอย่างใด อย่างหนึ่งไว้ได้	คณะกรรมการอรรถาภิธาน มาตรการคุ้มครองอย่างใด อย่างหนึ่งไว้ได้	คณะกรรมการอรรถาภิธาน มาตรการคุ้มครองอย่างใด อย่างหนึ่งไว้ได้	คณะกรรมการอรรถาภิธาน มาตรการคุ้มครองอย่างใด อย่างหนึ่งไว้ได้
5. การกำหนด ให้การดำเนิน กระบวนการทั้งหมด ต้องกระทำเป็นการ ลับ	ต้องกระทำทั้งหมด เป็นการลับ	ต้องกระทำทั้งหมด เป็นการลับ	ต้องกระทำทั้งหมด เป็นการลับ	ต้องกระทำทั้งหมด เป็นการลับ	ต้องกระทำทั้งหมด เป็นการลับ
6. การประกาศผล การตรวจสอบ ข้อร้องเรียน	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	กระทำการเปิดเผยได้ หากได้รับความยินยอมจาก ผู้ร้องเรียน และไม่เป็นการ ระบุตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	ไม่ได้มีการกำหนดไว้

การยื่นข้อร้องเรียน	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา (ซึ่งรวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)
7. การจัดทำฐานข้อมูลการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	กำหนดให้จัดทำฐานข้อมูลการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	กำหนดให้จัดทำฐานข้อมูลการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น	กำหนดให้จัดทำฐานข้อมูลการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น
8. การรายงานพฤติกรรมของผู้กระทำการคุกคามทางเพศไปยังสถาบันการศึกษาอื่นๆ	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	สถาบันการศึกษาเดิมมีหน้าที่รายงานพฤติกรรมการคุกคามทางเพศไปยังสถาบันการศึกษาแห่งใหม่ภายใน 1 เดือนนับตั้งแต่วันที่ทราบถึงการย้ายสถาบันการศึกษาดังกล่าว และสถาบันการศึกษาใหม่มีหน้าที่ต้องดูแลและติดตามพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นด้วย	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	ไม่ได้มีการกำหนดไว้	ไม่ได้มีการกำหนดไว้

ด้วยเหตุนี้ หากจะนำมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้นเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษา ซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ มาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวด้วยแล้ว จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและบริบทของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยว่า หากมีการกำหนดกระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้เป็นการเฉพาะด้วยแล้ว จะสามารถดำเนินการคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าวได้อย่างไรบ้าง ตามลำดับการพิจารณาถึงกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

5.2.6 การพิจารณากำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษา ซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ข้อพิจารณาประการแรก การกำหนดบุคคลผู้มีสิทธิในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้น ย่อมเห็นได้ว่า แต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้นิสิต นักศึกษาซึ่งได้รับความเสียหายหรือจะได้รับความเสียหายจากการถูกกระทำการคุกคามทางเพศจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันศึกษาดังกล่าว มีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวเพื่อวินิจฉัยว่ามีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงตามที่ได้มีการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวหรือไม่ ฉะนั้น จึงเป็นการสมควรที่มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวจะได้กำหนดให้นิสิต นักศึกษาเป็นผู้มีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนเช่นเดียวกัน

ส่วนการกำหนดให้บุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำการคุกคามทางเพศโดยตรงเป็นผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวด้วยนั้น พบว่า มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของบางประเทศได้กำหนดถึงกรณีดังกล่าวไว้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะกำหนดให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาด้วยได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะกำหนดให้บุคคลอื่นมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนเพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นได้ แต่บุคคลอื่นเหล่านั้นจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำการดังกล่าวโดยตรงด้วย เนื่องจาก นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการดังกล่าวโดยตรงเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจอย่างเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวว่าจะดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวหรือไม่

อนึ่ง การที่นิสิต นักศึกษาจะกระทำการมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทนตนได้นั้น ก็จะต้องมีเหตุอันสมควรตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ให้กระทำได้ด้วย เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียที่ได้กำหนดไว้เช่นกันเดียวกัน กล่าวคือ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการดังกล่าวเจ็บป่วยจนไม่อาจที่จะดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ด้วยตนเอง หรือมีความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือจิตใจ ทั้งนี้ ผู้เขียน ยังเห็นอีกว่า หากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยจะมีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้อีกด้วย ก็สมควรที่จะกำหนดให้นิสิต นักศึกษาสามารถกระทำการมอบหมายให้แก่บุคคลอื่นยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวแทนตนเองได้ด้วย เช่น กรณีที่นิสิต นักศึกษาเดินทางไปต่างประเทศและไม่อาจเดินทางกลับมายื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ หรือมีเหตุผลอันสมควรอื่นใดที่จำเป็นต้องให้บุคคลอื่นกระทำการนั้นแทน เป็นต้น ทั้งนี้ นิสิต นักศึกษาซึ่งกระทำการมอบหมายให้บุคคลอื่นยื่นข้อร้องเรียนแทนตนนั้น ต้องมีการมอบหมายเป็นหนังสือ โดยลงลายมือชื่อของผู้มอบหมายและผู้รับมอบหมายให้ครบถ้วนถูกต้อง ประกอบกับต้องแสดงเหตุผลอันสมควรที่จำเป็นต้องให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าวแทนตนไว้ด้วย

ส่วน กรณีสำหรับบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนนั้น ผู้เขียนเห็นว่า แม้บุคคลเหล่านั้นไม่มีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ก็ตาม แต่ผู้เขียน เห็นว่า หากบุคคลอื่นเหล่านั้นได้พบเห็นเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้น ก็มีสิทธิที่จะแจ้งให้สถาบันการศึกษาทราบถึงการกระทำที่ไม่เหมาะสมในทางเพศนั้นได้ ทั้งนี้ เพื่อให้สถาบันการศึกษาได้รับทราบและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวแทนได้ ซึ่งสอดคล้องกับสาธารณจีนและสหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดไว้ในลักษณะทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลทุกคนมีหน้าที่ในการช่วยกันดำเนินการสอดส่องและตรวจตราการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

ดังนั้น จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า บุคคลผู้มีสิทธิในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาในฐานะผู้ร้องเรียนตามมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย จึงประกอบด้วย นิสิต นักศึกษา ซึ่งถูกกระทำการดังกล่าวโดยตรง และให้รวมถึงบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการดังกล่าวแทนนิสิต นักศึกษารายนั้น ส่วนบุคคลอื่นๆ ซึ่งรู้เห็นถึงเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้รับมอบหมายให้กระทำการดังกล่าวนั้น ย่อมมีสิทธิแต่เพียงแจ้งหรือรายงานเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อสถาบันการศึกษาเท่านั้น

ข้อพิจารณาประการที่สอง การกำหนดวิธีการยื่นและถอนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศจะได้มีการกำหนดเนื้อหาที่ครอบคลุมเกี่ยวกับข้อพิจารณานี้ไว้ใน 3 กรณี ได้แก่ วิธีการยื่นข้อร้องเรียน ระยะเวลาในการยื่นข้อร้องเรียน และการถอนข้อร้องเรียน ฉะนั้น หากจะมีการกำหนดเนื้อหาดังกล่าวไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยด้วยนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนและรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังนี้

สำหรับการกำหนดถึงวิธีการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษานั้น เห็นว่า สมควรกำหนดให้ผู้ร้องซึ่งมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวสามารถกระทำการร้องเรียนผ่านช่องทางต่างๆได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทางหนังสือด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ ตลอดจนจนทางเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา โดยอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆก็ได้ และสมควรกำหนดให้ผู้ร้องสามารถดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวด้วยวาจาต่อคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย โดยให้คณะกรรมการดำเนินการบันทึกถ้อยคำของผู้ร้องเรียนและให้ผู้ร้องเรียนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในคำร้องนั้น อนึ่ง หากผู้ร้องเรียนไม่ได้มาให้ถ้อยคำด้วยวาจาต่อคณะกรรมการในขณะนั้น ผู้เขียนเห็นว่า สมควรกำหนดให้มีเงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาขึ้นมาเพื่อให้ผู้ร้องเรียนได้มาแสดงตนและลงลายมือชื่อในข้อร้องเรียนดังกล่าวภายในระยะเวลา 14 วัน นับแต่วันที่ผู้ร้องเรียนได้รับทราบถึงการปฏิบัติดังกล่าวจากคณะกรรมการก็ได้ มิฉะนั้น ให้ถือว่าผู้ร้องเรียนไม่ได้มีเจตนาที่จะดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่ได้มีการกำหนดไว้ในลักษณะทำนองเดียวกัน แต่อาจกระทำการยื่นข้อร้องเรียนได้ใหม่ และไม่ตัดสิทธิของผู้ร้องเรียนที่จะดำเนินคดีอาญาต่อผู้ถูกร้องเรียนต่อศาลได้อีกด้วย ทั้งนี้ ย่อมสอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศ

อนึ่ง ผู้เขียน เห็นว่า การยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวไม่ว่าจะกระทำผ่านช่องทางใดข้างต้นก็ตาม จะเป็นการยื่นข้อร้องเรียนที่ถูกต้องและสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อข้อร้องเรียนดังกล่าวได้กระทำขึ้นเป็นหนังสือและมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชื่อของผู้ร้องเรียน ชื่อของผู้ถูกร้องเรียน รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนมีพยานหลักฐานดังกล่าว และที่สำคัญที่สุดซึ่งผู้เขียนเห็นว่าจำเป็นต้องปรากฏอยู่ในหนังสือฉบับดังกล่าว คือ คำขอที่แสดงความประสงค์ของผู้ร้องเรียน และลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน

สำหรับการกำหนดระยะเวลาในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวนั้น เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียและเครือรัฐออสเตรเลียที่ได้มีการกำหนดให้ผู้ร้องต้อง กระทำการยื่นข้อร้องเรียนภายในกำหนดระยะเวลาตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ด้วย มิฉะนั้น ผู้ร้องย่อมไม่มีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อคณะกรรมการ ภายในระดับสถาบันการศึกษาได้อีกต่อไปนั้น ย่อมมีความเหมาะสมที่จะนำมากำหนดไว้ในมาตรการ ทางกฎหมายของประเทศไทยด้วยเช่นเดียวกัน กล่าวคือ หากมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไม่ได้มี การกำหนดระยะเวลาสำหรับการยื่นข้อร้องเรียนไว้เป็นการเฉพาะ ย่อมจะทำให้ผู้ร้องเรียนรายหนึ่ง รายใดสามารถยกเอาเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วมากล่าวอ้างต่อ คณะกรรมการได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบกับ หากผู้ร้องไม่ได้มีการนำเอาเหตุการณ์ดังกล่าวมา ร้องเรียนภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวด้วยแล้ว ก็ย่อมที่จะส่งผลให้ผู้ร้องเรียนเกิดความหลงลืมได้ โดยง่าย จนไม่สามารถให้ถ้อยคำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนเพียงพอ

ฉะนั้น การกำหนดให้ผู้ร้องเรียนมีหน้าที่ต้องใช้สิทธิของตนสำหรับการยื่นข้อร้องเรียน เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวภายในระยะเวลาที่แน่นอน ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่การตรวจสอบและ วินิจฉัยของคณะกรรมการว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศหรือไม่ และคณะกรรมการ ย่อมที่จะสามารถคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษารายดังกล่าวได้อย่าง รวดเร็วอีกด้วย

ดังนั้น ผู้เขียน จึงเห็นว่า ผู้ร้องเรียนสมควรยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ภายในระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ที่มีการกระทำการคุกคามทางเพศ และในกรณีที่การกระทำ ดังกล่าวเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ร้องเรียนมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว ภายใน ระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่การกระทำการคุกคามทางเพศสิ้นสุดลง

สำหรับการถอนข้อร้องเรียนนั้น เมื่อผู้ร้องเรียนได้กระทำการยื่นข้อร้องเรียนต่อ คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็สมควรที่จะกำหนดสิทธิในการถอน ข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ด้วย โดยผู้ร้องสามารถกระทำการถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวได้โดยทำเป็น หนังสือ พร้อมกับลงลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน และแสดงเหตุผลอันสมควรที่ได้มีการถอนข้อร้องเรียน ดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ การถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวต้องกระทำก่อนที่คณะกรรมการจะได้วินิจฉัยว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศด้วยหรือไม่

ยิ่งไปกว่านี้ ผู้เขียน เห็นว่า สมควรกำหนดไว้ด้วยว่า แม้ผู้ร้องเรียนจะได้ดำเนินการถอน ข้อร้องเรียนดังกล่าวไปแล้วก็ตาม แต่หากคณะกรรมการพิจารณาในเบื้องต้นแล้วเห็นว่าการกระทำ ดังกล่าวเป็นการกระทำที่ร้ายแรงซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อ นิสิต นักศึกษาได้เป็นอย่างมาก การถอน ข้อร้องเรียนดังกล่าว นั้น ก็ย่อมที่จะไม่เป็นการตัดสิทธิของคณะกรรมการที่จะดำเนินการตรวจสอบ และวินิจฉัยถึงการกระทำดังกล่าวต่อไป

ข้อพิจารณาประการที่สาม การกำหนดกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการกำหนดกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวตามมาตราทางกฎหมายของต่างประเทศได้มีการกำหนดไว้ทั้งกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนในเบื้องต้นว่า คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาสามารถมีอำนาจรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้สำหรับการวินิจฉัยได้หรือไม่ และกระบวนการการตรวจสอบอีกประเภทหนึ่ง คือ การวินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศจริงตามข้อร้องเรียนหรือไม่นั้น ย่อมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยเช่นเดียวกัน กล่าวคือ หากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดให้มีกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนในเบื้องต้นไว้ด้วย ก็จะทำให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะตรวจสอบถึงข้อร้องเรียนในเรื่องดังกล่าวในเบื้องต้นเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของข้อร้องเรียนว่าผู้ร้องเรียนได้ยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวถูกต้องตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้หรือไม่ เช่น การตรวจสอบในเบื้องต้นว่าข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ทำเป็นหนังสือ มีการกำหนดรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้องตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้หรือไม่ ข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ยื่นภายในกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ยื่นโดยนิสิต นักศึกษาหรือผู้รับมอบหมายด้วยหรือไม่ หรือข้อร้องเรียนดังกล่าวเป็นเรื่องที่เคยได้ยื่นให้คณะกรรมการพิจารณาแล้วและได้มีการวินิจฉัยถึงการกระทำดังกล่าวไปแล้วด้วย หรือเป็นข้อร้องเรียนที่ผู้ร้องเรียนเคยได้ถอนไปแล้ว เป็นต้น ฉะนั้น หากมีการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดข้างต้นตามที่กำหนดไว้แล้ว คณะกรรมการย่อมมีอำนาจที่จะไม่รับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้เพื่อวินิจฉัยต่อไปได้ โดยจะต้องมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาดังกล่าวไปยังผู้ร้องเรียน พร้อมด้วยเหตุแห่งการปฏิเสธดังกล่าวอย่างชัดเจนอีกด้วย และผู้ร้องเรียนยังมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบเรื่องที่เกิดขึ้น แต่หากคณะกรรมการยังคงไม่รับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณา กรณีเช่นนี้ผู้เขียน เห็นว่า สมควรกำหนดให้คำสั่งของคณะกรรมการเป็นที่สุดแล้ว

ทั้งนี้ มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะต้องกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตรวจสอบในเบื้องต้นนั้นให้แก่คณะกรรมการไว้ด้วย ดังจะเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนและเครือรัฐออสเตรเลียที่ได้กำหนดให้ดำเนินการกระบวนการดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการเริ่มต้นกระบวนการดังกล่าว และทำให้ผู้ร้องเรียนสามารถทราบผลของการพิจารณาได้

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า แม้สมควรที่จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้ใน มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยด้วยก็ตาม แต่การที่มาตรการทางกฎหมายของทั้งสองประเทศ ข้างต้นกำหนดให้ต้องดำเนินการไปแล้วเสร็จภายใน 20 วัน ย่อมเป็นการกำหนดระยะเวลาไว้ ค่อนข้างมากและอาจทำให้เกิดความล่าช้าตามมาในภายหลังอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ฉะนั้น มาตรการ ทางกฎหมายของประเทศไทยจึงสมควรกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นสำหรับ ข้อร้องเรียนดังกล่าวให้แล้วเสร็จ พร้อมแจ้งผลการพิจารณานั้นไปยังผู้ร้องเรียนภายใน 14 วัน นับแต่ วันที่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าว

ส่วนการกำหนดให้มีกระบวนการวินิจฉัยของคณะกรรมการด้วยนั้น ย่อมจะทำให้ ข้อร้องเรียนดังกล่าวได้รับการพิสูจน์ตามพยานหลักฐานต่างๆ ผู้ถูกร้องเรียนได้กระทำการคุกคาม ทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาจริงหรือไม่ และการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศตามที่มาตรการ ทางกฎหมายได้กำหนดไว้ด้วยหรือไม่ ฉะนั้น การกำหนดกระบวนการดังกล่าวขึ้นมาจะทำให้เกิด ข้อยุติได้ว่า หากผู้ถูกร้องเรียนได้กระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศดังกล่าวขึ้นจริง คณะกรรมการก็สมควรที่จะทำความเห็นพร้อมข้อเสนอแนะต่อผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งลงโทษ ผู้ถูกร้องเรียนได้

อนึ่ง มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยก็สมควรที่จะกำหนดระยะเวลาสำหรับการ ดำเนินการวินิจฉัยดังกล่าวไว้ด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศ ข้างต้นที่ได้มีการกำหนดไว้แตกต่างกันออกไป แต่ผู้เขียนเห็นว่า แนวทางสำหรับการกำหนดระยะเวลา ดังกล่าวของประเทศไทย สมควรที่จะนำมาเอามาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนมา ประยุกต์ใช้ กล่าวคือ การกำหนดให้มีขอบเขตระยะเวลาในการเร่งรัดไว้อย่างชัดเจน แต่ก็ยังคงให้ อำนาจแก่คณะกรรมการที่จะดำเนินการขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีก หากปรากฏว่ามีเหตุอัน สมควรที่คณะกรรมการไม่อาจดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จได้

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตระยะเวลาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สำหรับการวินิจฉัยข้อร้องเรียนในแต่ละกรณีที่เกิดขึ้น และเพื่อให้สามารถยุติปัญหาการคุกคามทาง เพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ด้วยเหตุนี้ มาตรการทาง กฎหมายของประเทศไทย จึงสมควรกำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ต้องวินิจฉัยถึงการกระทำ ดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 2 เดือน นับตั้งแต่วันที่มิคำสั่งรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณา และหาก ปรากฏว่ามีเหตุอันสมควรอื่นใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไป ได้อีก 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 15 วัน

ส่วนการพิจารณาสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจของสถาบันการศึกษาดังกล่าวนั้น เห็นว่า สมควรที่จะต้องพิจารณาสั่งลงโทษให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการ พิจารณา และให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องทราบถึง ผลการพิจารณาดังกล่าวด้วย

ยิ่งไปกว่านี้ มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยก็สมควรกำหนดให้ผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียนสามารถดำเนินการขอให้คณะกรรมการพิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐจีนที่ได้มีการกำหนดไว้ กล่าวคือ หากผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียนไม่พอใจในผลการพิจารณาดังกล่าว ย่อมมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ ต่อคณะกรรมการได้ภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณาดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการวินิจฉัยข้อร้องเรียนดังกล่าวขึ้นใหม่ เช่น กรณีที่มีพยานหลักฐานใหม่ที่หากนำมาพิสูจน์ได้แล้ว จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผลการพิจารณาดังกล่าวของคณะกรรมการอย่างสำคัญ กรณีการวินิจฉัยดังกล่าวไม่เป็นไปตามพยานหลักฐานต่างๆ หรือกรณีที่กระบวนการตรวจสอบดังกล่าวมีความบกพร่องอย่างร้ายแรง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียนจะขอให้คณะกรรมการพิจารณาใหม่ได้หรือไม่ก็ตามนั้น บุคคลดังกล่าวก็ยังคงมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ผลการตัดสินดังกล่าวต่อคณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศภายในระยะเวลา 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับการพิจารณาดังกล่าว เพื่อให้ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อร้องเรียนดังกล่าวว่าสมควรกำหนดให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา โดยให้ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุดด้วย

ข้อพิจารณาประการที่สี่ การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการถูกระทำการคุกคามทางเพศตามมาตรการทางกฎหมายของประเทศโดยส่วนใหญ่ที่ได้มีการกำหนดไว้ นั้น หากนำมากำหนดไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยด้วยแล้ว ย่อมมีความเหมาะสมกับบริบทของสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วย เนื่องจาก เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีการจัดให้มีกระบวนการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ฉะนั้น หากมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดถึงมาตรการคุ้มครองให้แก่ นิสิต นักศึกษาซึ่งได้ยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบด้วยแล้ว นิสิต นักศึกษาที่อาจถูกระทำการแค้นจากผู้ถูกร้องเรียนในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ ประกอบกับบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าว เช่น บุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่จะเข้ามาในฐานะพยานบุคคล ก็อาจรู้สึกเกรงกลัวถึงความไม่ปลอดภัยที่จะได้รับในอนาคตได้ ด้วยเหตุนี้ การกำหนดให้มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาจึงมีความจำเป็นและสอดคล้องที่จะนำมาปรับใช้กับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย

อนึ่ง ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดมาตรการคุ้มครองตามมาตราทางกฎหมายของแต่ละประเทศที่กำหนดไว้ย่อมมีความแตกต่างกันออกไปด้วย ฉะนั้น แม้มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยจะได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต้องมีการกำหนดมาตรการดังกล่าวขึ้นไว้ด้วยก็ตาม แต่ก็ไม่สมควรกำหนดเป็นบทบังคับว่ามาตรการคุ้มครองและเยียวยาที่จะนำมาปรับใช้สำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาสมควรที่จะประกอบไปด้วยมาตรการอย่างไรบ้าง เนื่องจาก การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีซึ่งเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในแต่ละรายย่อมมีความแตกต่างกันไปตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ฉะนั้น มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยจึงสมควรกำหนดไว้แต่เพียงให้คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษามีอำนาจและหน้าที่กำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาให้แก่ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีก็เพียงพอแล้ว

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอธิบายและขยายความให้เกิดความเข้าใจแก่คณะกรรมการมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวก็อาจกำหนดตัวอย่างของมาตรการคุ้มครองและเยียวยาดังกล่าวไว้ด้วยก็ได้ เช่น กรณีการส่งย้ายคู่อริทั้งสองฝ่ายไปยังสถานที่อื่นๆ เพื่อลดการเผชิญหน้าระหว่างกัน กรณีการอนุญาตให้นิสิต นักศึกษาสามารถลาพักการลาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ กรณีห้ามมิให้ผู้ถูกร้องเรียน ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจประเมินผลต่อผู้ร้องเรียนมีอำนาจกระทำการดังกล่าวต่อผู้ร้องเรียนได้ กรณีสั่งห้ามมิให้ผู้ถูกร้องเรียนเข้ามาในบริเวณหรือสถานที่ต่างๆ ของสถาบันการศึกษา ตลอดจนกรณีการจัดให้ผู้ร้องเรียนได้รับคำปรึกษาจากแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักกฎหมาย และกรณีจัดให้ได้รับความคุ้มครองและการเยียวยาต่างๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ข้อพิจารณาประการที่ห้า การกำหนดให้การดำเนินกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยต้องกระทำเป็นการลับ

สำหรับการกำหนดให้กระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นต้องกระทำเป็นการลับนั้น เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศที่ได้มีการกำหนดไว้ นั้น ย่อมเห็นได้ว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายในทางที่ไม่ดีแก่ชื่อเสียงของบุคคลผู้เกี่ยวข้องได้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียนก็ตาม รวมถึงอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการต่างๆ ตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้อีกด้วย ฉะนั้น หากการกำหนดให้การดำเนินกระบวนการทั้งหมดที่เกิดข้องกับปัญหาดังกล่าวต้องกระทำเป็นการลับด้วยแล้ว ก็ย่อมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของปัญหาที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของประเทศไทยเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยอาจจะกำหนดให้สามารถกระทำการเปิดเผยถึงกระบวนการบางขั้นตอนได้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ เช่น การเปิดเผยถึงผลของการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ตามที่ผู้เขียนจะได้พิจารณาต่อไปในประการถัดไป

ข้อพิจารณาประการที่หก การกำหนดให้มีการประกาศผลการตรวจสอบข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ พบว่ามีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดถึงขั้นตอนในการประกาศผลการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ ฉะนั้น หากจะกำหนดขั้นตอนดังกล่าวไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยด้วยแล้ว ผู้เขียน เห็นว่า การเปิดเผยหรือประกาศผลการตรวจสอบข้อร้องเรียนนั้น สมควรที่จะกำหนดไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยด้วย เนื่องจากการกระทำดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกภายในของสถาบันการศึกษาดังกล่าวที่จะได้รับทราบว่ามีมีการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวแล้ว เหตุการณ์นั้นเป็นการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศจริงหรือไม่ และหากเป็นความจริง ผู้ร้องเรียนได้รับการคุ้มครองและเยียวยาแก้ไขอย่างไรบ้าง และผู้ถูกร้องเรียนได้รับโทษทางวินัยอย่างไร นอกจากนี้ หากปรากฏว่าเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้เป็นการคุกคามทางเพศ ก็จะทำให้ผู้ถูกร้องเรียนได้รับความยุติธรรมด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้ถูกร้องเรียนจะได้ไม่ต้องถูกตราหน้าจากบุคคลอื่นที่จะกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องเรียนเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ทั้งที่ความจริงแล้วบุคคลนั้นไม่ได้กระทำการดังกล่าวขึ้นแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม การที่จะประกาศผลการตรวจสอบข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวให้สาธารณชนรับทราบกันโดยทั่วไปได้นั้น จำเป็นที่จะต้องกำหนดเงื่อนไขไว้เช่นเดียวกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนด้วย กล่าวคือ การเปิดเผยดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมจากผู้ร้องเรียนเป็นสำคัญ จึงจะกระทำการประกาศผลดังกล่าวได้ และหากได้รับความยินยอมแล้ว การประกาศดังกล่าวก็ต้องไม่มีการระบุถึงชื่อผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน และบุคคลใดๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น จนทำให้บุคคลโดยทั่วไปสามารถระบุตัวตนของบุคคลเหล่านั้นได้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองชื่อเสียงและความเป็นส่วนตัวของบุคคลเหล่านั้นไว้อย่างเป็นทางการ

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียน จึงเห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะกำหนดขั้นตอนการประกาศผลการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ด้วย

ข้อพิจารณาประการที่เจ็ด การกำหนดให้มีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศนั้นย่อมไม่ให้เกิดประโยชน์แก่การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อของผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน ตลอดจน ลักษณะของพฤติกรรมที่ผู้ถูกร้องเรียนมักกระทำต่อผู้ร้องเรียนไว้ได้อย่างเป็นระบบ ประกอบกับ การจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าวยังช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถดำเนินการจัดทำสถิติเกี่ยวกับการกระทำที่เกิดขึ้นได้ง่ายอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงแก้ไขกฎหรือระเบียบภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวให้มีความรัดกุมและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวในลักษณะเดียวกันซ้ำขึ้นอีกในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ เมื่อสถาบันการศึกษาของประเทศไทยยังไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าวไว้ จึงทำให้การสืบค้นหรือแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสถิติดังกล่าวไม่อาจกระทำได้อย่างง่าย ฉะนั้น หากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวได้มีการกำหนดขั้นตอนไว้ด้วยแล้ว ย่อมมีความเหมาะสมมากกว่ากรณีที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้

ข้อพิจารณาประการที่แปด การกำหนดให้มีการรายงานพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของผู้ถูกร้องเรียนไปยังสถาบันการศึกษาอื่นๆด้วย

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ พบว่ามีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดถึงขั้นตอนในการรายงานพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของผู้ถูกร้องเรียนไปยังสถาบันการศึกษาอื่น ซึ่งผู้เขียน เห็นว่า แม้อาตราการทางกฎหมายของประเทศอื่นๆจะไม่ได้มีการกำหนดขั้นตอนดังกล่าวไว้ด้วยก็ตาม แต่สำหรับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย ก็สมควรที่จะกำหนดให้มีขั้นตอนนี้ไว้ด้วย เนื่องจาก หากมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาเดิมของผู้ถูกร้องเรียนรับทราบว่ามีผู้ถูกร้องเรียนเคยกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเดิมมาก่อน สถาบันการศึกษาใหม่ซึ่งผู้ถูกร้องเรียนได้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ หรือเข้าไปศึกษาเล่าเรียน ก็อาจไม่ทราบได้ว่าบุคคลเหล่านั้นเคยมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในทางเพศอย่างไรบ้าง

ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดข้อกล่าวหาว่าแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใดๆ อันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาอีก จึงสมควรที่จะต้องกำหนดให้สถาบันการศึกษาเดิมมีหน้าที่ต้องรายงานพฤติกรรมดังกล่าวของผู้ถูกร้องเรียนไปยังสถาบันการศึกษาแห่งใหม่ด้วย และในขณะเดียวกัน เมื่อสถาบันการศึกษาแห่งใหม่รับทราบแล้ว ก็ต้องมีหน้าที่ในการติดตามและกำกับดูแลพฤติกรรมของผู้ถูกร้องเรียนเป็นพิเศษด้วยเช่นกัน

อนึ่ง สำหรับระยะเวลาในการรายงานพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ผู้เขียน เห็นว่าการกำหนดไว้เช่นเดียวกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนย่อมมีความเหมาะสมแล้ว กล่าวคือ ให้กระทำการรายงานพฤติกรรมดังกล่าวของผู้ถูกร้องเรียนไปยังสถาบันการศึกษาแห่งใหม่ภายในระยะเวลา 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่สถาบันการศึกษาเดิมรู้ถึงการย้ายสถาบันการศึกษาของผู้ถูกร้องเรียน

ด้วยเหตุนี้ มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยจึงสมควรกำหนดให้มีการรายงานพฤติกรรมดังกล่าวของผู้กระทำการคุกคามทางเพศไปยังสถาบันการศึกษาแห่งใหม่ภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ด้วย

ดังนั้น ผู้เขียน จึงขอสรุปเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จากการกำหนดกระบวนการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 15 การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

กรณีการกำหนดกระบวนการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา	รายละเอียดที่เกี่ยวข้องโดยสรุป
1. ผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียน	1. นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศโดยตรง 2. ผู้รับมอบหมาย (บุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียน แต่สามารถรายงานถึงเหตุการณ์ดังกล่าวให้สถาบันการศึกษาทราบได้)
2. วิธีการยื่นและถอนข้อร้องเรียน	1. ให้ทำข้อร้องเรียนเป็นหนังสือ ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ โดยอาจยื่นด้วยตนเอง ผ่านทางไปรษณีย์ หรือผ่านเว็บไซต์ก็ได้ ทั้งนี้ หากกระทำด้วยวาจา ให้มีการบันทึกเป็นหนังสือภายในระยะเวลา 14 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ร้องเรียนได้รับทราบถึงการปฏิบัติดังกล่าว มิฉะนั้น ข้อร้องเรียนดังกล่าวจะไม่สมบูรณ์

<p>กรณีการกำหนดกระบวนการยื่น ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ต่อนิสิต นักศึกษา</p>	<p>รายละเอียดที่เกี่ยวข้องโดยสรุป</p>
<p>2. วิธีการยื่นและถอนข้อร้องเรียน (ต่อ)</p>	<p>2. ให้ยื่นข้อร้องเรียนภายใต้คณะกรรมการในระดับ สถาบันการศึกษาภายในระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่มีการ กระทำการคุกคามทางเพศ และในกรณีที่เป็นการกระทำที่เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่อง ให้ยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว ภายในระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่การกระทำการคุกคามทางเพศสิ้นสุดลง</p> <p>3. ให้ถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยการทำเป็นหนังสือพร้อมกับ เหตุแห่งการถอนได้ตลอดระยะเวลาที่คณะกรรมการจะได้มี การวินิจฉัยข้อร้องเรียนดังกล่าว แต่การถอนข้อร้องเรียนดังกล่าว ย่อมไม่ตัดสิทธิคณะกรรมการที่จะวินิจฉัยข้อร้องเรียนดังกล่าว หากเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ร้ายแรงซึ่งสามารถ ส่งผลกระทบต่อ นิสิต นักศึกษาได้เป็นอย่างมาก</p>
<p>3. กระบวนการตรวจสอบ ข้อร้องเรียน</p>	<p>1. ให้กำหนดกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนในเบื้องต้นว่า คณะกรรมการมีอำนาจรับข้อร้องเรียนไว้พิจารณาต่อไปได้หรือไม่ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามเหตุที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ และหากปรากฏว่ามีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว คณะกรรมการย่อม มีอำนาจปฏิเสธข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ โดยการตรวจสอบนั้นให้ กระทำภายใน 14 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียน</p> <p>2. ให้กำหนดกระบวนการวินิจฉัยข้อร้องเรียนว่าการกระทำ ดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศตามมาตรการทางกฎหมายหรือไม่ โดยให้วินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 2 เดือน นับตั้งแต่วันที่ มีคำสั่งรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณา และหากปรากฏว่ามี เหตุอันสมควรอื่นใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะขยาย ระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีก 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 15 วัน</p> <p>3. ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาส่งลงโทษภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการพิจารณาพร้อมความเห็น ของคณะกรรมการ และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียนทราบ</p>

<p>กรณีการกำหนดกระบวนการยื่น ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ต่อนิสิต นักศึกษา</p>	<p>รายละเอียดที่เกี่ยวข้องโดยสรุป</p>
<p>3. กระบวนการตรวจสอบ ข้อร้องเรียน (ต่อ)</p>	<p>4. ผู้ร้องเรียนหรือผู้ถูกร้องเรียนอาจขอให้พิจารณาใหม่ ได้อีกหนึ่งครั้ง หากมีเหตุตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ 5. ผู้ร้องเรียนหรือผู้ถูกร้องเรียน สามารถอุทธรณ์ผลการวินิจฉัยต่อ คณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศได้ภายในระยะเวลา 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่รับผลการพิจารณาดังกล่าว และให้ถือว่า คำวินิจฉัยดังกล่าว ให้เป็นที่สุด</p>
<p>4. การกำหนดมาตรการคุ้มครองและ เยียวยาระหว่างการดำเนินการตรวจสอบ</p>	<p>คณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาอย่างหนึ่งอย่างใดตามความเหมาะสมกับข้อเท็จจริง ที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีก็ได้</p>
<p>5. การกำหนดให้กระบวนการทั้งหมดต้อง กระทำเป็นการลับ</p>	<p>การดำเนินกระบวนการทั้งหมดต้องกระทำเป็นการลับตั้งแต่มีการ ยื่นข้อร้องเรียนจนกระทั่งมีเสร็จสิ้นกระบวนการดังกล่าว เว้นแต่ มีเหตุตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ให้เปิดเผยได้</p>
<p>6. การประกาศผล การตรวจสอบข้อร้องเรียน</p>	<p>คณะกรรมการย่อมมีอำนาจประกาศผลการตรวจสอบได้ หากได้รับความยินยอมจากผู้ร้องเรียน และการประกาศดังกล่าว ต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้องในทุกฝ่ายด้วย</p>
<p>7. การจัดทำฐานข้อมูล การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น</p>	<p>ให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้</p>
<p>8. การรายงานพฤติกรรมของผู้กระทำ การคุกคามทางเพศไปยัง สถาบันการศึกษาอื่นๆ</p>	<p>ให้สถาบันการศึกษาเดิมมีหน้าที่รายงานพฤติกรรมกรรมการคุกคามทาง เพศของผู้ถูกร้องเรียนว่าได้กระทำการคุกคามทางเพศขึ้นจริง ไปยังสถาบันการศึกษาแห่งใหม่ ภายในระยะเวลา 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่สถาบันการศึกษาเดิมรู้ถึงการย้ายสถาบันการศึกษา ของผู้ถูกร้องเรียน</p>

ดังนั้น เมื่อได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยา นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศในสถาบันการศึกษาตามมาตรการทางกฎหมายของ ทั้งห้าประเทศข้างต้น จนสามารถนำมาสู่แนวทางในการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษา ซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าวได้แล้ว ในลำดับถัดไป ผู้เขียน จะได้ดำเนินการ วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการทางกฎหมายของแต่ละ ประเทศต่อไป

5.3 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการ คุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

สำหรับการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศถือเป็น หัวข้อประการสุดท้ายที่จำเป็นต้องพิจารณา เพื่อนำแนวทางของประเทศต่างๆมาปรับใช้ในการ กำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายของประเทศไทยต่อไป เนื่องจาก หากมาตรการทางกฎหมายของ ประเทศไทยได้กำหนดไว้แต่เพียงภาระหน้าที่ของสถาบันการศึกษาและบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาดังกล่าวเท่านั้น โดยที่ไม่ได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายไว้แต่อย่างใดด้วย ก็อาจทำให้ สถาบันการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจยังคงเพิกเฉยหรือละเลยต่อการปฏิบัติตามมาตรการทาง กฎหมายดังกล่าวได้ ฉะนั้น ผู้เขียนจึงได้ดำเนินการกำหนดประเด็นที่จะพิจารณาออกเป็นสองประเด็น ใหญ่ ตามลำดับ ดังนี้

5.3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพบังคับทางอาญาสำหรับมาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวนั้น ผู้เขียนจะ ได้มีวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพบังคับทางอาญาของทั้งผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรง และ บุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว ดังนี้

5.3.1.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับ ผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดสภาพ บังคับทางอาญาของทั้งห้าประเทศในภาพรวมก่อน เพื่อที่จะได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางให้เหมาะสม กับบริบทของประเทศไทยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวต่อไป ตามลำดับดังต่อไปนี้

(ก) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญา และกำหนดโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ กล่าวคือ ผู้ใดกระทำการคุกคามทางเพศต่อบุคคลอื่น ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

ทั้งนี้ โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าว ได้มีการกำหนดไว้ตามประเภทของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี กล่าวคือ หากเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 50,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 60,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทางนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 70,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 80,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนระหว่างความต้องการทางเพศกับผลประโยชน์ทางการศึกษานั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 9 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 90,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 100,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้กระทำความผิดอาจต้องระวางโทษหนักขึ้นเนื่องจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศดังกล่าวไว้อีกด้วย กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิดเป็นครู อาจารย์ ผู้สอน ผู้ฝึกอบรม หรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือกว่าผู้ถูกระทำอีกฝ่ายหนึ่งในสถาบันการศึกษาด้วยแล้ว ผู้กระทำต้องระวางโทษสูงสุดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

(ข) สาธารณรัฐจีน

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐจีน ได้มีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาไว้เช่นเดียวกันกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กล่าวคือ ผู้ใดกระทำการคุกคามทางเพศต่อบุคคลอื่น ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ส่วนการกำหนดโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าว นั้น มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนได้มีการกำหนดไว้แตกต่างจากสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กล่าวคือ การกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศนั้น ได้กำหนดให้ผู้กระทำต้องระวางแต่เพียงโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวันเท่านั้น โดยที่ไม่ได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก และที่สำคัญ คือ การกำหนดโทษดังกล่าวไม่ได้

กำหนดให้ผู้กระทำต้องระวางโทษตามประเภทของการกระทำความผิดทางเพศในแต่ละกรณี อีกด้วย

อนึ่ง มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนยังได้มีการกำหนด เหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดทางเพศดังกล่าวไว้อีกด้วย กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิด เป็นผู้มีหน้าที่สอน ฝึกอบรม หรือเป็นบุคคลผู้มีหน้าที่อื่นใดที่เกี่ยวข้อง หรือได้อาศัยการใช้อำนาจใน ตำแหน่งหน้าที่ อิทธิพล หรือโอกาสในการกระทำความผิดต่อผู้ถูกกระทำอีกฝ่ายหนึ่ง ผู้กระทำต้อง ระวางโทษปรับเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษปรับตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

(ค) สาธารณรัฐอินเดีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่ เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐจีน ได้มีการกำหนดให้การกระทำ การดังกล่าวเป็นความผิดอาญาไว้เช่นเดียวกันกับทั้งสองประเทศข้างต้น แต่อาจแตกต่างกันในส่วนของผู้กระทำความผิด เนื่องจาก มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียได้กำหนดให้ผู้ที่จะกระทำ การคุกคามทางเพศได้นั้นมีเพียงแต่ผู้ชายเท่านั้น กล่าวคือ ชายใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศ

1. การสัมผัสทางกาย อันเป็นการคุกคามที่ไม่พึงปรารถนาและ ชัดแจ้งในทางเพศ

2. การเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ

3. การแสดงสื่อลามกอันชัดต่อเจตนาของหญิง

4. การกล่าววาจาในทางเพศหรือในทางลามก

อนึ่ง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าว ได้มีการแบ่ง ตามประเภทของการคุกคามทางเพศข้างต้นที่ได้กระทำขึ้น กล่าวคือ หากเป็นการกระทำตามข้อ 1 ข้อ 2 หรือข้อ 3 ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นการ กระทำตามข้อ 4 ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ง) เครือรัฐออสเตรเลีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่ เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของเครือรัฐออสเตรเลีย ไม่ได้มีการกำหนดให้การกระทำ อันเป็นการคุกคามทางเพศเป็นความผิดฐานหนึ่งไว้เป็นการเฉพาะ เหมือนดังมาตรการทางกฎหมายของ ทั้งสามประเทศข้างต้น แต่อาจนำเอาความผิดฐานกระทำการประทุษร้ายทางเพศการข่มขืนกระทำ ข้ำเรา หรือการเฝ้าติดตามมาปรับใช้ได้เท่านั้น

(จ) สหรัฐอเมริกา

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายในระดับมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ก็ไม่ได้มีการกำหนดให้การกระทำการคุกคามทางเพศเป็นความผิดฐานหนึ่งไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน แต่อาจนำเอาความผิดฐานอื่นที่ใช้บังคับอยู่แล้วมาปรับใช้กับการกระทำการคุกคามทางเพศ ดังจะเห็นได้จากตารางการสรุปที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวไว้ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 16 การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต
นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

ประเทศ	สภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	<p>ผู้ใดกระทำการคุกคามทางเพศต่อบุคคลอื่น ต้องระวางโทษ ดังนี้</p> <p>การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 50,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 60,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอาภักิริยาทำทางนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 70,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 80,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนระหว่างความต้องการทางเพศกับผลประโยชน์ทางการศึกษานั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 9 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 90,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 100,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หากผู้กระทำความผิดเป็นครู อาจารย์ ผู้สอน ผู้ฝึกอบรม หรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือกว่าผู้ถูกกระทำอีกฝ่ายหนึ่งในสถาบันการศึกษาด้วยแล้ว ผู้กระทำต้องระวางโทษสูงสุดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้</p>
สาธารณรัฐจีน	<p>ผู้ใดกระทำการคุกคามทางเพศต่อบุคคลอื่น ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวัน</p>

ประเทศ	สภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ
สาธารณรัฐจีน (ต่อ)	หากผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีหน้าที่สอน ฝึกอบรม หรือเป็นบุคคลผู้มีหน้าที่อื่นใดที่เกี่ยวข้อง หรือได้อาศัยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ อิทธิพล หรือโอกาสในการกระทำความผิดต่อผู้ถูกระทำอีกฝ่ายหนึ่ง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษปรับตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้
สาธารณรัฐอินเดีย	<p>ชายใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสัมผัสทางกาย อันเป็นการคุกคามที่ไม่พึงปรารถนา และขัดแย้งในทางเพศ 2. การเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศ 3. การแสดงสื่อลามกอันขัดต่อเจตนาของหญิง 4. การกล่าววาจาในทางเพศหรือในทางลามก <p>การกระทำตามข้อ 1 ข้อ 2 หรือข้อ 3 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นการกระทำตามข้อ 4 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
เครือรัฐออสเตรเลีย	ไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ
สหรัฐอเมริกา (ซึ่งรวมถึงมลรัฐแคลิฟอร์เนีย)	ไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศของทั้งห้าประเทศข้างต้น จึงพบว่า มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน และสาธารณรัฐอินเดียเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานหนึ่งขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ ส่วนมาตรการทางกฎหมายของอีกสองประเทศ ได้แก่ เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมถึงมลรัฐแคลิฟอร์เนียไม่ได้มีการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ แต่อาจนำความผิดฐานอื่นๆที่มีอยู่แล้ว นำมาปรับใช้กับประเภทของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละกรณีแทน

ยิ่งไปกว่านี้ หากจำแนกถึงการกำหนดองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศของทั้งสามประเทศข้างต้นก็ย่อมสามารถพิจารณาได้ตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่หนึ่ง องค์ประกอบภายนอกสำหรับการกระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

ส่วนที่หนึ่ง การกำหนดผู้กระทำความผิด ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศไม่ได้มีการกำหนดว่าผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวจะต้องมีสถานะเป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ดังกล่าวแต่อย่างใด หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่ง คือ ความผิดฐานดังกล่าวไม่ได้กำหนดคุณสมบัติพิเศษของผู้กระทำความผิด แต่อาจมีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียประเทศเดียวที่ได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ชาย ฉะนั้น องค์ประกอบในส่วนของผู้กระทำความผิดของทั้งสามประเทศ จึงได้มีการกำหนดไว้ว่า “ผู้ใด” หรือ “ชายใด” เท่านั้น

อนึ่ง เหตุผลที่สำคัญของทั้งสามประเทศที่ไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติพิเศษในส่วนของผู้กระทำการคุกคามทางเพศไว้ด้วยก็คือ มาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศได้มีวัตถุประสงค์ในการบัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองบุคคลทุกคนซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดดังกล่าว ฉะนั้น การกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศ จึงไม่ได้มุ่งประสงค์ที่ใช้บังคับแต่เฉพาะกรณีอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาดังกล่าวกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาเท่านั้น

ฉะนั้น ความผิดฐานดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งสามารถปรับใช้ได้กับกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในทุกสถานที่ ทั้งนี้ แม้ว่ามาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศจะได้มีการกำหนดบทนิยาม มาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น ตลอดจนมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะก็ตาม

ดังนั้น การกำหนดองค์ประกอบในส่วนของผู้กระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศของทั้งสามประเทศข้างต้น จึงได้มีการบัญญัติไว้ในลักษณะทำนองเดียวกัน คือ ผู้กระทำความผิดจะเป็นบุคคลใดก็ได้ โดยไม่จำกัดคุณสมบัติหรือเพศไว้อย่างเฉพาะเจาะจง

ส่วนที่สอง การกำหนดการกระทำความผิด ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศนั้น ได้มีการกำหนดองค์ประกอบในส่วนนี้ไว้อย่างสอดคล้องกัน คือ “กระทำการคุกคามทางเพศ” ทั้งนี้ การกำหนดขอบเขตและความหมายของการคุกคามทางเพศนั้นย่อมเป็นไปตามที่ผู้เขียนได้ดำเนินการวิเคราะห์และเปรียบเทียบไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทนิยามสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวก่อนหน้านี้แล้ว ฉะนั้น ในส่วนของการกำหนดวิธีการกระทำความผิดฐานนี้ ผู้เขียนจึงไม่ได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบไว้อีกครั้งหนึ่ง

ส่วนที่สาม การกำหนดผู้ถูกกระทำความผิด ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศก็ได้มีการกำหนดไว้ในลักษณะทำนองเดียวกัน คือ บุคคลที่จะเป็นผู้ถูกกระทำการคุกคามทางเพศได้นั้น จะเป็นบุคคลใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งแห่งใดเท่านั้น ฉะนั้น องค์ประกอบในส่วนของผู้ถูกกระทำความผิดของทั้งสามประเทศ จึงได้มีการกำหนดไว้ว่า “บุคคลอื่น” หรือ “หญิงอื่น” เท่านั้น

ทั้งนี้ เหตุผลของการกำหนดองค์ประกอบในส่วนนี้ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับการกำหนดองค์ประกอบในส่วนของผู้กระทำความผิด เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศมุ่งประสงค์จะให้การคุ้มครองบุคคลทุกคน จึงไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ถูกกระทำการดังกล่าวไว้

ลำดับที่สอง องค์ประกอบภายในสำหรับการกระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศ

สำหรับการกำหนดองค์ประกอบภายในสำหรับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศของทั้งสามประเทศนั้น ได้มีการกำหนดไว้ในลักษณะที่เหมือนกัน คือ ความผิดฐานดังกล่าวต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยเจตนาเท่านั้น ฉะนั้น หากผู้กระทำไม่ได้กระทำการดังกล่าวโดยเจตนา หรือเป็นการกระทำเพียงประมาทเท่านั้น การกระทำของบุคคลนั้นย่อมไม่เป็นการกระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

ลำดับที่สาม โทษสำหรับการกระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศ

สำหรับการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศของมาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศ ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินเดียได้มีการกำหนดความผิดไว้ในลักษณะทำนองเดียวกัน คือ เป็นการกำหนดโทษทางอาญาทั้งโทษจำคุกและโทษปรับไว้สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว และที่สำคัญ คือ ทั้งสองประเทศได้มีการกำหนดโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด โดยการแบ่งตามประเภทของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตามมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน แม้จะได้กำหนดโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้เช่นเดียวกัน แต่โทษทางอาญาดังกล่าวก็กำหนดไว้แต่เพียงโทษปรับเท่านั้น โดยไม่ได้มีการกำหนดโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด รวมถึงการกำหนดโทษดังกล่าว ยังเป็นการกำหนดโทษไว้โดยรวม โดยที่มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีการจัดจำแนกโทษที่จะลงตามประเภทของการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้ด้วย

ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าการกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานนี้ของทั้งสามประเทศข้างต้น จึงมีความแตกต่างกันออกไป ดังจะเห็นได้จากตาราง ดังนี้

ตารางที่ 17 การกำหนดองค์ประกอบสำหรับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศของต่างประเทศ

องค์ประกอบภายนอก	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐจีน	สาธารณรัฐอินเดีย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา (ซึ่งรวมถึงมลรัฐแคลิฟอร์เนีย)
1. ผู้กระทำ	ผู้ใด	ผู้ใด	ชายใด	ไม่ได้กำหนดไว้	ไม่ได้กำหนดไว้
2. การกระทำ	กระทำการคุกคามทางเพศ	กระทำการคุกคามทางเพศ	กระทำการคุกคามทางเพศ (จำกัดไว้เพียง 4 กรณีเท่านั้น)	ไม่ได้กำหนดไว้	ไม่ได้กำหนดไว้
3. ผู้ถูกกระทำ	บุคคลอื่น	บุคคลอื่น	หญิงอื่น	ไม่ได้กำหนดไว้	ไม่ได้กำหนดไว้
องค์ประกอบภายใน	เจตนา	เจตนา	เจตนา	ไม่ได้กำหนดไว้	ไม่ได้กำหนดไว้
โทษทางอาญา	โทษจำคุก และโทษปรับ (แบ่งตามประเภทการคุกคามทางเพศ)	โทษปรับเท่านั้น (ไม่แบ่งตามประเภทการคุกคามทางเพศ)	โทษจำคุก และโทษปรับ (แบ่งตามประเภทการคุกคามทางเพศ)	ไม่ได้กำหนดไว้	ไม่ได้กำหนดไว้

ด้วยเหตุนี้ หากจะมีการนำเอาแนวทางการกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศของต่างประเทศมาปรับใช้กับการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยด้วยแล้ว จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องสำหรับองค์ประกอบของความผิดของต่างประเทศว่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง ประกอบกับ การกำหนดองค์ประกอบของความผิดสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวก็ต้องไม่ได้มีลักษณะซ้ำซ้อนกับความผิดฐานอื่นๆ ของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันอีกด้วย ดังนั้น ผู้เขียน จึงได้จำแนกการพิจารณาตามองค์ประกอบของความผิดที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วน ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

5.3.1.2 การพิจารณากำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ข้อพิจารณาประการที่หนึ่ง การกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยกันมาแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า บุคคลที่มักจะมีแสดงพฤติกรรมต่างๆ อันเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น คือ อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาด้วยกันเองไม่ว่าจะเป็นเพื่อนรุ่นเดียวกันหรือเป็นรุ่นพี่ก็ตาม หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาดังกล่าว เช่น อาจารย์พิเศษ หรือวิทยากรรับเชิญ เป็นต้น ประกอบกับบุคคลเหล่านั้นอาจจะเป็นบุคคลเพศใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นเพศชาย เพศหญิง หรือบุคคลที่มีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

ดังนั้น หากจะมีการกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของผู้กระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ จึงไม่อาจที่จะนำแนวทางตามมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐจีน และสาธารณรัฐอินเดียนมาปรับใช้ได้ เนื่องจาก ความผิดที่ปรากฏอยู่ในมาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศนั้น เป็นการกำหนดความผิดอันเป็นบทบัญญัติทั่วไปที่สามารถนำไปใช้ให้ครอบคลุมกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในทุกกรณี โดยไม่จำกัดเฉพาะการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ เจตนารมณ์ในการบัญญัติองค์ประกอบในส่วนนี้ของทั้งสามประเทศจึงยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยที่ประสงค์จะให้มีการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ

ยิ่งไปกว่านั้น จากการศึกษาในบทที่ 3 ว่าด้วย มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ย่อมชี้ให้เห็นได้ว่า แนวทางในการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวของประเทศไทยนั้น สมควรที่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี ดังจะเห็นได้จากกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อลูกจ้างจากการกระทำของนายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงาน ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ก็ได้มีการกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศขึ้นไว้เป็นการเฉพาะด้วยเช่นเดียวกัน และที่สำคัญ คือ ความผิดฐานดังกล่าวก็ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะกระทำความผิดไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย

ฉะนั้น เพื่อให้การกำหนดองค์ประกอบในส่วนของผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาดังกล่าวก่อนที่นักศึกษานิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ดังที่ผู้เขียนได้ดำเนินการพิจารณาไว้โดยละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทนิยามสำหรับผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษามาก่อนแล้วข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า สมควรกำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวไว้ว่าต้องเป็นบุคคลที่มีสถานะเป็นสมาชิกภายในของสถาบันการศึกษา ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาดังกล่าว และสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา ได้แก่ อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสถาบันการศึกษา และให้หมายรวมถึง นายกสภาสถาบันการศึกษา กรรมการสภาสถาบันการศึกษา และผู้บริหารสถาบันการศึกษาด้วย

ข้อพิจารณาประการที่สอง การกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของ การกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของ การกระทำความผิดฐานการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ย่อมเห็นได้ว่า ความผิดฐานดังกล่าวของประเทศไทย สมควรกำหนดไว้เช่นเดียวกับมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ กล่าวคือ สมควรกำหนดการกระทำความผิดในฐานดังกล่าวไว้ว่า “กระทำการคุกคามทางเพศ” ส่วนการกระทำอย่างใดจะถือว่าเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศ ย่อมเป็นไปตามที่มาตรการทางกฎหมายจะมีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้ เพื่อเป็นการอธิบายหรือขยายความสำหรับการกระทำดังกล่าวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่ามีขอบเขตน้อยเพียงใด ฉะนั้น การกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของ การกระทำการคุกคามทางเพศ จึงต้องสัมพันธ์กับบทนิยามที่ได้มีการกำหนดไว้ด้วย

ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ดำเนินการพิจารณาถึงการกำหนดบทนิยามสำหรับถ้อยคำดังกล่าวไว้ โดยละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทนิยามมาก่อนแล้วข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า “กระทำการคุกคามทางเพศ” หมายความว่า การกระทำหรือพฤติกรรมใดในทางเพศ ซึ่งอาจเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการใช้ถ้อยคำวาจา การแสดงอากัปกิริยาท่าทาง อันเป็นการกระทำซ้ำ และให้หมายความรวมถึง การกระทำที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นซ้ำจากการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย การเสนอเงื่อนไขในทางเพศเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะมีการกระทำการตามเงื่อนไขดังกล่าวด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำความดังกล่าว และการกระทำเหล่านั้นเป็นการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ไม่เหมาะสม หรือไม่น่ายินดีตลอดจนเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตร การข่มขู่ การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเหยียดหยามทางเพศ การก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการศึกษาเล่าเรียน หรือเป็นการสร้างเงื่อนไขเพื่อที่จะได้รับหรือต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกสถาบันการศึกษา และไม่ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่า การกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าว ให้หมายความรวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายด้วยนั้น อาจจะทำให้มีประเด็นที่จำเป็นต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบในส่วนของกระทำความผิดฐานนี้จะเกิดความซ้ำซ้อนกับความผิดฐานกระทำอนาจารหรือความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้มีการบัญญัติให้การกระทำความดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดไว้อยู่แล้วด้วยหรือไม่ ย่อมพบว่า หากมิได้มีการกำหนดให้ความผิดฐานนี้ครอบคลุมถึงการกระทำที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของนิสิตนักศึกษา ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาช่องว่างแห่งกฎหมายได้

ตัวอย่างเช่น อาจารย์กระทำการเสนอผลประโยชน์ทางการเรียนให้แก่ นิสิตนักศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่นิสิต นักศึกษารายดังกล่าวต้องยินยอมให้สัมผัสหน้าอก หรือร่วมประเวณีกับผู้กระทำก่อน จึงจะได้รับผลประโยชน์ตามที่ตกลงกันไว้ในภายหลัง กรณีเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่าอาจารย์ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดได้กระทำการคุกคามทางเพศซึ่งเกิดขึ้นด้วยการเสนอผลประโยชน์ให้แก่ นิสิต นักศึกษาในบางส่วนหนึ่งแล้ว แต่ส่วนของการกระทำที่อาจารย์ได้สัมผัสหน้าอกหรือร่วมประเวณีกับนิสิต นักศึกษาซึ่งเกิดขึ้นตามมาในภายหลังนั้น ย่อมเห็นได้ว่า การกระทำความดังกล่าวไม่อาจเป็นการกระทำความผิดฐานกระทำอนาจารหรือความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราได้ เนื่องจาก การกระทำในส่วนนี้เกิดขึ้นจากความยินยอมของนิสิต นักศึกษา ฉะนั้น เพื่อให้ครอบคลุมถึงผลของการกระทำความดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากกรณีปัญหาเช่นว่านี้ ผู้เขียนจึงเห็นสมควรว่า องค์ประกอบภายนอกในส่วนของกระทำความผิดฐานนี้ ยังคงจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายต่อนิสิต นักศึกษาอยู่ด้วย

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของการกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย สำหรับการกระทำความผิดฐานนี้ จึงหมายความว่า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา ด้วยการแสดงอากัปกริยาท่าทาง ด้วยการเสนอผลประโยชน์เป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อสนองความใคร่ในทางเพศ อันรวมถึงการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายของนิสิต นักศึกษา ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่ได้เป็นการกระทำอนาจารหรือข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การสัมผัสเนื้อตัวร่างกายต่อนิสิต นักศึกษาของผู้กระทำที่เกิดขึ้นจากความยินยอมของผู้ถูกระทำ อันเนื่องมาจากนิสิต นักศึกษามีมูลเหตุจูงใจที่จะได้รับผลประโยชน์เป็นการแลกเปลี่ยนตอบแทน นอกจากนี้ ยังให้รวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดดังกล่าวอีกด้วย

ข้อพิจารณาประการที่สาม การกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของผู้ถูกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของผู้ถูกระทำความผิดทางเพศสำหรับความผิดฐานดังกล่าว นั้น ย่อมเห็นได้ว่า เมื่อวัตถุประสงค์ของการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวมุ่งประสงค์ที่จะให้การคุ้มครองแต่เฉพาะนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษา ฉะนั้น มาตรการทางกฎหมายของทั้งสามประเทศได้กำหนดให้การคุ้มครองแก่บุคคลโดยทั่วไป โดยที่ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติว่าบุคคลนั้นต้องมีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาใดด้วยแล้ว ย่อมไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของประเทศไทย จึงไม่อาจนำมาปรับใช้ได้

ดังนั้น การกำหนดองค์ประกอบในส่วนของผู้ถูกระทำความผิดทางเพศ จึงต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ถูกระทำไว้ด้วย คือ สมควรกำหนดว่าผู้ถูกระทำต้องมีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาด้วย หากผู้ถูกระทำไม่ได้มีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษา ดังกล่าวแล้ว ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดฐานนี้ได้ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ดำเนินการพิจารณาไว้โดยละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทนิยามสำหรับผู้ถูกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันศึกษามาก่อนแล้วข้างต้น

ข้อพิจารณาประการที่สี่ การกำหนดองค์ประกอบภายในของการกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการกำหนดองค์ประกอบภายในของการกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ย่อมเห็นได้ว่า สมควรกำหนดไว้ว่าการกระทำความผิดฐานดังกล่าวต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่ได้กำหนดให้ความผิดฐานกระทำความผิดทางเพศต้องเกิดขึ้นจากการกระทำโดยเจตนาเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวต้องรู้ว่าในขณะที่ได้มีการแสดงออกซึ่ง

พฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดต่อนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศด้วย จึงจะสอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสองและวรรคสาม

ยิ่งไปกว่านี้ หากผู้กระทำไม่ได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกของการกระทำความผิดฐานดังกล่าว กล่าวคือ ไม่ทราบว่าเป็นกำลังกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาอยู่ในขณะนั้น และการกระทำดังกล่าวได้เกิดขึ้นจากการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตามวิสัย และพฤติการณ์ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอ อันเป็นการกระทำโดยประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสี่ ก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวก็ไม่สมควรที่จะกำหนดให้การกระทำความผิดฐานดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำโดยประมาทด้วย เนื่องจาก หากผู้กระทำการคุกคามทางเพศไม่ได้มีเจตนาที่จะกระทำการดังกล่าวต่อนิสิต นักศึกษาแล้ว ก็ย่อมแสดงให้เห็นถึงนัยที่สำคัญว่าผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาที่ชั่วร้ายในการที่จะกระทำการดังกล่าวไปในทางเพศอย่างไม่เหมาะสมกับผู้ถูกระทำ

อนึ่ง หากปรากฏอีกว่าในขณะที่กระทำการดังกล่าว ผู้กระทำได้มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดต่อนิสิต นักศึกษา และแม้การกระทำนั้นจะเป็นการกระทำการคุกคามทางเพศตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในบทนิยามแล้วก็ตาม แต่เมื่อผู้กระทำได้กระทำการดังกล่าวไปโดยมีเจตนาเพื่อหยอกล้อระหว่างกันเท่านั้น กรณีเช่นนี้ ย่อมถือไม่ได้ว่าผู้กระทำมีเจตนาในการกระทำความผิดฐานดังกล่าว

ดังนั้น กำหนดองค์ประกอบภายในของการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงสมควรกำหนดให้เป็นความผิดที่เกิดขึ้นได้ แต่เฉพาะกรณีที่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยเจตนาเท่านั้น

ข้อพิจารณาประการที่ห้า การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยนั้น ย่อมเห็นได้ว่า เมื่อการกระทำดังกล่าวสามารถก่อให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อจากกระทำดังกล่าวได้ในหลายด้าน และการกระทำในบางประเภท เช่น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอผลประโยชน์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการตอบสนองความต้องการทางเพศก็เป็นกระทำที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้กระทำความผิดได้อาศัยอำนาจหรืออิทธิพลที่เหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจากการที่ตนได้ดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว อันแตกต่างจากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจา หรือด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทาง ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือกว่านิสิต นักศึกษาเสมอไป

ฉะนั้น หากจะมีการกำหนดโทษไว้สำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างเหมาะสม และได้สัดส่วนกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวในแต่ละประเภทด้วยแล้ว ผู้เขียน จึงเห็นว่า การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดฐานดังกล่าวสมควรที่จะกำหนดตามแนวทางดังที่ปรากฏในมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินเดีย กล่าวคือ ต้องมีการกำหนดโทษทางอาญาโดยจำแนกตามประเภทของการคุกคามทางเพศที่เกิด เนื่องจาก การกระทำการคุกคามทางเพศในแต่ละกรณีย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษาได้ไม่เท่ากัน ดังเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของทั้งสองประเทศข้างต้นที่ได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจาได้รับโทษทางอาญาน้อยที่สุด ส่วนการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอาการกิริยาทางนั้น ได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำได้รับโทษมากกว่าการคุกคามทางเพศด้วยวาจา และที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศนั้น ได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักที่สุด

ดังนั้น ผู้เขียน จึงเห็นว่า การจัดจำแนกประเภทของการคุกคามทางเพศกับอัตราโทษที่จะกำหนดไว้สำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศในแต่ละกรณีข้างต้น ย่อมมีเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ การกำหนดอัตราโทษดังกล่าวสมควรที่จะประกอบไปด้วยโทษจำคุกและโทษปรับ เนื่องจาก หากความผิดฐานดังกล่าวกำหนดไว้แต่เพียงโทษปรับเหมือนดังเช่น มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน ก็ย่อมจะทำให้ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าว โดยเฉพาะบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีไม่เกรงกลัวต่อการลงโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานดังกล่าว เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นย่อมมีความสามารถที่จะชำระค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้โดยง่าย ทั้งนี้ แม้ว่าอัตราโทษปรับที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวจะมีจำนวนอัตราที่สูงมากก็ตาม

ฉะนั้น การกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวให้มีแต่เพียงโทษปรับเท่านั้น จึงยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่มุ่งประสงค์จะให้เกิดการป้องกันและปราบปรามการกระทำการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาอย่างจริงจัง ประกอบกับ การกำหนดโทษในลักษณะดังกล่าวก็ย่อมไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดอีกด้วย กล่าวคือ หากกำหนดไว้แต่เพียงโทษปรับแล้วย่อมไม่สามารถเป็นการลงโทษที่เป็นแก่แก่นั่นแทนให้แก่ นิสิต นักศึกษาซึ่งตกเป็นเหยื่อได้อย่างเพียงพอ หากเปรียบเทียบกับความเสียหายในหลายๆด้านที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสียหายทางด้านจิตใจและด้านการศึกษาเล่าเรียนที่อาจส่งผลให้นิสิต นักศึกษาต้องพักการเรียน ย้ายสถาบันการศึกษาหรือถูกกลั่นแกล้งเพื่อไม่ให้ได้รับผลประโยชน์ทางการศึกษาหรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น และยังเป็นกำหนดโทษที่ไม่สามารถก่อให้เกิดการยับยั้งการกระทำความผิดฐานซ้ำซ้ำได้อีกในอนาคต และที่สำคัญ คือ หากกำหนดไว้แต่เพียงโทษปรับสำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศที่มีลักษณะร้ายแรงและมักจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาอยู่เป็นประจำ ดังเช่นการเสนอผลประโยชน์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศด้วยแล้วก็ย่อมทำให้การกำหนดโทษดังกล่าว

ไม่สามารถที่จะตัดผู้กระทำความผิดดังกล่าวออกไปจากสังคมได้ จนทำให้ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของประเทศไทยยังคงเกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยจึงสมควรที่จะต้องกำหนดให้ความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต้องประกอบไปด้วย ระวังโทษจำคุก โทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ การกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานดังกล่าวของประเทศไทย ยังสมควรที่จะกำหนดเหตุฉกรรจ์อันเป็นข้อเท็จจริงที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้อง ระวังโทษหนักขึ้นไว้ด้วย ดังจะเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณจีนที่ได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักขึ้น หากการคุกคามทางเพศนั้น เกิดขึ้นจากกรณีที่ผู้กระทำเป็นอาจารย์ ผู้สอน ผู้ฝึกอบรม หรือเกิดขึ้นจากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดย ไม่ชอบ และผู้เขียน ยังเห็นอีกว่า สมควรกำหนดให้การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัย เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดดังกล่าวต้องระวางโทษหนักขึ้นด้วย เนื่องจาก ผู้กระทำได้อาศัยความสะดวกสบายของเทคโนโลยีมาใช้ในทางที่ไม่ชอบ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษา

อนึ่ง ผู้เขียน ยังเห็นอีกว่า การกำหนดโทษดังกล่าวสำหรับการคุกคามทางเพศ ในบางประเภท เช่น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการการเสนอผลประโยชน์เป็นการแลกเปลี่ยน เพื่อสนองความใคร่ในทางเพศนั้น ต้องมีการกำหนดให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดด้วย โดยอาจ เทียบเคียงกับการกำหนดอัตราโทษสำหรับการคุกคามทางเพศในประเภทนี้ได้จากการกระทำความผิด ฐานเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยไม่ชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 เนื่องจาก ลักษณะของการกระทำความผิดทั้งสองฐานต่างมีพื้นฐานมาจากการที่ผู้กระทำความผิดได้อาศัย อำนาจในการดำรงตำแหน่งหน้าที่ของตนเองในการกระทำความผิด ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องปราม ไม่ให้บุคคลที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในสถาบันการศึกษา ซึ่งโดยส่วนใหญ่มีสถานะเป็นพนักงานของ สถาบันการศึกษา และไม่ได้มีสถานะเป็นข้าราชการ อันจะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย อาญาได้เกิดความรู้สึกหวาดกลัว หากตนตัดสินใจที่จะกระทำการคุกคามทางเพศในกรณีดังกล่าวขึ้น ในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดการสับสนในการกำหนดโทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด ทั้งสองกรณีดังกล่าวอีกด้วย

ฉะนั้น ผู้เขียน จึงเห็นสมควรว่า โทษสำหรับการเสนอผลประโยชน์เป็นการ แลกเปลี่ยนเพื่อสนองความใคร่ในทางเพศนั้น ผู้กระทำสมควรที่จะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนโทษสำหรับการคุกคาม ทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการกระทำด้วยการใช้วาจา ผู้กระทำสมควรที่จะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ หนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็น กระทำความผิดที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทาง ผู้กระทำสมควรที่จะต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สองเดือนถึงหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อนึ่ง หากข้อเท็จจริงปรากฏอีกว่า การกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในแต่ละกรณีข้างต้นนั้น เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ หรืออาศัยโอกาสจากการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในการกระทำดังกล่าว หรือผู้กระทำเป็นผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในแต่ละกรณีๆ เป็นจำนวนหนึ่งในสาม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเทียบเคียงกับการกำหนดอัตราโทษของเหตุการณ์ในความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285

ดังนั้น จากการพิจารณาถึงการกำหนดองค์ประกอบสำหรับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาของประเทศไทย จึงสามารถสรุปเป็นตารางที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

ตารางที่ 18 การกำหนดองค์ประกอบสำหรับความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

องค์ประกอบภายนอก	ความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย
1.ผู้กระทำ	สมาชิกภายในของสถาบันการศึกษา ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา - นิสิต นักศึกษา และ - บุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาดังกล่าว
2.การกระทำ	กระทำการคุกคามทางเพศ
3.ผู้ถูกกระทำ	นิสิต นักศึกษา
องค์ประกอบภายใน	เจตนา
โทษทางอาญา	โทษจำคุก โทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (แบ่งตามประเภทการคุกคามทางเพศในแต่ละกรณี) และต้องรับโทษหนักขึ้น หากปรากฏว่ามีเหตุการณ์ตามที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ ผู้เขียนมีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานดังกล่าวว่าจะมีความซ้ำซ้อนหรือมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นกรณีเฉพาะดังเช่นข้อสรุปตามตารางข้างต้นหรือไม่ เนื่องจาก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้มีการประกาศให้มีพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ ตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมวดที่ 8 การคุ้มครองผู้เรียน มาตรา 72 ได้กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้นายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา ใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริต ครอบงำให้ผู้เรียนกระทำหรือไม่กระทำการใด” และมาตรา 78 ได้กำหนดไว้ว่า “นายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 72 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่การฝ่าฝืนมาตรา 72 เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ครอบงำให้ผู้เรียนกระทำการในทางเพศ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักเป็นสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง” นั้น

ผู้เขียน เห็นว่า แม้ความผิดฐานดังกล่าวแห่งพระราชบัญญัติฉบับข้างต้นจะได้มีการกำหนดความผิดฐานการใช้อำนาจหน้าที่ครอบงำให้ผู้เรียนกระทำการในทางเพศไว้ด้วยก็ตาม แต่การบัญญัติดังกล่าวก็ยังคงมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ ดังนี้

ประการแรก เจตนารมณ์ของบทบัญญัติทั้งสองข้างต้น แม้จะได้มีการกำหนดให้คุ้มครองผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก เหมือนดังเช่นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเช่นเดียวกันก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ย่อมเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวมิได้แต่เฉพาะนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าผู้เรียนที่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ครอบงำให้ผู้เรียนกระทำการในทางเพศเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดถึงการกระทำการในทางเพศที่อาจเกิดขึ้นจากผู้เรียนด้วยตนเอง และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาที่ได้กระทำการในทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาด้วย

ฉะนั้น การกำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวจึงยังไม่ครอบคลุมถึงผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา และถือได้ว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังไม่สามารถให้การคุ้มครองต่อนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นผู้เรียนได้สมเจตนารมณ์ของการกำหนดหมวดดังกล่าวขึ้นมาอีกด้วย

ประการที่สอง การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวที่ได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ครอบงำให้ผู้เรียนกระทำการในทางเพศนั้น แม้อาจจะนำมาปรับใช้กับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการเสนอเงื่อนไขเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ของนิสิต นักศึกษาได้ด้วยก็ตาม แต่การบัญญัติดังกล่าวก็ไม่ได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนอันขัดต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญา

ดังที่ผู้เขียนได้เคยกล่าวไว้แล้วในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 397 วรรคสอง ด้วยเหตุนี้ จึงอาจทำให้การบัญญัติถึงความผิดในส่วนนี้ไม่มีผลใช้บังคับได้ หากนำมาปรับใช้กับการคุกคามทางเพศในกรณีดังกล่าว

ยิ่งไปกว่านี้ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาจากการกระทำของผู้กระทำความผิดซึ่งมีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือวานิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ก็ไม่ได้มีแต่จะเกิดขึ้นจากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริตเท่านั้น แต่บุคคลเหล่านั้นอาจกระทำการคุกคามทางเพศด้วยวาจา หรือการแสดงอาการกิริยาต่อนิสิต นักศึกษาได้อีกด้วย

ฉะนั้น การกำหนดองค์ประกอบในส่วนของการกระทำไว้แต่เฉพาะการใช้อำนาจในตำแหน่งสำหรับการกระทำดังกล่าว จึงยังไม่ครอบคลุมถึงการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในประเภทอื่น ๆ ได้ จนอาจเกิดเป็นช่องว่างในการคุ้มครองนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้อย่างแท้จริง

ประการที่สาม การกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา 78 วรรคสอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ตำแหน่งหน้าที่ครอบงำให้ผู้เรียนกระทำการในทางเพศ ซึ่งต้องระวางโทษหนักเป็นสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งนั้น ยังเกิดความลักลั่นและไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดในลักษณะทำนองเดียวกันตามที่ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 148 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจาก ความผิดทั้งสองฐานเกิดขึ้นจากการลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่และอาศัยโอกาสในการดำรงตำแหน่งดังกล่าวในการกระทำความผิด เพียงแต่สถานะของผู้กระทำความผิดทั้งสองฐานนั้น อาจมีความแตกต่างกันออกไปบ้าง กล่าวคือ ความผิดในมาตรา 78 วรรคสองมุ่งลงโทษผู้กระทำที่มีตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งอาจจะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่มาตรา 148 มุ่งลงโทษเฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจากผู้กระทำความผิดซึ่งได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริตแล้ว และผู้กระทำดังกล่าวมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย กรณีเช่นนี้ ย่อมเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท โดยผู้กระทำจะต้องรับโทษตามบทหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 กล่าวคือผู้กระทำต้องระวางโทษตามมาตรา 148 ซึ่งได้กำหนดให้โทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต

ตรงกันข้าม หากผู้กระทำความผิดไม่ได้มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา แต่อาศัยตำแหน่งหน้าที่จากการเป็นบุคคลตามที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดไว้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาเช่นเดียวกัน กรณีเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่าผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษตามมาตรา 78 วรรคสองเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นอัตราโทษที่เบาว่าการกระทำในลักษณะเดียวกันในกรณีแรก

ฉะนั้น โทษสำหรับความผิดฐานดังกล่าวจึงไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำการคุกคามทางเพศที่มักจะเกิดขึ้นจากการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของผู้กระทำ

ประการที่สี่ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายทั่วไปซึ่งให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนต่อผู้เรียนเป็นสำคัญเท่านั้น จึงไม่ได้มีเจตนารมณ์ในการที่จะกำหนดให้การคุ้มครองแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งอาจตกเป็นเหยื่อจากการกระทำการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาได้อย่างเหมาะสมเท่ากับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ฉะนั้น การกำหนดความผิดและโทษทางอาญาตามมาตรา 78 วรรคสอง จึงไม่ได้มีความสอดคล้องกับการตราพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้ จากการพิจารณาถึงข้อบกพร่องทั้งสี่ประการข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นสมควรว่า การกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยตามตารางการสรุปข้างต้น มีความเหมาะสมแก่การปรับใช้กับสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นของประเทศไทยมากกว่า และไม่มี ความซ้ำซ้อนกับกรณีการกำหนดความผิดตามมาตรา 72 ประกอบมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ด้วย

อนึ่ง ผู้เขียน ยังเห็นอีกว่า เพื่อให้การบัญญัติความผิดและโทษสำหรับการกระทำตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวข้างต้นมีความถูกต้องและเกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงสมควรกำหนดให้มีการยกเลิกโทษทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 78 วรรคสองด้วย และให้นำเอามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เป็นกฎหมายเฉพาะนำมาปรับใช้แทน

ลำดับถัดไป คือ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว นอกเหนือจากผู้กระทำการคุกคามทางเพศ โดยตรงว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศใดได้มีการกำหนดโทษทางอาญาแก่บุคคลเหล่านั้นไว้อย่างไรบ้าง และหากจะนำเอาแนวทางของประเทศเหล่านั้นมากำหนดไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยด้วยแล้ว จะก่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยด้วยหรือไม่

5.3.1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของทั้งห้าประเทศในภาพรวมก่อน เพื่อที่จะได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวต่อไป ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(ก) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดให้การกระทำของบุคคลอื่นๆ นอกเหนือจากผู้กระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศไว้เป็นความผิดอาญาในสองกรณี ได้แก่

กรณีแรก ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาใดไม่ดำเนินการจัดให้มีมาตรการภายในเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 20,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีที่สอง คณะกรรมการผู้ใดเปิดเผยกระบวนการพิจารณาตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยไม่ถูกต้อง คณะกรรมการผู้นั้นต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 20,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 50,000 เปโซ

(ข) สาธารณรัฐจีน

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐจีน ก็ได้มีการกำหนดให้การกระทำของบุคคลอื่นๆ นอกเหนือจากผู้กระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศไว้เป็นความผิดอาญาเช่นเดียวกัน โดยสามารถแบ่งออกเป็นสี่กรณี ได้แก่

กรณีแรก สถาบันการศึกษาใดไม่ดำเนินการจัดให้มีมาตรการภายในเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ สถาบันการศึกษานั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

กรณีที่สอง คณะกรรมการผู้ใดเปิดเผยกระบวนการพิจารณาตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยไม่ถูกต้อง คณะกรรมการผู้นั้นต้องระวางโทษปรับปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

กรณีที่สาม ผู้ใดซึ่งคณะกรรมการได้เรียกให้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้เข้ามา หรือไม่ได้ให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการอย่างถูกต้อง โดยปราศจากเหตุอันสมควร ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์ไต้หวัน และอาจถูกสั่งให้ต้องชำระค่าปรับรายวันจนกว่าจะได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือดังกล่าวอย่างถูกต้องแก่คณะกรรมการ

กรณีที่สี่ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ไม่ได้รายงานเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาให้แก่คณะกรรมการรับทราบภายใน 24 ชั่วโมง นับตั้งแต่วันที่เหตุการณ์ดังกล่าว
2. ปลอม ปกปิด ซ่อนเร้น ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลง ซึ่งพยานหลักฐาน อันใดเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา
ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับปรับตั้งแต่ 30,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 150,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

(ค) สาธารณรัฐอินเดีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดีย ไม่ได้มีการกำหนดให้การกระทำของบุคคลอื่นๆ นอกเหนือจากผู้กระทำความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศไว้เป็นความผิดอาญาแต่อย่างใด

(ง) เครือรัฐออสเตรเลีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดีย ก็ไม่ได้มีการกำหนดให้การกระทำของบุคคลอื่นๆ ไว้เป็นความผิดอาญาเช่นเดียวกัน

(จ) สหรัฐอเมริกา

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกาซึ่งรวมถึงมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ก็ไม่ได้มีการกำหนดให้การกระทำของบุคคลอื่นๆ ไว้เป็นความผิดอาญาเช่นเดียวกันกับทั้งสองประเทศข้างต้น

ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า การกำหนดฐานความผิดและโทษทางอาญาสำหรับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้น มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐจีนเท่านั้นที่ได้กำหนดถึงประเด็นดังกล่าวไว้ ส่วนมาตรการทางกฎหมายของอีกสามประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นกลุ่มในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณีไม่ได้มีการกำหนดถึงสภาพบังคับทางอาญาของบุคคลอื่นไว้ด้วย ดังจะเห็นได้จากตาราง ดังนี้

ตารางที่ 19 การกำหนดถึงสภาพบังคับทางอาญาของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

ประเทศ	สภาพบังคับทางอาญาแก่บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
<p>สาธารณรัฐฟิลิปปินส์</p>	<p>กรณีแรก ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาใดไม่ดำเนินการจัดให้มีมาตรการภายในเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้</p> <p>ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 20,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>กรณีที่สอง คณะกรรมการผู้ใดเปิดเผยกระบวนการพิจารณาตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยไม่ถูกต้อง</p> <p>คณะกรรมการผู้นั้นต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 20,000 เปโซ แต่ไม่เกิน 50,000 เปโซ</p>
<p>สาธารณรัฐจีน</p>	<p>กรณีแรก สถาบันการศึกษาใดไม่ดำเนินการจัดให้มีมาตรการภายในเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้</p> <p>สถาบันการศึกษานั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวัน</p> <p>กรณีที่สอง คณะกรรมการผู้ใดเปิดเผยกระบวนการพิจารณาตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยไม่ถูกต้อง</p> <p>คณะกรรมการผู้นั้นต้องระวางโทษปรับปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ไต้หวัน</p> <p>กรณีที่สาม ผู้ใดซึ่งคณะกรรมการได้เรียกให้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้เข้ามา หรือไม่ได้ให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการอย่างถูกต้อง โดยปราศจากเหตุอันสมควร</p>

ประเทศ	สภาพบังคับทางอาญาแก่บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
<p style="text-align: center;">สาธารณรัฐจีน (ต่อ)</p>	<p>ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์ไต้หวัน และอาจถูกสั่งให้ต้องชำระค่าปรับรายวันจนกว่าจะได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือดังกล่าวอย่างถูกต้องแก่คณะกรรมการ</p> <p style="text-align: center;">กรณีทีสี่ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาผู้ใด กระทำการฝ่าฝืนกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่ได้รายงานเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาให้แก่คณะกรรมการรับทราบภายใน 24 ชั่วโมง นับตั้งแต่วันที่เหตุการณ์ดังกล่าว 2. ปลอม ปกปิด ซ่อนเร้น ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงซึ่งพยานหลักฐานอันใดเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา <p>ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับปรับตั้งแต่ 30,000 ดอลลาร์ไต้หวัน แต่ไม่เกิน 150,000 ดอลลาร์ไต้หวัน</p>
<p style="text-align: center;">สาธารณรัฐอินเดีย</p>	<p style="text-align: center;">ไม่ได้มีการกำหนดไว้</p>
<p style="text-align: center;">เครือรัฐออสเตรเลีย</p>	<p style="text-align: center;">ไม่ได้มีการกำหนดไว้</p>
<p style="text-align: center;">สหรัฐอเมริกา (ซึ่งรวมถึงมลรัฐแคลิฟอร์เนีย)</p>	<p style="text-align: center;">ไม่ได้มีการกำหนดไว้</p>

ดังนั้น หากจะมีการกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่บุคคลอื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศดังกล่าว นอกเหนือจากผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรงไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยด้วยแล้ว จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมว่าสมควรกำหนดให้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลเหล่านั้นเป็นความผิดทางอาญาด้วยหรือไม่ตามข้อพิจารณา ดังต่อไปนี้

5.3.1.4 การพิจารณากำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับบุคคลอื่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ข้อพิจารณาประการแรก การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่สถาบันการศึกษา หรือผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ซึ่งไม่ได้ดำเนินการจัดให้มีมาตรการภายในเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยกันมาแล้วในบทที่ 2 ย่อมเห็นได้ว่า สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ จนเป็นเหตุให้เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาก็ย่อมทำให้สถาบันการศึกษาดังกล่าวไม่อาจดำเนินการป้องกันและคุ้มครองแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ประกอบกับสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจในปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง

ฉะนั้น หากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวสมควรกำหนดให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่ต้องจัดให้มีมาตรการภายในดังกล่าวขึ้นไว้ด้วย โดยที่ไม่ได้มีการกำหนดถึงสภาพบังคับทางกฎหมาย ก็อาจทำให้สถาบันการศึกษาต่างๆซึ่งมีภาระหน้าที่ดังกล่าวเพิกเฉยหรือละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวอย่างจริงจัง จนทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาอยู่เป็นนิจ และที่สำคัญ คือ นิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ยังคงได้รับความเสียหายในด้านต่างๆตามมาในภายหลังอีกด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หากมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวกำหนดไว้เป็นเพียงลักษณะของการขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาให้ดำเนินการกำหนดมาตรการป้องกันปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้เท่านั้น และหากสถาบันการศึกษาไม่ได้กระทำการกำหนดมาตรการภายในดังกล่าวตามที่มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดไว้ด้วย สถาบันการศึกษาดังกล่าวก็ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบแต่อย่างใดตามมาตรการทางกฎหมาย

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะต้องมีกำหนดให้สถาบันการศึกษาหรือผู้บริหารของสถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบทางอาญา หากมีการกระทำการงดเว้นต่อหน้าที่ดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายของทั้งสองประเทศข้างต้นได้มีการกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของผู้กระทำไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ หากเป็นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์จะมีการกำหนดให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจบังคับบัญชาสูงสุดของสถาบันการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบทางอาญาสำหรับการกระทำดังกล่าว โดยที่ไม่ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบสำหรับการกระทำนั้นแต่อย่างใดด้วย ตรงกันข้ามกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน ได้มีการ

กำหนดให้สถาบันการศึกษา ซึ่งถือเป็นนิติบุคคล แยกต่างหากจากผู้บริหารของสถาบันการศึกษา ดังกล่าว จะต้องรับผิดชอบต่อกรรมการกระทำดังกล่าวเท่านั้น

ดังนั้น นอกเหนือจากการพิจารณาถึงความเหมาะสมสำหรับการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาข้างต้นด้วยแล้ว จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรกำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้แก่สถาบันการศึกษา ผู้บริหารของสถาบันการศึกษา หรือบุคคลทั้งสองหรือไม่ อย่างไร เห็นว่า แม้มาตรการทางกฎหมายของทั้งสองประเทศจะได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้แตกต่างกันก็ตาม แต่เมื่อสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งถือเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นบุคคลที่กฎหมายได้สมมติขึ้นมาแล้ว ก็ย่อมเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแยกต่างหากจากผู้แทนของนิติบุคคล

ฉะนั้น หากมาตรการทางกฎหมายกำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องมีหน้าที่กรรมการกำหนดมาตรการภายในขึ้นมาเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ แต่กลับไม่ได้มีการกระทำดังกล่าว จนเป็นเหตุให้ปัญหาการคุกคามทางเพศยังคงเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวอีก การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาดังกล่าว จึงสมควรกำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบทางอาญาด้วย ทั้งนี้ เมื่อสถาบันการศึกษาเป็นเพียงนิติบุคคล จึงไม่อาจที่จะนำโทษทางอาญาที่สามารถนำไปใช้บังคับแก่บุคคลธรรมดา ดังเช่นกรณีโทษจำคุกมาลงแก่สถาบันการศึกษาได้ ด้วยเหตุนี้ โทษทางอาญาที่จะกำหนดให้แก่สถาบันการศึกษาจึงมีแต่เพียงโทษปรับเท่านั้น และการกำหนดอัตราโทษปรับดังกล่าว ผู้เขียน เห็นว่าสมควรกำหนดไว้ให้มีอัตราโทษที่ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท ทั้งนี้ เพื่อให้สถาบันการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ และปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ส่วนการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้บริหารของสถาบันการศึกษานั้น เห็นว่าเป็นการกำหนดให้อธิการบดีของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลและเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่กรรมการแทนสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นเพียงนิติบุคคลตามขอบเขตของวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันการศึกษาดังกล่าว ให้ต้องรับผิดชอบต่ออาญาด้วยนั้น ย่อมมีความเหมาะสม หากการกระทำผิดของสถาบันการศึกษาซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้นได้เกิดขึ้นจากการละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการใดของผู้แทนของนิติบุคคล จนเป็นเหตุให้สถาบันการศึกษาต้องกระทำผิดดังกล่าว ทั้งนี้ เนื่องจาก เจตนารมณ์ของความผิดฐานดังกล่าวมุ่งประสงค์ที่จะให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งตระหนักถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา หากไม่ได้มีการดำเนินการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นไว้ ประกอบกับ เพื่อให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาซึ่งมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาของสถาบันดังกล่าว ได้ดำเนินการจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยอย่างระมัดระวังเป็นพิเศษต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิสิต นักศึกษา ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญอันควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า การกำหนดให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษามีความรับผิดชอบต่ออาญาด้วยนั้น จึงเป็นสิ่งที่พึงจะบัญญัติไว้ในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยด้วย

ส่วนโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวของผู้บริหารสถาบันการศึกษานั้น ผู้เขียนเห็นว่า ไม่สมควรที่จะกำหนดให้มีโทษจำคุกไว้เหมือนกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เนื่องจาก วัตถุประสงค์สำหรับการกำหนดโทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดได้นั้น ไม่ได้กำหนดขึ้นไว้เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนหรือยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคตเท่านั้น แต่วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการกำหนดโทษประเภทดังกล่าวอีกประการหนึ่ง คือ การตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นนัยว่า การกระทำความผิดดังกล่าวต้องเป็นความผิดที่ร้ายแรงและสังคมไม่อาจยอมรับหรือให้อภัยแก่ผู้กระทำได้ แต่สำหรับกรงดเว้นหรือเพิกเฉยไม่ใส่ใจต่อการกำหนดมาตรการภายในดังกล่าวขึ้นในสถาบันการศึกษา ไม่ได้เป็นการกระทำความผิดถึงขั้นร้ายแรง และผู้กระทำก็ไม่ได้มีเจตนาชั่วร้ายที่จะกระทำความผิดดังกล่าว ประกอบกับความผิดประเภทนี้ก็ยังเป็นความผิดที่กฎหมายได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา หรืออาจเรียกว่า “ความผิดที่กฎหมายบัญญัติ” (Mala Prohibita) เท่านั้น

ฉะนั้น การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาในส่วนของการกระทำความผิดดังกล่าวสำหรับผู้บริหารสถาบันการศึกษา ก็สมควรที่จะกำหนดไว้ให้มีแต่เพียงโทษปรับซึ่งมีอัตราโทษเช่นเดียวกันกับการกำหนดโทษปรับแก่สถาบันการศึกษาข้างต้นด้วย

ข้อพิจารณาประการที่สอง การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่คณะกรรมการซึ่งกระทำการเปิดเผยกระบวนการพิจารณาตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาโดยไม่ถูกต้อง

เมื่อได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงกระบวนการในการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนของคณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาและในระดับส่วนกลางของทั้งห้าประเทศแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทุกประเทศได้กำหนดให้การดำเนินกระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าวต้องกระทำเป็นการลับ เว้นแต่จะเป็นไปตามข้อยกเว้นที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ฉะนั้น เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะกำหนดให้การดำเนินกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องต้องกระทำเป็นการลับด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคลที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน ตลอดจนพยานบุคคลไม่ให้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ หากปรากฏว่าคณะกรรมการรายใดได้กระทำการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินการตรวจสอบ และอาจทำให้บุคคลโดยทั่วไปสามารถระบุหรือทราบตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวได้ โดยปราศจากเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมายด้วยแล้ว ก็สมควรที่จะกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิด

ส่วนการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดฐานนี้ ผู้เขียนเห็นว่า สมควรที่จะกำหนดให้มีแต่โทษปรับดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศด้วยเช่นกัน เนื่องจาก ลักษณะของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เป็นความผิดที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนาชั่วร้าย และในขณะเดียวกัน หากกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานนี้ต้องรับโทษถึงขนาดเป็นโทษจำคุกด้วยแล้ว ก็ย่อมเป็นการกำหนดโทษทางอาญาที่ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดดังกล่าว ฉะนั้น จึงสมควรกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวมีอัตราโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ข้อพิจารณาประการที่สาม การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่บุคคลที่ไม่ได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาและตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา หรือไม่ได้ให้ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการอย่างถูกต้อง โดยปราศจากเหตุอันสมควร

สำหรับการพิจารณาตรวจสอบและวินิจฉัยถึงข้อเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับสถาบันการศึกษาและในระดับส่วนกลางจะสามารถดำเนินการตรวจสอบได้ว่ามีเหตุการณ์การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงตามที่ได้มีการกล่าวอ้างไว้ในข้อร้องเรียนหรือไม่ จำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐาน ตลอดจนการขอความร่วมมือจากบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มาให้ข้อมูล หรือส่งมอบพยานหลักฐานอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการสามารถดำเนินการยุติข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นได้ว่าหากมีเหตุการณ์การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริง คณะกรรมการจะได้ดำเนินการกำหนดแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวซ้ำขึ้นมาอีกในอนาคต และจะได้ให้การคุ้มครองแก่นิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ให้ได้รับความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น และที่สำคัญ คือ คณะกรรมการจะได้ดำเนินการจัดทำรายงานและเสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยของสถาบันการศึกษาได้อย่างถูกต้องต่อไป

ด้วยเหตุนี้ หากคณะกรรมการได้มีคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น ตลอดจนขอให้ส่งมอบคำชี้แจง เอกสาร หลักฐาน ข้อมูล หรือวัตถุอื่นใดที่เกี่ยวข้องเพื่อมาใช้ประกอบการพิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าวแล้ว แต่บุคคลเหล่านั้นกลับปฏิเสธหรือไม่ยินยอมที่จะกระทำตามหนังสือหรือคำสั่งดังกล่าว ก็ย่อมจะทำให้กระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนของนิสิต นักศึกษาตามมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยไม่สามารถนำมาใช้สำหรับการตรวจสอบการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติได้จริง

ฉะนั้น ผู้เขียน จึงเห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยสมควรที่จะกำหนดสภาพบังคับทางอาญาประการนี้ขึ้นไว้ด้วย เพื่อเป็นการบังคับให้บุคคลที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความยินยอมและให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการในการดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นการให้อำนาจแก่คณะกรรมการไว้โดยเด็ดขาด ก็อาจจะทำให้คณะกรรมการอาศัยอำนาจดังกล่าวกระทำการใดๆอันเป็นการกลั่นแกล้งหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นมากเกินไป

ความจำเป็น จึงสมควรที่จะต้องกำหนดเงื่อนไขของการปฏิเสธของบุคคลเหล่านั้นที่อาจจะไม่สามารถให้ข้อมูลหรือส่งมอบพยานหลักฐานอื่นใดแก่คณะกรรมการได้ด้วย หากบุคคลเหล่านั้นมีเหตุอันสมควรที่ย่อมมีสิทธิที่จะไม่กระทำการตามหนังสือหรือคำสั่งของคณะกรรมการได้เช่นเดียวกัน และการไม่กระทำการดังกล่าวก็จะเป็นเหตุให้บุคคลเหล่านั้นต้องรับผิดชอบทางอาญาด้วย

ส่วนการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดฐานนี้ ผู้เขียนเห็นว่า มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้กำหนดโทษปรับไว้สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบกับการกำหนดความผิดในลักษณะทำนองเดียวกันของความผิดฐานนี้ตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 แล้ว พบว่า มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาแก่บุคคลเหล่านั้นไม่เกิดการลักลั่นกันในระหว่างกฎหมายทั้งสองฉบับของประเทศไทยที่ได้มีการกำหนดให้การกระทำในลักษณะดังกล่าวไว้เป็นความผิดเช่นเดียวกัน จึงสมควรกำหนดให้มีอัตราโทษจำคุกและโทษปรับสำหรับความผิดฐานนี้ไว้อย่างสอดคล้องกันด้วย

ข้อพิจารณาประการที่สี่ การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้บริหารหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ได้รายงานเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาให้แก่คณะกรรมการได้รับทราบ หรือกระทำการปลอม ปกปิด ซ่อนเร้น ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงซึ่งพยานหลักฐานอันใดที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา

สำหรับการกำหนดให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาจะต้องรับผิดชอบทางอาญา เนื่องจาก ไม่ได้รายงานเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาให้แก่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องได้รับทราบนั้น ผู้เขียนเห็นว่า การกระทำดังกล่าวยังไม่สมควรที่จะกำหนดไว้ให้เป็นความผิดทางอาญา เนื่องจาก การกระทำเหล่านั้นเป็นการกำหนดบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีรับผิดชอบเกินความจำเป็น ทั้งที่ หน้าที่สำหรับการรายงานปัญหาดังกล่าวเป็นหน้าที่ของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาทุกคน โดยที่ไม่ได้เป็นหน้าที่ของบุคคลทั้งสองตำแหน่งเท่านั้น

ฉะนั้น หากการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวของมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนข้างต้น จึงยังไม่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยที่จะกำหนดความผิดฐานดังกล่าวขึ้นมา จนอาจทำให้เกิดช่องทางแก่บุคคลอื่น ๆ ที่จะดำเนินการร้องเรียนให้มีการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลทั้งสองตำแหน่งได้โดยปราศจากความยุติธรรม

ยิ่งไปกว่านี้ สำหรับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาแก่บุคคลทั้งสองตำแหน่งที่ได้กระทำการปลอม ปกปิด ซ่อนเร้น ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลง ซึ่งพยานหลักฐานอันใดเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา โดยมีเจตนาเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำการคุกคามทางเพศให้ไม่ต้องรับโทษหรือได้รับโทษน้อยลง ก็ย่อมเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 184 แห่งประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ เพื่อไม่ให้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้มีการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว นอกเหนือจากผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรงไว้เป็นการซ้ำซ้อนกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา จึงไม่สมควรที่จะกำหนดให้มีสภาพบังคับทางอาญาแก่บุคคลทั้งสองตำแหน่งไว้อีก

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงแนวทางในการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาแก่บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย จึงอาจสรุปได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 20 การกำหนดถึงสภาพบังคับทางอาญาของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

สภาพบังคับทางอาญาของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	
กรณีที่หนึ่ง	<p>สถาบันการศึกษา ใดฝ่าฝืนไม่ได้ดำเนินการกำหนดมาตรการภายในเพื่อป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ <u>ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท</u></p> <p>ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของสถาบันการศึกษาเกิดจากการละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการใดของผู้แทนซึ่งมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาสูงสุดเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันการศึกษานั้น จนเป็นเหตุให้สถาบันการศึกษานั้นกระทำความผิด <u>ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท</u></p>
กรณีที่สอง	<p>คณะกรรมการผู้ใด เปิดเผยแพร่กระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาโดยไม่ถูกต้อง <u>คณะกรรมการผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท</u></p>
กรณีที่สาม	<p>ผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาโดยปราศจากเหตุอันสมควร <u>ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</u></p>

อนึ่ง ผู้เขียนจะได้ดำเนินการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ ของมาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศในลำดับถัดไปด้วย เนื่องจากหากมีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ ไว้ในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยเหมือนดังเช่นในต่างประเทศแล้ว อาจจะทำให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมว่าจะนำเอาแนวทางในการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยได้มากน้อยเพียงใดต่อไปด้วย

5.3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

5.3.2.1 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ นอกเหนือจากสภาพบังคับทางอาญาไว้ด้วย กล่าวคือ สถาบันการศึกษาทุกแห่งของประเทศจะต้องมีการกำหนดให้การกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือนิสิต นักศึกษา ซึ่งได้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว เป็นการกระทำความผิดวินัยไว้ด้วย ทั้งนี้ โทษทางวินัยที่จะนำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำการดังกล่าว ก็ได้มีการกำหนดให้มีการแบ่งระดับของโทษตามประเภทของการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไว้อีกด้วย ได้แก่ โทษทางวินัยสำหรับการคุกคามทางเพศในระดับร้ายแรง ระดับปานกลาง และระดับเบา รวมถึงอาจกำหนดให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศซึ่งเป็นสมาชิกภายในของสถาบันการศึกษาเข้ารับการปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ เข้ารับการฝึกอบรม การสัมมนาหรือกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเคารพสิทธิในทางเพศของบุคคลอื่นได้อีกด้วย

5.3.2.2 สาธารณรัฐจีน

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของสาธารณรัฐจีน ไม่ได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ นอกเหนือจากสภาพบังคับทางอาญาไว้ด้วย เหมือนดังมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย

5.3.2.3 สาธารณรัฐอินเดีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของสาธารณรัฐอินเดียได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ นอกเหนือจากสภาพบังคับทางอาญาไว้ เช่นเดียวกันกับมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ แต่ไม่ได้มีการแบ่งระดับโทษทางวินัยตามประเภทของการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดโทษทางวินัยไว้สำหรับผู้ร้องเรียนไว้อีกด้วย หากปรากฏว่าข้อร้องเรียนดังกล่าวเกิดขึ้นจากเจตนาที่ชั่วร้ายของผู้ร้องเรียน หรือข้อร้องเรียนดังกล่าวเป็นเรื่องเท็จ หรือบิดเบือนจากความจริง

ทั้งนี้ มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการในระดับส่วนกลางที่จะกำหนดโทษทางปกครองให้แก่สถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่กระทำการตามมาตรการทางกฎหมายได้อีกด้วย เช่น เพิกถอนการได้รับทุนสนับสนุนของสถาบันการศึกษา ลบชื่อการเป็นสถาบันการศึกษา พักการให้งบประมาณที่จัดสรรแก่สถาบันการศึกษา รวมถึงมีอำนาจที่จะแจ้งให้สาธารณชนรับทราบว่าโดยทั่วกันว่าสถาบันการศึกษาดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดหรือไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นลงในหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของคณะกรรมการ หรือสื่อต่างๆ

อนึ่ง มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดให้คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษามีอำนาจกำหนดค่าชดเชยความเสียหายให้แก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกคุกคามทางเพศไว้ด้วย โดยให้คณะกรรมการพิจารณาจากปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสูญเสียโอกาสทางการศึกษา ค่ารักษาพยาบาล รายได้และสถานะของผู้คุกคามทางเพศและผู้ถูกคุกคามทางเพศ ความทุกข์ทรมานหรือบาดแผลทางจิตใจ เป็นต้น

5.3.2.4 เครือรัฐออสเตรเลีย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของเครือรัฐออสเตรเลียได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ นอกเหนือจากสภาพบังคับทางอาญาไว้เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา นอกจากนี้ ยังได้กำหนดโทษทางวินัยแก่ผู้ร้องเรียนซึ่งได้กระทำการร้องเรียนโดยมีเจตนา ก่อแค้นหรือ หรือมีเจตนาชั่วร้ายไว้ด้วย

5.3.2.5 สหรัฐอเมริกา

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ นอกเหนือจากสภาพบังคับทางอาญาไว้เช่นเดียวกันกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้น กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดให้การกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาเป็นการ

กระทำผิดทางวินัย และได้กำหนดให้การพิจารณาโทษทางวินัยต้องพิจารณาจากปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ความร้ายแรงของการกระทำ เจตนาหรือมูลเหตุจูงใจ ประวัติการกระทำการดังกล่าว และผลกระทบที่เกิดขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีสภาพบังคับทางแพ่งที่จะนำมาใช้อีกด้วย กล่าวคือ ผู้ร้องเรียนสามารถกระทำการยื่นฟ้องต่อศาลให้พิจารณากำหนดค่าเสียหายซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศได้จากผู้กระทำได้ ส่วนสถาบันการศึกษานั้นก็อาจจะต้องรับผิดชอบทางแพ่งโดยการชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้องเรียนได้อีกด้วย หากปรากฏว่าสถาบันการศึกษาดังกล่าวเพิกเฉยหรือละเลยต่อการจัดให้มีมาตรการภายในเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว และที่สำคัญ คือ มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดโทษทางปกครอง โดยให้คณะกรรมการในระดับส่วนกลางมีอำนาจปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ดำเนินการใดๆเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ นอกเหนือจากสภาพบังคับทางอาญานั้น เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งห้าประเทศข้างต้นได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายดังกล่าวไว้เพิ่มเติมอีก 3 กรณี ได้แก่ สภาพบังคับทางวินัย สภาพบังคับทางแพ่ง และสภาพบังคับทางปกครอง กล่าวคือ มาตรการกฎหมายของทุกประเทศข้างต้น นอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีน ได้มีการกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดโทษทางวินัยสำหรับสมาชิกภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าวที่ได้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ส่วนการกำหนดสภาพบังคับทางแพ่งและสภาพบังคับทางปกครองนั้น พบว่า มีเพียงมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียและสหรัฐอเมริกาที่ได้มีการกำหนดไว้เท่านั้น ดังจะเห็นได้จากตารางการสรุป ดังนี้

ตารางที่ 21 การกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ

ประเทศ	สภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	การกำหนดความผิดและโทษทางวินัยสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง โดยแบ่งตามประเภทของการกระทำดังกล่าวออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับร้ายแรง ระดับปานกลาง และระดับเบา

ประเทศ	สภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
สาธารณรัฐจีน	ไม่ได้มีการกำหนดไว้
สาธารณรัฐอินเดีย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดความผิดและโทษทางวินัยสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ต่ออนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง (รวมถึงโทษทางวินัยสำหรับผู้ร้องเรียน ซึ่งได้ยื่นข้อร้องเรียน อันเป็นเท็จ หรือมีเจตนาที่จะก่อกวนด้วย) 2. การกำหนดโทษทางปกครองแก่สถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืน ไม่กระทำการตามมาตรการทางกฎหมาย เช่น การเพิกถอนการได้รับทุน สนับสนุน หรือการพักการให้งบประมาณที่จัดสรร แก่สถาบันการศึกษา เป็นต้น 3. การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่ง โดยคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษา
เครือรัฐออสเตรเลีย	การกำหนดความผิดและโทษทางวินัยสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อ อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง (รวมถึงโทษทางวินัยสำหรับผู้ร้องเรียน ซึ่งได้ยื่นข้อร้องเรียน อันเป็นเท็จ หรือมีเจตนาที่จะก่อกวนด้วย)
สหรัฐอเมริกา (รวมถึง มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดความผิดและโทษทางวินัยสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ต่ออนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง 2. การกำหนดโทษทางปกครองแก่สถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืน ไม่กระทำการตามมาตรการทางกฎหมาย เช่น การปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สถาบันการศึกษา เป็นต้น 3. การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่ง โดยศาล

ด้วยเหตุนี้ หากจะนำแนวทางการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมาย ประการอื่นๆข้างต้นของต่างประเทศมากำหนดไว้เป็นการเพิ่มเติมเพื่อให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก็จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายแต่ละกรณีดังกล่าวตามการพิจารณา ตามลำดับ ดังนี้

5.3.3 การพิจารณากำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ข้อพิจารณาประการแรก การกำหนดสภาพบังคับทางวินัย

การกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น เป็นการกระทำที่สามารถก่อให้เกิดความเสียหายในหลายด้านแก่นิสิต นักศึกษา ด้วยเหตุนี้ กฎ ระเบียบ หรือประกาศของสถาบันการศึกษาโดยส่วนใหญ่ของประเทศไทยจึงได้มีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาของสถาบันศึกษาดังกล่าวไว้เป็นความผิดทางวินัย และถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย แต่อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาบางแห่งก็อาจจะยังไม่ได้มีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางวินัย หรืออาจจะกำหนดไว้ไม่ครอบคลุมถึงการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างนิสิต นักศึกษาซึ่งกระทำต่อตนเองก็ได้

ฉะนั้น เมื่อได้พิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศต่างๆข้างต้นโดยส่วนใหญ่แล้ว จะเห็นว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวได้กำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดโทษทางวินัยสำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้ด้วยอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ หากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวจะได้มีการกำหนดบังคับให้สถาบันการศึกษาได้กำหนดสภาพบังคับทางวินัยแก่สมาชิกภายในสถาบันศึกษาดังกล่าวที่จะกระทำการคุกคามทางเพศไว้ด้วย ก็ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจจะเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้ เนื่องจาก ผู้ที่คิดจะกระทำการดังกล่าวจะได้ยับยั้งชั่งใจและไม่กระทำการดังกล่าว และหากสมาชิกภายในสถาบันศึกษาดังกล่าวได้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาขึ้นมาแล้ว ก็จะได้มีบทกำหนดโทษทางวินัยที่จะนำมาใช้ลงโทษเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความกลัวและไม่กระทำการดังกล่าวขึ้นมาอีก

ข้อพิจารณาประการที่สอง การกำหนดสภาพบังคับทางแพ่ง

การกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น ถือเป็นกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการดังกล่าว ฉะนั้น การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจึงเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้

ด้วยเหตุนี้ นิสิต นักศึกษาย่อมมีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้กระทำการดังกล่าวกระทำการชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวจะต้องมีการกำหนดให้นิสิต นักศึกษามีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเป็นการบังคับทางแพ่งต่อผู้กระทำการคุกคามทางเพศไว้อีก ประกอบกับ นิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการดังกล่าวก็ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง โดยศาลย่อมพิจารณาจากพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ ฉะนั้น มาตรการ

ทางกฎหมายดังกล่าวของประเทศไทย จึงยังไม่สมควรที่จะกำหนดให้คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษามีอำนาจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้ด้วย

ข้อพิจารณาประการที่สาม การกำหนดสภาพบังคับทางปกครอง

แม้มาตรการทางกฎหมายจะได้มีการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาไว้แล้วก็ตาม แต่ผู้เขียน ยังเห็นว่า หากมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยจะได้มีการกำหนดให้มีโทษทางปกครองไว้ดังเช่นมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียและสหรัฐอเมริกา ด้วยแล้ว ก็ย่อมจะทำให้บุคคลและสถาบันการศึกษาซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวดำเนินการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัดได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องจัดให้มีมาตรการภายในที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ

ทั้งนี้ โทษทางปกครองที่สมควรจะนำมากำหนดให้เป็นอำนาจแก่คณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศนั้น ย่อมเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของทั้งสองประเทศข้างต้น ได้นำโทษทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับการเพิกถอนหรือระงับสิทธิการได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงินมาใช้เพื่อบังคับให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งที่ได้รับการช่วยเหลือทางการเงินต้องมีการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ฉะนั้น เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งของประเทศไทยในปัจจุบันก็เห็นได้ว่า สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งยังคงได้รับการช่วยเหลือทางด้านการเงินจากรัฐบาลอยู่ด้วย

ด้วยเหตุนี้ หากมีการกำหนดถึงสภาพบังคับในลักษณะที่านองดังกล่าวข้างต้นกับ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยด้วยแล้ว ก็ย่อมจะทำให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา มากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากตารางที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

ตารางที่ 22 กำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

การกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย	
1. การกำหนดสภาพบังคับทางวินัย	สมควรกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดความรับผิดชอบและโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้ให้ครอบคลุมทุกกรณีด้วย
2. การกำหนดสภาพบังคับทางแพ่ง	ไม่ต้องมีการกำหนดไว้ เนื่องจาก ผู้ถูกระทำการคุกคามทางเพศ ย่อมฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้กำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้น จากกรณีการกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้อยู่แล้ว
3. การกำหนดสภาพบังคับทางปกครอง	สมควรให้คณะกรรมการในระดับส่วนกลางของประเทศมีอำนาจพิจารณาสั่งลงโทษทางปกครองแก่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งได้อีกด้วย

ดังนั้น จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของทั้งห้าประเทศข้างต้น ซึ่งครอบคลุมถึงการกำหนดบทนิยาม การกำหนดรูปแบบและตัวอย่างพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละกรณี การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การกำหนดมาตรการป้องกันก่อนการคุกคามทางเพศ ตลอดจนการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าว รวมถึงการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสภาพบังคับทางอาญาแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง และสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ จนนำไปสู่แนวทางในการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยสำหรับประเด็นต่างๆ ต่อไป

ฉะนั้น ในบทถัดไปซึ่งเป็นบทสุดท้ายของการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงจะได้ดำเนินการสรุปและนำเสนอถึงข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุปท้ายของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนจะได้นำเสนอถึงภาพรวมเกี่ยวกับสาระสำคัญ โดยสรุปจากการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ ต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ กับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย ว่ามีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับสมมติฐานที่ได้มีการกำหนดไว้ ตั้งแต่เริ่มต้นหรือไม่ ประกอบกับ ผู้เขียนจะได้นำเสนอถึงข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด มาตรการทางกฎหมายให้ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในหลาย ประการ ได้แก่ การกำหนดบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ คณะกรรมการหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา ตลอดจน สภาพบังคับทาง กฎหมายสำหรับปัญหาดังกล่าว ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

6.1 บทสรุป

จากสมมติฐานของวิทยานิพนธ์ที่ได้มีการกำหนดไว้ว่า การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ และส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ สังคม ตลอดจนการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศจากอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งแม้ประเทศไทยจะมี มาตรการทางกฎหมายที่อาจปรับใช้กับปัญหาดังกล่าวได้อยู่บ้างก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงกรณี ปัญหาต่างๆได้อย่างเพียงพอและมาตรการที่มีอยู่ก็ยังไม่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำอีกด้วย ดังนั้น หากประเทศไทยได้มีการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและคุ้มครองเยียวยาปัญหาดังกล่าว รวมถึงสภาพบังคับ ทางกฎหมายสำหรับมาตรการต่างๆไว้เป็นการเฉพาะ ย่อมจะส่งผลให้ปัญหาการคุกคามทางเพศที่ เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้รับการป้องกันและแก้ไขเยียวยาได้อย่างเป็นระบบ มีรูปธรรม และเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น นั้น ย่อมมีความสอดคล้องและถูกต้องตามสมมติฐานที่ ผู้เขียนได้มีการกำหนดไว้ เนื่องจาก เมื่อได้ดำเนินการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวโดยละเอียดแล้วตั้งแต่ บทที่ 1 ถึงบทที่ 5 ทำให้ทราบและเข้าใจได้ว่า ประเทศไทยสมควรที่จะต้องมีการกำหนดมาตรการทาง กฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้ครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆข้างต้น ดังจะกล่าวโดยสรุปถึงภาพรวมที่เกี่ยวกับสาระสำคัญได้ ดังนี้

ปัญหาการคุกคามทางเพศเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานที่ โดยไม่จำกัดไว้แต่เฉพาะการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว ระหว่างนายจ้าง และลูกจ้างในสถานประกอบการ หรือในพื้นที่สาธารณะต่างๆเท่านั้น แต่ปัญหาดังกล่าวยังสามารถเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้ทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมักปรากฏเหตุการณ์การคุกคามทางเพศขึ้นทั้งในและนอกบริเวณของสถาบันการศึกษาได้อีกด้วย ประกอบกับ การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง หรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาดังกล่าว เช่น อาจารย์ พิเศษ หรือวิทยากรรับเชิญ เป็นต้น

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้น ย่อมพบว่า รูปแบบสำหรับการกระทำดังกล่าว สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ การคุกคามทางเพศ ด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน (Quid Pro Quo Sexual Harassment) ซึ่งเป็นรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่ผู้คุกคามต้องเป็นผู้มีอำนาจให้คุณหรือโทษแก่ผู้ถูกคุกคามได้ เช่น อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น ส่วนการคุกคามทางเพศอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร (Hostile Environment Sexual Harassment) ซึ่งเป็นรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่ผู้คุกคามไม่จำเป็นต้องมีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกคุกคาม และอาจเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะเดียวกันก็ได้ เช่น การกระทำที่เกิดขึ้นระหว่างนิสิต นักศึกษาด้วยกันเอง ประกอบกับ พฤติกรรมของการกระทำในรูปแบบนี้สามารถเกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา การแสดงอาการกิริยา ท่าทาง หรือการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายก็ได้ ยิ่งไปกว่านี้ การกระทำเหล่านั้นอาจเกิดขึ้นจากการอาศัย เทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำการคุกคามทางเพศในแต่ละรูปแบบได้อีกด้วย

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น ประกอบไปด้วยสองปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งอาจอธิบายได้ตามแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา และปัจจัยทางด้านตัวบุคคล ซึ่งอาจอธิบายได้ตามแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยาประกอบกัน ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมา ภายหลังเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ย่อมพบว่า การกระทำดังกล่าวสามารถก่อให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษาได้ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสภาพการเรียน รวมถึงด้านสภาพสังคม และในขณะเดียวกันก็ยังส่งผลกระทบต่อ สถาบันการศึกษาดังกล่าวได้อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านชื่อเสียง ด้านความปลอดภัย และด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพของบุคลากรทางการศึกษา

ยิ่งไปกว่านี้ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นยังเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักการสากล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่ หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักความเสมอภาค หลักการยกยอการเคารพว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศ รวมถึงขัดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการ ขจัดกาเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกๆรูปแบบ

ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในภาคีสมาชิกของพันธกรณีระหว่างประเทศและเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับหลักการต่างๆข้างต้นที่ได้มีการนำมากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ จึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญแก่ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดมาตรการทางกฎหมายภายในของประเทศ เพื่อป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นกรณีเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ดำเนินการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย อันประกอบไปด้วย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ตลอดจน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ได้แก่ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ก็ไม่ได้มีการกำหนดบทบัญญัติใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ก็ไม่ได้มีการกำหนดถึงมาตรการในการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน แต่อาจมีเพียงแนวทางของกฎ ก.พ.ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 ซึ่งออกตามความในมาตรา 83 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ที่ได้มีกำหนดถึงขอบเขตของการกระทำที่จะถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศไว้เท่านั้น แต่กฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าวก็ยังมีข้อบกพร่องและข้อจำกัดในการนำมาปรับใช้กับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาอยู่

ทั้งนี้ เมื่อได้ศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว ดังเช่นกฎหมายซึ่งมีโทษทางอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แม้จะได้มีการกำหนดความผิดฐานต่างๆที่อาจนำมาปรับใช้เพื่อลงโทษแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศในบางประเภทได้อยู่บ้างก็ตาม แต่ความผิดฐานต่างๆก็ยังคงไม่ครอบคลุมและมีข้อบกพร่องที่ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้กับการคุกคามทางเพศในทุกกรณีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความผิดตามมาตรา 397 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายอาญา แม้จะได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำการคุกคามในลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศไว้เป็นความผิดอยู่ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าว ก็ยังพบว่าข้อจำกัดอยู่หลายประการ อันเป็นอุปสรรคต่อการปรับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. การกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนของการกระทำ ซึ่งกำหนดว่า “การกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ” ของความผิดฐานดังกล่าว ยังไม่มีความชัดเจนและแน่นอน เพียงพออันขัดต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายอาญา (The Legality Principle) และความผิดฐานดังกล่าวก็ยังไม่ได้กำหนดให้ครอบคลุมถึงพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้อีกด้วย

2. ประมวลกฎหมายอาญายังไม่ได้มีการกำหนดบทนิยามของการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศไว้อย่างชัดเจน จึงอาจนำมาซึ่งปัญหาการตีความและการปรับใช้บทบัญญัติฐานความผิดต่างๆ อย่างไม่เหมาะสมกับพฤติกรรมการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น

3. อัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานดังกล่าวมีจำนวนไม่สูงมาก และไม่ได้สัดส่วนกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภท ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่นิสิต นักศึกษา ซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไป

4. ความผิดฐานดังกล่าว แม้จะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินก็ตาม แต่ก็ยังคงเป็นความผิดลหุโทษ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบปรับกันได้ จึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ได้

5. ความผิดฐานดังกล่าว ซึ่งได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นมานั้น เป็นการกำหนดองค์ประกอบของความผิดที่ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานดังกล่าว

6. ความผิดฐานดังกล่าว มีจุดประสงค์ที่จะมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดโดยตรง จึงยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีของผู้บริหาร หรือสถาบันการศึกษาที่ต้องมีหน้าที่กำหนดมาตรการป้องกันภายในเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้ แต่กลับปล่อยปละละเลย จนทำให้เกิดปัญหาการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาอยู่เป็นประจำ

ดังนั้น จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยทั้งหมดข้างต้น จึงพบว่า มาตรการดังกล่าวยังคงมีข้อบกพร่องและไม่ครอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเพียงพอ ประกอบกับ บทบัญญัติต่างๆ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียด และมาตรการทางกฎหมายได้ขึ้นไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการป้องกันปัญหาดังกล่าว จนเป็นเหตุให้ประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาในหลายประการ ได้แก่ ความไม่ชัดเจนในการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองเยียวยา ตลอดจนการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้สำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศ ให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภท รวมถึงการกำหนดสภาพบังคับทางอาญา สำหรับผู้บริหารสถาบันการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและดำเนินการกำหนดมาตรการภายในของสถาบันการศึกษาเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ศึกษาและพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ ซึ่งล้วนแต่เป็นประเทศที่เผชิญกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเช่นเดียวกับประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร ได้แก่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐจีน และกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น แต่ประเภท

ของมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศอาจแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และเครือรัฐออสเตรเลียได้มีการตรากฎหมายดังกล่าวขึ้นมาในรูปแบบของกฎหมายเฉพาะ เพื่อต่อต้านปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ตรงกันข้ามกับ สาธารณรัฐจีน สาธารณรัฐอินเดีย รวมถึงสหรัฐอเมริกา ได้มีการตรากฎหมายดังกล่าวขึ้นมาในรูปแบบของกฎหมายการศึกษา

อนึ่ง มาตรการเหล่านั้นก็ได้มีการกำหนดถึงสาระสำคัญ ซึ่งครอบคลุมถึงประเด็นปัญหาต่างๆ ข้างต้นของประเทศไทยไว้ด้วย ดังนี้

ประเด็นปัญหาประการแรก การกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่อาจมีการกำหนดถึงรายละเอียดของการกระทำดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศโดยส่วนใหญ่ก็มีการให้ความหมายสำหรับการกระทำดังกล่าวไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยครอบคลุมถึงการกระทำในทางเพศที่ไม่เหมาะสม ไม่น่ายินดี หรือไม่ต้องการที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยวาจา การแสดงอาการกิริยาท่าทาง การสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย การเสนอผลประโยชน์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับความ ต้องการทางเพศ และการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการกระทำดังกล่าว

ประเด็นปัญหาประการที่สอง การกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดรูปแบบของการคุกคามทางเพศไว้ในสองรูปแบบหลัก ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ประกอบกับ มาตรการทางกฎหมายโดยส่วนใหญ่ของประเทศดังกล่าว ก็ได้มีการกำหนดถึงตัวอย่างของการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทให้มีความชัดเจนและเข้าใจมากยิ่งขึ้นไว้ด้วย

ประเด็นปัญหาประการที่สาม การกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา โดยมาตรการทางกฎหมายเหล่านั้นก็ได้มีการกำหนดระดับของคณะกรรมการไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ การกำหนดระดับดังกล่าวอาจมีได้ทั้งในระดับสถาบันการศึกษา ระดับภูมิภาค และระดับประเทศก็ได้ นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดถึงองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการ ตลอดจนอำนาจและหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องของคณะกรรมการในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ประเด็นปัญหาประการที่สี่ การกำหนดมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถานบันการศึกษา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้สถานบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีการดำเนินการจัดมาตรการป้องกันก่อนเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้ด้วย โดยมาตรการของแต่ละประเทศข้างต้นนั้น ก็ได้มีการกำหนดไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และที่สำคัญ คือ มาตรการดังกล่าวที่กฎหมายของแต่ละประเทศได้กำหนดไว้นั้นเป็นเพียงมาตรการขั้นต่ำที่สถานบันการศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องจัดให้มีขึ้นเท่านั้น

ฉะนั้น หากสถานบันการศึกษาในแต่ละแห่งจะมีการกำหนดมาตรการป้องกันปัญหาดังกล่าวไว้เพิ่มเติมหรือเป็นประโยชน์แก่สมาชิกภายในสถานบันการศึกษามากกว่าที่กฎหมายได้กำหนดบังคับไว้แล้ว สถานบันการศึกษาแต่ละแห่งก็ย่อมมีอำนาจที่จะกระทำได้เช่นเดียวกัน

ประเด็นปัญหาประการที่ห้า การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถานบันการศึกษา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้สถานบันการศึกษาแต่ละแห่งต้องมีการจัดตั้งกระบวนการยื่นข้อร้องเรียนแก่คณะกรรมการในระดับสถานบันการศึกษาเพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนว่ามีเหตุการณ์การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ทั้งนี้ การกำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวได้ครอบคลุมถึงกรณีผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียน วิธีการยื่นและถอนข้อร้องเรียน กระบวนการตรวจสอบและวินิจฉัยข้อร้องเรียน การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวนิสิต นักศึกษาในระหว่างดำเนินการตรวจสอบ การกำหนดให้การดำเนินกระบวนการทั้งหมดต้องกระทำเป็นการลับ รวมถึง การประกาศผลการตรวจสอบข้อร้องเรียน การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น และการรายงานพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศของผู้กระทำไปยังสถานบันการศึกษาอื่นด้วย

ประเด็นปัญหาประการที่หก การกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถานบันการศึกษา อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ หากเป็นการกำหนดสภาพบังคับทางอาญานั้น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐจีนได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญาด้วย แต่โทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นย่อมมีความแตกต่างกันออกไป เนื่องจาก มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐจีนได้มีการกำหนดไว้แต่เพียงโทษปรับเท่านั้น โดยไม่ได้มีการกำหนดโทษจำคุกไว้เหมือนมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และที่สำคัญ คือ การกำหนดโทษทางอาญาของประเทศดังกล่าวได้มีการกำหนดไว้ให้สอดคล้องส่วนกับการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทด้วย ส่วนมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดีย ได้กำหนดสภาพบังคับทางอาญาไว้แต่เฉพาะผู้กระทำการคุกคามทางเพศโดยตรงเท่านั้น และที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ คือ มาตรการดังกล่าวได้กำหนดคุณสมบัติของผู้กระทำความผิดไว้ว่าต้องเป็นเพศชายเท่านั้น และผู้เสียหายจะมีได้ก็แต่เฉพาะเพศหญิงเท่านั้นด้วย

ตรงกันข้าม มาตรการทางกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมถึงกฎหมายในระดับมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ไม่ได้มีการกำหนดความผิดฐานกระทำการคุกคามทางเพศดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ แต่อาจนำความผิดฐานต่างๆที่มีผลใช้บังคับอยู่มาปรับใช้กับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในแต่ละรูปแบบแทนได้

ส่วนการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ พบว่า มาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศได้มีการกำหนดถึงสภาพบังคับทางวินัย สภาพบังคับทางปกครอง และสภาพบังคับทางแพ่งไว้เพิ่มเติม นอกเหนือจากการกำหนดสภาพบังคับทางอาญาข้างต้น

ฉะนั้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ มีรูปธรรม และเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงสมควรที่จะต้องดำเนินการวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยได้มากน้อยเพียงใด ผู้เขียน จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของแต่ละประเทศตามประเด็นปัญหาประการต่างๆ ที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในบทที่ 5 พร้อมกับการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียน จึงขอเสนอถึงข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยในลำดับไป

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยในบทที่ 3 และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของต่างประเทศในบทที่ 4 พร้อมกับการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของทั้งห้าประเทศมาแล้ว ในบทที่ 5 ย่อมทำให้ผู้เขียนสามารถพิจารณาถึงการกำหนดแนวทางที่จะนำมาเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้ ตามลำดับ ดังนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดประเภทของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

เมื่อมาตรการทางกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย ยังไม่ได้มีการกำหนดถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ ผู้เขียน จึงขอเสนอแนะให้ประเทศไทยสมควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นพิเศษแยกต่างหากจากกฎหมายอื่นๆในรูปแบบของ “กฎหมายเฉพาะ” ในระดับพระราชบัญญัติว่าด้วย “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา”

ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้กำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา รูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศ คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา ตลอดจนสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว

อนึ่ง ผู้เขียนขอเสนอแนะเพิ่มเติมว่า เมื่อพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดถึงภาระหน้าที่ของสถาบันการศึกษาและบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องไว้หลายประการ จึงจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการเริ่มต้นดำเนินการให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะได้กำหนดไว้ด้วย ฉะนั้น การกำหนดระยะเวลาบังคับใช้กฎหมาย จึงควรสมควรกำหนดให้มีระยะเวลารอคอย 120 วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาและบุคคลซึ่งตกอยู่ภายในบังคับของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวสามารถดำเนินการตามที่บทบัญญัติต่างๆได้กำหนดไว้ได้อย่างเหมาะสม

6.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดบทนิยามของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย และถ้อยคำอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

เมื่อประเทศไทยสมควรที่จะกำหนดพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้มีการกำหนดบทนิยามของถ้อยคำต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตและความหมายที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมุ่งประสงค์ที่จะให้ความแตกต่างจากความหมายโดยทั่วไปไว้อย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

1. คำว่า “การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า “การกระทำหรือพฤติกรรมใดในทางเพศ ซึ่งอาจเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการใช้ถ้อยคำวาจา การแสดงอาการกิริยาท่าทาง อันเป็นการกระทำซ้ำ และให้หมายความรวมถึง การกระทำที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นซ้ำจากการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย การเสนอเงื่อนไขในทางเพศเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะมีการกระทำการตามเงื่อนไขดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม หรือการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำดังกล่าว และการกระทำเหล่านั้นเป็นการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ไม่เหมาะสม หรือไม่น่ายินดี ตลอดจนเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตร การข่มขู่ การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเหยียดหยามเพศ การก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการศึกษาเล่าเรียน หรือเป็นการสร้างเงื่อนไขเพื่อที่จะได้รับหรือต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกสถาบันการศึกษา และไม่ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดก็ตาม”

ถ้อยคำดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะทำให้เข้าใจและทราบได้อย่างแน่ชัดว่าการกระทำอย่างไรบ้างจะเป็นการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา และสามารถนำไปเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบและดำเนินการวินิจฉัยของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องได้อีกว่า เมื่อมีการยื่นข้อร้องเรียนโดยกล่าวหาว่ามีการกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษารายใดแล้วการกระทำดังกล่าวจะเป็นไปตามบทนิยามที่ได้มีการกำหนดไว้หรือไม่

2. คำว่า “สถาบันการศึกษา” หมายความว่า สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือเอกชน ซึ่งสังกัดอยู่ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการกำหนดถึงขอบเขตแห่งการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวว่า มุ่งใช้เฉพาะกับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และต้องสังกัดอยู่ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเท่านั้น จึงไม่รวมถึงสถาบันการศึกษาในระดับอื่นซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการแต่อย่างใด

3. คำว่า “สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอก

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการกำหนดถึงประเภทของผู้กระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในแต่ละกรณีได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และเพื่อให้มีถ้อยคำที่สามารถใช้เรียกตัวผู้กระทำการดังกล่าวไว้โดยรวมได้

4. คำว่า “ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสถาบันการศึกษา และให้หมายความรวมถึง นายกสภาสถาบันการศึกษา กรรมการสภาสถาบันการศึกษา และผู้บริหารสถาบันการศึกษาด้วย

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการอธิบายถึงความหมายของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้นว่าหมายถึงบุคคลใดบ้าง

5. คำว่า “นิสิต นักศึกษา” หมายความว่า ผู้ซึ่งเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นเพศหญิง เพศชาย หรือบุคคลที่มีการแสดงออกไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิดก็ได้

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการอธิบายความหมายของนิสิต นักศึกษาให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้นว่าหมายถึงแต่เฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนในระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวเท่านั้น ไม่ว่าจะ เป็นเพศใดก็ตาม แต่ไม่รวมถึงบุคคลที่ยังไม่ได้มีสถานะเป็นนิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษาดังกล่าวด้วย

6. คำว่า “บุคคลภายนอก” หมายความว่า บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาและนิสิต นักศึกษา แต่เป็นผู้ที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาในทางใดทางหนึ่ง เช่น อาจารย์พิเศษ วิทยากรรับเชิญ เป็นต้น

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการอธิบายความหมายของบุคคลภายนอกให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้นว่าหมายถึงแต่เฉพาะบุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาและนิสิต นักศึกษา แต่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาดังกล่าวในทางใดทางหนึ่งด้วย ฉะนั้น หากบุคคลดังกล่าวไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาแต่อย่างใด ก็ไม่อาจเป็นบุคคลภายนอกตามบทนิยามดังกล่าวได้

7. คำว่า “ผู้ร้องเรียน” หมายความว่า นิสิต นักศึกษาซึ่งกล่าวหาว่าตนได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการถูกระทำการคุกคามทางเพศ อันเนื่องมาจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษา และให้หมายความรวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากนิสิต นักศึกษาด้วย

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการอธิบายความหมายของผู้ร้องเรียนว่าบุคคลใดบ้างมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนให้คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาดังกล่าวดำเนินการตรวจสอบว่ามีเหตุการณ์การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงตามที่ได้มีการร้องเรียนหรือไม่ ดังนั้น บุคคลใดก็ตามที่ไม่ได้เป็นนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกระทำการคุกคามทางเพศหรือไม่ได้เป็นผู้รับมอบหมายจากนิสิต นักศึกษารายดังกล่าว ย่อมไม่มีสิทธิที่จะเป็นผู้ร้องเรียนได้ แต่บุคคลเหล่านั้นสามารถรายงานเหตุการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาให้สถาบันการศึกษาทราบได้เท่านั้น

8. คำว่า “ผู้ถูกร้องเรียน” หมายความว่า “สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา”

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการอธิบายความหมายของผู้ถูกร้องเรียนว่าบุคคลใดบ้างที่อาจถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว

9. คำว่า “ข้อร้องเรียน” หมายความว่า การเสนอข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา

ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อเป็นการอธิบายความหมายของข้อร้องเรียนให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น

10. คำว่า “กระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน” หมายความว่า การกระทำใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการยื่นข้อร้องเรียน การพิจารณา และการวินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศตามที่พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ ซึ่งได้กระทำขึ้นโดยผู้ร้องเรียนหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัตินี้

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการกำหนดขึ้นไว้เพื่อใช้เรียกถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้อง สำหรับการดำเนินการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามข้อร้องเรียนที่ได้รับไว้

11. คำว่า “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการ ร.ค.ส. และ คณะกรรมการ ป.ค.ส.

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการกำหนดขึ้นไว้เพื่อใช้เรียกคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งประกอบไปด้วยคณะกรรมการทั้งหมดสองชุด ได้แก่ คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษา และคณะกรรมการในระดับส่วนกลาง

12. คำว่า “คณะกรรมการ ร.ค.ส.” หมายความว่า คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการกำหนดขึ้นไว้เพื่อใช้อธิบายความหมายเพิ่มเติม สำหรับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาว่ามีชื่อย่อมาจากคำว่าอะไร

13. คำว่า “คณะกรรมการ ป.ค.ส.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ

ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการกำหนดขึ้นไว้เพื่อใช้อธิบายความหมายเพิ่มเติม สำหรับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาว่ามีชื่อย่อมาจากคำว่าอะไรเช่นเดียวกัน

6.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่ได้มีการกำหนดและอธิบายถึงรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา ตลอดจนบุคคลโดยทั่วไปยังไม่สามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศในแต่ละประเภทได้อย่างดีเท่าที่ควร ผู้เขียน จึงขอเสนอแนะให้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยที่สมควรตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะนั้น กำหนดถึงรูปแบบและตัวอย่างของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไว้ด้วย ดังนี้

สำหรับรูปแบบของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบหลัก ได้แก่

รูปแบบที่หนึ่ง คือ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน หรือเรียกว่า “Quid Pro Quo”

รูปแบบที่สอง คือ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมไม่เป็นมิตร หรือเรียกว่า “Hostile Environment”

ส่วนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศนั้น สามารถจำแนกออกเป็น 5 กรณี ได้แก่

กรณีที่หนึ่ง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา

ตัวอย่างเช่น การพูดจาเหยาะแหยะ การพูดจาสองแง่สองง่าม การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่าง ทรวดทรง และการแต่งกายที่สื่อไปในทางลามกหรือในทางเพศ การเล่าเรื่องตลกลามก การกระจายข่าว การสร้างเรื่องเท็จ หรือการนินทาเรื่องชีวิตทางเพศของบุคคลหนึ่งบุคคลใดในทางลามก การแสดงความเห็นต่อธรรมเนียมทางเพศของบุคคลอื่น การสนทนาเรื่องเพศหรือเพศสัมพันธ์ของบุคคลอื่น การสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์หรือความชื่นชอบในเรื่องเพศ การพูดชักจูง หรือขอมีเพศสัมพันธ์ การข่มขู่ให้ยินยอมมีเพศสัมพันธ์ ตลอดจน การพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของบุคคลหนึ่งบุคคลใด เป็นต้น

กรณีที่สอง การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทาง

ตัวอย่างเช่น การใช้สายตาจ้องมองเรือนร่างที่ส่อไปในทางเพศ การมองไปยังอวัยวะเพศ หน้าอก รวมถึงการมองขึ้นไปใต้กระโปรง หรือการมองจ้องลงไปยังคอเสื้อ จนทำให้ผู้ถูกจ้องมองหรือบุคคลอื่นรู้สึกไม่สบายใจ อึดอัด หรืออับอายได้ การแสดงสีหน้าที่ส่อไปในทางลามก การส่งจูบ การหยักคิ้วหล่่วตา การผิวปากแบบเชยชวน การเลียริมฝีปาก การทำท่าหน้าน้ำลายหก การตามตื้อโดยที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้สนใจด้วย การจงใจเข้าไปยืนใกล้ๆ ในระยะประชิดตัวมากเกินไป การต้อนเข้ามุมการโน้มตัวเอนเข้าหาอีกฝ่ายหนึ่ง การแสดงอวัยวะเพศ การแสดงรูปภาพ วัตถุ หรือข้อความที่เกี่ยวข้องในเรื่องเพศ การปิดรูปภาพลามก การตั้งแสดงสิ่งของ หรืออุปกรณ์ลามกเพื่อให้บุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็น การแสดง หรือการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงอวัยวะเพศ หรือการร่วมเพศ การส่งจดหมาย ข้อความ ภาพถ่าย การ์ด หรือคำกลอนที่เน้นเรื่องลามก ตลอดจน การแสดงท่าทาง โดยการใช้มือ หรือการเคลื่อนไหวร่างกายที่ส่อถึงเจตนาที่จะล่วงเกินทางเพศ เป็นต้น

กรณีที่สาม การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย

ตัวอย่างเช่น การสัมผัสหรือแตะเนื้อต้องตัว การจูบ การกอด การคลำ การโอบเอว การลูบหลัง การกอดรัด การตีกัน การตีสะโพก การจับมือถือแขน การจับอวัยวะเพศ การจับหน้าอก การนั่งใกล้ชิดเกินความจำเป็นโดยใช้บางส่วนของร่างกายสัมผัสบุคคลอื่นอย่างจงใจ การดึงบุคคลอื่นมานั่งตัก การข่มขืนกระทำชำเรา ตลอดจน การฉวยโอกาส หรือ การหยอกล้อบุคคลอื่น โดยการแตะเนื้อต้องตัวโดยมีนัยทางเพศหรือส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ เป็นต้น

กรณีที่สี่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขเพื่อแลกเปลี่ยนกับความต้องการทางเพศของผู้กระทำหรือบุคคลอื่น

ตัวอย่างเช่น การให้สัญญาว่าจะให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์หากจ่ายอมตอบสนองความต้องการทางเพศ โดยผลประโยชน์ดังกล่าวนั้น อาจจะเป็นผลการเรียน ผลคะแนนทุนการศึกษา สิทธิพิเศษ หรือผลประโยชน์อื่นใด รวมถึง การข่มขู่ให้เกิดผลในทางลบต่อบุคคลอื่นที่ปฏิเสธหรือเพิกเฉยไม่จ่ายอมกระทำการตามเงื่อนไข เช่น การหักคะแนน การกำหนดผลการเรียนที่ต่ำกว่าความเป็นจริง การห้ามมิให้เข้าร่วมกิจกรรม หรือห้ามมิให้ได้รับการบริการต่างๆ ของสถาบันการศึกษา เป็นต้น

กรณีที่ทำ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวอย่างเช่น การส่งข้อความ คำกลอน รูปภาพ วีดีโอ หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดในทางลามก ผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ รวมถึงการเผยแพร่ข้อความหรือภาพถ่ายในทางลามก ตามสังคมออนไลน์ เป็นต้น

6.2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

เมื่อประเทศไทยสมควรที่จะต้องมีการตราพระราชบัญญัติเฉพาะขึ้นมาเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแล้ว ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการที่มีอำนาจและหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไว้ด้วย ฉะนั้น ผู้เขียน จึงขอเสนอแนะให้มาตราทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยนั้น สมควรที่จะกำหนดถึงระดับของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้ององค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการ ตลอดจนอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจนด้วย ตามลำดับ ดังนี้

6.2.4.1 การกำหนดระดับของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

ระดับสถาบันการศึกษา คือ คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา หรือเรียกว่า “คณะกรรมการ ร.ค.ส.”

ระดับส่วนกลาง คือ คณะกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ หรือเรียกว่า “คณะกรรมการ ป.ค.ส.”

6.2.4.2 สำหรับการกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับของประเทศไทย สามารถกำหนดได้ ดังนี้

สำหรับองค์ประกอบของคณะกรรมการ ร.ค.ส. ให้ประกอบด้วย

1. ตัวแทนฝ่ายผู้บริหารสถาบันการศึกษา จำนวนหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ
2. ตัวแทนฝ่ายอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จำนวนอย่างละหนึ่งคน เป็นกรรมการ
3. ตัวแทนฝ่ายนิสิต นักศึกษา จำนวนสามคน เป็นกรรมการ
4. ตัวแทนฝ่ายผู้ปกครอง จำนวนสามคน เป็นกรรมการ
5. ตัวแทนฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหารสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยา หรือด้านสื่อสารมวลชนจากหน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้แสวงหากำไร จำนวนสี่คน เป็นกรรมการ

อนึ่ง จำนวนของคณะกรรมการทั้งหมดต้องเป็นผู้หญิงอย่างน้อยหนึ่งด้วย

สำหรับองค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ค.ส. ให้ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นรองประธานกรรมการ
3. กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสองคน ได้แก่
ปลัดสำนักกระทรวงศึกษาธิการ และ ปลัดสำนักกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
4. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนด้านละสองคน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดย คณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และด้านสื่อสารมวลชนจากหน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้แสวงหากำไร

อนึ่ง จำนวนของคณะกรรมการประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องเป็นผู้หญิงอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการ ร.ค.ส และคณะกรรมการ ป.ค.ส. ต้องมี
คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด
2. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
3. ไม่เคยถูกไล่ออก ให้ออกหรือปลดออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย
4. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น
5. ไม่เคยเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศ หรือล่วงเกินทางเพศแก่บุคคลอื่นใดมาก่อน

สำหรับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ร.ค.ส ให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. รับข้อร้องเรียน กรณีมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น
2. ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน พร้อมทั้งเสนอความเห็นในการลงโทษ

3. กำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาแก้ไขชั่วคราวในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน

4. เก็บรวบรวมและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิตนักศึกษา

5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ค.ส.

สำหรับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ค.ส ให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนปฏิบัติงาน หรือระเบียบอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา

2. เสนอแนะนโยบาย หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรการทางกฎหมาย

3. แนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาแก่สถาบันการศึกษา

4. ส่งเสริม วางแผน วิจัย อบรม หรือเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นให้แก่สถาบันการศึกษา

5. จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมาย เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

6. รับเรื่องอุทธรณ์ กรณีการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของคณะกรรมการ ร.ป.ส.

7. กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมายของสถาบันการศึกษา

8. พิจารณาลงโทษสถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมาย

9. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี

6.2.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศขึ้น ต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยมีเจตนารมณ์มุ่งประสงค์ที่ลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาด้วยแล้ว ฉะนั้นผู้เขียน จึงขอเสนอแนะถึงการกำหนดมาตรการป้องกันก่อนเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นไว้ในมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกำหนดภาระหน้าที่ให้แก่สถาบันการศึกษาทุกแห่งที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายต้องดำเนินการป้องกันปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังตามมาตรการขั้นต่ำที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ดังนี้

ให้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ดำเนินการจัดให้มีมาตรการภายในเพื่อป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา อันประกอบไปด้วยมาตรการอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

1. กำหนดกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้ครอบคลุมถึงบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา และโทษทางวินัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว
2. ประกาศต่อต้านการคุกคามทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นในทุกรูปแบบไว้อย่างชัดเจน
3. ปรับปรุงและแก้ไขกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงดำเนินการปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับกรณีอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศ
4. เผยแพร่และปิดประกาศกฎภายในดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่กล่าวไว้อย่างชัดเจน
5. จัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาให้มีความปลอดภัย
6. แต่งตั้งคณะกรรมการภายในระดับสถาบันการศึกษา พร้อมทั้งเผยแพร่รายชื่อและช่องทางการยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ
7. จัดอบรมการให้ความรู้แก่สมาชิกทุกคนภายในสถาบันการศึกษา และจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวแก่นิสิต นักศึกษา

6.2.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

เมื่อปัญหาการคุกคามทางเพศได้เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาใดแล้ว การที่สถาบันการศึกษานั้นจะรับทราบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวและจะดำเนินการป้องกันและแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาได้อย่างทันถ่วงทีได้นั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งกระบวนการในการยื่นข้อร้องเรียนเพื่อให้ตรวจสอบถึงเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นไว้เป็นการเฉพาะในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งด้วย ฉะนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่จะตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะ สมควรที่จะกำหนดถึงกระบวนการดังกล่าวอันเป็นมาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นไว้ให้ครอบคลุมถึงหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. บุคคลผู้มีสิทธิในการยื่นข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ได้แก่ นิสิต นักศึกษาซึ่งได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการถูกระทำการคุกคามทางเพศ และผู้รับมอบหมายจากนิสิต นักศึกษาเป็นผู้ร้องเรียนตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

2. วิธีการยื่นและถอนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

วิธีการยื่นข้อร้องเรียน ให้ผู้ร้องเรียนยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ร.ป.ส. เป็นหนังสือ พร้อมทั้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชื่อของผู้ร้องเรียน ชื่อของผู้ถูกร้องเรียน รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) คำขอที่แสดงความประสงค์ของผู้ร้องเรียน และลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน

อนึ่ง ผู้ร้องเรียนอาจยื่นข้อร้องเรียนด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ หรือทางเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา โดยอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆก็ได้ และหากผู้ร้องสามารถดำเนินการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวด้วยวาจาต่อคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการดำเนินการบันทึกถ้อยคำของผู้ร้องเรียนและให้ผู้ร้องเรียนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในบันทึกนั้น ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ผู้ร้องเรียนได้รับทราบถึงการปฏิบัติดังกล่าวจากคณะกรรมการ มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ได้มีการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว

ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนอาจยื่นข้อร้องเรียนได้ใหม่ภายในกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายได้กำหนดไว้ และไม่ตัดสิทธิของผู้ร้องเรียนที่จะดำเนินคดีอาญาต่อผู้ถูกร้องเรียนต่อศาล

ระยะเวลาการยื่นข้อร้องเรียน ให้ผู้ร้องเรียนยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวภายในระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่มีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น และในกรณีที่การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ร้องเรียนมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว ภายในระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่การกระทำการคุกคามทางเพศสิ้นสุดลง

การถอนข้อร้องเรียน ให้ผู้ร้องเรียนมีสิทธิที่จะถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวได้โดยทำเป็นหนังสือ พร้อมกับลงลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน และแสดงเหตุผลอันสมควรที่ได้มีการถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ การถอนข้อร้องเรียนนั้นต้องกระทำก่อนที่คณะกรรมการจะได้วินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำการอันเป็นการคุกคามทางเพศด้วยหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวนั้น ย่อมไม่เป็นการตัดสิทธิของคณะกรรมการ ร.ป.ส. ที่จะดำเนินการตรวจสอบและวินิจฉัยถึงการกระทำดังกล่าวต่อไป หากคณะกรรมการพิจารณาในเบื้องต้นแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ร้ายแรงซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่ออนิสิต นักศึกษาได้เป็นอย่างมาก

3. กระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่ออนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย สามารถแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก การพิจารณาข้อร้องเรียนในเบื้องต้น ให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. พิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าวก่อนว่ามีอำนาจรับไว้พิจารณาหรือไม่ หากไม่มีอำนาจที่จะรับไว้พิจารณา ให้คณะกรรมการปฏิเสธที่จะรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณา พร้อมแจ้งผลการพิจารณาเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลแก่ผู้ร้องเรียน ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนอาจยื่นข้อร้องเรียนใหม่ได้ แต่ถ้าคณะกรรมการยังคงไม่รับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาเช่นเดิม ให้ถือว่าคำสั่งของคณะกรรมการเป็นที่สุดแล้ว

อนึ่ง คณะกรรมการต้องดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนในเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้

ขั้นตอนที่สอง การวินิจฉัยข้อร้องเรียนว่าการกระทำดังตามที่ผู้ร้องเรียนได้กล่าวอ้างมานั้นเป็นการคุกคามทางเพศตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้หรือไม่ โดยอาศัยการพิจารณาจากการพิสูจน์ตามพยานหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย และดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 2 เดือน นับตั้งแต่วันที่คำสั่งรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณา และหากปรากฏว่ามีเหตุอันสมควรอื่นใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีก 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 15 วัน

ขั้นตอนที่สาม การพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศ

เมื่อดำเนินการวินิจฉัยเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานพร้อมความเห็นเพื่อเสนอต่อผู้มีอำนาจพิจารณาลงโทษทางวินัยของสถาบันการศึกษา และให้พิจารณาสั่งลงโทษดังกล่าวภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการพิจารณา และให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบถึงผลการพิจารณาดังกล่าวด้วย

ขั้นตอนที่สี่ การขอให้คณะกรรมการพิจารณาข้อร้องเรียนดังกล่าวใหม่

หากผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียนไม่พอใจในผลการพิจารณาดังกล่าว ย่อมมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้ต่อคณะกรรมการได้ภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณาดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการวินิจฉัยข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียนจะขอให้คณะกรรมการพิจารณาใหม่ได้หรือไม่ก็ตาม บุคคลดังกล่าวยังคงมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ผลการตัดสินดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ค.ส. ภายในระยะเวลา 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณาดังกล่าว เพื่อให้ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อร้องเรียนดังกล่าวว่าสมควรกำหนดให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการในระดับสถาบันการศึกษาได้กำหนดไว้ด้วยหรือไม่

4. การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษา ซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

ให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. มีอำนาจและหน้าที่กำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยานิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำการคุกคามทางเพศให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีก็ได้

5. การกำหนดให้การดำเนินกระบวนการตรวจสอบข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยต้องกระทำเป็นการลับ

6. การกำหนดให้มีการประกาศคำวินิจฉัยของข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย หากได้รับความยินยอมจากผู้ร้องเรียน และไม่เป็นการระบุตัวตนของบุคคลที่เกี่ยวข้องให้แก่สาธารณชนรับทราบได้

7. การกำหนดให้มีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

8. การกำหนดให้สถาบันการศึกษาซึ่งคณะกรรมการ ร.ป.ส. เคยวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเรียนเป็นการคุกคามทางเพศจริง มีหน้าที่ต้องรายงานพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาจากการกระทำของผู้ถูกร้องเรียนไปยังสถาบันการศึกษาใหม่ด้วย ภายในระยะเวลา 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่สถาบันการศึกษาดังกล่าวได้รู้ถึงการย้ายสถาบันการศึกษาของผู้ถูกร้องเรียน และสถาบันการศึกษาใหม่มีหน้าที่ต้องติดตามพฤติกรรมกรรมของผู้ถูกร้องเรียนด้วย

6.2.7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย

เมื่อมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวในปัจจุบันยังคงมีข้อบกพร่องและไม่สามารถนำมาปรับใช้กับการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ฉะนั้น ผู้เขียน จึงขอเสนอแนะให้มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่จะกำหนดขึ้นไว้เป็นพระราชบัญญัติเฉพาะ สมควรที่จะต้องกำหนดถึงสภาพบังคับทางกฎหมายในกรณีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้ด้วย ดังนี้

1. การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย สามารถแบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่

กรณีแรก การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ดังนี้

“สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาผู้ใดกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาต้องระวางโทษ ดังนี้

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเกิดขึ้นด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทาง ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเกิดขึ้นด้วยการเสนอผลประโยชน์เป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อสนองความใคร่ในทางเพศของตนเองหรือผู้อื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรานี้ เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ หรืออาศัยโอกาสจากการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในการกระทำดังกล่าว หรือผู้กระทำเป็นผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคนั้นๆ หนึ่งในสาม”

กรณีที่สอง การกำหนดสภาพบังคับทางอาญาสำหรับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ดังนี้

“**สถาบันการศึกษาใดฝ่าฝืนไม่ได้ดำเนินการกำหนดมาตรการภายในเพื่อป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดไว้ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท**

ในกรณีที่การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของสถาบันการศึกษาเกิดจากการละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการใดของผู้แทนซึ่งมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาสูงสุดเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันการศึกษานั้น จนเป็นเหตุให้สถาบันการศึกษานั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท”

“**คณะกรรมการผู้ใดเปิดเผยกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาโดยไม่ถูกต้อง คณะกรรมการผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท**”

“**ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามที่มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ**”

2. กำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายประการอื่นๆ สำหรับสถาบันการศึกษาและบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย สามารถแบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่

กรณีแรก การกำหนดโทษทางวินัยสำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศ สมควรกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดความรับผิดชอบและโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวไว้ให้ครอบคลุมถึงการกระทำที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษา

กรณีที่สอง การกำหนดโทษทางปกครองแก่สถาบันการศึกษาที่ละเลยหรือเพิกเฉยไม่ดำเนินการกำหนดมาตรการภายในเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวตามที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ค.ส. มีอำนาจพิจารณาสั่งลงโทษทางปกครองแก่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง กล่าวคือ ให้มีอำนาจดำเนินการเพิกถอนหรือปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางการเงินจากสถาบันการศึกษาดังกล่าว

ดังนั้น จากข้อเสนอแนะทั้งหมดข้างต้นตามที่ผู้เขียนได้มีการนำเสนอให้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงสมควรที่จะกำหนดให้ครอบคลุมถึงบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศ รวมถึง มาตรการคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น และสภาพบังคับทางกฎหมายไว้เป็นการ เฉพาะด้วย

อนึ่ง เพื่อให้การนำเสนอถึงข้อเสนอแนะประการต่างๆข้างต้น สามารถนำมา ประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรม และสามารถเกิดความเข้าใจถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหา ดังกล่าวของประเทศไทยได้อย่างชัดเจนเพิ่มมากขึ้น ผู้เขียนจึงขอเสนอถึงร่างพระราชบัญญัติ มาตรการเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ในลำดับถัดไป ดังนี้

6.2.8 ร่างกฎหมายตามข้อเสนอแนะ

(ร่าง)

พระราชบัญญัติ

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา พ.ศ.

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการ คุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า “การกระทำหรือพฤติกรรมใดในทางเพศ ซึ่งอาจ เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการใช้ถ้อยคำวาจา การแสดงอากัปกิริยาท่าทาง อันเป็นการ กระทำซ้ำ และให้หมายความรวมถึง การกระทำที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นซ้ำจากการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย การเสนอเงื่อนไขในทางเพศเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะมีการกระทำการตามเงื่อนไข ดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม หรือการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำความดังกล่าว และการกระทำเหล่านั้นเป็นการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงปรารถนา ไม่เหมาะสม หรือไม่น่ายินดี ตลอดจนเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าเป็นมิตร การข่มขู่ การลดทอนศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ การเหยียดหยามทางเพศ การก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการศึกษาเล่าเรียน หรือเป็นการสร้างเงื่อนไขเพื่อที่จะได้รับหรือต้องสูญเสียโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ การกระทำนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกสถาบันการศึกษา และไม่ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด ก็ตาม”

“สถาบันการศึกษา” หมายความว่า สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือเอกชน ซึ่งสังกัดอยู่ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

“สมาชิกภายในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอก

“ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา” หมายความว่า อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในตำแหน่งต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสถาบันการศึกษา และให้หมายความรวมถึง นายกสภาสถาบันการศึกษา กรรมการสภาสถาบันการศึกษา และผู้บริหารสถาบันการศึกษาด้วย

“นิสิต นักศึกษา” หมายความว่า ผู้ซึ่งเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นเพศหญิง เพศชาย หรือบุคคลที่มีการแสดงออกไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิดก็ได้

“บุคคลภายนอก” หมายความว่า บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาและนิสิต นักศึกษา แต่เป็นผู้ที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาในทางใดทางหนึ่ง เช่น อาจารย์พิเศษ วิทยากรรับเชิญ เป็นต้น

“ผู้ร้องเรียน” หมายความว่า นิสิต นักศึกษาซึ่งกล่าวหาว่าตนได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการถูกระงับการคุกคามทางเพศ อันเนื่องมาจากการกระทำของสมาชิกภายในสถาบันการศึกษา และให้หมายความรวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากนิสิต นักศึกษาด้วย

“ผู้ถูกร้องเรียน” หมายความว่า “สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา”

“ข้อร้องเรียน” หมายความว่า การเสนอข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา

“กระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน” หมายความว่า การกระทำใดๆ อันเกี่ยวข้องกับการยื่นข้อร้องเรียน การพิจารณา และการวินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการคุกคามทางเพศตามที่พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ ซึ่งได้กระทำขึ้นโดยผู้ร้องเรียน หรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการ ป.ค.ส. และคณะกรรมการ ร.ค.ส.

“คณะกรรมการ ป.ค.ส.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ

“คณะกรรมการ ร.ค.ส.” หมายความว่า คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และแนวทางปฏิบัติเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และแนวทางปฏิบัตินั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวดที่ 1

บททั่วไป

มาตรา 5 การคุกคามทางเพศ สามารถแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ ได้แก่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการเสนอเงื่อนไขหรือข้อแลกเปลี่ยนเพื่อต่างตอบแทน และการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันไม่เป็นมิตร

พฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา สามารถแบ่งออกเป็นห้ากรณี ได้แก่ การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา ด้วยการแสดงอากัปกิริยาท่าทาง ด้วยการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย ด้วยการเสนอเงื่อนไขเป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อสนองความใคร่ในทางเพศของตนเองหรือบุคคลอื่น และด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ให้คณะกรรมการ ป.ค.ส. ออกประกาศกำหนดตัวอย่างการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาในแต่ละกรณี

หมวดที่ 2

การกำหนดมาตรการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

ส่วนที่ 1

คณะกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ค.ส.” ประกอบด้วย

- (1) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (2) รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นรองประธานกรรมการ
- (3) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสองคน ได้แก่ ปลัดสำนักกระทรวงศึกษาธิการและปลัดสำนักกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนด้านละสองคน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และด้านสื่อสารมวลชนจากหน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้แสวงหากำไร

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดด้วย

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด
- (2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (3) ไม่เคยถูกไล่ออก ให้ออกหรือปลดออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำความผิดวินัย
- (4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น
- (5) ไม่เคยเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศ หรือล่วงเกินทางเพศแก่บุคคลอื่นใดมาก่อน

มาตรา 8 คณะกรรมการ ป.ค.ส. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนปฏิบัติงาน หรือระเบียบอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา
- (2) เสนอแนะนโยบาย หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรการทางกฎหมาย
- (3) แนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาแก่สถาบันการศึกษา
- (4) ส่งเสริม วางแผน วิจัย อบรม หรือเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นให้แก่สถาบันการศึกษา
- (5) จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมาย เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
- (6) รับเรื่องอุทธรณ์ กรณีการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาของคณะกรรมการ ร.ป.ส.
- (7) กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมายของสถาบันการศึกษา
- (8) พิจารณาลงโทษสถาบันการศึกษาที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติการตามมาตรการทางกฎหมาย
- (9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี

ส่วนที่ 2

คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในระดับสถาบันการศึกษา

มาตรา 9 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการรับข้อร้องเรียนกรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในระดับสถาบันการศึกษา” เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ร.ค.ส.” ประกอบด้วย

- (1) ตัวแทนฝ่ายผู้บริหารสถาบันการศึกษา จำนวนหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ
- (2) ตัวแทนฝ่ายอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา จำนวนอย่างละหนึ่งคน เป็นกรรมการ
- (3) ตัวแทนฝ่ายนิสิต นักศึกษา จำนวนสามคน เป็นกรรมการ
- (4) ตัวแทนฝ่ายผู้ปกครอง จำนวนสามคน เป็นกรรมการ
- (5) ตัวแทนฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหารสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสิทธิสตรี ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านจิตวิทยา หรือด้านสื่อสารมวลชนจากหน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่ไม่ได้แสวงหากำไร จำนวนสี่คน เป็นกรรมการ

คณะกรรมการทั้งหมดตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดด้วย

มาตรา 10 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด
- (2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (3) ไม่เคยถูกไล่ออก ให้ออกหรือปลดออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย
- (4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เป็นต้น
- (5) ไม่เคยเป็นผู้กระทำการคุกคามทางเพศ หรือล่วงเกินทางเพศแก่บุคคลอื่นใดมาก่อน

มาตรา 11 คณะกรรมการ ร.ค.ส. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) รับข้อร้องเรียน กรณีมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น
- (2) ดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียน พร้อมทั้งเสนอความเห็นในการลงโทษ
- (3) กำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาแก่ไขชั่วคราวในระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนตามมาตรา 26
- (4) เก็บรวบรวมและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา
- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ค.ส.

หมวด 3

มาตรการป้องกันก่อนเกิดการคุกคามทางเพศขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา

มาตรา 12 ให้สถาบันการศึกษา ดำเนินการจัดให้มีการป้องกันการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าว อันประกอบไปด้วยมาตรการภายในอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(1) กำหนดกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้ครอบคลุมถึงบทนิยาม รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศ มาตรการป้องกัน มาตรการคุ้มครองและเยียวยา ตลอดจนโทษทางวินัยที่เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว

(2) ประกาศต่อต้านการคุกคามทางเพศที่อาจเกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในทุกรูปแบบไว้อย่างชัดเจน

(3) ปรับปรุงและแก้ไขกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงดำเนินการปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎภายในที่เกี่ยวข้องกับกรณีอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการป้องกันการคุกคามทางเพศ

(4) เผยแพร่และปิดประกาศกฎภายในดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหากล่าวไว้อย่างชัดเจน

(5) จัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาให้มีความปลอดภัย

(6) แต่งตั้งคณะกรรมการ ร.ป.ส. พร้อมทั้งเผยแพร่รายชื่อและช่องทางการยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ร.ป.ส. ขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ

(7) จัดอบรมการให้ความรู้แก่สมาชิกทุกคนภายในสถาบันการศึกษา และจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาดังกล่าวแก่นิสิต นักศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวด 4

การกำหนดมาตรการคุ้มครองและเยียวยาการคุกคามทางเพศ

ส่วนที่ 1

การยื่นข้อร้องเรียน

มาตรา 13 ผู้ร้องเรียนมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ร.ป.ส. เพื่อให้พิจารณาและวินิจฉัยว่ามีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับตั้งแต่วันที่มีการกระทำการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น และในกรณีที่การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ร้องเรียนมีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับตั้งแต่วันที่การกระทำการคุกคามทางเพศสิ้นสุดลง ทั้งนี้ ข้อร้องเรียนดังกล่าวให้ทำเป็นหนังสือ พร้อมสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 14

การยื่นข้อร้องเรียนในวาระหนึ่ง ผู้ร้องเรียนอาจยื่นข้อร้องเรียนด้วยตนเอง ส่งทางไปรษณีย์ หรือยื่นผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนร้องด้วยวาจา ให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. ดำเนินการบันทึกถ้อยคำของผู้ร้องเรียนและให้ผู้ร้องเรียนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ หากการร้องด้วยวาจาไม่ได้กระทำขึ้นต่อหน้าคณะกรรมการในขณะนั้น ให้ผู้ร้องเรียนมีหน้าที่ต้องดำเนินการลงลายมือชื่อในบันทึกดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาสิบสี่วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการได้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบถึงการปฏิบัติดังกล่าว มิเช่นนั้น ให้ถือว่า ผู้ร้องเรียนไม่ได้มีการยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว

การยื่นข้อร้องเรียนตามมาตรา นี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องเรียนที่จะฟ้องคดีแพ่งหรือคดีอาญาต่อศาลที่มีเขตอำนาจได้ และไม่ตัดสิทธิของบุคคลผู้พบเห็นเหตุการณ์อันเป็นการคุกคามทางเพศที่จะรายงานถึงเหตุการณ์ดังกล่าวต่อสถาบันการศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาดำเนินการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำดังกล่าวขึ้นซ้ำอีกในอนาคต

มาตรา 14 การยื่นข้อร้องเรียนเป็นหนังสือตามมาตรา 13 ให้มีสาระสำคัญอย่างน้อย ดังนี้

- (1) ชื่อของผู้ร้องเรียน
- (2) ชื่อของผู้ถูกร้องเรียน
- (3) รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น
- (4) พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)
- (5) คำขอที่แสดงความประสงค์ของผู้ร้องเรียน
- (6) ลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน

มาตรา 15 นิสิต นักศึกษาจะมอบหมายให้บุคคลอื่นยื่นข้อร้องเรียนแทนตนก็ได้ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) เจ็บป่วยหรือมีความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือจิตใจจนไม่สามารถยื่นข้อร้องเรียนได้ด้วยตนเอง
- (2) อยู่ในต่างประเทศและไม่อาจที่จะยื่นข้อร้องเรียนได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 13
- (3) มีเหตุผลอันสมควรอื่นใดที่จำเป็นต้องให้บุคคลอื่นกระทำการนั้นแทน

การมอบหมายให้บุคคลอื่นยื่นข้อร้องเรียนแทนตามวาระหนึ่ง จะต้องทำเป็นหนังสือพร้อมทั้งลงลายมือของนิสิต นักศึกษาและผู้รับมอบหมายไว้เป็นสำคัญ ประกอบกับ ต้องแสดงเหตุผลอันสมควรที่จำเป็นต้องให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าวแทนไว้ด้วย

มาตรา 16 ผู้ร้องอาจถอนข้อร้องเรียนที่ได้ยื่นไว้แล้วในเวลาใดๆ ก่อนที่คณะกรรมการ ร.ป.ส. จะได้มีคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดในเรื่องที่ได้ยื่นข้อร้องเรียนนั้นก็ได้

การถอนข้อร้องเรียนตามวาระหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือ พร้อมกับลงลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน และแสดงเหตุผลอันสมควรที่ได้มีการถอนข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ด้วย

มาตรา 17 การถอนข้อร้องเรียนตามมาตรา 16 ย่อมไม่เป็นการตัดสิทธิของคณะกรรมการ ร.ป.ส. ที่จะดำเนินการตรวจสอบและมีคำวินิจฉัยถึงข้อร้องเรียนดังกล่าว หากคณะกรรมการเห็นในเบื้องต้นแล้วว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ร้ายแรง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อนิติต นักศึกษา ได้เป็นอย่างมาก

ส่วนที่ 2

การพิจารณาข้อร้องเรียนในเบื้องต้น

มาตรา 18 ให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. ดำเนินการพิจารณาตรวจสอบข้อร้องเรียนในเบื้องต้น พร้อมทั้งแจ้งผลการพิจารณาข้อร้องเรียนและเหตุแห่งการปฏิเสธ (ถ้ามี) ไปยังผู้ร้องเรียนให้ทราบว่า ได้มีคำสั่งรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้เพื่อวินิจฉัยต่อไปหรือไม่ ภายในระยะเวลาสิบสี่วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้

มาตรา 19 ห้ามมิให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. มีคำสั่งรับข้อร้องเรียน ดังต่อไปนี้ไว้เพื่อวินิจฉัย

- (1) ข้อร้องเรียนซึ่งผู้ร้องเรียนไม่ได้เป็นผู้มีสิทธิยื่นข้อร้องเรียนดังกล่าว
- (2) ข้อร้องเรียนที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 13
- (3) ข้อร้องเรียนซึ่งไม่ได้กระทำเป็นหนังสือให้ถูกต้อง ตามมาตรา 14
- (4) ข้อร้องเรียนซึ่งบุคคลอื่นไม่ได้รับมอบหมายให้ยื่นข้อร้องเรียนแทนตามมาตรา 15
- (5) ข้อร้องเรียนซึ่งผู้ร้องเรียนได้ถอนไปแล้ว ตามมาตรา 16
- (6) ข้อร้องเรียนซึ่งเป็นเรื่องที่คณะกรรมการเคยได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดแล้ว

มาตรา 20 ผู้ร้องเรียนมีสิทธิที่จะยื่นข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ร.ป.ส. เพื่อให้มีคำสั่งรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้วินิจฉัยต่อไปได้อีกครั้งหนึ่งภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 13 และในกรณีที่คณะกรรมการได้มีคำสั่งไม่รับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้เพื่อวินิจฉัยอีกครั้งหนึ่ง ให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด

ส่วนที่ 3

การวินิจฉัยข้อร้องเรียน

มาตรา 21 ให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. ดำเนินการวินิจฉัยข้อร้องเรียนที่ได้มีคำสั่งรับไว้ว่าเป็นการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาตามการกล่าวหาจริงหรือไม่ โดยให้คณะกรรมการ เปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียน และผู้ถูกร้องเรียนได้แถลงข้อเท็จจริง พร้อมทั้งนำเสนอพยานหลักฐานใดๆ ที่เกี่ยวข้องต่อหน้าคณะกรรมการ ร.ป.ส.

การวินิจฉัยข้อร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในระยะเวลาสองเดือน นับตั้งแต่วันที่มิคำสั่งรับข้อร้องเรียนดังกล่าวไว้ และหากปรากฏว่ามีเหตุอันสมควรอื่นใด ย่อมมีอำนาจที่จะขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกสองครั้ง ครั้งละไม่เกิน สิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดดังกล่าว ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา 22 ให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. ดำเนินการจัดทำรายงานผลการวินิจฉัยข้อร้องเรียนที่ได้รับไว้ พร้อมความเห็นเพื่อเสนอต่อผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งลงโทษของสถาบันการศึกษาในการพิจารณาผลการวินิจฉัยและสั่งการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

ให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. แจ่งเป็นหนังสือให้ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน และบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ทราบถึงผลการพิจารณาโดยเร็วด้วย

มาตรา 23 ในกรณีที่ผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียน ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ร.ป.ส. ย่อมมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าวไปยังคณะกรรมการ ป.ค.ส. ได้ภายในระยะเวลาหนึ่งเดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณา

เมื่อคณะกรรมการ ป.ค.ส. ได้วินิจฉัยข้อร้องเรียนเสร็จแล้ว ให้คำวินิจฉัยนั้นเป็นที่สุดและให้แจ่งเป็นหนังสือให้ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน และบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ทราบถึงผลการพิจารณาโดยเร็วด้วย

ในกรณีที่ผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียน ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ค.ส. ย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

มาตรา 24 ผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกร้องเรียนมีสิทธิที่จะขอให้คณะกรรมการ ร.ป.ส. พิจารณาข้อร้องเรียนใหม่ได้ ภายในระยะเวลาสิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณาดังกล่าว หากปรากฏว่ามีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) กรณีมีพยานหลักฐานใหม่ที่หากนำมาพิสูจน์ได้แล้ว จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผลการวินิจฉัยดังกล่าวของคณะกรรมการ ร.ป.ส. อย่างสำคัญ

(2) กรณีการวินิจฉัยดังกล่าวไม่เป็นไปตามพยานหลักฐาน หรือกรณีที่กระบวนการตรวจสอบดังกล่าวมีความบกพร่องอย่างร้ายแรง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา 25 เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้อัยคำ ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น หรือให้ส่งคำชี้แจงข้อมูล เอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใดที่เกี่ยวข้องมาเพื่อใช้ในการวินิจฉัยข้อร้องเรียนด้วยก็ได้

มาตรา 26 .ในระหว่างกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน กรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยข้อร้องเรียนเพื่อคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์แก่นิสิต นักศึกษาเท่าที่จำเป็นและสมควรแก่กรณีก็ได้

มาตรา 27 การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน กรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่จะได้มีการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ส่วนที่ 4 การประกาศคำวินิจฉัยของข้อร้องเรียน

มาตรา 28 ห้ามมิให้คณะกรรมการดำเนินการประกาศคำวินิจฉัยของข้อร้องเรียนให้แก่สาธารณชนรับทราบ เว้นแต่ จะได้รับความยินยอมจากผู้ร้องเรียน และการประกาศดังกล่าวจะต้องไม่เป็นการละเมิดถึงตัวผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน และบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อร้องเรียนด้วย

ส่วนที่ 5 การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับข้อร้องเรียน

มาตรา 29 ให้สถาบันการศึกษาดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียน กรณีการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาชั้นไว้เป็นกรณีเฉพาะ

ส่วนที่ 6 การรายงานพฤติกรรมอันเป็นการคุกคามทางเพศของผู้ถูกร้องเรียนไปยังสถาบันการศึกษาอื่น

มาตรา 30 ให้สถาบันการศึกษาซึ่งมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดของคณะกรรมการ ดำเนินการรายงานพฤติกรรมของผู้ถูกร้องเรียนว่าได้กระทำการคุกคามทางเพศขึ้นจริงต่อผู้ร้องเรียนไปยังสถาบันการศึกษาอื่น ซึ่งผู้ถูกร้องเรียนได้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ หรือเข้าไปศึกษาเล่าเรียนให้ทราบถึงพฤติกรรมดังกล่าว ภายในระยะเวลาหนึ่งเดือน นับตั้งแต่วันที่สถาบันการศึกษาซึ่งมีคำวินิจฉัยนั้นรู้ถึงการย้ายสถาบันการศึกษาของผู้ถูกร้องเรียน

ให้สถาบันการศึกษาซึ่งได้รับการรายงานตามวรรคหนึ่ง ดำเนินการติดตามและตรวจตราพฤติกรรมของผู้ถูกร้องเรียนอยู่เป็นประจำด้วย

หมวดที่ 5 บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ 1

โทษทางอาญา สำหรับผู้กระทำการคุกคามทางเพศ

มาตรา 31 สมาชิกภายในสถาบันการศึกษาผู้ใดกระทำการคุกคามทางเพศต่อนิสิต นักศึกษา ต้องระวางโทษ ดังนี้

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเกิดขึ้นด้วยการใช้วาจา ผู้กระทำต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเกิดขึ้นด้วยการแสดงอาการกิริยาท่าทาง ผู้กระทำต้อง ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเกิดขึ้นด้วยการเสนอผลประโยชน์เป็นการแลกเปลี่ยน เพื่อสนองความใคร่ในทางเพศของตนเองหรือผู้อื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรานี้ เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยการอาศัยเทคโนโลยี สารสนเทศเป็นเครื่องมือ หรืออาศัยโอกาสจากการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในการกระทำดังกล่าว หรือผู้กระทำเป็นผู้ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษา ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคนั้นๆ หนึ่งในส่วน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2

โทษทางอาญา สำหรับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศ

มาตรา 32 สถาบันการศึกษาใดฝ่าฝืนไม่ได้ดำเนินการกำหนดมาตรการภายในตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท

ในกรณีที่การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของสถาบันการศึกษาเกิดจากการละเว้น ไม่สั่งการหรือไม่กระทำการใดของผู้แทนซึ่งมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาสูงสุดเกี่ยวกับการบริหารงาน ของสถาบันการศึกษานั้น จนเป็นเหตุให้สถาบันการศึกษานั้นต้องกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวาง โทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท

มาตรา 33 คณะกรรมการผู้ใดเปิดเผยกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาโดยไม่ถูกต้อง คณะกรรมการผู้นั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

มาตรา 34 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 25 โดยปราศจากเหตุอันสมควร ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนที่ 3 โทษทางปกครอง

มาตรา 35 สถาบันการศึกษาใดฝ่าฝืนไม่ได้ดำเนินการกำหนดมาตรการภายในตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ ป.ค.ส มีหนังสือเตือนไปยังผู้แทนซึ่งมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาสูงสุดเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันการศึกษานั้น ให้ปฏิบัติตามกรณีดังกล่าวให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

สถาบันการศึกษาใดที่ไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือนตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการ ป.ค.ส. มีอำนาจขอให้รัฐบาลเพิกถอนหรือปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สถาบันการศึกษาดังกล่าว จนกว่าสถาบันการศึกษานั้นจะได้ดำเนินการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ และส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ สังคม ตลอดจนการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต นักศึกษาซึ่งถูกกระทำ การคุกคามทางเพศจากอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบกับ มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันก็ยังไม่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำดังกล่าว และไม่ครอบคลุมถึงกรณีปัญหาต่างๆ ได้อย่างเพียงพออีกด้วย ดังนั้น หากประเทศไทยได้มีการกำหนดบทนิยาม รูปแบบ พฤติกรรม คณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและคุ้มครองเยียวยาปัญหาดังกล่าว ตลอดจนสภาพบังคับทางกฎหมายสำหรับมาตรการต่างๆ ไว้เป็นการเฉพาะ ย่อมจะส่งผลให้ปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นต่อนิสิต นักศึกษาในสถาบันการศึกษาได้รับการป้องกันและแก้ไขเยียวยาได้อย่างเป็นระบบ มีรูปธรรม และเกิดความชัดเจนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บรรณานุกรม

- ACLU of Northern California. Comprehensive Sex Ed Can Help Stop Sexual Harassment & Violence before They Begin [Online]. Available from: <https://www.aclunc.org/blog/comprehensive-sex-ed-can-help-stop-sexual-harassment-violence-they-begin> [22 September 2018].
- Anju Thomas. Incident of Sexual Harassment at Educational Institutions in India : Preventive Measures and Grievance Handling. International Journal of Recent Advances in Multidisciplinary Research 2 March 2015, 3: 318.
- Australia Human Rights Commission. Sexual Harassment (a Code in Practice) [Online]. Available from: <https://www.humanrights.gov.au/publications/sexual-harassment-code-practice-what-sexual-harassment#16> [26 January 2019].
- Australian Human Rights Commission. Complaint Guides [Online]. Available from: <https://www.humanrights.gov.au/complaints/complaint-guides> [22 December 2018].
- Black's Law Dictionary*. 9th ed.
- CATHARINE A. MACKINNON. Sexual Harassment of Working Women. The University of Chicago Law Review: Yale University Press, 1979.
- Catherine Hill, and Elena Silva. Drawing the Line: Sexual Harassment on Campus. 1st ed. Washington D.C: American Association of University Women Educational Foundation, 2005.
- Code penal. Article 222-33 [Online]. Available from: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=505EF7D353A464FDE13C81C174908017.tplgfr34s_3?idSectionTA=LEGISCTA000021796946&cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20200325 [11 April 2019].
- Conseil Constitutionnel. Selection of Qpc Decisions [Online]. Available from: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/selection-of-qpc-decisions> [11 April 2019].
- Diana E.H. Russell. Biography [Online]. Available from: <http://www.dianarussell.com/bio.html> [8 September 2018].

- . Sexual Exploitation. California: SAGE Publications Inc, 1984.
- Elizabeth Powell. Sex on Your Terms. Boston: Aiiyn and Bacon, 1996.
- Ellen Brovo, and Ellen Cassedy. The 9 to 5 Guide to Combating Sexual Harassment. New York: John Wiley and Sons Inc, 1992.
- . About Ellen Brovo and Ellen Cassedy [Online]. Available from: http://www.ellenbravo.com/about_ellen.htm [7 September 2018].
- Ellen Frankel Paul. Sexual Harassment as Sex Discrimination: A Defective Paradigm. Yale Law and Policy Review, 1990.
- Equal Right Advocates. Sexual Harassment at School [Online]. Available from: <https://www.equalrights.org/legal-help/know-your-rights/sexual-harassment-at-school/> [8 September 2018].
- Focus Taiwan New Channel. Taiwan Sets up Website Hotline for Sexual Assault and Harassment Victims [Online]. Available from: <http://focustaiwan.tw/news/asoc/201803150007.aspx> [15 December 2018].
- Frank J. Till. A Report on the Sexual Harassment of Student. The National Advisory Council On Women's Educational Programs: 1980.
- Frank Till. Sexual Harassment: A Report on the Sexual Harassment of Students Washington D.C. : National Advisory Council on Women's Educational Program, 1981.
- Harvard Law School. Biography of Catherine A. Mackinnon [Online]. Available from: <https://hls.harvard.edu/faculty/directory/10540/MacKinnon> [7 September 2018].
- Hazel H. James. Sexual Harassment. London: Cavendish Publishing Limited, 1995.
- Health. All the Ways Sexual Assault and Harassment Can Affect Your Physical and Mental Health [Online]. Available from: <https://www.health.com/sexual-health/sexual-harassment-health-issues> [24 September 2018].
- Johannes Andenaes. The General Part of the Criminal Law of Norway.
- K1 2academics. Effects of Sexual Harassment in Education [Online]. Available from: https://www.k1_2_academics.com/sexual-harassment-education/effects-sexual-harassment-education [20 August 2018].
- LaFave. Criminal Law.

- Law Offices of Gary A. Costales. What Does the Term Quid Pro Quo Mean in Sexual Harassment Cases? [Online]. Available from: <https://www.costaleslaw.com/blog/2016/04/what-does-the-term-quid-pro-quo-mean-in-sexual-harassment-cases.shtml> [26 August 2018].
- Margaret Spellings. Sexual Harassment, Its Not Academic. Washington D.C.: Education Publication Center, 2008.
- National Women's Law Center. Pregnancy Harassment Is Sexual Harassment : Faqs About Title IX and Pregnancy Harassment [Online]. Available from: <https://nwlc.org/resources/pregnancy-harassment-sexual-harassment-faqs-about-title-ix-and-pregnancy-harassment/> [22 September 2018].
- Ontario Human Rights Commission. Sexual Harassment in Education [Online]. Available from: <http://www.ohrc.on.ca/en/sexual-harassment-education-brochure> [22 September 2018].
- Phyllis L. Crocker. An Analysis of University Definitions of Sexual Harassment. The University of Chicago Press Journal 8, 4 (Summer 1983): 698.
- Ran Zhang. Davis V. Monroe County Board of Education [Online]. Available from: <https://www.britannica.com/topic/Davis-v-Monroe-County-Board-of-Education> [27 January 2019].
- . Gebser V. Lago Vista Independent School District Law Case [Online]. Available from: <https://www.britannica.com/topic/Gebser-v-Lago-Vista-Independent-School-District> [27 January 2019].
- Reena, and Onnur Saheab. Sexual Harassment against Women at Educational Institutions. International Journal of Science and Research 3, 12 (December 2014): 914 - 915.
- Stanford University. Effects of Sexual Harassment [Online]. Available from: <https://harass.stanford.edu/be-informed/effects-sexual-harassment> [22 September 2018].
- Stanislaw Pomorski. American Common Law and the Principle Nullum Crimen Sine Lege. Translated by Chodakowska, E. The Hague: Mouton, 1975.
- Stop Street Harassment. [Online]. Available from: <http://www.stopstreetharassment.org/strategies/sshlaw/> [26 January 2019].

- Susan J. Smith. Title IX and Sexual Harassment [Online]. Available from:
<http://www2.edc.org/womensequity/pubs/digests/digest-title9-harass.html> [20
 September 2018.
- The American Association of University Women. What We Do [Online]. Available
 from: <https://www.aauw.org/what-we-do/> [10 September 2018.
- The Connecticut Woman's Education and Legal Fund. Sexual Harassment in Schools
 [Online]. Available from: <https://www.cwealf.org/pdf/bkltsexharsch.pdf>
 [12 September 2018.
- TheWashingtonPost. #Metoo: Harvey Weinstein Case Moves Thousands to Tell Their
 Own Stories of Abuse, Break Silence [Online]. Available from:
https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2017/10/16/me-too-alyssa-milano-urged-assault-victims-to-tweet-in-solidarity-the-response-was-massive/?utm_term=.8bd4adf8bf34 [26 August 2018.
- U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION (OFFICE FOR CIVIL RIGHTS). How the Office for Civil
 Rights Handles Complaints [Online]. Available from:
<https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/complaints-how.html> [29 January
 2019.
- . Office Addresses [Online]. Available from:
<https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/addresses> [29 January 2019.
- . Sexual Harassment : It's Not Academic September 2008.
- UGC Regional Offices. [Online]. Available from: [https://www.ugc.ac.in/page/UGC-
 Regional-Offices.aspx](https://www.ugc.ac.in/page/UGC-Regional-Offices.aspx) [15 December 2018.
- United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. General
 Recommendations Made by the Committee on the Elimination of Discrimination
 against Women [Online]. Available from:
<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm>
 [20 September 2018.

United Nations Human Rights Office Of The High Commissioner. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women New York, 18 December 1979. [Online]. Available from: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cedaw.aspx>

[15 September 2018.

Upounsel. Hostile Environment Sexual Harassment: Everything You Need to Know [Online]. Available from: <https://www.upcounsel.com/hostile-environment-sexual-harassment> [12 September 2018.

Valerie E. Lee, Robert G. Croninger, Eleanor Linn, and Xianglei Chen. The Culture of Sexual Harassment in Secondary Schools. American Educational Research Journal Vol.33, No.2 (Summer, 1996): 386.

Williams V., and Deborah. Sexual Harassment : Let the Punishment Fit the Crime. WEEA Digest, 1998.

Yen-chen Kuo. The Practice of Gender Equity Education in Taiwan. Journal of Modern Education Review 5 September 2015, 9 (2015): 854.

กมลพร กัลยาณมิตร. ความเสมอภาคหญิงชายในระบบราชการไทย : ความแตกต่างหรือความเหมือนในการบริหาร. วารสารจันทร์เกษมสาร ปีที่ 20, ฉบับที่ 38 (มกราคม – มิถุนายน 2557) : 1. กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/CEDAW.php> [เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2561]

———. ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/> [เข้าถึงเมื่อ 15 กันยายน 2561]

———. ปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีและความเป็นธรรมสำหรับเราทุกคน. กรุงเทพฯ: 2551.

เกษมสันต์ วิลาวรรณ. คำอธิบายกฎหมายแรงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 25 กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินติ้ง, 2551.

คณพล จันทน์หอม. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3 ลักษณะ 1 ถึงลักษณะ 9. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561.

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561.

ไทยรัฐออนไลน์. นักศึกษาสาวถูกอาจารย์พาไปแลกเกรดที่โรงแรม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/clip/202604> [เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2561]

ธีรพงษ์ บัวหล้า. รูปแบบพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในองค์กรภาครัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2544.

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักความเสมอภาค โครงการเฉลิมพระเกียรติสารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.

ปกป้อง ศรีสนิท. การทำให้กฎหมายอาญาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในประเทศฝรั่งเศส. วารสาร
รัฐศาสตร์นิเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 3, ฉบับที่ 2 ม.ค. - มิ.ย. 2561: 68 - 72.

ประพิณพงศ์ พงษ์ทัตศิริกุล. มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันความรุนแรงจากกิจกรรมรับนิสิต
นักศึกษาใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2559.

ปาริฉัตร รัตนากาญจน์. การล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อสตรีในที่
ทำงาน : รูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2551.

ผู้จัดการออนไลน์. ศตส.บุกจับอาจารย์ มธ.เห็นให้ นศ.อมนกเขาแลกเกรด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<https://mgronline.com/crime/detail/9510000047750> [เข้าถึงเมื่อ 26 สิงหาคม 2561]

พิชานี ชื่นปรีชา. มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันความรุนแรงภายในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2558.

พิพัฒน์ จักรางกูร. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับ
ความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ความผิด
เกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดลหุโทษ. กรุงเทพฯ: พิมพ์
อักษร, 2536.

โพสต์ทูเดย์. ลวนลามทางเพศปัญหาใหญ่ได้พร้อมที่ต้อแก้ค่านิยมใหม่ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<https://www.posttoday.com/politic/report/47585> [เข้าถึงเมื่อ 8 กันยายน 2561]

ไพศาล ลิขิตปรีชากุล. หลักการยกยอการตำรวจด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศใน
ประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ไอเดีย สแควร์, 2552.

มูลนิธิยูวพัฒน์. การกลั่นแกล้ง (Bullying) ความรุนแรงในสังคม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/ข่าวสาร/บทความทั่วไป/การกลั่นแกล้ง-bullying-วัยรุ่น/> [เข้าถึงเมื่อ 11 กรกฎาคม 2562]

วิมนา ธรรมปรีชา. การคุกคามทางเพศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2533.

สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ. 6 ภัยทางเพศในสถานศึกษาถึงเวลาต้องแก้ไขอย่างเป็นระบบ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.hiso.or.th/hiso5/report> [เข้าถึงเมื่อ 26 สิงหาคม 2561]

สุพจน์ สุโรจน์. อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555.

สุรียา ช้องเสนาะ. เอกสารของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง เด็กนิสิตกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ. 2561.

หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 2 - 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

อัจฉริยา ชูตินันท์. อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561.

อัมพร อารังลักษณ์. การคุกคามทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สาเหตุและข้อเสนอทางนโยบาย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์: 42.

———. "รายงานการวิจัย เรื่อง การคุกคามทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษา." 14: คณะรัฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, 2552.

อุดม รัฐอมฤต, นพนิธิ สุริยะ, and บรรเจิด สิงคะเนติ. การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ: นานาส์สิ่งพิมพ์, 2544.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายชนะชัย อี๊ดทรัพย์
วัน เดือน ปี เกิด	31 พฤษภาคม พ.ศ. 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดพิษณุโลก
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนอนุบาลตาก จังหวัดตาก และ ชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนตากพิทยาคม จังหวัดตาก และสำเร็จการศึกษา ในระดับปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง (เหรียญทอง) จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2557 ต่อมา สอบไล่ได้ความรู้ชั้นเนติบัณฑิตจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง เนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 68 ในปีการศึกษา 2558 และได้สอบผ่านหลักสูตรวิชาว่าความของสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่ง สภาทนายความ รุ่นที่ 47 ในปีการศึกษา 2560 นอกจากนี้ในปีเดียวกัน ได้เข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ หมวดวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ณ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนสำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2562
ที่อยู่ปัจจุบัน	49/1 หมู่ 4 ตำบลวังหิน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 63000